

8
4 E
3

DECRETA
SACROSANCTI
CONCILII TRIDENTINI,

AD SVOS QVÆQVE TITVLOS SECVNDVM
Iuris methodum redacta, adiunctis declarationibus,
auctoritate Apostolica editis, quæ habentur in
quarto volumine decisionum nouis-
simarum Rotæ Romanæ.

*PER MAGISTRVM F. PETRVM VINCENTIVM DE
Marzilla, Cæsaraugustanum, Ordinis Sancti Benedicti, à Consilijs Sanctæ Inquisitionis,
& in V.I. Candidatum.*

CVM QVINQVE INDICIBVS LOCVPLETISSIMIS
remissionum, & rerum notabilium, emendatusque per eundem Auctorem.

CVM PRIVILEGIO.

Ex legato

P A N O R M I,

Apud Franciscum Ciottum Venetum. M. DC. XX.

Et ex Typographia Io. Antonium de Franciscis.

SVPERIORVM PERMISSV.

CENSVRA EX COMMISSIONE REGII Senatus Castellæ.

IVSSV Regij Senatus,qua potui dexteritate perlegi librum cui titulus est, *Decreta sacrosancti Concilij Tridentini ad Iuris communis titulos redacta, vna cum concordantijs, decisionibus, ac declarationibus Illustrissimorum Cardinalium sacri Concilij Interpretum*, editum à doctissimo Patre Magistro F. Petro Vincentio de Marzilla, Cæsaraugustano, Ordinis Benedictini, eiusdemq; Magistro Generali, & in Alma Vniuersitate Compostellana sacræ Theologiæ Primario Prælectore, ac etiam Iuris Ponrificij Candidato. Qui liber non modò immunis est à quauis erroris, seu falsitatis nota, concorsq; proprijs archetypis à quibus est extractus, verum etiam eius auctor ita prudenter segerit in omnimoda obseruantia, & humili obedientia decreti Pij Papæ IIII. prohibentis quoduis interpretarionis genus propria auctoritate emittendum super decreta Concilij Tridenrini, vt neque in iota vno ipsum in ea re defecisse sentiam. Quo fit, vt satis tutè, ac summa cum legentium, præsertim Iuri communi iucumbentium vtilitate, opus præfatum in publicum prodire, ad idque à Regio Senatu licentiam obtinere iure optimo mereatur. In Conuentu nostro Victoriano Madriti die nono mensis Iunij, Anno Domini 1609.

F. Franciscus de Tamayo.

YO EL REY.

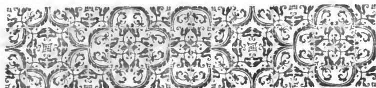
POR quanto por parte de vos el Maestro F. Pedro de Marzilla de la Orden de San Benito, nos fue fecha relacion, que vos auiades compuesto vn libro intitulado *Decreta sacrosancti Concilij Tridentini ad iuris titulos redacta*: el qual auiades compuesto con mucho estudio, y cuydado, y nos pedistes, y supplicastes, os mandassemos dar licencia, y faculrad para que lo pudiessedes imprimir, y priuilegio por veynte años, ò como la nuestra merced fuesse, lo qual qual visto por los del nuestro Consejo, y como por su mandado se hizieron las diligencias que la pragmatica por nos vltimamente fecha sobre la impression de los libros dispone: fue acordado,que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula para vos en la dicha razon: y nos tuuimoslo por bien. Por lo qual, por os hazer bien, y merced, os damos licencia, y facultad para que por tiempo ee diez años primieros siguientes, que corran, y se cuenten desde el dia de la fecha della, vos, ò la persona, que vuestro poder ouiere, y no otro alguno, podays imprimir, y vender el dicho libro, que de suso se haze mencion, por el original que en el nuestro Consejo se vio, que va rubricado, y firmado al fin del de Christoual Nuñez de Leon nuestro Escriuano de Camara, de los que en el residen: con que antes que se venda lo traygays ante ellos juntamente con el dicho orignal, para que se vea si la dicha impression està conforme à el: ò traygay fee en publica forma, en co no por Corrector por nos nombrado se vio, y corrigio la dicha impression por su original. Y mandamos al Impressor que imprimiere el dicho libro no imprima el principio, y primier pliegio, ni entregue mas de vn solo libro con el original al Autor, ò persona à cuya costa se imprimiere, y no otro alguno, para effecto de la dicha correction,y tassa,hasta que primiero el dicho libro estè corregido:y tassado por los del nuestro Cõsejo. E estando assi,y no de orra manera, pueda imprimir el dicho libro, principio, y primier pliego,en el qual seguidamente se ponga esta nuestra licencia,y priuilegio,y la aprouacion,tassa,y erratas,sopena de caier,è incurrir en las penas continidas en la pragmarica,y leys de nuestros Reynos,que sobre ello disponen. Y mandamos, que durante el tiempo de los dichos diez años persona alguna sin vuestra licencia no le pueda imprimir,ni vender,so pena que el que lo imprimiere aya perdido,y pierda todos, y qualesquier libros,moldes, y parejos que del dicho libro tuuiere: y mas incurra en pena de cincuenta mil marauedis,la qual dicha pena sea la tercia parte para nuestra Camara,y la otra tercia parte para el juez que lo senteneiare, y la otra tercia parte para la persona que lo denunciare. Y mãdamos à los del nuestro Consejo,Presidente,y Oydores de las nuestras Audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra Casa, y Corte, y Chaocillerias, y à todos los Corregiodores,Assistente,Gouernadores,Aldes mayores, y ordinarios, y otros juezes, y justicias qualesquier de todas la ciudades,villas,y lugares de los nuestros Reynos,y Señorias, assi à lns que aora son, como à los que seran de aqui adelante, que vos guarden,y cumplan esta nuestra cedula, y contra su tenor,y forma,y de lo en ella cõtenido no vayan,ni passen en manera alguna,so pena de la nuestra merced,y de diez mil marauedis para la nuestra Camera. Fecha en Lerma à onze dias del mes de Iunio, de mil, y seicentos, y diez años.

YO EL REY.

Por mandado del Rey nuestro Señor.

Iorge de Touar.

AD SAN-

AD SANCTISSIMAM DEIPARAM VIRGINEM MARIAM SACRATISSIMI ROSARII ANGELORVM REGINAM, AC DOMINAM NOSTRAM.

QVI ingentium beneficiorum, quæ pro exiguis officijs tibi sacratis conferens, largitatem fuerit expertus, Virgo Sanctißima, facilè audaciæ meæ veniam donauit, quòd hunc tibi librum dedicauerim, sub regioque tuo patrocino in lucem ediderim. Quæ quidem beneficia, ab hac Vrbe quotidie accepta, generalis ostendit deuotio, ac religio, quibus eius ciues vbique tuam venerantur Imaginem agnoscentes singularia auxilia, quæ eis præbes, qui se se tibi fide non mortua tradunt, & ad te intercedentē in laboribus, & necessitatibus confugiunt, vbi leuamen semper, solatiū inuenere. Quod si vermiculo tuas dicendi laudes facultas datur, MARIA Sacratissima. ego sanè fateor, & agnosco, me ex liberali tua manu accepisse, & accipere temporalia, ac spiritualia beneficia infinita, meq; domi salutem, & incrementum tuæ liberalitati, & misericordiæ debere. In præteritorum gratitudinem, & alia denò recipiendi desiderio hunc librum, vt omnes intueantur, & æstiment, apud te colloco. Opus quidem est, quod ad vnigenitum tuum Dominum Deum nostrum attinet. Ne humilis oblatio, quod sit propria, demereatur; qui enim causam suam Deo, eiusque Matri communem, fœlices quidem exitus poterit spectare, quos ego simul cum familia tibi, Sacratißima Domina, in Dei gloriam libenter offero.

Franciscus Ciottus.

RV.

RVBRICAE LIBRI PRIMI.

RVBRICAE SECVNDI LIBRI.

RVBRICAE LIBRI TERTII.

RVBRICAE LIBRI QVARTI.

AD

AD LECTOREM.

PVTABIT fortè quispiam quantum ad dispositionem Decretorum Sacrosancti Concilij Tridentini (candide Lector) me nihil aliud in præsenti opere, quàm iam acta agere: etenim vir doctissimus, & iuris vtriusque consultissimus D. Antonius Philoteus de Homodæis Siculus compilationem Decretorum, & Canonum Sacrosancti Oecumenici, & generalis Tridentini Concilij in sex libros iuxta materiarum affinitatem, distinctam prælo mandauit, quæ vniuersis Iuris professoribus adeò placuit, vt meritò timere potuissem me incassum laborasse. Cæterùm si attentiori studio vtriusq; laborem consideres, facilè inuenies, me quantùm ad ordinem, ac rerum dispositionem plurimum ab eo recessisse: tùm, quia ego quidem Rubricas, seu titulos iuris Canonici, quàm fieri potuit, obseruaui: quod tamen ille non præstitit, tum præterea dispositionem, & procedendi methodum, quam Imperialium institutionum compositores summo studio, ac diligentia repererunt, in hac Decretorum Sacri Concilij Tridentini editione amplexatus sum. Sicut enim ius commune, quo vtimur, vel ad personas spectat, vel ad res, vel ad actiones, vt iuris Ciuilis institutiones edocent: ita pariter quidquid sancta Synodus Tridentina ad incrementum, & exaltationem Fidei, & Religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem, & vnionem Ecclesiæ, ac denique ad reformationem Cleri, & populi Christiani decernere instituit, ad personas, res, vel actiones pertinere procul dubio constat. Iuxta quæ tria capita in quatuor libros partiti sumus decreta Sacri Concilij, quorum Rubricæ eam connexionem, & affinitatem secum habent, quam iteratæ partitiones in tribus tabellis superius appositæ ostendunt.

Quantùm verò attinet ad glossas textus Concilij superadditas scitò me ad vnguem obseruasse decretum S. D. N. Pij IIII. expeditum septimo Kalen. Februarij, Anno 1563. Quo cautum est, ne quis vllos commentarios, glossas, annotationes, scholia, vllumve omninò interpretationis genus super ipsius Concilij decretis quocunque modo edat, sine authoritate Apostolica: nullatenus enim ausus fui, quippiam horum ex proprio marte inserere; sed abij ad locum, quem elegit Dominus, sanctam videlicet Sedem Apostolicam, quæsiuique iudicij veritatem circa nonnulla dubia, quæ hactenus suborta sunt in verbis sacri Concilij, & quæ eiusdem sacrosancti Concilij meritissimi Interpretes à sede Apostolica constituti nobis tradidere, quæque in quarto volumine decisionum nouissimarum Rotæ Romanæ, & alibi hac de re habentur, in medium vice glossæ propono. Quibus nolo malorum fidem dari, quàm quæ eorum Archetypo, præfato scilicet volumini decisionum sacri Palatij Romani, & in alijs auctoribus iam prælo mandatis, ex quibus extracta sunt, iure debetur: eisque adiunxi, per modum etiam glossæ, concordantias illas vtriusque Testamenti, ac sacrorum Canonum, quæ in alijs editionibus Concilij in margine circumferebantur. Mihi ergò nihil, nisi dispositio prædictarum rerum tribuenda est, ingensque desiderium pauperculos adiuuandi: idque totum subijcio correctioni sacrosanctæ Matris Ecclesiæ, necnon & cuiusuis melius sentientis iudicio.

Vale.

IN DE-

IN DECRETA
SACROSANCTI CONCILII
TRIDENTINI,
EX BVLLA PII PAPÆ IV. SVPER confirmatione eiusdem Concilij.

PROOEMIVM.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

VM Sancta Synodus Tridentina pro sua erga Sedem Apostolicam reuerentia, antiquorum etiam Conciliorum vestigijs inhærens, decretorum suorum omnium, quæ nostro, & prædecessorum nostrorum tempore facta sunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica sessione facto: nos ex legatorum literis prius, deinde post reditum eorum ex ijs, quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, postulatione ipsius Synodi cognita, habita super hac re, cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus deliberatione matura, Sanctique Spiritus, in primis auxilio inuocato, cum ea decreta omnia Catholica, & populo Christiano vtilia, ac salutaria esse cognouissemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrum nostrorum consilio, & assensu, in Consistorio nostro secreto illa omnia, & singula authoritate Apostolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Christi fidelibus suscipienda, ac seruanda esse decreuimus, sicut harum quoque literarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, & suscipi, obseruarique decernimus. Mandamus autem in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis à sacris Canonibus constitutis, alijsque grauioribus, etiam priuationis arbitrio nostro infligendis vniuersis, & singulis venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, & alijs quibusuis Ecclesiarum Prælatis, cuiuscunque status, gradus, ordinis, & dignitatis sint, etiam si Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta, & statuta in Ecclesijs suis Ciuitatibus, & Diœcesibus in iudicio, & extra iudicium diligenter obseruent, & à subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obseruari; contradictores quoslibet, & contumaces per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam (si opus fuerit) brachij secularis auxilio. Ipsum verò charissimum filium nostrum Imperatorem electum, cæterosque Reges, Respublicas, ac Principes Christianos monemus, & per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi obtestamur, vt qua pietate Concilio per oratores suos affuerunt, eadem pietate, ac pari studio, diuini honoris, & populorum suorum salutis causa, pro Sedis quoque Apostolicæ, & sacræ Synodi reuerentia ad eiusdem Concilii exequenda, & obseruanda decreta Prælatis (cùm opus fuerit) auxilio, & fauore suo adsint; neque aduersantes sanæ, ac salutari Concilij doctrinæ opiniones à populis ditionis suæ recipi permittant, sed ad eas penitus interdicant. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ M. D. LX. IIII. Septimo Kal. Februar. Pontificatus nostri anno quinto.

DECRE-

DECRETORVM SACRI CONCILII TRIDENTINI.

LIBER PRIMVS.

De ſumma Trinitate, & Fide Catholica.

TITVLVS PRIMVS.

¶ In ſeſsione tertia Concilij Tridentini.

In celebratione Concilij ante omnia præmittenda eſt confeſſio Fidei. Hoc dicit.

CAPVT PRIMVM.

IN nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sãcto legitimè congregata, in ea præſidentibus tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum retractandarum conſiderans, præſertim earum, quæ duobus illis capitibus de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorum cauſa præcipuè eſt congregata: agnoſcens autem cum Apoſtolo: *a Non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnem, & ſãguinem, ſed aduerſus ſpirituales nequitias in cœleſtibus*: cum eodem omnes, & ſingulos in in primis hortatur, vt confortentur in Domino, & in potentia virtutis eius in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, atque galeam ſpei ſalutis accipiant, cum gladio ſpiritus (quod eſt Verbum Dei) itaque vt hæc pia eius ſolicitudo principium, & progreſsũ ſuum per Dei gratiam habeat, ante omnia ſtatuit, & decernit, præmittendam eſſe confeſſionem fidei, *b* Patrum exemplum in hoc ſecuta, qui ſacratioribus Concilijs hoc ſcutum contra omnes hæreſes in principio ſuarum actionum apponere conſueuere: quo ſolo aliquando, & infideles ad finem traxerunt, hæreticos expugnarint, & fideles confirmarint.

De Summa Trinitate, &c.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Non eſſe ſibi colluctationem*. Concordat Apoſtolus ad Epheſ. 6. cap. *Quoniam non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus Principes, & Poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum contra ſpiritualia nequitia in cœleſtibus*. Et parum inf. *In omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, & galeam ſalutis aſſumere & gladium ſpiritus, quod eſt Verbum Dei*. Concordat etiam tex. in cap. Qui reſiſtit, 11. quæſt. 3. *b* ¶ *Patrum exemplum*. Concordat Concilium Nicenum. Concil. Romanum ſub Iul. I. Concil. Hipp. in princ. Concil. Cõſtant. VI. actio. 17. cum ſimil. c. 2. diſt. 19. cap. Baptizandos cum ſequent. de conſecr. diſt. 4. cap. 1. de Summa Trinitate.

¶ Eadem sessionem tertia.

Recitatur Symbolum Concilij Niceni. Hoc dicit.

CAPVT II.

SYmbolum fidei; quo sancta Romana Ecclesia vtitur, tanquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessariò conueniunt, ac fundamentum firmum, & vnicum contra quod portæ inferi nunquam præualebunt, totidem verbis, quibus in omnibus Ecclesijs legitur, exprimendum esse sancta Synodus censuit; quod quidem eiusmodi est.

CREDO in vnum, Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, & visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum IESVM Christum. Filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem, descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto, ex Maria Virgine, & homo factus est: crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundũ Scripturas: & ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus, est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit: qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

SVPER CAPVT II.

a ¶ *Porta inferi* Concordat illud Matth. 16. *Porta inferi non præualebunt aduersus eam.* Concordat etiam tex. in c. in nouo. 21. dist. c. Saluator. 1. quæst. 3.

De ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum.

TITVLVS II.

¶ In sessione sexta Concilij Tridentini cap. 1. de reform.

A

Reformatio morum populi Christiani ab ijs, qui maioribus Ecclesijs præsunt, debet initium accipere. Hoc dicit.

CAPVT I.

SAcrosancta Synodus præsidentibus Apostolicæ Sedis legatis ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosque in Clero, & populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab ijs, qui maioribus Ecclesijs præsunt initiũ censuit esse sumendum: a Integritas enim præsidentium salus est subditorum.

De ætate, & qualitate, &c.

SVPER CAPVT. I.

a ¶ *Integritas enim.* Concordat cap. Optandum, insr. de vita, & honestate Clerico. cum ibi citatis.

¶ Eadẽ sessione sexta, cap. 1. de reformat.

Maioribus Ecclesijs præficiendi, vbi ante acta laudabili vita testimonium habere debent. Hoc dicit.

CAPVT II.

COnfidit sancta Synodus per Domini, ac Dei nostri misericordiam, prouidamque ipsius Dei in terris Vicarij solertiam omnino futurum, vt ad Ecclesiarũ regimen, onus quippè Angelicis humeris formidandum, qui maximè digni fuerint, quorum quæ prior vita, ac omnis ætas à puerilibus exordijs vsque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia Ecclesiasticæ laudabiliter acta, testimonium præbeat, secundum venerabiles beatorum b Patrum sanctiones assumantur.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Patrum sanctiones.* Cõcordat text. in cap. In Sacerdotibus, cap. Episcopum distinct. 61. cap. fin. distinct. 59.

¶ Item sessione septima cap. 1. de reformatio.

Assumendi ad Cathedrales Ecclesias quales esse debeant. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Ad Cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate

& ætate matura, grauitate morum, literarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri III. quæ incipit: d *Cum in cunctis* in Concilio Lateranensi promulgatam, prædictus assumatur.

SVPER CAPVT III.

c ¶ *Ad Cathedralium.* Concordat cap. Quicunq; inf. eod. cum ibi cita.

d ¶ *Cum in cunctis.* Constitutio ista habetur in cap. Cum in cunctis, de electione. Cuius tenor talis est. *Cum in cunctis sacris ordinibus & Ecclesiasticis ministerijs sint ætatis maturitas, grauitas morum: & litterarum scientia, inquirenda: multo fortius in Episcopo hæc oportet inquiri, qui ad curam aliorum positus; in se ipso debet ostendere qualiter alios in domo Dei oporteat conuersari. Ea propter, ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum, præsenti decreto statuimus, vt nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam trigesimum annum ætatis exegerit, & de legitimo matrimonio sit natus, qui etiam vita, & scientia commendabilis demonstretur.*

§. CVM VERO.

¶ *Cum verò electus fuerit, & confirmationem electionis acceperit, & Ecclesiasticorum bonorum administrationem habuerit: decurso tempore, de consecrandis Episcopis à Canonibus diffinito; is, ad quem spectant beneficia, quæ habebat, de illis disponendi liberam habeat facultatem.*

§. INFERIORA.

¶ *Inferiora etiam ministeria, vt puta Decanatum, Archidiaconatum, & alia, quæ curam animarum habent annexam, nullus omninò suscipiat; sed neque parochialis Ecclesiæ regimen, nisi qui iam vigesimum quintum annum ætatis attigerit, & scientia, & moribus commendandus existat. Cum autem assumptus fuerit, si Archidiaconus in Diaconum, & Decanus, & reliqui admoniti non fuerint, præfixo à Canonibus tempore in presbyteros ordinati: & ab illo remoueantur officio, & alijs conferatur, qui & velint & possint illud conuenienter implere. Nec prosit eis appellationis refugium, si fortè in constitutionis istius transgressionem per appellationem voluerint se tueri. Hoc sanè non solum de promouendis, sed etiam de his, qui iam promoti sunt, si Canones non obsistant, præcipimus obseruari.*

§. CLERICI.

¶ *Clerici sanè, si contra formam istam quemquam elegerint, & eligendi tunc potestate priuatos, & ab Ecclesiasticis beneficijs triennio nouerint se suspensos. Dignum est enim, vt quos Dei timor à malo non reuocat, Ecclesiasticæ saltem coerceat seueritas disciplinæ.* ¶ *Episcopus autem si contra hæc fecerit, aut consenserit fieri: in conferendis prædictis officijs, & beneficijs potestatem amittat, & per Capitulum aut per Metropolitanum (si Capitulum concordare nequiuerit) ordinentur.*

¶ Eadem sessione septima, c. 9. de reform.

Electus in Episcopum debet consecrari intra tempus statutum à iure. Hoc dicit.

CAPVT IV.

¶ Ad minores Ecclesias promoti e munus consecrationis intra tempus à iure statutum suscipiant, & prorogationes vltra sex menses concessæ nulli suffragentur.

SVPER CAPVT IV.

e ¶ *Munus consecrationis.* Concordat tex. in c. Ecclesijs, infrà, eod. cap. Quoniam quidem, 75. distinct. Concil. Chalcedon. c. 24.

¶ Item sessione vigesima secunda, cap. 2. de reform.

Assumendus in Episcopum debet in sacro ordine saltem sex mensium spatio esse constitutus, & probatus idoneus ad alios docendos. Quarum rerum debent testimonium præstare Legati, vel Nuncij Prouinciarum, vel ordinarij. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Quicunque post hac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, f is non solum naturalibus, ætate, moribus, & vita, ac alijs, quæ à sacris Canonibus g requiruntur, plenè sit præditus, verum etiam in sacro ordine anteà, saltem sex mensium spatio constitutus. Quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuncijs Prouinciarum, aut eius Ordinario, eoque deficiente, à viciniorihus Ordinarijs sumatur. Scientia verò præter hæc eiusmodi polleat, vt muneris sibi iniungendi necessitati possit satisfacere: ideoque anteà in Vniuersitate studiorũ

Magister, siuè Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico meritò sit promotus, aut publico alicuius Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur. Quod si regularis fuerit, à superioribus suæ Religionis similem fidem habeat. Prædicti autem omnes, vnde instructio, seu testificatio erit sumenda; hæc fideliter, & gratis referre teneantur: alioquin eorum cõscientias grauiter oneratas esse scient, ac Deum, & superiores suos habebunt vltores.

SVPER CAPVT V.

f ¶ *Erit assumendus*. Declarat Card. *An principalis dignitas in Collegiata Ecclesia exempta, cui ordinaria iurisdictio cum omnibus iuribus, quasi Episcopalibus competit, necessario conferri debeat Licentiato, vel Doctori, ut principali Cathedralis. Congregatio Concilij die 21. Decembris 1585. censuit negatiuè. Concilium enim, quando loquitur de dignitatibus, cap. 12. Sessio. 24. hortatur, vt conferatur Doctoribus non præcepit, hoc nullibi cauetur esse necessarium*.

g ¶ *Sacris canonibus*. Concordat tex. in cap. Cum in cunctis, c. Cum à nobis de electione, c. Graue nimis de præbend. cap. Ad Cathedralium. sup. eod. &c. Omnes, & singuli, infr eod. Concil. Sir .icen. c. 13. Concil. Roman. sub Nicol. versic. *vt nullus laicus*. Concil. Bracharen. in cap. 38. c. si Syracusinæ 28. distinct. & distinct. 61. per tot. Concil. Lateranen. sub Leo. X. de reform. Curiæ in princ. *sess. 9*.

¶ Item Sessione vigesima tertia. cap. 2. de reform.

Electus in Episcopum tenetur consecrari intra tres menses sub pœnis in capitulo positis. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ Ecclesijs Cathedralibus, *h* seu superioribus, quocunque nomine, ac titulo præfecti, etiamsi S.R.E. Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres menses non susceperint, ad fructuum præceptorum restitutionem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint, Ecclesijs ipso iure sint priuati. Consecratio verò si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in Prouincia, si commodè fieri potuerit, celebretur.

SVPER CAPVT VI.

h ¶ *Ecclesijs Cathedralibus*. Concordat cap. Ad maiores sup. eodem. Concil. Calcedonen. cap. 24. Concil. Vvormat. cap. 76. cap. Quoniam, 75. dist. cap. Quoniam. 100. dist.

¶ Item Sessione vigesima quarta, cap. 1. de reformat.

Sede vacante debent publicè fieri supplicationes, ac preces pro bono Pastore impetrando. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prouidenter, scienterq; curandum est, vt in Domini domo nihil sit inorditum, nihilq; præposterum, multo magis elaborandum est, vt in electione eius, qui suprà omnes gradus constituitur, nõ erretur. Nam totius familiæ Domini status, & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vnde, etsi aliàs sancta Synodus *i* de promouendis ad Cathedrales, & superiores Ecclesias nonnulla vtiliter decreuit: hoc tamen munus huiusmodi esse censet, vt, si pro rei magnitudine expendatur, nunquam satis cautum de eo videri possit. Itaq; statuit, vt cum primum Ecclesia vacauerit, supplicationes, ac preces publicè, priuatimque habeantur, atque à Capitulo per Ciuitatem, & Diœcesim indicantur, quibus clerus, populusque bonum à Deo pastorem valeat impetrare.

SVPER CAPVT VII.

i ¶ *Sancta Synodus* Concordat cap. confidit. cap. ad Cathedralium. cap. quicunque, super eodem.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reformat.

Electores præficiendorum magnopere studere debent, vt digniores in pastores promouantur. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Omnes, & singuli, qui ad promotionem præficiendorum, quodcunque ius, quacunq; ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in his pro præsenti temporum ratione innouando, hortatur, & monet, vt in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutẽ

vtilius

vtilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles, ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint: & quos ex legitimo matrimonio natos, vita, ætate, doctrina, atque alijs omnibus qualitatibus prædictos sciãt, *k* quæ iuxta sacros Canones, & Tridentinæ huius Synodi decreta requiruntur.

SVPER CAPVT VIII.

l ¶ *Quæ iuxta sacros*. Concordat cap. Quicunque sup. eodem, cum allegatis, ibidẽ.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. de reformat.

Forma inquisitionis facienda de vita, & moribus promouendi, debet præscribi in Synodo prouinciali, & per Papam approbari: inquisitioque secundum eam formam perfecta simul cum testimonio professionis fidei debet ad Papam transmitti. Hoc dicit.

CAPVT IX.

¶ Quoniã in sumendo de prædictis, omnibus qualitatibus graui, idoneoq; honorũ, & doctorũ virorũ testimonio, nõ vniformis ratio vbiq; ex nationum populorum, ac morũ varietate potest adhiberi: mãdat sãcta Synodus, vt in prouinciali Synodo per Metropolitanũ habenda præscribatur, quibusq; locis, & prouincijs propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, sanctissimi Romani in Põtificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis, atque opportuna esse videbitur: ita tamen, vt cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit, ea in instrumentum publicum redacta cum toto testimonio, *l* ac professione fidei ab eo facta, quàm primum ad sanctissimum Romanum Pontificem omninò transmittatur: vt ipse Summus Pontifex, plena totius negotij, ac personarum notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesijs possit vtilius prouidere.

SVPER CAPVT IX.

¶ *Ac professione fidei*. Declaratio Cardina.

Professio fidei ab Episcopo emittenda, iuxta Bullam Pij Quarti publicatam die 9. Decembris 1564. sic se habet. *Ego N. firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. & in vnum Dominum Iesum Christum Filiũ Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est, crucifixus etiam pro nobis, sub Pontio Pilato passus, & sepultus est, & resurrexit tertia die, secundum Scripturas, & ascendit in cœlum; sedet ad dexteram Patris, & iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit, qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & cõglorificatur, qui loquutus est per Prophetas, & vnam sanctam Catholicam, & Apostolicã Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum, & expecto resurrectionem mortuorum, & vitã venturi sæculi. Amẽ. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & cõstitutiones, firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretationes sacrarum Scripturarum admitto, nequè eam nunquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, & Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium, illaque gratiam conferre. Et ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptus quoque, & approbatus Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemni administratione recipio, & admitto omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo, verum, proprium, & propitiatorium sacrificium pro viuis, & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento*

cramento esse verè, realiter, & substantialiter Corpus, & Sanguinem, vnà cum Anima, & Diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriq; conuersionem totius substantiæ panis, in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, quàm conuersionem Catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie, totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasq; ibi detentas, fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissimè assero Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis nec non aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impertiendam: Indulgentiarū etiam potestatem, à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumq; vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omniū Ecclesiarum matrem & magistram agnosco, Romanoq; Pontifici, Beati Petri Apostolorum Principis, successori ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera item omnia à sacris Canonibus, & œcumenicis Concilijs, ac præcipuè a sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita & declarata indubitanter recipio, atque profiteor, simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adiuuante) retinere, & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit curaturum. Ego idem N. spondeo voueo, ac iuro sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Hoc decretum extenditur etiam ad eos, qui de Monasterijs, Conuentibus, domibus, & alijs quibuscunque Ordinum, etiam militiarum quocunque nomine, vel titulo prouidentur, vt constat in prædicta Bulla Pij Quarti. ¶ Idē Pius Quartus per aliam Bullam ad hāc fidei professionē teneri voluit omnes Doctores, Magistros, Regētes, & alios cuiuscunque artis, & facultatis professores, siue clerici, siue laici, vel cuiuscunque Ordinis regulares sint, qui docent, vel promoueri voluerint. ¶ Ordinarij eorum locorum vbi studia vigent, negligentes hanc fidei professionem exigere puniendi sunt.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reformat.

Forma renuntiandi Summo Pontifici instructionem factam de qualitatibus promouendi. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ Omnes inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes quæcunque de promouendi qualitatibus, & Ecclesiæ statu à quibuscunque etiam in Romana Curia habitæ per Cardinalem, qui relationē facturus erit, in consistorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur, ac relatio ipsa Cardinalis relatoris, & trium Cardinalium subscriptione roboretur: in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirment, se adhibita accurata diligentia, inuenisse promouendos qualitatibus à iure, & ab hac sancta Synodo requisitis præditos, ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui Ecclesijs præficiantur, ita vt relatione in vno consistorio facta, quo maturius inter ea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud consistorium iudicium differatur, nisi aliud beatissimo Pontifici videbitur expedire.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform.

Eadem exiguntur in creatione Cardinalium quæ seruari præcipiuntur in promotione Episcoporum. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Ea omnia, & singula, quæ de Episcoporū præficiendorum vita, ætate, & doctrina, & cæteris qualitatibus, alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam in creatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiamsi Diaconi sint, exigenda. Quos sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commodè fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform.

Papa debet maximam solicitudinem gerere, vt lectissimi Cardinales, & Episcopi promouantur. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Eadem sancta Synodus tot grauissimis Ecclesiæ incommodis commota non potest non commemorare, nihil magis Ecclesiæ Dei esse necessarium, quàm, vt beatissimus Romanus Pontifex, quam solicitudinẽ vniuersæ Ecclesiæ, ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, vt lectissimos tantum sibi Cardinales asciscat, & bonos maximè, atque idoneos pastores singulis Ecclesijs præficiat; idque, eo magis quod ouium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, & sui officij immemorum pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus *m* de manibus eius sit requisiturus.

SVPER CAPVT XII.

m ¶ *De manibus eius.* Concordant verba illa Ezechiel. c. 3. & cap. 33. *Ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram.* Concordat etiam text. in cap. Ephesijs. 43. distinct. cap. 1. inf. de cleric. non resident.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform.

Promouendus ad dignitates curam animarum, habentes debet saltem vigesimum quintũ annum attingere, & iam Clericus existere. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

¶ Cum dignitates in Ecclesijs præsertim Cathedralibus, ad conseruandam, augendamque Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ, vt qui eas obtinerent pietate præcellerent, alijsque exemplo essent, atque Episcopos opera, & offitio iuuarent: meritò, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascunque, quibus *n* animarum cura subest promoueatur, nisi qui saltem vigesimum quintum suæ ætatis annum attigerit, & in clericali ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur, iuxta constitutionem Alexandri iij. in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit, *o Cum in cunctis*.

SVPER CAPVT XIII.

n ¶ *Animarum cura subest.* Decisio 101. Cardinalium Congregatio Concilij censuit in obtinente dignitatem, nullam habentem principaliter curam animarum, sed tamen per vnionem parochialium, quæ ipsi dignitati accessoriæ sunt vnitæ, non requiri vt attigerit vigesimum quintum annum.

o ¶ *Cum in cunctis.* Hanc Constitutionem habes supra in glo. c. Ad Cathredalium, supra eodem, cum qua concordat Diuus Clemẽs i. in epist. 1. ad Iacob. Anacletus epist. 1. cap. Diaconi, 93. distinct. capit. ad hæc de offic. Archidia.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform.

Professio fidei, & iuramentum obedientiæ à quibus, & intra quod tempus præstari debeat. Hoc dicit.

CAPVT XIV.

¶ Prouisi de beneficijs *p* quibuscunque curam animarum habentibus, teneantur à die adeptæ possessionis ad minus intra duos menses, *q* in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali Vicario, seu officiali orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, *r* & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permansuros spondeant, ac iurent. Prouisi autem de Canonicatibus, *s* & dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus *t* non solù coram Episcopo, seu eius officiali, sed etiam in capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouisi fructus non faciant suos, *v* nec illis possessio suffragetur *u*.

SVPER CAPVT XIV.

p ¶ *Prouisi de beneficijs.* Decisio 15. Cardina. Cõgregatio Cõcilij cẽsuit, scribẽtes ad Nuntium Hispaniarũ, ei, qui professionẽ fidei nõ emisit, possessionẽ nõ suffragari, quoad fructus faciendos suos tantum; quoad cæteros autem effectus commodo possessionis, & cæteris iuribus, si quæ habet nõ priuari. ¶ Item decisio 135. Card. Congregatio Concilij censuit prouiso de dignitate, vel Canonicatu, qui fidei professionem non emisit possessionẽ ad fructus faciendos suos minimè suffragari. ¶ Item decis. 138. Card. Congregatio Concilij censuit, illa verba Concilij, quæ habentur in cap. 12. sessio. 24. eiusdem Concilij *videlicet possessio eis non suffragetur*, intelligenda esse, quoad fructus percipiendos, & faciendos suos, ideoq; emissionem Professionis fidei non priuare Canonicum supra narratis possessionis effectibus, sed ipsum &

vocem

vocem in capitulo, & ius procedendi à die adeptæ possessionis habere, nisi aliud obstet, quamuis professionem fidei minimè emiserit. ¶ Item in declaratione Cardinali. Comprehenduntur etiam Canonici, & aliæ dignitates, & personæ existentes in Cathedrali ante Concilium.

q ¶ *Ad minus intra duos menses.* Declar. Card. Hæc longissima nedum triennalis professio prodest ei, qui non emisit professionē fidei, quoad fructus percipiendos, quandiu infra dictam professionem non emiserint.

r ¶ *Sua fidei publicam facere professionem.* Declar. Card. Per se ipsum, etsi absens accedat ad Ecclesiam. ¶ Ad hanc fidei professionem tenentur etiam illi Magistri, qui Grammaticam in domibus priuatis docent, & expensis aliorum viuunt. ¶ Ad emittendam professionem fidei, omnes docentes artes liberales tenentur, qui antequam ad docendū admittantur, possunt arbitrio Episcopi prohiberi, donec de eorum moribus informationem susceperit. Idem dicendum est de ijs, quibus per aliquam Vniuersitatem testimonium conceditur; & hoc non solum est conforme Bullæ Pij Quarti, sed etiam decreto Pij V. ¶ Dubitatur, An facturi publicam fidei professionem ad formam huius cap. si sint absentes possint illam emittere per procuratorem? Non possunt respondet Congregatio, sed debent professionem emittere per se ipsos. ¶ An Bulla Pij Quarti 13. Nouēbris. 1564. de professione fidei singulorum Doctorum, & professorum, comprehendat etiā docentes principia Grammaticæ, & artium liberalium, etiam priuatim? Congregatio censuit, & istos comprehendi dicta Bulla Pij Quarti. ¶ An capienda sit informatio, & faciendus processus summariè super fide Catholica istorum, antequam admittantur ad professionem fidei? Congregatio respondit, ita faciendum, sed quantū Episcopo sufficere videbitur. ¶ An Ordinarij non obstantibus contentis in dicta Bulla, incurrant pœnas sibi impositas habentibus facultatē doctorandi? Congregatio censuit in locis, in quibus sunt Gymnasia publica, dictam Bullam videri has pœnas non imposuisse Ordinarijs, si patiūtur quemquam quoquomodo docere litteras, prius quam fidei professionem faciant.

s ¶ *De Canonicatibus.* Declar. Card. Canonicatus Ecclesiæ Collegiatæ in Romana Ciuitate dignior est Canonicatu Cathedralis alterius ciuitatis. Hoc procedit etiam in capitulis exemptis, si specialiter sint circa hoc priuilegiata.

t ¶ *In Ecclesijs Cathedralibus.* Declar. Card. Congregatio censuit non extendi ad Canonicos in Collegiatis.

v ¶ *Fructus non faciant suos.* Declar. Card. Per omissionem professionis fidei amittuntur tantum fructus præbendarum, non autem distributiones quotidianæ, quas in seruiendo quis acquisiuit. Vnde congregatio censuit, distributiones quotidianas nō comprehendi verbis Concilij hic, quoniam dantur ratione ministerij personis, ac propter operas suas, & illas percipiens facit suas, ita vt possit de eis testari, & aliàs ad libitum disponere, tradunt omnes c. vn. de clericis non resident. in 6. quòd non veniunt appellatione fructuū. Oldrald. consilio 118. Rot. de præbend. in nou. decis. 1. & decis. 23. de re iudic. in antiq. Cassad. decis. vnic. de cleric. non resident. in addit. ad 10. Monach. d. consi. 23. nu. 35. & communiter omnes c. licet. de præb. latè Paris. consi. 32. & 33. vol. 4. & Gigas in respons. de præbend. respons. 39.

u ¶ *Neque illis possessio suffragatur.* Declar. Card. Comprehenduntur, etsi fuerint regulares, & comutandi sunt duo mēsæ capitularis.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reformat.

Habita notitia vacationis Ecclesia parrochialis debet Episcopus idoneum in ea Vicarium constituere, donec ei de Rectore prouideatur. Hoc dicit.

CAPVT XV.

¶ Expedit maximè *a* animarum saluti à dignis, atque idoneis parochis gubernari: id vt diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, vt cum parochialis Ecclesiæ *b* vacatio etiamsi cura Ecclesiæ, *c* vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum, vel per plures administretur, etiam in Ecclesijs patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus vni, vel pluribus curam animarum dare, *d* quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat per obitum, vel resignationem, *e* etiam in Curia, seu aliter, quomodocunque contigerit, etiāsi ipsa parochialis Ecclesia reseruata, *f* vel affecta fuerit generaliter, vel specialiter, etiā vigore indulti, seu priuilegij in fauorē sanctę Romanę Ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, *g* vel Capitulorū: *h* debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium *k* cum congrua, *l* eius arbitrio, fructuum portionis assignatione constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur.

SVPER

SVPER CAPVT XV.

a ¶ *Expedit maximè*. Decis. 127. Cardin. Congregatio Concilij censuit inferiorem Episcopo, qui omnimodam iurisdictionem habet Episcopalem, nec alicui subdatur; & sit immediatè subiectus Sedi Apostolicæ, nullius diœceseos proprium habeat territoriū, habeatque eius congregandi Synodum, & legitimè constet illam congregasse; & delegisse examinatores, vtique posse concursum instituere, examinare, & aprobare, & œconomos, ac Vicarios deputare, omniaque alia agere, quæ capite 18. sesion. 24. de reformatione continentur.

Item decis. 130. Cardinalium Cōgregatio Concilij censuit nominationem Vicariorum secularium amouibilium in beneficijs curatis vnitis spectare ad Episcopos. Vicariorum verò regularium in vim certæ constitutionis à Pio Quinto emanatæ spectare ad eos in quorum Ecclesijs vnitis ipsi Vicarij ponētur, illosque non esse præuio concursu, sed tantū examine, & aprobatione Episcoporum deputandos: & quando dicti regulares in Vicarios deputabuntur, ipsos teneri cum alio regulari cohabitare.

Item decisione 150. Cardinalium Congregatio Concilij censuit in collatione Canonicatus, quamuis ei vnita sit parochialis, non oportere obseruare formam examinis per concursum.

b *Cum Parochialis Ecclesia*. Declaratio Cardin. Non dignitatis cui parochialis vnita est.

Idem si fuerit capellania pro coadiutoria in parochiali sita, qui in ea conferenda seruatur hoc decretum.

Idem etiamsi ex antiquissima consuetudine hæ parochiales solitæ essent commendari ad sex menses, & qui semel instituti fuerint, etiam ad præsentationem, non possint amoueri ad nutum.

c *Etiam si cura Ecclesiæ*. Declar. Cardinal. Etiam in Ecclesijs cathedralibus, vel Collegiatis, in quibus exercetur cura animarum per capellanos amouibiles ad nutum capitulorum, & per ipsosmet Canonicos absque examinatione ab immemorabili tempore, quo non obstante, omnes tenentur ad subijciendum se examini Episcoporum.

In vacationibus Ecclesiarum parochialiū, licet earum collatio pertineat ad Canonicos, edicta tamen, examina, atque electio personarum, quæ sint magis idoneæ, propriè ad Episcopos ordinarios spectat: collatio autē parochialium ab his facienda est postea, ad quos pertineat ea conferre.

Episcopo resignantes proprias parochias in forma dignum resignent iudicio, & prouisione viciníoris Episcopi.

d ¶ *Vni, vel pluribus curam animarum*. Declarat Card. Sed non intelligitur de Canonicis Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ, quibus cura animarum incumbit, & per quos ipsa cura animarum exercetur.

e ¶ *Vel resignationem*. Declarat Card. S.D.N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis regularibus Congregationis Lateranensis, etiā de licentia sui Generalis absque permissu Summi Pont. assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minus beneficiū curatum ad tempus. ¶ Decretum Concilij Tridentini, quod dicit, vacationes omnes de Ecclesijs parochialibus, etiam per resignationem examine per concursum præuio ab ordinario conferre ei, quem aptiorem indicauerit, locum non habet in resignationibus factis in manibus Papæ in fauorem certæ personæ, cū non possint dici propriè vacare. ¶ Concilium Tridentinum loquens de examine per concursum faciendo non habet locum in vacatione parochialis per resignationem factam in manibus Papæ, in fauorem, quàm idem Pontifex admiserit, & mandauit expedire in forma dignum. ¶ Ei qui exhibuit Bullam parochiæ sibi resignatæ Episcopo Cesenatensium, & reiectus est ab examine, de quo fidem examinatorum affert, iustum est eandem appellationem ad suffraganeum Rauennatensium deferre. ¶ Resignatione facta in manibus Papæ in fauorem certæ personæ ab eo admissæ, ille, in cuius fauorem resignatum est, non est examinandus per concursum, sed sufficit si examinetur eo genere examinis, quod vocatur in forma dignum. ¶ Cum parochialis Ecclesiæ resignatio fit in fauorem in manibus Sanctissimi. Quia tunc non dicitur vacare, antequam alteri acquiratur, neque in ea potest statim Vicarius deputari, non est necessarium examen per concursum, & aptiorem esse eligendum, sed satis est resignatarium ab examinatoribus in Synodo deputatis simul cum Ordinario probari idoneum. ¶ In prouisionibus faciendis de beneficijs ex causa permutationis non est necessarium nouum examen, potestque apponi clausula, vt non obstantibus beneficialibus, dummodo permutatio sit verax & non fraudulenta, neque de simplici ad curatum, nec in valore sit magna inæqualitas, vel aliquid simile, alias fieri debet examen. ¶ Declaratio, vt in permutatione parochialium eiusdē diœcesis, non fiat examen alterius diœcesis, fuit concessa.

¶ Ad litteras Episcopi non probantis examē eius presbyteri, cui resignatio facta est, quia præsumptio est pro presbytero. Respondetur à Reuerendissimo Domino Datario, vt Episcopus testes examinet, & siquid contra eum habet, quod indignum reddat, transmittat. ¶ In concessione iurium in fauorem eius, qui prætendit habere ius, neque examen, neque expressio beneficiorum, aut valoris est necessaria, si vera lis fuerit.

f ¶ *Ecclesia reseruata* Declarat Card. In beneficijs curatis reseruatis Sedi Apostolicæ, etiam quibusuis alijs, etiam ex antiqua consuetudine; Ordinarij proponunt edicta concursus; & à Sede Apostolica prouisio fit approbato ab examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis, si habet fidem approbationis suæ ab Ordinario, & de hoc ex Bulla Pij V. iam dicta.

g ¶ *Abbatum* Declarat Card. Abbatis prouisione curata beneficia, cum vacauerint, Ordinarij edicta concursus proponere debēt, & Abbas collationē facere debet. ¶ Quoties aliqua Ecclesia parochialis vacauerit, ad quā Abbas aliquis habet ius nominandi; quemcumque Abbas nominauerit, eū ad examen Ordinarius admittere debet: si autem Ecclesiæ vacabunt, ad mortem Rectorum, in quibus Abbas habet ius conferendi, qui earum curationem suscipere volunt, eos Ordinarius probare debet illo examinis genere, quod vocatur per concursum: neque Abbas eam ob causam vllum examinis edictū proponere potest, neque illius officij partem vllam attingere: sed id pertinet ad Ordinarium, qui & ipse proponere debet edicta, & examinatores ex Concilio præfato deputatos adhibere, à quibus omnibus istius modi concursus examinantur, quo examine confecto, ex his, quos vitæ integritas, & doctrina commendabit, Ordinarius debet eligere magis idoneos ac postea Abbati relinquere, vt ex illis, cui maluerit, curam conferat. ¶ Licet aliqui Patriarchæ habeant collationem parochialiū existentium in aliqua diœcesi, Ordinarius illius diœcesis edicta concursus proponere debet, & collatio postea approbati debet fieri à Patriarcha. Habens ius conferendi aliquas parochiales, quæ sunt in diœcesi Episcopi, siue Prouinciæ, non potest eas conferre, nisi his, qui approbati, & examinati fuerint ab examinatoribus deputatis, per Episcopū eius diœcesis, in qua sitæ sunt illæ parochiales, & interimdum dictæ parochiales vacant, Episcopus illius diœcesis, in qua sunt, ius habet constituendi in eas Vicarium cum congrua arbitrio suo, fructuum portionis assignatione, qui dictæ parochiæ inseruiat, donec de Rectore fuerit prouisum. Neque potest Patriarcha in aliena diœcesi, licet ea, sit Episcopi suæ Prouinciæ, Capellanos ad animarū curationem constituere, nisi ad eiusdem Episcopi consensum, & examine eius præeunte, quod per eum, aut eius executorem faciendū est. & cum prædictus Episcopus Prouincialis dicto Patriarchæ Synodum diœcesanam habebit, Patriarcha nihil potest committere; quamobrem Ecclesiarum Rectores, quorum electio ad ipsum Patriarcham spectat, aliique præterea, qui curam animarum in eis gerunt, vel Synodo intersint, vel decretis Episcopi minus obtemperent. ¶ Neque postea idem Patriarcha aliquos Episcopos in diœcesim Episcopi sui Prouincialis inducere ad Ecclesias benedicendas, vel consecrandas, vel vt sacrum extremæ vnctionis oleum conficiant, vel chrisma administrent, aut aliqua Pontificalia munera obeant, atque exerceant, nisi de Episcopi, cuius ipsa diœcesis est cōsensu.

h ¶ *Capitulorum* Declarat Cardin. Et ad illos collatio, institutio, seu præsentatio pertineat. ¶ An quando collatio parochialis etiam ab immemorabili tempore, pertinet ad capitulum Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ, vel ad alium inferiorem, an ad idem concurrente illius vacatione pertineat possit, edictorum appositio aduocādas oppositiones, an verò ad Episcopum? Congregatio censuit pertinere duntaxat ad Episcopum, si in eius diœcesi parochialis sita sit. ¶ Vacanti parochiali eius collatio spectat ad Archidiaconū, ius examinandi, eligendique virum idoneum, ac edictorum proponendorum ad Ordinariū spectat, non ad ipsum Archidiaconū. ¶ Archidiaconus cuius territorium est in vna diœcesi, Parochiales Ecclesias conferre potest tantum illis, quos Episcopus eius diœcesis, in qua territorium est, elegerit magisque idoneos iudicauerit ex his, qui ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis idonei renuntiati sunt. ¶ Quoties vacauerit aliqua Ecclesia parochialis, cuius collatio spectat ad Præpositum alicuius collegiatæ, debet idem Præpositus curare, vt fiat edictum publicum, in quo sit adscriptus certus dies, & huius tenoris, videlicet, quod præstetur se in ipsa Ecclesia, conferendam Ordinarium Episcopum præuenire, ipsamque conferre illi, quem Episcopus idoneum elegerit ex his, quos examinatores approbauerint; atque ideo se ei denuntiare, vt edicta proponantur, vt curet, vt examen fiat suo tempore.

¶ In vacatione parochialis Ecclesiæ, cuius collatio ad inferiorem pertinet, examen, & electio personæ idoneæ, ac edictorum ap-

positio ad Ordinarium spectat.

i ¶ *Debeat Episcopus statim*. Hoc examen, & edicta proponere, & alias prouisiones facere, prout in hoc decreto, spectat tantum ad Episcopum, & non ad alium inferiorem, vel Capitulum, non obstante, quacunque immemorabili consuetudine, etiam quod ipse inferior ex immemorabili consuetudine haberet huiusmodi ius cumulatiuè in loco suæ iurisdictionis, dummodo in ipsius Episcopi diœcesi parochialis posita sit, etiam Vicariũ constituere, & omnia alia facere, nisi inferior Ordinarius haberet ius cõgregandi Synodũ, vt inferius annotatum est.

k ¶ *Idoneum in ea Vicarium*. Declarat Card. Qui Vicarius debet habere custodiam, & administrationem omnium bonorũ, vt infrà, & Ecclesiæ, cuius institutio non ad Episcopũ, sed ad inferiorem spectaret, non obstantibus his, quæ traduntur per Doctores in cap. Cum vos, de offic. Ordin. ¶ Deputatio Vicarij donec prouideatur parochiali de Rectore spectat ad Episcopum, in cuius diœcesi parochialis est. Mercenarij vt Bregami, ex antiquissima consuetudine ab Ordinario commendari solent ad sex menses Sacerdotibus per vicinos præsentatis, quibus elapsis nunquam, vel raro Sacerdos ipse prorogationẽ, vel nouam prouisionem requirit, sed vigore dictæ primæ expeditionis ad Rectores, vel hominum libitum ipso munere iure persistit. ¶ An ergo huiusmodi commendæ post Concilium Tridentinum amplius locum habeant, vel potius ex eodẽ debeant deputari Vicarij amouibiles? Congregatio censuit nõ habere, sed in eis seruandam esse formam præscriptã à decreto Concilij Tridentini præsenti, c. si interim vicini illi probarent legitimè ius patronatus validum, prout Concilium requirit, sessio 25. c. 9. permittendum est illis præsentare instituendos, præuio tamen examine, ex hoc capit. ad denegandam expressè illis facultatem semel institutos amouendi ad eorum nutum. ¶ Congregatio censuit pro collatione, & institutione harum Ecclesiarũ curatarum, seu deputatione Vicarij, vt sessio 6. c. 5. & c. 7. &c. Cancellarium posse in singulis accipere mercedem suo labori conuenientem; quæ tamen pro scriptura, sigillo, & cæteris omnibus computatis vnum aureum non excedat, & dummodo ipsi Cancellario salarium nullum pro officio suo exercendo præstitum sit, & ex pecunia, quam accepit, nihil prorsus emolumenti collatores, aut institutores nullo modo directè, vel indirectè percipiant.

l ¶ *Cum congrua*. Declar. Cardin. Duorum aureorum pro singulis mensibus visa fuit congrua portio fructuum portionis assignatione constituere, &c. Hoc ipsum potest, sede vacante Capitulum. ¶ Quod si in pensionis assignatione grauamen intulerit, poterit vicinus Episcopus corrigere.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reformat.

Per edictum publicum vocari, vel aliter nominari debent nonnulli Clerici ad regendam Ecclesiam, de quorum moribus, & vita fiat diligens inquisitio. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

¶ Episcopus, *m* & qui ius patronatus *n* habet intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinatoribus *o* nominet. Liberũ sit tamen etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, vt possit postea de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia, fieri diligens inquisitio. Etsi Episcopo, aut Synodo Prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum *p* vocentur, qui volent examinari.

SVPER CAPVT XVI.

m ¶ *Episcopus*. Decis. Card. Congregatio Concilij censuit etiam in iure patronatus, quod pro duabus partibus pertinent ad laicos, & pro vna ad Ecclesiasticos seruandum esse concursum ex Decreto, c. 18. sessio. 24. ¶ Item decis. 109. Cardin. Congregatio Concilij censuit Vicarios perpetuos in parochialibus capitulo vnitis non esse præuio concursu instituendos. ¶ Item decis. 116. Cardin. Congregatio Cõcilij censuit Episcopum posse occurrente vacatione beneficij curati, vocare, & admittere ad concursum possidentem aliud beneficium curatum; sed si obtinuerit illud per concursum, & posteà vacauerit primum beneficium per adeptam possessionem pacificam alterius curati, poterit Episcopus iterum ponere edicta per concursũ. ¶ Item decis. 266. Cardin. Congregatio Concilij cẽsuit beneficia curam animarũ habentia, quæ verè sunt dignitates non subiacere concursui. ¶ Item declar. Card. Hoc examen omninò ad Episcopum ordinarium spectat, in cuius diœcesi parochialis est. Collatio autem fit ab eo ad quem de iure spectabat, etsi inferior haberet præuentionẽ cum Ordinario debet habita notitia vaca-

tionis parochialis coram notario declarare se velle dictum parochialem cōferre, & ideo rogare Episcopum, proponat edicta; & hac ratione tuebitur prouisionis suæ ius.

n ¶ *Et qui ius patronatus*. Declar. Cardin. Congregatio iam dudum censuit hoc caput non requirere examen per concursum ad parochialem, quæ sit iuris patronatus laicorū validè, ideo admittendum ad eam illum, qui intra tempus iuris patronatus laici præfixum fuerit ab ipsis præsentatus, & à deputatis examinatoribus idoneus repertus fuerit.

o ¶ *Corā deputatis examinatoribus nominat*. Declar. Cardin. Cum nominatio à patrono Ecclesiæ facta fuerit, potest Episcopus etiam idoneus ad concursum admittere.

p ¶ *Per edictum etiam publicum vocentur, qui volunt examinari* Declar. Cardin. Congregatio censuit, si vnus tantum ad concursum compatuerit intra terminum, posse solū examinari, & approbari. Item an vno comparente possit prorogari terminus, & proponi aliud edictum: Congregatio censuit, aliud edictum non esse proponendum, sed ille, qui comparuerit, examini subijciendus, et si idoneus repertus fuerit, eidem beneficium esse conferendum, nisi qui descripti sunt excusent se legitimo impedimento detineri, quominus valeant, ad concursum accedere: tunc enim Episcopus poterit legitimè terminum prorogare. ¶ Item si Episcopus semel edictū proposuit per concursu, & ex multis examinatis nullus repertus sit idoneus, licèt Conciliū nō videatur necessariò requirere edictum per concursum, fuit tamen tutius iudicatum aliud edictum proponi, etsi nemo comparuerit idoneus, tunc alicui præuio examine sine concursu beneficium cōferetur. Hoc decretum de concursu, non habet locum in beneficijs regularibus, quę regularibus cōferri cōsueuerūt. ¶ Examē cōcursus in parochialibus est necessariu, etiam in locis vbi sunt factiones, & partialitates, ob quas timentur scandala in concursibus peragendis. ¶ Doctor, siue Licentiatus in Theologia, siue in Iure Canonico, & in publica Vniuersitate graduatus, non excusatur ab examine, quando petit prouideri ab aliqua Ecclesia parochiali. ¶ Omnis cura, & diligentia adhibenda est, ne praua consuetudine vsus inducatur apud Episcopos iurisdictionis Venetæ, vt in parochialium vacationibus non adhibeant examen per concursum, sed curandum est, vt decretum Concilij Tridentini, & Motus proprij S. D. N. in huiusmodi omninò seruetur. Examen concursus non est necessarium in dignitate, quæ parochialem perpetuò, & accessoriè vnitam habet. In parochialem per resignationem, in fauorem, quam appellant, vacantibus, concursus fieri non debet, cùm propriè nō dicantur vacare: prouisiones istarum Ordinarijs committantur, qui examinatis; non autem per concursum, prouisis siue resignatarijs, & idoneis repertis parochiales huiusmodi conferant. Ad Episcopum enim in resignatione facta in fauorem certæ personæ non esse necessarium examen per concursum, sed satis esset resignatarium ab examinatoribus in Synodo deputatis simul cum Ordinario probare idoneum. In prouisionibus à Sede Apostolica factis in forma dignum non est necessaria, neque de iure debet fieri examinatio, quæ fit per concursū. Familiaris Papæ, qui de eiusdem commissione examinatus, & approbatus fuit Romæ, ab Ordinario debet haberi, tanquam si fuerit approbatus, & examinatus.

Archiepiscopo Cæsar Augustano, qui habentem titulum parochialis à Papa per obitū in Curia, aliàs ab ipso Archiepiscopo approbatum in eadem Ecclesia, noluit ad examen recipere, scribatur, vel ipse cum examinatoribus examinet in forma dignum, vel committat Ordinario viciniori.

Resignans parochialem cuidam, qui per multos annos in Curia permansit, petit vt examinetur in Curia, etiam deputatis examinatoribus in partibus, concessum fuit.

Habens parochiam si triennium seruiuit, ab Ordinario approbatus, modo non fuerint examinatores in Synodo constituti, remittatur examinandus ad Ordinarium viciniorem, & vna ad eiusdem examinatores.

S. D. N. etiam ex sententia Congregationis Concilij declarauit ex men, quod ex decreto hoc faciendum est per concursum in collatione parochialium non oportere fieri in prouisione dignitatis nuncupatæ, licet ei sit vnita parochialis Ecclesia, dummodo hæc vnita authoritate Sedis Apostolicæ, ac perpetua, & accessoria sit.

Petentibus Iesuitis, An parochia Toletana in Monasterium erecta, & vnita eorum Collegio deputari possit à deputato ab ipsis, modo sit approbatus ab Ordinario; censuerūt posse. ¶ Ita edictum solus Episcopus apponere potest, etiam pro parochialibus, quarū collatio ad inferiores, vel capitula etiam Cathedralia spectat.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reform.

Descripti omnes debent saltem coram tribus examinatoribus examen subire. Hoc accit

CAPVT XVII.

¶ Transacto constituto tempore, *q* omnes qui descripti fuerint, *r* examinentur ab Episcopo, *f* siue, eo impedito, ab eius Vicario generali, *t* atque ab alijs examinatoribus non paucioribus, quàm tribus, *v* quorum votis, *x* si pares, aut singulares fuerint, *y* accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur.

SVPER CAPVT XVII.

q ¶ *Constituto tempore* Decisione 23. Cardinalium Congregatio Concilij censuit a reprobatione examinatorum dari appellationẽ ad effectum deuolutiuum à die scientiæ. ¶ Item decisione 60. Cardinalium Congreg. censuit illum, qui termino elapso comparuit, minimè esse admittendum ad concursũ parochialis.

Item decisa 56. Cardin. Congreg. Concilij censuit, à reprobatione examinatorum, qui aliquem ex concurrentibus ad parochialem Ecclesiam vacantem minus idoneum renuntiarunt, dari appellationem ad effectum deuolutiuum, non autem suspensiuum.

r ¶ *Descripti fuerint*. Concordat caput Liceat, infrà, de iure patronatus.

f ¶ *Examinentur ab Episcopo*. Declarat. Cardinal. Licet Episcopis, Capellanos, seu coadiutores ad exercendam curam animarum deputatos à capitulo, seu à quocunque id authoritatis habente examinare, & non permittitur illis absque eius approbatione curã exercere, nec Sacramenta administrare.

¶ Hoc decreto comprænduntur p rochiales seculares, quarum collatio spectat ad Abbates, & alios collatores inferiores.

t ¶ *Ab eius Vicario generali*. Declarat Cardinal. Vicarius sede Episcopali vacante, in locum examinatorum absentium, vel defunctorum alios authoritate propria sufficere potest, sed curare debet, vt elapso anno, alij in loco demortuorum sufficiãtur, seu eligantur in Synodo, alioquin pro legitimis non habebuntur, qui supererunt.

¶ In permutationibus Ecclesiarum parochialium, non requiritur examen, si tamen adsit aliqua inęqualitas numeri parochianorũ vel permutantes non fuissent examinati, eo tempore, quo parochiales adepti sunt, tunc eos examinandos esse, sed absque concursu. Sic etiam si fiat permutatio cum beneficio simplici erit necessarium examen, sed non per concursum.

v ¶ *Non paucioribus quàm tribus*. Declarat Cardin. Tres examinatores etiam adhiberi omnino debent, in parochialibus modici valoris. Satisfactum fuit huic decreto, si tertius examinauerit, & sit præsens in approbatione, licèt, votum suum non applicauerit. In examine per concursũ, quos examinatores ex prædictis deputatis in Synodo honestius sit conuocare, & idem numerus in omnibus examinibus, tam ad terminos, quàm ad maiores parochiales seruandus, Concilium satis clare expressit, quot adhibendi sunt hoc cap. vnde congregatio censuit, eundem numerum seruandum esse in omnibus.

x ¶ *Quorum votis*. Decla. Cardin. Vota singulorum palam inter ipsos dicantur, sed notario dicatur eum approbatum.

y ¶ *Accedere possit Episcopus*. Declarat Cardin. In hoc casu Episcopus tantùm, vel eius vicarius habet votum decisiuum. Episcopus non potest admittere in parochialibus in suis manibus resignatis cõsanguineos familiares, tam suos, quam resignantium ex Bulla Pij Quinti, anni eius tertio Kalend. April. Licèt, Concilium non expresserit, an vota examinatorum palam, aut secrete fieri debeant: magis tamen expedit, vt examinatores palã inter se sua vota conferant, deinde notario iubeant, vt in actis suis simpliciter scribat, Titium approbatum idoneum, vt Romæ fit; secus verò reprobatum.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, c. 18. de reform.

Forma eligendi examinatores, & de pœna dantium, vel recipientium quidquam occasione examinis. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

¶ Examinatores *v* singulis annis in diœcesana Synodo *x* ab Episcopo, vel eius Vicario ad minus sex proponantur: qui Synodo satisfaciant, *a* & ab ea probentur. Adueniente que vacatione *b* cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, *c* qui cum eo examen perficiant, indeque succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit ex prædictis illi sex eligat. Sint verò hi Examinatores, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure Canonico, vel alij Clerici, seu regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam seculares, qui ad id videbũtur magis idonei, iurentque omnes ad sancta Dei Euangelia, se, quacunque humana affectione postposita, fideliter munus executures; *d* caueantq, ne quidquam prorsus occasione huius examinis *e* nec ante, nec

post accipiant, alioquin in simoniæ vitium, tàm ipsi, quam alij dantes incurrant, à qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocunque etiam antea obtinebant, & ad alia in posterum, inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solùm coram Deo, sed etiam in Synodo prouinciali, si opus fuerit, rationem reddere teneantur, à qua si quid contra officium eos fecisse compertū fuerit, grauiter eius arbitrio puniri possint.

SVPER CAPVT XVIII.

a ¶ *Examinatores.* Decis. Cardin. 63. Congregatio Concilij censuit, examinatores minimè quidquam etiam post examen accipere posse. ¶ Item decis. 50. Cardin. Congregatio Concilij censuit examinatores Synodales durare, donec alij in Synodo deputati fuerint, verum si anno elapso aliqui ex his mortui fuerunt, officium omnium expirare.

x ¶ *In diœcesana synodo.* Declarat Cardin. Eligendi sunt examinatores, qui examinent, promoueri volentes ad parochiales, eligendi sunt; iudices Ecclesiastici, quibus Ecclesiæ causæ ex Concilij Tridentini decreto committendæ sunt.

a ¶ *Qui Synodo satisfaciant.* Declarat Cardi. Quorum officium non expirat per mortem Episcopi.

b ¶ *Adueniente vacatione.* Declarat Cardin. Datarius testatur Papam prouidere de beneficijs vacantibus in mensibus non reseruatis sede Episcopali vacante, licèt de his nulla habeatur reseruatio, vel in corpore iuris, vel extrauagantibus, vel in regulis.

c ¶ *Tres ex illis eligat Episcopus.* Declarat Cardin. Quod seruandum est in Ecclesijs tenuioris redditus. Item in Parochialibus modici valoris. Non statuit præcisè, vt examinatores sint tres, sed quòd non possint esse pauciores tribus, vt supra dicitur. Itaque si tres sunt tantum examinatores, vota non possunt esse paria, sed singularia, quando singuli singula approbant.

d ¶ *Cauteantque.* Concordat text. in capit. quando, 24. dist.

e ¶ *Nec ante neque post accipiant.* Declarat Cardinal. Quacunque etiam consuetudine immemorabili non obstante.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, capit. de reform.

Ex his, quos prædicti examinatores indicant idoneos, tenetur Episcopus digniorem eligere. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

¶ Peracto examine *f* renuntientur, quotcunque ab his examinatoribus idonei iudicati fuerint *g* ætate, *h* moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis: ex hisque Episcopus eum eligat, *k* quem cæteris magis idoneum *l* iudicauerit, atque illi, & non alteri *m* collatio Ecclesiæ ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre.

SVPER CAPVT XIX.

f ¶ *Peracto examine.* Decis. Cardinal. 14. Congregatio Concilij censuit licuisse Episcopo secundum ea, quæ proponuntur, eligere ex duobus inhabilibus inhabilem, quamuis, vnum duntaxat suffragium examinatorum, tulerit illum tamen amplius erudiri curabit Episcopus. Item decis. Card. 136. Congregatio Concilij censuit, si ex duobus concurrentibus ad parochialem vacantem, & à tribus examinatoribus Synodalibus examinatis alter, eorum ab omnibus tribus fuerit approbatus, alter verò ab vno approbatus, & à duobus reprobatus debere vtique Episcopū, tanquam magis idoneum eligere illum, qui omnia suffragia pro se tulisse proponitur, itaque in hunc modum ad electionem procedentem, atque approbato petenti acta omnia ab ipso Episcopo esse exhibenda. Ita declarat Cardin. 230. Congregatio Concilij censuit, examinatores Synodales debere renuntiare quotquot idoneos repererint ad vacantem parochialem Ecclesiam gubernandam, sed ad Episcopum, non autem ad eosdem examinatores pertinere, iudicare, quis inter eos sit magis idoneus. Item decis. Cardin. 246. Congregatio Concilij censuit, non pertinere ad examinatores, sed solum Episcopum iudicare quis ex concurrentibus ad parochialem vacantem sit magis idoneus. Item decis. Card. 276. Congregatio Concilij censuit relatione examinatorum renuntiantium vnum ex approbatis idoneum quoad scientiam tantum; & quoad vitam, mores approbationem reijcientium ad Vicarium Archiepiscopi, non esse satisfactum decreto d. capit. 18. sessio. 24. vers. peracto.

g ¶ *Idonei iudicati fuerint.* Declarat Card. An obtinentem beneficium curatū oporteat esse Diaconum, vel saltem Subdiaconum, cum cum intra annum debeat promoueri ad Sacerdotium: Congregatio censuit: non oportere.

h ¶ *Aetate.* Declarat Card. Episcopo Cremonensi postulanti, an ijs, qui à se scriptum testi-

testimonium auferre volunt quod sint idonea ætate administrandi parochiales, dare debeat in genere, an in specie? Illi parochiæ censuerit examinandos esse in genere.

i ¶ *Moribus doctrina.* Declarat Cardin. Præferendus minus doctus, modo idoneus, quando eius mores sunt noti, & approbati doctiori, cuius vita ignoratur.

k ¶ *Ex his que Episcopus eum eligat.* Declar. Card. Non ideò prohibetur, quòd si vnus tantum comparuerit in concursu, atque repertus fuerit idoneus, ei debeat. Ecclesia conferri.

l ¶ *Magis idoneum.* Declarat Cardin. Etsi collatio pertineat ad Abbates, & alios inferiores collatores.

m ¶ *Illi & non alteri.* Declarat Cardinal. Constitutiones sanctæ memoriæ Pij Quinti super collatione parochialium Ecclesiarum 15. Kalen. April. 1566. S. D. N. Gregorius XIII. audita relatione Congregationis Concilij respondit, non habere locum, nisi in his diœcesibus, in quibus fuit coacta Synodus diœcesana, & in ea iuxta formam huius capitis fuerunt deputati examinatores.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, c. 18. de refor.

Ecclesia iuris patronatus, cui conferri debeat. Hoc dicit.

CAPVT XX.

¶ Si iuris patronatus *n* Ecclesiastici *o* erit Ecclesia parochialis, ac institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is, quem patronus digniorem *p* inter probatus ab examinatoribus iudicabit. Episcopo præsentare teneatur, vt ab eo instituatur. Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo, *q* erit facienda: tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quem institutio spectat. Quod si iuris patronatus laicorum *r* fuerit, debeat, qui à patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis, *s* vt supra, examinari, & non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti.

SVPER CAPVT XX.

n ¶ *Si iuris patronatus.* Decis. 12. Cardinal. Congregatio Concilij censuit, si beneficium liberum, si quidem vnitum sit monasterio Monialium, Vicarium in eo constituendum esse perpetuum, vel amouibile à Monialibus præsentandum, & ab Episcopo approbandum, iuxtà capit. 7. sessio. 7. Si vero non sit vnitum, sed pertineat ad collationem Monialium, & personas seculares deseruire sit solitum, esse vtique conferendum à Monialibus illi, qui ab Episcopo prævio examine per concursum fuerit approbatus. Quod si de iure patronatus Monialium fuerit, seruandum esse, quod statuit decretum Concilij, cap. 18. sessio. 24. versi. *Si vero iuris patronatus Ecclesiastici.* Nempè vt si institutio ad Episcopū pertineat, is, quem Moniales digniorem inter probatas ab examinatoribus iudicauerint, Episcopo præsentent, vt ab eo instituatur: si vero institutio ab alio, quam ab Episcopo erit facienda, Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præsentet, ad quē spectat institutio. ¶ Item decis. Cardin. 48. Congregatio Concilij censuit verba illa, *Ab alio*, posita in c. 18. session. 24. de reformat. ver. *Cum verò, &c.* intelligenda esse de inferiori collatore. Item decis. Cardinal. 129. Congregatio Concilij censuit, quod si plures fuerint præsentati super parochiali de iure patronatus laicorum existente, requiratur examē per concursum inter eos præsentatos tantum, vt ex his qui peracto examine idonei ab examinatoribus Synodalibus renuntiati fuerint, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat. ¶ Item decis. Cardin. 231. Congregatio Concilij censuit decretum cap. 18. sessio. 24. de reformatione, vers. *Si verò iuris patronatus*, non habere locum aduersus parochialis institutionem, vel fundationem, vestigare præsentati idoneitatem, si præscripta fuerit, eam vtique omnino esse obseruandam, cæterum ius patronatus debet hoc casu ab Ordinario examinari, & approbari circa concursum, quamuis lex fundationis repugnaret. ¶ Item decis. Cardin. 237. Congreg. Concilij censuit, beneficia curata iuris patronatus Ecclesiastici esse conferenda prævio concursu, ad eumque omnes, qui concurrunt esse admittendos, tametsi à patronis non fuerint nominati, ideoque appellationem præsentatorum ab ipsis patronis Ecclesiasticis prætendentium, alios ad concursum admitti non debere, concursum, dūmodo aliàs legitimè constitutus, & habitus fuerit, impedire non potuisse. ¶ Item decis. Card. 261. Congregatio Concilij censuit, in collatione parochialium, quæ iure deuolutio conferuntur, seruandam esse formam examinis per concursum, quia patronatus non læditur, & quia sublato obstaculo præsentationis, & iuris patroni, illa vice exclusi res cedit ad Ordinarij potestatem. ¶ Item decis. 263. Cardin. Congregatio Concilij censuit, inter plures à patrono ad parochialem iuris pa-

tronatus

tronatus laicorum cumulatiuè præsentatos, obseruandam esse formam examinis per concursum.

o § *Iuris patronatus Ecclesiastici*. Declar. Cardin. Idem in collatione, & institutione iuris patronatus, mixti, scilicet, partim laici, partim ecclesiastici. ¶ Non habet locum hoc decretum contra institutionem, & fundationem, sed seruanda est lex in institutione posita: sed tamen præsentatus est examinandus ab Ordinario citra concursum, siue repugnaret institutioni, siue fundationi. ¶ Episcopus instituere debet in beneficio præsentatum ab Ecclesiæ patrono, si digniorē elegerit ex approbatis ab examinatoribus.

p § *Quem patronus digniorem*. Declar. Card. Ad eundem patronum Ecclesiæ spectabit quando duo æquè idonei ab examinatoribus fuerint iudicati. § An ad obtinendum in mensibus Papæ reseruatis ius eligendi, & præsentandi digniorem in beneficijs curatis, ius patronatus Ecclesiæ competat patronis, & institutio ad Episcopum? Congregatio censuit, si institutio ad parochiales Ecclesias, quæ iuris patronatus Ecclesiæ sint, facienda erit à Summo Pontifice, quia forte in mensibus reseruatis vacauerit, ius eligendi digniorem ad solum Episcopum pertinet, qui transmittere debet attestationem examinis facti per concursum, quotque in eo fuerint approbati, & quem ex approbatis vti digniorē, cui Sanctitas sua gratiam faciat nominare. Si beneficium curatum iuris patronatus Ecclesiæ in mensibus Apostolicæ Sedi reseruatis vacauerit, Episcopus ipse Ordinarius nulla habita ratione patronorum, debet edicta concursus proponere, & idoneum eligere, ac Romam mittere eum fide ordinarij à Summo Pontifice instituendū, sicut fit in alijs curatis, quæ non sunt de iure patronatus.

q ¶ *Ab alio quam Episcopo*. Declar. Cardin. Etiam si institutio esset facienda à Papa, quia tunc solus Episcopus eligit. Ita Congregatio censuit, & Sanctissimus voluit, quia Episcopus melius cognoscit personas. Si institutio istarum parochialium de iure patronatus Ecclesiæ ad inferiores pertineat, licet exemptos, & Abbates, nihilominus Episcopus Ordinarius debet edicta concursus proponere, & inferior instituat magis idoneum approbatum ab Episcopo, quod si secus factum fuerit, collatio est nulla.

r ¶ *Quod si ius patronatus laicorum*. Declar. Cardin. Speciale est in iure patronatus laicorum; vt non requiratur concursus in collatione Ecclesiæ parochialis, quæ sit iuris patronatus, partim Ecclesiastici, partim laici; seruanda est forma examinis per concursum hic posita, quam Concilium, præstitit, in conferenda parochiali, quæ sit iuris patronatus merè Ecclesiastici. Item dicendum est, quando patronatus ex duabus partibus pertinet ad laicum, & pro vna tantum ad ecclesiasticum. Examen per concursum fieri non debet, in vacatione parochialium, quæ sunt iuris patronatus laicorum, sed sufficit, quod deputatus à patronis examinetur ab examinatoribus in diœcesana Synodo deputatis, & idoneus iudicetur, prout statuit hic Conciliū Tridentinum. § *Quod si ius patronatus*. ¶ Eueniente vacatione parochialium de iure patronatus laicorum, quando plus sunt præsentati, requiritur examen per concursum inter ipsos præsentatos tantum, vt ex his, qui peracto examine idonei ab examinatoribus renuntiati sunt, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum iudicauerit, atque illum, & non alterum instituat iuxta hoc decretum. ¶ Poterit, & debebit Episcopus cogere prouisos post Concilium de beneficio iuris patronatus ad ostendendum titulum prouisionis, & illos, quos inuenerit habere parochiales huiusmodi sine approbatione Ordinarij admittere ad nouum examē, & eis idoneis deputatis dari confirmationē. ¶ In istis non requiritur examen per concursum, & instituti non possunt amoueri ad nutū etiam stante consuetudine. Et semel Rector deputatus non poterit ad nutum amoueri à patronis, etiam quod allegarent esse in possessione ita faciendi, & ius patronatus esset alicuius communitatis, sed perpetuò illius Ecclesiæ remanebit. Hoc idem fuit declaratū in præsentatione communitatis Campi Tosti quæ allegabat antiquam consuetudinem amouendi Rectorem ad libitum, non cuiquā alteri.

An iurisdictio, & quasi possessio immemorabili tempore præscripta à capitulo exercendi curam in Ciuitate, & deputandos ad id Capellanos adiutores ad nutum amouibiles, possint se tueri, post Conciliū, quòd non liceat Episcopo eos examinare, & approbare? Congregatio censuit Ordinario licere.

s ¶ *Deputatis*. Concordat cap. transacto, sup. eod. cap. liceat inf. de iure patronatus.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reform.

Omnes prouisiones Ecclesiarum parochialium præter supradictam formam factæ subreptitiæ esse censentur. *Hoc dicit*.

CAPVT XXI.

¶ In omnibus supra dictis casibus non cuiquam alteri, quam vni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta supradictam regulam, de Ecclesia prouideatur: neque prædictorum examinatorum relationem, quominus executionem habeat, vlla dubitatio, aut appellatio, *t* etiam ad Sedē Apostolicam, siue eiusdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuntios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita impediat, aut suspendat, alioquin Vicarius, quem Ecclesiæ vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel forsan postea deputabit, ab eius Ecclesia, custodia, & administratione non amoueatur, idonei, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, vt supra, sit prouisum: aliàs prouisiones omnes, seu institutiones, præter supradictam formam factæ, subreptitiæ esse censeantur, *u* non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscunque *x* Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impedimentis quibuscunque.

SVPER CAPVT XXI.

Quam vni ex prædictis examinatis. Declarat Card. An iurisdictio vt supra.

t *Aut appellatio*. Declar. Cardin. Datur nunc appellatio ex Bulla Pij Quinti.

u ¶ *Subreptitia esse censeantur*. Declar. Cardinal. Examen omissum in parochialibus per concursum vitiat collationes, & prouisiones parochialium Ecclesiarum factas post publicationem Concilij Tridentini, ab Ordinarijs absque examine per concursum nullas, sed prædictæ parochiales ita collatæ vacant, earumque collatio ad Sedem Apostolicam spectat, vt expressè cautum est in Bulla Pij Quinti supra dicta.

x ¶ *Quibuscunque Vniuersitatibus*. Concordat cap. præsentati infra de præb. & dignitat.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reformat.

Priuatum examen sufficit aliquando. Hoc dicit.

CAPVT XXII.

¶ Si adeo exigui redditus dictæ parochiales fuerint, vt totius huius examinationis operam non ferant, aut nemo sit, qui se examini quærat subijcere, aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facilè grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari, *a* poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio, ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatim aliud examen, cæteris tamen vt supra seruatis adhibere.

SVPER CAPVT XXII.

a ¶ *Poterit Ordinarius*. Declar. Cardin. Ex hoc verbo, *Ordinarius*, intelligitur hoc decretum locum habere etiam in inferioribus Prælatis, vnde inferior Episcopo, qui omnimodam habet iurisdictionem Episcopalem, nec alicui subditur, sed est immediatè Sedi Apostolicæ subiectus, nullius diœcesis proprium territorium habens, si habet ius congregandi Synodum, & legitimè constat illum congregasse, & elegisse examinatores, poterit concursum instituere, examinare, ac œconomos Vicarios deputare, denique omnia illa, quæ per hoc decretū, præcipiuntur, præstare. ¶ Episcopus vacante parochiali proposuit edicta ex hoc capite, & infra decem dies quatuor comparuerunt, qui adscripti fuerūt, iuxta formā Concilij, sed in die pro concursu, & examine deputato, ex ipsis quatuor duo tantum comparuerunt, qui examini se subiecerunt, & idonei reperti sunt. Dubitatum fuit, an examen prædictum subsistat, ex quo duo alij adscripti non fuerunt examinati, cū Concilium præcipiat, quod omnes adscripti, examinentur? Cōgregatio censuit subsistere, quia verba Concilij intelliguntur, quatenus veniant ad examen, aliàs in potestate vnius esset nolle venire, impediretque ne vlterius procederetur. ¶ Non examinatus, qui obtinet parochialem, in qua hoc iure Concilij nullū ius habet; si examini se subijcere vult, audiendus est. ¶ Collationes, prouisiones, & quasuis deputationes parochialium Ecclesiarum ab Episcopis, Archiepiscopis, & à quibusuis alijs collatoribus tam ordinarijs, quàm delegatis, & S. R. E. Cardinalibus, & Sedis Apostolicæ delegatis, vel Nuntijs, præter, & contra formam à Concilio Tridentino traditam, præsertim in examine per concursum faciendo præscriptam, factas, aut faciendas in futurum, nullas irritas, & nullius valoris, vel momenti fore, & esse, nullumq; ipsis ius, aut titulum, etiam coloratum possidendum præbere, & parochiales Ecclesias huiusmodi, vt prius ante collationes istas vacabant, & nunc vacant, easque omnes pro tempore sic vacantes, nostræ & Sedis Apostolicæ,

licæ, siue eorum quibusuis conferendi, præterquam Episcopus, & Archiepiscopus, qui curam dicti examinis iuxta decretum Concilij Tridentini habere debent, competit, dispositioni reseruamus. ¶ Si Episcopus minus habilem, post habitis magis idoneis, post examen per concursum debitum elegerit; possint ij, qui fuerint reiecti à mala electione huiusmodi, ad Metropolitanum, vel si ipse eligēs Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem Ordinarium, vti Sedis Apostolicæ delegatum, aut aliàs ad dictam Sedem Apostolicam appellare, & prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis iudice, & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis authoritate Apostolica, quatenus collatio ad Episcopum, à quo fuit appellatum spectaret, conferatur: aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferēda remittatur ad eum, ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 18. de reform.

CAPVT XXIII.

ʃ Licebit Synodo Prouinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendave esse censuerit.

ʃ Item sessione vigesima quarta, cap. 6. de regul.

Superiores regularium eligi debent per vota secreta, & non licet suffragia absentium ab alijs suppleri. Hoc dicit.

CAPVT XXIIII.

¶ In electione superiorum quorumcunque Monasteriorum, Abbatum temporalium, aliorum officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, *b* atque aliarum præpositarum, quò omnia rectè, & sine vlla fraude fiant, in primis sancta Synodus districtè præcipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta: *c* ita vt singulorum eligentiū nomina, nunquam publicentur. *d* Nec in posterum liceat. Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque titulares *e* ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces, & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti consuetudinem aliquis electus fuerit, electio irrita sit, & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creare permiserit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis exsistat: facultas, quæ super his cōcessæ, eo ipso abrogatæ censeantur: etsi in posterū aliæ concedantur, tanquam subreptitiæ habeantur.

SVPER CAPVT XXIIII.

b *ʃ Et Abbatissarum.* Declar. Card. In electione Abbatissarum, de qua hic, Episcopus potest cum suo Vicario, vel Secretario, vel alio ab ipso assumpto, vota singularum Monialiū oretenus expressè audire. ¶ In electione Abbatissarum vota oretenus accipi non possunt à suis superioribus cum duobus testibus non. Procuratores legitimi constituti, cum generali mandato ad eligendum ab ijs, qui legitimè impediti sunt non excluduntur, dummodo non habeant specialem mandatum de eligenda certa persona, quia tunc votum non potest esse secretū, prout in hoc decreto. ¶ Vbi sunt tres vocales, quorum vnus potest eligi in discretum, & per consequens, necesse est, vt alter aliorum duorum, qui remanet, det alteri vocem suam, & ita electio non potest esse secreta. Dubitatum fuit an possit fieri electio discreti, quæ non sit contra huius decreti formam? Congregatio censuit, posse, si ita status Religionis permittit, &c. Si electi fuerint in superioribus aliqui, vt, putà quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica, & secreta. cap. Quapropter, de electione. *ʃ* Electio Abbatissæ facta per vota non secreta per ignorantiam huius decreti non valeat. S. D. N. tamen dispensat consideratis circumstantijs.

c ¶ *Per vota secreta.* Declar. Cardin. Congregatio censuit electionem esse nullam, quando aliqui ex electoribus vnam schedulā recipiunt, vnico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ, vel alteri reponit in capsula. Similiter, qui accipiunt de manu scribæ duas schedulas, & vnam, quam voluerint, reponunt, alteram scindunt. Quia scriba poterit reuelare talem: qui habuit tantum vnam schedulam, vel talem, qui habuit duas, monendus hic electus, non legitimè electum fuisse. Et si fuisset conscius fraudis, esset puniendus, & admonendus, vt petat à Sanctissimo confirmationem.

d ¶ *Nomina nunquam publicentur.* Declar. Cardin. Ita strictè hoc decretum est intelligendum, quod si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus, exprimentur, nomina eligentium, electio est nulla.

e *ʃ Aut alios quoscunque titulares.* Declar. Cardin.

Cardin. Omnes titulares, quamuis principaliter ad effectũ electionis faciendæ constituti sint, sunt tamen prohibiti sua ferre suffragia in electione superiorum; non tamen ij, qui titulares perpetuò sunt, habentes veros titulos suarum Ecclesiarum, à quarum professione vi excluduntur, & sunt priores Angliæ, Vngariæ, Hierosolymæ. Procuratores verò legitimè constituti cum generali mandato, ad eligendum non excluduntur, dummodo non habeat mandatum de certa persona eligenda, tunc enim votum non esset secretum.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 7. de reform.

De ætate, & qualitate eligendi in Præpositam Monialium, & alijs in huiusmodi electionibus seruandis, Hoc dicit.

CAPVT XXV.

¶ Abbatissa, *f* & Priorissa, & quocunque alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minus annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionẽ laudabiliter vixerit. Quod si his qualitatibus non reperiatur *g* in eodem Monasterio, ex alio eiusdem Ordinis *h* eligi possit. Si hoc etiam incommodum superiori, qui electioni præest, videatur, *i* ex ijs, quæ in eodem Monasterio annum trigesimum excesserit, & quinque saltem annis *k* rectè vixerint, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur. Duobus verò Monasterijs, *l* nulla præficiatur. Et si quæ duo, vel plura, *m* quocunq; modo obtinent, cogantur, vno excepto intrà sex menses cætera resignare. Post id verò tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure vacent. Is verò qui electioni præest, Episcopus, siue alius superior *n* claustra Monasterij non ingrediatur, *o* sed ante cancellorũ fenestellam, vota singularum audiat, *p* vel accipiat. In reliquis seruetur, singulorum ordinum, vel Monasterinrum constitutiones.

SVPER CAPVT. XXV.

f ¶ *Abbatissa*. Concord. Concil. Card. Carthag. III. Concil. Agathen. cap. 19. tex. in c. Sanctimonialis, 20. quæst. 1.

g ¶ *Si his qualitatibus non reperiatur.* Declar. Card. Quando in Monasterio non sunt Moniales, quæ habeant qualitates requisitas à Concilio, vt in Abatissam eligi possint, neq; est necessaria facultas Apostolica, vt egredi possint.

h ¶ *Ex alio eiusdem Ordinis*. Decla. Cardin. Vt egredi possit hodie, necessaria est licẽtia Papæ, quia obstat Pij Quinti Bulla super Monialium clausura edita.

i ¶ *Ex his, quæ in eodem Monasterio*. Concordat tex. in c. indemnitatibus, de electione, in 6.

k ¶ *Et quinque saltem annis*. Declar. Cardin. Licet per quinquennium Abbatissa non permanserit in Religione, dum tamen excedat 30. annos, & id facit ad requisitionem suarũ Monialium, de licentia secundæ dignitatis Ecclesiæ Cathedralis, & earum superioris regularis (dummodo laudabiliter anno superiori se gesserit) debet confirmari per biennium in officio, quod si confirmationi dictæ Abbatissæ deesset consensus superioris regularium propter absentiam, seruatis his, quæ hoc cap. præscribuntur, ad dictam confirmationem procedendum est.

l ¶ *Duobus verò Monasterijs*. Concordat Concilium Agathen. cap. 57. & Concilium Epaunen. cap. 9. cap. vltim. 20. quæst. vltim. c. vnum, 21. quæst. 1. Concil. Cabil. cap. 18.

m ¶ *Duo vel plura*. Declarat Cardin. Congregatio censuit procedere in Monasterijs Canonicorum regularium, & etiam procedere, vbi consuetudo immemorabilis est, & contrarium, quia talis est immemorabilis. Episcopus benedicere debet Abbatissam, quę intra annum à die, quo ad illud Monasterium fuit electa, petijt ab Episcopo benedici, & sit solitum illis Abbatissis benedici, Episcopus benedicit Abbatissam, & consecrat Moniales exemptas, & compellit si procrastinetur.

n ¶ *Episcopus, siue alius superior.* Declarat Cardin Hic actus accipiendi vota in electione Abbatissæ delegari potest.

o ¶ *Non ingrediatur*. Declarat Cardinal. Consecratio, & benedictio Monialium fieri potest in Ecclesia exteriori adhibitis his Monialibus tantum, quæ erunt necessariæ.

p ¶ *Vota singularum audiat*. Declar. Cardin. Superior, qui electioni Abbatissarum præest, potest vna cum Vicario, vel Secretario, vel alio ab Episcopo assumpto, vota sigularum Monialium oretenus expressa audire.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 21. de regul.

Monasterijs commendantis præficiendi sunt Religiosi eiusdem Ordinis, & approbata vita. Hoc dicit.

CAPVT XXVI.

¶ Cum pleraque Monasteria, *q* etiam Ab-

batiæ, Prioratus, & Præpositurę, ex mala eorum, quibus commissa fuerit administratione non leuia passa fuerint, tàm in spiritualibus, quàm in temporalalibus detrimenta, cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ vitæ disciplinam omninò reuocare: verum adeò dura, difficilisque est præsentium temporum conditio, vt neque statim omnibus, neque commune vbique (quod optaret) remedium possit adhiberi. Vt tamen nihil prætermittat, vnde prædictis salubriter aliquando prouideri possit; primù quidē cōfidit Sanctissimum Romanum Pontificem pro sua pietate, & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre posse viderit, vt ijs, quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ suos conuentus habent regulares personæ eiusdē ordinis *r* expressè professæ, & quæ gregi præire, & præesse possint, præficiantur. Quæ verò in posterum vacabunt, non nisi regularibus spectatæ virtutis, & sanctitatis conferantur. Quoad ea verò monasteria, quæ capita sunt, ac Primates Ordinum, siue Abbatiæ, siue prioratus filiæ illorum capitum nuncupātur, teneantur illi, qui in præsenti ea in cōmendā obtinet, nisi sic eis de regulari successore prouisum, infrà sex menses Religionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut ijs cedere; aliàs commendæ prædictæ ipso iure vacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & singulis fraus aliqua adhiberi possit, mandat sancta Synodus, vt in prouisionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimatur, aliterque facta prouisio subreptitia esse censeatur, nullaque subsequenti possessione etiā triennali adiuuetur.

SVPER CAPVT XXVI.

q ¶ *Cum pleraque Monasteria.* Concordat Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 9. & Bulla de reformat. Curiæ.

r ¶ *Regulares personæ eiusdem Ordinis.* Declaratio Cardinalium. Quærebatur, an vbi monasteria commendata habent certum numerum professorum, & nouitiorum, quibus decedentibus in loca præmorientiū ad portiones perpetuas vacantes alij subrogantur, ius admittendi nouitios ad loca prælata, & ad alias portiones perpetuò instituendi pertineat ad Priores, & Monachos ex hoc decreto, vel ad commendatarios, quibus taliū monasteriorum regimen est, & administratio in spiritualibus, & temporalibus plenario committi solet? Congregatio Concilij, die 14. Augusti 1586. censuit tale ius: ita demū pertinere ad commendatarios, si monasteria non existant sub aliqua Congregatione habente suos regulares superiores, & consuetudo commendatariorum excluditur, licèt ex pluribus videbatur dicendum, hoc pertinere ad commendatarios. Hoc decretum restringitur ad ea monasteria, quæ membra sub se habent, non autem ad ea, quæ licèt capita Ordinū dicantur, sine membris sunt.

De officio, & potestate Iudicis delegati.

TITVLVS TERTIVS.

In sessione vigesima quinta Concilij Tridentini, cap. 10. de reform.

In Concilijs prouincialibus, vel diœcesanis sunt nominandæ personæ idoneæ, quibus causæ Ecclesiasticæ delegentur. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Quoniam ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoq; ob locorum longinquitatem personarum notitia, quibus causæ mandantur vsque adeò haberi non potest; hincque interdum iudicibus non vndequaq; idoneis causæ in partibus delegantur, statuit sancta Synodus in singulis Concilijs Prouincialibus, aut diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant iuxta constitutionē Bonifacij Octaui, *s* quæ incipit, *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari, *t* vt præter ordinarios locorum ijs etiam, post hac causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur.

De officio, & Potestate, &c.

SVPER CAPVT I.

s ¶ *Iuxta constitutionem Bonifacij Octaui.* Constitutio illa habetur in c. Statutum, de rescrip. cuius tenor talis est. *Statutum quod circa iudices à Sede Apostolicà deputandos nuper edidimus: cum quædam contenta in eo, quæ pro communi vtilitate credebantur inducta (sicut experientia docuit) tandem dignoscantur adnoxam; sanctione præsenti (quam irrefragabiliter obseruare mandamus) suadente vtilitate in melius duximus reformandum. Sancimus igitur, vt nullus nisi dignitate præditis, aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis causæ authoritate literarum*

terarum Sedis Apostolicæ, vel legatorum eiusdem de cætero committantur, neque audiantur alibi, quam in ciuitatibus, vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi.

§. CVM VERO.

Cum vero eiusdem ciuitatis, seu diœcesis fuerint actor, & reus, extra ipsas causa non committatur, neque conueniatur aliquis eorundem, nisi ab Episcopo contra aliquem de sua diœcesi, vel ab aliquo contra eum, aut contra eius capitulum, seu contra Vniuersitatem, Ciuitatis, villæ, aut castri fuerit actio dirigenda. vel nisi actor eandem ciuitatem, seu diœcesim intrare non audiens, aut sui aduersarij potentiam meritò perhorrescens, eum infra ipsas nequeat conuenire securè. In his quippe casibus extra dictas Ciuitatem, & diœcesim possit contra prædictos causa committi: nullus tamen eorum contra vnam dietam à fine suæ diœcesis valeat conueniri. Sed & in duobus vltimis casibus, nisi impetrans de prædicto timore (quem in literis commissionis exprimere teneantur) primò fidem iudici faciat saltem per proximum iuramentum: iudex ipse nullatenus in causa procedat: sed partes à sua iurisdictione dimittens impetrantem eundem in expensis legitimis alteri parti condemnet.

§. CVM AVTEM.

Cum autem actor & reus, ciuitatum, & diœcesum fuerint diuersarum: si actor in ciuitate, vel diœcesi rei iudicem habere recuset, ipsum nō in sua, sed in alia ciuitate, vel diœcesi, liberè impetrare valeat, reumque trahere ad eandem: dummodò locus, ad quem eum traxerit vltra vnam dietam (sicut in alio præmittitur) minimè sit remotus.

§. IN NVLLO.

In nullo quoque casuum prædictorum iudex extra ciuitatem, seu diœcesim, in quibus deputatus fuerit citet partes, nec de causa sibi commissa cognoscat. Nisi ad id expressus accesserit, earundem assensus. Neque alibi quàm infra illas, & personis dumtaxat designatis superius, committat quomodolibet vices suas.

§. INSVPER.

Insuper vt gratias, & cum omni puritate iudicium, coram ipso procedat, nullum munus, vel quidquid aliud (nisi forsan esculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis consumi possit diebus) vel nisi cum ipsi propter causam sibi commissam contigerit extra suum domicilium proficisci moderatas expensas recipere, ab eisdem partibus qualitercunque præsumat. Prouisurus attentè; quod in ipsis expensis modum nequaquam excedat, nec plus ab vna parte, quam ab alia exigat: cum cōmune gerat negotium vtriusque, quodque vbi causæ sibi commissæ vtilitas, vel necessitas non exegerit) occasionem propter habendas expensas proficiscendi vltra domicilium nō assumat: sed & vbi notabiliter fuerint pauperes litigantes, etiam pro expensis nihil prorsus exigat ab eisdem.

§. ASSESSOREM.

Assessorem autem, vt quandoque faciunt aliqui fraudulenter (nisi eo indigeat, quod conscientiæ relinquatur eiusdem) sibi nequaquam adiungat, alioquin de suo proprio prouidere teneatur eidem. Si autem indigeat ipsi neutri parti suspectum assumens ei de competenti salario prouide moderando, ab eo faciat a partibus communiter prouideri.

§. NOTARIVM.

Notarium vero, vel notarios in causa sibi commissa scribentes: qui vt plurimum in exigente salario metas rationis excedunt (vt ad ipsius spectat officium) prudenter refrænet. Nec cum ipsis aut cum assessore profacto lucris participet vllo modo.

§. SIQVID AVTEM Contra.

Si quid autem contra constitutionem præsentem receptit, ad ipsius restitutionem integram teneatur. Nulla eorum, quibus restitutio facienda fuerit remissione vllatenus pro futura eidem.

§. PRO FERENDO Quoquè testimonio.

Pro ferendo quoque testimonio, prætextu cuius aliqui alios fraudulenter interdum à iudicibus vocari procurant, vt eos laboribus, & expensis fatigent, aut extorqueant aliquid ab eisdem, nullum vllatenus conuocet, nisi quando conditio, & status causæ requirent. Sed neque tunc nisi à producente competentes vocato pro testimonio, veniendo, & stando, & redeundo, faciat ministrari expensas.

§. QVIDQVID AVTEM.

Quidquid autem contra præmissa, vel eorum ali-

aliquid contigerit, attentari, sit ipso iure irritum, & inane.

t ¶ *Ad id aptas designari.* Decla. Card. Quorum nominationem ad Episcopum quidem principaliter, non tamen priuatiuè, quoad alios spectare. Congregatio respondit. An is, qui tempore comissionis reperiebatur constitutus in dignitate, & designatus inter iudices Synodales, si eam resignauerit possit de eadem causa cognoscere, vel potiùs, qui eam dignitatem obtinuit, vel neuter? Congregatio censuit die 21. Martij, 1587. etiamsi eam resignasset de ea causa cognoscere posse, quia sufficit ab initio fuisse capacem.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, c. 10. refor.

Si aliquis ex designatis obierit, Ordinarius poterit alium substituere. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Si aliquem interim ex designatis mori contigerit, v substituat Ordinarius loci cum consilio capituli x alium in eius locum, vsque ad futuram prouincialem, aut diœcesanam Synodum: ita vt habeat quæque diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac vt supra qualificatas: quibus huiusmodi causæ à quolibet Legato, vel Nuntio, atque etiam à Sede Apostolica cõmittantur.

SVPER CAPVT II.

v ¶ *Ex designatis mori contigerit.* Declarat Cardin. Habet etiam locum in diuturna absentia, quæ æquiparatur morti.

x ¶ *Substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli.* Declarat Cardin. Congregatio censuit consilio requiri pro forma. Felin. in cap. ex parte, de constitution. Quod consilium Ordinarius non poterit præterire, sed non tenentur illud sequi.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 10. de refor.

Designationes factæ præter formam Concilij, censetur subreptitia. Hoc dicit.

CAPVT III.

Post designationem factam, quam statim Episcopi ad Summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes, quæcunque aliorum iudicum alijs, quàm his, factæ subreptitiæ censeantur.

De verbi Dei concionatoribus.

TITVLVS IIII.

Item sessione quinta. Concil. Trident. cap. 2. de refor.

Prælati per se ipsos tenentur prædicare Euangelium, si vero impediti fuerint Prædicatores idoneos assumere debent. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Quia Christianæ Reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Euangelij, quàm lectio, a & hoc est præcipuum Episcoporum munus b statuit & decreuit sancta Synodus, omnes Episcopos, c Archiepiscopos, Primates, & omnes alios Ecclesiarum Prælatos teneri per se ipsos, si legitimè impediti non fuerint, ad Prædicandum sanctum IESV Christi Euangelium. Si verò contigerit Episcopos, & alios prædictos legitimos detineri impedimento: iuxta formam generalis Concilij, d viros idoneos assumere e teneantur f ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit districtæ subiaceat vltioni.

De verbi Dei concion. &c.

SVPER CAPVT I.

a *Prædicatio Euangelij, quàm lectio.* Concordat cap. prædicationis, infrà eod. Concil. Tolet. XI. cap. 2. Concil. Carthag. IIII. cap. 20. Concil. Rem. cap. 14. c. Episcopus nullam. 88. distin.

b *Præcipuum Episcoporum munus.* Decis. Cardin. 157. Congregatio Concilij censuit, esse in electione Episcopi, vel deputari in sua Cathedrali Prædicatorem, etiam quo populus illum ab immemorabili tempore eligere consueuisset, vel præteritam nominationem ipsi populo relinquere, ita vt si Episcopus prædicatorem eligat, populum ad eleemosynas Prædicatori erogandas, non compellat, verum si populum prædictum facultati eligendi Prædicatorem vti permiserit, tunc populum ad solitas eleemosynas præstandas Episcopus cogere poterit. ¶ Item decis. Cardin. 201. Congregatio Concilij censuit in alijs, Ecclesijsque Cathedralibus non esse sublatam consuetudinem immemorabilem præsentãdi, vel nominandi pro eis Prædicatorẽ Episcopo.

c Omnes

c *Omnes Episcopos.* Declar. Cardin. Episcopus vel debet per se ipsum prædicare, vel sumptibus suis alium conducere, qui id muneris exequatur.

d ¶ *Iuxta formam generalis Concilij* Scilicet, Concilij Lateranen. sub Innocent. III. cap. 10. & refertur in cap. inter cætera, de officio iudicis ordinari. cuius tenor talis est. *Inter cætera, quæ ad salutem spectant populi Christiani pabulum verbi Dei permaximè sibi noscitur esse necessarium; quia sicut corpus materiale, sic anima spiritualis cibo nutritur: eo quod non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Et inde cum sæpè contingat, quòd Episcopi propter occupationes multiplices, vel inualetudines corporales, aut hostiles incoursus, seu occasiones alias (ne dicamus defectum scientiæ, quòd in eis reprobandum est omnino, nec de cætero tolerandum) per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, Maximè per amplas diœceses, & effusas. Generali constitutione sancimus, vt Episcopi viros idoneos ad sanctæ prædicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes, in opere, & sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum (cum per se idem nequiuerint) solicitè visitantes eas verbo ædificent, & exemplo, quibus ipsi cum indiguerint congruè necessaria subministrent, ne pro necessariorum defectu compellantur desistere ab incepto. Vnde præcipimus tam in Cathedralibus quàm in alijs conuentualibus Ecclesijs, viros idoneos Ordinary, quos Episcopi possint coadiutores, & cooperatores habere, non solum in prædicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus, & pœnitentijs iniugendis, de cæteris, quæ ad salutem pertinent, animarum. Si quis autem hoc adimplere neglexerit districtè subiaceat vltioni.*

e ¶ *Viros idoneos assumere.* Declarat Cardin. A se ipsis solis absque consensu Capituli, vt infrà notatur sessio. 14. cap. 4. ¶ Dubitatum fuit. An stante decreto Concilij hoc cap. & cap. 4. sessio. 24. deputatio Prædicatoris in Cathedrali Ecclesia pertineat ad solum Episcopum, ita quod Canonici, & Capitulum non possint se intromittere in huiusmodi deputatione, nec in consultò, vel contradicente Episcopo aliquem ad prædicandum in Cathedrali, etiam ex prædicatoribus ab Episcopo approbatis approbare, deputare, seu admittere. Congregatio censuit ad solum Episcopum pertinere in sua Cathedrali nulla habita ratione consuetudinis etiam immemorabilis, quam competerit capitulo, vel de concilio capituli.

f ¶ *Teneantur.* Declarat Card. Dubium est, quorum sumptibus conducendus sit concionator pro Quadragesima, debet Episcopus eum interim propriò sumptu condocere. ¶ Episcopus debet sumptibus proprijs conducere in Ecclesia Cathedrali alium Prædicatorem, non obstantibus quibuscunque consuetudinibus, & immunitatibus, vide cap. 4. sess. 24. de reformatione. ¶ Si communitas alicuius loci solet ex immemorabili consuetudine de mercede Prædicatoris prouidere ad eam de cætero tribuendam cogenda est.

¶ Eadem sessione quinta, cap. 2. de refor.

Curam animarum habentes per se, vel per alios plebes suas salutaribus verbis pascere debent. Hoc dicit.

C A P V T II.

¶ Archipresbyteri, Plebani, & quicunque parochiales, vel aliàs curam animarum habentes Ecclesias quocunque modo obtinent, per se, vel alios idoneos, *g* si legitimi impediti fuerint, *h* diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus plebes sibi commissas, pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cũ breuitate, & facilitate sermonis, vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, vt pœnam æternam euadere, & cœlestẽ gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione, quauis ratione exemptum se esse prætenderet, etiamsi Ecclesiæ, quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesim existenti forsan annexæ, vel vnitæ, modo re ipsa in diœcesi sint, prouida pastoralis Episcoporum solicitudo non desit, ne illud impleatur; paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque vbi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita vt etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorũ fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Si quæ verò parochiales Ecclesiæ reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existẽtibus, si Abbates, & Regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint, à Metropolitanis, in quorum Prouincijs diœceses ipsæ sitæ sunt, tanquam quoad hoc Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur; neque huius decreti executionem cõsuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, siue recursus

impedire

impedire valet, quousque desuper à competenti iudice, qui sumariè, & sola facti veritate inspecta procedat cognitum, & decisum fuerit.

SVPER CAPVT II.

g ¶ *Per se, vel alios idoneos.* Decl. Cardin. Ordinarius debet ipse eligere prædicatores, nisi in contrarium sit consuetudo ab immemorabili tempore citra, etsi curatores animarum per se volunt munus prædicationis obire, non debent impediri.

h ¶ *Si legitimè impediti fuerint.* Concordat Concil. Constant. VI. c.8. c.exiij. §. habetur etiam, de verb. sign. Concil. Lateranen. vlt. sessio. 11.

i ¶ *Paruuli petierunt panem.* Declar. Cardin. Habentur hæc verba apud Threnos Hierem. cap. 4.

¶ Eadem sessione quinta, cap. 2. de reform.

Regulares, sine suorum superiorum licentia nequeunt prædicare, neque etiam sine licentia Episcopi in alienis Ecclesijs prædicabunt. Hoc dicit.

CAPVT III.

Regulares cuiuscunque Ordinis, *k* nisi à suis Superioribus de vita, moribus, & scientia, examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, *l* etiam in Ecclesijs suorum Ordinum *l* prædicare non possint: cum qua licētia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antea quam prædicare incipiant. *m* In Ecclesijs verò, *n* quæ suorum ordinum non sunt, vltrà licentiam suorū superiorum, *o* etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesijs non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint: ipsā autē licentiam gratis Episcopi concedant. *p*

SVPER CAPVT III.

k *Cuiuscunque Ordinis.* Concilium Lateranen. sub Leone Decimo. sessione 11.

l *Etiam in Ecclesijs suorum Ordinum.* Declar. Card. 170. Congregatio Concilij censuit, Regulares in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare volentes, non teneri ab Episcopo licentiam obtinere, sed tantum à suis superioribus de vita, moribus, & scientia examinari, & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea se personaliter coram Episcopo præsentare, ab eoque petere benedictionem: tametsi eam minimè obtinuerint.

m *Prædicare incipiant.* Declar. Card. Si præsentatus fuerit prædicator idoneus ordinario, iuxta hoc decretum non est ei deneganda licentia. Non poterit ordinarius, & ad libitum, & sine rationabili causa suspendere à prædicatione.

n ¶ *In ecclesijs verò.* Declarat. Card. Consuetudine præposita Prædicatorem deputatum ab Ordinario in aliquo populo prædicare in Ecclesijs regularium, etiam si esset alterius Ordinis, Episcopus potest regulares compellere, si noluerint admittere exterum in eorum Ecclesia ad prædicandum, vt seruetur consuetudo: sed si prædicatores eiusdem Ordinis haberi possunt, cæteris paribus sunt præferendi.

o *Vltra licentiam suorum superiorum.* Concordat. text. in cap. excommunicamus. §. quia verò, de hæreticis.

p ¶ *Concedant.* Declarat. Card. Et quando exprimitur de licentia sui superioris in Ecclesia seculari semper intelligitur Episcopus, nisi esset Ecclesia nullius diœcesis: neq. obstat, si iste superior esset exemptus.

¶ Eadem sessione vigesima quinta. cap. 2. de reform.

Contra Prædicatorem errores disseminantem, etiam quantumcunque exemptum, potest Episcopus procedere. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Si, quod absit, prædicator errores, aut scandala disseminauerit in populum, etiamsi in monasterio sui, vel alterius ordinis prædicet, Episcopus ei prædicationem interdicat: quod si hæreses prædicauerit contra eum secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat, *q* etiam si Prædicator ipse generali, vel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet, quo casu Episcopus autoritate Apostolica, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis Prædicator, vel ex falsis informationibus, vel alias calumniosè vexetur, iustamve de eis conquerendi occasionem habeat.

SVPER CAPVT IIII.

q ¶ *Procedat.* Declar. Cardin. Congregatio Concilij censuit per confirmationem priuilegiorum regularium à sancta Sede Apostolica non esse derogatum huic decreto Concilij, nisi in ipsis priuilegijs appareat expressa dispositio,

positio, quæ contraria sit dispositioni Concilij.

Eadem sessione quinta, cap. 2. de reformat.

His dumtaxat, qui moribus, ac doctrina probati sunt prædicare concedit. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Caueant Episcopi, ne aliquem vel eorum, qui cum sint nomine regulares, extra claustra tamen, & obedientiam religionum suarum viuunt, vel presbyterorum secularium, nisi ipsis noti sint, & moribus, atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, in sua ciuitate, vel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur, à qua priuilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio ab indignis extorquere verisimile non est.

Eadem sessione quinta, cap. 2. de reform.

Quæstuarij prohibentur prædicare. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Quæstores eleemosynarij, qui etiam quæstuarij vulgò dicuntur, cuiuscunque conditionis existant, nullo modo per se, nec per alium prædicare præsumant; r. & contrafacientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuscunque non obstantibus opportunis remedijs omninò arceantur.

SVPER CAPVT VI.

r *Prædicare præsumant.* Concordat text. in cap. sequenti, & cap. vt officium §. compescendi, de hæreticis, lib. 6.

Item sessione vigesima prima, capit. 9. de reformat.

Eleemosynarum quæstores penitus aboleri præcipiuntur. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Cum multa à diuersis antea Concilijs s tàm Lateranensi, ac Lugdunensi, quàm Viennensi, aduersus prauos eleemosynarum quæstorum abusus, t remedia tunc adhibita posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia: potiusque eorum malitia, ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, vt eorum emendatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit sancta Synodus, vt post hac in quibuscunque Christianæ Religionis locis eorum nomen, atque vsus penitus aboleatur, neque ad officium huiusmodi exercendum, v vllatenus admittatur, nõ obstantibus priuilegiatis Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, pijs locis, & quibusuis cuiuscunque gradus, status, & dignitatis personis, concessis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus.

SVPER CAPVT VII.

s *A diuersis antea Concilijs.* Concordat Concil. Lateran. cap. 62. sub Innocent. III. relatum in c. cum ex eo, de pœnitent. & remis. Clemen. de abusionibus, eod. tit. & inf. cap. in indulgentijs de indulg. & suffrag. mortuorum.

t ¶ *Prauos eleemosynarum quæstorum abusus.* Declar. Cardina. Praui eleemosynarum quæstores prohiberi, & seuerè castigari debent, non illi, qui collectas eleemosynas in pios vsus conuertant. ¶ Non possunt prohiberi a quæstoribus, seu mendicantibus sancti Antonij de Vienna fratres mendicantes alicuius Ecclesiæ perpetuæ sancti Antonij, ne eorum conuentus mendicent. & quærant.

v ¶ *Nec ad officium huiusmodi exercendum.* Declarat. Cardin. Quando Sedes Apostolica rationabili ex causa concedit alicui pio loco, vt possit eleemosynam quærere, Episcopo ordinario rescribit per hæc verba: *Has eleemosynas, quæ in tua ciuitate, & diœcesi pro vsu dicti Hospitalis dabuntur permittas, dummodo personæ, quæ colligent eas honesta vita, & spectata religione, & tuo iudicio approbatæ sint, minimeq; participes datarum eleemosynarum, & quæstorum nomen nullo modo gerant, sed simpliciter eleemosynarum collectores nuncupentur, quique non publicent vllas indulgentias, neque concionentur, nec circumferant sua priuilegia, nec Reliquias, nec minis, aut imprecationibus inducant; fideles ad eleemosynam, nec campanellam, aliaque instrumenta similia quædam quæstorum insignia ferant, pulsentq; ad excitandas personas, non petant tanquam debitum, non solitum, aut vlla arte etiam prætextu dicendi orationes sancti Antonij, aut alterius Sancti, vel aliter extorqueant pecuniam, sed simpliciter præmodestè & cum omni dexteritate petendo eleemosynam pro sustentatione dicti Hospitalis, recipiant tantum, quod sibi liberaliter offertur, neque super his eleemosynis vllam conuentionem quouis modo faciant, etiam in vtilitatem dicti Hospitalis.*

Diligenter autem curabit amplitudo tua, vt hæc omnia præcisè obseruentur, & ad id diligenter animaduertat, imo quo etiam Sanctitas sua conscientiam tuam grauari voluit, vt quicquid dictarum eleemosinarum nomine fuerit collectum, totum in vsum tantum ipsius Hospitalis, & non alium conuertatur. ¶ Facultas quærendi eleemosynam à Sede Apostolica sub forma tamen supradicta, hospitalitatis exerceatur. Facultas prædicta sub conditionibus prædictis, quandoque etiam nonnullis Religiosis mendicantibus conceditur.

Item sessione vigesima quarta, cap. 4. de reform.

De temporibus, quibus prædicare oportcat. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Prædicationis munus, *a* quod Episcoporum præcipuum est *b* cupiens sancta Synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, canones, alias super hoc editos *c* sub fælic. recordationis Paulo III. aptius præsentium temporum vsui accômodando mandat, vt in Ecclesia sua ipse per se, *d* aut si legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus assument, *e* in alijs autem Ecclesijs per parochos, *f* siue his impeditis per alios ab Episcopo *g* impensis eorum, qui eas præstare, vel tenentur, vel solent *h* deputandos in ciuitate, aut in quacunque parte diœcesis censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus festis, tempore autem ieiuniorum *i* Quadragesimæ, *k* & Aduentus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomoda diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas, diuinamque legem annuntient, *l* & aliàs quotiescunque id opportunè fieri posse iudicauerint.

CAPVT VIII.

a Iudicationis munus. Declar. Cardinal. Congregatio censuit electionem, & deputationem Prædicatoris ad solos Episcopos, in eorum Cathedralibus Ecclesijs spectare; nulla habita ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorabilis, qua talis deputatio capitulo, vel Episcopo, vnà cum capitulo, siue de cuius consilio, aut cuius alteri competeret. Est autem in optione Episcopi, vtrum ipse malit Prædicatorem in sua Cathedrali eligere, aut deputare; quando populus illum etiam ab immemorabili tempore eligere, & nominare consueuisset, vel prædictam nominationem ex immemorabili consuetudine relinquere, ita tamen, vt si Episcopus electionem, deputationemque Prædicatoris erogando non compellat: si verò populi prædicta facultate eligendi Prædicatorem Episcopus vti sinat, eundem populum cogere possit ad eas impensas, & eleemosynas Prædicatori præstandas, quas ipse populus in hanc causam præstare solitus est. In alijs Ecclesijs ad Episcopum similiter pertinet electio, & deputatio Prædicatoris, impensis eorum, qui illas præstare, vel tenentur, vel solent. Concilium tamen non sustulit immemorabilem consuetudinem, qua facultas nominandi Prædicatorem in Ecclesijs nō Cathedralibus alteri, quàm Episcopo in sua diœcesi, etiam si sit cathedralis.

b ¶ *Quod Episcoporum præcipuum est*. Concordat cap. 1. super eodem cum allegatis ibid.

c ¶ *Aliàs super hoc editos*. Concordat super eod. cap. 1. cum sequentib. Concil. Arelaten. IIII. cap. 10. Concil. Lateranen. sub Innocent. III. c. 10. c. inter cætera, de offic. Ordin. Côcil. Mogun. c. 25.

d ¶ *Ipse per se*. Declar. Cardin. Episcopus, qui legitimè impeditus hoc officium prædicandi per se ipsum non præstat, per alium impensis suis præstare debet, nisi ex consuetudine hoc ad alium spectaret. ¶ Diaconus non debet prohiberi exercere onus prædicandi, nisi ob iustam aliquam causam.

e ¶ *Per eos, quos ad prædicationis munus assument*. Declarat Cardin. Ius eligendi Prædicatorem spectat ad Episcopum, & non ad alium quempiam. ¶ Quorum Prædicatorum deputatio ad solos Episcopos in eorum cathedralibus spectat, nulla habitâ ratione cuiuscunque consuetudinis, etiam immemorabilis, quæ competeret capitulo, vel de consilio capituli. In alijs autem Ecclesijs non est sublata immemorabilis consuetudo nominandi, vel præsentandi Prædicatorem Episcopo pro illis Ecclesijs. ¶ Pius Quintus decreuit in Cathedrali solum Episcopum teneri ad præstandum stipendium Prædicatori, non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili. Gregorius autem XIII. dixit demceps rationem habendam esse consuetudinis immemorabilis. Et Episcopum hac ratione posse cogere. ¶ In electione tamen Episcopi erit Prædicatorem in sua cathedrali deputare, quando aliàs pertineret ad populū ex immemorabili consuetudine. Et tunc non poterit Episcopus compellere populum ad solitam eleemosynam, & impensas Prædicatori præstandum. Secus si Episcopus sineret, vt po-

vt Populus nominaret, & solitus esset illas præstare. ¶ Non potest Episcopus denegare licentiam prædicandi in parochiali, eo quod prædicatur in Cathedrali, sed permittere iuxta formam huius decreti, & cap. 3. sessio. 5. Ad Episcopum solum Prædicatorem in sua Ecclesia deputare spectat, neque communitates locorum, neque capitulum aliquid in hac re possunt. Congregatio censuit, secus esse, si ab immemorabili tempore ius nominandi Prædicatores ad inferiores spectat in inferioribus Ecclesiis.

f ¶ *Per parochos*. Declar. Cardin. Onus eligendi Prædicatorem, incumbit Episcopo, vel parocho, etsi curatores animarum per se volunt munus prædicationis obire, non debent prohiberi.

g ¶ *Episcopis*. Declar. Cardin. cum capitulū in electione concionatoris in Ecclesia cathedrali nihil possit. ¶ Vbi viget consuetudo, quod populus soluat concionatori, ea est seruanda: nisi forsan facultas nominandi Prædicatorem vniuersitati ab immemorabili tempore competeret, & Episcopus talem nominationem sibi vendicaret. In hac sententia scriptum fuit die 29. Augusti. 1584. Episcopo Hieracensi. ¶ Merces, quæ prædicatoribus tribui solet nulla ex parte à pensionarijs est exigenda, atque eo minus, si populus hos sumptus facere solebat. Si ex publico ciuitatis ærario concionatori solent eleemosinæ dari, ea consuetudo seruanda est. Pensionarius non tenetur contribuere pro mercede Concionatoris, præsertim vbi est consuetudo, quod populus talem impensam faciat.

h ¶ *Vel tenentur, vel solent*. Declar. Cardin. Etiam pro Ecclesijs cathedralibus.

i ¶ *Tempore autem ieiuniorum*. Declar. Cardin. Hoc tempus refertur ad tempus Quadragesimæ, & Aduentus. ¶ Per hoc decretū non est in vigilijs prædicandum, cum hæc verba tempore ieiuniorum referantur ad tempus Quadragesimæ, & Aduentus tantum.

k ¶ *Quadragesimæ*. Declar. Cardin. Redarguit Sedes Apostolica Episcopum, qui tempore Quadragesimæ ad aliam Ecclesiam cathedralem, sibi vnitam concionatorem non destinauerat. Per hoc decretum relinquitur arbitrio Episcoporum, an tempore Quadragesimæ, & Aduentus, quotidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus illis tribus diebus prædicetur, cum hodie Aduentus non dicatur propriè tempus ieiunij.

l ¶ *Diuinamque Legem annuncient*. Declar. Cardin. Non est ponendus punctus comæ post verbum ieiuniorum, vt sacra Scriptura annuncianda sit in omnibus vigilijs per annum, & quatuor anni statis temporibus, sed refertur dumtaxat ad Quadragesimam, & aduentum.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 4. de reform.

CAPVT IX.

¶ Moneat Episcopus *m* populum diligenter teneri vnumquemque parochiæ suæ interesse, vbi commodè fieri potest, *n* ad audiendum verbum Dei. *o*

SVPER CAPVT IX.

m ¶ *Moneat Episcopus*. Decla. Card. Ordinarius non potest mulctis, & pœnis etiam in causa notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, cogere populum, ne ad audiendam Missam, & sacram concionem in Ecclesia parochiali, nec pueros ad discendum doctrinam Christianam, etiam si hoc fieri voluerit in oppidis, villis, aut alijs locis extra ciuitatem.

n ¶ *Commodè id fieri potest*. Concordat Concil. Cart. IIII. c. 24.

o ¶ *Ad audiendum verbum Dei* Decl. Card. Sed non sub pœna excommunicationis, vel alijs pœnis, populus admonendus est, vt diebus Dominicis, & festis maioribus frequenter suas parochias: excommunicandus tamen non est, si monitioni non paruerit.

Eadem sessione vigesima quarta, c. 4. de refor.

CAPVT X.

Nullus secularis *p* siue regularis *q* etiam in Ecclesijs suorum Ordinum, *r* contradicente Episcopo *s* prædicare præsumat. *t*

SVPER CAPVT X.

p ¶ *Nullus secularis*. Declar. Card. Vigore Bullæ fœlic. record. Pij Quinti de professione fidei facienda, Regulares Concionatores non tenentur facere professionem fidei antequam prædicandi munus assumant: potest tamen Ordinarius, quo tempore solet, prædicandi licentiam ex decreto Concilij Tridentini hoc c. concedere regularibus ab eisdem exigere hanc fidei professionem, si tamen ita videbitur sibi expedire.

q ¶ *Siue regularis*. Decl. Card. Munus prædicationis per Episcopum committi potest etiam Clerico, qui non sit in sacris ordinibus constitutus, nō enim aliquis ordinibus sacris videtur aptus esse. Fuit tamen dictum quod secus de laico.

r ¶ *Etiam in Ecclesijs suorum ordinum*. Declarat Cardin. Habet etiam locum in exemptis Ecclesijs, habentibus proprium Prælatum, in quibus, qui obtinere vult licentiam prædicandi ab Episcopo illorum Prælato, eidem offerri debet.

f ¶ *Contradicente Episcopo*. Declar. Cardin. Per hæc verba, quod nullus prædicet contradicente Episcopo, Sedes Apostolica nemini prædicandi licentiam concedere solet de consensu Episcopi.

t ¶ *Prædicare præsumant*. Declar. Card. Imò ab Episcopo benedictionem petere teneantur ex decreto concilij sessio. 5. capit. 2. quoque tempore poterit Episcopus professionem fidei exigere ab eis.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 4. de refor.

Episcopi curari debent fidei rudimenta pueros doceri. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Episcopi saltem Dominicis, & alijs festiuis diebus pueros in singulis parochijs fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab ijs, ad quos spectabit, doceri curabunt, & si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent: *u* non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus. In reliquis ea, quæ prædicationis munere sub eodem Paulo III. *x* decreta fuerunt, suum robur obtineant.

SVPER CAPVT XI.

u ¶ *Etiam per censuras Ecclesiasticas compellent*. Declarat Cardin. Sed non possunt pueri compelli, vt accedant ad Ecclesiam parochialem, ad discendam hanc doctrinam Christianam.

x ¶ *Sub eodem Paulo III.* Concordat cap. super eo, cap. 1. cum sequentibus.

¶ Eadem Sessione vigesima quarta, c. 7. de refor.

Vernacula lingua debet prædicari idque frequenter. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Curabunt Episcopi, *y* vt inter Missarum solemnia, aut diuinorum celebrationem sacra eloquia, & salutis monita vernacula lingua singulis diebus festis, vel solemnibus explanent: eodemque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quæstionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

SVPER CAPVT XII.

y ¶ *Curabunt Episcopi*. Concordat cap. & si Missa, infrà, de celebratione Missarum.

¶ Item Sessione vigesima quinta, in decreto de purgatorio.

Quæ sint secludenda à popularibus concionibus. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

¶ Apud rudem plebem difficiliores, ac subtiliores quæstiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerunque nulla fit pietatis accessio, à popularibus concionibus secludantur. In certa item vel, quæ specie falsi laborant, euulgari, ac tractari Episcopi non permittant. Ea verò, quæ ad curiositatem quandam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tanquam scandala, & fidelium offendicula, prohibeant.

De Magistris, & Scholaribus.

TITVLVS QVINTVS.

In sessione quinta Concil. Trident. cap. 1. de refor.

Habentes stipendium pro lectione sacræ Scripturæ debent cogi per Ordinarios ad huiusmodi munus per se, vel per alios exequendum. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Sacrosancta Synodus pijs Summorum Pontificum, & probatorum Conciliorum constitutionibus inhærens *a* easque amplectens, & illis adijciens, ne cœlestis sacrorum librorum Thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat, statuit & decreuit, quòd in illis Ecclesijs, *b* in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quouis nomine nuncupatum stipendium pro Lectoribus sacræ Theologiæ *c* deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij, eos, qui præbendam, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi obtinent, ad ipsius sacræ Scripturæ expositionem, & interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin

quin per idoneum substitutum, ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & alijs locorum Ordinarijs eligendum *d* etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant. *e*

De Magistris, & Scholaribus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Constitutionibus inhaerens*. Concordat Conc. Later. sub Innocc. III. cap. 11.
b ¶ *In illis Ecclesijs*. Declarat Card. vbi non est constituta praebenda Theologalis, & viget consuetudo, quod detur à capitulo stipendiū Theologo, qui docendi ibi officio fungatur, ea seruanda est: quod illud etiam poterit Theologum reddere diligentiorem in sui muneris functione triennium eius conductione Ordinarius vna cum capitulo praefinire debet.
c ¶ *Pro Lectoribus sacrae Theologiae*. Decis. Card. 5. Congregatio Concilij censuit, quando clericus secularis idoneus pro Theologali praebenda, non reperitur, collationem illius suspendendam esse donec inueniatur idoneus Theologus secularis, cui fieri possit, & interim nullum esse deputandum custodem, aut curatorem fructuum ipsius canonicatus, sed eos omnes tradendos Superiori alicuius Ordinis, qui curet vt aliquis Theologus ex suis regularibus publicè in Cathedrali Ecclesia doceat sacram Scripturam, prout mandatur decreto Concilij, c. 1. sess. 5. Eique in primis necessaria subministret ex dictis fructibus, quod reliquum fuerit in vsum Monasterij conuertat.
d ¶ *Eligendum*. Decl. Card. Electio verò soli Episcopo competit, quia à Concilio in hoc decreto. cum substituto eligendo agatur, soli Episcopo datur electio, & adiuuat exemplum poenitentiarij, licèt sit conceptum alijs verbis. Et si Ordinarius inferior fuerit negligēs, puta, Prior, Abbas, Praepositus, & caeteri similes alicuius Ecclesiae Collegiatae, poterit Episcopus, in cuius dioecesi sunt, supplere, id est cogere.
e ¶ *Cogant, & compellant*. Dec. Cardin. Si Lectores isti collatoribus inferioribus sunt subiecti, vt muneri suo satisfaciant, per Episcopum sunt compellendi. Episcopus potest supplere negligentiam superiorum, non compellentium ad eligendum eos, qui stipendium pro huiusmodi lectione obtinent, licèt Ecclesia esset exempta; qui quidem Episcopus id exequi moneat, terminum praefixat, & eo elapso suppleat cogendo, vel eligendo.

¶ Eadem Sessione quinta, c. 1. de refor.

Stipendium eligendi non nisi idoneis conferri debet. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Praebenda, praestimonium, aut stipendium pro Lectoribus sacrae Scripturae *f* deputatum, non nisi personis idoneis, & quae per se ipsos *g* id munus explicare possint, conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida.

SVPER CAPVT II.

f ¶ *Sacra Scriptura*. Concord. cap. beneficia, cap. ij. qui infr. de praebendis.
g ¶ *Per se ipsos*. Declar. Cardin. Si Theologus, huiusmodi habens praebendam, legitimè obtineret parochialem, teneretur in ea residere amissis distributionibus quotidianis, & alijs emolumentis, quae tantum deseruientibus dari solent: in officio autem arbitrio Ordinarij alium deputare debet assignato ei competenti salario.

¶ Eadem sessione quinta, cap. 1. de reform.

In Ecclesijs insignioribus debet praebenda deputari Lectoribus sacrae Scripturae, si iam nō fuerit constituta. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ In Ecclesijs *h* Metropolitanis, *i* vel Cathedralibus, *k* si ciuitas insignis, vel populosa, ac etiam in collegiatis existentibus in aliquo insigni oppido, etiam nullius dioecesis, si ibi clerus numerosus fuerit, vbi nulla praebenda, *l* aut praestimonium, seu stipendium pro lectione sacrae Scripturae deputatum reperitur, praebenda, quomodocunque, *m* praeterquam ex causa resignationis, primo vacatura, *n* cui aliud onus incompatibile iniunctum, non sit ad eum vsum ipso facto perpetuo constituta, & deputata intelligatur. *o* Et quatenus in ipsis Ecclesijs nulla, vel non sufficiens praebenda fuerit, Metropolitanus, vel Episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, *p* eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suae ciuitatis, & dioecesis, vel aliàs prout commodius fieri poterit, de capituli consilio, *q* ita prouideat, vt ipsa sacrae Scripturae lectio *r* habeatur: ita tamen, vt quaecunque aliae lectiones, vel consuetudine, vel quauis alia ratione institutae propter id, minimè praetermittantur.

SVPER

SVPER CAPVT III.

b ¶ *In Ecclesiis.* Concordat tex. in cap. quia, & cap. fin. de Magist.

i ¶ *Metropolitanus.* Decis. Cardin. censuit, erectionem præbendæ Theologi non habere locum in ea, quæ vigore statuti à sequenti canonico optatur, sed illam præbendã, quam demiserit canonicus, qui nouissimè optat, huic muneri affectam, & vnitam remanere. Item decisio Cardin. 74. Congregatio Concilij censuit tempus, horam, & materiam sacræ Scripturæ, super qua legendum sit, remitti arbitrio Ordinarij. Item Decis. Cardi. 225. Congregatio Concilij censuit; si stipendium pro Lectore sacræ Theologiæ iam ante Concilium fuit, vt proponitur in cathedrali, deputatum, non esse necesse ex decreto Concilij erigere præbendam Theologalem. Item Decis. Card. 268. Congregatio Concilij censuit; obtinentem præbendam Theologalem non esse admittendum ad ius optandi competens Canonicis. ¶ Item Decis. Cardinal. 369. Congregatio Cõcilij censuit, tam Theologi, quàm Pœnitentiarij præbendam, etiam postquam est effectum, sortitã, non subiacere optioni.

k ¶ *Vel Cathedralibus.* Declarat Cardin. Per decretum visitationis Apostolicæ in constituenda præbenda vacatura non fiat præiudicium legitimo collatori, cum vacauerit.

l ¶ *Vbi nulla præbenda.* Declarat Cardin. Vbi nullæ sunt præbendæ, eo quod canonicatus tantum distributiones quotidianas habeat, idem statuendum est, quod de præbendis, cum illarum loco succedat.

m ¶ *Præbenda quomodocunque.* Declarat Cardin. Intelligitur etiam præbanda, cuius fructus omnes consistunt in distributionibus quotidi anis, sicut reliquæ. Quando clericus secularis idoneus non reperitur pro dicta præbenda, statuerunt Pius Quintus, & Gregorius XIII. collationem huius canonicatus suspendendam esse, donec inueniatur idoneus Theologus secularis, si fieri possit: interim verò nullum esse ab Episcopo fructuum ipsius canonicatus custodem, aut curatorem deputandum, sed eos omnes superiori alicuius Monasterij tradendos, qui curet vt aliquis idoneus Theologus ex suis regularibus publicè sacram Scripturam in Cathedrali doceat, prout hic mandatur, eique in primis necessaria subministret ex dictis fructibus, quod si reliquum erit, in Monasterij vsum conuertat. Doctor. in cap. maioribus, de præbend. & magis, in terminis, glo. in cap. quod nullus de magistris, in verbo *præbenda.*

n ¶ *Primo vacatura.* Declarat Cardin. Non tamen in mense Apostolico: quia non comprehenduntur sub hoc decreto præbendæ vacantes in mensibus reseruatis, & idem ius in præbenda pœnitentiali, sess. 24. c. 8. Præbenda quæ primo post confirmationem Concilij vacauit, & eo ipso facto, eiusdem Concilij decreto huius c. ver. In Ecclesijs autem pro Lectore sacræ Scripturæ perpetuò constituta, & deputata intelligitur, si collata fuerit ad id munus inhabile per se explicandum inualida fit? S. D. N. sentiens hoc decretum Concilij esse conditionatum, & requiri prius declarationem, & actualem deputationem Episcopi, vt illa præbenda sit Theologalis, valere collationem præbendæ, quæ primum post Concilium vacauit, factam personæ minus idoneæ, ad sacrã Scripturã per se ipsum interpretandã, si non dum illa præbenda actu fuerit deputata in Theologalẽ. Neq; est in oratione Episcopi primam præbendam vacantem assignare pro Pœnitentiario, licèt ratione curæ animarum videatur magis necessarius: sed pro Theologo propter verba huius decreti, ipso facto. Verum si magis expediens in aliquo loco particulari fuerit iudicatum, vt prius de pœnitentiario prouideatur, habenda est confirmatio in specie à sanctissima Sede Apostolica ad omnem difficultatem tollendam. Et non debentur Lectori distributiones quotidianæ pro illis horis, quibus legit, ex dispositione iuris Doct. per gloss. vltim. in cap. quia nonnulli, de magistris, quos dixit Sanctitas sua non loqui respectu ipsius Lectoris, qui in Ecclesia sua legit: vt facit iste, de quo in hoc textu. Tamẽ S. D. N. Gregorius xiij. audita relatione congregationis, ex gratia illas esse ei tribuẽdas, nõ modo pro illis horis, vt si manè legit pro horis matutinis, & Missa solẽni, sed etiã pro tota die superius cõsultus respondit.

o ¶ *Constituta, & deputata intelligatur.* Declarat. Cardin. Cuius collationem Concilium reliquit illis, ad quos de iure ante Concilium spectabat. Nec talis deputatio, & institutio habet locum in Canonicatibus, & præbendis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis. Item si in præteritis mensibus Cardinalis haberet indultum à Sede Apostolica. collationem huiusmodi præbendæ Concil. reliquit illis, ad quos verè ante Concilium spectabat, quam ex hoc decreto in Theologalem erigebatur. Electio verò soli Episcopo competit, quia à Concilio in hoc decreto, cum de substituto eligendo agitur, soli Episcopo datur electio, & adiuuat exemplum pœnitentiarij, licet sit conceptum alijs verbis. Nec successori præiudicium factum est, si aliter per prædecessorem fuit seruatum, & id intelligendum est de his

his canonicatibus Theologicis, qui erecti non fuit ante Concilium Tridentinum. Secùs si ante essent erecti: tunc enim seruandum est; quod ante Concilium seruabatur. Ita Congregatio in vna Astoricensi censuit cum consilio capituli, si tamen ante Concilium in collatione requirebatur. Hoc decretum habet locum etiam in Ecclesijs collegiatis, quarum præbendæ sint de iure patrio laicorum, vt deputetur præbenda primo vacatura concurrentibus omnibus requisitis, prout hic: & persona non erit nominanda ante vacationem: sed electio personæ spectabat ab Episcopum, collatio verò ad quem legitime spectabat ante deputationem præteritam. Non potest optari præbenda, quæ fuit erecta, & deputata in Theologalem pro Theologo assequenti Canonico. In Ecclesia vero Cathedrali, Collegiatæ insignis, non est numerata, vel regulares, vel quæ nullas habeat distinctas præbendas, ordinarius, vt habeatur omnino lectio sacræ Scripturæ cum non possit in huiusmodi Ecclesijs deputari præbenda primo vacatura, prouideat alia ratione, iuxta hoc decretum. Ideoque erit concedendum si Ecclesia esset exempta, quod ordine poterit hoc facere in negligentiam superioris. An si canonicatus omnes, consistant in quotidianis distributionibus, ipsæ præbendæ erunt erigendæ? Et sic quoque congregatio Concilij censuit. In præbenda primo vacatura post Concilium locum optio non habebit. Si autem de ea, quæ primo vacauit, prouisum non fuit de Theologo, relictum est ordinare decisioni iudicum.

p ¶ *Alicuius simplicis beneficij*. Declar. Cardin. Vbi sunt præbendæ, & canonicatus, non potest assignari aliud beneficium pro isto Theologo, vel Pœnitentiario.

q ¶ *De capituli consilio*. Declarat. Cardinal. Hæc verba tantum ad proxima sunt referenda; cùm agatur de assignatione, & contributione. In nonnullis casibus, veluti in materia correctionis morum, vbi Concilium expressè sustulit appellationem, sublata illa quoad effectum suspensiuum non autem deuolutiuum; quate authoritas delegata, quæ Episcopis à Concilio tribuitur, non aufert ius illorum, ad quos legitimè interposita appellatio, aliàs causa, deuolueretur. Si in electione Theologi, vacante præbenda, inter Episcopum, & capitulum, sit controuersia, ad Metropolitanum erit recurrendum.

r ∫ *Sacræ scripturæ lectio*. Declar. Cardin. Satisfacit Concilio etiam scholasticam Theologicam legendo. De tempore, hora, & materia sacræ Scripturæ, vel Theologiæ, quæ in sacra Scriptura continetur super qua legandum sit, relinquitur arbitrio Ordinarij; potest tamen ipse Lector vacare à Lectione tribus mensibus, scilicet, Iulij, Augusti, & Septembris.

Eadem Sessione quinta, cap. 1. de refor.

In minoribus Ecclesijs debet magister Grammaticæ constitui, & deputari. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Ecclesiæ, quarum annui prouentus tenues fuerint, & vbi tam exigua est cleri, & populi multitudo, vt Theologiæ lectio in eis commodè haberi non possit, saltem magistrum habeant, *f* ab Episcopo cum consilio capituli eligendum, qui clericos aliosque scholares pauperes grammaticam *t* gratis doceat, *u* vt deinceps ad ipsa sacræ Scripturæ studia, annuente Deo, transire possint: idcòque illi magistro grammaticæ, *x* vel alicuius simplicis beneficij fructus, quos tamdiù percipiat, quandiù in docendo perstiterit, assignentur; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio: vel ex Capitulari, vel Episcopali mensa condigna aliqua merces persoluatur, vel aliàs Episcopus ipse aliquam rationem ineat, suæ Ecclesiæ, & diœcesi accommodam, ne pia hæc vtilis atq; fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur.

SVPER CAPVT IIII.

f *Saltem magistrum habeant*. Cõcordat tex. in cap. 1. & cap. 2. & eiqui. de Magist. Clem. ne in agro. §. ad amplicationem, de statu Monach. Concil. Constantino. VI. cap. 5. Concil. Lateran. sub Alex. iij. cap. 18. & sub Innoc. iij. cap. 11.

t ∫ *Grammaticam*. Declar. Card. An deficiente Magistro grammaticæ in ciuitate possit in ea curatus habitare relicto idoneo Vicario, & approbato cum congrua mercede in parochiali, dummodo in solemnibus festis interesset? Congregatio censuit non posse.

u *Gratis doceant*. Declar. Card. An vbi est laicus, qui clericos grammaticam doceat, si presbyter ad parochialem Ecclesiam, à ciuitate duo milliaria non distantem, deputatus, suæ parochiali diebus festis inseruit, à residentia excusetur? de qua sessio. 3. c. 2. Congregatio censuit, non excusari.

x *Illi Magistro grammaticæ*. Declarat. Cardin. In collatione cathedræ legitur grammatica, præsupposito, quòd dictæ cathedræ sint annexæ duo præstimonia, quorum fructus sint pro sustentatione Lectoris dictæ cathedræ, pertineant

tineant simul ad Episcopum, & capitulum vid. admittere Vicarium habentem potestatem.

¶ eadem sessione quinta. cap. 1. de refor.

In Monasterijs lectio sacræ Scripturæ haberi debet. Hoc dicit.

CAPVT V.

In monasterijs Monachorum vbi commodè fieri queat, etiam lectio sacræ Scripturæ habeatur: qua in re si Abbates negligentes fuerint. Episcopi locorum, in hoc vt Sedis Apostolicæ delegati eos ad id opportunis remedijs compellat. *a* In conuentibus verò aliorum regularium, in quibus studia commodè vigere possunt, sacræ Scripturæ lectio similiter habeatur: quæ lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus assignetur dignioribus Magistris. *b*

SVPER CAPVT V.

a Compellant. Declar. Cardin. Etiam Carthusiani strictioris clausuræ comprehenduntur sub hoc decreto.

b ¶ *Dignioribus Magistris*. Declar. Cardin. Nec isti Lectores sacræ Scripturæ in conuentionibus regularium sunt examinandi & approbandi ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia vt infra, cum Concilium videatur id committere capitulis generalibus, vel prouincialibus. Sed si in Ecclesia publicè populo sacra Scriptura legenda esset, tunc seruandum esset, quod in Prædicatore statuitur infrà c. 2. de munere Prædicatoris.

¶ Eadem sessione quinta capit. 1. de reformat.

In Gymnasijs publicis instituatur lectio Theologia, Hoc dicit.

CAPVT VI.

In gymnasijs publicis, vbi tam honorifica, & cæterorum omnium maximè necessaria lectio hactenus instituta non fuerint, religiosissimorum Principium, ac rerum publicarum, pietate, & charitate, ad catholicæ fidei defensionem & incrementum, sanæque doctrinæ conseruationem, & propagationem, instituatur, & vbi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et ne sub specie pietatis *c* impietas disseminetur, statuit eadem sancta Synodus, neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publicè, quam priuatim admittendum esse, qui prius ad Episcopo loci, de vita, moribus, & scientia, examinatus, & approbatus *d* non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris Monachorum non intelligatur.

SVPER CAPVT VI.

c ¶ *Examinatus, & approbatus*. Declarat. Cardinal. Ad quod examen tenentur etiam illi Magistri, qui priuatim in domibus particularibus prima principia grammaticæ doceant, vel aliarum similium artium, qui etiam tenentur, vt supradicti, facere professionem fidei, iuxta Bullam Pij iiij. Kalendis Nouembris emanatam.

d ¶ *In claustris Monachorum*. Declarat. Cardina. Ordinarius non potest examinare, seu approbare de vita, moribus, & scientia eos, qui sacram Scripturam interpertaturi sunt in Conuentibus Regularium, & multo magis eos qui tali munere fungi volunt, in claustro Monachorum.

¶ Eadem sessione quinta, c. 1 de reform.

Docentes, & audientes sacram Scripturam æstimantur præsentes, quantum ad perceptionē fructuum beneficiorum. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Docētes sacrā Scripturā *e* in publicis Scholis docuerint, & scholares, qui in ipsis Scholis studēt, *b* priuilegijs omnibus *f* de perceptione fructuum prębendarum, & beneficiorū, suorum in absentia, à iure commune concessis, plenè gaudeant, & fruantur. *k*

SVPER CAPVT VII.

e ¶ *Docentes sacram Scripturam*. Decis. Card. 137. Congregatio Concilij censuit, docentes ius Canonicum in publica Vniuersitate priuilegijs de percipiendis in absentia suarum præbendarum fructibus gaudere, & potiri, quamuis præbendæ, quas obtinent sitæ sint in cathedrali eiusdem ciuitatis, in qua publici Lectoris munere funguntur. Item Decis. Cardin. 173. Congregatio Concilij censuit, Canonicum in publica Vniuersitate sacram Scripturam legentem, debere vtique etiam si non resideat, percipere fructus præbendæ, non autem distributiones quotidianas, quod si omnes redditus capituli huiusmodi distributionibus constent, debere percipere distributiones dimissa altera ex tribus partibus, quæ insinsequentibus accrescit.

Dum

f ¶ *Dum publicè in scholis docentur*. Declar. Cardin. Idem iudicandum est de docentibus in Ecclesijs cathedralibus, & collegiatis, quoad priuilegia, quando legunt sacrā Scripturam. Theologus legens quandiu legit, pro residente habeatur, & recipiat omnes fructus præter distributiones quotidianas, præsupposito quod adsit massa grossa, vel præbenda.

g ¶ *Et scholares* Declar. Card. Non idem in scholaribus, qui in Ecclesijs adsunt. ¶ Scholares in Ecclesis cathedralibus non gaudent ijsdem priuilegijs: sicut studentes in publicis Academijs non percipiūt distributiones quotidianas.

h ¶ *In ipsis scholis student*. Concordat tex. in cap. fin. de mag. Vide regulam Cancellariæ Pij Quarti super hac re.

i ¶ *Priuilegijs omnibus*. Declar. Cardin. Et nō excusantur à residentia in parochialibus non possunt habere beneficia incompatibilia ratione illorum priuilegiorum. Non possunt obtinere aliud beneficium incompatibile, neque beneficium curatum, vel requirens residentiam, & legendo deseruire per substitutum. Et contra contumaciam in non residendo, Episcopus debet procedere iuxta decretū Concil. sessio. 24. cap. 12. & tempore, quo cessante legitima causa, & iusto impedimento non resederit, debet alium substituere sumptibus illius, qui lectioni sacræ Scripturæ loco ipsius satisfaciat. ¶ An Lector cathedralis Ecclesiæ possit obtinere beneficium curatum, vel residentiam requirens, & legendo deseruire per substitutum, & gaudere fructibus in absentia, & an liceat cum Doctorali canonicatu obtinere aliud incompatibile, vt seruatur multis in locis? Cōgregatio censuit non posse. ¶ Nec concedenda est eis licentia vacandi à lectione, vt alibi munere prædicationis fungatur.

k ¶ *Et fruantur*. Declar. Cardin. Idem sentiendum est de docentibus in Ecclesijs, quòd quamuis à seruitio chori absentes essent, possint percipere fructus suorum canonicatuum, exceptis quotidianis distributionibus, sed ex gratia diebus, quibus legunt habendi sunt sicut præsentes in choro, & inseruientes, vt declarauit S. D. N. Gregorius, vt supra numerauimus, sed non gaudent isti Lectores sacræ Scripturæ in Ecclesia alijs priuilegijs, quibus gaudent docentes in Scholis publicis: sed non dicendum est de scholaribus audientibus hanc lectionem in Ecclesia, nec possunt obtinere aliud beneficium curatum, vel requirens residentiam, & legendo deseruire per substitutum. An autem Doctores hi censendi sunt præsentes matutinis, quæ ex antiqua Ecclesiæ consuetudine dicuntur serò præcedenti pro die sequenti, Congregatio respondit non censeri.

¶ Item sessione vigesima tertia, cap. 18. de reform.

In singulis Ecclesijs maioribus fieri debet Collegium, quod sit perpetuum seminariū ministrorum Dei. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Cum adolescentium ætas, *l* nisi rectè instituatur prona sit ad mundi voluptates, sequendas, & nisi à teneris annis ad pietatem, & religionem informetur antequam habitus totos homines possideant nunquam perfectè, ac sine maximo, ac singulari propè modum Dei omnipotentis auxilio in disciplina Ecclesiastica perseueret sancta Synodus statuit, *m* vt singulæ Cathedrales *n* Metropolitanæ, atque his maiores Ecclesiæ pro modo facultatum, *o* & diœcesis amplitudine centū puerorum *p* ipsius ciuitatis, & diœcesis, vel eius Prouinciæ, si ibi non reperiantur, numerum in Collegio ad hoc prope ipsas Eclesias, vel alio in loco conuenienti *q* ab Episcopo eligendo, alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc vero Collegio *r* recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint; *s* ac legere, & scribere competente nouerint; & quorum indoles, & voluntas spem afferat eos Ecclesiasticis ministerijs perpetuò inseruituros. Pauperum autē filios præcipue eligi vult, nec tamen ditiorū excludit, modo suo sumptu alantur, & studio præseferant Deo, & Ecclesiæ inseruiendi. Hos pueros Episcopatus in tot classes, quot ei videbitur, diuisos iuxta eorum numerum ætatem, ac in disciplina Ecclesiastica progressum, partim cum ei opportunum videbitur Ecclesiarum ministerio addicet: partim in Collegio erudiendos retinebit, aliosque in locum eductorum sufficiet; ita vt hoc Collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit. Vt verò in eadem disciplina Ecclesiastica cōmodius instituatur, tonsura statim, *t* atq; habitu clericali semper vtetur: grammatices cantus, computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinatū discent, sacram Scripturam, libros Ecclesiasticos, homilias, atque Sacramentorum tradendorum, maximè, quæ ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum, ac cæremoniarum formas ediscent.

SVPER CAPVT VIII.

l ¶ *Adolescentium ætas*. Concordat Concil. iiij. Toleta. cap. 23. Genes. 8. Concil. Aquisgranen. cap. 135. Concil. Lateranen. sub Leone X. sess. 9.

m ¶ *Sancta Synodus statuit*. Concordant Const. Alexand. iij. part. 1. c. 18. & in ij. Latera. cap. 11.

n ¶ *Singula Cathedrales*. Declara. Cardina. Et si duæ erunt vnitæ in vnaquaque ipsarum seminarium est erigendum, & si non poterit erigi in quaque, erunt deputandi duo Magistri, vnus grammaticæ, alter musicæ sumptibus separatis cuiusque ciuitatis.

o ¶ *Pro modo facultatum*. Declar. Cardin. In constitutione seminarij debet obseruari decretum Cardinalium Congregationis Concilij Tridentini de seminarijs.

p ¶ *Certum puerorum*. Declar. Cardin. In hoc seminario non debent admitti plures pueri, quam, quia ex pecunia ali possint, quæ ex dimidia decima secundum antiquam taxam, taxata fuit.

q ¶ *Vel alio in loco conuenienti*. Declar. Cardin. Locus seminarij ædificationi deputandus, de sententia ciuitatis, cuius interest approbari debet.

r ¶ *In hoc vero Collegio*. Declar. Cardin. In seminario collocari debent, pueri, qui sunt prodiuiores ad vitam Ecclesiasticam, & dum in eo maneant Ecclesiasticis præceptis, & moribus imbuendi sunt.

Pueri, qui in seminario collocabantur sint tales, qui ministerium Dei se dicare velint, aut pauperes.

s ¶ *Et ex legitimo matrimonio nati sint*. Declaratio Cardinal. Secus spurij, etiamsi essent legitimati.

t ¶ *Tonsura statim*. Declar. Cardin. Quomodo aut quis possit ex fructibus seminarij nomine tituli sibi assignatis promoueri ad sacros ordines, vide quæ supra notata sunt cap. 2. sess. 21. ¶ Declarauit S.D.N. Gregor. XIII. clericos seminarij ad sacros ordines promoueri non posse, nisi pro seruitio seminarij vnici, & tunc cum assignatione certi annui redditus vnde sic pro motus honestè viuere possit, quæ tamen assignatio cesset, postquam ille aliunde æquè sustentari poterit.

Eadem sessionem vigesima tertia cap. 18. de reform.

Modus in viuendi in Ecclesia seminario seruandus. Hoc dicit.

CAPVT IX.

¶ Curet Episcopus, vt singulis diebus Missæ sacrificio intersint pueri, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata: & iuxta confessoris iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi, cathedrali, & alijs loci Ecclesijs diebus festis inseruiant. Quæ omnia, & alia ad hanc rem opportuna, & necessaria, Episcopi singuli cum consilio duorum Canonicorum u seniorum, & grauiorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggesserit, constituent: eaque vt semper per obseruentur, sæpius visitando, operam dabunt. Discolos, & incorrigibiles, ac malorum morum seminatores acriter punient: eos etiam si opus fuerit, expellendo: omniaque impedimenta auferentes, quæcunque ad conseruandum, & augendum, tàm pium, & sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt.

SVPER CAPVT IX.

u ¶ *Cum consilio duorum Canonicorum*. Decis. Cardin. 7. Congregatio Concilij censuit, Canonicos ab Episcopo electos ad seminarij administrationem ad præscriptum Concil. cap. 18. sessio. 23. vers. *qua omnia*. esse perpetuos, nec posse amoueri, nisi ex iusta, & legitima causa. ¶ Declar. Cardin. Duo canonici electi ab Episcopo ad constituendam educationem puerorum in seminarijs, non possunt per eum ad libitum (nisi ex iusta causa, & legitima) mutari. ¶ Episcopus tenetur consilio canonicorum prædictorum adhibere in constituendis regulis vniuersalibus seminarij loco, & similibus, sic etiam simul esse in singulis rebus, vt putà electione puerorum singulorum introducendorum electione Magistrorum, librorum legendorum, confessoris punitione, discipulorum expulsione, visitatione, & similibus debent.

x ¶ Tenetur etiam Episcopus cum consilio eorundem tam circa visitationem disciplinæ, ac morum clericorum, quam circa temporalium rerum administrationem, ac omnium eorum, quæ hic exprimuntur, prouidere, & sufficit illud consilium requiri tantum, potestque præterea Episcopus eorum consilio adhibito statuere, & declarare, quæ pro prudentia sua magis expedire iudicauerit.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de reformat.

Vnde sumptus de sumi debeant ad seminarij erectionem, & sustentationem. Hoc dicit.

CAPVT X.

Quia ad Collegij fabricam instituendam, & ad mercedem præceptoribus, & ministris soluendam, & alendam iuuentutem, & alios sumptus certi redditus erunt necessarij, *a* vltra ea quæ ad instituendos vel alendos pueros sunt in aliquibus Ecclesijs, & locis destinata, quæ eo ipso huic seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur: ijdem Episcopi cum consilio duorum de capitulo, *b* quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso capitulo eligatur: itemque duorum de clero *c* ciuitatis, quorum quidem alterius electio, similiter ad Episcoporum, alterius verò ad clerum pertineat, ex fructibus integris mensæ Episcopalis, *d* & capituli, *e* & quarumcunque dignitatum, *f* personatuum, officiorum, præbendarum, *g* portionum, Abbatiarum, *h* & Prioratuum cuiuscunque Ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, vel conditionis fuerint, & hospitalium, *i* quæ dantur in titulum, vel administrationem, iuxtà constitutionem Concilij Vienensis, *k* quæ incipit: *Quia contingit*. & beneficiorum quorumcunque, *l* etiã regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscunque fuerint, etiamsi nullius diœcesis, *m* vel alijs Ecclesijs, Monasterijs, & Hospitalibus, & alijs, quibusuis locis pijs, etiam exemptis *n* annexa, & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscunque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, *o* etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discentium, vel docentium, ad commune Ecclesiæ bonum *p* promouendum, actu non habentur. *q* Hæc enim exempta esse voluit, *r* præter quam ratione redditum, qui superflui essent, *s* vltra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, vel confraternitatum, *t* quæ in nonnullis locis, scholæ appellantur, *u* & omnium Monasteriorum, non tamen Mendicantium, *a* etiam ex decimis quacunque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscunque militiæ, aut ordinis, pertinẽtibus fratribus Sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam, *b* vel portionem detrahent: & eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicia cuiuscunque qualitatis, & dignitatis fuerint, vel etiam præstimonia, vel præstimoniales portiones nuncupatas, etiam ante vacationẽ, *c* sine cultus diuini, & illa obtinẽtium præiudicio, huic collegio applicabunt, & incorporabunt. Quod locum habeat, etiamsi beneficia sint reseruata, vel affecta, nec per resignationem ipsorum beneficiorum vniones, & applicationes, *d* suspendi, vel vllo modo impediri possint, sed omninò quacunque vacatione, etiamsi in curia effectum suum sortiantur, & quacunque constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem soluendam, beneficiorum, dignitatum, personatuum, & omnium, & singulorum suprà commemoratorũ possessores, non modo pro se, sed pro pensionibus, *e* quas alijs forsan ex dictis fructibus soluerent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus, illis erit soluendum ab Episcopo loci per censuras Ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellentur, *f* etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachij secularis, quibusuis, quo ad omnia, & singula supradicta, priuilegijs, exemptionibus, etiamsi specialem derogationem requirent consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem impediat, non obstantibus. Succedente verò casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur, tum portio ex singulis beneficijs, vt supra detracta, & incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum, vel pro parte remittatur.

SVPER CAPVT X.

a *Certi redditus erunt necessarij* Decis. Card. 22. Congregatio Concilij censuit, non posse Episcopum vnire seminario ea beneficia, quorum collatio ad se pertinet.

Item Decis. Cardin. 46. Si bona in diœcesi Troiana existentia sine propria aliquarum Ecclesiarum, ibidem sitarum, quæ tamquam membra subiecta, aut vnitæ sint Abbatijs, & Monasterijs in illa diœcesi existentibus, Congregatio Concilij censuit pro seminario ratione præfatorum bonorum debere solui Episcopo loci, in quo ipsa bona cum Ecclesijs sita sint, nisi constiterit bona fuisse prius applicata ipsis Abbatiis, & Monasteriis, & deinde ædificatas fuisse Ecclesias, quia tunc contributio pro seminario esset facienda Episcopo loci, in quo ipsæ Aabatiæ, & Monasterii existunt. Item Decis. Card. 71. Congregatio Concilii censuit, si fructus, & redditus canonicatuum consistunt in distributionibus quotidianis, quæ dari solent dumtaxat diuinis personaliter interessentibus nõ teneri canonicos ad seminarii contributionem. ¶ Item decis. Cardinal. 78. Congregatio Concilii censuit, vnionem ab Episcopo factã absque consilio quatuor deputatorum, iuxta præscriptum Concilii Tridentini c. 18. sessio. 23. de

23. de reform. minimè valere. ¶ Item decis. Cardin. 90. Congregatio Concilii censuit in vnionibus beneficiorũ faciendis in seminario, satis esse seruare formã traditam à Concilio capit. 18. sessione 23. de reform, neq; requiri consensum capituli. Item decis. Cardin. 95. Congregatio Concilii censuit, titularem occasione contributionis, per eum factæ seminario, non posse detrahere expensione, quam soluit, nisi pro rata pensionis, & ad eam rationem, ad quam ipse titularis contribuit. ¶ Item decis. Card. 113. Cõgregatio Concilii censuit super Hospitali, quod neq; in titulũ, neque in administrationem datur, sed merè laicale est, posse taxam, ratione seminarii imponi. ¶ Item decis. Cardin 160. Congregatio Concilij censuit, Episcopos in taxis faciendis pro seminario, posse, seruata tamẽ forma tradita à Concilio, cap. 18. sessio. 23. onerare beneficia, nedum in dimidia decima habito respectu ad antiquam taxam, verum etiam in maiori, prout beneficiorum, & locorum habito respectu iustum, & æquum visum fuerit. ¶ Item decis. Cardinal. 178. Congregatio Concilii censuit non posse vniri beneficia seminario, si iuxta formam ipsius Concilii vnionis tempore minimè erectum fuerit, vtpotè nec Magistris, nec scolaribus in eo actu existentibus. ¶ Item decis. Card. 206. Congregatio Concilii censuit, si Episcopus beneficia simplicia, seruata forma Cõcilii seminario vniuerit ante eorum vacationem, etiam in mense reseruato, vnionem debere effectum sortiri. decis. Cardin. 271. Congregatio Concilii censuit de cetero ad obuiandũ fraudibus oportere decerni, vt non possint etiam ante vacationem vniri seminario beneficia, quæ obtineant personæ, quæ vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam rationem tales sint, vt quacunque morte decedant, certum sit ea fore affecta Sedi Apostolicæ.

b ¶ *Consilio duorum de Capitulo*. Declarat. Cardinali. Episcopus tenetur deputatos adhibere in consilio pro tota temporali administratione prædicti seminarii, excepta correctione, quæ ad solum Episcopum spectat. ¶ An Episcopus vigore huius, §. & quia, potuerit dismembrare canonicatum à collegiata, in qua sunt septem canonicatus, & applicare illum seminario: Congregatio censuit Episcopum ex hoc cap. potuisse id facere. Ante erectionem factam seminarii, nihil eo nomine soluendum est. Episcopus tenetur adhibere in consilium prædictos deputatos, non tamen tenetur eorum sequi.

c ¶ *Itemque duorum de Clero*. Declar. Card. Quatuor deputati seminariorum, sunt perpetui, neq; possunt amoueri, nisi ex iusta causa, & legitima. ¶ Hi omnes quatuor deputati, adhibendi sunt in consilio, in hac tota temporalium administratione, & præsertim in omnibus hic expressis, in vnionibus beneficiorum, & reliquis, excepta ex actione, quæ ad solum Episcopum spectat.

d ¶ *Ex fructibus integris mensæ Episcopalis*. Declarat Cardinal. debet primo Episcopus ex suis, & sui capituli fructibus contribuere seminario, ac postea reliquos ad idem cogere, & clero totius diœcesis pro contributione seminarii debet imponere mediã decimã super fructibus omnium beneficiorum.

e *Et Capituli*. ¶ Declarat Cardin. canonici, qui contribuunt seminario ex fructibus suæ præbendæ non debent cõtribuere ex distributionibus quotidianis. ¶ Cõgregatio cẽsuit si fructus, ac redditus Ecclesiæ collegiatæ cõsistũt in distributionibus quotidianis, quæ solummodo dari solent diuinis personaliter interessentibus, non teneri capitulum ad contributionem seminarij. De distributionibus quotidianis, & præbendis distinctis, & de incertis nihil seminario soluitur. Hoc comprehendit etiam regulares, qui de incertis nihil soluunt. ¶ Antequam fructus taxentur pro rata seminario soluenda, deducendæ sunt expensæ, quæ in beneficijs fiunt. Nullus est exemptus à contributione seminarij, nisi qui non nominatim à Concilio Tridentino excipiuntur.

f ¶ *Quarumcunque Dignitatum*. Declar. Car. Etiam Cardinales cogi possunt ad contribuendum seminario de fructibus beneficiorũ, quæ habent in diœcesi, in qua est seminarium. Breue S. D. N. concessione immunitatis contributionis seminarij facta Canonicis regularibus non habet locum, vbi tempore concessionis immunitatis prædictæ iam erat stabilita taxa, & seminarium erat in quasi possessione ab eis exigendi.

g ¶. *Præbendatum*. Declaratio Cardinal. Neque hoc decreto, neque breui Pij Quinti comprehenduntur distributiones quotidianæ à præbendis distinctæ, & minus incertæ, quibus nihil exigendum à seminario.

h ¶ *Abbatiarum*. Declar. Cardin. Abbas si sua mercede conductum Theologum habeat qui sacram Scripturam interpretetur, & grammaticum, qui literas his sumptibus deductis, deinde his etiam, qui fiunt non modò in percipiendis, & colligendis annuis fructibus, & prouentibus Abbatiæ, sed etiam in suscipiendis, & prosequendis litibus, quæ ad tuenda iura ipsius Abbatiæ pertinent, verus Abbatiæ redditus æstimandus est, atque talis æstimationis, & summæ, eorumque omnium sumptuum, de quibus dictum est, habita ratio-

ratione Abbas contribuere debet seminario.

Quando Abbatia, seu aliud beneficium nullius est diœcesis, soluitur seminario illius diœcesis, in qua alias dicta Abbatia constituta erat: si verò Ecclesia, seu beneficium est in vna diœcesi, & bona eius in altera, contributio seminarii fieri debet Episcopo loci, vbi est Ecclesia, nisi bona in altera diœcesi existentia sint, propria alicuius Ecclesiæ ibi constructæ, quæ tamquam membrum subiecta esset Ecclesiæ parochiali, aut eidem vnita: quo casu contributio fieri debet, vbi sunt bona. Quod etiam declarandum est, si Ecclesia ista vnita, aut subiecta constructa fuerit ante acquisitionem ipsorum bonorum, quia sic constaret bona fuisse prius applicata Ecclesiæ principali, licet verè postea ædificata fuerit alia Ecclesia, contributio fieri debet Ecclesiæ principali Episcopi.

i ¶ *Et hospitalium*. Declara. Cardin. Hospitalia ad contributionem seminarii non tenentur. ¶ Concilium non comprehendit, Hospitalia, quæ administrantur à laicis, & in quibus sunt bona laicorum sed ea tantum, quæ dantur in titulum, vel administrationem perpetuam, atque ita etiam intelligitur Clementina, Quia contingit, illi allegata. Itemque Concilium ibidem cogit ad contributionem seminarii illas Confraternitates (vt infra) quas non nulli vocant scholas; quæ habent de bonis Ecclesiasticis, & intuitu bonorum Ecclesiasticorum. Hospitalia, quæ data non sunt in titulum, commendam, seu administrationem, non tenentur contribuere seminario. Hospitalia, quæ non fuerunt data, nec in titulum, neque in administrationem; modo beneficia annexa redditus, aut Prouentus Ecclesiasticos non habeant, seminario contribuere non tenentur aliquo modo. ¶ Domus Hospitalis sancti Antonii data in commendam debet seminario contribuere licèt non fuerit æstimata, neque taxata in libris sacræ Cameræ Apostolicæ; quia debent eius bona æstimari; ac deductis oneribus solitis debet commendatarius seminario contribuere mediam decimam secundum antiquam taxam. Hospitale vnius diœcesis habens beneficium annexum, quod est alterius diœcesis, tenetur contribuere pro rata fructuum beneficii annexi seminario, quod est in diœcesi, in qua situm est beneficium.

k *Concilij Viennensis*. Hæc constitutio habetur in clementina secunda, de religiosis domibus, cuius tenor talis est.

Quia contingit interdum, quòd xenodochiorum, leprosariarum eleemosynarum, seu Hospitalium Rectores locorum ipsorum cura postposita, bona, res & iura ipsorum interdum ab occupatorum, & vsurpatorum manibus excutere negligunt, quinimo ea collabi & deperdi domos, & ædificia ruinis deformari permittunt: & non attento, quod loca ipsa ad hoc fundata, & fidelium erogationibus dotata fuerunt, vt pauperes infectique lepra reciperentur inibi, & ex prouentibus sustentarentur illorum; id renuunt inhumaniter facere prouentus eiusdem in vsus suos damnabiliter conuertentes: cum tamen ea, quæ ad certum vsum largitione sunt destinata fidelium: ad illud debeant, non ad aliud (salua quidem Sedis Apostolicæ authoritate) conuerti. Nos autem incuriam, & abusum huiusmodi detestantes hoc sacro Concilio approbante sancimus. vt hi ad quos id de iure, vel statuto in ipsorum fundatione locorum apposito: aut ex consuetudine præscripta legitimè, vel priuilegio Sedis Apostolicæ pertinet: loca ipsa studeant in prædictis omnibus salubriter reformare, ac occupata, deperdita, & alienata indebitè in statum reduci debitum faciant, & ad ipsarum miserabilium personarum receptionem, & sustentationem debitam iuxta facultates, & prouentus locorum ipsorum Rectores prædictos compellere non omittant. In quo si forte commiserit negligentiam, vel defectum Ordinarij locorum iniungimus. vt etiam si ipsa loca prædicta exemptionis priuilegio munita consistant per se ipsos, vel alios impleant omnia præmissa, & singula: & Rectores eosdem vtique non exemptos propria: exemptos verò, & alios priuilegiatos Apostolica auctoritate compellant. Contradictores cuiuscunque status aut conditionis existant, ac præbentes eisdem circa præmissa consilium, auxilium, vel fauorem per censuram Ecclesiasticam, & alijs iuris remedijs compescendo: nullum tamen pro hoc exemptionibus, seu priuilegijs ipsis, quod alia, præiudicium generando.

§. VT AVTEM PRAEMISSA.

Vt autem præmissa promptius obseruentur: nullus ex locis ipsis secularibus clericis in beneficium conferatur, etiam si de consuetudine (quam reprobamus penitus) hoc fuerit obseruatum; nisi in illorum fundatione secus constitutum fuerit: seu per electionem sit de rectore loci huiusmodi prouidendum: sed eorum gubernatio viris prouidis, idoneis, & boni testimonij committatur: qui sciant, & velint, & valeant, loca ipsa bona eorum ac iura vtiliter regere, & eorum prouentus, & redditus in personarum vsum miserabilium fideliter dispensare: & quos in vsus alios quos bona prædicta conuertere præsumptio verisimilis non existat: in quibus sub obtestatione diuini iudicij illorum, ad quos dictorum locorum commissio pertinet con-

conscientias oneramus. Illi etiam quibus dictorum locorum gubernatio, seu administratio committetur, adinstar tutorum, & curatorum iuramentum praestare, ac de locorum ipsorum bonis inuentaria conficere, & ordinarijs, seu alijs, quibus subsunt loca huiusmodi, vel deputandis ab eis annis singulis de administratione sua teneantur reddere rationem. Quod si secus à quoquam fuerat attentatum, collationem, prouisionem, seu ordinationem ipsam carere decernimus omni robore firmitatis.

§. PRAEMISSA VERO.

Praemissa verò ad Hospitalia Militarium Ordinum, aut Religiosorum, etiam aliorum extendi minimè volumus, quorum tamen Hospitalium Rectoribus in sancta obedientia virtute mandamus, vt in illis secundum suorum ordinum instituta, antiquas obseruantias prouidere pauperibus, & hospitalitatem debitam in illis tenere procurent, ad quod per superiores eorum arctà districtione cogantur; statutis aut consuetudinibus quibuslibet non obstantibus in praemissis.

§. CAETERVM NOSTRAE intentionis.

Caeterum nostrae intentionis existit, quod si quae sunt Hospitalia altare, vel altaria, & cimiterium ab antiquo habentia, & praesbyteros celebrantes, & Sacramenta Ecclesiastica pauperibus ministrantes, seu si parochiales rectores consueuerint in illis exercere praemissa: antiqua consuetudo seruetur quoad exercenda, & ministranda spiritualia supradicta.

l ¶ *Et beneficiorum quorumcunque.* Declarat Cardin. Membra, seu bona alicuius beneficij posita in alia dioecesi, tenentur ad contributionem seminarij dioecesis, vbi situm est beneficium, licet in dictis bonis erecta fuisset Ecclesia; postquam erant dicti beneficij, beneficia verò vnita contribuere tenentur seminario propria dioecesis, licet Ecclesia, cui sit vnita, sit in alia dioecesi. Parochiales, quae sunt in vna dioecesi, licet ab alio, quam ob ordinario illius dioecesis collatae sint, debent contribuere seminario dioecesis, in qua sita sunt. Bona sita in vna dioecesi, quae propriè sunt attributa alicui sacello eiusdem dioecesis, quod tamquam membrũ, quoddam subiectũ, aut vnitum sit alicui beneficio in altera dioecesi sito, neque constat eadem bona illi beneficio prius erecta fuisse, quam in eis aedificaretur sacellum, contribuere debent seminario dioecesis, in qua situm est beneficium, cui illud sacellum cuius praedicta bona sunt, vnitũ aut subiectum est; quòd si bona prius applicata fuissent, quàm in eis ędificaretur sacellũ, cõtributio fieri debet seminario loci dioecesis, in qua beneficium est constitutum. Ex beneficio, quòd in diuersis dioecesibus, habet bona, contribuendum est Episcopo loci, in quo est beneficij Ecclesia, nisi bona in alijs dioecesibus posita sint propria vnius Ecclesiae dicti beneficij, quia tunc contribuere debet Episcopis locorum, in quibus bona cum sua particulari Ecclesia sunt vnita, dummodò tamen Ecclesia subiecta, aut vnita constructa fuerit, ante acquisitionem bonorum. De contributione facienda seminarijs de bonis beneficiorũ, quae sunt in diuersis dioecesis, declaratũ est. Primò Ecclesiam habentẽ praedia, vel bona in alia dioecesi debere ex illis cõtribuere. Secundò, si vnũ beneficiũ annexũ sit alteri, cum suis bonis in alia dioecesi, illa bona cõtribuere debere Episcopo loci, vbi sita sũt cum sua Ecclesia, non obstante annexione. Tertio, si bona vnius dioecesis sint vnita beneficio alterius dioecesis, siue careãt Ecclesia, siue aliquam habeant, quae tamen non sit domina bonorum, sed aedificata fuerit ad commoditatem incolarum, neque bona sunt ei applicata ab initio, non sequuntur illam Ecclesiam. Imò si sunt vnita alteri beneficio, in alia dioecesi, cõtribuere debent illi Ecclesię, cui vnita sunt, vt in primo casu dictum est. Pro contributione seminarij non debet imponi pensio beneficio, sed detrahenda est certa pars ex fructibus eius.

m ¶ *Etiam si nullius dioecesis.* Declar. Card. Beneficium nullius dioecesis, soluit seminario illius dioecesis, in quo alias beneficium illud constitutum erat.

n ¶ *Etiam exemptis.* Declar. Card. Exempta Monasteria non excusantur à contributione seminarij.

o ¶ *Seu prouentibus.* Declarat. Cardin. Non tamen in certis, & aliorum collegiorum, & congregatio censuit, hoc intelligendum de saecularibus, non regularibus collegijs, Seminario discentium, vel docentium intelligitur seminarium clericorum secularium. Collegij pro erudiendis pueris instituti, quod ex dicto Concilij Tridentini decreto, iam sit seminario applicatum, Ordinarius est administrator, cum onere tamen, vt omnia curet exequi, quae ordinata fuerunt in dicti collegij institutione. An Fratres Mendicantes ex redditibus suorum Monasteriorum seminario contribuere debeant, cum praetendant esse exempta, quia in illis lectiones grammaticae, & conscientia casuum, pro audiendis confessionibus quotidie habeantur? Congregatio censuit, non esse ob id exempta, sed tantum.

eius impensæ rationem habendam, quæ ante Concilium fieri solebat pro salarijs horum Lectorum, & ea tanquam æs alienum detrahenda, sed ex reliquo contribuendum seminario ad ratã. Quando Monasteria regularium censeantur exempta à contributione seminarij, si ex constitutionibus suæ Religionis tenentur collegium Vniuersitatis proprijs expensis singulorum Monasteriorum sustentare, hac de causa solebat ante Concilium eosdem prorsus sumptus facere, quos faciunt hoc tempore, æquum est, vt eorum sumptuum, proinde quasi æris alieni, ac legitimi oneris, quod annuis fructibus eiusdem Religionis impositum sit, ratio habeatur in taxatione seminarij, ita vt ea deducta, pro reliquis dumtaxat fructibus, qui supersunt, ad ratam partem seminario contribuant.

p ¶ *Ad commune Ecclesiæ bonum.* Concordat tex. in cap. de Magist. & cap. cum ex eo, de electione in 6.

q ¶ *Actu non habentur.* Declarat Cardin. Monasteria, in quibus actu seminarium non est, tamen contribuunt alteri seminario pro sustentatione scholarium, censentur eodem iure, ac si scholares haberent, propter ea nõ contribuũt, nisi de redditibus, qui supersunt: Si ante Concilium Tridentinum ex institutis Religionis solebant in ipsis Monasterijs sumptibus eorum sustentari professores ad docendam monasticam iuuentutem, detrahenda est hæc impensa tamquam æs alienũ, de reliqua summa, quam eadem Monasteria seminario ex præscripto Concilij Tridentini erecto contribuere debent pro rata.

r ¶ *Hæc enim exempta esse voluit.* Declarat Cardin. Tenentur tamen contribuere pro reliquis fructibus deductis impensis seminarij, quæ deducuntur tanquam æs alienum. Legata hac de causa, vt conducatur Grammaticus, qui pueros pauperes literis instruat, intelligatur ex Concilio Tridentino, hoc capite cætero esse applicata seminario cum onere erudiendi pueros pauperes, sicut testator iussit. Bona, quæ fuerunt applicata alicui collegio propter christianam educationem miserabilium puerorum, si collegium illud sublatum sit, applicari debent seminario. Relicta pauperibus, deinde ad educationem, & institutionem miserabilium puerorum cuiusdam collegij, quo postea sublato, tandẽ hospitale aliquod ea lege peruenerunt, vt alicui darentur, qui ad primum pietatis vsum, & officia ea conferret, ex decreto Concilij Tridẽtini seminario attribuere, licet & ei applicata censentur.

s ¶ *Redditutum, qui superfuissent.* Declarat. Card. Beneficium, etiamsi habeat seminariũ, tenetur contribuere pro reliquis fructibus, nam impensæ seminarij deducuntur, tanquam æs alienum.

t ¶ *Confraternitatum.* Declarat. Cardin. Si tamen aliquod beneficium annexum habeãt.

u ¶ *Quæ in nonnullis locis scholæ appellantur.* Declarat. Card. Non autem ex eleemosynis, & collectis confraternitatum redditus consistunt.

a ¶ *Non tamen mendicantium.* Declarat. Cardin. Hinc apertè colligitur fratres mendicantes ad seminarij contributionem non teneri, quod procedit si non habent beneficia vnita Monasteriis, quia de beneficijs vnitis, si ipsi soluere debent, habita ratione, dumtaxat redditum dictorum. beneficiorum. ¶ Congregatio censuit portionem, quam seminario legitimè contribuere tenebatur id beneficium, quod vnitum postea fuit monasterijs, vel mendicantium, vel eorum, qui ijsdem, ac mendicantes gaudeant priuilegijs, non posse amplius exigi, propter ea quod beneficij status mutatus sit adeptione eorum quos ex Pij Quinti sanct. mem. priuilegia ab huiusmodi onere, seminarij exemptos esse perspicuum est.

Regularibus non mendicantibus prætendentibus eorum monasteria exempta esse ab hoc onere, ex decreto concilij, & in illis lectiones Grãmaticæ, & casuum conscientiæ pro audiendis confessionibus quotidie habeantur. Congregatio censuit, non esse ob id exempta, sed tantum eius impensæ rationem habendam, quæ ante concilium fieri solebat, pro salariis omnium Lectorum, & tanquam æs alienum detrahendum, de reliquo contribuendum pro seminario ad ratam. ¶ Si ignoratur, cuius naturæ sint bona vnita monasterio Ecclesiastica, vel laicalia donata, vel alias exempta à contributione seminarii obnoxia sunt, & hoc procedit in Monasteriis, quæ nõ sunt Mendicantium: nam in Mendicantium monasteriis, quæ possident bona immobilia, onus probandi, ea esse per vniones acquisita, in Episcopum transfertur, quod id non probante ipsa erunt exempta. S. D. N. Gregorius xiii. ex sententia Congregationis declarauit, Equites Hierosolymitanos non teneri ad contributionẽ seminarii pro illis beneficiis, vel Ecclesiis, quæ ad suam Religionem Hierosolymitanam non pertinent.

b ¶ *Partem aliquam.* Declar. Cardinal. Ad rationem dimidiæ decimæ iuxta taxam antiquam, si seminarium erit erectum post diem 11. Iulii. 1567. ¶ Pars quæ portio vlla pro illis beneficiis, quæ in libris decimarum non reperiuntur, taxata, seminario non debetur, licet etiam bona reperiantur taxata in libris deci-

decimarum, quando beneficia ob paupertatẽ religiosorũ ea obtinentiũ fuerint facta immunia à solutione decimarũ, nõ cõtribuunt, tũc seminario causa sumptuũ seminarij, tam pro eius ædificatione, quàm pro alendis pueris, & eorũ Magistris non potest Episcopus plus dimidiæ decimæ exigere iuxta antiquã taxam. Episcopus, qui ante diem decimum Iulij, 1567. re ipsa seminarium non erexerit, quandocumque illud exigere constituerit, ab ipsa reali erectione nihil eius nomine, vltra dimidiam decimam relatam ad antiquam taxã exigat, & si quid amplius exegerit, vel restituat, vel cum eo compenset, quod in posterũ post ipsam erectionem ad eam rationem exigendum erit, nisi tamen clarè appareat, totum illud, quod amplius erit exactum, iam fuisse verè conuersum in præparamenta necessaria, aut aliam similem operam seminarij, antiqua autem taxa ea est intelligenda, quæ in vsu fuerit, antequam alia noua ibidem fuerit. ¶ Beneficia simplicia, non autem si essent ad collationem, & prouisionem inferiorum. Concilium non decernit, vt omnia beneficia simplicia vniantur seminario, sed si aliquid ideo vnio facta omnium beneficiorũ simplicium non valet, vt aliàs declarauit Congregatio. Vniones factæ absque consilio eorum quatuor, quos iubet Concilium adhibere non valent. Vniones verò legitimæ factæ sortiri debent effectum, non solum cum vnita contigerit vacare per obitum, sed etiã cum per resignationem, eaque debet Episcopus D. Datarium docere. Propositio in dubio in congregatione Concilij, an beneficium, quod habet bona in diuersis diœcesibus, teneatur pro seminario contribuere soli Episcopo loci, vbi est beneficium, & eius Ecclesiæ, an vero pro rata bonorum in diuersis diœcesibus debeat singulis Episcopis eorum contribuere? Decretũ est ex doctrina Ioann. Andreæ; Ancarr. & aliorum Doctorum, c. 2. de immun. Eccles. in 6. quod contribuat soli Episcopo loci, in quo est Ecclesia beneficij, nisi bona in alijs diœcesibus existentia sint propria vnius Ecclesiæ, ibidem, suæq; tamquã membrũ subiecta esset, aut vnita principalis Ecclesiæ beneficij: tunc enim contribuet Episcopis locorum, in quibus bona, cum sua particularis Ecclesia subiecta, aut vnita constructa fuisset ante acquisitionẽ in ipsorum bonorum: nam si constabit bona prius fuisse applicata Ecclesiæ, quasi postea in eis contractam fuisse aliam particularem Ecclesiam, fiet nihilominus pro eis contributio Episcopo loci principalis Ecclesiæ.

c *Etiam ante vacationem.* Declar. Cardin. Vt vnio si facta non prout ex nunc, sed in futurũ, vt per decessum obtinentis, censeantur beneficium incorporatum, & vnitum seminario.

d *Vniones, & applicationes.* Declar. Cardin. Illud autem in contributione seminarij, seruandum est, vt prius detrahatur totum id, quod est causa oneris perpetui, puta quartæ fructuum, quæ soluitur cameræ Apostolicæ, & familium re ipsa solutum erit ab his, qui seminario contribuere tenentur. Vniones de beneficiis reseruatis validæ sunt, si modo factæ fuerint ante ipsorum vacationem, quod si post factam vocationem reperiantur, nullæ sint, & prouisi à Sede Apostolica mitti debẽt in possessionem dictorum beneficiorum. Non potest Episcopus vigore huius decreti applicare, & vnire seminario beneficia, quæ residentiam requirunt, veluti canonicatus, &c. Nec ea beneficia, quæ sunt ad inferiorem collationem. Nec canonicatus vniri possunt, neque etiam quæ commendata sunt. Item neque beneficia iuris patronatus etiam Ecclesiastici vniri possunt seminario.

¶ Neque etiam, quæ commendatæ sunt. ¶ Nque quæ monasterijs sunt vnita, vel annexa. An autem aliquis possit ordinari ad titulum seminarij, causa inseruiẽdi beneficijs vnitis seminario. Congregatio respondit, quod si, eo scilicet modo, quo supra annotarum est in c. 2. sessio. 21. Seminario debent vniri beneficia optima, si venit casus vacationis. Beneficia simplicia, quæ per mortem vacarunt, possunt vniri per Episcopum seminario, licet essent reseruata, vel affectata, nisi tamen alia beneficia simplicia, quæ iam vacassent in mense suo Episcopi, scilicet prædicti, & quorum collatio ad Episcopum spectabat, non seminario vniuisset, sed aliis contulisset, vel vnionem factam non continuò enuntiasset, vel forte executioni non demandasset. Episcopo Hostiensi concessum fuit, vt posit cogere clericos ad contributionem Collegii, aut seminarii, sed ad finem à Concilio præscriptum. Item rurale beneficium vniatur seminario ad præbendam Lectoris ex nunc, prout ex tunc, quandocumque, vel quomodocunque vacauerit, intelligitur vnitum. Item, qui in collegio illo per triennium studuerit, habet priuilegia data ipsis Vniuersitatibus. Episcopo Augustano propter merita sua concessum fuit, vt Prioratum Sancti Viti Vrbis Augustanæ seminario applicaret. Episcopo Herbipolensi à Gregorio Decimotertio concessum fuit, vt Monasterium Monialium desertum, ne in hæreticorum manus veniret, seminario suo vniretur, idque fuit factum anno 1582.

e ¶ *Sed pro pensionibus.* Declarat. Cardinal. Pentionarius contribuere debet seminario

pro

pro pensionibus soluenda est ea ineunda ratio, vt primum inquiratur, quanta sit taxa antiqua vnius decimæ, cuius taxæ partem dimidiam beneficiatus persoluit, a expensionibus, verò remanebit proportionaliter habito respectu ad verum valorem beneficij, & taxam persolutam hoc modo; vid. si beneficiū in taxa est, pro decima integra; putà ducat. triginta quidem à beneficiato persoluuntur, quæ sunt pars dimidiæ decimæ, attendatur postea ad verum beneficij valorem, nempè ducatorum 900. pensio verò fingatur 600. atque ita ex 30. seminario solutis beneficiatus viginti nomine pensionis, reliqua decem ratione beneficii præstabat.

f ¶ *Compellantur*. Declarat. Cardinal. Si verò seminarium fuerit erectum: sed ante erectionem nullus potest cogi ad solutionem. Soluentes pensionem, possunt retinere ratam taxæ debitam pro seminario, vt seminario sit satisfactum.

Seminarium si post decretū de seminariis erectum est, non possunt Ordinarij pro illius contributione vltra quam se extendit id decretum quemquam grauare, sed in omnibus decretum est seruandum.

¶ Eadem sessione vigesima tetia, cap. 18. de reform.

Deputantur executores pro erectione, & obseruatione seminarii. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Si Cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum Prælati in hac seminarij erectione, eiusque conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint, Episcopus, Archiepiscopus, & superiores Synodi prouincialis acriter corripere, eosque ad omnia supradicta cogere debeant, & vt quamprimum hoc sanctum, & pium opus vbicunque fieri poterit, promoueatur studiosè curabūt. Rationes autem redditNum huius seminarii Episcopus annis singulis accipiat, præsentibus duobus à capitulo, & totidē à clero ciuitatis deputatis.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de reform.

Scholasterias, vel aliud quodcunque legendi munus obtinentes tenentur docere iuuenes in seminario existentes. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Vt cum minori impensa huiusmodi scholis instruendis prouideatur; statuit sancta Synodus, vt Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alii locorum Ordinarii, scholasterias *g* obtinentes, & alij, quibus est lectionis, vel doctrinæ munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant; Quod si iudicio Episcopi *h* digni non fuerint, alium, qui dignus sit nominent, omni appellatione remota; quod si neglexerit, Episcopus ipse deputet. Docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire.

SVPER CAPVT XII.

g ¶ *Scholasterias*. Decis. Card. 200. Congregatio Concilii censuit decretum c. 18. ses. 23. ver. deinde non comprehendere scholasterias existentes in loco, in quo minimè erigendum est seminarium.

h ¶ *Quod si iudicio Episcopi*. Declarat. Card. Ante omnia in seminariis conducendus est Grammaticus, & Musicus, qui pueros instruant, quorum si reperiantur Iesuitæ, cæteris anteponendi sunt. Licentias in Sacra Pagina, aut Iure canonico, in qualibet Vniuersitate approbata non obstat, quod non esset ex illis, qui essent in illa Religione, in qua esset Scholasteria.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de reform.

Scholasteria non nisi personis idoneis conferantur, & aliter facta prouisio nulla sit. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

¶ De cetero verò officia, vel dignitates illæ, quæ Scholasteriæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in Sacra Pagina, aut in Iure canonico, & aliis personis idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possint, conferantur: & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida; non obstantibus quibuscunque priuilegiis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de reform.

In Prouincijs, quæ paupertate laborant, quomodo erigi debeat seminariū. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Si in aliqua Prouincia, *i* Ecclesiæ tanta paupertate laborent, vt collegium in aliquibus erigi non possit, Synodus Prouincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus suffraganeis in Ecclesia Metropolitana, vel alia Prouinciæ Ecclesia commodiori, vnum, aut plura collegia, prout opportunū iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium Ecclesiarum, in quibus singulis collegium commodè institui non potest, erigenda curabit, vbi pueri illarum Ecclesiarum educentur.

SVPER CAPVT XIIII.

i *Si in aliquā Prouincia.* Declar. Cardinal. In Ecclesijs vbi adeò tenues sunt redditus, vt huiusmodi seminaria erigi non possint, prouideatur saltem expensis beneficia obtinentium de duobus Magistris, altero grammaticæ, altero musicæ. ¶ An beneficia vnius diœcesis alias per sanctissimum Dominum nostrum seminario clericorum alterius diœcesis, in quo existunt, erecto, & instituto, iuxta hoc decretum Concilij, illam portionē soluere censeantur, quàm vigore eiusdem decreti impositā soluere cōsueuerunt, qui ante memoratam vnionem, beneficia ipsa in titulum, siue commendam, per 15. annos obtinuerunt? Congregatio censuit portionem, detractam, & applicatam seminario non posse auferri, quia vnio de qua agitur, applicatur tantum illi seminario alterius diœcesis, in qua sunt fructus beneficij vnitam, sed non eximia portione priori seminario debita, & persolui solita: nam ius acquisitum fuit, & non potest tolli, non obstante Concilio illis verbis, nec enim exempta, nam illud habet locum in illis collegijs, & seminariis, ante Concilium erectis, vel dotatis, & ex talibus non detrahatur portio pro alio seminario: nos verò loquimur quando prius consueuit persolui, & postea subsecuta fuit vnio. Quærebatur, an Fratres mendicantes, Moniales Sancti Basilii; & Monachæ Carthusianæ pro grangijs, quæ omnes in ciuitate Hieracensi ante annum 1567. pro seminario sine vlla controuersia contribuerunt, possint etiā hodie cogi ad eandem rationem? Sacra Congregatio Concilii sub die 19. Martij 1587. rescripsit Episcopo Hieracensi, his verbis: *Circa hoc Fratres mendicantes esse exemptos ex Concilio hoc cap. Reliquos Regulares ex priuilegiis fel. record. Pij Quinti, Moniales tamen teneri, nisi ob tantam paupertatem aliqua bona possidaant, quæ affecta sint absolutione decimarum.* ¶ An confraternitates numero 48. quæ oblationes incertas, & minimas habent, similiter contribuere teneantur? Congregatio rescripsit eidem Episcopo prædicto die; confraternitates tantum teneri ratione bonorum Ecclesiasticorum. ¶ An pensiones super curatis, & mensa episcopali, ad rationē simplicium curatorum taxari debeant? Sacra Congregatio rescripsit eidem Episcopo: pensiones teneri pro rata illius taxæ, quæ ab Episcopo, cum consilio deputatorum, ad scriptum Concilij hoc capite fuit imposita beneficijs ipsis ex quorum fructibus soluuntur pensiones. ¶ An vbi non adsunt præbendæ in cathedrali distributiones taxari debeant? Congregatio censuit, & rescripsit, eidem Episcopo eodem die, non taxandas distributiones quotidianas. An qui habet præbendam in cathedrali, & curatum in ciuitate ex dispensatione Apostolica pro distributionibus merè quotidianis. An Illustrissimi DD. Cardinales pro Abbatiis, & beneficijs eorum ad simplicium rationem sint taxandi? Sacra Congregatio rescripsit eisdem DD. Cardinalibus existimari, etiam eos teneri iuxta taxam ab Episcopo, & deputatis, vt supra legitimè factam. An equites Hierosolymitani pro grangiis contribuant? Congregatio rescripsit eidem eodem die, Hierosolymitanos equites non teneri. An Abbatiæ, & beneficia, quæ habent Ecclesias matrices in alia diœcesi contribuant? Sacra Congregatio eodem die rescripsit eidem, Abbatiasque de quibus agitur teneri, si bona quæ habent in diœcesibus, sint propria alicuius Ecclesiæ ibidem sitæ, quæ tanquam membrum subiecta sint, aut vnita Ecclesiæ monasterijs in aliena diœcesi existēti. Sanctissimus Dominus noster Gregorius xiii. relatione Congregationis Concilii audita respondit, quod Episcopus Termularum, qui erexerat seminarium anno 1 [illegible] Sanctionem, & imposuit taxam secundum Concilium Prouincialem Beneuenti, cum sit Episcopus in quasi possessione exigendi à toto clero diœcesis, non obstante quòd seminariū fuerit ante prædictum decretum, Episcopum rectè posse exigere taxā impositam die 7. Octobris. 1580. reclamauerat enim Abbas Sanctæ Mariæ montislesighæ eiusdem diœcesis.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de format.

In amplis diœcesibus plura seminaria fieri poterunt. Hoc dicit.

CA-

CAPVT XV.

In Ecclesijs amplas diœceses habentibus possit Episcopus vnum, vel plura in diœcesi, prout sibi opportunum videbitur, habere seminaria: quæ tamen ab illo vno, quod in ciuitate erectum, & constitutum fuerit in omnibus, dependeant.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 18. de reformat.

Conseruatores seminariorum, qui esse debeant. Hoc dicit.

CAPVT VXI.

¶ Si vel pro vnionibus, seu pro portionum taxatione, vel assignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione, difficultatem aliquam oriri contigerit: ob quam huius seminarii institutio, vel conseruatio impediretur, aut perturbaretur: Episcopus cum *k* supra deputatis, vel Synodus Prouincialis pro regionis more, pro Ecclesiarum, & beneficiorum qualitate, etiam suprascripta, si opus fuerit, moderando, aut augendo, omnia, & singula, quæ ad felicem huius seminarii profectum, necessaria, & opportuna videbuntur, decernere, ac prouidere valeat.

SVPER CAPVT XVI.

k ¶ *Cum supra deputatis*. Concordat capue si cathedralium, supra eodem.

Item sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform.

Saltem dimidia pars Canonicatuum conferri debet Magistris, seu Doctoribus, vel Licentiatis. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

¶ Hortatur sancta Synodus, *l* vt in Prouinciis, vbi id commodè fieri potest dignitates omnes, *m* & saltem dimidia pars canonicatuum, in cathedralibus Ecclesiis, & collegiatis insignibus conferantur tantum Magistris, *n* vel Doctoribus, *o* aut etiam Licentiatis in Theologia, vel Iure canonico.

SVPER CAPVT XVII.

l ¶ *Hortatur sancta Synodus*. Declar. Card. Concilium hic hortatur, non præcipit, vt vbi id commodè fieri potest, dignitates in Cathedralibus Ecclesiis, & collegiatis insignibus conferantur tantū Magistris, vel Doctoribus, vel etiam Licentiatis in Theologia, vel Iure canonico.

m ¶ *Dignitates omnes*. Declarat. Cardinal. Principalis dignitas in Ecclesia collegiata exempta, cui ordinaria iurisdictio cum omnibus iuribus Episcopalibus competit, necessariò non debet conferri Doctori, vel Licentiato, cum id nunquam per Tridentinum Concilium caueatur, & hoc non præcipiat, sed solum hortetur, vt supra dictum est c. 2. sessio. 23.

n ¶ *Conferantur tantum Magistris*. Declar. Cardin. Congregatio censuit in his, qui Subdiaconi, aut Diaconi, aut Præsbyteri sunt, petuntque admitti ad cathedralis Ecclesiæ canonicatus, qui eum ordinem sacrum, quem ipsi habent, requirunt, sibi in forma dignitatum collatos, non opus esse examine, quod ad explorandum litteraturam pertinet: eos verò, qui sacros ordines nondum susceperūt, examinandos esse, an illa habeant elementa quæ ex præscripto Concilii Tridentini necessaria sunt illi sacro ordini, qui canonicatui, quem consequi volunt, erit annexus.

o ¶ *Vel Doctoribus*. Decis. Card. 86. Congregatio Concilij censuit, existentibus Doctoribus in capitulo, necessariò vnum ex illis in Vicarium esse eligendum, alioquin deputationem ad Metropolitanum deuolui.

Item sessione vigesima quinta, cap. 4. de reform. regul.

Regulares Studentes extra Conuentum, si deliquerint puniuntur ab Ordinarijs. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

¶ Regulares, qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur, in conuentibus tantum habitent: alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur. *a*

SVPER CAPVT XVIII.

a ¶ *Alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur*. Concordant decreta, quæ loquuntur de correctione regularium extra Monasteriū degentium: videlicet, c. 2. infr. de priuileg. & c. 1. infr. de accusationibus.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 2. de reform.

Vniuersitatum, ac studiorū generalium maxima cura habenda est. Hoc dicit.

SVPER CAPVT XIX.

¶ Omnes ij, ad quos Vniuersitatum, & studiorum generalium cura, *p* visitatio, & reformatio pertinet, diligenter curent, vt ab eisdem Vniuersitatibus canones, & decreta huius sanctæ Synodi integrè recipiantur, ad eorumque normam Magistri, & Doctores, & alij in eisdem Vniuersitatibus, ea, quæ Catholicæ fidei sunt doceant, & interpretentur, seque ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemni iuramento adstringant: sed etsi aliqua alia, in prædictis Vniuersitatibus correctione, & reformatione digna fuerint ab eisdem ad quos spectat, pro religionis, & disciplinæ Ecclesiasticæ augmento emendentur, & statuantur. Quæ verò Vniuersitates immediate, Summi Romani Pontificis protectioni, & visitationi sunt subiectæ, has sua Beatitudo per eius delegatos eadem, qua supra ratione, & prout ei vtilius visum fuerit salubriter visitari, & reformari curabit.

SVPER CAPVT XIX.

p ¶ *Studiorum generalium cura.* Declarat. Cardin. Decretum est, vt fiat Bulla, quæ in omnibus Gymnasijs Lectores omnes iubeat profiteri Catholicam fidem, iuxta tempus à Bulla præfinitum, & eos, qui Doctoratus insignibus ornandi sunt, non prius ornari, quam seruata sit eorum fides, & vita catholica, de quibus omnibus fiat processus in forma gratis per promotores in collegio, antequam approbentur ad sumptionem gradus. ¶ Episcopus debet authoritate propria curare, vt professio fidei iuxta formam Bullæ Pij Quarti fiat ab his, qui in Gymnasijs diœcesis suæ gradus doctoratus deposcant, in reliquis alijs prædicta Bulla seruetur, quæ incipit: *In sacrosancta.* Irriti sunt doctoratus, in quibus adhibita non fuit professio fidei iuxta Bullam Pij Quarti, iam dictam. Idem Pius Quartus, per aliam Bullam ad hanc fidei professionem teneri voluit omnes Doctores, Magistros, Regentes, & alios quoscunque artis, & facultatis professores, siue clerici, siue laici sint, vel cuiuscunque Ordinis regulares, qui doceri, vel promoueri voluerint. Ordinarij eorum locorum, vbi studia vigent, negligentes à Doctoribus hanc fidei professionem exigere puniendi sunt. Ad emittendam hanc fidei professionem tenentur omnes docentes artes liberales, qui antequam ad docendum admittantur, possunt arbitrio Episcopi prohiberi, donec de eorum omnibus informationem susceperint. Idem dicendum est, de his quibus per aliquam Vniuersitatem testimonium conceditur, & hoc non solum Bulla Pij Quarti, sed etiam Concilij Tridentini decreto conforme est. Congregatio censuit Bullam Pij Quarti de edenda fidei professione locum etiam habere in docentibus prima principia Grammaticæ, Arithmeticæ, Musicæ, & aliarum artium, licet publica Schola non faciat informationem, & processum summarium, quantum Episcopo sufficere videbitur. Quo verò ad pœnas in eadem Bulla contentas, censuit in locis, in quibus non sunt Gymnasia publica, dictam Bullam non videri eas Ordinarijs imposuisse, si patiantur aliquem quo quomodo docere litteras, prius quam fidei professionem faciat. Item per eamdem Bullam de supra dictis omnibus debet fieri summarius processus circa religionem, fidemque Catholicam istorum, quantum Episcopo sufficere videbitur.

De vita, & honestate Clericorum.

TITVLVS SEXTVS.

In sessione secunda Concilij Tridentini.

De disciplinis seruandis ab Episcopis, & ab eorum familiaribus. Hoc decr.

CAPVT I.

Quoniam oportet *a* Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domi suæ benè præpositos, hortatur sancta Synodus, vt ante omnia, quilibet in mensa *b* seruet sobrietatem, moderationemque ciborum: deinde cum in eo loco sæpè otiosi sermones oriri soleant, *c* vt in ipsorum Episcoporum mensis diuinarum Scripturarum lectio admisceatur. Familiares verò suos, vnusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, vinolenti, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & voluptatum amatores, vitia demum fugiant, & virtutes amplectantur, & in vestitu, & cultu, & omnibus actibus honestatem præseferant, sicut decet ministros ministrorum Dei.

De vita, & honestate Clericorum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Episcopos esse irreprehensibiles.* Concor. Apostolus 1. ad Thimotheum 3.

b ¶ *Seruet sobrietatem.* Concor. Apostolus

in

in epist. ad 1 item 1. & 1 Timoth. 3. cap. fin. 2. q. 7. Concil. Toletan. 3. cap. 7. Concil. Rhem. c. 17. Euseb. Pap. in 4. decret. c. exemplo. inf. eod. Euseb. 1. epist. 3.

c ¶ *In ipsorum Episcoporum mensis.* Concor. Euseb. Pap. 1. epist. 3.

¶ Eadem sessione secunda.

De mitissima verborum prolatione in Synodo obseruanda. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ In sententijs dicendis, *d* iuxta Toletani Concilij statutum, in loco Benedictionis considentibus Domini sacerdotibus nullus debeat, aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare, nullis etiam falsis vanisvè, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, vt nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

SVPER CAPVT II.

d ¶ *In sententijs dicendis.* Concordat Concilium Tolet. XI. cap. 1. Concil. Constant. sessio. 1. in princ. cap. in loco, 5. q. 4. Concil. Tolet. 4. c. 3.

¶ Item sessione sexta, cap. 1. de refor.

Maioribus Ecclesijs Praefecti admonentur vigilare, & ministerium suum implere. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesijs, quibuscunque, quouis nomine, ac titulo Praefectos monet sancta Synodus, ac monitos esse vult, vt *e* attendentes sibi, & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus praecipit, *f* in omnibus laborent, & ministerium suũ impleant.

SVPER CAPVT III.

e ¶ *Attendentes sibi.* Ita habetur Actu 20.

f ¶ *Apostolus praecipit* Concordat 2. Timoth. 4. Ioan. 10. cap. sit rector, 43. d. c. aduersus, q. 1. c. nisi, de renunt.

Item sessione decima quarta, de reformat. in princ.

Maximè cauendum est Episcopis, ne Clerici inhonestam vitam ducant. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Cum propriè Episcoporum munus sit, *g* subditorum omnium vitia redarguere, hoc illis praecipuè cauendum erit, ne Clerici, praesertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, nève inhonestam vitam ipsis conniuentibus ducant: nam si eos prauis, & corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos, *h* de ipsorum vitijs redarguent, qui vno ab eis sermone conuinci possent, quod clericos ipsis patiantur esse deteriores? Qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes, *i* cum tacitè sibi ipsi respondeant, eadem amisisse, quae corripiunt? Monebunt propterea Episcopi suos clericos in quocunque ordine fuerint, vt conuersatione, sermone, & scientia commisso sibi Dei populo praeeant; memores eius, quod scriptum est: *k Sancti estote quia ego sanctus sum.* Et iuxta Apostoli vocem: *l Nemini dent vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei:* nec illud Prophetae dictum *m* impleatur in eis Sacerdotes Dei contaminant sancta, & reprobant legem.

SVPER CAPVT IIII.

g ¶ *Episcoporum munus sit.* Concor. Concil. Tolet. IX. in principio, cap. 1. & cap. omnes, inf. de accusat. cap. irrefragabili, in princ. de officio Ordinarij.

h ¶ *Quo pacto laicos* Concord. Apostol. epist. 1. ad Cor. 9. c. quid autem, 8. q. 1.

i ¶ *Corripere poterunt.* Concordat tex. in c. vlt. 25. distinctione, cap. vna tantum, 26. distinct. cap. sicut hi, 9. necesse, 47. distinct. cap. in sacerdotibus, 61. dist.

k ¶ *Quod scriptum est* Leuiti. 11. & 1. Petri. 1. & cap. proposuisti, 81. distinct.

l ¶ *Iuxta Apostoli vocem.* Quae habetur in epist. 2. Corint. 6. cap.

m ¶ *Illud Prophetae dictum* Concordat illud Ezechiel. cap. 22. *Sacerdotes eius contempserunt legem meam, & polluerunt sanctuaria mea.* Et illud Soph. *Sacerdotes eius polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra legem.*

Eadem sessione decima quarta, cap. 6. de reform.

Clerici coerceri debent ab Episcopis ad deferendum habitum clericalem honestum, & illorum ordini congruentem. Hoc dicit.

CA-

CAPVT V.

¶ Quia (etsi habitus nō facit Monachum) n oportet tamen clericos vestes proprio congruētes ordini semper deferre, vt per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant: tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, religionisque contemptus, vt propriam dignitatem, & honorem clericalem paruipendentes, o vestes etiam deferant publicè laicales, pedes in diuersis ponentes vnum in diuinis, alterum in carnalibus: propterea omnes Ecclesiasticę personæ, quantumcunque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates personatus officia, aut beneficia qualiacunque Ecclesiastica obtinuerint, si postea quam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint honestum habitum clericalem illorū ordini, ac dignitati congruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ipsorum beneficiorū, necnon si semel correpti, denuò in hoc delinquerint, etiam per priuationem officiorum, beneficiorum huiusmodi coerceri possint, & debeant constitutionē Clementis V. in Concilio Vienensi editam, quæ incipit: *Quoniam*. innouando, & ampliando.

SVPER CAPVT V.

n ¶ *Oportet tamen clericos*. Concor. Concil. Matiscon. c.3.

o ¶ *Vestes etiam*. Concordat text. in cap. prorrectum, & cap. ex parte, de regularibus, c. vltim. 41. dist.

p ¶ *Constitutionem Clementis V*. Hæc constitutio habetur in Clementin. 2. de vita, & honestate clerico. cuius tenor talis est. *Quoniam, qui abiectis vestibus proprio congruentibus ordini alias assumere, & in publico portare rationabili causa cessante præsumit: professorum illius Ordinis prærogatiua se reddit indignum: præsenti constitutione sancimus, quod quicunque clericus virgata, vel partita veste publicè vtetur (nisi causa rationabilis subsit) si beneficiatus extiterit, per menses à perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinet sit eo ipso suspensus. Si verò beneficiatus nō fuerit, in sacris tamen ordinibus citra sacerdotium constitutus per idem tempus reddatur eo ipso inhabilis ad Ecclesiasticum beneficium obtinendum. Idem quoque censemus de clericis alijs vestem talem simul, & tonsuram deferentibus publicè clericalem. Dignitatem verò personatum seu beneficium aliud obtinens, cui cura immineat animarum, necnon ceteri in sacerdotio constituti, ac religiosi quilibet, quos oportet per decentiam habitus extrinseci morum intrinsecam honestatem ostendere: si (præterquam ex causa rationabili) publicè vestem ferant huiusmodi, aut infulam, seu pileum lineum publicè portent in capite: sint eo ipso beneficiati, videlicet à perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinent suspensi per annum. Ceteri verò sacerdotes, & religiosi quilibet per idem tempus reddantur inhabiles ad quodcumque beneficiū Ecclesiasticum obtinendum. Sed & tales, & ceteri quicunque clerici vtentes epithogio, seu tabardo foderato vsque ad horam, ita breui, quod vestis inferior notabiliter videatur, epithogium ipsum seculares clerici, & religiosi administrationem habentes teneantur infra mensem dare pauperibus. Ceteri vero religiosi administrationem non habentes: infrà istud tempus illud teneantur suis superioribus assignare in pios vsus aliquos conuertendum. Alioquin beneficiati suspensionis, ceteri verò inhabilitatis pœnas prædictas per idem tempus se nouerint incurrisse. Huic insuper adijcimus sanctioni: vt clerici præsertim beneficiati caligis scacatis rubeis, aut viridibus publicè non vtantur.*

¶ Item sessione vigesima secunda, cap. 1. de reform.

Quæ aliàs de clericorum vita, & honestate sancita fuerunt. eadem in posterum eisdem pœnis, vel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur appellatione executionem non impediente. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ Nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tamquam speculum, reliqui oculos conijciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omninò clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsque omnibus rebus, nihil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant, leuia etiam delicta, quæ in ipsis maximè essent effugiant, vt eorum actiones cunctis afferant venerationem. Cum igitur quò maiori in Ecclesia Dei, & vtilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda; statuit sancta Synodus, vt quæ aliàs

alias à Summis Pontificibus, & à sacris Conciliis de clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaque retinenda, ac simul de luxu comessationibus, choreis, aleis, luxibus, ac quibuscumque criminibus, nec non secularibus negotiis fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis obseruentur: nec appellatio *s* executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet suspendat. Si qua verò ex his in desuetudinem abiisse compererint: ea quam primum in vsum reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeant, non obstantibus illis consuetudinibus quibuscumque: ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo vindice, pœnas persoluant.

SVPER CAPVT VI.

q ¶ *In eos tamquam speculum*. Concordat illud Matthæ. 5. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, &c.* Et illud ad Tit. 2. *In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum.* Et tex. in c. qualiter in 2. de accusat. cap. clericus, a 1. distin.

r ¶ *Quæ alias à Summis Pontificibus*. Videlicet in iure veteri per omnes titulos de vita, & honestate Clericorum, cap. Non oportet 2 in 2. de consecratione, dist. 5. cap. Canonum, 14. quæst. 3. cap. Credo, 21. quæst. 3. Concil. Carth. I. can. 6. & Carth. III. c. 15. Concil. Chalced. can. 2. Concil. Arel. II. c. 14.

s ¶ *Nec appellatio*. Concordat cap. Episcopi, infr. de accus. cap. 1. infra, de appellationibus.

Item sessione vigesima quarta cap. 12. de reform.

De disciplina eorum, qui Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis inseruiunt. Hoc dicit.

CAPVT VII.

t ¶ Obtinentes in Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, vestitu decenti, tam in Ecclesia, quàm extra assiduè vtantur: ab illicitisque venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, lusibusque abstineant: atque ea morum integritate polleant; vt meritò Ecclesiæ senatus dici possit.

SVPER CAPVT VII.

t ¶ *Assiduè vtantur*. Concord. Concil. Turonen. III. cap. 8. Concil. Agat. c. 35. c. Episcopum, 34. dist. cum simil.

Item sessione vigesima quinta, cap. 1. de reform. in commun.

Episcopi ita mores suos componant, vt reliqui ab eis virtutum exempla petere possint, &c. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

u ¶ Optandum est, vt ii, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant: ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores, & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamq; facilius inflammandos, si præpositos suos viderint, non ea, quæ mundi sunt, sed animarũ salutem, ac cœlestem patriam cogitantes. Hæc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animaduertat; admonet Episcopos omnes, vt secum ea sæpe meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis verò ita mores suos omnes componant, vt reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, quæ nos tantopere commendat Deo, sanctæ humilitatis, exempla petere possint.

SVPER CAPVT VIII.

u ¶ *Nec enim dubitandum est*. Concordat text. in cap. magnæ de voto. cap. qualiter & qn 2. de accusatio. cap. præcipuè 11. quæst. 3. capit. 1. sup. de ætate, & qualitate.

a ¶ *Sanctæ humilitatis*. Concordant plurima sacræ Scripturæ loca, videlicet Psalm. 101. Ecclesiast. 3. 35. & 66. Math. 10. & 18. Esai. 6. cum similibus.

Eadem sessione vigesima quinta, c. 1. de refor. in commu.

Totum vitæ genus Episcoporum debet sanctitatem præferre. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Exemplo Patrum nostrorum, & in Concilio Carthagin. sancta Synodus non solum iubet, vt Episcopi modesta supellectili, & mensa, ac frugali victu contenti sint; verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem Dei zelum, ac vanitatum contemptum præseferat.

SV-

SVPER CAPVT IX.

h ¶ *Exemplum Patrum nostrorum.* Concordat Concil. Carthagin. IIII. c. 15. Concil. Tolet. III. c. 7. c. Episcopus. 41. distin. cap. pro reuerentia. 44. distinct.

Eadem sessione vigesima quinta. cap. 1. de refor. in communi.

Res Ecclesiastica consanguineis Episcoporum conferri non debent, nisi adsit paupertatis titulus. Hæc dicit.

CAPVT X.

¶ Omninò sancta Synodus Episcopum interdicit, *c* ne ex redditibus Ecclesiæ consanguineos, familiaresve suos augere studeant: cum, & Apostolorum canones *d* prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent: sed si pauperes sint, ijs, vt pauperibus distribuant: eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: imò quàm maximè potest, eos sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, vnde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant.

SVPER CAPVT X.

c ¶ *Episcopis interdicit.* Concordat Concil. Antioch. cap. 25. cap. quisquis, cap. sint manifestè, cap. Episcopus, cap. res Ecclesiæ, cum sequentibus, 12. q. 2.

d ¶ *Apostolorum canones.* Videlicet can. Apost. 39. & 75.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, c. 1. de refor. in commu.

Iura supra dicta etiam ad Sancta Romana Ecclesia Cardinales pertinent. Hæc dicit.

CAPVT XI.

¶ Quæ de Episcopis dicta sunt, eadem non solùm in quibuscunque beneficia Ecclesiastica tam secularia, quàm regularia obtinentibus pro gradus sui conditione obseruari, sed, & ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales *e* pertinere decernit; quorum consilium apud sanctissimum Romanum Pontificem, cum ijs vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, non ijs etiam virtutum insignibus, ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ meritò omnium in se oculos conuertant.

SVPER CAPVT XI.

e ¶ *Ad sancta Romana Ecclesia Cardinales.* Concordat Concil. Lateranen. sub Leo X sess. 9. de reform. Curiæ.

De Clericis coniugatis.

TITVLVS SEPTIMVS.

In sessione vigesima tertia Concilij Tridentini, c. 6. de refor.

Innouatur quadam Constitutio Bonifacij VIII. Hæc dicit.

CAPVT I.

¶ In Clericis coniugatis seruetur constitutio Bonifacij Octaui, *f* quæ incipit, *Clerici, qui cum vnicis:* modo hi clerici, alicuius Ecclesiæ seruitio, vel ministerio ab Episcopo deputati, eidem Ecclesiæ seruiant, vel ministrent, & clericali habitu, & tonsura vtuntur, *g* nemini quoad hoc priuilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

De Clericis coniugatis.

SVPER CAPVT I.

f ¶ *Constitutio Bonifacij VIII.* Hæc constitutio refertur in cap. vni, de clericis coniugatis, in sexto, cuius tenor talis est.

Clerici, qui cum vnicis & virginibus contraxerint, si tonsuram, & vestes deferant clericales priuilegium retineant canonis ab Innocentio Papa Secundo prædecessore nostro editi in fauorem totius Ordinis clericalis. Et iuxta Parisiense Concilium, nullus clericus distringi, aut condemnari debet à Iudice seculari: præsenti declaramus edicto huiusmodi clericos coniugatos pro commissis ab eis excessibus, vel delictis trahi non posse criminaliter, aut ciuiliter, aut ad Iudicium seculare: nec ab ipsis secularibus Iudicibus eos debere personaliter, vel etiam pecuniariter (nec per vnam viam concedatur eisdem iudicibus: quod per aliam denegatur) vllatenus condemnari. In cæteris autem, vel nisi vt præmittitur tonsuram, vel vestes deferant clericales, etiam in præmissis eos gaudere nolumus, priuilegio clericali.

g. ¶ *Clericali habitu, & tonsura vtantur.* Declaratio. Cardinal. censuit Congregatio clerico-

ricorum coniugatorum, qui post dimissum habitum, & tonsuram clericalem pro delicto aliquo in curia laicali, cap. citatus, in contumaciam condemnatus fuerit, si deinde re assumpto habitu, & tonsura (modò non in fraudem) Ecclesiæ inseruiat, iuxta hoc decretum non posse à iudice laico propter id delictum in carcerem conijci, aut personaliter adstringi. Facit cap. si iudex laicus, de sententia excommunicationis, in 6. Oldrad. consil. 2. ¶ Quidam clericus charactere insignitus beneficium Ecclesiasticum obtinuit, cui postea animo vxorem ducendi, vna cum clericatu renuntiauit, deinde non secuto matrimonio clericalem habitum reassumpsit, & aliud beneficium exigui redditus adeptus est: dubitatur, an gaudeat priuilegio fori? Congregatio die 11. Iunij 1587. censuit gaudere: quia clericali priuilegio renuntiare non potest, cum in fauorem totius ordinis renunciatum sit, cap. si diligenter, & ibi glos. de foro comp. Dec. in cap. tua, de apost. Rolan consf. 4. vol. 1. num. 9. ¶ Episcopus authoritate sua ordinaria cum sibi subdito viro bigamo, qui aliàs cum duabus virginibus successiuè legitimum matrimonium contraxerit, & consummauerit, & modo defunctæ sunt, dispensare non potest, vt primam tonsuram, & beneficia simplicia à se, vel ab alijs accipiat. Ita censuit Congregatio die 30. Ianuarij.

De Clericis peregrinis.

TITVLVS OCTAVVS.

In sessione vigesima tertia Concilij Tridentini, c. 16. de refor.

CAPVT VNICVM.

Nullus clericus peregrinus *b* sinè comendatijs sui Ordinarij litteris, *i* ab vllo Episcopo ad diuina celebranda, & sacramenta administranda admittatur. *k*

De Clericis peregrinis.

SVPER CAPVT VNICVM.

b ¶ *Nullus Clericus peregrinus*. concordat. Concil. Carthag. I. c. 5. & Carth. II. c. 28. & Laodic. c. 41. & 42. cap. Praeternitati, de cleri. non resid. cap. Extraneo. cum duobus seq. 71. dist.

i ¶ *Sine commendatiis sui Ordinarii litteris*. Decis. Cardinal. 189. Congregatio Concilij censuit ius concedendi litteras commendatitias, sine quibus ex decreto Concilij cap. 16. sessio 23. clericus peregrinus ad diuina celebranda, & sacramenta administranda admitti non debet, esse obtinendas ab eo, qui huiusmodi clerici Ordinarius fuerit. Item declar. Card. Neque possent cogi ordinati ad titulũ patrimonij, qui in certis diebus vagantur, vt deseruiant aliquibus diebus Ecclesijs, veluti diebus festiuis.

k ¶ *Ad sacramenta administranda*. Decisio. Card. 77. Congregatio concilij censuit. Episcopum posse admittere sacerdotes exteros habentes litteras dimissorias suorum Ordinariorum ad sacramenta administranda, dummodò illi verè idonei sint. ¶ Item Decisio. Cardin. 125. An Episcopus loci Ordinarius prohiberi possit, ne regulares in eorum Ecclesijs, sacerdotes seculares exteros diuina officia celebrare permittant, nisi prius ab ipso Episcopo visis litteris commendatitijs ipsi sacerdotes admissi fuerint. Congregatio Concilii censuit posse.

De Clericis non resident. in Ecclesf. vel præb.

TITVLVS NONVS.

In sessione sexta Concil. Trident. cap. 1. de reform.

Prælati non residentes minimè possunt ministerium suum adimplere. hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Implere suum ministerium cathedralibus Ecclesijs præfecti nequaquam posse sciant si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ouium suarum quarum sanguis de eorum est manibus à supremo iudice requirendus, *a* custodiæ minimè incumbant: cum certissimum sit non admitti pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & pastor nescit.

De Clericis non residentibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *A supremo Iudice requirendos*. concordat Scriptura sacra Ezech. 3. & 33. & text. c. Ephesijs. 43. d. 1: 13. q. 1. c. eadem. sup. de ætate, & qualitate,

¶ Eadem sessione sexta, cap. 1. de reform.

Innouantur antiqui canones aduersus non residentes promulgati: & rursus decernitur modus procedendi contra Episcopos absentes. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaque cælestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis curijs vagantur, aut in negotiorũ temporalium sollicitudine ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos, placuit sacrosanctæ Synodo antiquos canones, *b* qui temporum, atque hominum iniuria penè in desuetudinem abierunt, aduersum non residentes promulgatos innouare quemadmodũ virtute præsentis decreti innouat, ac vlterius pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere, atque sancire. Siquis à Patriarchali Primatiali, Metropolitana, seu cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, causa nomine, seu iure commissa quacunque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, seu iustis, & rationabilibus causis *c* cessantibus sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit, quartæ partis fructuum vnius anni, fabricæ Ecclesiarum, pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso ammittat. Crescẽte vero contumacia, vt seueriori sacrorũ canonũ censuræ subijciatur Metropolitanus, suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, pœna interdicti ingressus, Ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras, seu Nuntium Romano Pontifici denuntiare teneatur; qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor, contumacia exegerit, supremæ sedis authoritate animaduertere, & Ecclesijs ipsis de pastoribus vtilioribus *d* prouidere poterit, sicut in Domino nouerit salubriter expedire.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Antiquos canones*. Videlicet c. peruenit cum multis seq. 7. q. 1. de cler. non resid. per totum. c. cum ex eo. de elect. in 6.

c ¶ *Iustis, & rationabilibus causis*. Quæ autem sint, huiusmodi causa habens inf. eodem sis cap. cum christiana, & cap. quoniam cum ibid. allegatis.

d ¶ *De pastoribus vtilioribus*. Concordat. text. in c. ex tuæ, de cler. non residen. & cap. quoniam, §. porrò, vt lite non contest.

Eadem sessione sexta, cap. 2. de reform.

Indulta perpetua, de non residendo reuocantur: temporalia verò ex rationabilibus causis concessa, deputatis idoneis Vicarijs, suum robur obtineant. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Episcopis inferiores, *e* quæuis beneficia Ecclesiastica personalem residentiam, de iure, siue consuetudine exigentia, in titulum, siue commendam, *g* obtinentes, ab eorum Ordinarijs quemadmodum eis pro bono Ecclesiarum regimine, & diuini cultus augmento, locorum, & personarum qualitate pensata, *h* expediens videbitur, *i* opportunis iuris remedijs residere cogantur. *k* nullique priuilegia seu indulta perpetua, de non residendo, aut de fructibus in absentia percipiendis suffragentur. Indulgentijs verò, & dispensationibus temporalibus, ex veris, & rationabilibus, causis *l* tantum concessis, & coram Ordinario legitimè probandis, in suo robore permansuris: quibus casibus nihilominus officium sit Episcoporum tanquam in hac parte à Sede Apostolica delegatorum, prouidere, *m* vt per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum assignationem, cura animarum nullatenus negligatur; nemini, quoad hoc priuilegio, seu exemptione quacunque suffragante.

SVPER CAPVT III.

e ¶ *Episcopis inferiores*. Declar. Cardin. De residentia parochorum vide similiter, vt inf. nam circa residentiam attenditur dispositio d. cap. 1. sessione 23. de reform.

f ¶ *Personalem residentiam*. Declar. Cardin. Obtinens beneficium, licet adsit titulus alicuius Sancti, dummodò sit simplex, non tenetur in eo residere, neque eum ad residentiam potest cogere Episcopus.

g ¶ *In titulum, siue commendam*. Declar. Card. Quando Abbatia, cura, & conuentu caret, non est Abbas cogendus residere. Item declar. Card. Commendatarij non tenentur residere, primò si Monasteria careant omni prorsus cura, & conuentu. Secundò, si habeant tamen iuridi-

iurisdictionem temporalem, Tertiò, si cura animarum sacramentalis soli conuenuti incũbit, non autem personæ commendatarij. Quartò, si iurisdictionem spiritualem, quam ex concessione Sedis Apostolicæ habent, non possint actu exercere, quia de facto prohibentur. Quintò, amplius quamquam iurisdictionem spiritualem exerceant, non ideo tamen tenetur residere ex hoc Concilij decreto, sess. 29. c. 1. ver. eadem omninò. Quod licet exprimat de curatis, & alijs quibuscunque beneficijs animarum curam habentibus: quæ verba ad solam quoque iurisdictionem spiritualem referri possent, c. dudum, &c. multa, & extrauag. execrabilis. d. c. super eo; tamen intelligendum est de sola cura animarum sacramentali, & ideò, qui solam curam iurisdictionis spiritualis habent, non comprehenduntur in decreto, neque pœnis in eo inflictis subiacent, sed tantum potuerunt cogi residere, prout ante Concilium tenebantur ad terminos, c. dudum. 20. & d. c. super eo, & d. extrauag. execrabilis, ad quod etiam ius vetus videtur Concilium alibi se retulisse, sess. 6. c. 20. Si verò cura animarum sacramentalis, seu Monachorum, seu personarum secularium, incumbit personis commendatariorum, tenebuntur residere ex decreto Concilij sess. 13. c. 1. Item decis. Cardin. 166. Congregatio concilij censuit, commendatarios Abbatiæ curam iurisdictionalem tãtum, non autem sacramentalem habentes, nullo Concilij decreto ad residentiam adstringi, neque si non resideant, pœnis ab eo non residentes constitutis arceri.

h ¶ *Locorum, & personarum qualitate perspecta.* Declar. Cardin. Nulli tamen est adiciendum onus extra fundationem beneficij, aut consuetudinem.

i ¶ *Experiens videbitur.* Declar. Card. Per hoc non datur facultas Ordinarijs dispensandi à residentia ex quauis ratione.

k ¶ *Residere cogantur.* Declar. Card. Prouisus ab inferiori collatore de beneficio personalẽ residentiam requirente, compellendus est per Ordinarium ad residendum. Habens Archidiaconatũ Palant. in eo, tanquam in digniori loco residere debet; & ibi residens potest percipere omnes fructus Thesaurariæ Legiõ. præter quam distributiones quotidianas, in quas, si Thesaurariæ ipsius ex decreto Concilij sess. 21. c. 3. esset conuersa tertia pars; illa ab eo percipere non potest, nisi ibi resideret, atque inseruiret. Episcopus obtinens beneficia simplicia non potest cogi ad aliquod personale seruitium suis beneficijs impendendũ, cum ex antiquissima consuetudine totius Ecclesiæ, non teneatur, nisi ad officium recitandum. Episcopus non debet quem cogere in beneficio simplici residere. ¶ Episcopus non potest cogere obtinentem capellaniam, vt ipsemet celebret, licet in eius fundatione disponatur, quò Rectores celebrent Missam: rectè per substitutum satisfit.

l ¶ *Rationabilibus causis.* Declar Cardin. Canonicus capuanus fuit per annum excusatus à residentia ex congregationis declaratione, dummodò eo tempore in loco viciniore habitaret, & quod inimicitiæ essent sine eius culpa ortæ. Alius Canonicus Aretinus, qui fideiusserat de recedendo ab vrbe, fuit à residentia, fideiussione durante similiter excusatus, & inhibitum Ordinario, ne contra eum procederet.

m ¶ *A Sede Apostolica D legatorum prouire.* Concordat tex. in c. cum ex eo, de elect. in 6. c. beneficium, de regul. in 6. & c. Ordinarij. inf. de plural. benef. & cap. beneficia, inf. de accusat. Conc. Sard. c. 14. Elibertin. c. 21. & c. cum christiana, inf. eod. c. fin. infr. de præb.

Item sessione vigesima prima, cap. 3. de reformat.

Tertia pars fructuum quorumcumque beneficiorum debet conuerti in distributiones quotidianas, pro his qui diuinis intersunt in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Cum beneficia *n* ad diuinum cultum, atque Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, nequa in parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur, statuit sancta Synodus, in Ecclesijs tam Cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones, *o* quotidianæ, vel ita tenues, *p* vt verisimiliter negligantur, *q* tertiam partem fructuum, *r* & quorumcunque prouentuum, & obuentionum, tam dignitatum, quam canonicatuũ, *s* personatuum, portionum, & officiorum separari debere, & in distributiones quotidianas conuerti, *t* quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis inter essentes proportionabiliter, *u* iuxta diuisionem ab Episcopo, etiam tanquam Apostolicæ sedis Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione facienda diuidantur: saluis tamen consuetudinibus earum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil vel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exẽptionibus, *a* ac alijs consuetudinibus, etiam immemorabilibus, *b* & appellationibus quibuscunque, Crescentque non seruientium

contumacia, liceat contra eos procedere, *c* iuxta Iuris, ac Sacrorum canonum dispositionem. *d*

SVPER CAPVT IIII.

n ¶ *Cum beneficia.* Decis. Card. 10. Congregatio Concilij censuit, scribendum ad Archiepiscopū, à decreto, quo Episcopus exequutens decretum Concilij; cap. 3. session. 21. tertiam partem fructuum præbendarum in distributiones quotidianas conuertit, non dari appellationem ad effectum suspensiuum. ¶ Item decis. Cardin. 28. Congregatio concilij censuit, vigore concilij non posse conuerti in distributiones tertiam partem redditnum beneficij simplicis. ¶ Item decis. Cardinal. 29. Congregatio Concilij censuit, detractionem tertiæ partis ex fructibus præbendarum, ac dignitatum faciendam, ex cap. 3. sess. 21. & conuertendum in distributiones quotidianas, fieri debere non ex vna, & altera tantum pinguiori præbenda, sed ex omnibus præbendis, & dignitatibus Ecclesiæ. ¶ Eandem autem assignationem distributionū quotidianarum ex tertia parte fructuum dignitatum, & præbendarum, fieri debere, detractis pensione, & alijs legitimis oneribus, quam diù durauerint. ¶ Item decis. Cardin. 67. Congregatio Concilij censuit, non posse Ordinarium pro lucranda tertia parte præbendæ in distributiones ex decreto Concilij; cap. 3. sess. 22. de reform. conuersæ dignitatibus præscribere certam seruitij, & officij formam præter solitam. Item decis. Cardin. 99. Congregatio Concilij censuit, distributiones quotidianas, ita diuidendas esse, vt quilibet canonicus deseruiendo lucrari possit ex illis totum, quod de tertia parte suæ præbendæ detractum in ipsas distributiones conuersum fuerit. Item declarat Cardin. In hoc decreto agitur de canonicatibus portionibus, & fit ex necessitate hæc dubitatio, quando nullæ sunt distributiones, vel ita tenues, & quæ distribuantur interessentibus tantum. Sed ses. 22. cap. 3. deducitur hæc tertia pars ex dignitatibus etiā, non ex necessitate, sed in odium non residentium, & pars absentium, non præsentibus, sed alicui pio loco applicatur.

o ¶ *In quibus nullæ sunt distributiones* Decis. Card. In illis Ecclesijs, in quibus non sunt distributiones regulariter tenues, imò pingues, licet aliquæ sint horæ, quæ nullas habent distributiones, aut tenues, debent eis rationabilibus assignari, detrahendo aliquam partem fructuum à præbendis, non autem ab alijs distributionibus ceteris horis assignatis. Congregatio censuit, non licere distributiones quotidianas, quæ certis dumtaxat horis canonicis sunt assignatæ, diuidere in alias horas canonicas, quæ nullas, aut tenues adeo habeant distributiones, vt verisimiliter negligantur, ad accipiendam ex corpore præbendarum, vniuscuiusque canonicatus tantam redditumm portionem, quanta sufficiat congruis portionibus inter eas horas dispertiendis. Congregatio tamen Illustrissimorum Cardinalium super negotio Episcoporum proponente Illustrissimo Cardinale Montis Regalis in causa Priuatensium, vbi nullæ erāt distributiones, in Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, statuit, vt Prima vniatur Matutino, Tertia, Sexta, & Nona, Missæ, & Completorium, Vesperis, ideò si canonicus non interueniret Primæ, amittit punctum Matutini, & sic de singulis, & sic declarauit Congregatio, illam decisionem Concilii non procedere in hoc casu, quia adest maius seruitium. Portiones absentium accrescunt deseruientibus, secus si ex decreto, cap. 3. ses. 22. tunc enim in fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Ordinarij applicabuntur. Itaque differentia inter c. 3. ses. 21. & aliud cap. 3. sess. 22. est quod illud decretum sess. 22. loquitur tantum de dignitatibus, à quibus Ordinarius tertiam partem tantum fructuum, in distributiones quotidianas, conuertendam separare potest, dato etiam quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & hoc in odium abtinentium dignitates, & residere negligentium, & quando ista tertia pars substracta per non inseruiētes amittitur, locis pijs est applicanda. Caput verò tertium, sess. 21. loquitur solum, quando distributiones sunt ita tenues, vt negligantur, hoc casu tertia pars sit separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non inseruientes amittitur, proportionabiliter, inseruientibus accrescit. ¶ Non residentes, quamuis amittant tertiam partem fructuum in distributiones conuersam, compelli possunt ad residentiam, aliis item iuris remedijs, & præsertim ex decreto, c. 21. ses. 24.

p ¶ *Vel ita tenues* Declar. Cardin. Vbi distributiones quotidianæ non sūt adeò tenues, vt præbeant occasionem, & materiam negligendi, non potest ordinarius aliquam partem fructuum præbendarum, aut dignitatum, illis amplius attribuere.

Quod Archiepiscopus Ianuensis vellet conuertere partem præbendarū in distributiones quotidianas, quæ distributiones sunt per se ita optimæ, vt reliqui fructus in illarum comparatione, sint tenues; scribatur ei, id à Concilio prohibitum esse.

q ¶ *Verisimiliter negligantur.* Declarat. Car.

Veri-

Verisimilitudo illa, quod distributiones quotidianæ negligantur, & ob id tertia pars fructuum præbendæ sit conuertenda, vt in hoc c. considerari debet, habita ratione numeri omnium canonicorum tam residentium, quā non residentium. Cum per hoc decretum tertia pars fructuum præbendarum, ac dignitatum assignetur conuertenda in distributiones in his locis, vbi illæ, aut nullæ sunt, aut ita tenues, vt facultatem præbeant negligendi, in alijs Ecclesijs, non potest dicta tertia pars in distributiones assignari.

e ¶ Tertiam partem fructuum. Declar. Car. Ista tertia pars fructuum intelligenda est deductis pensionibus, & alijs oneribus legitimè impositis, & quandiù illa durauerint: sed de nouo impositæ nō cōprehenduntur istā tertiam partem. ¶ Iusta detractio tertiæ partis fructuum facienda est de illis beneficijs, in quibus quis residere tenetur, per multa iura. ¶ Nec excusat ab ista separatione tertiæ partis, quod canonici non essent in sacris. ¶ Quando est locus detractioni istius tertiæ partis, ea facienda est iuxta verum annum valorem beneficij, non autem secundum taxam.

¶ Si distributiones quotidianæ non sunt tenues, ista detractio non est facienda à fructibus præbendarum. ¶ Hæ distributiones quotidianæ tenuiores, pensitione grauiori fieri non possunt, nisi expressis verbis, fuerit à Papa concessum. ¶ Assignatio distributionum quotidianarum, ex tertia parte fructuum dignitatum fieri debet detractis pensionibus, ac alijs legitimis oneribus, quamdiù illa durauerint. ¶ Antequam ista detractio fiat, deducendæ sunt prius pensiones, & alia onera legitimè imposita, quamdiù illa durauerint. ¶ Absentia causa studiorum, etiam obtenta licētia à Sede Apostolica, non excusat ab omissione istius tertiæ partis detractæ, sicut non excusat ab omissione cæterarum distributionum quotidianarum. ¶ De fructibus alteri reseruatis, vt fit ista detractio, donec reseruatarius vixerit, sed si beneficij titulum habens neglexerit residere, priuandus est eo titulo, alteri illicò postea conferendo.

f ¶ Tam dignitatum, quàm Canonicatuum. Declar. Card. Distributiones quotidianæ, pro quibus dignitates ex hoc decreto contribuūt tertiam partem, inter ipsas dignitates, ita proportionabiliter diuidendæ sunt, vt quæ plus attulerunt; plus etiam ad ratam deseruiendo percipiant, portionesque non deseruientium deseruientibus accrescant. Hæc tertiæ partis detractio, & huius decreti dispositio locum habent contra omnes Capellanos, & dignitates obtinentes. ¶ Omnes Capellani, Canonici, & Dignitates obtinentes tenentur residere, & contra eos locum habet hæc detractio, & huius decreti dispositio. ¶ Congregatio censuit Dignitates in cathedralibus, & collegiatis posse compelli ad residendum personaliter, pœnis præfixis decreto Concilij sess. 24. cap. 12. præterea non obstante, quod velint amittere tertiam partem fructuum, pro distributionibus quotidianis applicatam. ¶ Habens plures canonicatus, residere potest in qua ipse vult, licet vnus sit in collegiata, alter in cathedrali, etiā Metropolitana: verius tamen est, quod plures canonicatus habens, residere tenetur in digniori, & licet quis plures habeat canonicatus (legitimè tamen acquisitos) residendo in vno percipit fructus aliorum, distributionibus duntaxat exceptis.

t ¶ In distributiones quotidianas conuerti. Decl. Cardin. Non licet ex hoc, & altero, sess. 22. cap. 3. decretis distributiones quotidianas, quæ in certis horis canonicis sunt assignatæ, diuidere in aliis horis canonicis, quæ nullas habent distributiones, aut adeò tenues, vt negligantur, sed accipere ex corpore præbendarum singulorum canonicatuum tantam partem redituum quanta sufficiat distributionibus quotidianis assignandis horis illis. Distributiones quotidiè distribuendæ sunt canonicis, tam illis, qui habent præbendas, quam non habentibus, licet canonici solas distributiones percipientes non modò præbendis careant, de distributionibus contribuere non debent seminario.

a ¶ Proportionabiliter. Dec. Car. Qui plus attulit, plus accepturus est ad ratam. Vnusquisque percipere debet tantum in distributionibus quotidianis, quantum de sua præbenda detractum fuerit, & qui plus contribuit, tantundem recipiat pro quotidianis distributionibus. Illi, cui plus oblatū est ex præbenda pinguiori eidē plus dandū est de distributionibus quotidianis, quibus nihil ablatum fuit.

a ¶ Non obstantibus exemptionibus. Decla. Card. Congregatio censuit fundationi non esse derogatum.

b ¶ Etiam immemorabilius. Declar. Cardin. An excusetur à residentia ex immutabili consuetudine? S.D.N. ex sententia congregationis declarauit immutabilem consuetudinem non excusare à residentia in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus: in Collegiatis autem non insignibus posse excusare, dum tamen sint rurales, prorsus distitutæ, aut in quibus nunquam antea supra hominum memoriam solitum esset residere, aut adeò tenues reditus essent, vt canonicos aliquos de non habentes vnde viuant alere non possint. ¶ Ordinarius potest cogere procuratores capituli.

pituli, ad reddendas rationes distributionum quotidianarum. ¶ Neque pro distributionibus canonicorum cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ auferendum est quicquam beneficijs quæ sunt extra Ecclesiam Cathedralem vel Collegiatam, nisi Ecclesia, vel beneficia extra dictam Cathedralem, vel Collegiatam existentia, essent perpetuò vnita canonicatuũ, præbendis prædictarum Ecclesiarum, à quibus beneficijs, extra prædictas Ecclesias, si quid ob eam causam exactum esset debet restitui, & de cætero ab huiusmodi exactione abstinere. Inter præsentes septem nimirum horis canonicis. ¶ Distributiones quotidianæ, quæ acceptæ fuerunt ex tertia parte fructuum dignitatum alicuius Ecclesiæ, designari debent, non duabus horis canonicis tãtum, sed etiam reliquis omnibus, & sic, qui non interfuit, distributiones amittit. Portiones absentium, ex hoc decreto factæ accrescunt deseruientibus, secùs ex c. 3. sess. 22. tunc enim fabricæ, aut pio loco. ¶ Nec distributiones absentibus ademptæ, debent inter præsentes diuidi, sed fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco Ordinarij arbitrio debent applicari, & hoc intelligitur de distributionibus, quæ detractæ, fuerunt ex tertia parte fructuum dignitatum. Reliquæ verò distributiones, quas absentes non faciunt suas, debent attribui his, qui statutis, inter fuerint. ¶ Et qui perpetuò absunt non solum amittunt tertiam partem fructuum, quæ distributionibus attributa est, sed etiam beneficijs priuare debent.

c ¶ *Liceat contra eos procedere*. Decl. i. Card. Obtinentes dignitates, vltra conuersionem tertiæ partis fructuum pro distributionibus, vt hoc cap. possunt compelli ad residentiam, alijs pœnis præscriptis, decreto Concilij, sess. 24. cap. 12. ver. præterea.

d ¶ *Sacrorum Canonum dispositionem*. Concordat sup. c. quia, & in fr. c. si quis, & eadem. hoc tit.

Item sessione vigesima secunda, cap. 4. de reformat.

Confirmatur, & explicatur decretum capituli præcedentis, & statuitur, vt obtinentes dignitates, quibus cura animarum imminet pro tempore, quo in curata Ecclesia resederint tamquam præsentes in Ecclesijs suarũ dignitatum habeantur. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Episcopi tamquam delegati apostolici, ex fructibus, & prouentibus e quibuscunque, omnium dignitatum, f personatuum, & officiorũ in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis existentium tertiam partem in distributiones g eorum arbitrio assignãdas, diuidere possint: vt scilicet, qui eas obtinent, si personaliter competens, ibi seruientium iuxta formam, ab eisdem Episcopis præscribendam, quolibet die statuto non impleuerint, illius diei distributionem amittant, neque eius quoquomodo dominium acquirant, sed fabricæ Ecclesiæ, h quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarij, applicetur. i Crescente verò contumacia, contra eos iuxta sacrorum canonum constitutiones procedant. k Quod si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, de iure, seu consuetudine iurisdictio, administratio, vel officio non competat, sed extra ciuitatem in diœcesi cura animarum immineat, l cum is qui dignitatem obtinet incumbere voluerit, Tunc pro tempore, quo in curata Ecclesia resederit, ac ministrauerit, tãquam præsens in ac diuinis interfit in Ecclesijs catedralibus, ac collegiatis habeatur. m Hæc in his tantùm Ecclesijs constituta intelligantur, in quibus nulla est consuetudo, vel statutum, vt dictæ in dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & prouentuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, n etiam immemorabilibus, exemptionibus, & constitutionibus etiam iuramento, & quauis authoritate firmatis.

SVPER CAPVT X.

e ¶ *Ex fructibus, & prouentibus*. Declar. Card. Dum tamen sint fructus illius Ecclesiæ, in cuius choro sedem habent hæ dignitates, secus verò si nullos fructus percipiant illæ dignitates, ex illis Ecclesijs, in quibus habent sedem in choro tantum, & in quibus numquã fecerunt residentiam, & habent propriũ districtum, in quo suam iurisdictionem exerceant.

f ¶ *Omnium dignitatum*. Declaratio Cardi. Non comprehenduntur dignitates, quæ, etiã habent locum in choro, nullas tamen habent distributiones quotidianas, nec sufficientes præbendas, vel fructus tenues, quæ teneri possunt cum canonicatibus, vbi est consuetudo absque alia dispensatione, vt cap. 1. de consuet. in 6. Nec illis vnire Ecclesias parochiales ad augendos fructus distributionum quotidianarũ in Episcopus potest. ¶ Si aliquibus ex dignitatibus, quæ sunt de iure patronatus laicorum in fundatione conceditur aliquod longum tempus, per quod illas obtinentes abesse possint sine fructuum, & prouentuum amissione, per hoc decretum nihil est

illius

illi iis modi concessioni derogatum. ¶ Dignitates, quæ sunt de iure patronatus detractioni tertiæ partis fructuum obnoxiæ sunt, vt cap. 3. sess. 21.

Obtinens in cathedrali, vel collegiata dignitatem, licet vocem in capitulo non habeat, neque distributiones quotidianas cũ ceteris participat, residere tamen tenetur, & sic detractioni istius tertiæ partis fructuum est obnoxius. Obtinens legitimè duas dignitates in cathedralibus, in digniori residere debet, & nihilominus fructus alterius lucratur, non tamen distributiones quotidianas, & eam tertiam partem præbendæ, quæ authoritate huius decreti in quotidianas distributiones est conuersa.

g ¶ *Tertiam partem in distributiones.* Declar. Card. Congregatio censuit hoc procedere, quando distributiones sunt sufficientes. Hæc distributio facienda est ex fructibus secundũ taxam antiquã, prout in libris capitularibus, seu alijs secundum communem valorem concurrentem. Differentiam inter hoc cap. & cap. 3. sess. 21. est, quod hoc loquitur tantum de dignitatibus, à quibus Ordinarij tertiam partem fructuum in distributiones quotidianas conuertendã, separare possunt, dato etiã quod distributiones quotidianæ non sint tenues, & id in odium obtinentium dignitates, & negligentium residere: & quando ista tertia pars ita subtracta per non inseruientes amittitur, locis pijs est applicanda. At verò c. 3. sess. 21. loquitur solum quando distributiones ita sunt tenues, vt negligantur, & hoc casu tertia fructuum pars ita separata, & in distributiones ab Ordinario conuersa, si per non inseruientes amittitur: proportionabiliter seruientibus accrescit, etiam non obstante consuetudine iuris accrescentis. Archiepiscopus Panormitanus, volens creare distributiones in Cathedrali iuxta formam huius cap. dimisit liberas præbendas, distributionesque constituit ex redditibus eiusdem Ecclesiæ, prouentibus à mortuorijs, & administratione sacramentorum. Sed Congregatio die 7. Septembris 1587. decreuit, vt ex tertia parte præbendarum iterum constituerentur distributiones quotidianæ. ¶ Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. In Ecclesia Abulensi distributiones quotidianæ à fructibus præbendarum separatæ non sunt, & capitulũ prætendit D. Episcopum non posse tertiam partem omnium fructuum præbendarũ dictæ cathedralis Ecclesiæ separare pro quotidianis distributionibus, sub prætextu, quod ex consuetudine immutabili dignitates, canonici portionarij, & ceteri præbendati dictæ Ecclesiæ Abulensis soient lucrari grossam præbendarum suarum residentes, & interessentes qualibet die vna hora dumtaxat videlicet ad primam, vel tertiam, vel aliam, iuxta determinationem à capitulo, pro temporis commoditate faciendam, nec ad maiorem residentiam, & diuinorum interessentiam compelli posse: sed nihilominus D. Episcopus dicit posse, & debere ex omnibus fructibus præbendarum dictæ Ecclesiæ prædictam tertiam partem separari, & pro distributionibus quotidianis illã diuidere per omnes horas canonicas, diurnas, & nocturnas proportionabiliter, pro diuinis tantum interessentibus, iuxta decretum Concilij Tridentini sess. 21. cap. 3. incipiente, c. vel saltem illam grossam præbendarum diuidere per omnes horas, & non pro vnius horæ assistentia, prout hactenus; sed pro seruitio, & assistentia omnium horarũ proportionabiliter concedatur, & lucretur. Neq; ad id quicquam obstat prætensa consuetudo immutabilis, quia Concilium in dictis decretis illam tollit, & abrogat, grossa autẽ præbendarum, quæ pro vnius horæ assistentia datur, non habet vim, nec effectum distributionum quotidianarum, & satisfit Concilio: quia concilium loquitur de illis distributionibus, quæ per omnes horas canonicas diurnas, & nocturnas diuiduntur, & lucrantur, & absentibus ex causa conceduntur, prout prædicta grossa. Hæ enim distributiones de iure magis pro fructibus præbendarum habentur, quàm pro distributionibus quotidianis extrant. cum nonnulli. 6. cum in aliquibus, de præbend. inter communes. Cosmus in prag. sanct. Galliæ, in titulo, quo tempore quis debeat esse in choro, glos. ver. distributiones. Paris. consi. 3. num. 8. lib. 4. & pluries resoluit Rota, vt in duabus resolutionibus, quarum copiæ dantur fuerunt traditæ. Couarr. lib. 2. variar. resolut. cap. 12. num. 2. Et capitulum contendit grossam hanc pro quotidianis distributionibus computari posse: tenetur illam proportionabiliter distribuere per omnes horas canonicas tam diurnas, quàm nocturnas, pro inter essentibus tantum; & non pro interessentia vnius horæ: ne chorus & Ecclesia sint in alijs horis, & diurnis officijs debito seruitio, & ministrorum præsentia destituta contra decreta, & mentẽ Concilij. Quare illustrissimis, & reuerendissimis DD. VV. supplicamus declarare: Dominum Episcopũ Abulensem, pro quotidianis distributionibus tertiam partem quorumcũque fructuum omnium præbendarum Ecclesiæ Abulensis separare, & assignare posse; illamque proportionabiliter per omnes horas canonicas, diurnas, & nocturnas diuidere pro mercede, & stipendio personaliter interessen-

ressentium dumtaxat, etiamsi in Ecclesia Abulensi consuetudo immutabilis, vel statutū quod grossa præbendarum lucretur interessēdo, qualibet die vna hora tantum, vel si Illustrissimis DD.VV. magis placuerit, declarari D. Episcopum Abulensem posse istam grossā, loco tertiæ partis fructuum diuidere, & assignare pro quotidianis distributionibus per omnes horas canonicas, & non pro mercede vnius horæ, sed pro seruitio, & personali præsentia omnium horarum assignetur proporcionabiliter lucrando, vt satisfiat Concilio. Congregatio Concili censuit, per grossam, quam istic lucrifaciunt, inter essentes quotidie vni tantum horæ non esse satisfactum Concilio prædicto præsenti cap. & c. 3. sess. 21. Episcopus tamen non debet dictam grossam accipere, & inter alias horas diuidere, sed ex reliquo corpore præbendarum, si non omninò tertiam partem, saltem tantam portionē detrahere, quanta sufficiat ad constituendas distributiones, quæ singulis horis verisimiliter non negligatur. Iuxta formam ab eisdem Episcopis præscribendam Episcopus non potest dignitatibus, personatibus, & officijs statuere certam officij, & seruitij formam præter solitam pro lucranda tertia parte præbendæ in distributiones conuersa.

h ¶ *Sed fabrica Ecclesiæ.* Declar. Cardin. In his tribus capitulis id locum habet, id est dignitatibus personatibus, & officijs, non ergo comprehendit canonicatus, vel aliud distributionum genus, habeat etiam locum, quod disponitur, quod non adesset illa ratio, quod nullæ, vel tā tenues distributiones essent, vt in cap. 3. sessio. 21. sed in odium non residentium applicandum fabricæ, &c. Sed non potest Episcopus pro lucranda tertia parte præbendæ in distributiones conuersa dignitatibus, personatibus, & officijs præscribere certam seruitij formam, & officij ex hoc decreto præter solitam.

i ¶ *Arbitrio Ordinarij applicetur.* Decis. Cardin. congregatio Concilij censuit, si præpositura cathedralis, à qua post Concilium tertia pars fructuum detracta, & in distributiones quotidianas conuersa, proponitur, non fit de corpore capituli, id, quod ex dicta tertia parte præpositus non inseruiens amiserit, fabricæ Ecclesiæ si indulgeat, vel alteri pio loco arbitrio Episcopi esse applicandum iuxta decretum, cap. secundo, sessione 22. Item declarat Cardinal. Et non obstante, quod dimitterent istam tertiam partem, possunt ab Ordinariis compelli ad residentiam pœnis præscriptis decreto concilij sess. 24. cap. 12.

k ¶ *Iuxta sacrorum Canonum constitutiones procedant.* Declar. Card. Nec consuetudo immutabilis excusare potest à residentia in Ecclesiis cathedralibus. Et ita declarauit S. D. N. Gregorius Decimus tertius.

l ¶ *Cura animarum immineat.* Declarat. Card. Sectis si tantum iurisdictionalis, si verò vnitæ sunt est locus, cap. extirpandæ. §. qui verò, de præbend.

m ¶ *Ac Collegiatis habeatur.* Declar. Cardin. Non comprehenduntur canonici habentes Ecclesias parochiales, non tamen vnitas canonicatibus, qui si in parochialibus resederint, & fuerint priuilegiati, ad perceptionem fructuum, exceptis distributionibus quotidianis, iuxta Bullam sanctæ memoriæ Pij Quinti, vel ex indulto Apostolico non potuerunt optare, neque domos canonicales, neque canonicatum priuilegialem, aut similia obtinere, cum non habeantur pro præsentibus, sed tantum sunt priuilegiati ad percipiendos fructus, & id (scilicet) quando extat consuetudo, vel statutum, quod absentes nō possint optare.

n ¶ *Non obstantibus Consuetudinibus.* Decl. Cardin. congregatio censuit, hic non esse derogatum fundationi.

i ¶ Item sessione vigesima tertia, cap. 1. de reform.

Hortantur Prælati ad residentiā personalē. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Cum præcepto diuino o mandatum, sit omnibus, quibus animarum cura commissa est oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique diuini prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperū, aliorumque miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere. Quæ omnia nequaquam ab ijs præstari, & impleri possunt, qui gregi suo nō inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorū more deserunt. p sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, factique forma gregis, q in iudicio, & veritate pascant, & regant.

SVPER CAPVT VI.

o ¶ *Cum præcepto diuino.* Vt constat Ioan. 21. Act. 20. tex. in c. Ephesiis, 43. d. c. sicut. 7. q. 1. c. qui Episcopatum. 8. q. 1. c. præcipuè. q. 11. 3. cap. gloria Episcopi. 12. q. 2.

p ¶ *Sed mercenariorum more deserunt.* Concord. Scriptura Ioan. 10. & cap. 1. sup. eodem.

q ¶ *Facti*

alicuius forma grigli, Ita v. Per 5. præcipit Scriptura.

¶ Eadem sessione vigesima tertia cap. 1. de reform.

Præfecti Cathedralibus Ecclesiis tenentur omnino ad personalem, in sua Ecclesia, vel diœcesi residentiam. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Ne ea, quæ de residentia sanctè, & vtiliter iam antea sub fœlic. record. Paulo III. sancita fuerunt, *a* in sensus à sacro sanctæ Synodi mente alienos trahuntur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat, illis inhærendo declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac cathedralibus Ecclesiis, quibuscunque, quocunque nomine, & titulo præfectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinales sint, obligari ad personalē in sua Ecclesia, vel diœcesi residentiam, *f* vbi iniuncto sibi officio defungi, teneantur, neq; abesse posse, nisi ex causis, & modis infrascriptis. *g*

SVPER CAPVT VII.

e ¶ *Sancita fuerant* Vt videre est in cap. 1. cum duobus sequent. supra eodem.

f ¶ *In sua Ecclesia, vel diœcesi residentiam.* Declar. Card. Episcopus modo in Episcopatu resideat, solutus est à residentia dignitatis, quam sine vlla animarum cura obtinet, extra diœcesim in aliqua cathedrali, eamque retinere, ac eius fructus percipere potest, exceptis portionibus & distributionibus quotidianis, & aliis, siquæ fortè sint, quæ absentes iusta aliqua de causa non percipiunt. Episcopus residens in vrbe cathedrali, liber est à residētia monasterii Monachorum regulariū, quod obtinet cum dispensatione Papæ, licet illi annexæ sint aliquæ Ecclesiæ curatæ post erectionem monasterii, & præsertim si in tali monasterio non sit fons baptismalis, nec aliqua animarum curas & curatæ, regi soleant per Vicarios. Episcopus residens in sua diœcesi liber est à residentia suarum dignitatum, & beneficiorum simplicium quæ obtinet in alia diœcesi, nec aliud ammittit, nisi quotidianas distributiones, & alia, si quæ sunt, quæ absentes iusta de causa non percipiunt.

g ¶ *Ex causis, & modis infrascriptis.* Has causas videre licet in duobus capitulis proximè sequentibus.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reform.

Legitimas causas absentiæ Episcoporū quis debeat declarare, & approbare. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Cum christiana charitas, *a* vrgens necessitas, debita obedientia, ac euidens Ecclesiæ, vel Reipublicæ vtilitas aliquos, nonnunquam abesse postulent, & exigant decernit sancta Synodus, has legitimæ absentiæ causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, *a* vel eo absente, suffraganeo Episcopo *b* antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas, nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reipublicæ officium, Episcopatibus adiunctum: cuius quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, neque eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamē cum concilio Prouinciali spectabit iudicare de licentiis, à se, vel à suffraganeo datis: & videre ne quis eo iure abutatur, & vt pœnis canonicis errantes puniantur. Interea meminerint discessuri, ita ouibus sui prouidendum, *e* vt quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant.

SVPER CAPVT VIII.

a ¶ *Cum Christiana charitas.* concordat tex. in cap. de cetero. cap. inter quatuor. cap. tuæ cap. relatum, de clericis non resident. cap. ad supplicat. de renunt. cap. quorundam. 74. distinctio. Item declar. Card. Non licet Episcopo à sua Ecclesia abesse, nisi ob aliquam causarum, quæ habentur in hoc cap. ¶ Non licet Episcopo se absentare ab Episcopatu suo etiam propter perpetuum membrum.

a ¶ *Aut a Metropolitano.* Declarat. Card. Metropolitani prouideri debent, vt Prouinciales eorum episcopi, iuxta decreta concilij Tridentini resideant in Ecclesijs eorum.

b ¶ *Vel ab eo absente suffraganeo Episcopo.* Declar. Card. Absente Metropolitano Episcopus antiquior residens super absentia Episcopi comprouincialis inquirit.

e ¶ *Ita ouibus suis prouidendum.* Concordat. cap. Episcopis. sup. eod. cum ibidem allegatis.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reformat.

Parum absentiæ pro nihilo reputatur. Dicitur autem parum abesse qui per singulos annos

vltra spatium trium mensium non absit. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Quoniam qui aliquantis per tantũ absunt, ex veterum canonum sententia non videntur abesse, quia statim reuersuri sunt: sacrosancta Synodus vult, illud absentiæ spatium singulis annis, siue continuũ, siue interruptum extra prædictas causas, *d* nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere: & habet rationem, vt id æqua ex causa, fiat, & absque vllo gregis detrimento, quod an ita sit abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam, & timoratam fore, cum Deo corda pateant: cuius opus non fraudulenter agere, suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, *e* ne per illius téporis spatium, Dominici Aduentus, Quadragesimæ, Natiuitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, quibus refici maximè, & in Domino gaudere, pastoris præsentia oues debeant, ipsi ab Ecclesia sua cathedrali vllo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua diœcesi eos alio vocent.

SVPER CAPVT IX.

d ¶ *Extra prædictas causas.* Relatis sup. cap. præcedenti.

e ¶ *In Domino hortatur.* concordat text. in cap. si quis in clero. 7. q. 1. & Concil. Agaten. cap. 64.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reformat.

Episcopi non residentes pro rata temporis absentia fructus suos non faciant. Hoc dicit.

CAPVT X.

Si quis (quòd vtinam nunquam eueniat) contra huius decreti dispositionem abfuerit, statuit sancta Synodus præter alias pœnas aduersus non residentes sub Paulo III. impositas *f* & innouatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum pro rata temporis absentiæ fructus suos non facere, neque tuta conscientia, alia etiam declaratione nõ secuta, illos sibi detinere posse, sed teneri, aut ipso cessante, per superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ Ecclesiæ, aut pauperibus loci erogare: *g* prohibita quacumque conuentione, quæ pro fructibus malè perceptis appellatur: ex qua etiam prædicti fructus, in totum, aut pro parte ei remitterentur: non obstantibus quibuscunq; priuilegijs cuicunq; collegio, aut fabricæ concessis.

SVPER CAPVT X.

f ¶ *Sub Paulo III. impositas.* Videlicet in cap. 1. sup. eod.

g ¶ *Aut pauperibus loci erogare.* Decla. Card. Hæc pœna habet etiam locum in curatis inferioribus, ita vt Episcopus debeat compellere parochum, qui per biennium nõ residet, licet postmodum resideat, ad restituendos fructus illius temporis, quo absentes steterit, quamuis ad residendum, nec per edictum quidem monitus fuerit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reform.

Quicunque obtinet beneficium habens curam animarum sub eisdem pœnis supra positis, tenetur ad residendum. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Eadem omninò, quæ de absentia Præfectorum Cathedralibus Ecclesijs disposita sunt, *h* etiam quoad culpam, & amissionem fructuũ, & pœnas de curatis inferioribus, *i* & alijs quibuscunque, *k* qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarũ habentes, *l* obtinent sancta Synodus declarat, & decernit ita tamen, vt quandocunque eos causa, prius per Episcopum cognita, *m* & probata abesse contigerit, *n* Vicarium idoneum ab ipso Ordinario approbandum cum debita mercedis assignatione reliquant. Discedendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam vltra bimestre tempus, nisi ex graui causa non obtineant. *o*

SVPER CAPVT XI.

h ¶ *Disposita sunt.* Videlicet in cap. quia nonnulli. cap. cum Christiana, cap. si quis sup. eodem.

i ¶ *De curatis inferioribus.* Decis. Card. 161. Congregatio Concilij censuit, si Ecclesia parochialis Rectoris habitatione caret, debere vtique, & posse Rectorem compelli, ad habitandum intra limites parochiæ in loco propinquiori. ¶ Item declar Card. Episcopus ad residentiam cogere potest Rectorem, licet eius Ecclesia parochialis pertineat ad inferioris collationem. ¶ Non licet Episcopo etiã pro cathedralis Ecclesiæ seruitio, vel suo, aliquem ex curatis extra ipsorum curam,

ad cer-

ad certa negotia adhibere, constituto illi etiam Vicario idoneo. Neque excusantur à residentia ob defectum domus, neque si habēt officium inquisitionis, nec per litem, & etiā coadiutores perpetui tenentur ad residendū personaliter, sunt veri curati, & sub hoc capi comprehenduntur, etiam si in alijs beneficijs seruiant, etiam in cathedralibus.

k: § *Et alij quibuscunque*. Declar. Card. An capellani coadiutores Rectorum parochialiū cum capellanis perpetuis institutis authoritate Apostolica teneantur ad personalem residentiam, vt Rectores ipsi. Congregatio censuit teneri, & eos duntaxat excipi, qui ex institutione possunt per alium seruire, vel quibus nulla expressa residentiæ personalis obligatio iniuncta est, vnde & Ordinarius tenetur eos cogere sicut ipsos Rectores, neq; potest cum aliquo huiusmodi dispensare quoad residentiam, nisi vt cum Rectoribus Episcopus potest, eodemque iure examinandi tenentur, quo Rectores ad parochiales, ex cap. 18. sess. 24.

l ¶ *Curam animarum habens*. Declar. Cardin. Etiam si essent, in illa parochia tres tantum incolæ, & ibi fuerint duæ Ecclesiæ vnitæ, residendum est in digniori: quod si non constet quæ sit dignior, in frequentiori. ¶ obtinens legitimè ante Concilij Tridentini confirmationem parochialem Ecclesiam, & canonicatum, non est cogendus alterutrum resignare; dummodo in parochiali Ecclesia resideat, fructusque canonicatus percipiat, & amittat tantum quotidianas distributiones, atque illas, quas absentes iustis de causis, non percipiunt; qui tamen si statutis horis in ipso canonicatu etiam residebit, vt illi inseruiat, tunc quotidianas distributiones consequatur, An si parochialis tribus, aut quatuor milliaribus tantū distet à ciuitate potest in hac Rector habitare, Dominicis diebus tātum ad suā Ecclesiam accedens, & habeatur pro residente? Congregatio censuit, non posse. ¶ An propter intemperiem aëris relicto ibi Vicario approbato, parochus non inde oriundus, potest alibi habitare? Congregatio censuit, non posse, si tamen Rector infirmus esset, & in loco parochialis curari non potest, defectu medicorum, medicinarumvè, tunc posse ab Ordinario dari ei dilationem trium, vel quatuor mensiū, vt in locis vicinioribus maneat recuperandæ sanitatis causa, posito interea ab ipso Ordinario in parochiali Vicario cum congrua portione ex redditibus parochialis. Idem sentiendum est, de illis, qui sunt coadiutores in cura animarum. ¶ Habens parochialem, in qua Vicarium perpetuum legitimè institui obtinuit, eo viuente residere non tenetur. ¶ Rector, qui habet Vicarium perpetuum in sua parochia, seu rectoria, potest & debet compelli ad personaliter residendū, nisi tota cura animarum translata fuisset legitimè in solum Vicarium perpetuū. ¶ Fuit olim monasterium insigne Sancti Benedicti in loco campestri, quod ad præsens caret conuentu, & est commendatum in quodam castro ferè per vnum milliare distante à parochiali, cuius cura fuit semper solita exerceri per deputatos ab Abbate, seu commendatario pro tempore, habetque etiam collationē nonnullorum beneficiorum curatorum, existentium in alienis diœcesibus, & homines dicti castri veniunt, diebus festis ad audiendā Missam, & diuina officia ad Ecclesiam dicti monasterij, quæ celebratur per eosdem homines deputatos. Quæritur si dictus commendatarius tenetur ad residentiam, & ad residentiam, & ad sacros ordines accipiendos? Congregatio censuit, teneri.

m § *Causa prius per Episcopum cognita*. Declar. Cardinal. Omnia hæc committuntur Episcopo, qui executioni demandet, etiam in illis parochialibus, quarum collatio ad inferiores spectat, etiam si inferiores essent Abbates regulares: An Episcopo liceat pro cathedralis Ecclesiæ seruitio, & etiam suo aliquē ex curatis suæ diœcesis ex ipsorum Ecclesijs constituto in illis idoneo Vicario ad certa negotia adhibere, quæ quando in huiusmodi sint seruitio à suis Ecclesijs minimè abesse censeantur. Congregatio censuit non licere. Stante consuetudine in Ecclesia cathedrali, quòd canonici non interessentes diuinis non percipiant fructus præbendæ, nec distributiones quotidianas, an liceat Episcopo retinere penès se vnum, vel duos canonicos, qui fructus, & distributiones percipere possint, ac si in choro præsentes essent? Congregatio censuit licere; exceptis tamen distributionibus quotidianis: An si Episcopus iudicauerit expedire, vti opera alicuius curato pro secretario, vel pro Vicario foraneo possit abesse, vel excusetur à residentia dummodò cura suæ Ecclesiæ diligenter exerceatur? Congregatio censuit non posse. Parochialem Ecclesiam habens cum canonicatu, in parochiali residere tenetur; quod etiam est conforme Bullæ Pij V. quæ incipit: *Cupientes pro nostris*: publicatæ 8. id. Iulij, anno 1568. super hoc editæ, & percipit fructus præbendæ. Si autem canonicatus est in eodem loco, vbi Ecclesia parochialis potest vtrique inseruire, & percipere quotidianas distributiones. Quod procedit, non obstante quacunque nobilitate canonicorum, aut Ecclesiæ cathedralis, etiam Metropolitanæ. ¶ Obtinentes canonicatū,

 & pa-

& parochialem, quocunque in loco sit, in parochiali residere tenetur, nec ob hoc priuandus est canonicatu, sed solum eius quotidianas distributiones perdit, & si quid præterea absentes iusta aliqua decausa non percipiunt. Illi, qui in eadem ciuitate parochialē, & canonicatum in cathedrali, vel collegiata Ecclesia obtinent, vtrúque retinere possunt, modò resideant in parochiali, nullique eius officio necessariò desint; qui si possint debitis horis canonicatui inseruire, percipere debent omnes fructus, & commoda, quæ sunt illi muneri attributa: si vero inseruire nequeant, distributiones tantum eorum dierum, quibus non inseruiunt, amittant, neque alio damno affici possunt. ¶ Residens in parochiali, quæ non longe abest à collegiata, in qua canonicatum obtinet diebus ferialibus ad Ecclesiam collegiatam accedere, & in eam diuinis inseruire potest modò in omnibus diebus, & horis suis, debitis, & congruis parochiali inseruiat, & nihil prorsus relinquat, ex debito seruitio ipsius parochialis. ¶ Habens canonicatum, & parochialem, & residens in parochiali, ex præscripto Bullæ Pij V. distributiones quotidianas lucratur: si canonicatus consistit solum in distributionibus quotidianis, non habens prebendam. Hoc procedit si vtrique seruire nequiuerit, quia si ambobus commodè seruiri posset lucraretur solū iuxta seruitium, quod præstaret. Habens canonicatum, & parochialem, seu aliud beneficium cum cura, in curato residere debet, neque quicquam aliud canonicatus perdit, nisi distributiones quotidianas, etsi quæ alia, quæ iusta decausa non percipiunt abientes. Obtinentes canonicatum, seu aliam dignitatem, si habet parochialem extra ciuitatem, in ea residere debet, & ex canonicatu, seu dignitate solum distributiones quotidianas amittit, nec potest dum residet in parochiali, canonicatu, seu dignitate priuari. ¶ Obtinens duos canonicatus in digniori residere debet, & solū distributiones illius amittit, in quo non residet. ¶ Obtinens parochialem, & canonicatum prebendæ Magistralis, cum dispensatione ante Concilium Tridentinum legitimè obtenta, tenetur in parochiali residere, atque in Magistrali commenda idoneum virum substituere debet, qui sacræ scripturæ interpretandæ munus obeat. Obtinens Ecclesiam baptismalem, cui incumbit sola cura baptizandi omnes infantes oppidi, & existētes sub cura Archipresbyteri, teneatur ad residentiā, præsupposito, quod in Ecclesia Archipresbyter præter baptismum cetera sacramenta administret? Congregatio die vigesimo primo Iunij, 1587. censuit teneri ad residentiam, ad minus tanquam coadiutorem Ecclesiæ parochialis. ¶ Obtinens canonicatum, cui sit vnita parochialis habitā obtinentis, tenetur in parochiali residere, si vnio facta sit ad vitā obtinentis tantum. ¶ In Monasterijs, & Abbatijs, quæ cura carent, & conuentu, non tenetur Abbas residere. ¶ Præpositura licèt tantum sit iurisdictionalis, intelligitur tamen esse comprehensa in Bulla Sanctissimi Domini nostri Pij Quinti, de residentia parochorū, edita, & publicata 5. id. Iulij 1568. quæ incipit; *Cupientes*. Etiam perpetui coadiutores residere tenentur, sicut veri curati, etiamsi illi alijs beneficiis inseruirent, etiam in cathedralibus.

¶ *Abesse contigerit*. Declarat Cardinalium. A residentia non excusatur exercens officium sub collectoris Apostolici, neque etiam excusat lis super eadem parochiali mota. ¶ Inquisitoris officium exercens à residentia non excusatur, nec exercens officium sub collectoris Apostolici, neque etiam excusat lis super eadem parochiali mota. ¶ Licentia obtenta ab Episcopo de non residendo, non excusat à residentia, cum eam Episcopus concedere non possit. Obtinens parochialem Ecclesiam per prouisionem Sedis Apostolicæ, & habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum, fructuum, ac prouentuum ad dictam Ecclesiam parochialem pertinentiū possessionem, licèt in limine adeptæ possessionis prædictæ moralis fuerit, per aliquem in petitorio, tamen tenentur se promoueri facere infra annum lite pendente, & ad residendum in dicta Ecclesia. Et præsupposito, quod non teneatur residere, eo casu debet Episcopus idoneus idoneum Vicarium deputare, partemque fructuum omnium pro sufficienti victu assignare, iuxta Concilij Tridentini formam. ¶ Episcopus licet pro visitatione suæ Diœcesis, vti opera parochi possit, illi tamen ob eam causam, vltra quatrimestre singulis annis abesse non potest à sua parochia, & interea poni debet in ea idoneus Vicarius, congrua portione fructuum dictæ parochiæ arbitrio ipsius Episcopi assignata. ¶ Odium à residentia non excusat; inimicitiæ tamen excusant ad tempus, si non fuerint contractæ culpa Rectoris parochialis, & Episcopis cum istis ad annum dispensare conceditur, dum tamen in parochiali idoneus remaneat Vicarius. ¶ Parochus Ecclesiæ, in qua fuit constitutus capellanus, cui ex institutione capellaniæ imposita fuit tota cura animarum, seu Vicaria perpetua, quoad capellanus vixerit, non tenetur in ea residere. ¶ Intemperies aëris cum Ordinarij consensu excusat à residentia. ¶ Infirmitas excusat à residentia, quan-

quando in loco parochiæ non sunt medici, vel medicinæ, & quando infirmitas alibi curari potest hoc casu, per quatuor menses dispensat Episcopus. ¶ Si Rector infirmus est, & in loco parochialis curari non potest defectu medicorum, medicinarumque: tunc danda est ei ab ordinario dilatio trium, vel quatuor mensium, vt in locis viciniorib⁹ maneat, recuperandæ sanitatis causa, posito interea ab ipso Ordinario in parochiali idoneo Vicario, cum congrua portione ex redditibus ipsius parochialis, &c. Presbytero habenti inimicitias cum domino loci, vbi situm est beneficium, Episcopus debet, si non potest eos reconciliare, dare aliud beneficium extra territorium, & iurisdictionem illius domini, vel permittere eidem presbytero, vt abesse possit à beneficio, constituto tamen Vicario idoneo, cum assignatione æquæ portionis fructuum beneficij, qui ei inseruiat, donec causa inimicitiarum inter eos defierit. Habens canonicatum, & parochialem, in qua non potest sine discrimine vitæ propter inimicitias residere, non est cogendus, dum subest inimicitiarum causa, in ea residere, sed permittendum est ei, vt resideat in canonicatu. Ob inimicitias excusatur quis à residentia, & dantur litteræ Ordinario, vt cognoscat, si sunt veræ, & graues inimicitiæ, quæ narrantur: & absque ipsius culpa, ac postquam obtinuit ordinariè illud beneficium, exortæ, & det dilationem, vt in alio viciniori, & tutiori loco manere possit, durantibus tamen duntaxat inimicitijs, dum non vltra annum durent. Interea autem idoneum Vicarium in illa Ecclesia constituat, assignata ei congrua portione ex redditibus ipsius Ecclesiæ. Quod si esset canonicus, & fructus consisterent in distributionibus quotidianis, illas canonicus lucrabitur, deducta tamen tertia parte pro deseruientibus. ¶ Habens graues inimicitias in sua parochiali, durantibus his potest de licentia Episcopi ab ea per annum abesse, & interim Ordinarius debet constituere Vicarium mercede congruenti, ex eius fructibus illi assignata, qui dictæ parochiali inseruiat. Graues inimicitiæ sunt legitimæ causæ propter quas, quis residere non tenetur in parochiali, debet tamen parochus, per alium ab Ordinario approbatum assignata illi ex fructibus mercede Ordinarij eiusdem arbitrio taxata inseruire. Inimicitiæ culpa parochi non contractæ excusant à residentia, & cum talibus Episcopus conceditur dispensare per annum, dummodò in parochiali expensis parochi maneat idoneus Vicarius, ac interim curare debet Episcopus, vt inimicitiæ extinguantur: si id perficere non poterit, rescribere debet ad Cardinales congregationis Concilij, cuius culpa factum fuit, quò minus reconciliatio processerit. ¶ Quod etiam Episcopus dispensaunt à residentia per aliquod tempus, vt puta octo mensium, relicto tamen idoneo Vicario in parochiali, vt Rector alicui operi vacare possit, verbi gratia, fabricæ monasterij absens excusatur. In his quæ pertinent ad residentiā obseruanda sunt, quæ habentur in hoc cap. & in reliquis: si non possint seruare decreta Concilij Tridentini prædicta, id agendum est, quod commodius, & melius potest, & qui nō habet domum propriam in loco, vbi residere tenetur, aliquam conducere debet: vbi verò populus non potest victum suo curato subministrare, Ordinarius ea obseruare debet, quæ habentur cap. 3. sess. 24. de reform. & in casu, quo iura disponant non debet pro iuris declaratione ad Papam occurrere. ¶ Qui finitima vrbi beneficia obtinent, si domum nō habent vbi habitent, conducant habitationis locum. ¶ Parochus non habens commodam habitationem in parochia, fuit dispensatus, vt degere possit in loco vicino, dummodò propè Ecclesiam substitutus eius habitet. ¶ Aliquando hæc facultas eadem de causa concessa fuit, sine conditione illa, dummodò propè Ecclesiam substitutus eius habitet. ¶ Inter causas absentiæ connumerantur infirmitas curabilis, aëris intemperies certò anni tempore, & quando ita solitum est fieri ab omnibus sacerdotibus, præsertim alienigenis, & ad tempus. ¶ Fuit etiam quis dispensatus à residentia in sua parochiali ad tempus S. D. N. donec instrueret alium canonicum de negotijs illius capituli, in quo ipse erat canonicus, vt eadem tractaret. An creatis authoritate Sedis Apostolicæ ex fructibus parochialis cum congrua portione duobus perpetuis coadiutoribus in cura possint seruire per substitutos, vel possint ab Ordinario cogi ad residentiam? Congregatio censuit, Episcopum ex hoc decreto posse eos cogere ad residentiam, & exercendam curam personaliter. ¶ S. D. N. ex sententia Congregationis declarauit, quod canonici obtinentes ex legitima dispensatione parochiales, eas quidem obtinere possint, sed in ipsis personaliter residere debent, etsi redditus suorum canonicatuum verè consistant in distributionibus quotidianis, ita vt omnes percipiant de communi massa, & nullæ prorsus distinctæ sunt, ne dematur aliquid his, qui horis diuinis intersint, possint sic residentes in suis parochialibus eos integros percipere. Quod si post debitum seruitium parochialibus suis præstitum etiam inseruire cathedrali possint, tunc eas non percipiant, nisi quatenus inseruierint.

uierint. ¶ Congregatio concilij censuit: parocho propter inimicitias vltra primum annum absenti, concedendum secundum, & ad nouam causam, quæ superuenerit ex incremento inimicitiarum, homicidio subsecuto. ¶ Congregatio Concilij censuit vltrà bimestre tempus abesse non posse parochos sine licentia Episcopi, & valet constitutio Episcopi, ne parochi possint abesse vltra duos dies, sine licentia, vt hic. In infirmitatibus curabilibus datur etiam quadrimestre. Episcopus non potest vti opera parochi in visitatione, vel alio seruitio suæ diœcesis, nisi pro tempore idoneus Vicarius deputetur.

o ¶ *Nisi ex graui causa non obtineant.* Decl. Card. Sed non sunt denegandæ litteræ commendatitiæ ab Episcopo, sacerdotibus, & clericis, qui non habent beneficia in titulum, requirentia residentiam. ¶ Propter inimicitias, quæ non superuenerunt culpa parochi, datur annus, & crescentibus inimicitijs datur alius annus: sed odium solum parochianorum non sufficit, neque si omnes ferè fructus esset alijs reseruare, neque continua aëris intemperies, neque si esset necessarius magister ludi in ciuitate, aut oppido, neque seruitium Episcopi, etiam ad tempus. Multa concessa sunt contra hoc decretum, in Regno Poloniæ ex varijs causis, & necessitatibus.

¶ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reformat.

Ordinarius potest compellere curatos ad residendum auctibus quibuscumque iuris remedijs. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Si per edictum citati *p* curam animarum habentes, etiam non personaliter, contumaces fuerint, *q* liberum esse vult Ordinarijs, per censuras Ecclesiasticas, *r* & sequestrationē, & subtractionem fructuum, aliaque iuris remedia, etiam vsque ad priuationem compellere, neque excusationem, hanc quolibet priuilegio, licentiam familiaritate, exemptione etiam ratione cuiuscunque beneficij, pactione, statuto, etiam iuramento, vel quacumque authoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, *a* quæ potius corruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugenianæ constitutionis, suspendi *b* posse.

SVPER CAPVT XII.

p ¶ *Per edictum citati.* Decla. Card. Respicit modum procedendi contra absentes ad residendum, cum de iure communi obtinentes beneficium, curam animarum habens iurisdictionem teneantur residere, & sacris initiari. Extrauag. execrabilis, de præbend. Et idem Congregatio censuit intelligi de commendatarijs: per omnia enim æquatæ sunt hodie commendæ titulis.

q ¶ *Contumaces fuerint.* Concordat tex. in cap. ex parte vestra, cap. tua, cap. fin. eodem titulo.

r ¶ *Per censuras Ecclesiasticas.* Declar. Card. Non autem per excommunicationem, si abfuerit per aliquod breue tempus, vt non possit abesse parochus absq; licentia vltrà duos vel tres dies, sub pœna excommunicationis.

f ¶ *Et subtractionem fructuum.* Decis. Card. 141. Congregatio Concilij censuit, non licere parochis causa studiorum, à suis parochialibus Ecclesijs post Concilium abesse, & Episcopus licentias ad id concedere non posse, easque si concessæ fuerint, non suffragari. ¶ Item declar. Card. Quando alicui parocho conceditur studendi facultas, vt fructus suos faciat, hæc infrascripta seruare debet. Primò vt studeat Theologiæ, aut Iuri Canonico in celebri Vniuersitate. Secundò, si est ætatis annorum triginta, nulla facultas concedi debet, ideò ætas est exprimenda, & hoc nisi iam studia incepisset, & illa nondum absoluisset, propter quod iam cepta studia finiri potest. Tertiò, ad quinquennium tantum, à principio studij computandum, licentia hæc est concedenda, adiecta clausula, vt infra annum ad Subdiaconatum promoueatur. Quartò interim cura animarum per idoneum Vicarium, ab Ordinario eligendum, assignata illi congrua portione fructuum, exerceatur. Atque hæc facultas solùm habet locum in parochialibus, ante Concilium Tridentinum obtentis, quia in obtentis post Concilium prædicta licentia non datur, secus in canonicatibus, etiam post concilium Tridentinum obtentis, in quibus datur studendi facultas. ¶ An Episcopus procedens per substractionē aduersus parochos non residentes, iuxta concilium Tridentinum, teneatur obseruare eadem interualla, eademque rationem, quam contra Episcopos non residentes statuit cap. 1. sess. 6. Congregatio censuit non teneri seruare eadem interualla. Episcopus potest prohibere parochis sub pœna pecuniaria, arbitraria, quæ tamen dimidiam decimam non excedat, nè vltra biduum à sua Ecclesia possint abesse, non tamen id prohiberi potest sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. ¶ Parochus, qui non vult in sua parochiali residere, debeat ea seruato iuris ordine priuari.

tari. ¶ Rector parochialis Ilerdensis monitus ab Ordinario, vt resideret, noluit, & propterea contumax appellatur visum est, committendum auditori cameræ, vt Episcopo committat, vt Ecclesiæ Vicarium præficiat ne cultus, & reliqua cura deseratur.

t ¶ *Etiam vsque ad priuationem*. Decl. Car. Arbitrium est Episcopi, qua via, & quo remedio ex his vti voluerit contra nō residentes.

u ¶ *Compellere*. Decl. Card. Quæ compulsio ad Episcopum pertinet, etiam quod collatio pertineret ad Abbatem regularem.

a ∫ *Consuetudine etiā immemorabili*. Declar. Card. Vicarius amouibilis in exercitio curæ animarum arguit curam esse penes deputantem, & ideo ipsum teneri ad residentiā. ¶ Postulantibus equitibus Hyerosolimitanis, vt Capellani Melitæ commorantes confessores equitum, & habentes in locis parochias, non cogantur residere. Congregatio respondit, illis, qui habent parochias in Italia, permittendum esse, vt non resideant ad annum: qui verò habent in alijs Prouincijs, ad decem, & octo menses. ¶ Quandoque ex causa dispensari solet, vt quis in parochiali continuè non resideat, habens canonicatum, si vtrique inseruire possit. Episcopus licentiam dare debet priori petenti, vt per quatuor menses à suo prioratu abesse possit, in loco commodiori, valitudinis suæ curandæ causa. ¶ Gratia de non residendo, à S. D. N. obtenta, & de percipiendo fructus ratione studij, non valet, nisi & Ordinarij consensus accedat. Pius Quartus in declaratione, quod gratia, de nō residendo, non valet sine Ordinarij consensu, quæ publicata fuit anno 1564. die 24. Nouembris.

b ¶ *Eugeniana constitutionis*. Hæc constitutio refertur in extrauag. diuina, de priuileg. & eam habens in glos. cap. priuileg. infr. de priuileg.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 1. de reformati.

Decreta huius Synodi super residentia Pastorum, præcipiuntur publicari in Concilijs Prouincialibus, & Episcopalibus. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

¶ Tam decretum illud sub Paulo Tertio, quàm hoc ipsum, *c* in Concilijs Prouincialibus, & Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit: cupit enim quæ adeò ex pastorum munere, animarumque salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusq; infigi, & in posterum, Deo iuuante, nulla temporu iniuria, aut hominum obliuione, aut desuetudine aboleantur.

SVPER CAPVT XIII.

c ¶ *Quam hoc ipsum*. Vtrumque decretum in præcedentibus capitulis huius tituli continetur.

∫ Eadem sessione vigesima tertia, cap. 16. de reform.

Quicunque in posterum ordinetur, alicui pio loco ascribatur, quem non sibi liceat inconsulto Episcopo deserere. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

¶ Cum nullus debeat ordinari, *d* qui iudicio sui Episcopi, non sit vtilis, aut necessarius, suis Ecclesijs: sancta Synodus vestigijs sexti canonis Concilii Chalcedonensis inhærendo, statuit, *e* vt nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiæ, aut pio loco, *f* pro cuius necessitate, aut vtilitate assumitur, non ascribantur, *g* vbi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus. Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicatur.

SVPER CAPVT XIIII.

d ¶ *Nullus debeat ordinari*. Concordat tex. in cap. nominem, 70. d. quòd est desumptum ex 6. can. Conc. Calced.

e ¶ *Vt nullus in posterum ordinetur*. Declar. Card. Hoc fiat in ipsa promotione, nam postea fieri non potest.

f ¶ *Illi Ecclesiæ, aut pio loco*. Declar. Cardin. Clericus, qui in certo loco non est adscriptus ab Episcopo suo, non potest inuitus retineri, quin ex sua diœcesi abeat. clericus iuxta hoc decretum certæ Ecclesiæ adscriptus, à nullo Episcopo recipiendus est sine Ordinarij licentia, secus si nullum beneficium habeat, aut nulli loco sit adscriptus, quia tūc ab omnibus Episcopis recipi potest, & Episcopus ei dimissorias concedere debet.

g ¶ *Non adscribatur*. Declar Cardin. Quod etiam locum habet in familiaribus triennalibus Episcoporū, qui ad titulum patrimonij possunt promoueri, nam, & ij debent adscribi alicui Ecclesiæ ordinariæ iuxta not. sup. cap. 9. & cap. 2. sess. 21.

h ∫ *Nec in certis vagetur sedibus*. Concordat Concil. Nicæ. cap. 15. & 16. cap. Sanctorum. 70. dicto cap. tux. de clericis peregrin. Concil. Antioch. cap. 7. Concil. Chalcedon. can. 3.

can. 3. Concil. Aquiſgran. cap. 59. & 61. Concil. Epaun. cap. 6. concil. Aurel. III. cap. 15.

Eadem ſeſsione vigeſima quarta, cap. 12. de reform. in communi.

Præbendatis in Eccleſiis Cathedralibus, ſeu Collegiatis non licet ab eis abeſſe vltra tres menſes quolibet anno. Hoc dicit.

CAPVT XV.

i ¶ Obtinentes beneficium, *i* in Eccleſijs cathedralibus, *k* aut collegiatis *l* dignitates canonicatus, præbendas; *m* aut portiones, *n* non liceat vigore cuiuslibet ſtatuti, *o* aut conſuetudinis, vltra tres menſes, *p* ab eiſdē Eccleſiis quolibet anno abeſſe; *q* ſaluis nihilominus *r* earū Eccleſiarum conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt: alioquin primo anno priuetur vnuſquiſque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam præbendæ, ac reſidentiæ fecit ſuos. *ſ* Quod ſi iterum eadem fuerit vſus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit; creſcente verò contumacia cōtra eos, iuxta ſacrorum canones conſtitutiones, *t* procedatur.

SVPER CAPVT XV.

i ¶ *Obtinentes.* Deciſ. Cardinal. 43. Congregatio concilij cenſuit, ſtatutum excludēs à perceptione fructuum, & diſtributionum quotidianarum, eos canonicos, qui nouem menſes integros Eccleſiæ non inſeruierunt, non habere locum quoad canonicum per quē non ſtetit, quo minus toto requiſito tempore inſeruiret. Item deciſ. Card. 180. Congregatio Concilij cenſuit, nullam requiri Epiſcopi licentiam, vt canonici tribus menſibus permiſſis à reſidentia abeſſe poſſint. Item deciſ. Cardin. 197. Non licere canonicis prætextu immemorabilis conſuetudinis, vltra tres menſes quotannis ab Eccleſia, neque eo trimeſtri tempore poſſe abſentes diſtributiones quotidianas percipere; quippe, quod huiuſmodi immemorabilis conſuetudo vtroque caſu ſublata eſt decret. cap. 12. ſeſſ. 24. Item deciſ. Card. 244. Congregatio Concilij cenſuit, canonicum tribus menſibus permiſsis ab Eccleſia abeſſe volentem, minimè teneri petere, vel obtinere licentiam ab Epiſcopo, ceterum quota pars canonicorum ab Eccleſia eodem tempore poſsit abeſſe, ne debito ſeruitio ipſa Eccleſia deſtituatur, Epiſcopi iuriſdictionem, atque arbitrium eſſe. Item deciſ. Card. 246. Congregatio concilij iam pridem declarauit, Canonicos collegiatarum Eccleſiarum, etiā in oppidis non inſignibus exiſtentium teneri ad reſidentiam, niſi eſſent collegiatæ rurales prorſus deſtitutæ, aut in quibus nunquam antea ſupra hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, & quarum canonicatus ea eſſet in fructuum tenuitate, vt qui eos obtinuerint, nec ex eis ali poſſint, neque aliunde habeant vnde commodè viuant.

k ¶ *In Eccleſiis Cathedralibus.* Declar. Card. Ad hanc reſidentiam in cathedralibus, & collegiatis Eccleſijs tenentur etiam Abbates regulares, ſi in eis dignitates obtinuerint.

l ¶ *Aut Collegiatis.* Intelligitur de omnibus collegiatis, & non inſignibus, niſi tamen non inſignes collegiatæ eſſent rurales prorſus deſtitutæ, in quibus nunquam antea ſuprà hominum memoriam ſolitum eſſet reſidere, aut adeò tenues reditus eſſent, vt canonicus aliū de non habentes vnde viuerent, alere non poſſint, & ſufficit ad excludendum immemorabilem, quòd aliqui canonici reſiderent. Ad hanc reſidentiam tenentur etiam Abbates, & alij ſuperiores Eccleſiarum collegiatarum, licet habeant iuriſdictionem in canonicos, ad hoc poſſunt cogi, ab Epiſcopo ſub cuius diœceſi ſunt.

m ¶ *Dignitates, Canonicatus, præbendas.* Declar. Card. Beneficia ſimplicia habentes, an reſidere debeant? Congregatio cenſuit, quod obtinens beneficium ſimplex, & ſine cura animarum, & extra collegiatā Eccleſiā, neque perſonalem reſidentiam, ob aliam cauſam requirens, non tenetur in eo reſidere, tenetur tamen ad interueniendum illi per alium, qui ſit ab Ordinario approbatus. Nec fuit mens Pij Quinti in Bulla de reſidentia, edita 8. Iulij. 1569. cogere habentes beneficia ſimplicia, in eis reſidere, quæ incipit, *Cupientes* Hoc decreto cauetur, ne obedientes in Eccleſijs Metropolitanis, cathedralibus, & collegiatis, dignitates, canonicatus, ſiue portiones, poſſint vigore alicuius ſtatuti, ſiue conſuetudinis recreationis cauſa ab eiſdem Eccleſijs abeſſe. Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Decanus, & Capitulum Eccleſiæ Abulenſis prætendunt in vim cuiuſdam ſtatuti, ſiue conſuetudinis vigore, non obſtante decreto ſupradicto, poſſe ex dicta recreationis cauſa abeſſe à ſeruitio, & reſidentia corū Eccleſiæ per quatuor menſes, & interim non ſolum præbendarum groſſam, verum etiam quotidianas diſtributiones, ac ſi diuinis intereſſent lucrari. Reuerendiſsimus Dominus Epiſcopus videns ex huiuſmodi prætenſione cultus diuini augmentum lædi, eamque eſſe de directo contra diſpoſitionem Concilij Tridētini recurrit ad ſacram Congregationē, ſup-

l supplicans duo declarari. Vnum est. An dictũ decretum sess. 24. de reform. cap. 12. sustulerit quascunque consuetudines, & statuta, quæ longius tempus trium mensium indulgeant. Secundum. An in dictis tribus mensibus, quibus possunt recreationis causa abesse ab residentia, lucrentur quascunque distributiones quotidianas, quocunque nomine nuncupentur, & ex quacunque causa dentur, & distribuantur. Et quatenus declaratio super premissis facienda sit per sacram congregationẽ supplicatur rescribi D. Episcopo, vt illa in dicta Ecclesia obseruẽtur. Reuerendissime Domine. Vidit Sacra Congregatio Concilij Tridentini interpretum libellum, qui cum his erit litteris, censuitque donec, & quousque Rota decreuerit confirmationem statuti Ecclesiæ Abulensis validum, & legitimam esse secundum decretũ concilij præfati sess. 24. de reform. cap. 12. de absentia trium mensium, nõ obstante quacunque contraria consuetudine etiam immemorabili. Interea verò absentes non lucrari distributiones quotidianas, quod ideò ad amplitudinem tuam perscripsi, vt cum illi nota sit Congregationis sententia, eam obseruandam curet, et si benè valeat in Dño, quẽ et propitium precamur. Romæ, die 3. Augusti, 1586.

n ¶ *Aut portiones* Declar. Cardin. Episcopus residens in sua capituli sede, solutus est à residentia Decanatus, & canonicatuum, & ceterorum beneficiorũ, ac illa retinere, fructusq; percipere potest, exceptis quotidianis distributionibus, & alijs quæ, si fortè sint, quas absentes alia de causa nõ perciperẽt canonici ad continuã residentiã tenẽtur in canonicatibus nisi in alijs beneficijs, quæ sunt perpetua, & habeant annexum seruitium, in choro rede int.

o ¶ *Non liceat vigore cuiuslibet statuti.* Decl. Card. Dummodò non sit confirmatum à sede Apostolica, licet per statutum Ecclesiæ concedatur canonicis per tres menses abesse, si illud per consuetudinem non fuit obseruatũ, attendenda est magis consuetudo contraria, quàm statutum. In cathedralibus, & collegiatis insignibus, vt supra obtinentes dignitates, & canonicatus immemorabilis consuetudo non excusat à residentia: ita S. D. N. Gregorius XIII. ex sententia congregationis Concilij declarauit, In collegiatis autem nõ insignibus immemorabilis consuetudo excusare põterit, si Ecclesiæ sũt rurales prorsus destitutę, aut in quibus antea super hominũ memoriã solitũ esset non residere, aut in quibus adeò tenues redditus habent, vt canonicos alere non possint, non habẽtes aliunde, quomodo viuant.

p ¶ *Vltra tres menses.* Declar. Card. Interessentia, de qua in hoc decreto, debet esse in omnibus diebus, & horis, officijs diuinis interesse, & inseruire, præter quam tribus mensibus singulorũ annorum, nisi Ecclesiæ constitutiones longius seruitij tempus requirant. ¶ Canonici licet possint abesse à suis Ecclesijs per tres menses, non possunt tamen omnes eodem tempore recedere, ne Ecclesia destituatur suo debito seruitio, sed tantum ea quota pars canonicorum, quæ videbitur arbitrio Episcopi, & capituli. Nec licet vltra tres menses abesse, nisi ex causa inimicitiarum, si post obtẽtum canonicatum inimicitiæ superuenerunt, vel nisi in parochiali Ecclesia resideret, qui fructus præbendæ facit suos, & dicitur abesse, etiam si steterit in loco, sed tamen absuerit à seruitio vltra tres menses. Fuit tamen dispensatum cum multis in Polonia, ad longum tempus ex variis causis. An quibusdam propter graues, diuturnasque inimicitias recusantibus in sui parochialibus residere, & volentibus resignare, vt de Rectore prouideatur. ¶ An Episcopus possit vnita eis quædam simplicia beneficia, & oratoria diuidere, & illis conferre, cum ijsdem detractis redditus parochialium sufficiant ad honestè sustentandum Rectorem. Congregatio, Episcopum hoc non posse facere. An illis tribus mensibus à iure concessis sit assignanda causa absentiæ, & cum licentia sui Prælati, vel an possit potiri beneficium trium mensium nulla causa declarata, sed impetrata licentia à Decano, vel Præsidente in choro, & frui quibusdam nouis distributionibus, per Episcopum impositis, prout fruuntur in dictis tribus mensibus omnibus fructibus suarum præbendarum, cum pro præsentibus, & interessentibus habeantur de iure. Congregatio censuit nullam assignandam esse causam. Secundò, nullam licentiam requiri, non tamẽ omnes canonicos posse abesse eodem tempore, ne Ecclesia destituatur suo debito seruitio, sed tantum quota pars canonicorum, quæ videbitur arbitrio Episcopi, Eel capituli. Tertiò, non potest frui dictis distributionibus, cum istę distributiones sint distinctę à præbendis. ¶ Congregatio concilij censuit, eum, qui fideiussione est detentus, vt non possit discedere ab vrbe, non posse cogi ad residendum.

q ¶ *Quolibet anno abesse.* Declar. Card. Quando canonici vigore huius decreti abesse volũt non tenentur causam Episcopo, significare, vel ab illo licentiam petere. Archiepiscopus Ianuensis prouideat ne duos menses, quos habent vacãtes canonici sui capituli incurrãt in Natale, aut Pascha Domini, aut maximas solemnitates. Decretum hoc intelligendum est, vt canonici non possunt abesse ab Ecclesię suæ seruitio. Vltra tres menses singulis annis, nihilque eis prodesse, quod in ciuitate ma-

peant, nisi Ecclesiæ debitis horis inseruiant, intelligendumque est omnes in contrarium consuetudines per hoc decretum esse sublatas. Si vltra tres menses absint, licet in ciuitate sint, incidunt in dicti decreti pœnam per quod sublata est omnis consuetudo in contrarium. Canonicus, qui abest à seruitio suæ Ecclesiæ vltra tres menses, licet sit, & maneat in ciuitate, vel loco, in quo Ecclesia ipsa consulit, mulctari potest, prout à capitulo statuitur. Episcopus potest ob legitimam causam dare licentiam, canonicis, vt à suis canonicatibus per quatuor menses abesse possint. ¶ Quibus mensibus per Concilium Tridentinum, canonicis abesse liceat à suæ Ecclesiæ seruitio, causam absentiæ non est opus assignare, neque necessaria est Episcopi licentia, sed sufficat, vel Decani, vel capituli, licet omnes canonici eodem tempore abesse non possint, nè Ecclesia destituatur à suo seruitio, sed aliqua tantum canonicorum pars videtur arbitrio Episcopi, vel capituli. Residens in decanatu vnius Ecclesiæ, non amittit fructus aliorum canonicatuum, quos in alijs quæ absentes non solent percipere. An dignitates canonici, vel portionarij canonicatus, & alij officiales possint abesse à seruitio Ecclesiæ sine licentia Episcopi? Congregatio Concilij censuit, non requiri licentiam Episcopi, quando dignitates, canonici, portionarij abesse volunt, tempore concilij Tridentini ipsis permisso: non tamen omnes simul abesse possunt, ne Ecclesia suo seruitio debito destituatur, quæ autem pars simul possit abesse relinquitur arbitrio Episcopi, & capituli. De alijs, qui nõ sunt beneficiati, & inseruiunt in Ecclesia, conciliũ nihil disposuit, sed æqualiter seruandũ quod cõciliũ mãdat circa regimẽ debitũ in diuinis officijs hoc c. in fin.

r ¶ *Saluis nihilominus*. Declarat. Cardin. An liceat canonicis regularibus, & portionarijs secularibus ab eadem Ecclesia abesse per tres menses, stante, quod per eorum statuta, & consuetudines absunt per quadraginta dies cum licentia? Sacra Congregatio in secularibus censuit negatiuè ex hoc textu. In regularibus verò censuit, non comprehendi sub hoc decreto; verùm si causa sit rationabilis, & adsit licentia prioris, poterunt abesse. ¶ An indultum Leonis Decimi, tribuens præposito, & canonicis S. Mariæ de la Scala vacationem duorum mensium contra fundationem Ecclesiæ, intelligatur sublatum per hoc cap. Si verò hoc textu prætereatur, dum vult saluas esse institutiones Ecclesiarum, quæ longius seruitij tempus requirunt? Congregatio censuit, negatiuè, cum expressè non deroget indultis, & Concilium reuocat tantum constitutiones, quæ concedunt absentiam vltrà tres menses. ¶ Quando tempus faciendi itineris periculosum est, propter nimios calores, concedi potest dilatio petenti ad proficiscendum ad residentiam sui beneficij, & interdum abest ab ea, quo ad fructus beneficij habenda est eadem ratio, ac si semper resideret. Quando non stat per aliquem quominus in suo beneficio resideat, nullum ob non residentiam detrimentum sentire debet. Licentia vt quis possit abesse causa studiorũ à seruitio suæ Ecclesiæ, vel seruitio sui canonicatus, non suffragatur vltra quinquennium à die, quo studere cœpit. An obtinentes dignitates in cathedralibus, seu collegiatis, siue præbendam, quæ tamen distincta est certa dismembratione, interim dum effectum illius non expectant, teneantur residere? Congregatio censuit negatiuè. Habentes plures canonicatus, vbi residere debeant? Congregatio censuit, habentes plures canonicatus dignitate pares residere teneantur, vbi pluribus inseruire potest. Obtinens duos canonicatus tenetur in digniori residere, eius verò, in quo non residet, quotidianas distributiones perdit, in quibus distributionibus intelligitur etiam comprehensa tercia pars præbendæ, quæ ex decreto Concilij Tridentini conuersa fuit in distributiones quotidianas. ¶ Obtinens canonicatum, & monasterium in commendam ab animarum cura liberam, in canonicatu residere tenetur. Episcopo Vlixbonensi scribatur non residentem in canonicatu Ecclesiæ Olisiponæ, cogendum non esse, vt resideat in monasterio nempè Ordinis Cisterciensis, quod obtinet in commendam. Habens duos Archidiaconatus dignitate pares residere poterit, in quo sibi placuerit, si alter est dignior, in eo residere tenetur. Habens dignitatem in collegiata, quæ vnita sit cathedrali, quæ collegiata districta, potest talis si nõ recipiatur in cathedrali, alibi si habet beneficium, residere, & dignitatis suæ fructus percipere, exceptis distributionibus, & ijs, si quæ fortè sunt, quæ absentes iusta de causa non percipiunt. Parochus, qui habet parochiam intra cuius limites adhuc habitant parochiani, tenetur in ea residere.

s ¶ *Ac residentia secus quis*. Declar. Cardin. Non tamen si in alio canonicatu etiam Ecclesiæ collegiatæ alterius diœcesis resideret.

t ¶ *Iuxta sacrorum Canonum constitutiones*. Concordat. cap. si per edictum, cum allegatis ibid. sup. eod.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform. in communi.

Interessentes dumtaxat recipiunt distributiones. *Hoc dicit* [illegible]

CAPVT XVI.

Distributiones, *a* qui statis horis *a* interfuerint, *b* recipiant: *c* reliqui, quauis collusione, aut remissione exclusa, his careant *d* iuxta Bonifacij VIII. decretum, *e* quod incipit; *Consuetudinem*: quod sancta Synodus in vsum reuocat, non obstantibus quibuscunque statutis, *f* & consuetudinibus. *h*

SVPER CAPVT XVI.

a ¶ *Distributiones*. Declar. Cardin. An canonici, vel alij officiales chori habentes in cathedralibus, vel collegiatis capellanias in titulum, veluti mercenarij, & tempore, quo in dictis capellanijs celebrant, distributiones accipere debent, licet absint à choro, & quid si deuotionis causa, vel à superiori Ecclesiæ iniungatur eis, vt eo tempore celebrent? S. D. N. etiam ex sententia Congregationis declarauit, non posse, nisi quando sic iussi essent à suo superiore, quem tamen admoneri voluit, vt ab huiusmodi iussu abstineat. Inseruientes Ecclesijs, siue parochialibus, & habentes legitima beneficia in Ecclesijs cathedralibus, vel aliàs seruitoria, quæ residentiã requirunt, quorum omnes fructus consistunt in distributionibus quotidianis, possunt omnes percipere, si modò nullæ præbendæ distinctæ fuerint, & omnes de communi percipiãt, neque detur aliquid eis, qui diurnis horis nõ intersint, & quando saluo debito seruitio parochialium, poterunt etiam inseruire cathedrali, tunc non possunt percipere, nisi quatenus inseruiant. Habens parochialem, & canonicatum ex legitima dispensatione debet residere in parochiali amissis distributionibus quotidianis. Ita etiam statuit sanct. mem. Pius V. de obtinentibus beneficium vtrũque ante concilium. Absentes pro vtilitate Ecclesiæ, distributiones quotidianas, non amittunt. Senio confectis, si aliàs residere soliti sint distributiones debentur, ac etiam infirmis ex propria culpa, & peccato eum præcedenti occasione; minus enim rigor esset, neq; superior huiusmodi inquisitionem facere debet addendo afflictionem afflictis, quandoquidem multæ essent causæ, & non turpes. Debentur etiam detentis in carceribus, non tamen ob propriam culpam iuxta doctrinam Ioannis Andreæ, in cap. 1. de cleric. non resid. in 6. Nec possunt canonici, videlicet duo ad plus associantes eorum Prælatum, quandoque volentem audire Missam, in cathedrali Ecclesia, vel in alia Ecclesia ciuitatis, participes fieri distributionum quotidianarum, quia non nisi præsentibus, & inseruientibus definitur. Vacationes omnes vnius, aut plurium mensium, quibus absentes distributiones quotidianas percipere solent, sublatæ sunt, nisi absentes ex causis à iure permissis præter quam quod si dictæ vacationes cõnexæ essent in fundatione, quæ etiam intelliguntur sublatæ, si canonicatuum fructus omnes sint distributiones quotidianæ.

¶ Non licet Episcopo aliquo prætextu distributiones quotidianas donare, relinquere, aut quauis conclusione remittere alicui, qui vel ab Ecclesiæ seruitio abfuerit, vel alio quouis modo distributiones legitimè debeat amittere, nefas sit cuipiam eas capere, etsi acceperit, suas ne faciat, sed eas restituere omninò cogatur distribuendas illicò fabricæ Ecclesiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco Episcopi arbitratu. Illi, qui studiorum causa absunt, distributiones omnes quotidianas percipere debent, exceptis incertis, & quotidianis prouentibus, qui tantum inter eos diuidi solent quotidie, si sacris horis intersunt. ¶ Canonicus, qui dum erat sanus, nec aliqua legitima causa impeditus, canonicatus sui personale munus obire solitus erat, si postea ægritudine superueniente impediatur id exequi, non debet propter ea quotidianas distributiones amittere. ¶ Congregatio censuit, distributiones quotidianas lucrari eum, qui indebitè coniectus in carcerem fuerit, fructus tamen præbendæ, siue massæ grossæ tamdiù deberi, quamdiù per sententiam non fuerit declaratum, iustè illum in carcere detineri.

a ¶ *Qui statis horis*. Declarat Cardinal. Congregatio Concilij censuit, seu intelligit statutas horas, idest, omnes horas, quibus diuina celebrantur, licèt glossa in Clementina, vt ij, qui ibidem Cardin. Zambar. nu. 12. dicant de iure posse fieri distributionem per certas horas. ¶ Non valet statutum, in vna hora, vel duabus interessentes lucrantur massam grossam, siue præbendam amissis distributionibus quotidianis. ¶ An canonici, & dignitates obtinentes teneantur hodie omnibus horis, tàm diurnis, quàm nocturnis diuinis interesse, licèt alias ante Concilium non nisi ad tres horas tantum Missæ, Sextæ, & Matutinæ, siue Primæ tenerentur, & per Sedem Apostolicam fuerit confirmatum, an saltem ceteræ, quæ distributione carent sint prædictis tribus copulandæ, ne contemnantur? Congregatio censuit, canonicatus, & dignitates obtinẽtes teneri interesse omnibus horis, nisi irritante aliqua confirmatione, quæ non est sublata per concilium Tridentinum. Distributiones quotidianæ certis quoque ho-

ris ex fructibus massæ proportionabiliter sunt assignandæ, ne negligantur.

b ¶ *Interfuerint*. Declarat Cardinal. Qui tempore, quo cantatur vna hora in choro Missam celebrat in Ecclesia ex deuotione, vel obligatione, non dicitur interfuisse illi horæ, nec illius distributiones accipere potest: si verò iussus fuerit à superiori, vt celebraret, tunc reciperet, superior tamen debet cauere à tali iussione. Censuit Congregatio facultatem capitularibus se se inuicem substituendi in seruitio Ecclesiæ, ab Episcopo debere concedi, ea tamen cautione adhibita, vt non eodem tempore eidem seruitio sint obstricti.

c ¶ *Recipiant* Declarat Caddinal. Habeantur tanquam præsentes in choro, qui animarum curam exercent, quæ illi Ecclesiæ imminet, dum tamen sint in actu administrandi sacramenta, vel alia exercendi, quæ spectant ad ipsam curam. Non potest declinari, quin tertia pars præbendæ conuertatur in distributiones quotidianas ex decreto Concilij sup. sess. 22. cap. 3. ratione curæ animarum, quæ imminet canonicatui, qui à præbenda non est diuisibilis. ¶ De statu, & consuetudine Ecclesiæ collegiatæ canonicorũ regularium, et tam ipsi canonici, quàm portionarij, qui sunt seculares, ab eadem Ecclesia singulis annis cum licentia Prioris, & capituli per quatuor dies abesse possint, quibus vna cum fructibus grossæ etiam distributiones quotidianas accipiant, perinde, ac si diuinis interessentes. ¶ Sacra Coegregatio in portionarijs secularibus absque difficultate censuit amittere distributiones quotidianas, & quod debentur tantum illis, qui adstant, & dicitur salarium diurnum, quod laborantibus debetur: de regularibus verò censuit illos non comprehendi hoc decreto, & quia habent seruitium continuum, si Prior eis concedat licentiam cum rationabili causa, posse abesse, & percipere.

d ¶ *His carent*. Declarat Cardin. Nisi residentes in parochialibus nullos redditus ex præbenda deberent, sed omnes fructus in distributiones essent, tunc habentur pro præsentibus, & inseruientibus, quo casu nihil vltra seruitiũ perciperent. Puniendi sunt, qui à seruitio Ecclesiæ absunt, licèt in ciuitate locové, in quibus ipsa Ecclesia consistit, sint præsentes. Qui fuerunt olim Canonici reseruantes in resignationibus domos canonicales, easque etiam laicis locantes, cogendi tamen sunt locare iusta mercede, dictas domos canonicis residentibus, ita vt hi præferantur, quibuscunque alijs in locatione, cessantibus quibusuis priuilegijs inquilinatus.

e ¶ *Iuxta Bonifacij VIII. decretum*. Hoc decretum refertur in cap. vnic. de cleric. non resid. in 6. cuius tenor talis est. *Consuetudinem, quæ in quibusdam partibus inoleuit: quæ canonici, & alij beneficiati, seu clerici Cathedralium, & aliarum Collegiatarum Ecclesiarum (distributiones quotidianas, quæ aliàs manualia beneficia, seu eniminalia nuncupantur, & tantũ residentibus tribuuntur) qualitercunque in ciuitatibus, seu alijs locis, in quibus ipsæ consistunt Ecclesiæ sint præsentes: licet diuinis officijs deseruirent penitus improbantes, Statuimus, vt distributiones ipsæ quotidianæ, in quibuscunque rebus consistant, canonicis, ac alijs beneficiatis, & clericis Ecclesiarum ipsarum, qui eisdem officijs in ipsis Ecclesijs affuerint, tribuantur iuxta Ecclesiæ cuiuslibet ordinationem rationabilem iam factam, seu etiam faciendam: qui verò aliter de distributionibus ipsis quicquam receperit (exceptis illis, quos infirmitas, seu iusta, & rationabilis corporalis necessitas, aut euidens Ecclesiæ vtilitatis excusaret) rerum sic receptarum dominium non acquirat: nec faciat eas suas. Imò ad omnium restitutionem, quæ contra huiusmodi nostram constitutionem receperit, teneatur. De distributionibus etiam pro defunctorũ anniuersarijs largiendis idem decernimus obseruandum.*

f ¶ *Non obstantibus quibuscunque statutis*. Decis. Card. 43. Congregatio Concilij censuit, non licere capitulo aliquo prætextu distributiones quotidianas donare, aut remittere alicui, qui ab Ecclesiæ seruitio absuerit, quin imò eum, qui illas receperit, teneri ad earum restitutionem, neque illas suas facere posse. Item decis. Card. 124. Congregatio Concilij censuit, quod si quis indebitè coniectus fuerit in carcerem, vtique distributiones quotidianæ ei debeantur: pariter censuit, quod fructus massæ grossæ tamdiù debeantur, quamdiù per sententiam non constiterit iuste illum in carcere detineri. ¶ Item decis. Card. 139. Congregatio Concilij censuit, duos ex canonicis, qui inseruientes Episcopo à chori seruitio absunt, lucrari quidem fructus præbendæ, non autem distributiones quotidianas. Item decis. Card. 146. Congregatio Concilij censuit, canonicum absentem studiorum causa percipere quidem fructus præbendæ, non autem distributiones quotidianas, quod si in huiusmodi distributionibus omnes capituli redditus consistant, percipere etiam distributiones dempta tertia parte, quæ inseruientibus accrescit, nullo autem casu debere ipsum canonicum percipere distributiones Missis, aut defunctorum anniuersarijs applicatas. ¶ Item decis. Card. 162. Congregatio Concilij censuit, canonicos Episcopum in visitatione comitantes, percipere quidem debere fructus præ-

præbendæ, non autem distributiones quotidianas, in illis Ecclesijs, in quibus fructus præbendæ sunt distincti, à quotidianis distributionibus, vniuersi capituli redditus constet percipere debere ipsas distributiones dimissa tertia parte, quæ inseruientibus accessit; verum huiusmodi dictis de causis absentes nullo modo percipere eleemosynam pro anniuersarijs, vel Missis relictam, aut elargitam nisi ipsi Ecclesiæ per se seruitium præstiterit. Item decis. 192. Congregatio Concilij censuit, decret. cap. 3. vet. distributiones, sess. 24. sublatam esse consuetudinem percipiendi distributiones in absentia, etiam immemorabilem. Item decis. Card. 267. Congregatio Concilij censuit, Episcopum priuilegio sacris canonibus concesso posse vti opera duorum canonicorum, eosque dum illi inseruient debere percipere fructus præbendæ, amissis distributionibus quotidianis, si distributiones quotidianæ semotæ sint à fructibus præbendæ. Quod si omnes fructus in quotidianis distributionibus constent, debere percipere earum duas partes amissa tertia, quæ accrescit inseruientibus.

g ¶ *Et consuetudinibus*. Declarat Cardin. Etiam immemorabilibus in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis insignibus non deferuiendi. Et consuetudinibus etiam immemorabilibus: non tamen sustulit hoc decretum fundationes, nec confirmationes Apostolicas. Et ita declarauit S. D. N. Gregorius XIII. immemorabilem consuetudinem non excusare à residentia in Ecclesijs cathedralibus, & collegiatis insignibus, vt supra dictum est. An excusantur canonici abeundo ad matutinum, si ex immemorabili consuetudine id faciant? Congregatio censuit, canonicos non excusari si vllam aliam causam allegant, præter hanc, quod si per ipsos id facere debent, non augendæ illis, vt petant distributiones. Congregatio censuit, id agendum ex præscripto decretorum Concil. sess. 21. & 22. cap. 3. ¶ Si factum est aliquod statutum, quod canonici possent inseruire per substitutos, vel saltem vnus pro alio, non habeatur ratio, quia est contra Concilium. An obtinentes dignitatem cum canonicatu, seu portione in eadem Ecclesia teneatur per se ipsum vtriusque beneficij onera subire, ita vt satisfaciat Cōcilio deseruiendo personaliter in dignitate, & per substitutum in canonicatu, seu portione non obstante contraria Ecclesiæ consuetudine? Congregatio Concilij censuit, posse aliquem in vna Ecclesia ex priuilegio, vel consuetudine fungi duplici officio, vt sit Thesaurarius, & canonicus, & propterea duplices lucrari distributiones, qui eas obtinent diuerso iure, cum inter dignitates suppleat numerum Canonicorum, nec eget substituto. Abb. in cap. cum olim, in 6. de re iudicata.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform. in communi.

Vnusquisque teneatur per se officia obire, & Episcopo inseruire. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

Omnes diuina per se, h & non per substitutos, compellantur obire officia, i & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, k & inseruire, l atque in choro ad psallendum, instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, distinctè, deuotèque laudare.

SVPER CAPVT XVII.

h ¶ *Omnes diuina per se.* Decis. Cardinal. 16. Congregatio Concilij censuit, pœnitentiarium dum confessiones audit, in Ecclesia censeri præsentem, etiam in processionibus, & orationibus.

i ¶ *Compellantur obire officia*. Declar. Card. Et ad omnes septem horas canonicas teneatur, & ad faciendum principium, & officium hebdomadarij, si tamen alij non sunt Canonici.

k ¶ *Pontificalia exercenti assistere*. Declarat Card. Comitantes Episcopum non lucrantur distributiones quotidianas, nisi canonicatus consisterent, in distributionibus quotidianis, & tunc amittunt eam partem, quæ deseruientibus accrescit. ¶ An capellaniæ in Ecclesia cathedrali existentes, quarum redditus ex varijs defunctorum redditibus cum onere Missas aliquot, & diuina officia pro animarū salute celebrandi, inter se tantum distribuūt cappella in præsentes, qui contra onera prædicta per se ipsos, & per alios presbyteros, quosque persoluunt, reliquis capellanis, qui præsentes non sunt nihil percipientibus personalem residentiam requirant, ita quod, qui eas obtinent, ad residentiam præcisè etiam per priuationem cogi possunt, non obstante consuetudine contraria? Multi ex Illustrissimis tenebant non posse cogi præcisè, & in hanc sententiam inclinabat maior pars, allegaretur aliàs fuisse contrarium decisum, quoniam fructus tunc in forma distributionū vt in canonicatibus. Ideò fuit decisum posse cogi præcisè ad residendum. ¶ Episcopo Missam priuatam celebranti non tenentur canonici assistere. In modo assistendi & seruiendi

uiendi Episcopo celebranti seruanda est consuetudo Ecclesiæ. Canonicatus, & dignitates obtinentes in cathedrali omnes Episcopo Pontificalia exercenti assistere debent, nisi aliqui legitimè absint, etiamsi titulo vacationis, & renuentes Episcopus puniat. In conferendo ordines seruandum est cap. 8. sess. 23. Episcopo exercenti Pontificalia extra cathedralem Ecclesiarum, in ciuitate tamen, non in diœcesi, tenentur assistere, & inseruire, qui solent assistere, & inseruire exercenti pontificalia in cathedrali. Obtinentes dignitatem, vel canonicatum in cathedrali, cogi non possunt ab Episcopo, vt sibi assistant, seu inseruiant, quando in Ecclesia prædicta Missam priuatam celebrebit: potest tamen ipsos cogere sibi assistere: & inseruire, quando exercet Pontificalia in ipsa cathedrali Ecclesia. An ad solum Episcopum spectet nominatio existentium in Pontificalibus, tam in Missa, quàm in Vesperis, vel an spectet ad capitulum? Congregatio censuit, seruandam esse consuetudinem eiusdem Ecclesiæ, de qua constet, seruandum esse id quod scribitur in Pontificali, etiã non obstante consuetudine.

1 ¶ *Inseruire*. Declar. Cardin. Congregatio censuit, canonicos accedere debere ad cubiculum Episcopi, quoties ipse non priuatim, sed pontificaliter cum cappa; in diebus festiuis, & solemnibus voluerit descendere vt assistat vel horis diurnis, vel Missæ sacrificio, multoq; magis si ipsemet sit celebraturus; in reditu verò vsque ad ostium domus Episcopi, Episcopo præcedente, ipsique sequentibus comitari debere: in diebus autem feriatis, quando priuatim venit, in Ecclesia celebraturus, aut quidquid aliud acturus, debere non nullos ex canonicis accedere ad ostium Ecclesiæ, & Episcopum comitari, id ipsumque in redditu obseruandum. Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini. Pro parte capituli Seguntinensis supplicantur infrascr. dubia declarari, circa quorum obseruationem contra consuetudinẽ immemorabilem eiusdem Ecclesiæ à Reuerendissimo Domino Episcopo molestantur. Primum est præsupposito, quod ab immemorabili tempore prædictum capitulum est in possessione nominandi, & deputandi per eorum Magistrum cæremoniarum, & prouidentem chori respectiuè ex dignitatibus, & canonicis dictæ Ecclesiæ assistentes, & ministros in choro per diem ante in tabula describentes eos, qui debent assistere, & ministrare Episcopo Pontificialiter in Cathedrali celebranti, seu Pontificalia exercenti, aut concionanti, aut capitulum iuxta eamdem consuetudinem assistentes, & ministros prout hactenus deputare debeat. An potius Reuerendissimus dominus Episcopus, nam stante prædicta consuetudine videtur capitulum satis habere fundatam suam intentionem? Etsic eam seruandam esse, prout à sacra Congregatione, in alijs Ecclesijs fuit declaratum. Congregatio censuit seruandam esse consuetudinem, ita tamen vt Magistris cæremoniarum à libri Pontificalis præscripto discedere non liceat, præstantiores verò ceteris assistendo eligendæ. Secundum, an capitulum teneatur dare assistentes eidem Reuerendissimo Domino Episcopo, quando in cathedrali, vel alia ciuitatis Ecclesia priuatim, non autem Pontificaliter celebrat, vel concionatur, siue concioni interest pro arbitrio, etsi nunquam tales existentes capitulũ dare consueuit, quod etiam reperitur in alijs Ecclesijs declaratum à sacra Congregatione? Congregatio censuit, quando priuatim Episcopus celebrat, non tenetur capitulum assistentes dare. Tertium, an Reuerendissimo Episcopo extra ciuitatem Seguntinensem Pontificaliter celebranti, siue Pontificaliter ministranti, vel concionanti, seu concioni pontificaliter interessenti, dictum capitulum assistentes ei præstare debeat? Et quidem pro parte capituli, dicitur non teneri dare assistentes extra ciuitatem, quod vt creditur, iam declaratum reperitur in alijs Ecclesijs. Congregatio respondit, Pontificalia Episcopo exercenti, siue in cathedrali, siue in alia Ecclesia in ciuitate, & suburbiis teneri. Quarum, vt euitetur omnis discordia, supplicatur declarari, an omnes assistentes debeant esse dignitates, & canonici? An verò illi, quos capitulum nominauerit ex dignitatibus, canonicis, & præbendis, iuxta consuetudinem supradictam immemorabilem, quã etiam seruandam iam fuit in alijs Ecclesiis declaratum, & præsupposita hac consuetudine etiam quod Decanus Seguntinẽsis Ecclesiæ, ex statuto fundamentali dictæ Ecclesiæ facto authoritate Apostolica est præsidens chori, cui incumbit regimen chori, & correctio, & punitio colloquentium in eo, & perturbantiũ officia diuina, & quòd ille tanquam præsidens chori est inter dignitates, & canonicos tantũ. Diaconus verò inter dimidios ex consuetudine non reperiuntur, qui debeant esse prædicti assistentes, & ministri. Et in hoc videtur etiã dicendum seruandam esse consuetudinem Ecclesiæ, quæ rationabilis est, & iuri conformis; cum semper dignitates deputentur distributis inter omnes oneribus suo ordine, & habita ratione personarum, & impedimentorum, prout etiam creditur declaratũ reperiri in alijs Ecclesijs. Congregatio censuit, Episcopo solemniter Missam, aut Vesperas cele-

celebranti primam dignitatem obtinentem, pluuiali induto debere in officio præsbyteri assistentes inseruire, & ipso legitimè impedito secundum dignitatem, si canonici sunt omnes presbyteri, postremos canonicos Episcopi celebranti assistere debere, & Subdiacono. Illustrissime, & Reuerendissime Domine, pro parte Reuerendissimi D. Episcopi Abulensis fuerunt in nostro capitulo intimatæ quædam litteræ Dom. vestræ Illustrissimæ, in quibus declaratum fuit decretum sacrosancti Concilij Tridentini, cap. 12. sess. 24. de reform. §. omnes verò, vt scilicet omnes canonici teneantur Reuerendissimum Dominum Episcopum associare à domo sua ad Ecclesiam, quando d. D. Episcopus venit ad celebrandum, & Pontificalia exercendum. Et quamuis, Illustrissime domine, dictum decretum comprehendat omnes, qui sunt de capitulo, prout est consuetudine sunt in dicta nostra Ecclesia dignitates, & portionarij simul cum canonicis. Et ita etiam fit de iure, quod appellatione canonicorum, veniat totũ capitulum, ac etiam ex mente dicti sancti Concilij Tridentini dicto §. omnes verò, &c. Prout fuit declaratum per Dominationem vestram Illustrissimam, & sacram Congregationem, in vna Burgensis associationis: nihilominus tamẽ dictæ dignitates, & portionarij dictæ Ecclesiæ Abulensis nollent Reuerendissimum Dominum Episcopum associare, quatenus non fuissent comprehensi in dicto decreto, totam id onus canonicis imponentes, quare pro parte canonicorum dictæ Ecclesiæ Abulensis humiliter supplicatur, ac petitur, vt dignetur D. V. Illustrissima declarare, prout fuit declaratum in dicta Burgẽsi, quod in dicto decreto associandi D. Episcopum Abulensem comprehendantur omnes dignitates, & portionarij dictæ Ecclesiæ cum etiam prout dictum est, sint de capitulo, & non deceat membra à capite discedere, & quod simul cum canonicis teneantur associare D. Episcopum. ¶ Reuerendissime Domine vti frater, ad dubitationẽ, quæ oritur ex litteris superioribus diebus ad amplitudinem tuam scriptis, de qua agitur in libello, cum eis ad eam misso, Congregatio Cardinalium sacri Concilij Tridentini interpretum respondit, Dignitates item, & portionarios Ecclesiæ, æquè ac canonicos debere Episcopum associare: idque Congregatio ipsa vult omninò obseruari. Deus incolumitatem conseruet, magisque in dies faciat gratiæ suæ participem, Romæ, die 25. Maij. 1586. Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini capitulum, canonici Abulenses, in pluribus defecerunt circa reuerentiam eorum Prælato debitam, ac cæremoniarum obseruantiam, non sine scandalo populi, & præiudicio cultus diuini, vt ex testibus desuper examinatis, contemnentes sacras sanctiones, ac sacri Concilij decreta, quibus cauetur, vt Episcopis omnis honor tribuatur, qui eorum dignitati par est. Primò enim decretum ediderunt, vt nullus Episcopum associaret, alloqueretur que, neque visitaret, vt dicunt testes super secundo, & quarto articulo; & ideò nolunt eum associare, vt dicunt testes super IX. quod sæpis rebellionem aduersus Prælatum, & eo Prælatus afficitur iniuria Congregatio censuit, seruandum à se decretum alias esse Episcopo transmissum, & capitulum reuocauit decretum, & vult associare, dummodò sibi intimetur hora, neque teneatur expectare vltrà dimidiam horam. Congregatio censuit, circa horam, quod Episcopus pro sua prudentia statuat, ac moderetur. Ita Illustrissimo Domino placuit ordinare super hoc ne diuina extra suas horas dicantur, & ciues recedant ab Ecclesia, & populus scandalizetur. Secundò, dum Episcopus accedit ad Ecclesiam pro diuinis audiendis, siue celebrandis, interim dum orationem ante altare maius dicit, & antequam accedat ad suam sedem in choro, Canonici incontinenti incipiunt cantare horas, vt dicunt testes super III. articulo, cum tamen non debeant illas incipere, quousque Episcopus ad suam Sedem peruenerit, & existat, hoc negatur, & capitulum contentatur, quod Illustrissimus Dominus decernat, quando horas debeant incipere, & Dominus Episcopus venire. Congregatio respondit horas diuinas inchoandas statim, ac Episcopus fuerit in choro. Tertiò, visus est Ecclesiæ huius, vt quando Episcopus ingreditur Ecclesiam, capellanus Ecclesiæ sibi præbeat hyssopum cum aqua benedicta, hoc tamen ex particulari decreto canonici fieri prohiberunt, vt dicunt testes super sexto, dicentes, quod attendatur consuetudo Ecclesiæ; quia capitulum dicit seruare contrarium; videlicet, quod familiaris Domini Episcopi ei dat aquam benedictam. Congregatio respondit, seruandam esse consuetudinem, alioquin seruandum subscriptum decretum, quod à Pontifice præscribitur. ¶ Episcopo rei diuinæ peragendæ causa ad Ecclesiam venienti cum cappa Pontificali, comitantibus canonicis, vnus ex dignioribus ex capitulo in porta primaria Ecclesiæ porrigat asperiorium cum osculo, cum verò priuatim adit Ecclesiam, tunc ex suis familiaribus vnus aquam ad aspergendum, vt est consuetudo Episcopo porrigat. Quartò, est consuetudo Ecclesiæ, vt Episcopus dicat submissè responsorium in processionibus solemnibus, & Diaconus, &

Sub-

Subdiaconus teneant ei librum: quam consuetudinem recusant Canonici obseruare, sed mandat, vt famulus chori dictum librum teneat, vt dicunt testes, attendatur consuetudo Ecclesiæ, vt quando Episcopus dicit submissè responsorium, dictus Diaconus, & Subdiaconus teneatur ei librum, & negat capitulum mandasse, quod famulus chori librũ teneret, sed fuit in Curia Magistri cæremoniarum: & imò Diaconus eadem die non potuit tenere librum. Quintò, quando Episcopus celebrat Pontificaliter, denegant, & subterfugiunt assistere, & ei dare assistentes iuxta consuetudinẽ Ecclesiæ, & formam in Pontificali præscriptã, & in contemptum dimittunt Episcopũ solum ad altare, vt dicunt testes, & in his specialiter deliquerunt, Subdiaconus Oropesa, Canonicus Serua, & Doctor Ares: attendatur consuetudo antiqua, quòd capitulũ nominet assistentes ex dignitatibus, & canonicis, qui teneantur assistere, non tamen in casu [illegible] tis, & consecrationis olei: vt inf. cap. 14. Congregatio censuit seruandum quod consuetudine receptum est, aliàs, quod in Pontificali præscribitur. Sextò, est consuetudo Ecclesiæ, vt assistentes induantur propè capellam maiorem, & [illegible] Episcopum ad chorum tamen [illegible] capitulares malitiosè relinquunt Episcopum solum proportionare maiusc. solus ipse accedit ad chorum, & assistẽtes se induunt in sacristia ex consilio Decani, & aliorum sequentium, vt dicunt testes super eisdem nono, & decimo articulis attendatur consuetudo Ecclesiæ, quæ est, quòd dignitates, & canonici assistentes induant se in credentia superiore, vel in sacristia, & familiares Episcopi, & alij induunt se in credentia inferiori, vbi Dominus Episcopus vult induantur assistentes. Congregatio censuit, consuetudinem obseruandam esse, ita vt Episcopus solus non accedat. ¶ Septimò, Decanus dictæ Ecclesiæ obiurgat Magistrum cæremoniarũ, rituum, & obseruationum, vt dicunt testes super XI. Negatur, sed mouerunt eam, vt nihil faceret contra antiquam Ecclesiæ consuetudinem. Octauò prædictus Decanus, & alij principaliores dignitates obtinentes recusãt ea, quæ eorum dignitatum muneribus incumbunt circa cæremonias, & assistentiam exercere, neque in hoc Pontificale obseruare volunt, vt dicunt testes super XII. Negatur, sed conseruatur consuetudo antiqua Ecclesiæ, vel Pontificale. Nonò, euenit, quodam die, dum Episcopus accessit ad conciones capitulares malitiosè clauserant portam chori, qua debebat ingredi Episcopus, ita quod coactus fuit alia via proficisci, & transire, inter mulieres solus, vt dicunt testes super XIII. Sunt tres portæ, & duæ erant apertæ, & sacrista omisit aperire aliam, & capitulum propter huiusmodi illum puniuit. Decimò, euenit, quod altera die existente Episcopo in sua Sede in choro tempore decantationis cantici Magnificat; thuribularius, primum thurificauit Decanum, & Archidiaconum, & illos, qui ferebant cappas, & posteà Episcopum: cũ tamen prius debuisset thurificare Episcopum cui primus honor in omnibus actibus debetur, vt dicunt testes super XIIII. Negatur, & est inuerisimile, & est impossibile. ¶ Vndecimò, dum Episcopus sedet in choro, assistentes nolunt sustinere in altum Missale, seu Breuiarium, vt recitentur ea, quæ in choro cantantur, sed potius à longè, & ita inferiùs illud tenent, vt in eo legere non possit, vt dicunt testes super XV. Etiam negatur, & est inuerisimile, & impossibile. Duodecimò, dum etiam Episcopus consecrat oleum, & chrisma, de consuetudine Ecclesiæ immemorabili solent ei assistere duodecim presbyteri canoni, & portionarij, nihilominus dum Modernus Episcopus duobus annis præteritis illa consecrauit, astiterunt ei tantum capitulum dictæ Ecclesiæ, vt dicũt testes super XVI. Ita modo instant Canonici, vt attendatur consuetudo antiqua Ecclesiæ, quæ est, quòd in consecratione olei non assistant canonici, & Dignitates, sed capitulum chori, & beneficiati parochialium: tum quia interuenit magnus numerus in dicto actu: tum etiam; quia præbendati sunt paucissimi, & deficerẽt in choro. Congregatio respondit, differentiã esse inter assistentes, & præsentes, vndè si ex consuetudine nõ solent assistere in dicto actu, non propterea sequitur, vt præsentes non sint, & præstare, quod Episcopo debent Pontificalia exercenti.

De Clerico per saltum promoto.

TITVLVS DECIMVS.

In sessione vigesima tertia Concil. Triden. cap. 14. de reformat.

CAPVT VNICVM.

Cum promotis per statutum, *m* si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.

De Clerico per saltum promoto.

SVPER CAPVT VNICVM.

m ¶ *Cum promotis per saltum.* Declar. Card. An ea solùm intelligenda sint de promotis per saltum aliquo sacrorum ordinum omisso? An verò etiam de promotis ad maiores ordines omissis minoribus, siue omnibus, siue vno tantùm, & quid de omittentibus primam tonsuram? Congregatio censuit anno 1588. habere locum decretum Concilij in omnibus casibus positis.

De filijs presbyterorum promouendis, vel non.

TITVLVS VNDECIMVS.

In sessione vigesima quinta Concil. Trid. cap. 15. de reform.

Filius illegitimus nequit ministrare, neque beneficium aliquod, seu pensionem obtinere in Ecclesia paterna. Hoc dicit.

CAPVT I.

Vt paternæ incōtinētiæ *a* memoria à locis Deo consecratis, quos maximè puritas, sanctitasque decet, longissimè arceatur; non liceat filijs clericorum, *b* qui nō ex legitimo nati sunt matrimonio, *c* in ecclesijs vbi eorū patres *d* beneficium aliquod ecclesiasticum *e* habent, aut habuerunt *f* quodcunque etiam dissimile *g* beneficium obtinere *h* neque in dictis Ecclesijs quoquo modo ministrare: *i* nec pensiones, *k* super fructibus beneficiorū, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt habere.

De filijs presbyterorum promouen.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Vt paterna incontinentia.* Declar. Card. Fuit quæsitum, in quo differat hoc decretum à iure communi? Responsum est quod in quinque. Primò, quod non solum ratione successionis, prout de iure communi, sed etiam ob incontinentiæ memoriam inualuit hæc prohibitio. Secundò, quòd talis memoria legitimè arceatur, non solum mediatè, prout de iure communi, sed etiam immediatè, contra Abb. in cap. dilectus, num. 11. eod. tit. Tertiò, quod non solum prohibetur successio in beneficio eodem, sed in alio quocunque etiam dissimili, dummodo sint in eadem Ecclesia contra ius commune, de quo per Abbatem in cap. ad abolendam, post princ. Quartò, quòd nedum prohibetur filium obtinere beneficium in eadem Ecclesia, in qua pater obtinet, sed etiam ministrare contra ius commune, quo tantum patri ministrare prohibetur, Abb. in c. cum decorem, eodem tit. Quintò, quòd neque pensiones super fructibus beneficiorum, quos parentes eorum obtinuerunt, vel obtinent habere potuerunt filij.

b ¶ *Non liceat filijs clericorum.* Concil. IX. Tolet. cap. 10. & cap. proposuisti. 28. distin. Grauius in hos animaduertunt, & concordat Alexand. III. par. 19. cap. 3. & Concil. II. Later. cap. 14. can. 2. & per totum de filijs presbyterorum. Decis. Card. 40. Congregatio Concilij causa aliàs maturè discussa censuit, nepotē legitimum ex filio illegitimo, non comprehēdi decreto. c. 15. sess. 25. Item decis. Card. 221. Congregatio Concilij censuit, decretum. cap. 15 sess. 25. minimè prohibere, vt nepos legitimus, ex filio illegitimo, beneficium, quod auus habuit, obtinere non possit.

c ¶ *Qui non ex legitimo nati sunt matrimonio.* Declar. Card. Filij illegitimi clericorum, non prohibentur à Concilio Tridentino cum patribus habitare. Filij presbyterorum decreto hoc Concilij Tridentini non prohibentur retinere beneficium legitimè obtentum in eadem Ecclesia, in qua fuit beneficiatus pater eorum, qui ante publicationem eiusdem Concilij è vita migrauit. Patre ante Conciliū mortuo, non tenetur eius filius illegitimus, qui in eadem Ecclesia canonicatum, seu aliud beneficium obtinet, illud resignare, quia hoc decreto tantum prohibentur in futurum obtinentes.

d ¶ *In Ecclesijs vbi eorum patres.* Declarat. Card. Hoc caput cuius vigore filij illegitimi arcentur à beneficijs, quæ in Ecclesia sunt, in qua fuit beneficiatus eorum pater, locum nō habet, nisi in filijs, qui mortuo patre beneficia in eadem Ecclesia impetrare volunt, nisi in illis, qui vna cum patre in præsenti reperiuntur obtinere in eadem Ecclesia. Conciliū Tridentinum in hoc decreto de filijs presbyterorum, qui non possunt habere beneficia in Ecclesia, in qua pater eorum ad præsens mortuus est, non ligat eos, qui obtinuerunt ante Concilij Tridentini publicationem beneficia in Ecclesia, in quà habuerat, vel tunc temporis habebat eorū pater. an illegitimus, cuius pater fuit Rector Ecclesiæ matricis, possit Ecclesiam filialem obtinere, dependentem, seu alias illi vnitam, in qua eadem matrix

habeat etiam quædam iura parochialia, saluo hoc decreto? Congregatio censuit posse; nisi vnio facta sit per viam subiectionis Ecclesiæ matricis. ¶ Fuit dubitatum, an filij illegitimi possint obtinere beneficia vnita Ecclesijs, quæ obtinuerunt, vel obtinent parentes eorũ? Et fuit resolutum, quod si beneficia sunt vnita æquè principaliter, tunc illigitimi obtinere non possunt: si verò non sunt vnita æquè principaliter, sed accessoriè, tunc possunt, si tamen dictæ Ecclesiæ vnitæ, non tenentur ministrare in principali. ¶ Fuit pariter dubitatum, An illegitimi obtinere possint Ecclesias filiales, quando eorum patres obtinuerunt matrices? Et fuit dictum, posse obtinere, quando obtinentes filiales non tenentur ministrare in matrice. Habens canonicatum in Ecclesia, in qua pater eius similiter canonicatum obtinuit, non potest in eadem Ecclesia de canonicatu ad dignitatem ascendere, Pater, qui est coadiutor filij, in canonicatu, cedere tenetur omne ius filio, posset tamen sibi aliquem seruare fructum, aut pensionem. An tollerandi in Ecclesia, vel expellendi canonici illegitimi ex presbyteris, & non solutis mulieribus, & dispensatur post Concilium Tridentinum, si eius pater nunquam in Ecclesia fuit, sed possessionem per procuratorem apprehendit, & nullos fructus percipit, & alterius, qui litteris Apostolicis non expeditis, nec possessione secuta cessie in fauorem alterius in manibus Pontificis? Congregatio censuit, prædictum canonicum, cuius pater possessionem per procuratorem apprehendit; comprehendi hoc casu, & ideò appellandum esse: alterum verò canonicum, cuius pater, nec literas Apostolicas expediuit, nec vnquã habuit possessionem, non comprehendi, ideò permittendum esse. Decretum huius cap. non obstat, quominus filius illegitimus canonicatum, seu beneficium ibi ante Concilium, per resignationem acquisitum retinere possit, cuius possessionem adeptus est post mortem patris. Hunc locum sacra Congregatio censuit, procedere non solùm in filio respectu aui, propter verbum longissimè, quod excludit omnem personam mediatam, vt dictum est,

e ¶ *Beneficium aliquod Ecclesiasticum*. Decl. Card. Concilium Tridentinum non prohibet, quin pater, & filius possint celebrare Missam in eadem ecclesia, dummodò ambo non obtineant beneficia in ea, sed id fiat ab altero causa legati, quod legatum sit Missam celebrantibus. Ad Episcopum N. scribatur, vt desinat molestiam exhibere presbytero N. illegitimo celebrãti Missam ob quoddam legatum in eadem ecclesia, in qua pater celebrat ob deuotionem, cum neuter habeat beneficium, & hic casus non sit prohibitus à Concilio.

f ¶ *Habent. vel habuerint*. Dec. Cardin. Non dicitur habuisse ad hoc, vt comprehendatur sub hoc capitulo ille, qui fuit prouisus, & litteris non expeditis, & possessione non habita cessit alteri. Hæc verba intelliguntur de futuro, scilicet post publicationem Concilij, nõ autem ante Concilium, sed etiam intelligendum est in pensionibus; neque mediatè comprehenditur etiam hoc decreto Concilij, scilicet, qui per procuratorem, sed in ecclesia nunquam ministrauit? Congregatio censuit, quod sic; quia per prouocationem acquiritur ius in re, & causatur vitium in personam filij per patris institutionem. Abb. in cap transmissa. nu. 6. de filijs presbyterorum. Si verò per solam publicationem pater obtinuerit beneficium, cum vel litteras expediuerit, nec possessionem cepit, secus censuit Congregatio, quia ante litterarum confectionem gratia non est perfecta, sed informis. ¶ Dubitatum fuit, an præsumpta dispensatione, in qua fundatur regula de triennali, habeat locum contra hoc decretum, ita vt possidens beneficium teneatur contra dispositionem huius cap. ex aliqua præsumpta dispensatione suam possessionem tueri valeat? Congregatio Concilij die 30. Iulij. 1586. tenuit negatiuè, quia dicta regula requirit titulum coloratum, vt latè in cap. 4. sess. 7.

g ¶ *Quodcunque etiam dissimile*. Decl. Card. In Ecclesijs sororum aliarum Ecclesiarum, sicut sunt reliquæ in Hispania, in quarum altera residendo præsupponitur residere in principali, non potest pater residere in vna, & filius in altera. Cum patre habente præbendã Theologalem in ecclesia, in qua eius filius illegitimus canonicatum detinebat, qui filius, scilicet canonicatum dimittere teneretur; tamen ob suarum virtutum merita, & testimonium ipsius Episcopi fuit dispensatum, ac etiam cum filio; dummodò idem pater abstineret ab Ecclesia, sed per substitutum legeret ab Episcopo eligendum, cui assignetur aliqua portio arbitrio eiusdem capituli, & Episcopi.

h ¶ *Beneficium obtinere*. Declar. Card. Non autem si etiam duæ obtinuissent, & de fruitione fructus hoc tempus ageretur.

i ¶ *Neque in dictis Ecclesiis quoquomodo ministrare*. Declar. Card. Dubitatum fuit, an filius illegitimus laicus, qui in Ecclesia, in qua pater beneficium habet, nec possessionem, sed vt cantor musicæ tantummodò in Ecclesia cantat, prohibeatur per istum textum; Congregatio die Decembris. 1574. censuit affirmatiuè, quia concilium dicit quoquo modo ministrare; eadem enim ratio, siue ministret in of-

in officio, siue in beneficio. ❡ Filius clerici hoc decreto non prohibetur, quominus tanquam capellanus amouibilis deseruire possit, atque obtinere beneficium in Ecclesia, in qua eius pater nunquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium ecclesiasticum, licet pro capellano immouibili inseruierit in eadem Ecclesia. In Ciuitate Laodicensi sunt plures Collegiatæ, Decani, & Canonici vigore statuti accedunt ad certas processiones in certis festis diebus anni ad cathedralem, & ibi canunt vnum versiculum, seu collectam, hoc stante, fuit pluries dubitatum, an valeat electio facta de filio illegitimo ad Decanatum vnius illarum Ecclesiarum collegiatarum, cũ prædicta teneantur præstare in cathedrali. in qua pater eius canonicus fuit? Congregatio ter censuit, filium illegitimum incapacem esse huius Decanatus, quia quoquo modo inseruire dictæ Ecclesiæ videtur. Et quia S. D. N. mandat iterum partes audieret, tamen Congregatio stetit in decisis. Non solum filius non potest retinere beneficia in Ecclesia, in qua pater obtinuit, sed nec canere in eadem Ecclesia, tanquam musicus simplex.

k ❡ *Nec pensiones*. Declar. Cardin. Decretũ hoc non obstat, quin filius presbyteri, in cuius fauorem fuit imposita pensio ante Concilium Tridentinum, super partem quam tunc pater eius resignauit possit exigere prædictã pensionem. Idem decretum locum non habet in ijs filijs presbyterorum, qui pensiones super beneficio à patre obtento ante Conciliũ Tridentinum, & illius confirmationem à patre obtinuerunt. De illegitimo N. Habente beneficium in Ecclesia, in qua patre, sed patre deseruiente, & tunc, & anteà semper, in eadem Ecclesia, vt sibi possit retinere, vel reseruare pensionem, nihil obtinendum est. Cum N. portionem habente in Ecclesia, in qua pater viuit cum regressu eius, qui regressum habet. Cum filio obtinente pensionem in Ecclesia N. qua pater habuit canonicatum, quem resignauit visum est, dispensandum. Filius illegitimus presbyteri dimidius beneficiatus in vna Ecclesia in qua pater eius olim beneficium habuit, non potest ascendere ad integram portionem. Filius presbyteri illegitimus non potest obtinere beneficium, quod olim pater eius absque legitimo titulo, & minus pacificè aliquamdiù possedit die 4. Septembris. 1586.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 15. de reform.

Obtinentes beneficia in Ecclesijs paternis tempore Concilij tenebantur ea resignare, aut permutare intra tres menses. Hoc dicit.

CAPVT II.

Si in præsenti *l* pater, & filius illegitimus in eadem Ecclesia beneficia obtinere *m* reperiantur, *n* cogatur filius suum beneficium resignare, *o* aut cum alio permutare extra Ecclesiam intrà trium mensium spatium: *p* aliàs ipso iure eo priuatus existat, & super his quæcunque dispensatio subreptitia censeatur. *q*

SVPER CAPVT II.

l ❡ *Si in præsenti*. Declar. Cardin. In petitione presbyteri N. de resignatione canonicatus nepoti coadiutor, quod ideo fit, vt eius filius possit obtinere, quem habet in eadem Ecclesia canonicatum, visum est dandum spatium sex mensium filio ad permutandum, ita tamen, vt interim ab Ecclesia omnino abstineat. Illegitimo N. habente beneficiale, patrimoniale, quod permutare non potest, in Ecclesia, in qua idem pater habet, sed non seruit iam diù iacens in lecto paralyticus concessum est, vt retineat, quia non potest permutare. Spurij petentes in posterum detransitu ad honorem, afferant testimonium, & Episcopi commendationem, & maioris partis sui capituli, postulantibus dum viuit alter, vel pater, vel filius, possit ire ad aliam Ecclesiam, vt illo mortuo de consensu Episcopi, & capituli liceat ad primam Ecclesiam residere, concessum est. ❡ Stante supradicta declaratione, quod Concilium non comprehendat nepotem legitimum ex filio, seu filia illegitimo respectu beneficij, quod alius obtinuit, an procedat etiam viuente ipso auo, adeò vt nepos ex filia illegitima, siue illa viuat, siue non, possit obtinere pensionẽ super beneficio parochiali, quod auus possidet? Congregatio die 13. Maij 1586. censuit negatiuè, vt arceatur memoria vitæ incontinentiæ: licet omnes Illustrissimi dixerint, contrariam opinionem esse de iure veriorem ex sententia Rotæ. ❡ Cardinali N. dubitanti, an nothi parochias obtinere possint? visum est respondendum Concilium Tridentinum de hoc non esse loquutum.

m ❡ *In eadem Ecclesia beneficia obtinere*. Declar. Cardin. Idem esset si vnum tantum, sed esset in persona patris, & filij cum alternatiua residentia. Dicitur & eam obtinere resignatarius cum reseruatione tituli, & denominationis, necnon fructuum pro resignante, perinde, ac si resignasset, vnde resignatarius censetur priuatus titulo, si post publicationem

Concilij intrà tempus hic præscriptum non resignauit, si tamen eius viueret beneficiatus, in ea Ecclesia, verè beneficiatus est, licet reseruatis fructibus, vt suprà, secus verò si eius pater in eadem Ecclesia beneficiatus ante prædictam publicationem Concilij fuisset mortuus: tunc eueniente morte resignantis illud beneficium plenè possidere potest, fructusque inde percipere, pleno iure, & tuta conscientia tanquam ante Concilium acquisitum.

n ¶ *Reperiantur*. Declar. Card. Etiam si esset factus coadiutor, teneretur intrà sex menses à die mortis patris resignare.

o ¶ *Cogatur filius suum beneficium resignare*. Declar. Card. Si fieret locus regressui, & qui regressum habet nollet consentire, oblata prius resignatione cum honesta pensione, & non accepta admittitur resignatio, & regressus suspenditur vtrique ad accessum, vel decessum resignatarij. Filius omninò cogendus est resignare beneficium, quod obtinet in illa Ecclesia, in qua pater obtinuit, qui filius sem per repræsentat incontinentiam paternam: hoc tamen moderatum quandoque fuit de consensu Ordinariorum, si pater resignasset sua spontè suum beneficium.

p ¶ *Intrà trium mensium spatium*. Declara. Card. Filij intrà trium mensium spatium resignare debent sua beneficia, quod adeò verū est, vt si post dictos tres mẽses resignauerint, nihil eis prodest hoc decretum.

q ¶ *Subreptitia censeatur*. Declar. Cardin. Illegitimus beneficiatus, in quo pater similis, vel dissimilis beneficij mortuo patre ante Concilij publicationem, non potest quacunque eius dispensatione, ante Concilij publicationem obtenta obtinere aliud beneficium (dimisso eo) quod obtinebat in eadem Ecclesia, in qua pater reperitur beneficiatus, nec optare exui statu illius Ecclesiæ aliud beneficium, quod sibi competeret, veluti antiquiori, vel alia causa, acquiritur enim de nouo ex dispensationibus per Concilium sublatis, remanet indispensatus.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 15. de reform.

Resignationes reciproca parentum in filios clericorum prohibentur. Hoc dicit.

CAPVT III.

Reciprocæ resignationes, *r* si quæ post hac à parentibus clericis in fauorem filiorum, fiant vt alter alterius beneficium consequatur, in fraudem huius decreti, & canonicasū sanctionum factæ omninò censeantur: nec collationes secutæ, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcunque, quæ in fraudem factæ fuerint; ipsis clericorum filijs suffragentur.

SVPER CAPVT III.

r ¶ *Reciproca resignationes*. Declar. Cardin. 58. Congregatio concilij censuit, decretum concilij, cap. 15. sess. 25. de reformatione, disponere tantùm circa reciprocas resignationes post ipsum concilium in fauorem filiorum faciendas. Item decis. Cardinal. 128. Congregatio concilij censuit, re mature discussa patrē legitimum nulla indigere dispensatione ab obtinendum immediatè beneficiū filij, licet filius, quamuis legitimus, dispensatione egeat ad obtinendum immediatè beneficium patris.

De statu Regularium.

TITVLVS DVODECIMVS.

In sessione decimà quarta, Concil. Trident. cap. 11. de reform.

Admissus ad habitum, & professionem, tenetur sub sui superioris obedientia in claustro perpetuò manere. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Quia regulares de vno ad alium ordinē translati, *a* facilè à suo superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo vagandi, & apostatandi occasio tribuitur, nemo cuiuscunque ordinis Prælatus, vel superior vigore cuiusuis facultatis, aliquem ad habitum, & professionē admittere possit, nisi vt ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui superioris obedientia in claustro perpetuo *b* maneat, ac taliter translatus, etiamsi canonicorum regularium fuerit, ad beneficia secularia, *c* etiam curata omninò incapax existat.

De statu Regularium.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *De vno ad alium ordinem translati* Declar. Cardin. Omnes cuiuscunque Religionis legitimè translati ad Carthusianos, possunt in eadem Carthusiensi religione in claustro Priores, & extra claustrum procuratores esse. ¶ Contra regulares vagantes, de vno in alium

alium ordinem translatos agit Episcopus ex hoc decreto, vt ex Bulla Pij V. de translatis.

b ¶ *Perpetuò*. Declar. Cardin. Potest tamen superior dare licentiam translato ad modicũ tempus standi extra monasterium causa prædicationis, vel audiendi confessiones.

c ¶ *Ad beneficia sæcularia*. Decis. Card. 259. Congregatio concilij censuit, Milites regulares Militæ Sancti Iacobi de Spatha, aliosque huiusmodi non emittentes omnia tria vota substantialia, videlicet paupertatis, castitatis, & obedientiæ, non esse incapaces beneficiorum sæcularium, siue simplicium, siue curatorum, nec etiam pensionum.

Item sessione vigesima quinta, cap. 1. de regul.

Omnes regulares teneantur ad regula quam professi sunt, præscriptum, vitam instituere, & componere. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasterijs piè institutis, & rectè administratis, in Ecclesia Dei splendoris, atque vtilitatis oriatur, necessariò esse censuit, quo facilius, ac maturius, vbi collapsa est vetus regularis disciplina instauretur, & constantius, vbi conseruata est perseueret, præcipere, prout hoc decreto præcipit, vt regulares omnes tam viri, quàm mulieres, ad regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitã constituant, & componant: atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, *d* vt obedientiæ, paupertatis, & castitatis, *e* ac siquæ aliæ sunt alicuius regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum conseruanda pertinentia fideliter obseruent. Omnisque cura, & diligentia à superioribus adhibeatur, tam in capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur; cum compertum sit, ab eis non posse ea, quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent, *f* relaxari: si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius regularis disciplinæ exactè non fuerint conseruata, totum corruat edificium necesse est. *g*

SVPER CAPVT II.

d ¶ *Ad suæ professionis perfectionem*. Declar. Card. censuit, quod Ordinarius permittere debet Tertiarias Moniales Sancti Francisci sub obedientia Fratrum Minorum, quemadmodum ante fuerunt, & perficere, vt professionem trium solemnium votorum, quamprimum emittant, ex instituto Religionis Sancti Francisci, cui sunt adiectæ, si fortè, non emiserunt, nec eas cogere debet, vt habitum mutent, vel vt velo nigro vtantur si illarum ordo id non requirat. Postremò inter septa Monasterij illas claudere debet.

e ¶ *Vt obedientiæ paupertatis, & castitatis*. Concordat tex. in Clem. exiui, §. cum igitur in primis, de verb.signifi.

f ¶ *Quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent*. Concordat tex. in cap. cum ad Monasterium, in fin. de statu Monach.

g ¶ *Corruat ædificium necesse est*. Concordat tex. in cap. cum Paulus. 1. q. 1. & tex. in cap. veniens, de presbyt. non bapt.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 2. de reformat.

De paupertate à Regularibus obseruanda, ac etiam de pœnis proprietariorum. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Nemini Regularium, *h* tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuscunque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tanquam propria, *i* aut etiam nomine conuentus possidere, vel tenere, *k* sed statim ea superiori tradantur, *l* conuentuique incorporentur. *m* Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui regulari concedere, etiam ad vsum fructuum, vel vsum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorũ *o* Monasteriorum, seu Conuentuum ad solos officiales eorundem, ad nutum superiorum amouibiles, *p* pertineat. Mobilium verò vsũ ita superiores permittant, vt eorum supellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat, nihilque superfluit in ea sit *q* nihil etiam, quod sit necessarium, *r* eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua, & passiua voce priuatus sit: *s* atque etiã iuxta suæ regulæ, & ordinis constitutiones puniatur.

SVPER CAPVT III.

h ¶ *Nemini Regularium*. Declara. Cardin. Regulares tam feminæ, quàm masculi, non possunt tenere propria, sed omnia dare debent suis superioribus; à quibus primò subueniendum est, necessitatibus eorum, vel

earum,

earum, quibus munera destinata fuerunt. Monialibus non licet possidere propria, & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel eorum labore, vel industria partũ, tradi debet Abbatissæ, quæ ex eo primum Monialis ipsius, cuius causa id quæsitum est, necessitati prouidebit, reliquum conferri debet in vsum Monasterij.

i § *Tanquam propria*. Concord. tex. in c. 2. & cap. cum ad Monasterium, de statu Monachorum.

k ¶ *Possidere, vel tenere*. Declar. Cardinal. Moniales, nec tam proprium possidere possunt, quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis à parentibus donatur, etiam quod Monasterium esset pauperrimum. In casu supradicto, quando donatur Monialibus, aut alias ipsæ aliquid acquirunt, Superior Monasterij, si illud pauperrimum sit, & debet primò prouidere donatariæ, vel ei, quæ laborando requirit, de necessarijs, quod reliquum in commune conferatur.

l ¶ *Superiori tradantur*. Declar. Cardin. Moniales, & Regulares ceteri res, etiam parui momenti sibi donatas, aut alias acquisitas, vti proprias retinere non possunt, sed superiori resignandæ sunt.

m ¶ *Conuentui incorporentur*. Declar. Card. Quicquid singulæ Moniales, quocunque titulo acquisierint, totum ad Abbatissæ manus deferri oportet, quæ in primis ex huiusmodi acquisitionibus subueniat arbitrio suo necessitatibus illius Monialis, cuius opera, vel contemplatione fuerunt petitæ: quod verò reliquum erit, conuertat in communẽ vsum totius Monasterij; curabitq; vt victus Monialium quotidianus communis sit, & in coctura, & in vsu. Cum D. Aldonza de Toledo, viro mortuo facta est Monialis S. Francisci, sibiq; permittente filio reseruasset circiter 200. aureus ad vsum, quia contra Concilium est Moniales habere aliquid proprium, visum est dandam eam pecuniam Priorissæ, quæ prouidebit necessitati ipsius Aldonzæ. Si quis affert munera, vel eleemosynam, vel aliquid, quod sacrarum virginum manibus elaborandum sit, det Abbatissæ, vel illis, quæ ab ea Rotæ præpositæ sunt, modò præsente earum procuratore, neque alij debet, aut cum eam præterea alloquatur.

n ¶ *Nec deinceps liceat superioribus*. Declar. Card. nisi soli Papæ, qui solet Monachis concedere vim testandi, dummodo consensus superioris ad illud accedat, & de modica quantitate disponatur. Couar. tom. 1. cap. 2. nu. 12. An ex dispositione inferiorum Summi Pontificis, liceat regularibus possidere, vel tenere agros, annuos redditus, aliaque dona immobilia superflua, non obstante hoc decreto? Congregatio concilij censuit, non licere. An propter talem dispositionem, seu licentiam superiorum possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua, à culpa, vel à pœna excusentur? Congregatio censuit, non excusari, neque à culpa, neque à pœna ipso iure incurrẽda. An superioribus asserentibus, se huiusmodi licentias posse concedere, fides adhibenda sit? Congregatio censuit, minimè adhibendam.

o ¶ *Administratio autem bonorum*. Declar. Card. Electio officialium, qui administraturi sunt Monasteriorum bona, ad Monasterij spectat superiores, & ideò licet Episcopus, sit eius superior, ipsi tamen possunt eligere officiales. Officiales electi pro administratione beneficiorum Monasterij à superioribus eiusdem, possunt, prout magis expedire videbitur, redditus ipsorum Monasteriorum in loco conuenienti, etiã extra Monasterium conseruare, & de eisdem ministrare, pro tempore necessitatis ipsis Monialibus. Moniales deputatæ in officiales reddituum Monasterij a suis superioribus, illos administrare possunt.

p § *Ad nutum superiorũ amouibiles*. Declar. Cardin. Et sunt tantùm, qui distributionem bonorum habent, nam alios amouere non possunt. Secus si darentur in titulum, tunc enim admitterentur etiam illorum resignationes, etiam in fauorem in forma dignum, & pro expressè eiusdem Ordinis professis, neque enim officia in titulum concessa dantur potiùs dignitates. Moniales illæ, quæ à capitulo sui Monasterij in officiales huiusmodi eligi solebant, in administrationẽ bonorũ immobilium dicti Monasterij, si dicto Monasterio visum fuerit amoueri possunt. Poterũt etiam amoueri Moniales administrantes bona supradicta, etiamsi à capitulo eiusdem Monasterij fuerint electæ. Licèt administrantes bona temporalia Monasteriorum, & officiales possunt amoueri ad nutum superiorum ex hoc decreto; in eo tamen non comprehenduntur officiales, qui bona temporalia non administrant, sed hoc relinquitur dispositioni iuris communis, & statutorum sacræ Religionis, Ciuitates, quibus à Sede Apostolica concessa fuit administratio bonorum temporalium ex custodia clausuræ, & facultate, hac adhibita moderatione vti debent, videlicet, vt quoad temporalia, & clausuram tantùm, illi electi à ciuitate gubernent Monasteria Monialium, cum interuentu tamen, & consensu superiorum dictorum Monasteriorum, ita vt ipsi laici essent ætatis saltem quadraginta annorum, & quod prætextu talis gubernationis non possint loqui cum Monialibus, aut

eorum

eorum Monasteria ingredi, nisi cum necessitas sui officij id postulauerit, & tunc quoque in præsentia superiorum ipsarum Monialium.

q ¶ *Nihilque superflui in ea sit.* Declar. Card. An superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debeant regulares, quod mobilium superfluitatem, vel conuenientiam? Congregatio censuit, nisi ex decessu, arbitrij constiterit, vtiq; stare debere, habita videlicet ratione personæ officij, & regularis status paupertatis, quàm professi sunt, etiam ceterarum itidem qualitatum.

r ¶ *Nihil etiam quod sit necessarium.* Declar. Card. An superiore quantumuis requisito, necessaria suis regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel eo inuito, illa sibi comparare, seu retinere? Congregatio censuit licere. An itidem liceat, cum necessario, ideò negantur, vel subtrahuntur, quia Monasterij facultates non suppetunt? Idem licere censuit Congregatio, si præfata necessitas, sit ad indiuidui sustentationem, ceterũ eandem penuriam ab omnibus perpetrandã, vsque adeò, vt siquid priuatim alicui delatũ, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad superiorem rectè deferri oporteat, qui & primum succurrat eius necessitati, cuius intuitu illud obtinuerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum in communem vtilitatem conuertat; An dicti superiores hoc cap. declarare, & interpretari possint? Congregatio censuit, non posse. Si Moniales victui, & vitæ suæ aliter consulere non possint, nisi sustentarentur artificio operum, quæ manibus elaborantur: non prohibentur earum rerum emptiones, & venditiones, modò stricta earum, & honesta clausura seruetur, prout illarum instituta, & Concilij Tridentini decreta postulant. Præposito, quod superiores regularium non possint eis concedere licentiam possidendi immobilia, vel mobilia superflua iuxta nouissimam decisionem Congregationis. An per talem licentiam regulares ipsa immobilia, vel mobilia superflua possidentes à culpa, vel à pœna excusentur? Congregatio censuit, non excusari. Item præsupposita alia Congregationis declaratione, quod licet regularibus, superiore negante prædicta necessaria, vel subtrahente eo sibi clam, vel inuito superiori ipsa comparare, vel retinere, ad idem censendum, si necessaria ipsa ideò negantur, quia Monasterij facultates non suppetunt? Congregatio censuit, nequaquam, nisi necessitas, ad sustentationem indiuidui.

s ¶ *Biennio actiua, & passiua voce priuatus sit.* Decl. Card. In omnibus actibus capitularibus, non tamen in electionibus.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 3. de regul.

Omnibus Monasterijs demptis domibus Capucinorum. & Minorum de obseruantia, licet bona immobilia possidere. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Concedit sancta Synodus omnibus Monasterijs, & domibus tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium, t exceptis domibus fratrum Sancti Francisci Capucinorum, & eorum, qui Minores de obseruantia vocãtur, u etiam, quibus, aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, Aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia x eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus authoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit.

SVPER CAPVT IIII.

t ¶ *Et Mendicantium.* Concordat tex. in cap. exijt. §. porrò, de ver. sig. in 6.

u ¶ *Qui Minores de obseruantia vocantur.* Decis. Card. 3. Congregatio concilij censuit in exemptione fratrum Minorum de obseruantia, quæ habentur in decreto cap. 3. sess. 25. de Regul. ibi. *Exceptis domibus.* non comprehendi Moniales Sanctæ Claræ. Item declar. Cardin. In hac exceptione fratrum Minorum de obseruantia, non comprehenduntur Moniales Sanctæ Claræ.

x ¶ *Bona immobilia.* Declar. Cardin. Exemptio huius decreti competit Episcopis, & regularibus respectiuè, Pius V. in Bulla incipiente, *Ars pastoralis officij*, publicata 4. Kalendas Iunij, 1566.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 5. de regul.

Tot sint religiosi in vnoquoque Monasterio, quot possunt commodè sustentari. Hoc dicit.

CAPVT V.

In Monasterijs, a & domibus, tam virorũ, quàm mulierum, b bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus c constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus proprijs Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosinis commodè possint sustentari.

SV-

SVPER CAPVT V.

a ¶ *In Monasteriis.* Concordat Concil. Arelat. III. cap. 8. Concil. Moguntí. cap. 19. can. 1. & cap. autoritate, de institutio. cap. quoniam, vt ait, de vita, & honest. cler. cap. vni. §. fanè, vt hoc, de statu Regul. in 6.

b § *Quam multarum.* Declar. Card. Monialibus, quæ non habent, aliunde, vnde commodè se sustentare valent liceat artificio, & manibus proprijs victum sibi quærere, dummodò honesta, & stricta illarum clausura seruetur, prout à Concilio Tridentino decretum est, & visum est congregationi.

c ¶ *Is tantum numerus.* Declar. Cardin. Ordinarij, Monialiumque superiores permittere non debent, vt plures in illarum Monasterijs recipiantur, quàm ex proprijs Monasterij redditibus, vel consuetis eleemosynis possent sustentari. ¶ In constituendo numero Monialium obseruari debet huius capituli decretū: de dotibus autem nihil certi cum eis statuendum est, sed prout qualitas personarum, & temporum postulabit, est faciendum; nec quod datur à Moniali Monasterium ingrediēte dotis nomine, vocari debet, sed dicendum est quod id tribuitur pro alimentis Monasterium ingressæ. ¶ An in Monasterijs Monialiū quibus iuxta decretum Concilij hoc c. Episcopus certum numerum constituit, liceat Abbatissæ in loco Monialium deficientium alias recipere, pacta certa eleemosyna, pro dote, & quatenus non liceat, quæ prouisio debeat per Episcopum adhiberi, quia hæc deputatio est magni ponderis, & consuetudo est contra id, quod iura disponunt, vt in cap. quoniam, cap. non satis de sim. vbi Doct. Extrauag. Sanct. eod. tit. Bal. in l. si quemquam. C. de Episcop. & cler. Guid. Pap. decis. 80. Armi. ver. simonia. nu. 150. & Syluest. eod. ver. nu. 15. D. Thom. relatus à Summistis. Proposita congregatio censuit, negotium conferri ad Papam.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 4. de regul.

Nulli regulari permittitur, vt se subijciat alicui personæ extraneæ absque licentia sui superioris. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Prohibet sancta Synodus, ne quis regularis, sine sui superioris licentia, prædicationis, vel lectionis, aut cuiusuis pij operis prætextu subijciat se obsequio *d* alicuius prælati, Principis, vel Vniuersitatis, vel communitatis, aut alterius cuiuscunque personæ, seu loci; neque ei aliquod priuilegium, aut facultas, ab alijs super his obtenta, suffragetur. Quod si contrafecerit, tanquam inobediens arbitrio superioris puniatur.

SVPER CAPVT VI.

d ¶ *Subijciat obsequio* Concordat tex. in cap. quanto, de offic. Ordina. Clem. ne in agro. §. quia verò, de statu Monacho.

Eadem sessione vigesima quinta. c. 4. de regu.

Recedens à suo conuentu absque licentia, puniri debet tanquam desertor sui instituti. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Non liceat regularibus à suis conuentibus recedere, etiàm prætextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui vero sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit, ab Ordinarijs locorum tanquam desertor sui instituti puniatur.

SVPER CAPVT VII.

e § *Tanquam desertor sui instituti puniatur.* Declar. sunt igitur puniendi, sed non sunt excommunicati.

Eadem sessione vigesima quinta cap. 5. de regul.

Episcopi tenentur maximè procurare clausuram Monialium. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Bonifacij VIII. constitutionem, *f* quæ incipit, *Periculoso* renouans sancta Synodus vniuersis Episcopis, *g* sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus Monasterijs sibi subiectis, ordinaria, in alijs verò sedis Apostolicæ authoritate clausuram sanctimonialium, *h* vbi violata fuerit diligenter restitui, *i* & vbi inuiolata est conseruari maximè procurent inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Quod auxilium, vt præbeatur, omnes Christianos Prin-

ci pes

cipes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus Magistratibus secularibus iniungit.

SVPER CAPVT VIII.

f ¶ *Bonifacii VIII. constitutionem.* Hæc constitutio refertur in cap. vnico de statu Regularium. in 6. cuius tenor talis est.

Periculoso, & detestabili quarundam Monialium statui, quæ honestatis laxatis habenis, & monachali modestia, sexusque verecundia imprudenter abiectis, extra sua Monasteria nonnunquam per habitacula sæcularium personarum discurrunt, & frequenter infra eadem Monasteria personas suspectas admittunt: in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea deuouerunt grauem offensam, in Religionis opprobrium, & scandalum plurimorum prouidere salubriter cupientes, præsenti constitutione perpetuò irrefragabiliter valitura sancimus, vniuersas, & singulas Moniales præsentes, atque futuras cuiuscunque Religionis sint, vel Ordinis in quibuslibet mundi partibus existentes sub perpetua in suis Monasteriis debere de cetero permanere clausura. Ita quod nulli earum Religionem tacitè, vel expressè fit, vel esse valeat quacunque ratione, vel causa (nisi fortè tanto, & tali morbo euidenter earū aliquam laborare constaret, quod non posset cum aliis absque graui periculo, seu scandalo commorari) Monasteria ipsa deinceps egrediendo facultas nullique aliquatenus inhonesta persona, neque etiam honesta (nisi rationabilis, & manifesta causa existat: ac de illis ad quem pertinuerit specialis licentia) ingressus, vel accessus pateat ad easdem: vt sic à publicis, & mundanis conspectibus separatæ omninò seruire Deo valeant liberius, & (lasciuiendi opportunitate sublata) eidem corda sua, & corpora in omni sanctimonia diligentius custodire.

§. SANE VT HOC.

Sane vt hoc salutare statutum commodius valeat obseruari; districtius inhibemus, ne in Monasteriis ordinum non Mendicantium aliqua recipiantur de cetero in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum Monasteriorum bonis siue prouentibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit irritum decernentes.

§. VERVM QVONIAM.

¶ *Verum quoniam Abbatissa, vel Priorissa cuiussuis Monasterij pro fœudo, quod Monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe seu domino temporali sibi debebit homagium, vel fidelitatis Sacramentum præstare nisi, quod per procuratorem illud præstet possit efficere apud eum de Monasterio cum honesta, & decenti societate exire poterit, eo casu licenter homagio facto: quam primum commodè poterit, seu fidelitatis præstito Sacramento ad ipsum Monasterium e vestigio reuersura: sic quod in fraudē residentiæ, siue moræ claustralis nihil faciat omninò.*

§. PORRO NE MONIALES.

Porrò ne Moniales causam, seu occasionem habentem euagandi Principes seculares, ac alios Dominos temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ Iesu Christi: eisdem in remissionem peccaminū: nihilominus suadentes quod Abbatissas ipsas, & Priorissas, ac Moniales quascunque Monasteriorum suorum curam administrationem negotiavè gerentes, quibuscunque nominibus censeantur per procuratores in suis tribunalibus, seu curiis litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus, quia tornati in aliquibus partibus nuncupantur, seu aliis huiusmodi easdem oporteat euagari. Si qui verò contra præmisserint exhortationi huiusmodi rationabili, atque sanctæ obtemperare nolentes, cum sit iuri contrarium, quod mulieres præsertim religiosæ per se ipsas litigare cogantur, & dictis deuiet honestati, & periculum animarū inducatur, ad hoc per suos Ordinarios Ecclesiasticos censura Ecclesiastica compellantur. Episcopis autem, & aliis Prælatis superioribus, & inferioribus quibuscunque iniungimus, quod & ipsi causas, seu negotia, quæ præfatæ Moniales habebunt agere coram ipsis, aut in curiis eorundem, siue sint homagia fidelitatis Sacramenta lites, vel quidquid aliud ipsæ per procuratores earum fieri faciant, & tractari.

§. ET QVONIAM PARVM.

¶ *Et quoniam parum esset condere iura, nisi essent, qui ea executioni debitè demandarent: Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis vniuersis districtè in virtute sanctæ obedientiæ sub obtestatione diuini iudicii, & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœcesi propriis in Monasteriis Monialium sibi Ordinario iure subiectis sua, in his verò, quæ ad Romanam immediate spectant Ecclesiam Sedis Apostolicæ authoritate: Abbates verò, & alii tam exempti, quàm non exempti Prælati Ecclesiarum, Monasteriorum, & Ordinum quorumcunque in Monasteriis huiusmodi sibi subiectis: de clausura conuenienti*

ubi non est ipsorum Monasteriorum expensis, & fidelium eleemosynis, quas ad hoc procurent diligentius faciunda, & de ipsis Monialibus includendis quamprimum commodè poterunt: prouidere procurent, si diuina, ac nostra indignationis voluerint acrimoniam euitare: contradictores, ac rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Per hoc autem in Monasterijs exemptis Ordinarij locorum, quoad alia nulla sibi credant iurisdictionem, vel potestatem aliquatenus attributam.

g ¶ *Vniuersis Episcopis*. Declar. Card. Episcopi, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi in virtute sanctæ obedientiæ debent publicare in suis ciuitatibus, & diœcesibus Bullam Pij V. de clausura Monialium, & coercere, vt in omnibus Monasterijs clausura seruetur, iuxtà formam Bullæ proximè citatæ. Episcopus debet prouidere de ijs, quæ faciũt ad clausuram Monialium, & alijs earum necessitatibus Episcopus Monasteria regularibus subiecta potest visitare in his omnibus, quæ ad clausuram pertinent. Censuit Congregatio, Episcopum diœcesis in Monasterijs alteri Episcopo subiectis ex concilio Tridentino ius visitandi, quoad clausuram, & eandem potestatem quoad alia, quam habent in Monasterijs regularibus sibi subiectis.

h ¶ *Clausuram Sanctimonialium*. Declarat. Card. Moniales Tertiariæ, quæ tria vota substantialia solemniter emiserunt, cogendæ omninò sunt ad obseruandum clausuram. In alijs autem Tertiarijs, quæ dicta vota non emiserunt, seruanda est præcisè Bulla Pij V. edita anno 1566. quarto Kalendarum Iunij. Sicquè declarandum est breue alias à Pio Quarto scripto Nuntio Hispaniarum pro Tertiarijs Hispanis, quæ ea vota non emiserunt, quatenus in eo concessit, vt permanerent prout antea vixerunt. Intelligitur tamen hæc permissio iuxta præscriptum dictæ Bullæ, quæ est generaliter in omnibus Tertiarijs huiusmodi, vbicunque degentibus, deinceps obseruantur, nulla habita amplius ratione iussionis factæ ab eodem Pio Quarto ipsis Tertiarijs. Solemniter non professis certus terminus præfigatur ad profitendum, quo elapso si non fuissent professæ ad domos parentum propinquorumque reuerterentur. Cum enim nulla super hac iussione fuerit promulgata Bulla, sed aliquæ tantùm literæ partim à Congregatione Concilij, partim à nonnullis protectoribus regularium, pro quibusdam particularibus harum Tertiarum Monasterijs scriptæ fuerint, ob id rectius se ad generalem dictæ Bullæ iam diù editæ, & passim obseruatæ redire. Moniales licèt prætendant subesse earum prouincialissæ, Ordinarius tamen eas coercere debet, in ijs præsertim, quæ spectant ad clausuram. Episcopus habens facultatem concedendi alloquendi Moniales exemptas, potiùs ab Episcopo quàm ab alio concedatur. Moniales Tertij Ordinis, quæ non emiserunt professionem, non sunt ad clausuram seruandam compellendæ. Bulla sanctissimi domini nostri, de Tertiarijs prohibet puellis, quòd non possint suscipere habitum in Monasterio non clauso: si verò sit clausum, possint. Monachæ Tertiariæ, seu de pœnitentia dictæ, quæ tria substantialia vota solemniter emiserunt ad præcisam clausuram perpetuò seruandam, per censuras, & aliarum pœnarum impositionem, & secularis brachij inuocationem, omnibusque alijs iuris, & facti remedijs omninò agendæ sunt, & compellendæ. In alijs verò à quibus hæc tria vota non sunt emissa, seruandum est præscriptum Bullæ Piæ Quinti, æditæ 4. Kalendarum Iunij Pontificatus sui anno primo, quæ sic incipit: *Cum pastoralis officij:* vbi Tertiarias non professas ab Ordinario, & earum superioribus admonendas, & inducendas, vt profiteantur, & post professionem clausuræ se subijciant; quod si recusauerint, & inuentæ fuerint scandalosè viuere, esse seuerissimè puniendas. In eadem Bulla Pontifex volentibus viuere sine professione, & clausura, vt in futurum nullam aliam in suum Ordinem, Religionem, aut Congregationem recipiant. Sanctimoniales omnes, & Tertiariæ obseruare debent hoc decretum clausuræ, si tria vota substantialia emiserunt: in reliquis verò, quæ tria vota non emiserunt seruanda est supra dicta Bulla Pij V. Congregatio censuit, comprehendi sub constitutione sanct. memo. Pij V. de clausura Monialium, sub dato Romæ 1564. 4. Kalen. Iunij anno primo, quamdam religiosam domum de paupere vita nuncupatam, quæ castitatis simplex votum emittunt, non autem votum clausuræ, & obedientiæ, Monachali nolente emittere professionem, vel extra clausuram viuere, omnino interdictum sit, & prohibitum perpetuò, vt in futurum nullam aliam prorsus in suum ordinem, Congregationemvè recipiant.

¶ Censuit Congregatio ob causam concedere, vt Moniales possi exire à Monasterio in Ecclesiam exteriorem ipsius Monasterij, vt exercitari possit, vbi sunt reliquæ: hac eadem de causa à Sede Apostolica concessum fuit, vt in domo parentum accedit per mensem.

i ¶ *Diligentes restitui*. Decis. Cardin. 194. Congregatio Concilij censuit, Episcopum posse Moniales regularibus subiectas in his, quæ clausuram concernunt, toties visitare, quo-

quoties verè cognouerit expedire.

Eadem sessione vigesima quinta capit. 5. de regul.

Monialibus indicitur clausura perpetua in Monasteriis. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Nemini Sanctimonialium *k* liceat post professionem exire, *l* à Monasterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda, indultis quibuscunque, & priuilegijs non obstantibus.

SVPER CAPVT IX.

k ¶ *Nemini Sanctimonialium*. Concordat Conc. Cabil. II. c.57.62.& 63. cum allegatis in c. p. prædenti.

l ¶ *Post professionem exire*. Declarat. Cardinal. Monialibus à Monasterio exire non licet, etiam cum causa probabili, nisi adsit communis consensus superioris regularis, & Episcopi illius. Monialis non potest exire clausuram Monasterij, nisi de consensu eius superioris regularis, & Episcopi diœcesani. Moniales subiectæ potestati regularium si sine Bulla,& licentia Ordinarij egressæ fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia iuris remedia,debent ipsæ, & ipsarum superiores de quorum licentia è Monasterio fuerunt egressæ, ab eodem Ordinario puniri, non obstantibus quibuscunque priuilegijsBulla subscripta. Quando ex permissu Sedis Apostolicæ transferuntur Moniales de loco ad locum, translatum debet fieri in aurora, vt à paucis conspici possint, atque à personis grauibus, & honestis, & sangume eis proximioribus coniunctis deducantur earumque dotes Monasterio, quod reliquerunt, remaneant. Excunde à Monasterijs iustam causam Moniales non habent, vt curam nepotum suorum gerant, etiam si nullum propinquorum haberent. ¶ Ex causa Sedis Apostolica concessit quibusdam. Monialibus, vt transirent ad aliud Monasterium alterius obedientiæ, de consensu tamen superiorum.

Eadem sessione vigesima quinta capit. 5.de regul.

Excommunicantur ingredientes absque licentia intra septa Monasterij Sanctimonialiũ. Hoc dicit.

CAPVT X.

Ingredi intrà septa Monasterij *m* Sanctimonialium nemini liceat, *n* cuiuscunque generis, aut conditionis sexus, vel ætatis fuerint, sine Episcopi, vel superioris licentia *o* in scriptis obtenta, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, *p* vel superior licentiam debet in casibus necessarijs, neque alius vllo modo possit, etiam vigore cuiuscunque facultatis, vel indulti *q* hactenus concessi,vel in posterũ concedendi.

SVPER CAPVT X.

m ¶ *Ingredi intrà septa Monasterij*. Declar. Card. S.D.N. Gregor. XIII. audita relatione Congregationis approbauit declarationem aliàs factam à sanct. memor. Pio V. vt liceat mulieribus ingredi prima claustra Monasteriorum virorum, quando contingit viros, & mulieres in publicis processionibus ire per ea ad Ecclesiam, vel in eis diuina celebrare, & non aliter. Cadauera eorum, qui cupiunt in Monasterijs Monialium sepulturæ tradi, respondit S. D. N. Gregorius sepeliri debere in exteriori Ecclesia, non autem intra clausuram. Præsupposita declaratione Congregationis aliàs edicta quod si eorum est consuetudo, accedendi ad Monasteria Monialium regularibus subiecta, sine licentia Episcopi, ea debet obseruari, an eodem modo attendenda sit consuetudo, post Concilium introducta, vt Ordinarij concedant licentiam ingressus ad Monasteria regularibus subiecta priuatione ad ipsos superiores regulares? Congregatio censuit si consuetudo sit introducta post Concilium, quod ea debeat obseruari. An dato, quòd à superioribus regularibus huiusmodi licentiæ ingressus concedi debeant priuatiue ad Ordinarios,possint tamen Ordinarij aliquam super ipsarum licentiam confessione super intendentiam habere, & qualem prout Mediolani, vbi vigore Prouincialis Concilij primi debent hæ licentiæ ad superiores registrari? Congregatio censuit, quòd etiam sit seruanda consuetudo. Et an si ipsis sic expedire ex aliqua causa videbitur, ipsas aliquando improbare/Congregatio censuit, quòd non possit ipsas improbare,verum posset aliquem accedentem impedire, si probabiliter sic expedire videbitur. Ingredi intra septa Monasterij, nec religiosis ipsis licet, etiam vt satisfaciant potestatum voluntati, qui in Monasterijs Moniãliũ voluerint quodlibet anno anniuersarium celebrari, nam hoc

sionaliter incedere debent, nec comitantes illis moniales adjungantur, & confecta processione in monasterium reuertantur, quandiù ibi sunt, clausuram seruare tenentur, & reliquam viuendi rationem, prout ipsæ moniales, & nullas secum habere ancillas, nec singulæ inde possunt exire, nisi postea nunquã in idem monasterium reddituræ. ¶ Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini, Abbatissæ monasterij Sanctæ Annæ Ordinis Sancti Bernardi, propè, & extra muros, Ciuitatis Abulensis, quæ Episcopo Abulensi immediatè subiectæ sunt prætendunt, quod claustra monasterii pro seruitio monialium possint habere, & retinere quasdam ancillas in habitu, & vita seculari degentes, quibus claustra intrare, & exire, etiam quandoque libuerit, & alias denuò posse recipere testantur. Quod sit contra decretum Concilii Tridentini, & Apostolicas constitutiones Reuerẽdissimus Dominus Episcopus Abulensis. Monialibus prohibuit, quod intra claustra dicti monasterij prædictas ancillas seculares vlterius de nouo non reciperent, sed Abbatissa, & moniales prædictæ contra præceptum D. Episcopi insurgunt, ex eo, quod asserunt habere consuetudinem recipiendi, & retinendi dictas ancillas. Quare Reuerendissimus Episcopus Abulensis, illustrissimis, & Reuerendissimis D.D. V.V. supplicat, vt dignentur illi rescribere, quid in hac sacra Congregatione faciendum fore dignum iudicabit. In Congregatione confirmatum, & approbatum fuit, quicquid per Reuerendissimum D. Episcopum promissum fuit, vt supra debeat executioni demandari, die 20. Februarij. ¶ Puellæ, quæ propinquis, & facultatibus destitutę sũt, & ideò sine dote, neq; in monasteriũ adduci possũt, si misericordię causa admissę fuerũt, tolerari debẽt in monasterijs modò suprà dictis legibus obediant; in futurum autem nullæ talis conditionis admittantur. Neophytæ possunt in Monasterijs Monialium manere, si Ordinarij & Abbatissæ Monialium, earumque superioris consensus accesserit, ipsæq; solæ maneant in Monasterijs, neque inde exeant, nisi in Monasterium amplius postea non rediture, reliquisque in rebus omnibus, præsertim in his quæ ad clausuram pertinent, leges seruent. Monialibus præscriptas. Viduæ quæ viris mortuis honestatis causa se contulerunt in Monasterium, modo sint bonæ existimationis, & famæ, legibusque supra dictis Monialibus pareant, tolerari debent: de cetero tamen nullæ huiusmodi recipi debent, nisi Moniales fieri velint. Mulier secularis, quæ iam est intrà septa Monasterij expellenda est, si illuc sine licentia Sedis Apostolicæ ingressa est, & contra maioris partis Monialium intentionem. Viduæ nobiles, quibus permittitur ingredi Monasterium Monialium, his conditionibus vti debent vt nullas secum ducant ancillas, & eo animo ingrediantur, vt nolint inde amplius exire; & dum apud Moniales sunt his clausurę finibus, & legibus teneantur, quibus ipsæ Moniales.

Non potest Episcopus licentiam dare viduæ Monasterium ingredi volenti, in habitu laicali permanere, etiam si ibi vsque ad finem vitæ suæ permanere, nec amplius exire vellet quia in istis nulla adest causa necessaria Mulier coniugata si sit in Monasterio Monialium & constituit, quòd si inde exierit, versabitur in periculo mortis in Monasterio relinqui debet, & sine ancillis, & vllo famulatu extraneo teneturq; clausuram, & alia prout ipsa Moniales seruare, Mulier, quæ venit in suspicionem adulterij apud maritum, & ob id timet, ne ab eo vis aliqua inferatur, permitti debet, vt ingrediatur Monasterium monialium, si modo constitutiones Monasterij non repugnent, & accedat consensus Abbatissæ, & Monialium, & Ministri Prouincialis, aut alterius earum superioris, & ingrediatur sine ancillis, & seruent clausuram & reliqua, prout ipsæ Moniales. Et causa ingressus cessante debet inde exire, & si semel exierit, nunquam postea in idem Monasterium ingredi possit. Mulieres, quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si sunt extra culpam, quandiù iustam timendi causam habuerint, debent si sunt in Monasterijs tolerari. Illæ verò, quæ probabili suspitione adulterij laborantes in Monasterijs receptæ fuerunt, ad breue tamen tempus tolerari debent: in posterum verò huiusmodi mulieres in eis recipi non debent: Causa infirmitatis Monialium aliquando Sedes Apostolica concessit, vt secum retinere possint famulam secularem, cum eisdem legibus clausuræ, & habitus, quibus supra. Ordinarius tamen hanc facultatem concedere non post, & de facto concessa reuocatur. Decretum huius Concilij, non obstat, quin virgines educandi causa intra monasteria ingredi possint, & ibi educari vsq; ad vigesimum quintum annum, cum habitu modesto, cum lege communis clausuræ, & de consensu Abbatissæ, & maioris partis monialium, quæ puellas educare solent, quæ si semel egressæ fuerint, ad ea amplius reuerti non permittitur sine noua dispensatione, nisi in eo profiteri voluerint Quæ autem puella, putà ex causa valetudinis, egrediatur, & de licentia Ordinarij, & de eius licentia in illud reintrare potest cum solitis circunstantijs, & conditionibus. Illustribus puellis, quæ in mona-

sterijs cum supradictis conditionibus educari permittuntur à Sede Apostolica, ab eadem etiam fuit, aliquando dispensatum, vt famulam secularem habeant cum eisdem legibus.

¶ De virgine vxore N. ciui Panormitani, quæ separata est à viro in monasterio scribatur Archiepiscopo Panormitano, vt si exiens sibi subit vitæ discrimen, patiatur esse in Monasterio, modò, quo ad clausuram attinet, seruet clausuram monialium.

Petitio commissæ pignorissæ, vt propter fluxum sanguinis, possit à marito separari, & cum tribus filiabus puellis, in Monasterio monialium habitare reiecta est. Nobiles, & gradus superioris matronæ, quæ sunt in Monasterio admissæ, omnes ancillas emittere debent, nec possunt à Monasterio exire, nisi in id non rediture, & dum eo maneant, seruare debent clausuram, & reliqua sicut ipse moniales.

De lite Comitissæ Sancti Seuerini, quæ interea dum filius adolescat, vellet ingredi monasterium Neapoli, Responsum est, vt ingrediatur, nec inde exeat, nisi cum amplius ingredi noluerit, & quamdiu ibi erit, & quod ad clausuram attinet: obseruare regulam monialium.

Non licet Episcopo licentiam dari matri, sororibus, & consanguineis monasterium ingredi, causa visitandi filias, vel sorores, quæ aliqua graui infirmitate tenentur, etiam non sine mortis periculo: minus quando filiæ, aut aliæ professionem emittunt, vel habitum suscipiunt Religionis.

Seculares omnes ab ingressu Monasteriorū monialium prorsus prohibendi sunt, & monialibus expresse præcipi debet, ne in monasterium vllos seculares admittant. Deinde excommunicationis pœna secularibus ipso facto incurrenda, si ausi fuerint ea monasteria introire, denuntianda est. Causa euidentis vtilitatis monialiū licentia cōcedenda est ab Ordinario procuratoribus eorum monasteria ingredi, modò ætas, & morum grauitas ea sit, quæ eos commodet. Ordinarius non debet permittere mulieres, quæ inhoneste vixerunt in sacrarum virginis monasterijs permanere, & præsertim si non consuluit in monasterium illud, tales fœminas admittere, & prædictæ mulieres nullam à superiore Monasterij in scriptis licentiam impetrauerunt, nec Abbatissæ, nec reliquæ moniales consenserunt, nec post ingressum monasterij clausuram seruauerint, nec aliam viuendi rationem, quam moniales seruant. Quandoque fuit ex gratia Sede Apostolica concessum, vt aliquæ mulieres semel ingrediantur septa monasterij Carthusiensis, cum licentia tamen superiorum, causa visitandi quādam capellam. Quoad accessum ad colloquium monialibus ad crates, seruāda est consuetudo etiam in monasterijs subiectis Regularibus, velut si nemo ex consuetudine possit accedere sine licentia Episcopi. Quoad licentias ingrediendi intra septa obseruandū est, hoc decretum. ¶ Item licentia ingredien di obtinenda est à Regularibus, quando monasteria ipsis Regularibus, non tamen Episcopis sunt subiecta. Item facultas accipiendi, & dimittendi facultates, ad eos pariter spectare dicitur, qui Monasteria habent. ¶ Puellæ, quæ intra monasterium educationis gratia detinebantur, licèt egressæ sint non prohibentur, quominus iterum recipi possint, vt fiant moniales.

n ¶ *Nemini liceat.* Decis. Card. 108. Congregatio Concilij censuit, Episcopum non posse impediri à Regularibus, quominus ingrediatur septa monasterij, ipsis Regularibus subiecti, ad effectum videndi si clausura seruata fuerit, vel ne. ¶ Item Decis. Card. 218. Congregatio Concilij censuit, non esse permittendum quampiam mulierem, tametsi Regia dignitate insignitam, vel ex Regia stirpe profectam, fundatricemvè monasteria Religionis Fratrum Minorum S. Francisci de Pau la intrare.

o ¶ *Sine Episcopi, vel Superioris licentia.* Decis. Cardi. 188. Congregatio Concilij censuit, licentias ingrediendi intrà septa monasteriorum monialium Regularibus secularibus, ex vera tantum necessitate concedendas, spectare dumtaxat ad ipsos superiores Regulares. Item declar. Card. An cum aliquibus valdè coniunctis, vel alijs præcipuè personis, quæ necessitatibus monialium subueniant possit superior dispensare, vt visitent moniales in loco deputato intra septa monasterij. Congregatio censuit, non posse, quinimò debere cogere dictas moniales ad præcisè seruandū decretum Concilij Tridentini, & Bullam Pij V. de clausura monialium.

p ¶ *Dare autem tantum Episcopus.* Declar. Cardin. Nulla est licentia danda introeundi septa monasterij monialium, nisi in casibus necessitatis, quorum aliqui explicati fuerunt edicto Vicarij Vrbis Romæ. Episcopus concedere debet licentiam in casibus necessarijs mulieribus honestis, petentibus tamen, qui curam habent de monasterijs Conuertitarū. Tolluntur Ecclesiæ, quæ sunt intra claustra monasterij ex decreto Concilij Tridentini, vel alibi collocentur. Regulares adeuntes monasteria monialium sine licentia Episcopi, incidunt in pœnam excommunicationis, quā Episcopo suo edicto proposuit, sic Congregatio censuit, 9. Aprilis 1587. Nisi Regulares illi

illi haberent ex priuilegio, quod non possint excommunicari, & tunc deberent puniri à suis superioribus, alia pœna. Qui regulares, sic excommunicati non possunt absolui à suis superioribus, nisi ab Episcopo, qui sibi hanc facultatem reseruauit.

q ¶ *Facultatis, vel indulti* Declar. Cardinal. Mulieres cuiuscunque sint status, aut conditionis, prætextu confessionum, aut aliarum litterarum Apostolicarum, ingredientes domos, & monasteria Carthusiensium, & aliorũ Regularium Ordinum, etiam Mendicantium excommunicationem ipso facto incurrunt, cuius absolutio Romano Pontifici reseruatur excepto mortis articulo, Pius V. in constitutione Regularium publicata die 23. Octobris 1566. Gregorius XIII. in ea constitutione vbi gratia, publicata 24. Iunij, 1575. Nauarrus putat eam fuisse mentem Domini Gregorij includendi, scilicet, sine tali licentia, ac ita sacra pœnitentiaria obseruare intendit. Idem decreuit adiungens ne monialium quidem monasteria prædictas moniales ingredi posse, istarum licentiarum prætextu, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ: eius absolutio solum spectat ad Pontificem Romanum. Nauarrus in manuali, capite 27. nu. 150. Nota Pium Quintum declarasse mentem suam fuisse includendi, cum hac constitutione Regularium personarum, sine vlla licentia ingredientes.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 8. de regul.

Monasteria, quæ hactenus immediatè subdebebantur Sedi Apostolicæ tenentur se in congregationes redigere, à quarum superioribus visitentur, & reformentur. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Monasteria omnia, quæ generalibus capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent Ordinarios Regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueuerunt, teneantur infrà annum à fine præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio se se in Congregationes redigere, r iuxta formam constitutionis Innocentij III. ſ in Concilio generali, quæ incipit: *In singulis*, ibique certas Regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine de prædictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint, liceat Metropolitano, t in cuius Prouincia prædicta monasteria sunt tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, eos pro prædictis causis conuocare. Quod si infra limites vnius Prouinciæ non sit sufficiens talium monasteriorũ numerus ad erigendam congregationem, possint duarum, vel trium Prouinciarum monasteria vnam facere congregationem. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia capitula, & ab illis electi Præsides, vel Visitatores eandem habeant autoritatem in sua congregationis monasteria, ac Regulares in eis commorantes, quàm alij Præsides, ac Visitatores in ceteris habent ordinibus: teneanturque suæ congregationis monasteria frequenter visitare, & illorum reformationi incumbere, & ea obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam Metropolitano instante, prædicta exequi non curauerint, Episcopis, in quorum diœcesibus loca prædicta sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis, subdantur.

SVPER CAPVT XI.

r ¶ *Se si in congregationes redigere*. Declar. Cardin. Dubitatur. Quod numerus requiratur ad legitimè conuocandum? Congregatio censuit, quod maior pars requiratur ad congregandum, quia vniuersitas consistit in duabus partibus. Rursus ex sententia congregationis possunt legitimè cõgregati requirere, & monere, non autem compellere, quæcunque monasteria Prouinciæ. De Monasterijs verò extra Prouinciam, si in ea non sit sufficiens numerus monasteriorum, idem censuit Congregatio. ¶ Vltimò, si sint intra limites, censuit posse deliberare, & definire quæcunq; negotia videbuntur, quia potestas est penes congregationem.

ſ ¶ *Constitutiones Innocentij III.* Hæc constitutio refertur in cap. in singulis, de statu Monach. cuius tenor talis est. In singulis Regnis, siue Prouincijs fiat, de triennio in triennium (saluo iure diœcesanorum Pontificum) commune capitulum Abbatum, Atque Priorum Abbates proprius non habentium, qui non consueuerunt tale capitulum celebrare ad quod vniuersi conueniant præpeditionem canonicam non habentes apud vnum de monasterij ad hoc aptum, hoc adhibito moderamine, vt nullus eorũ plus quam sex euectiones, & octo personas adducat. Aduocet autẽ in huiusmodi nouitatis primordijs duos Cistercien. Ordinis vicinos Abbates ad præstandum sibi consilium, & auxilium opportunum: cum sint in huiusmodi capitulis celebrandis, ex longa consuetudine plenius informati: qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent,

cient, quos viderint expedire, ac ipsi quatuor præsint capitulo vniuerso, ita quod ex hoc nullus eorum sibi autoritatem prælationis assumant, vnde cum expedierit prouida possit deliberatione mutari. Huiusmodi verò capitulum aliquot certis diebus continuè iuxta morem Cisterciensis Ordinis celebretur; in quo diligens habeatur contractus de reformatione Ordinis, & obseruantia Regulari. Et quod statutum fuerit illis quatuor approbantibus inuiolabiliter obseruetur, omni excusatione, contradictione, & appellatione remotis: Prouiso nihilominus, vbi sequenti termino debeat capitulum celebrari. Et qui conuenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionabiliter simul omnes communes expensas, ita quòd si non omnes poterunt in eisdem, saltem plures simul in diuersis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiosæ, ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbatias eiusdem Regni, seu Prouinciæ, non solum Monachorum, sed etiam Monialium, secundum formam sibi præfixam vice nostra studeant visitare, corrigentes, & reformantes, quæ correctionis, & reformationis officio viderint indigere; ita quod si Rectorem loci cognouerint, ab administratione penitus amouendum, denuntient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret: Quod si non fecerint Visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examen. Hoc ipsum Regulares Canonicos secundum ordinem suū volumus, & præcipimus obseruare. si verò in hac nouitate quidquam difficultatis emerserit, quod per prædictas personas nequeat expedire ad Apostolicam Sedem iudicium absq; scandalo referatur: ceteris irrefragabiliter obseruetis, quæ concordi fuerint deliberatione prouisa. Porrò diœcesani Episcopi Monasteria sibi subiecta ita studeant reformare; vt cùm ad ea prædicti Visitatores accesserint plus in illis inueniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum: attentissimè precantes, ne per eos dicta Monasteria indebitis oneribus aggrauentur: quia sicut volumus superiorum iura obseruari, & ita inferiores nolumus iniurias sustinere. Ad hoc districtè præcipimus, tam diœcesanis Episcopis, quàm personis, quæ præerunt capitulis celebrandis, vt per censuram Ecclesiasticam appellatione remota compescant aduocatos patronos, Vicedominos, Rectores, & Consules, Magnates, & Milites, seu quoslibet alios, ne Monasteria præsumant offendere in personis, aut in rebus. Etsi forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant, vt liberius, & quietius Deo valeant famulari.

¶ *Liceat Metropolitano*. Declar. Card. An conuocare Monasteria ad congregationem faciendam, de qua hoc cap. pertineat ad Prælatos tantùm, an verò ipsis renuentibus ad ad ipsos capitulares, ita vt dispositio Concilij non intret, nisi data vtrorumque negligentia? Congregatio censuit die 5. Februarij negatiuè, quia procedit in secularibus. In Regularibus verò potestas congregandi spectat ad caput, quia sunt mortui mundo, & Concilium hoc vult, quod Metropolitanus, siue Episcopus, in cuius diœcesi tanquam Apostolicæ Sedis Delegatus. Ergo, &c.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 9. de regul,

Monasteria Monialium Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, ab Episcopis tanquam illius Sedis Delegatis gubernentur. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Monasteria Sanctimonialium, *u* sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine capitulorum Sancti Petri, vel Sancti Ioannis, vel alias quomodocunque nuncupentur, *a* ab Episcopis, tanquam dictæ Sedis Delegatis gubernentur; *b* non obstantibus quibuscunque. Quæ verò à deputatis in capitulis Generalibus, vel ab alijs Regularibus regunt *c* sub eorum cura, *d* custodia relinquantur.

SVPER CAPVT XII.

u ¶ *Monasteria Sanctimonialium*. Concordat tex. in cap. cognouimus, 18. quæst. 2.

a ¶ *Vel alias quomodocunque nuncupentur*. Declar. Cardin. Moniales Sancti Spiritus in Saxonia gubernandæ sunt ab Episcopis.

b ¶ *Gubernentur*. Declar. Cardin. Spirituali gubernatione, non autem temporali. Per hoc decretum nulla iurisdictio concessa est Episcopis in Monasterijs Sedi Apostolicæ immediatè subiectis, nisi in cōcernentibus spiritualia; in temporalibus nihil agere possunt. Magistratus seculares non debent regere Monasteria monialium, quæ sunt immunia priuilegio, vel indulto Apostolico, sed sunt sub iurisdictione Ordinarij, in ijsdem duntaxat rebus, quæ ad veram rationem spiritualium pertinent, in reliquis verò non possunt se intromittere. Et ita Congregatio censuit. Episcopus non habet iurisdictionem in Monialibus, quæ priuilegio, vel indulto Papæ sunt immunes, nisi in ijs, quæ ad clausurā, & spiritualium rerum curam pertinent. Episcopus,

qui

qui est in quasi possessione visitandi Moniales aliquot potest in dicta possessione perseuerare, saluum tamen manet in dictis Monialibus in petitorio. Episcopus visitans Monasterium tanquam Abbas, non tanquam Episcopus, non aquirit possessionem visitandi Episcopo.

c ¶ *Vel alijs Regularibus reguntur.* Declar. Card. Ex sententia Congregationis Concilij nullam autoritatem, vel iurisdictionem possunt sibi Ordinarij vendicare ex decretis Concilij Tridentini in confessarios Monialium, quæ subiectæ sint Regularibus.

d ¶ *Sub eorum cura.* Decis. Card. 196. Congregatio Concilij censuit facultatem concedendi licentiam accedendi ad colloquium cũ Monialibus Regularibus subiectis, spectare ad ipsos superiores Regulares, nisi esset consuetudo legitimè præscripta, vt huiusmodi licentia etiam quoad Monasteria, quæ Regularibus subsunt ab Episcopo,& superiore Regulari coniunctim obtineretur; tunc enim consuetudinem esse obseruandam.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 10. de regul.

Admoneri debent Sanctimoniales, vt saltim singulis mensibus confiteantur, & communicent: tisque extraordinarius confessor bis, aut ter in anno offeratur. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Attendant diligenter Episcopi, & ceteri superiores Monasteriorum Sanctimonialium, vt in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem semel singulis mensibus *e* confessionem peccatorum faciant: & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant, vt eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter superandas. Præter Ordinarium autem confessorem *f* alius extra ordinarius ab Episcopo *g* & alijs superioribus bis, aut ter in anno offeratur: qui omnium confessiones audire debeat. *h*

SVPER CAPVT XIII.

e ¶ *Saltim in singulis mensibus.* Concordat tex. in Clem. ne in agro. §. sanè. de statu Monach.

f ¶ *Præter Ordinarium autem confessorem.* Declar. Card. Confessores huiusmodi in Monasterijs Monialium, quæ sub cura regulariũ, non sunt examinandi ab Episcopo. Ex facultate tamen huius decreti Episcopus potest dare confessorem Monialibus subiectis Regularibus, quæ nulla ratione induci possunt, vt suis Regularibus peccata confiteantur.

g ¶ *Ab Episcopo.* Decla. Card. Quem confessarium poterit Episcopus dare Monasterijs, & non subiectis, & quem maluerit, Regularem etiam alicuius Ordinis, & etiam Sacerdotem Regularem.

h ¶ *Qui omnium confessiones audire debeat.* Declar. Card. Est in arbitrio tamen cuiuscunque Monialis, si extraordinariè voluerit confiteri.

Eadem sessione vigesima quinta, c. 13. de regul.

Qui in strictiori clausura non viuunt tenentur ad publicas processiones accedere. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Exempti omnes *i* tam clerici seculares *k* quàm regulares *l* quicunque: etiam Monachi, ad publicas processiones vocati, *m* accedere compellantur, *n* ijs tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo viuunt.

SVPER CAPVT XIIII.

i ¶ *Exempti omnes.* Decis. Card. 24. Congregatio Concilij censuit, si Monachi, seu Regulares ferè vltra medium milliare à ciuitate distent, non esse vtique compellendos ab Episcopo accedere ad processiones non obstante decreto, cap. 13. sess. 25. de Regularibus. ¶ Itẽ decis. Card. 274. Congregatio Concilij censuit, Regulares degentes in Monasterijs, quæ per dimidium milliare distant à ciuitate, non teneri, nec ab Episcopo compellendos esse accedere ad processiones.

k ¶ *Tam clerici seculares.* Decis. Card. in. 179. Congregatio Concilij censuit, Sacerdotes nullum officium aut beneficium Ecclesiasticum in ciuitate, vel diœcesi obtinentes, seu habentes, non esse ab Episcopo compellendos ad vllas processiones accedere. Item decis. Cardin. 198. Congregatio Concilij censuit, Episcopum posse compellere Canonicos, & alios presbyteros beneficia, vel officia Ecclesiastica obtinentes, vt accedant ad omnes, & quascunque processiones publicas, vel indictas, pro bono publico, vel honore.

l ¶ *Quam Regulares.* Declarat Card. Nullæ immunitates Religioni Hierosolymitanæ cõcessæ obstant, quominus eius Sacerdotes inseruientes Ecclesijs vocari debeant ad processiones, ac nisi accedant etiam compelli. Vbi ex consuetudine contra cap. statuimus, de maior. & obedientia. Canonici Diaconi antiquiores præferuntur presbyteris minoribus, non potest Ordinarius autoritate huius de-

 creti

creti immutare. Decretum hoc, in quo decernitur omnes tam clericos seculares quàm Regulares, & Monachos ad publicas processiones vocatos venire debere, locum non haber in ijs qui perpetuò in strictiori clausura viuunt, ex quibus sunt Canonici Regulares sanctæ Crucis Conimbricensium, Carthusiensium, & Camaldulensium.

m ¶ *Ad publicas processiones vocati.* Decla. Card. Ad Episcopum pertinet cum consensu capituli concernere, atque edicere, quo, & quà processiones dirigi, quasve ad Ecclesias nominatim perduci debeant. ¶ Regulares, qui non accedunt ad processiones ab ipso Episcopo indictas, ab ipso puniri possunt per censuras, & pœnas arbitrarias, & alia iuris remedia. Ordinarius potest præcipere Regularibus in sua diœcesi commorantibus, vt eant ad processiones publicas, vt puta in festo Corporis Christi, in Litanijs, & Iubileis publicis faciendis in plebibus, in quibus ipsi habent Monasteria, dummodò processiones sint eius generis, quod Bulla S. D. N. Mendicantibus concessa comprehenditur, & dummodò Regulares non sint ex illis Conuentibus Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur. Hæc Bulla incipit. *Et si mendicantium.* Pij V. publicata 17. Kal. Iunij 1597. Hæc Bulla forsan est reuocata per Gregorium XIII. Excipit dicta Bulla illos Conuentus, in quibus fratres sub arctiori clausura degunt, ita vt nec in choro cantent, nec ad mortuos accedant, sed tantum studijs, & lectionibus vacent. In Concilio Lateranensi III. sess. 11. can. 4. fol. 685. col. 2. statutum est, vt Religiosi ab Episcopis ad solemnes processiones pro tempore faciendas requisiti, dummodo eorum suburbia vltrà vnum milliare à ciuitate respectiuè non sint remota, accedere teneantur, & quomodo ad id teneatur de iure communi, & quod de exemptione, Henric. Boic. de Synod. epis. 2. p. 2. & nu. 12. fol. 314. Et omnentur ad eas, & quascunq; processiones publicas, & consuetas, vel indictas pro bono publico, vel honore: non tamen compellendi sunt ipsi Regulares exempti de quibus loquimur accedere ad Ecclesias extra propria Monasteria pro celebratione orationis quadraginta horarum: sed Congregatio probauit; illos cum toti populo dicta oratio indicitur, in proprijs Ecclesijs huiusmodi orationi insistere.

n ¶ *Accedere compellantur.* Declar Cardin. Etiam si sint sacerdotes Hierosolymitani.

Sacerdotes inseruientes Ecclesijs Religionis Equitum Hierosolymitanorum compelli possunt ab Ordinario, vt ad processiones publicas accedant.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 14. de regul.

Si Episcopo instante Superior non puniat Regularem scandalosum, officio priuari debet. Hoc dicit.

CAPVT XV.

Regularis, non subditus Episcopo, *o* qui intra Monasterij claustra degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit; Episcopo instante à suo Superiore intra tempus, ab Episcopo præfigendum, seuerè puniatur; *p* ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus à suo Superiore *q* officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

SVPER CAPVT XV.

o ¶ *Regularis non subditus Episcopo.* Delcar. Card. Declaratio huius decreti extenditur ad Cruciatam, & Inquisitores, vt non possint extrahere Regulares absque Superiorum consensu.

p ¶ *Seuerè puniantur.* Decl. Card. In posterum nemo Regularium eijciatur à Monasterio etiam si sit incorrigibilis, sed peccantes, ignominia carceris à Superioribus castigentur, acrius etiam, si opus fuerit, pro modo delictorum puniantur. Intimetur percussorem, vt nullus officialis Cameræ Pœnitentiariæ, contra dictarum Cancellariæ, aut cuiusuis tribunalis sub pœna priuationis officiorũ audeat ponere manus in supplicatione Regularium virorum, & mulierum, etiam cum literis iustificationis, nisi sit à protectore subscripta. Quando extra clausttra Regularis delinquit notoriè, dubitatum fuit, an detinendus in carceribus Episcopi, donec processus in Curia Episcopali conficiatur, eoq; compellato instante superiore remittantur, sit vnà cum processu puniendus, vel potiùs non expectata compellatione processus, statim remittendus sit ad superiorem vnà cum his probationibus, quæ habentur? Congregatio respondit, ita faciendum esse, etiam quod superior nullam instantiam faceret, & ita esset obseruandum: An Regulares degentes de licentia suorum superiorum in domo ad erectionem Monasterij destinata, comprehendantur sub dispositione Concilij Tridentini hic, & cap. 3. sess. 6. Adeo vt ab Episcopo, si deliquerunt puniri, & corrigi possint? Congregatio censuit, comprehendi, si in ea domo vigeat Regularis obseruantia, videat ses. 7 & 8. An Regulares possint ciuiliter coram Episcopo à creditoribus

ditoribus suis, vel coram conseruatoribus conueniri? Et fuit responsum, quòd si stant sub Regulari obseruantia, non possunt conueniri coram Episcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent, cum ius commune Episcopi propter exemptionem sit. ver. *Exemptio.* num. 10. Sed coram Conseruatoribus in casibus permissis supra sess. 14. cap. 5. possunt conueniri, & ita censuit Congregatio die 19. Iulij 1573. Sed Abbas in c. 4. nu. 4. & 5. concludit, quod potest conueniri coram Episcopo, quòd nota, & vide ibi multa.

q ¶ *Sin minus à suo superiore.* Concordat tex. in cap. fin. 5. si verò, de statu Monacho.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 15. de regul.

Nulla est professio facta ante decimum sextum annum ætatis, seu non expleto anno probationis. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

In quacunque Religione r tam virorum, quàm mulierum f professio non fiat ante decimum sextum annum expletum: nec qui in minore tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterint ad professionem admittantur a Professio autem anteà facta, sit nulla: b nullamque inducat obligationis ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus, c

SVPER CAPVT XVI.

r ¶ *In quacunque Religione.* Concordat tex. in cap. Gonsaldus. 17. q. 2. cap. ad Apostolicam, de Regularibus, cap. non solùm, eodem tit. in 6.

f ¶ *Tam virorum, quàm mulierum.* Decis. Cardin. 121. Congregatio Concilij censuit, eum, qui emisit professionem intrà annum, nec deinde emisit tacitam, nõ esse obligatũ ad Religionem, nec in genere, nec in specie. ¶ Item decis. Card. 199. Congregatio Concilij censuit, Moniales nullo pacto ad professionem admittendas, nisi per annum post susceptum habitum in probatione steterint, quemadmodum disertis verbis cauetur decreto, 15. ses. 25. de Reg. nec vllam rationẽ habendam contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis, vt potè sublatæ, decreto cap. 22. sess. 25. Itidem Moniales virgines, quas solas consecrare fas est, ante 25. annum completum non esse consecrandas. Item decis. Cardin. 102. Congregatio Concilij censuit, annum probationis, ad emittendam professionem in Religione debere esse continuũ, non autem interpollatum. Item decis. Card. 241. Congregatio Concilij censuit, etiam milites Hierosolymitanos hodie debere antequam professionem emittant, per annum in probatione manere postquam eorum constitutiones, quoad hoc ad Tridentini Concilij decreta sunt relatæ, & à Sede Apostolica confirmatæ.

a ¶ *Professio non fiat.* Declar. Cardin. An professus expresse post annum censeatur tacitè professus, & tacita professio fit per hoc c. sublata? Congregatio ita censuit, si modò cætera adsint, quæ ius acquirunt ad inducendam tacitam professionem, & hanc non esse exclusam per dictum decretum, seruato tamen ibi tempore præfixo. Hoc decreto, & 19. infra, 5. quicumque Regularis, non comprehenduntur omnes Regulares Militares, sic etiam Rota decidit in vna Tirasonensis pensionis, coram Reuerendo Patre Domino. Seraphino. 11. Decembris. 1570. Moniales, quæ eius Ordinis sunt, qui requirit professionem, si tacitam professionem emiserint, & si palam expressè id factum non fuit, cogendæ tamen non sunt vt profiteantur. Singula Monasteria liberum habent tacitè, vel expressè profitendi.

a ¶ *Ante decimum sextum annum completũ.* Declarat Cardinal. Non reuelatur, quod Moniales, seu Regulares fuissent decepti circa ætatem admissi ad professionem. ¶ Per annũ continuum in probatione intra claustra, non autem interpollatum, neque priuilegium aliquod suffragatur cum censeatur sublatum, infra cap. 22. An verò, qui youit ingredi Religionem, & in ea perseuerare, si ingressus intra annum probationis recedens reuertatur ad seculum, sit liber voto ex mente huius decreti Concilij, cum non possit renuntiari anno probationis, sicut de iure communi? Congregatio declarauit, hoc decretum Concilij nihil disposuisse de voto; idem si tempore nouitiatus emisisset tale votum. ¶ Professio non est valida ante expletum probationis annum, sed quia Canones permittunt, vt quis post ratum matrimonium Religionem ingredi possit, quid fiet, si vnam Religionem ingressus de alia transeat ad aliam, aut plures, & ita tempus professionis differatur, aut tantis compelli possit ad tempus hoc breuiandum, maximè cum iste transitus de vna ad aliam Regionem fieri videatur in fraudem eius, qui in seculo remansit. Congregatio anno 1588. respondit, non posse compelli. Hoc anno probationis durante si nouitia curandæ valetudinis causa de licentia superiorum à

A 2 Mona-

Monasterio exierit, & postea reuertatur eodem tempore, professionē emittere perinde ac si nunquam egressa fuisset.

a ¶ *Ad professionem non admittatur.* Concordat tex. in cap. ad nostram, cap. cum virum, & cap. postulasti, de Regul. & cap. 1. eod. tit. in 6.

b ¶ *Professio autem antea facta sit nulla.* Declar. Card. Professio facta à Moniali ante 16. annum expletum debet ab Ordinario nulla declarari. ¶ Sed quid si ex instituto alicuius Regulæ professio non fiat ante 18. annum completum, vt sunt de sancto Francisco de Paula, an sit eorum professio nulla, si iam emiserint post tempus Concilij, sed ante tempus in eorum regula statutum, & quia ex verbis regulæ non annullatur talis actus professionis, sed tantum imponitur pœna eum recipienti, & quia eget confirmatione superioris? Censuit Congregatio, professionem teneri, argumento c. ad Apostolicam, de Regularibus.

c ¶ *Aut alios quoscunque effectus.* Dec. Card. Mulier si 12. annis maior intra duos menses ingrediatur Monasterium, & habitum susceperit; & deinde expleto 16. anno, & elapso anno probationis professionē emittat iuxta hoc decretum, interea verò expectet donec annus probationis labatur, & professio sit emissa. Qui emisit professionem intra annū probationis, non est obligatus, neque ad religionem in genere, neque in specie contra c. nullus, &c. constitutionem, de Regularibus, lib. 6. nec etiam in foro conscientiæ illa indicta est obligatio. Professio tacita non excluditur ab hoc decreto, seruato tamen tempore hic præfixo, concurrentibus etiam alijs ad tacitam professionem à iure requisitis. Et corrigitur hic c. 1. de Regular. in 6. in minori 14. annorum debet alius cum gestatione habitus indistinctè, vt sit tacitè professus, sed inducitur ea ætate, qua potest emitti expressa. Et aliàs Congregatio respondit, tacitam professionem induci per annum, & diem computandum à die post decimum sextum annum expletum eius, qui Monasteriū ingressus est. Item Congregatio censuit tacitam professionem in his decretis 15. & 16. non esse exclusam, seruato tamen tempore ibi præfixo, & concurrentibus alijs ad tacitam professionē requisitis. In Religione sancti Blasij approbata in sui initio fiebat expressa professio trium votorum, à tempore autem, de cuius initio non est memoria, regulari obseruantia in eo collabente, eius Monasteria commentanda fuerunt, desijtque emitti consueta professio, quia nec erat caput aliquod Religionis. Dubitatur. An illi, qui huiusmodi Religionis habitum de manibus Commendatarij, vel Prioris, non expressè professione suscepta per aliquot annos gestarunt, tacitè professi intelligantur quoad regulam sancti Blasij. Congregatio censuit, intelligi tacitè professos. ¶ Congregatio coram Cardinali Alciato definiuit, cap. hoc de Militaribus Religionibus non loqui, quia in odiosis non veniunt Hierosolymitani. Salic. ver. Religio, num. 4. Licèt Hierosolymitani Milites dicantur Regulares, iuxta Abb. rub. de Regul. tamen non comprehenduntur sub hoc cap. quia in his non requiritur ætas, præscripta per Concilium. ¶ Post professionem verò quilibet Regularis etiam extra claustra degens, siue moriatur cum habitu, siue sine omnia bona sua mobilia, & immobilia acquirit ordini, in quo professus est, vide Bullam Pij V. editam paulò post Rotam decreuisse in fauorem Militarum per Concilij verba, vt non comprehendantur. At nouissimè de mense Iulij 1582. censuit Congregatio, Milites Hierosolymitanos è nouo ipsorū statuto inhærentes huic decreto comprehēdi.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 16. de regul.

Irrita est renunciatio, aut obligatio, quæ intra duos menses proximos ante professionem nō fit. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

¶ Nulla renūciatio *d* aut obligatio *e* antea facta, *f* etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscunque causæ piæ, valeat, nisi cum licentia Episcopi, *g* siue eius Vicarij, fiat intra duos menses proximos *h* ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi sequuta professione: aliter verò facta, etiam si cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata sit irrita, & nullius effectus.

SVPER CAPVT XVI.

d ¶ *Nulla renunciatio.* Decis. Cardinal. 9. Congregatio Concilij censuit, decretū Concilij Tridentini, 16. sessione 25. de Regul. Non habere locum in donationibus, & renunciationibus factis ante susceptionem habitus. ¶ Item decis. Cardin. 265. Congregatio Concilij censuit, decretum, cap. 16. sessione 25. de Regul. in princip. vendicare sibi locū, etiā in his, quæ excedunt annum 16. & illa verba, *ante facta,* quæ ibidem habentur non referri ad ætatem renunciantis, sed ad duos menses proximos ante professionem. Item decis. Cardin.

dum. 227. Congregatio Concilij censuit, decretum Concilij, cap. 16. sessione 25. de Regular. non vendicare sibi locum, in donationibus, vel renunciationibus ante habitus susceptionem, etiam animo, & proposito Religionem ingrediendi factis.

e ¶ Aut obligatio. Declar. Card. Hoc cap. nō habet locum in puellis, quæ educationis gratia manent in Monasterijs, neque procedit hoc cap. in testamento, vel vltima voluntate, vel eleemosynis. Hoc decretum non habet locum in donationibus, aut renunciationibus factis ante ingressum hoc est, ante susceptionem habitus, sed si donauerit in ipso ingressu non valeat donatio.

f ¶ Antea facta. Declarat Cardinalium. Loquitur post ingressum. Hoc decretum habet locum etiam in testamentis, alijsque vltimis voluntatibus. ¶ Hęc verba diriguntur ad tempus professionis sexdecim annorū, adeò quod si quis fecerit renunciationem ante professionem per duos menses, licet ante exemplum decimum sextum annum, tenet renunciatio. Quoad decretum Concilij respondit Congregatio, non habuisse quidem depositum illarū pecuniarum, quæ dotis, seu eleemosynæ nomine Monasterio detur siue deponatur in publico Bāneo, siue penes alium, qui eas Monasterio dare debeat post professionem emissā, atque ita satis cautum sit Monastrio, sed quod pecuniæ sic depositæ dentur Monasterio ante professionem puellæ directè, vel indirectè.

Improbatur pariter cautio Bannearia in euentum restitutionis, ac etiam in inuentionem mutui colorati, cum parentes nouitiarum in dotem destinatas, sub nomine mutui singuli Monasterio numerarentur, omnibus istis modis Concilio circumuenitur. Quod si renunciatio ante susceptum habitum facta fuit, vel ingressam Religionem, & videtur, quod Concilium in casu prædicto non habet locum, loquitur enim desumentibus habitū, vel sumentibus Religionem, sed si donatio, vel renuntiatio facta fuerit intuitu Religionis ingrediendæ, tanquam factam in fraudem huius canonis, videtur sub esse huic dispositioni ex sententia Congregationis.

g ¶ Nisi cum licentia Episcopi. Declar. Card. Hac licentia omissa, & professione sequuta, nulla est renunciatio. An dispositio huius cap. in principio comprehendat illum, qui habet animum ingrediendi Religionem adhuc in seculo exsistens, seu tamen si acceptatus, licet habitum nodum susceperit, donauit bona sua Monasterio, non adhibitis solemnitatibus in hoc cap. requisitis? Congregatio censuit, non habere locum in renunciatione facta ante susceptionem habitus.

h ¶ Intra duos menses proximos. Declar Card. Renuntiatio à nouitijs facienda intra duos menses, vltimos antequam professio enimittatur, fieri debet. Hæc verba verificantur, etiamsi vltra plures menses anni probationis professio fieret, Renunciatio facta cum licentia Episcopi, siue eius Vicario intra duos menses proximos tempore, quo professio emmitti legitimè potuisset, non censetur inualida ex eo quòd actualis professio per aliquot menses dilata fuit. Si renuncians tempore renunciationis compelleret 16. annum, renunciatio est valida, dummodò facta sit cum licentia Episcopi, seu Vicarij: iuxta hoc decretum intra duos mēses proximos ante professionem.

i ¶ Et nullius effectus. Declar. Card. Idem, si renuncians esse tacitè professus, licet renunciasset duobus mensibus, vt hic ante professionem expressam.

Eadem sessione vigesima quinta. cap. 16. de regul.

Expleta probatione teneantur superiores ad professionem nouitios admittere, vel respuere: à quo tamen eximuntur Iesuitæ. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

¶ Finito tempore nouitiatus, superiores nouicios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è Monasterio eos eijciant. Per hæc tamen sancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin religio clericorum Societatis Iesu, iuxta piū eorum institutum, à sancta Sede Apostolica approbatum Domino, & eius Ecclesiæ inseruire possint.

SVPER CAPVT XVIII.

k ¶ Finito tempore nouitiatus. Concor. text in cap. cum causam, de electione.

l ¶ Superiores nouitios. Hæc verba respiciunt tantum ad habiles, non autem ad inhabiles, & ita ex licentia S. D. N. explicante hunc textum Illustrissimo Cardinali Caraffa Montelanensi. Censuit Congregatio sub die 29. Iulij 1570. quod dictum tempus nouitiatus est arbitrarium.

m ¶ Quos habiles inuenerint. Declar. Card. Si inhabilitas ex infirmitate proueniat, poterit prorogari tempus, donec duret probabilis spes recuperandæ sanitatis.

n ¶ Ad profitendum admittant. Declar. Car. Fuit dubitatum. An Monialis, quæ emiserat professionem, & deinde probabiliter dubitans,

tans, non fuisse baptizatam, de nouo ad cautelam baptizata fuit, debet de nouo mittere possessionem, & dato, quod sic debeat expectari per annum? Fuit resolutum sub die decima Decembris 1588. professionem ligare, verum debere eam ad maiorem cautelam iterum emittere professionem, expectato alio anno, & fuit allegatus Abbas in cap. 1. & 2. de presbyt. non baptiz.

o ¶ *Aut è Monasterio eos eijciant.* Decis. Car. 66. Congregatio Concilij censuit, Oratricem asserentem habitum per eam gestum, distinctum fuisse distinctione patenti ad habitu professas deferre solitas minimè tacitam emisisse professionem. Item decis. Card. 186. Congregatio Concilij censuit, tempus anni ad emittendam professionem à Concilio Tridentino præfixum, posse arbitrio superioris Regularis prorogari.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 16. de reg.

Excepto victu, & vestitu, præcipitur, sub anathemate dantibus, & recipientibus, ne vlla bona nouitiorum Monasterijs ante professionẽ tribuantur. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

¶ Ante professionem, excepto victu, & vestitu, nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocunque prætextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdem minimè tribuantur: p ne hac occasione discedere nequeat, q quod totam, vel maiorem partem substantiæ suæ Monasterium possideat: nec facilè si discesserit id recuperare possit. Quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, r & recipientibus, ne hoc nullo modo fiat, vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, s quæ sua erant: quod vt rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

SVPER CAPVT XIX.

p ¶ *Aliquid ex bonis eius minimè tribuatur.* Decl. Card. Nec si alquid tribueretur, non ex puellæ bonis proprijs, sed ex illorum bonis, siue sint parentes, siue consanguinei.

q ¶ *Ne hac occasione discedere nequeat.* Decl. Card. Quid si decesserit intra tempus probationis, & dos soluta esset, erit restituenda hæredibus, vna cum fructibus, si quos Monasterium percepisset, deducto tamen victu, & vestitu, cum pacto, si alia diceret, antequam habitum in Monasterio susciperet, etiamsi pactum esset irritum, & si esset immemorabilis consuetudo restituendi. ¶ Et debetur dos promissa Monasterio pro Moniali defuncta professa, non obstantibus alimentis persolutis eidem Moniali dum ipsa viueret, & pacto, quod semper essent eis persoluenda dicta alimenta, donec solueretur dos.

r ¶ *Sub anathematis pœna dantibus.* Declar. Card. Non incurritur ipso facto, & absolutio non est reseruata Papæ. ¶ Puellæ, quæ sunt in Monasterijs, finito tempore nouitiatus, sunt ad professionem admittendæ, si habiles inueniantur: si verò non, eijciantur è Monasterio. Professus in vna Religione ad aliam translatus, etiam ad laxiorem, autoritate tamen Apostolica non potest renuntiare anno probationis, vt in hoc decreto: nec illa renuntiatione per superiorem facta admissa ad professionem, intra annum recipi, sed iterum debet profiteri, iuxta formam hic traditam.

s ¶ *Omnia restituantur.* Dec. Card. Etiam cũ fructibus, si qui sunt, deductis tamen alimentis à Monasterio præstitis. An si nouitius sit sui iuris, & non habeat parentes possit in ingressu Religionis præter victum aliquid donari Religioni, Amore Dei; Congregatio respondit non posse ex verbis expressis huius decreti. An idem possit, in ipsomet ingressu donare se ipsum, & omnia bona sua religioni, vt fiebat olim, dummodo in istis casibus non sit posita pœna excommunicationis? Congregatio respondit, huiusmodi donationes, quæ fiunt, ab ijs, qui vt nouitij ingrediuntur, animo profitendi legitimo tempore, comprehendi hoc decreto.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 17. de reformatione regularium.

Ad Episcopum, seu eius Vicarium pertinet examinare voluntatem virginum Deo dicandarum: ad quod præfecta sub pœna suspensionis tenetur Episcopum certiorem facere. Hoc dicit.

CAPVT XX.

¶ Professionis libertati t Deo dicandarum virginum prospiciens sancta Synodus statuit, atque decernit, vt si puella, quæ habitum Regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit, u non ante eum suscipiat, nec postea a ipsa, vel alia professionem emittat, b quàm explorauerit Episcopus, c vel eo absente, vel impedito, eius Vicarius aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem

voluntatem *d* diligenter an coacta, an seducta sit, *e* an sciat quid agat, & si voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas iuxta Monasterij illius, & Ordinis regulam, necnon Monasterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat: / cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret, *g* teneatur præfecta Monasterio *h* eum ante mensem certiorem facere. Quod si præfecta certiorem Episcopum non fecerit, quandiu Episcopo videbitur ab officio suspensa sit.

SVPER CAPVT XX.

t ¶ *Professioni libertati* Decla. Cardin. Virgines antequam ingrediantur Monasterium adducantur ad Matronas honestas, nec sanguine illis coniunctas, nec aliquo modo suspectas, vbi remotis omnibus earum propinquis examinentur ab Episcopo dictæ earum voluntates. Omnimoda libertas requiritur in Monasterio, speciali pro qua libertate obtēta est causa cuiusdam dominæ ad annullandam eius professionem metu reuerentiali fact m anno 1586 mense Februarij in Rota coram reuerendissimo Ordinario.

Ex puella, cuius deliberatio in dubium reuocatur, ordinarius diligentissimè quærere debet, an Deo religiosè inseruire, atque inter Moniales, apud quas est, professionem emittere, an verò nubere velit? Et hoc fieri debet necessarijs interrogationibus, & quicquid respondet, describi debet à publicò Notario, præsentibus idoneis, quæ quidem puella, si ob aliquam causam probabilem videtur Ordinario, non esse examinandam in Monasterio, examinari debet in Ecclesia eius Monasterij, vel alio religioso loco, qui aptior, & commodior videbitur.

u ¶ *Maior duodecim annis sit* Declar. Card, Congregatio censuit, non esse dispensandum, vt puellæ, quæ duodecimum annum non compleuerunt, possint habitum in Monasterio suscipere.

a ¶ *Non ante eum suscipiat, nec postea.* Declar. Card. Vtrumque spectat ad Episcopum tam ante susceptionem habitus, quam postea ante professionis emissionem explorare voluntatem puellæ, non obstante quod Monasterium sit Regularibus subiectum vel aliàs exemptum à iurisdictione Episcopi.

b ¶ *Professionem emittat.* Declarat. Cardinalium. Non admittitur puella ad pofessionē ante annum decimum sextū expletum. Quid igitur si puella in duodecimo ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem ingressa sit, cogetur ne sponsus per quatuor annos expectare, vsque dum illa profiteatur? An permitti possit transire ad vota, vbi illa per annum in dicta Religione permanserit? Responsum fuit à facta Congregatione anno 1580. cogendum.

Virgines, quibus facienda est professio, si clausura Monialium facta sit, examinandæ sunt ab Ordinario intra Monasterium ad cancellos, seu crates ipsarum Monialium, & clausura facta Ordinarius obtinere debet à Monasterio ingressum.

Episcopo N. scribatur, ne extra cancellos Monialium examinet puellas facientes professionem, vel si habent causam iustam, vel certam suspicionis, examen faciat in Ecclesia Monasterij, vel in Ecclesia alia.

c ¶ *Quam explorauerit Episcopus.* Decis. Cardinalium 21. Congregatio Concilij censuit, explorationem voluntatis puellarum profiteri volentium: ad præscriptum decreti dicto cap. decimo secundo vtroque tempore, scilicet ingressus, & professionis faciendæ, ad Archiepiscopum pertinere, quamuis Monasterium ab eius iurisdictione exemptum existat. ¶ Item declarat, Cardin. Congregatio censuit, virgines, quæ ab Ordinario examinatæ; habitum Religionis susceperunt, antequam profiteantur, voluntatem penitus ab eisdem explorandam: quo igitur tempore professionem facere volunt, & si nullo ab Ordinario adhibito examine habitum susceperunt: tamen ab ipsis examinentur.

d ¶ *Virginis voluntatem.* Decla. Card. Per hæc verba Congregatio rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitū suscipiendum, quare cur requiratur voluntatis puellæ exploratio, non est eius voluntas, neque Cōcilij ante illam ætatem. *f* Congregatio censuit, Ordinarium non debere explorare voluntatē puellæ, quæ habitum recipit in Monasterio, ad petitionem illius, qui vult illam in vxorem ducere, sed expectandum tempus faciendæ professionis, & tunc, si sit suspicio, quod instigetur à Monialibus, pro suo officio curabit inde duci in exteriorem Ecclesiam Monasterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorē, prout magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere possit. Quod si nulla sit suspicio, & nullam aliam iustam causam subesse apparebit, tunc non in alio loco, quam ad crates ferreas Monasterij voluntatem puellæ explorabit.

e ¶ *An coacta, an seducta sit.* Decl. Card. Congregatio censuit, quod inclusa per vim in Monasterium, debet inde educi, & si quid damni ob eandem causam passa est, curare debet, vt indemnitati eius prouideatur, earum impensis, quæ talem vim intulerunt, qui debent

debent etiam seuerè castigari, sed si puella Monialis effici velit, desiderij eius compos est faciendi, licèt pater eius contradicat.

f ❡ *Liberè et profiteri liceat.* Decl. Card. Puellis, quæ sumpserunt sacrum habitum in aliquo Monialium Monasterio, debet ab Ordinario certus dierum numerus 11. vel 20. præfigi, intra quem deliberent, vtrum velint professionem emittere, vel non? Si noluerint, remittendæ sunt ad domos consanguineorum, vel affinium. Puella, quæ in consulto Episcopo habitum suscepit Religionis, antequam profiteatur, ab Episcopo examinanda est diligenter.

g ❡ *Cuius professionis tempus, ne Episcopus ignoret.* Declarat Card. Postquam Episcopus hac de re certior factus fuit intrà 25. dies examen hoc perficere tenetur, quibus exactis amplius in eo se non intromittat ex sacra Congregatione. Si Monialis, aut nouitia neget, se esse professam, audire potest eam etiam extrà Monasterium.

h ❡ *Teneatur præfecta Monasterio.* Declar. Card. Si superior Monialium alicui puellæ habitum dederit, prius quam ab Ordinario examinata fuerit, contra decreta Concilij facit. Item si Moniales professionem fecerint, antequam iterum ab Ordinario examinentur contra Concilium Tridentinum faciunt. Qui casus si euenerit, tenetur Ordinarius explorare voluntatem earum, quæ habitum tantum susceperunt, antequam in Religione profiteantur. Ab illis autem sacris virginibus, à quibus non solùm habitus est susceptus, sed iam professio facta, & etiamsi examinatæ fuerint nihil Ordinarius præsentatus debet suscipere, sed permittat eas in suo statu permanere, prout Concilium Tridentinum statuit. In Abbatissas animaduertere potest, debentque per eundem Ordinarium Moniales, earumq; Superiores admoneri, ne illis virginibus dēt sacrum habitum, & multo minus patiātur in Religione profiteri, nisi prius voluntas earū perspecta sit, & explorata ab eodem Ordinario; contra facientes poterit idem Ordinarius coercere, non solùm pœnis à Concilio Tridentino statutis, & præscriptis, sed etiam Ecclesiasticis censuris, & alijs iuris remedijs, non obstantibus quibuscunque priuilegijs. Sumptus à Monialibus in professione, & velo sumendo faciendi, taxentur ab Ordinario, & diffiniantur rebus necessarijs: pecunia verò seruata ad earum vestitum in ingressu detur Abbatissæ.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 18. de regul.

Anathemati subduntur omnes cogentes quamcunque mulierem inuitam Monialem fieri, vel volentem absque iusta causa impedientes; exceptis casibus in iure expressè id permittentibus. Hoc dicit.

CAPVT XXI.

❡ Anathemati sancta Synodus subijcit omnes, & singulas personas, cuiuscunque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam clericos, quàm laicos, seculares, vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocunque coegerint aliquam virginem, *i* vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præter quam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscunque Religionis, vel ad emittendam professionem: quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint, quique scientes eam non spontè ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem actui, vel præsentiam, vel consensum, vel autoritatem interposuerint. Simili quoque anathemati subijcit eos, *k* qui sanctam virginū, vel aliarum mulierum voluntatem, veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo, sine iusta causa impedierint.

SVPER CAPVT XXI.

i ❡ *Coegerint aliquam virginem.* Decl. Card. Quid si pater naturalem filiam ea lege instituat hæredem, vt in Monasterium ingrediatur, instituit Monasterium, & filiæ relinquit pro alimentis 25. aureos Nam videtur, quod hic ista mulier sit coacta, & sic locum habeat iste textus. Contrarium tamen verius, quia textus hic loquitur per verbum coegerit, & sic de vi incussiua, quę cessat in casu prædicto, in quo non potest cōsiderari alia causa, quàm inductiua. Ista filia erat naturalis, & nihil de hæreditate paterna poterat prætendere, & mens testatoris videtur fuisse, vt haberet Monasterium hæredem. Et ita censuit Congregatio sub die 18. Iunij. 1573.

k ❡ *Simili quoque anathemati subijcit eos.* Concordat Concil. III. Tolet. c. 10. c. puella. 20. q. 2. c. vlt. 32. q. 2.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 18. de regul.

Decreta supradicta debent seruari in Monasterijs quarumcunque Monialium, exceptis Pœnitentibus, seu conuertitis. Hoc dicit.

CAPVT XXII.

Prædicta omnia, & singula, quæ ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, seruentur, non solum in Monasterijs Monialium subiectis Episcopo, sed in alijs quibuscunque. Ab his tamen excipiuntur *l* mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus constitutiones earum seruentur.

SVPER CAPVT XXII.

l ¶ *Ab his tamen excipiuntur.* Cõcordat Concil. Toleta. cap. 54. in fine.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 19. de regul.

Volens quacunque de causa discedere à Religione, non auditur, nisi intra quinquennium causas, quas prætenderit, deduxerit coram superiore suo, & Ordinario. Hoc dicit.

CAPVT XXIII.

Quicumque Regularis *m* prætendat se per vim, *n* & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile: velitque habitum dimittere *o* quacunque de causa, aut etiã cum habitu discedere sine licentia superiorũ; non auditur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram superiore suo, & Ordinario. *q* Quod si ante habitum spontè dimiserit, *r* nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad Monasterium redire cogatur, & tanquam apostata puniatur: interim verò, nullo priuilegio suæ Religionis iuuetur.

SVPER CAPVT XXIII.

m ¶ *Quicumque Regularis.* Declarat Cardinal. Milites sancti Ioannis Hierosolymitani in hoc decreto comprehenduntur.

n ¶ *Prætendat se per vim.* Concordat tex. in cap. sicut qui cum seq. 20. quæst. 1.

o ¶ *Velitque habitum dimittere.* Declar. Cardin. De ijs, quæ exire volunt, committantur Ordinario loci, simul cum Superiori Monasterij, vbi emiserunt professionem.

p ¶ *Nisi intra quinquennium.* Decis. Cardin. 520. Fœlicis recordationis Gregorius XIII. ex sententia Congregationis Concilij declarauit eos, qui per vim, & metum se Religionem professos prætenderent, nisi intra quinquennium reclamauerint, eo elapso non esse audiendos, tametsi allegarent vim, & metum semper durasse. Item decl. Card. Non dentur prorogationes Regularibus, qui manserunt in Religione per quinquennium, vt omnino non audiantur ante concilij confirmationem, nisi iuxta formam Concilij Tridentini, & fiat formularium expeditionis. Quidam vir Hispanus propter publicum vxoris suæ adulterium, illam dimisit, & in partibus longinquis sub Ordinarij obedientia ex Breui Pauli IIII. vitam eremiticam per multos annos duxit, qua relicta ingressus Religionem sancti Basilij, vbi per quinquennium demoratus est, ibique professus, sed ante dictæ Religionis ingressũ, semel adulterium commisit, & demum examinata fuit eius vita à Prælato Religionis prædictæ, cui omnia peccata confessus est. Quibus auditis, Prælatus eum habitu priuauit, vt aut ad vxorem rediret, aut aliud remedium peteret, quærimus mandari, quid agendum ad instantiam dicti viri? Congregatio censuit, scribendum esse Ordinario loci dictæ vxoris, qui prout iuris est in isto casu procedat. Illustrissimi Domini inclinabant, quod mulier cogeretur repetere virum, aut præstarei ei consensum, vt in Religione maneret, aut ipsa quoque Religionem ingrederetur iuxta not. in cap. Agatosa, 27. q. 2. Tangitur hæc quæstio per Abbatem in cap. constitutus, & cap. veniens, de conuers. coniugat.

q ¶ *Coram Superiore suo, & Ordinario.* Decision. Card. 69. Congregatio Concilij censuit. Regularem deducentem intra quinquennium nullitatem professionis, teneri eam probare coniunctam coram proprio superiori Regulari illius Monasterij, in quo professionem emisit, & coram Ordinario illius loci, vbi existit Monasterium, in quo professus est.

r ¶ *Habitum spontè dimiserit.* Concordat Con. L. Aret. c. vlt.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 19. de regul.

Transitus ad laxiorem Religionem prohibetur. Hoc dicit.

CAPVT XXIIII.

Nemo Regularis cuiuscunque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionẽ: *f* nec detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suæ Religionis.

SVPER CAPVT XXIIII.

§ ¶ Transferatur ad laxiorem Religionem. Declar. Card. Quod si translatus ad laxiorē, etiam eiusdem Religionis, debet translatus se conformare regulæ, & modo viuendi illius Monasterij, ad quod translatus est.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 22. de regul.

Prædicta omnia decreta in quibuscunque ea nobijs obseruari præcipiuntur. Hoc dicit,

CAPVT XXV.

Omnia, & singula in superioribus decretis contenta obseruari sancta Synodus præcepit, in omnibus Cœnobijs, ac Monasterijs, Collegijs, ac Domibus quorumcunque Monachorum, ac Regularium, necnon quarumcunque Sanctimonialium, virginum, ac viduarum, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum etiam Hierosolymitanæ viuant, & quocunque nomine appellentur, sub quacunque regula, vel constitutionibus, & sub custodia, vel gubernatione, vel quauis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscunque Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium, vel aliorum Regularium Monachorum, aut Canonicorum quorumcunque non obstantibus eorum omnium, & singulorum priuilegijs sub quibuscunque formulis verborum conceptis, ac Maremagnum appellatis, *f* etiam in fundatione obtentis necnon constitutionibus, & regulis, etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui verò Regulares tam viri, quam mulieres sunt, qui sub arctiori regula, vel statutis viuunt, excepta facultate habendi bona stabilia, in communi, eos ab eorum instituto, & obseruantia sancta Synodus amoueri non intendit.

SVPER CAPVT XXV.

f. ¶ Ac maremagnum appellatis. Declar. Cardi. Omnia priuilegia Sedis Apostolicæ, etiam maris magni, quatenus sunt contraria Concilio Trident. sunt sublata, & ad terminos Concilij redacta. Pius Quartus in constitutione Principis Apostolorum edita anno 6. sui Pontificatus.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 22. de regul.

Præcipitur omnibus superioribus vt uniuersa prædicta quàm primum executioni demandent. Hoc dicit,

CAPVT XXVI.

Quia sancta Synodus desiderat, vt omnia, & singula supradicta quàm primum executioni demandentur: præcipit omnibus Episcopis, in monasterijs sibi subiectis, & in omnibus alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & alijs Superioribus Ordinum suprà dictorum, vt statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum nō sit, Episcoporum negligentiam Concilia Prouincialia suppleant, & coerceant. Regulariū verò capitula Prouincialia, & Generalia, & in defectum capitulorum Generalium Concilia Prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges, Principes, Respublicas, & Magistratus, & in virtute sanctæ obedientiæ præcipit, vt velint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, ac cæteris præfectis in superius contentæ reformationis executione suum auxilium, & autoritatem interponere, quoties fuerint, requisiti; vt sine vllo impedimento præmissa, rectè exequantur ad laudem Dei Omnipotentis.

De iure Patronatus.

TITVLVS XIII.

In sessione decima quarta Concil. Trid. c. 12. de reform.

Ius patronatus non nisi ratione fundationis, aut dotationis obtineri potest. & tunc institutio reseruatur Episcopo. Hoc dicit.

CAPVT I.

Nemo cuiuscunque dignitatis Ecclesiasticæ, vel secularis, quacunque ratione, *a* nisi Ecclesiam beneficium, aut cappellam de nouo fundauerit, *b* & construxerit, seu iam erectam, quæ tamen sine sufficiente dote fuerit, de suis proprijs, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit, iuspatronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis huiusmodi, institutio Episcopo, & non alteri inferiori seruetur.

De

De iure Patronatus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Quacunque ratione.* Concordat c. ficut legitima, cum feq. inf. eodem & c. piæ mentis, cum feq. 16. q. 7. c. nobis. ex eodem tit.
b ¶ *Aut capellam de nouo fundauerit.* Declar. Cardin. Si fundatio capellæ ftet fub his verbis teftatoris, quod capellanus debeat celebrare diuina officia die noctuque, ficut cæteri capellani faciunt. An capellanus hic debeat effe presbyter? Congregatio cenfuit his verbis pofitis in fundatione huius capellæ, non inferri neceffariò, vt capellanus debeat effe presbyter. An cap. hoc intelligendum fit de patronalibus beneficijs nouiter, vel in futurũ erigendis, an de iam creatis, & inftitutis? Congregatio cenfuit ex his verbis, hoc cap. intelligendum effe de iuribus patronatus, requifitis ante Concilium legitimè, ideò eorũ titulus oftendendos Ordinario, & fi apparuerit huiufmodi iura patronatus recte, ac ritè conceffa fuiffe, nec ex illis effe, quæ reuocata funt à Concilio, feffio. 25. cap. 9. & data fuiffe ea lege expreffa, vt præfentatio fieret capitulo, feu dignitatibus Cathedralis Ecclefiæ, faluum adhuc manere iftud ius præfentationis, ex decreto Concilij fef. 7. c. 13. & f. 25. c. 9. Si verò de non fimplicibus beneficijs agatur, feruandum effe formam præfcriptam. fef. 24. c. 18.
c ¶ *Ius patronatus impetrare, aut obtinere.* Declar. Cardin. Hoc caput debet intelligi de iuribus patronatus in futurum acquirendis loquitur enim de acquirendis poft Conciliũ, non autem de acquifitis. Hoc decretum loquitur de iuribus patronatus de nouo erigendis: nam in illis factis ante Concilium, fi præfentatio ex eorum inftitutione, non Epifcopo, fed alteri facienda erit, nihil innouatur. In exemptis Ecclefijs non poteft referuari inftitutio alteri, quam Epifcopo, nifi Rector illius loci fuerit Ordinarius, ordinariaque fungatur iurifdictione. Vicarius Epifcopi fede vacante non poteft inftituere præfentatum à prætenfis patronis.
d ¶ *Inftitutio Epifcopi, & non alteri.* Concordat capitulo fequenti, & cum ibidem allegatis.

Eadem feffione decima quarta, capitulo 13. de reformatione.

Præfentatio debet per patronatum Epifcopo fieri, nõ obftante quocũque priuilegio. Hoc dicit.

CAPVT II.

Non liceat *e* patrono cuiufcunque priuilegij prætextu aliquem ad beneficium fui iuris patronatus, *f* nifi Epifcopo loci Ordinario *g* ad quem prouifio, feu inftitutio ipfius beneficij ceffante priuilegio, iure pertineret, quoquomodo præfentare: *h* ab aliàs præfentatio, ac inftitutio, forfan fequutæ nullæ fint, & effe intelligantur.

SVPER CAPVT II.

e ¶ *Non liceat.* Declar. Card. Intelligendum eft hoc decretum quoad examen dumtaxat ab Ordinario faciendum de perfona præfentat, fecundum aliud decretum eiufdem Concilij, fef. 7. c. 13. non autem intelligendum, vt cencenfeatur ablata inftitutio, quam idem Concilium voluit faluam effe omnibus Epifcopo inferioribus, ad quos pertinet, vt apparet, fef. 25. cap. 9. verf. *quod fi ad inferiores,* non funt fublatæ fundationes, veluti fi fundatot capellæ reliquerit inftitutionem capitulo.
f ¶ *Sui iuris patronatus.* Declar. Card. Hoc decretum loquitur de acquifitis ante concilium, nec per hoc cap. tollitur difpofitio, cap. 13. fef. 7. & cap. 9. fef. 25.
g ¶ *Nifi Epifcopo loci Ordinario.* Declar. Card. An probatio, quæ facienda eft ab Epifcopo, etiam fi inftitutio pertineat ad inferiores, iuxta formam cap. 9. fef. 25. & cap. 13. fef. 7. debeat fieri etiam in beneficijs, quorum inftitutio pertinet ad Monachos? Congregatio cenfuit etiam in iftis beneficijs debere fieri. ¶ An dicta approbatio requiratur tantum in beneficijs iuris patronatus, vel alijs beneficijs. Congregatio cenfuit, non requiri in beneficijs fimplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores. An in beneficijs tantum curatis, vel etiam alijs beneficijs quibufcunque? Congregatio cenfuit in iftis beneficijs, fiue fint iuris patronatus, fiue liberæ collationis examen faciendum effe ab Epifcopis Ordinarijs fecundum difpofitionem Concilij, fef. 24. cap. 18. ¶ Item cenfuit, requiri in quibufuis alijs beneficijs, ad quæ præfentatio, vel electio, vel Ordinario facienda fit à quibufcunque alijs perfonis Ecclefiafticis inferioribus Epifcopo, prout ftatutum eft à Cõcilio, fef. 7. c. 7. c. 13. & fef. 25. c. 9. ¶ Vbi ex confuetudine inftitutio beneficiorum ad Archidiaconum fpectat, etiam in inferiori Germania, nihil eis per hoc decretum derogatũ eft, etiamfi hoc illi faciant in Ecclefijs, in quibus nihil ftatutum eft in eorum fundatione,

dummodò tamen hoc aliàs eis legitimè conueniat, ita vt per hoc non dependeat ab aliquo iure patronatus, quod decretis Concilij sublatum sit, & prout disponitur, c. 13. sess. 7. cap. 18. sessione 24. & cap. 9. sessione 25. de reformatione. ❡ Idem dicendum est, si ista institutio ad alios inferiores legitimè pertineat. ❡ Hoc autem præsens decretum intelligendũ est, vt præsentatio soli Episcopo fiat, ad effectum examinis dumtaxat, non attenta quacunque consuetudine contraria immutabili prout sancitum est, cap. 13. sessione 7. ❡ An aliquo obtinente beneficium vigore præsentationis factæ ab obtinente legitimum ius præsentandi, & non sequuta posteà institutione per tunc temporis Episcopum, nec demonstratione contrariâ voluntatis eiusdem declarandum sit per Ordinarium successorem, præsentationem præteritam esse nullam, iuxta Concilium Tridentinum, hic, & sessione 25. cap. 9. & prout videtur disponere, cap. illius, & cap. relatum extra, de iure patronatus. ❡ An verò declarandum si tam præsentatum, quàm præsentantem in excommunicationem incidere, prout disponit cap. prætereà, el secundo, extra, de iure patronatus, & can. si quis, de inceps, 16. q. 7. cum aliquot sequent. Congregatio non derogat d. cap. prætereà, & alijs similibus, & quæ in hac materia dispo nit voluit reddere iuri communi. Dubitatum quoque fuit, quid iuris de illis, qui præsentati, & instituti fuerunt, sed non habent Bullas? Responsum est ab eadem Congregatione sufficere, si aliunde legitime constet de dicta tali institutione, nisi tamen institui obligati fuissent, expedire Bullas Apostolicas; tunc enim obstaret illis Bulla Iulij edita aduersus eos, qui possessiones beneficiorum adipiscuntur non expeditis. Quærebatur, an præsentationes, quæ factæ fuerunt per Episcopum, coram inferiori, scilicet, Capitulo Collegiatæ eiusdem Ecclesiæ, ex consuetudine, siue ex priuilegio, deinde factæ coram Ordinario, sint dicendæ continuatæ, prout Concilium requirit, cap. 9. sessio. 25. attento maximè, quod quædam promissio inter vtrosque interponitur, scilicet, resignatio causa permutationis in Curia facta, cum derogatione tamen dicti iuris patronatus? Cōgregatio Concilij, vt constat ex literis Illustrissimi, & Reuerendissimi S. Sixti, datis die 4. Februarij 1581. censuit, si ante Concilium præsentationes factæ sint, validas esse, siue ex priuilegio, siue ex consuetudine, secus post Concilium, quod quidem in hoc cap. 13. sustulit priuilegium, non autem fundationem. Rursus quærebatur: An mortuo Episcopo Vicarius Generalis, Sede vacante, nullum ad hoc habens speciale mandatum, potuerit instituere eius literis? In vna Placentinensium fuit rescriptum, Congregationem Concilij declarasse, Vicarium id minimè potuisse. Quod nota, quia est contra ea, quæ rescripsit Pauinus in suo tractatu. ❡ Fuit etiam dubitatum, quid iuris de illis, qui nullum certum habent beneficium, sed solum iure legati relictum fuit à quibusdam, vt certæ in hebdomada Missæ celebrentur, & eorum hæredes faciant electionum Sacerdotum, qui huiusmodi legato satisfaciant? Responsum fuit à congregatione prædicta, satis esse, si prædicti hæredes, eligerent Sacerdotē aliquem ex approbatis ab Ordinario. Præterea fuit dubitatum, præsupposito, quod aliqui de prædictis inciderent in censuram, vt dicto cap. prætereà. An celebrando facti sunt irregulares, indigeantque propterea Apostolica dispensatione? Respondit congregatio illud cap. præterea extra, de iure patronatus, non excommunicare ipso iure, sed dicere excommunicandos esse, quod etiam glo. ibi. ver. commune concilium priuetur, annotauit. Ideò si quis in specie fuit ob hanc causam ab Ordinario excommunicatus, & posteà celebrauit, certum est, eum incidisse in irregularitatem, ac ideo dispensatione egere. Est etiā animaduertendum ad eos, qui laicorum electioni consenserunt, quia hos ex eo solo creditur fuisse factos irregulares, glo. d. c. præterea. Vltimo dubitatum fuit, an tolerantia Episcoporum, qui pro tempore fuerunt, & ignorantia præteritos excuset maximè cum dicta beneficia sint valdè tenuia? Responsum fuit à sacra congregatione, neutrū excusare. Conquerenti Episcopo Lucensi, suos canonicos obtinere beneficia, nec expedire bullas; visum est respondendum, vt priuet, qui ita obtineant, adhibitis Vicarijs qui inseruiant, dum admonitus Sãctissimus prouidere possit. Qui pacificè per biennium aliquod beneficiū possedit, non tenetur ostendere titulum, vel docere de titulo. Ita sacra Congregatio censuit anno 1588.

b ❡ *Quoquo modo præsentare.* Concor. c. præced. c. illud, & cap. relatum, de iure patr. Conç. Mogunt. cap. 4. Conc. Saleguitadien. cap. 13.

Idem sessione vigesima quarta, cap. 3. de refor.

Patroni neque administratione sacramentorum, neque etiam visitationi bonorum Ecclesiæ se ingerant, sed vtrunque ad Episcopum pertineat. Hoc dicit.

CA-

CAPVT III.

¶ Patroni in his, quæ ad Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se præsumant ingerere; nec visitationi ornamentorum Ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus *i* immisceant, nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione, competat, sed Episcopi ipsi hæc faciant, *k*, & fabricarum redditus in vsus Ecclesiæ necessarios, & vtiles prout sibi expedire magis visum fuerit, *l* expendi curent.

SVPER CAPVT III.

i ¶ *Seu fabricarum prouentibus.* Declar.Car. Etiam fabricarum, quæ non sunt de iure patronatus. In fabricis, quæ non sunt de iure patronatus à fortiori decretum hoc habet locum: nam earum redditus arbitrio Episcopi, in vsus Ecclesiæ sunt exponendi.

k ¶ *Sed Episcopi ipsi hoc faciant.* Decl. Card. Capitulum enim prætendit, quod Episcopus sine adiunctis non possit visitare corpus Ecclesiæ Cathedralis, Sacramentum, Reliquias, vestes, vasa, ornamenta, cæteraque ad cultũ diuinum destinata, nec capellas, capellanias, dotationes, aniuersariorum, institutiones, & memorias defunctorum, aliaque pia opera, nec res, aut bona dictæ fabricæ, aut Ecclesiæ. Congregatio censuit, posse sine adiunctis, de quibus sess.25.c.6. de refor.

l ¶ *Prout sibi expedire magis visum fuerit.* Declar. Card. Cum ex hoc decreto redditus fabricarum quæ sunt de iure patronatus, expendi debeant, prout Episcopo magis expedire videbitur, an ex fortiori hoc habeat locum etiam in fabricis, quæ non sunt de iure patronatus? Congregatio censuit, locum habere in huiusmodi fabricis.

Item sessionẽ vigesima quinta, cap. 9. de refor.

De titulo iuris patronatus debet. plenè, & exactè, & secundum iuris dispositionem constare. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Sicut legitima patronatuum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare æquum non est: sic etiam vt hoc colore beneficia Ecclesiastica in seruitutem, quod à multis imprudenter fit, redigantur, non est permittendum. Vt igitur debita in omnibus ratio obseruetur, decernit sancta Synodus, vt titulus iuris patronatus *m* sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, *n* & alijs iuris requisitis ostendatur: *o* siue etiam ex multiplicatis præsentationibus *p* per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliàs ve secundum iuris dispositionem. In ijs verò personis, seu communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatione potius quæsitum *q* præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis *r* probatio aliter eis suffragetur, quam si præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes etiam continuatæ, non minori saltem quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectus sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. *s*

SVPER CAPVT IIII.

m ¶ *Vt titulus iuris patronatus.* Concordat cap. 1. sup. eodem cum ibidem allegatis.

n ¶ *Qui ex authentico documento.* Decis. Cardin. 42. in cap. 9. sess. 25. in ea parte, in qua requirit pleniorem, & exactiorem probationẽ iuris patronatus ijs personis seu communitatibus in quibus vsurpatio plerumque præsumitur, nec vult immemorabilem aliter suffragari nisi præsentationes etiam continuatæ non minori, quam 50. annorum spatio quæ omnes effectum sortitæ sint authenticis scripturis probentur, requirat pro forma, quòd probatio fiat per authenticas scripturas, ita vt probatio per testes excludatur. Congregatio Concilij censuit, probationem debere fieri per authenticas scripturas, ita vt probatio per testes regulariter excludatur. Item decis. Card. 87. Congregatio Concilij censuit, si ius patronatus ex augmento dotis con cessum fuerit super 40. annos, ante diem Kal. Maij 1604. illud non fuisse abrogatum, aut irritum factum, à decreto Concilij Tridentini, c. 9. sess. 25. de refor. si verò concessum sit à 40. annis, citra, esse diligenter ab Ordinario, vt delegato Sedis Apostolicæ cognoscendũ, & si non reeeperit, illud ob maximè euidentẽ Ecclesiæ necessitatem legitimè esse constitutum, reuocandum est, reddito tamen patronis eo quod ab illis idcirco datum est. Item decis. Card. 114. Congregatio Concilij censuit, ius patronatus ex fundatione, vel donatione probari etiam ex multiplicatis præsentationibus per tempus supra hominum memoriam, tametsi nullum instrumentum fundationis, vel dotationis ostendatur, & quamquam etiam in dictis præsentationibus nulla

appareat

appareat mentio facta fundationis; & dotationis. Item decis. Card. 123. Congregatio Concilij censuit, ius patronatus ex fundatione, vel dotatione probari etiam, quod nullũ instrumentum fundationis, vel dotationis ostẽdatur, ex multiplicatis præsentationibus, per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, ita tamen, vt in his personis, in quibus ius plerumque ex vsurpatione quæsitum præsumi solet, vltra immemorabilis temporis probationem, præsentationes etiam continuatæ non minori saltem, quàm quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Item decis. Card. 216. Congregatio Concilij censuit, decretum c. 9. sess. 25. eiusdem Concilij requirens, vt patronatus sit ex fundatione vel donatione, quæ iuxta formam ibidem præscriptam probari debeat, vendicare sibi locum tam in prætorio, quàm in possessorio. Item patronatus ex priuilegio ante Concilium concessos, esse eodem decreto sublatos, tametsi inserta esset ipsi priuilegio clausula, vt perinde habeantur, ac si essent ex fundatione, vel dotatione. Item decis. Card. 285. Congregatio Concilij censuit, decretum eiusdem Concilij, cap. 9. sess. 25. in in princip. habere locum tam in petitorio, quàm in possessorio.

o ¶ *Ostendatur.* Declarat Cardinal. An satis sit, asserenti, sibi competere ius patronatus ex fundatione, vel donatione, si vna, aut altera præsentatione de anno 1554. & 1581. quæ effectum sortitæ fuerint, ostendatur? Congregatio censuit, non esse, satis die 4. Februarij 1581. Item censuit, non posse patronum repelli à sua quasi possessione præsentãdi, si adhibita causæ cognitione super iure patronatus post Concilium Ordinarius à patrono præsentatum admisisset, etiam si post obitum eiusdem præsentati de validitate iuris patronatus iterum contigerit dubitari: secus autẽ si simpliciter patroni præsentatio absque causæ cognitione admissa fuisset. ¶ Item censuit tamen, demum debere intelligi adhibitam fuisse causæ cognitionem in probando iure patronatus, cum seruata fuerit forma à Concilio tradita.

p ¶ *Multiplicatis præsentationibus.* Declar. Card. Ius patronatus ex solis præsentationibus continuis, vltrà hominum memoriam probatur, licet in eis nulla fuerit facta mentio de fundatione, vel donatione. Hoc decretum Concilij habet locum, & in petitorio, & in possessorio, vnde admittenda non est præsentatio, aut præsentanti institutio facienda, nisi prius confiscato iure patronatus ex decreto Concilij.

q ¶ *Ex vsurpatione potiùs quæsitum.* Declar. Cardin. Quoad vsurpationem bonorum Ecclesiasticorum, quæ præsumitur in dominis oppidorum, & terrarum habentibus perpetuam iurisdictionem, Congregatio Concilij censuit, Barones, & alios dominos iurisdictionem perpetuam habentes comprehendi hoc decreto.

r § *Nec immemorabilis temporis.* Declar. Cardin. An ad probandum priuilegium patronatus in conuentuali Ecclesia ex causa fundationis, & donationis, & quidem in eius limine fundationis concessum fuisse sufficiat immemorabilis iunctis multiplicatis præsentationibus, quæ secundum formam Concilij, effectum sortitæ fuerunt, stante derogatione in calce posita? Congregatio die 4. Decembris 1586 censuit affirmatiuè, ex verbis Concilij, tam in primo, quàm in secundo casu Et intelligebant hoc dubium, quando non habetur priuilegium, sed constat de fama: si verò haberet priuilegium, & posteà subsequeretur immemorabilis, cum dictis præsentationibus crederem non sufficere. ¶ Congregatio censuit, vt ad conficiendam immemorabilẽ concurrat anni elapsi vsque ad terminum controuersiæ motæ, & non tempus diuersum vsq; ad publicationem Concilij tantum attendendum sit.

s § *Authenticis scripturis probentur.* Declarat Cardinal. Nec possunt repelli probationis oblatæ à patronis, vt eorum patronatus, declaretur esse ex Concilio: saluis tamen exceptionibus tam huius decreti, quàm iuris communis.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 9. de refor.

Abrogantur patronatus omnes, qui non sunt ex fundatione, vel dotatione quibusdam dumtaxat exceptis. Hoc dicit.

CAPVT V.

Reliqui patronatus omnes *t* in beneficijs, tam secularibus, quàm Regularibus, seu parochialibus; vel dignitatibus, aut quibuscunque alijs beneficijs, in Catedrali, vel Collegiata Ecclesia, *u* seu facultates, & priuilegia concessa, *a* tam in vim patronatus, quàm alio quocumque iure *b* nominandi, eligendi, præsentandi, ad ea cum vacant, exceptis patronatibus super Cathedralibus Ecclesijs competentibus, & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu Regna possidẽtes, aliosque sublimes, ac supremos Principes, iura Imperij in dominijs suis habentes, pertinent, & quæ

quæ in fauorem studiorum generalium concessa sunt in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde sequuta intelligatur. Beneficiaque huiusmodi tanquam libera à suis collatoribus conferantur, ac prouisiones huiusmodi effectum consequantur.

SVPER CAPVT V.

t ¶ *Reliqui patronatus omnes.* Declar. Cardin. An patronatus in conuentuali Ecclesia censeri debeant sublati hoc vers. *Reliqui?* Congregatio die 4. Decembris. 1586. censuit esse ablatos patronatus ex priuilegio, non autem ex fundatione, & donatione.

u ¶ *Vel Collegiata Ecclesia.* Declar. Card. Ad quæstionem de iure patronatus Ecclesiæ Collegiatæ, si institutio Canonicorum, qui præsentantur à patronis, pertinet ad Canonicos ipsos, vt prætendunt ex priuilegio, an ad Ordinarium, cum ex cap. hoc huiusmodi priuilegia sint abrogata, & ad Ordinarium spectat, cessante omni priuilegio si ius patronatus hoc non est de illis, quæ reuocata sunt à Concilio hoc cap. & fuit concessum ea lege expressè, vt institutio fieri debeat ab ipsis Canonicis: Congregatio censuit, ius hoc institutionibus non esse à Concilio sublatum, sed saluum ad hoc manere, vt cap. 12. sess. 7. & hoc cap. Si tamen beneficijs simplicibus agatur, præsentatio non potest institui à Canonicis prius quam fuerint examinati ab Episcopo, & idonei reperti, vt decretum est dict. cap. 13. & cap. 6. Si verò de parochialibus Ecclesijs agatur, seruandam esse formam examinis, quæ præscribitur sess. 24. c. 16.

a ¶ *Et priuilegia concessa.* Decl. Card. Super hæc verba *fundabat si quidem Episcopus*, dicens ius eligendi quod ex consuetudine competebat cuidam capitulo cuiusdam Ecclesiæ Collegiatæ, ad canonicatus vacantes, per Concilium hoc esse sublatum, quod falsum est; & fuit ab illustrissimorum Congregatione reprobatum, nam textus iste restringit se ad ius eligendi in iure patronatus electiue, non autem in alijs electionibus, quæ de iure communi capitulis competunt cum Prælato inferiori.

b ſ *Alia quæcunque iure.* Decl. Card. V. g. Ad mansionarios tantum censendum est esse ex priuilegio, quando capitulum non fundauit, nec dotauit, vel habet immemorabilem, ideò sublatum est hoc decreto, qui oritur habere ius patronatus ex priuilegio, admittendus tamen est ad probandum immemorabilem. Ius patronatus ex priuilegio Episcopi concessum, in cuius pacifica possessione extitere prætensi patroni per 140. annos, cum constet de titulo ex priuilegio inualido, centenaria possessio prodesse non potest ob malam fidem. Ideò per hoc decretum sublatum remanet dubium, an immemorabilis possit, propter clausulam derogatoriam in fine capit. quæ si referenda sit etiam ad ius patronatus ex priuilegio, sed in hoc subsistit congregatione anno 1573.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 9. de refor.

Præsentati à patronis debent ab Episcopo examinari. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ Liceat Episcopo præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio *c* pertineat ab Episcopo tamen, *d* iuxta aliàs instituta *e* ab hac sancta Synodo, examinentur: alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis. *f*

SVPER CAPVT VI.

c ¶ *Quod si ad inferiores institutio.* Decl. Cardin. Quando Concilium hic se remittit ad statuta aliàs in hac sancta Synodo intelligit tex. sess. 7. c. 13. dempta illa littera D. vt sit sensus beneficij iuris patronatus, quantùm ius simplex, licet possit ab inferiori institui, tamen semper Episcopi requirit examen. Sic congregatio die 18. Iunij 1573. Congregatio cēsuit, cognitionem validitatis, & inualiditatis ius patronatus coucerti ad Episcopum dumtaxat, non ad inferiores, qui inhabent instituendi, pertinere: secus verò si huiusmodi inferiores Ordinarij in eo loco habuerint iurisdictionem.

d ſ. *Ab Episcopo tamen.* Declar. Card. Etiā si institutio pertineret ad Monachos, non tamē comprehendit beneficia simplicia, quorum collatio liberè pertinet ad inferiores, sed bene se extendit ad omnia beneficia, pro quibus facienda est præsentatio, electio, seu manutentio inferioribus collatoribus iuxta decretum cap. 13. & cap. 7. ¶ Declaratum est aliàs à Congregatione Concilij, examen beneficiorum simplicium de iure patronatus faciendū, ab Episcopo, licet institutio ad inferiores spectet. ſ An Abbates, & alij ex fundatione, exemptionem prætendentes in Ecclesijs suis, coram se præsentatos, instituere possint absq; Episcopi examine? Congregatio Concilij censuit, ab Episcopo fieri debere, si nihil aliud obijciatur, quàm dicta exceptio, & aliter factam institutionem irritam esse, & nullam &c.

hoc cap. 9. Et quia dicti Abbates prætendunt in dictos huiusmodi à se ad patronorum præsentationem institutos, omnimodam iurisdictionem habere, seque illorum Ordinarios esse, & ideò dictam declarationem sibi non obesse, quominus absque Episcopi examine, & approbatione præsentatos instituere possint? Congregatio censuit imò eis obesse eã, & si Ordinarij institutorum sint, & in eos iurisdictionem habent, aliàs eam irritam esse, & institutionem. ¶ Inferior, qui potest instituere, non potest examinare, & approbare præsentatum, sic maior pars illustrissimorũ: alij verò dicebant posse examen fieri ab inferioribus Prælatis, dum modò sint Ordinarij, & habent iurisdictionem specialem in subditos, quia illi veniunt appellatione Prælatorũ; alij verò, qui nituntur priuilegijs, hic reuocantur per Concilium in fine.

e ¶ *Iuxta aliàs instituta.* Videlicet in c. transacto, sup. de ætate, & qualitate cap. præsentati, infr. de præb. & dign.

f ¶ *Irrita sit, & manis,* Declar. Card. Nec sufficit, quòd præsentatus fuerit aliàs examinatus, & approbatus ab alio Ordinario ad beneficium curatum.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 9. de reform.

Distributio fructus beneficiorum non pertinet ad patronos, sed ad beneficiatus. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Patroni beneficiorum, cuiuscunque Ordinis, & dignitatis, etiamsi Communitates, Vniuersitates, Collegia quæcunque clericorũ, vel laicorum existant, in perceptione fructuũ, prouentuum, obuentionum quorumcunque beneficiorum, etiamsi verè de iure patronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullave causa, vel occasione se ingerant, *g* sed illos liberè Rectori, seu beneficiato, non obstante etiam quacunque consuetudine distribuendos dimittant.

SVPER CAPVT VII.

g ¶ *Nullave causa, vel occasione se ingerant.* Declar. Card. Qui tempore, quo se ingerit, & fructus, exigit, non est in actu præsentandi, sed patronus in præsentia, quia putà de patronorum familia, non habet locum in hoc cap. sed alia pœna puniri poterit, quia bona aliena inuasit, vel surripuit, sic congregatio censuit in vna Murana, quod si iure patronatus velit à præsentato conducere bona iuris patronatus, & quia verbum ingerere est per viam illegitimam: titulus verò locationis est legitimus, maior pars illustrissimorum respondit affirmatiuè.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 9. de reform.

Priuantur iure patronatus, qui illud contra Canonicas sanctiones in alios transferri præsumunt. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Ius patronatus venditionis, aut alio quocunque titulo in alios contra Canonicas sanctiones transferre patroni præsumant: si secus fecerint, excommunicationis, *h* & interdicti pœnis subijciantur, & dicto iure patronatus, ipso iure priuati existant.

SVPER CAPVT VIII.

h ¶ *Si secus fecerint excommunicationis.* Declar. Card. An pœnæ appositæ in hoc decreto referantur non solum ad alienantem bona beneficij patronatus, sed etiam ad vsurpationem fructus illius? Congregatio censuit, referre. Fuit resolutum sub die 4. Augusti 1588. pœnam hanc comprehendere nedum casum immediatè præcedentem, verum etiam superiorem videlicet ingredientes se in fructibus beneficiorum.

Eadem Sessione vigesima quinta, cap. 9. de refor.

¶ *Prohibentur fieri uniones beneficiorum liberorum cum Ecclesijs, vel beneficijs iuris patronatus, & iam facta percipiuntur examinari. Hoc dicit.*

CAPVT IX.

¶ Accessiones, per viam vnionis factæ de beneficijs liberis ad Ecclesias iuris patronatus, etiam laico subiectas, tam ad parochiales, quàm ad alia quæcunque beneficia etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita vt prædicta beneficia libera eiusdem naturę cum ijs, quibus cum vniuntur efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur, Hæ si nondum plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps, ad cuiusuis instantiam fient, quacunque autoritate, etiam Apostolica concessæ fuerint, simul cum vnionibus ipsi per surreptionem obtentæ intelligantur, non obstante quacunque in his verborum forma, seu derogatione,

gatione, quæ habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur, sed beneficia ipsa vnita, cùm vacauerint, liberè vt anteà conferantur. Quæ verò à quadraginta annis *i* citrà factæ, effectum, & plenam incorporationem sunt consequutæ, hæ nihilominus ab Ordinarijs, tanquam à Sede Apostolica delegatis, reuideantur, & examinentur: ac quæ per surreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, simul cum vnionibus, irritæ declarentur, ac beneficia ipsa separentur, & alijs conferantur.

SVPER CAPVT IX.

¶ *Quæ verò à quadraginta annis.* Concordat cap. vniones, infr. de præbend. & dignit.

¶ Eadem Sessione vigesima quinta. cap. 9. de refor.

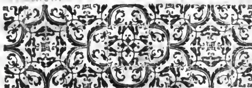
¶ *Patronatus in rebus antea liberis acquisitus, qui ob euidentem Ecclesiæ, vel beneficij necessitatem non est constitutus, debet reuocari. Hoc dicit.*

CAPVT X.

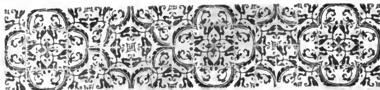
¶ PATRONATVS quicunque in Ecclesijs quibuscunque alijs beneficijs, etiam dignitatibus anteà liberis, acquisiti à quadraginta annis citrà, & in futurum acquirēdi, seu ex augmento dotis, seu ex noua constructione, vel alia simili causa, etiam autoritate Sedis Apostolicæ, ab ijsdem Ordinarijs, vel delegatis, vt suprà, qui nullius in his facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoscantur, *k* & quos non repererint, ob maximè euidentem Ecclesiæ, vel beneficij, seu dignitatis necessitatem legitimè constitutos esse, in totum reuocent, atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, & restituto patronis eo, quod ab eis idcircò datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus priuilegijs, constitutionibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus.

SVPER CAPVT X.

k ¶ *Diligenter cognoscantur* Declarat Cardinal. Si Ordinarius post Concilium cognouit de iure patronatus, & admisit post Concilium, non potest patronus repelli à sua quasi possessione præsentandi, si Ordinarius voluerit cognoscere, propter obitum illius præsentati: secus autem, si simpliciter eius præsentatio fuisset admissa absque causæ cognitione.

DE

DECRETORVM
SACRI CONCILII TRIDENTINI.
LIBER SECVNDVS.

De Canonicis script. & earum vsu, & interpret.

TITVLVS PRIMVS.

¶ In Sessione quarta Concil. Trident. 1. decret.

Scripturas sacras, & sine scripto traditiones, tanquam ab Spiritu sancto dictatas Ecclesia suscipit, & veneratur. Hoc dicit.

CAPVT PRIMVM.

Acrosancta, Oecumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea tribus Apostolicæ Sedis Legatis; hoc sibi perpetuò ante oculos proponens, vt sublatis erroribus puritas ipsa Euangelij in Ecclesia conseruetur, quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis Domin. noster IESVS Christus Dei Filius proprio ore primum promulgauit, deinde per suos Apostolos, tanquam fontem omnis, & salutaris veritatis, & morum disciplinæ, omni creaturæ prædicari iussit; *a* perspiciensq; hanc veritatem, & disciplinam contineri in libris scriptis,& sine scripto traditionibus, quæ ab ipsius Christi ore ab Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis,Spiritusancto dictante,quasi per manus traditæ, ad nos vsq; peruenerunt, orthodoxorum Patrum exêpla sequuta,omnes libros tam veteris, quàm noui Testamenti, cum vtriusque vnus Deus sit Autor, necnon traditiones ipsas,tùm ad fidê, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari pietatis affectu, ac reuerentia suscipit, & veneratur.

De Canonicis scripturis.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Omni creaturæ prædicari iussit.* Concord. illud Matth. vlt. *Euntes ergò docete omnes gentes;* & illud March. 16. *Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni creaturæ.*

Eadem sessione 4. 1. decret.

Recensentur libri Canonici vtriusque Testamenti. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Sacrorum librorum indicem huic decreto ad scribendum sancta Synodus censuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. *b* Sunt verò infrà scripti, Testamenti veteris, quinque Moysi, id est, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth,

Ruth, quatuor Regum, duo Paralypomenon, Esdræ primus, & secundus, qui dicitur Neemias, Thobias, Iudith, Hester, Iob, Psalteriũ Dauidicum centum quinquaginta Psalmorũ, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum Canticorũ, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezech. Daniel, duodecim Prophetæ minores, id est, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Michæas, Nahum, Abachuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus, & secundus. Testamẽti noui. Quatuor Euangelia, secundũ Matthæũ, Marcum, Lucam, & Ioannem. Actus Apostolorum à Luca Euangelista conscripti, quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli ad Romanos, duæ ad Corinthios ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timothæum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos, Petri Apostoli duæ, Ioannis Apostoli tres. Iacobi Apostoli vna. Iudæ Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, *c* prout in Ecclesia Catholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & Canonicis non susceperit, & traditiones prædictas sciens, & prudens contempserit anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipsa Synodus, post iactum fidei confessionis fundamentum sit progressura, & quibus potissimum testimonijs, ac præsidijs in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit vsura.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Qui ab ipsa Synodo suscipiuntur.* Concordant Canones Apost. c. 84. Gelas. I. in Concil. 70. Episcoporum. Conc. Laodi. c. 59. Concil. III. Carth. c. 47. c. sancta Romana, 15. d. & in epist. Eugen. in Conc. Florent. ad Armenos.

c ¶ *Cum omnibus suis partibus.* Declarat Cardin. Etiam quod esset sola periodus, sola clausula, vel sola dictio, aut syllaba, iota ve vnum, quod repugnaret vulgatæ linguæ Latinæ editioni.

¶ Eadem sessione quarta, 2. decret.

Vulgata editio pro authentica haberi debet. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Eadem sacrosancta Synodus considerans non parum vtilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus Latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrorum librorum, quænam pro authentica habenda sit, innotescat: statuit, & declarat, vt hæc ipsa vetus, & vulgata editio, quæ longo tot seculorum vsu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur, & vt nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, vel præsumat.

¶ Eadem sessione quarta, 2. decret.

In rebus fidei, & morum non licet sacram Scripturam contra sensum Ecclesiæ, vel Sanctorum omnium Patrum interpretari. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Ad coercenda petulantia ingenia, *d* decernit sancta Synodus, vt nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentiũ, sacram Scripturã ad suos sensus contorquens contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione, scripturarum sanctarum, aut etiam contra vnanimem consensum Patrum ipsam Scripturam sacram interpretari audeat, etiamsi huiusmodi interpretationes nullo vnquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contrauenerint, per Ordinarios declarentur, & pœnis à iure statutis puniantur.

SVPER CAPVT IIII.

d ¶ *Ad coercenda petulantia ingenia.* Cócor. tex. in c. hæresis, c. Adam in fin. 24. q. 3.

Eadem sessione quarta, 2. decret.

Examen librorum euulgandorum de rebus sacris qualiter, & à quibus fieri debeat. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Impressoribus modum in hac parte, vt par est, imponere volens sancta Synodus, qui iam sine modo, hoc est, putantes, sibi licere quidlibet, sine licentia superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacræ Scripturæ libros, & super illis annotationes, & expositiones quorumlibet indifferenter, sæpè tacito, sæpè etiã ementito prælo, & quod grauius est, sine nomine autoris imprimunt, alibi etiam impressos libros huiusmodi temere venales habent,

decernit, & statuit, vt post hac sacra Scriptura, potissimum verò hæc ipsa vetus, & vulgata editio quam emendatissimè imprimatur; nullique liceat imprimere, vel imprimi facere quoslibet libros de rebus sacris sine nomine autoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati, probatique fuerint ab Ordinario; sub pœna anathematis, & pecuniæ, in canone Concilij nouissimi Lateranensis *e* apposita. Et si Regulares fuerint, *f* vltra examinationem, & probationem huiusmodi, licentiam quoque à suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, *g* nisi antea examinati, probatique fuerint eiusdem pœnis subijceant, quibus impressores, & qui eos habuerint, vel legerint, nisi prodiderint autores pro autoribus habeantur. Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideò in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat, idque totum, hoc est, & probatio, & examen, gratis fiat, vt probanda probentur, & reprobetur improbanda.

SVPER CAPVT V.

e ¶ *Concilij nouissimi Lateranensis.* Videlicet sub Leo X. sessio. 10. de impressione librorũ. *f* ¶ *Et si Regulares fuerint.* Declar. Cardin. Congregatio censuit, idem in concionibus obseruandum, etiam si concionatores ab Ordinario fuerint approbati.
g ¶ *Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant.* Decl. Cardin. Et electiones, annotationes, conciones, & alia familia, nec non tractatus permanentes tùm ad deuotionem, tùm ad quietationem conscientiarum, stimulationem fratrum, & cætera huiusmodi, quæ sibi inuicem communicant fratres.

Eadem sessione quarta, 2. decret.

Impium est verba sacræ scripturæ ad prophana conuertere. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Temeritatem illam reprimere volens sancta Synodus, qua ad profana quæque conuertuntur, & torquentur verba, & sententiæ sacræ Scripturæ, ad scurrilia, scilicet fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias, & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes libellos etiam famosos, mandat, & præcipit ad tollendam huiusmodi irreuerentiam, & contemptum, ne de cætero quisquam quomodolibet verba Scripturæ sacræ, adhæc & similia audeat vsurpare, vt omnes huius generis homines temeratores, & violatores, verbi Dei, iuris, & arbitrij pœnis per Episcopos coerceantur.

Item sessione decima octaua.

Committitur nonnullis patribus, vt librorũ perniciosorum indicem edant, ac editum ad Synodum referant. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Cum omnium primum sancta Synodus animaduerterit, hoc tempore suspectorum, ac perniciosorum librorum, quibus doctrina im pura continetur, longè lateque diffunditur, numerum nimis excreuisse, quod quidem in causa fuit, vt multæ censuræ in varijs prouincijs, & præ sertim in alma vrbe Roma pio quodam zelo editæ fuerint, nec tamen huic tam magno, ac pernicioso morbo salutarem villam profuisse medicinam, censuit, vt delecti ad hanc disquisitionem Patres desensuris, librisque quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent; quo facilius ipsa possit varias, & peregrinas doctrinas tanquam zizaniam *h* à Christianæ veritatis tritico separare, deque his commodius deliberare, & statuere, quæ ad scrupulum ex complurium animis eximendum, & tollendas multarum querelarum causas, magis opportuna videbuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse vult, prout etiam præsenti decreto deducit, vt si quis ad se pertinere aliquo modo putauerit, quæ vel de hoc, librorum, & censurarum negotio, vel de alijs, quæ in hoc Generali Concilio tractanda prædixit, non dubitet à sancta Synodo se benignè auditum iri.

SVPER CAPVT VII.

h ¶ *Tanquam zizaniam.* Concordat Scriptura Matth. 13. & text. in cap. ita nos. 25. q. 2.

Item sessione vigesima quinta, de refor. circa fin.

Index librorum perniciosorum Cathechismus, Missale, & Breuiarium debent Papa exhiberi, & eius autoritate euulgari. Hoc dicit.

CA-

CAPVT VIII.

Sacrosancta Synodus in secunda sessione sub sanctissimo Domino nostro Pio IIII. celebrata, *i* delectis quibusdam patribus commisit, vt de varijs censuris, de libris, vel suspectis, vel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent, atque ad ipsam Synodum referrent, audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse: nec tamen ob librorum varietatem, & multitudinem distinctè, & commodè possit à sancta Synodo dijudicari: præcipit, vt quicquid ab illis præstitum est Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur, vt eius iudicio, atque autoritate terminetur, & euulgetur. Idemque de Catechismo *k* à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, & de Missali, *l* & Breuiario fieri mandat.

SVPER CAPVT VIII.

i ¶ *Pio IIII. celebrata.* Cuius decretum refertur in capite præcedenti.

k ¶ *Idemque de Catechismo.* Concordat cap. fin. inf. de Sacra.

l ¶ *Et de Missali.* Declar. Card. Pius Quintus in Bulla posita in Missali Romano, ex decreto Concilij Tridentini à se restituto, sustulit omnes alias cæremonias, preces, & ritus ex alijs Missalibus quamtumuis vetustis hactenus obseruari, consuetis, derogans consuetudini etiam immemorabili. Celebrantes cum alio Missali quam cum hoc reformato, qui alias ex dicta Bulla tenentur, incurrunt in peccatum mortale, si scienter, & absque iusta causa id faciant.

De constitutionibus à Concilijs edendis.

TITVLVS SECVNDVS.

In sessione prima Concil. Trident.

Scribitur finis, & scopus Concilij Tridentini. Hoc dicit.

CAPVT I.

Placet ne vobis, ad laudem, & gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti ad incrementum, & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem, & vnionem Ecclesiæ, ad reformationem cleri, & populi Christiani, ad depressionem, & extinctionem hostium Christiani nominis decernere, & declarare, sacrum Tridentinum, & generale Concilium incipere, & inceptum esse? Responderunt, placet.

Item sessione secunda.

Orationibus, & alijs bonis operibus instare debent hi, qui ad Concilia celebranda congregantur. Hoc dicit.

CAPVT II.

Sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, agnoscens cum B. Iacobo Apostolo, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum, qui ijs, qui postulant à se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis, & simul sciens, quod initium sapientiæ est timor Domini statuit, & decreuit, omnes, & singulos Christi fideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, pront exhortatur vt se à malis, & peccatis hactenus commissis emendare, ac de cætero in timore Domini ambulare, & desideria carnis non perficere orationibus instare, sæpius confiteri, Eucharistiæ Sacramentum sumere, Ecclesias frequentare, præcepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace principum Christianorum, & vnitate Ecclesiæ priuare velint: Episcopos verò, & quoscunque alios, in ordine sacerdotali constitutos, œcumenicum Concilium in ea ciuitate concelebrantes, vt assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium Missæ quolibet saltim die Dominico, in quo Deus lucem condidit, & à mortuis resurrexit, ac Spiritum sanctum in Discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per Apostolos præcipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarũ actiones, pro sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & cæteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus: vt quietam, & tranquillam vitam agamus, pace fruamur, & fidei incrementum videamus. Præterea hortatur, vt ieiunent saltem singulis sextis ferijs, in memoriam Passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent; in Ecclesia autem Cathedrali singulis quintis ferijs celebretur Missa de Spiritu sancto, cum Letanijs, & alijs Orationibus ad hoc sacrum ministerium institutis: in alijs verò

verò Ecclesijs eadem die dicantur ad minus Litaniæ, & Orationes, tempore autem, quo sacra peraguntur collocutiones, & confabulationes, non fiant, sed ore, & animo celebranti assistatur.

Eadem sessione secunda.

Assistentes in Concilijs tenentur sedulo cogitare, quibus vijs Synodi intentio dirigi possit. Hoc dicit,

CAPVT III.

Cum sacrosancti Concilij præcipua cura, *a* solicitudo, & intentio sit, vt propulsatis hæresum tenebris, quæ per tot annos operuerũt terram, Catholicæ veritatis lux, IESV Christo, qui vera lux est, *b* annuente, candor puritasque refulgeat, & ea, quæ reformatione egent, reformentur, ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos, hic congregatos, & congregandos, atque eos præsertim, qui sacrorũ literarum peritiam habent, vt sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum vijs, & modis ipsius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum sortiri possit quo maturius, & consultius damnari damnanda, & probanda probari queant: vt per totum orbem omnes vno ore, & eadem fidei confessione glorificent Deum, & Patrem Domini nostri IESV Christi.

De Constitutionibus.

SVPER CAPVT III.

a ¶ *Præcipua cura.* Concordat cap. sacrosancta inf. eod.
b ¶ *Qui vera lux est.* Concor. illud Ioan. 1. *Erat lux vera.* & ex tex. in cap. cum ex iniuncto de hæret.

Item sessione decima septima.

Præcipua intentio Concilij Tridentini hæc est, vt veram fidem, vbi iniquitate est, restituat, & mores hominum componat. Hoc dicit, cum sequenti.

CAPVT IIII.

Placet ne vobis ad laudem, & gloriã sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationẽ fidei, & Religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale Concilium Tridentinũ, in Spiritu sancto legitimè congregatum, ab hodierno die, sublata quacunque suspensione, iuxta formam, & tenorem literarum sanctissimi Domini nostri Pij IIII. Pont. Max. celebrari, & in eo, ea debito seruato ordine tractari, quæ, proponentibus Legatis, *c* ac præsidentibus ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram, atque Christianam pacem conciliandam apta, & idonea, ipsi sanctæ Synodo videbuntur? Responderunt, placet.

SVPER CAPVT IIII.

c ¶ *Proponentibus Legatis.* Concordat cap. vnicum. inf. de verb. significat.

Item sessione decima octaua.

Sumatur sicut præcedens.

CAPVT V.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, non humanis, quidem viribus confisa, sed Domini nostri IESV Christi, qui os & sapientiam *d* Ecclesiæ suæ daturum se promisit, ope, & auxilio freta, illud præcipuè cogitat vt Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis inquinatam, & obscuratam, in suam puritatem, & splendorem aliquando restituat, & mores qui à veteri instituto deflexerunt, ad meliorem vitæ rationem reuocet corque Patrum ad filios, *e* & cor filiorum ad patres conuertat.

SVPER CAPVT V.

d ¶ *Os & sapientiam.* Concordat illud, quod habetur Luc. 21. *Dabo vobis os & sapientiam.*
e ¶ *Corque patrum ad filios.* Concordat illud Malach. 4. *Et conuertet cor patrum ad filios, & cor filiorum ad patres eorum.* Et illud Luc. 1. *Vt conuertat corda patrum in filios.*

Item sessione vigesima quarta cap. 2. de reform.

Præcipiuntur celebrari Concilia Prouincialia. Hoc dicit.

CA-

CAPVT VI.

Prouincialia Concilia, *f* sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersijs componendis, alijsque ex sacris Canonibus permissis, renouentur. *g* Quare Metropolitani *h* per se ipsos, seu illis legitimè impeditis, eo Episcopus antiquior *i* intra annum ad minus à fine præsentis Concilij, & deinde quolibet saltem triennio *k* post octauam Paschæ Resurrectionis Domini nostri IESV Christi, seu alio commodiori tempore, pro more Prouinciæ non prætermittant Synodum in Prouincia sua *l* cogere: quo Episcopi omnes, & alij, qui de iure vel consuetudine inter esse debent exceptis his, quibus cum imminenti periculo transfretandum esset, conuenire omninò teneantur. Nec Episcopi *m* Comprouinciales prætextu cuiuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam in posterum accedere inuiti compellantur.

SVPER CAPVT VI.

1\. *f Prouincialia Concilia.* Decis. Cardin. 133. Congregatio Concilij censuit, electionem Synodi Prouincialis factam à prædecessore, ligare etiam successorem. Item decis. Card. 154. Congregatio Concilij sæpius declarauit, in Concilij Prouincialibus attendendum esse in præeminentia Episcoporum tempus ordinationis, non autem dignitatem Ecclesiarum, vel earum ordinem, & præeminentiam. Item Commendatarios Monasteriorum, siue Abbatiarum Concilijs Prouincialibus inter Abbates esse recipiendos, eisque Canonicos Cathedralis esse præferendos, quando capitulariter procedunt, sed extra hunc casum Abbates titulares, vel habentes vsum mitræ debere præcedere Commendatarios, post hos locum obtinere Dignitates, & post Dignitates collocandos esse Procuratores Ecclesiarum Cathedralium. Item non teneri venire ad Conc. Prouinciale, alios exemptos, quàm eos, qui de iure, vel consuetudine interesse debent sed Capitula Ecclesiarum Cathedralium particulariter esse inuitanda. Præterea ad obseruationem decretorum Concilij Prouincialis omnes esse obligatos, qui Episcopali iurisdictioni subduntur, atque itē exemptos in casibus, in quibus à iure communi, & Concilij decretis specialiter Episcopis, aut Concilio Prouinciali in ipsos potestas tributa est, contra inobedientes autem iuris remedijs esse procedendum. Item Abbates commendatarios capitulorum deputatos, vocem dumtaxat consultatiuam in Concilio Prouinciali habere: Episcoporum verò Procuratores posse decisiuam habere in Concilio Prouinciali placuerit, cæterum laicos, qui inuitati ad Synodum Prouincialem interesse possunt, in ea votum dumtaxat consultiuum habere. Item decis. Cardin. 167. Congregatio Concilij censuit, capitula Collegiatarum, quasi Episcopalem iurisdictionem habentia ad Synodū Prouincialem esse vocanda.

g Ex sacris Canonibus permissis renouentur. Concordat tex. in capite propter Ecclesiasticos cum sequentibus. 18. dist. cap. sicut olim. de causa. Concilio III. Aurelianen. cap. 1. & Concil. Later. sub Leo X. sessione 10.

h ¶ *Quare Metropolitani.* Declar. Cardin. Metropolitani negligentes conuocare Concilium Prouinciale à summo Pontifice excitantur. Metropolitanus, qui ex aliqua causa Concilium hoc ad præscriptum tempus celebrare non potest, à Summo Pontifice solet celebrari.

i ¶ *Episcopus antiquior.* Declar. Card. Suffraganeus antiquior Metropolitano impedito debet conuocare Concilium Prouinciale, & in cæteris vice dicti Metropolitani fungi, prout decernitur hoc cap. & non Episcopus, qui non est suffraganeus, sed exemptus, & Apostolicæ Sedi immediatè subiectus, licet in Concilio Prouinciali per Metropolitanum, dum viueret celebrato, iuxta formam huius cap. elegerit dictum Metropolitanum, cuius Synodo interesse etiam si in omnibus dicti Metropolitani suffraganeus antiquior esset, ac in Concilio Prouinciali super omnes dictos suffragàneos sederet.

k ¶ *Quodlibet saltem triennio.* Declar. Cardin. In India ob distantiā Episcoporum Comprouincialium hoc triennij tempus ad Concilium celebrandum vsque ad sextum annum à Sede Apostolica prorogatur.

l ¶ *Synodum in Prouincia sua* Declarat. Cardin. Et ad Archiepiscopum spectat electio loci celebrandæ Synodi Prouincialis, tamen cessantibus impedimentis iustis, & accedentibus commoditatibus necessarijs, probauit Congregatio Concilij Metropolitanam Ecclesiā non esse reliquendam. Decreta, quæ in Concilijs Prouincialibus conduntur, publicari non debent incōsultò Romano Pontifice irritentes autem ad Sedem Apostolicam diœcesanas Synodos laudādi sunt. In Concilijs prouincialibus attendendum est, in præsentia Episcoporum tempus ordinationis, non autē dignitas Ecclesiarum, vel earum ordo, & præeminentia. Commendatarij Monasteriorum, siue Abbatiarum in Concilijs Prouincialibus inter Abbates sunt recipiendi. Canonici Cathedralis

thedralis Ecclesiæ præferendi sunt, quando capitulariter procedunt, extra hunc casum Abbates titulares habentes vsum Mitræ debent præcedere Commendatarios, post hos locum habent Dignitates, & post Dignitates collocandi sunt Procuratores Ecclesiarum Cathedralium, nec tenentur venire ad Concilium Prouinciale exempti, & Abbates eorum, nec ij, qui de iure, vel consuetudine interesse non debent, capitula tamen Cathedralium Ecclesiarum spiritualiter inuitando, & ad obseruationem decretorum Concilij Prouincialis omnes sunt obligati, qui Episcoporum iurisdictioni subduntur, exempti etiã in casibus à iure communi, & Concilij Tridentini decretis specialiter Episcopis, aut Concilio Prouinciali in ipso potestas tributa est, & contra inobedientes iuris remedijs procedendum.

m ¶ *Nec Episcopi.* Declar. Card. Episcopi Prouinciales non tenentur accedere ad suum Metropolitanũ, nisi vt intersint Synodo Prouinciali, non obstante aliqua in contrarium consuetudine. Episcopi Comprouinciales ex decreto huius cap. non tenent r, nec personaliter accedere, nec procuratorem mittere ad præstandam obedientiam Metropolitano suo, nullaque consuetudo etiam immemorabilis obstat. Abbates Commendatarij capitulorum deputati vocem duntaxat consultiuã in Concilio Prouinciali habent: Episcoporũ procuratores possunt etiam decisiuam habere, si Concilio Prouinciali placuerit.

Eadem sessione vigesima quarta cap. 2. de reform.

Episcopi nullius Metropolis ad Concilia Prouincialia etiam tenentur accedere. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Episcopi, *n* qui nulli Archiepiscopo subijciuntur *o* aliquem vicinum Metropolitanũ *p* semel eligant: in cuius Synodo Prouinciali cum alijs interesse debeant: *q* & quæ ibi ordinata fuerint, obseruent, ac obseruari faciãt. In reliquis omnibus eorum exemptio, & priuilegia salua, atque integra maneant.

SVPER CAPVT VII.

n ¶ *Episcopus.* Declar. Cardin. Non solum etiam Episcopi exempti tenentur eligere, vt in hoc decreto, verum etiam Prælati inferiores, qui hanc electionem liberam habent, licet eorum capitula contradicerent; quæ capitula tenentur ad eandem obseruantiam decretorum in Concilio Prouinciali conditorũ, sicut ipsi Prælati eligentes.

o ¶ *Qui nulli Archiepiscopo subijciuntur.* Declar. Cardin. Hoc decretum non habet locum in Episcopis, qui sunt in prouincia Romana, vt puta, qui sunt inter Capuanam prouinciam, & Pisanam. citra, de officio vic. & clarius habetur, qui sunt in prouinciali in Camera Apostolica.

p ¶ *Vicinum Metropolitanum.* Declar. Card. Quem solus Episcopus, & alij superiores Ecclesiarum absque consensu capituli, & Cleri, imò ipsis contradicentibus, & aliam electionem facientibus eligere possunt. Episcopus exemptus, qui Metropolitanum vicinum semel elegit, & eius Prouinciali Synodo interfit, non potest ab eodem Metropolitano compelli, nec cogi ad constitutiones in ea Synodo editas obseruandas. Sic Congregatio censuit, & hoc ratione exemptionis: nam Concilium loquitur tantùm de interessentia, in reliquis verò seruat exemptionem Metropolitanorũ, sem el eligant, &c. Et talis electio ligat successores. Electio semel facta ab Episcopo exempto Metropolitani, & ad eius Synodum conueniat, ligat successores, similiterque ligat successores electio facta à Prælatis nullius diœcesis non visitantibus. Prouinclalem Synodum semel eligens Episcopus exemptus ad illam in futurum semper accedere tenetur, sub eisdem pœnis, & ac si exemptus nõ esset. Archipresbyter nullius diœcesis potest Archiepiscopum aliquem in Metropolitanum eligere, atque eius Synodo Prouinciali se subijcere non obstante contradictione cleri dicti Archipresbyteratus. Capitula etiam exempta tenentur obseruare decreta in Synodo Prouinciali facta.

s ¶ *In cuius Synodo Prouinciali cum alijs interesse debeant.* Decl. Card. Cum aliqua capitula prætendant esse exempta, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecta, & quod eorum Episcopi priuilegio non gaudeant, sed subsint suis Metropolitanis: an sicut Episcopus exemptus tenetur semel eligere Metropolitanum, eiusque Concilijs Prouincialibus interesse, ac decreta in illis condita obseruare, idem dicendum sit de istis capitulis exemptis, scilicet vt decreta illius Prouincialis Concilij, cui interfuit illorum Episcopus non exemptus, obseruare debeant? S. D. N. etiam ex sententia Congregationis, declarauit, ita debere obseruari.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3. de reform.

Præcipiuntur celebrari Synodi diœcesanæ. Hoc dicit.

CA-

CAPVT VIII.

Synodi diœcesanæ *r* quot annis celebrentur: *f* ad quas exempti, etiam omnes, *t* qui aliàs, cessante exemptione, interesse deberent *u* nec capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur, *a* ratione tamen parochialiū, aut aliarum secularium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, *b* quicunq; illi sint Synodo interesse. Quod si in his, ita Metropolitani, quam Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint, pœnas sacris Canonibus sancitas *c* incurrāt.

SVPER CAPVT VIII.

r ¶ *Synodi diœcesana.* Declar. Card. Episcopi, qui sunt in Prouincia Papæ tenentur suas Synodos facere, sint autem accersentur Romam ad celebrandū Concilium Prouinciale.

f ¶ *Quot annis celebrentur.* Declarat Cardinal. Episcopus legitimis de causis impeditus potest celebrari facere Synodum diœcesanam in eius Episcopatu per procuratorem, aut Vicarium suum generalem, cum sufficienti mandato, cum Concilium loquatur impersonaliter. Et in constitutionibus faciendis non est requirendus consensus capituli, sed non necessariò sequendus, præterquam in cæteris casibus iure expræssis. ¶ Scribantur literæ Archiepiscopo Panormitano de Synodo: vt ne coniunctim cum alijs Episcopis, sed vnusquisque separatim suum celebret Synodum, ex Concilij Tridentini decreto. *f* Licet in Pontificali Romano legatur, quod constitutiones, quæ in Synodis fiunt per verbum, placet, approbari debeant, hoc tamen non procedit in Synodo diœcesana, in qua Concilium capituli requirendum est, non autem est necessarium illud sequi, nisi quibusdam casibus à iure expressis.

t ¶ *Ad quas exempti etiam omnes.* Declar. Card. Etiam Rectores, qui nullius diœcesis sunt, tenentur accedere ad Synodum diœcesanam illius Episcopi, qui tanquā proximior potest eas Ecclesias visitare ex decreto Concilij præsentis sess. cap. 9. quia cum ius habeat visitandi istos parochos, frustrà videretur visitare, nisi prius ad Synodum vocati, & instructi essent, eorum ordinum, quos scire eos oportet; aliqui tamen dixerunt, quòd d. c. 9. infrà tribuit tantum ius visitandi quod est longè diuersum à iure cogendi ad Synodum. Exempti etiam omnes ad Synodum diœcesanam venire debent, si exemptione cessante interesse deberent, & capitulis generalibus subditi non sunt, & quòd de diœcesi non sint. Ratione tamen parochialium obtinentes beneficium in vna diœcesi, vel ciuitate, cum tamen ipsi in alia habitent, tenentur ad Synodū diœcesanā illius Episcopi, accedere cui subiecti sunt eiusque leges obseruare.

u ¶ *Interesse deberent.* Concordat. Conc. Tarracon. c. 8.

a ¶ *Accedere teneantur.* Decis. Cardin. 65. Congregatio Concilij censuit, Canonicum in sacris nothum, in Synodo vti Canonicum votum habere non posse. Item decis. Card. 118. Congregatio Concilij censuit, Regulares, qui subduntur capitulis generalibus, non posse cogi ab Episcopo ad interessendum Synodo, nisi tantum in casu expresso. c. 2. sess. 24. de refor. Item decis. Card. 191. Congregatio Concilij censuit, Episcopum in Synodo diœcesana posse constitutiones facere absque consensu, & approbatione cleri, debere tamen eum exquirere Concilium capituli, licet illud non teneatur sequi, nisi in quibusdam casibus à iure expressis. Item decis. Cardin. 226. Congregatio Concilij censuit, exercentes curam animarum, & in parochialibus Hierosolymitanæ Religionis teneri accedere ad Congregationes, quæ iussu Episcopi ad casus conscientiæ differendos habentur.

b ¶ *Qui illarum curam gerunt.* Declar. Card. etiam si institutio, vel nominatio ad illos pertineret.

c ¶ *Sacris Canonibus sancitas.* Concordat dist. 18. ferè per totam, & Conc. V. Aurel. c. 18. Concil. Tarracon. c. 7.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de refor.

Synodus Prouincialis debet præscribere, quæ ad diuinorum officiorum celebrationem spectant, Hoc dicit.

CAPVT IX.

Quæ ad debitum in diuinis officijs *d* regimen spectant, deque congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulque de omnibus Ecclesiæ ministris, *e* quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi, Synodus Prouincialis, pro cuiusque Prouinciæ vtilitate, & moribus, certam cuique formulam præscribet. Interea verò *f* Episcopus non minus, quam cum duobus Canonicis, quorum vnus ab Episcopo alter à capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire videbuntur, poterit prouidere.

SVPER CAPVT IX.

d ¶ *Quæ ad debitū in diuinis officijs.* Declar. Card.

Card. Improbatur illa consuetudo non posse aliquem in sua Ecclesia campanas pulsare antequã Cathedralis Ecclesiæ pulsentur perinde omnes possunt horis tamen debitis suas campanas pulsare. Pariter improbatur non posse alios Missas in suis Ecclesijs celebrare, donec fuerit decantatum Præfatium Missæ maioris in Cathedrali. Similiter non posse Regulares extra eorum claustra per eorum Ecclesiæ districtum facere processiones. De certa lege in choro conueniendi, & permanendi punctator debet esse clericus in sacris constitutus, secundum decretum Concilij Pronincialis Cõpostel. &c. Prouili per S.D.N. sub dato Romæ apud sanctum Petrum die 17. Octobris. 1568. anno 2. vel alia veriori data. Quò verò ad residentiam obseruetur decretum Concilij de residentia nouem mensiũ; & si aliquod statutum in cõtrarium sit factũ, sit irritum, & nullum, ac liti, & causæ commissæ in Rota, vel alibi, cedatur quoad hoc capit. ¶ Quoad remissionem, quam faciunt in die cœnæ Domini, seu alio de portionibus alijs accrescentibus, ob non residentiam non fiat, & facta reuocatur. ¶ Præsupposita immemorabili consuetudine: quæ allegatur pro parte capituli, quod deputatio punctatoris pertinet ad capitulum, nihil innouetur alias remaneat in dispositione iuris communis.

e ¶ *De omnibus Ecclesiæ ministris.* Declar. Card. Quæsitum fuit, an celebranti Canonico, Diaconus, & Subdiaconus Canonico celebrare debeant? Responsum fuit à sacra Cõgregatione hoc in Prouinciali Synodo statuendum esse: interim verò nihil innouandum vltrà Concilium, quia Concilium nihil determinat.

f ¶ *Interea verò Episcopus.* Declar. Cardin. Canonici, & beneficiati debent dare notam, & copiam authenticam, omnium beneficiorum, quæ ad dictos canonicatus, & beneficia pertinent cum capitulo, vt eas reponere, & eas seruare possent in archiuio.

In sessione vigesima quinta, cap. 2. de reform.

Præfecti maioribus Ecclesijs debent iuramentum fidei in Concilio Prouinciali præstare: reliqui verò beneficia Ecclesiastica habituri id ipsum perficere tenentur in Synodo diœcesana. Hoc dicit.

CAPVT X.

Cogit temporum calamitas, & inualescentium hæresum malitia, vt nihil sit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præsidium videatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus alijs, qui de iure, vel consuetudine in Concilio Prouinciali interesse debent, vt in ipsa prima Synodo Prouinciali, post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia, & singula, quæ ab hac sancta Synodo diffinita, & statuta sunt, palam recipiant, nec non veram obedientiam Summo Romano Pontifici spondeant, & profiteantur, simulque hæreses omnes, à sacris Canonibus, & generalibus Concilijs, præsertimque ab hac eadẽ Synodo damnatas publicè detestentur, g & anathematizent. Idemque in posterum quicunque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposque promouendi, in prima Synodo Prouinciali, in qua ipsi interfuerint omnino obseruent. Quod si quis ex supra dictis omnibus (quod absit) renuerit, Episcopi Comprouinciales statim Summum Romanũ Pontificem admonere sub pœna diuinæ indignationis teneantur, interimque ab eiusdem communione abstineant. Cæteri verò omnes, siue in præsens, siue in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo diœcesana conuenire debent: idem vt supra in ea Synodo quo primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obseruent aliàs secundum formam sacrorum canonum puniantur.

SVPER CAPVT X.

g ¶ *Publicè detestentur* Concordat tex. in c. sicut, c. excommunicamus in 2. de hæred. c. 2. de Summa Trin.

Item sessione vigesima quinta, cap. 21. de reform.

Constitutiones Conciliorum subiacent autoritati Sedi Apostolicæ. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Sancta Synodus omnia, & singula, sub quibuscunque clausulis, & verbis, quæ de motu reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub felic. record. Paulo III. & Iulio III. quàm sub Beatissimo Pio IIII. Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, vt in his salua sem per autoritas Sedis Apostolicæ, & sit, & esse intelligatur.

Eadem sessione vigesima quinta, de refor. circa fin.

Prin-

Principes omnes tenentur operam suam præstare, vt huius Concilij decreta ab omnibus obseruentur.

SVPER CAPVT XII.

Tanta fuit illorum temporum calamitas, & hæreticorum inueterata malitia, vt nihil tam clarum in fide nostra asserenda vnquam fuerit, aut tam certò statutum, quod non humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint, ea propter sancta Synodus id potissimum curauit, vt præcipuos hæreticorum nostri temporis errores damnaret, & anathematizaret, veramque & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definiuit. Cum que tam diu tot Episcopi, ex varijs Christiani Orbis Prouincijs vocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, & vniuersali periculo ab Ecclesijs abesse non possint, nec vlla spes restet, hæreticos, toties, fide etiam publica, quam desiderarunt inuitatos, & tamdiù spectatos, huc amplius aduenturos: ideò que tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit, superest nunc, vt Principes omnes (quod facit) in Domino moneat, ad operam suam ita præstandam, vt quæ ab ea decreta sunt ab hæreticis depravari, aut violari, non permittant: sed ab his, & omnibus deuotè recipiantur, & fideliter obseruentur.

Eadem sessione vigesima quinta, de refor. circa fin.

In declarandis decretis huius Concilij recurrendum est ad Summum Pontificem. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Si in recipiendis decretis huius sanctæ Synodi aliqua difficultas oriatur, *b* aut aliqua inciderint, quæ declarationem, quod non credit, aut diffinitionem postulent, præter alia remedia in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, vt vel euocatis ex illis præsertim Prouincijs, vnde difficultas orta fuerit, ijs, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilij generalis celebratione, si necessarium iudicauerit, vel commodiori quacunque ratione ei visum fuerit, prouinciarum necessitatibus, pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate consulatur.

SVPER CAPVT XIII.

b ¶ *Aliqua difficultas oriatur;* Declar. Card. Causis grauibus, quæ committuntur in Rota opponitur hæc clausula, quæ causa Salmantiensi prius opposita fuit, scilicèt committatur in Rota, cùm facultate inhibendi: præuia tamen matura causæ cognitione, & decretis Concilij in hac parte editis diligenter prius consideratis, & discussis in Rota. Decreta, & literæ Congregationis Concilij semotis litibus sunt executioni demandandæ, nec super his sentẽtia, nec decretum aliquod est faciendum. S. D. N. Gregorius XIII reducit ad terminos decretorum Concilij, eas tantùm materias, de quibus Concilium disposuit: eas autem, de quibus Conciliũ nihil decreuit, reliquit in terminis, in quibus erãt ante Concilium, & ideò si qua ipsis Regularibus priuilegia eo tempore indulta fuerunt, quæ decretis Concilij non aduersantur, sanctitas sua non sustulit. ¶ In vna Pisciensi Rota auocauit ad se quasi possessionem, apposuit præpositus, qui cum Abbate de Florentia litigabat super iure visitationis de decreto Concilij capite octauo, sessione vigesima prima. Sacra Congregatio consulta, respondit, licuisse Rotæ auocare sibi quasi possessionem, eo posse procedere in causa ad vlteriora: cum verò agatur de interpretandis Concilij decretis, tùm demum Congregatio consulta respondit. ¶ Cum dicitur ante publicationem Concilij non intelligitur in aliqua particulari diœcesi, sed ante Kal. Maij. 1564. secundum declarationem Pij IIII. S. D. N. Gregorij XIII. voluit, illas tantum declarationes Pij Quarti saluas esse de quibus literæ Apostolicæ iam expeditæ, vel supplicatione signatæ, & registratæ fuerunt. Episcopo Leodiensi, qui quæsiuit, an publicatio Concilij Tridentini facta in vrbe, liget Leodienses, vbi nec hodie per Episcopum publicatũ fuit? Respondet Congregatio, ligare.

Eadem sessione vigesima quinta, de refor. circa fin.

Ad Summum Pontificem spectat Conciliorum decreta confirmare. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Illustrissimi Domini, Reuerendissimique Patres, placet ne vobis, vt ad laudem Dei omnipotentis, huic sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur? Et omnium & singulorũ, quæ tam sub felic. record. Paulo III. & Iulio III. quam suo sanctissimo Domino nostro Pio Quarto Romanis pontificibus, in ea decreta, & diffinita sunt, confirmatio nomine sanctæ huius Synodi per Apostolicæ Sedis Legatos,

& Præsidentes à Beatissimo Romano Pontifice petatur? Responderunt placet.

SVPER CAPVT XIIII.

i ¶ *Et diffinita sunt.* Concordat Gelasius Papa, Concilio Chalced. & Pelagius Papa in 3. epist. decreta. & Marcel. in epist. decret. ad Episcopos Antioch. Prouinciæ, & Concil. Chalced. actio. 3. & Nicol. I. apud Gratia. in c. 51. Romanorum. 19. dist.

De omnibus ad Concilium inuitandis sub fide publica, siue saluoconducto.

TITVLVS TERTIVS.

In sessione decima tertia Conc. Triden. circa fin.

Prorogatur definitio quatuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ, eo, quod protestantes super his audiri cupiunt. Hoc dicit.

CAPVT I.

SANCTA Synodus errores omnes, qui super sanctissimo Eucharistiæ Sacramento repullularunt, tanquam vepres ex agro Dominico euellere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens quotidianis precibus Deo Omnipotenti piè oblatis, inter alios ad hoc Sacramentum pertinentes articulos, diligentissima veritatis Catholicæ inquisitione tractatos, plurimis, ac curatissimisque pro rerũ grauitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum Theologorũ sententijs, hos etiam tractabat, an necessarium sit ad salutem, & diuino iure præceptum, vt singuli Christi fideles sub vtraque specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant. Et, non minus sumat, qui sub altera, quàm qui sub vtraque communicat. Et an errauerit sancta mater Ecclesia, laicos, & non celebrantes Sacerdotes, sub panis specie duntaxat communicando. Et, an paruuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germaniæ Prouincia, ij qui se protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam definiantur, audiri à sancta Synodo cupiunt, & eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, vt ipsis tutò huc venire, & in hac vrbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere, atque proponere, quæ senserint, & postea, cum libuerit, recedere liceat: sancta ipsa Synodus licèt magno desiderio eorum aduentum multos antea menses expectaret, tamen vt pia mater, quæ ingemiscit, & parturit summopere id desiderans, ac laborans, vt in ijs, qui Christiano nòmine censentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eundem omnes Deum, & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant: confidens Dei misericordia, & sperans fore, vt illi in sanctissimam, & salutarem vnius fidei, spei, charitatisque concordiam redigantur, libenter eis, in hac re morem gerens, securitatem, & fidem, vt petierunt publicam, quam saluum conductum vocant, quoad se pertinet, eius, qui infrascriptus erit, tenoris, dedit, atque concessit, & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam sessionem distulit, quàm, vt illi commodè ei interesse possint, in diem festum conuersionis Diui Pauli, quæ erit xxv. die mensis Ianuarij anni sequentis indixit.

¶ Eadem Sessione decimatertia, circa fin.

Saluus conductus datus protestatibus. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, omnibus, & singulis, siue Ecclesiasticis, siue secularibus personis vniuersæ Germaniæ, cuiuscumque gradus, status, conditionis, & qualitatis sint, quæ ad œcumenicũ hoc, & generale Concilium accedere voluerint, vt de his rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere, & tractare, ac ad ipsum œcumenicum Concilium liberè, & tuto venire & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam scripto, quàm verbo offerre, proponere, & cum patribus, siue ijs, qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque illis conuitijs, & contumelijs disputare, necnon quando illis placuerit, recedere possint, & valeant, publicam fidem, & plenã securitatem, quam saluum conductum appellant, cum omnibus, & singulis clausulis, & decretis necessarijs, & opportunis, etiamsi specialiter, & non per verba generalia exprimi deberent, quæ pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, vt si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quàm

quàm pro committendis per eos delictis iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominent, etiamsi delicta ipsa quantumcunque enormia, ac hæresim sapientia fuerint.

Item sessione decima quinta.

Prorogatur definitio quorundam articulorum, vt commodius protestantes venire possint, ad Concilium, ac audiri. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ CVM ex eo, quod proximis sessionibus decretum fuit sancta hæc, & vniuersalis Synodus per hos dies accuratissimè, diligentissimèque tractauerit ea, quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, & ad Sacramentum Ordinis spectant, vt hodierna sessione quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset decreta de his rebus, & quatuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentū pertinentes in hanc tandem sessionem dilatos publicaret, atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Concilium eos, qui protestantes se vocant, quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat, & vt liberè, ac sine cunctatione vlla huc venirent, fidem eis publicam, siue saluum conductum concesserat: tamen cum illi nondum venerint, & eorum nomine supplicatum huic sanctæ synodo fuerit, vt publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in sequentem sessionem differatur, certa spe allata affuturos eos esse omninò multo ante illam sessionem, saluo conducto amplioris formæ interim accepto: eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, ijsdem Legato, & Nuncijs præsidentibus, nihil magis optans, quàm ex præstantissima natione Germanica omnes de Religione dissensiones, & schismata tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere, parata ipsos, si venerint, & humaniter excipere, & benignè audire: confidensque eos non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed veritatis cognoscendæ studio esse venturos, & vt Euangelicæ veritatis studiosos decet, sanctæ Matris Ecclesiæ decretis, ac disciplinæ ad extremum esse acquieturos, sequentem sessionem, ad edenda, & publicanda ea, quæ supra commemorata sunt, in diem festum sancti Iosephi, qui erit die xix. mensis Martij distulit, vt satis illi temporis, & spatij habeant, non solum ad veniendum, verum etiam ad ea, quæ voluerint, antequam is dies veniat, proponenda. Quibus, vt omnem cunctandi diutius causam adimat, fidem publicam, siue saluum conductum eius, qui recitabitur tenoris, & sententiæ, libenter dat, & concedit. Interea verò de matrimonij Sacramento agendum, & de eo, præter superiorum decretorum publicationem definiendum esse eadem sessione statuit, & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis.

¶ Item sessione eadem 15.

Saluus conductus protestantibus datus. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, inhærendo saluo conductui, in penultima sessione dato, & illum iuxta tenorem infrà scriptum, ampliando, vniuersis fidem facit, quòd omnibus, & singulis, Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, Popularibus, & alijs quibuscunque Viris, cuiuscunque status, & conditionis, aut qualitatis existant Germanicæ Prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, & alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Ecclesiasticis, & sæcularibus præsertim Augustanæ confessionis, personis, qui aut quæ vna cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocunque nomine censeantur, aut valeant nuncupari tenore præsentium publicam fidem, & plenissimam verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, vna cum ipsa Synodo de quibuscunque negotijs tractandi, examinandi, discutiendi, & omnia quæcunque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scripto, quàm verbo liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, & Beatorum patrum verbis, sententijs, & rationibus, declarandi, astruendi, & persuadendi, & si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, disputandi Christianæ, aut charitatiue, absque omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac contumelijs penitus remotis? Et signanter, quod causæ controuersæ, secundum sacram Scripturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & Sanctorum Patrum autoritates in prædicto Concilio Tridentino

dentino tractentur, illo etiam addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minimè puniantur impartitur, ac omnino concedit, sic etiam vt propter illorum præsentiam, nec in itinere, aut quocunque locorum eundo, mouendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina diuinis officijs quouis modo cessetur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandocunque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mãdato, & assensu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit, mox absque vlla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis vice versa possint iuxta beneplacitum liberè, & securè redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, vt tunc opportune eorum securitate absque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus in hac publica fide saluoque conductu, omnes quascunque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo necessariæ, & opportunæ fuerint: illud etiam ad maiorem securitatem, & pacis, ac conciliationis bonũ exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui siue in itinere, Tridentum veniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme (quod absit) egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium, eis concessum annullari, aut cassari vult, & concedit, vt in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & nõ ab alijs, condigna animaduersione, cũ emenda sufficienti per partem ipsius Synodi meritò approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum assecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt si quisquam, vel aliqui ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquid enorme (quod absit) egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli, in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, & non alijs condigna animaduersione, & emenda sufficienti per partem Dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tunc hic præsentium meritò laudanda, & approbanda, mox puniatur præsenti assecurationis forma, conditionibus, & modis omninò manentibus illibatis. Vult prætereà ipsa Synodus, quod liceat ipsi Ambassatoribus, omnibus, & singulis toties, quotiescunque opportunum fuerit, seu necessarium ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnon Nuncium, vel Nuncios suos ad quæcunque loca pro suis necessarijs negotijs ordinandis, liberè mittere, seu destinare ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, & destinatum suscipere toties quoties eis videbitur expedire, ita quod aliqui, vel aliquos per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant: vel prouideat: qui quidem saluus conductus, & securitas stare, ac durare debeat a tempore, & per tempus, quo in ipsius Synodi, & suorum custionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentinum produci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum, post sufficientem audientiam habitã, spatio viginti dierum præmisso cùm ipsi petierunt, aut Concilium habita huiusmodi audientia ipsis recessum indixerit à Tridentino vsque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente restituet, dolo, & fraude, prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro vniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus tam Ecclesiasticis, quàm secularibus quibuscunque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, & secularibus personis, cuiuscunque status, & conditionis existant, aut quocunque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet. Insuper omni fraude, & dolo exclusis vera, & bona fide promittit ipsam Synodum, nullam vel manifestè, vel occulte occasionem quæsituram, aut aliqua autoritate, potentia, iure, vel statuto priuilegio legum, vel Canonum, aut quoruncunque Conciliorum præsertim Constantiensis, & Senensis, quacunque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium, quouis modo vsuram, aut quemquam vti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscunque conditionis, vel status, aut præeminentiæ existentes, præscriptæ assecurationis, & salui conductus formam, & modum in quocunque puncto, vel clausula violauerit (quod tamen auertere dignetur Omnipotens) & sufficiens emenda nõ fuerit mox subsecuta, & ipsorum arbitrio meritò approbanda, & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas Iure diuino, & humano, aut consuetudine huiusmodi, saluorum conductuum, violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

De

De omnibus ad Concilium inuitandis.

SVPER CAPVT IIII.

a ¶ *Præsertim Constantiensis*. Concordat Concil. Constantien. sess. 19. in c. quod non obstantibus saluis conductibus.

¶ In Sessione decima sexta.

¶ *Suspenditur Concilium, vt meliori tempore prosequi valeat. Hoc dicit.*

CAPVT V.

¶ Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata; præsidentibus in ea Reuerendissimis Dominis, Sebastiano Archiepiscopo Sipontino, & Aloysio Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuncijs, tam eorum proprio, quàm Reuerendissimi, & Illustriss. Domini Marcelli, tituli sancti Marcelli sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Crescentij Legati, ob aduersam eius grauissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat Christianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentinum, primo à Paulo fel. recor. conuocatum, & collectum fuisse deinde à sanctissimo Domino nostro Iulio III. efflagitante Carolo Quinto Augustissimo Imperatore, ea præcipuè de causa fuisse restitutum, vt religionem in multis Orbis partibus, & præsertim in Germania in diuersas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum reuocaret, abusus, & mores Christianorum corruptissimos emendaret. Cumque ad hoc agendum quam plurimi Patres, nulla laborũ suorum; periculorumque habita ratione, è diuersis Regionibus alacriter confluxissent, resque strenuè, magno fidelium concursu, feliciterque procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitarãt in Concilium venturos, sic animatos, vt veris Ecclesiæ rationibus vnanimiter acquiescerent, lux denique quædam rebus affulsisse videretur, capurque attollere incipere: profligata antea, & afflicta Respublica Christiana: ij repente tumultus, ea bella hostis generis humani versutia exarserunt, vt Concilium veluti hærere, ac suum cursum interrumpere satis commodè cogeretur, spesque omnes vlterioris progressus hoc in tempore tolleretur: tantumque ab erat, vt sancta Synodus Christianorum malis, & incommodis mederetur, vt multorum mentes, præter sui animi sententiam, irritaret potius, quàm placeret. Cùm igitur ipsa sancta Synodus, omnia, & præcipuè Germaniam, armis ardere, & discordijs videret, omnes ferè Episcopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum, Ecclesijs è Concilio abijsse decreuit tantæ necessitati non reluctari, & ad meliora tempora reticere, vt Patres, quod eis non agere non licet suis ouibus prospectum ad suas Ecclesias regredi valerent, ne diutius vtrobique inutili otio conterantur. Atque ita quoniam sic temporum conditio tulit, huius œcumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout præsenti decreto suspendit, ea tamen lege, vt si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat Dei optimi maximi beneficio non longo forè spatio futurum ipsius Concilij progressus eo demmet tempore suam vim firmitatem, vigoremque habere censeatur: sin autem (quod Deus auertat) peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint submota, cum primum cessauerint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor, & robur Concilio sit restitutum, & esse intelligatur, sine alia noua Concilij Conuocatione, accedente ad hoc decretum consensu, & autoritate Sanctitatis tuæ, & sanctæ Sedis Apostolicæ. Interea tamen eadem sancta Synodus exhortatur omnes Principes Christianos, & omnes Prælatos, vt obseruent, & respectiuè quatenus ad eos spectat obseruare faciant in suis Regnis dominijs, & Ecclesijs omnia, & singula, quæ per hoc sacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus statuta, & decreta.

Item sessione decima octaua.

Omnes, qui nobiscum communionem non habent, vt ad Synodum veniant, inuitantur. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Quoniam sancta Synodus ex corde optat, Deumque enixe rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, vt vniuersi communem matrem in terris agnoscentes, quæ quos peperit, obliuisci non potest, vnanimes vno ore glorificemus Deum, & Patrem Domini nostri Iesu Christi, per viscera misericordiæ eiusdem Dei & Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent ad concordiam, & reconciliationem, & vt ad hanc sanctam Synodum veniant, inuitat atque hortatur, vtque

charitatem (quod est vinculum perfectionis) amplectantur, pacemque Christi exultantem in cordibus suis præseferant, in quam vocati sunt in vno corpore. Hanc ergo non humanã, sed Spiritus sancti vocem audientes, ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non ambulantes, nec sibi placentes, ad tam piam, & salutarem matris suæ admonitionem excitentur, & conuertantur. Omnibus enim charitatis officijs sancta Synodus eos vt inuitat, ita complectetur.

Eadem sessione decimaoctaua.

Congregatio generalis potest fidem publicã concedere. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Insuper eadem sancta Synodus decreuit, fidem publicam in Congregatione generali concedi posse, & eandem vim habituram eiusdemque roboris, & momenti futuram, ac si in publica sessione data, & decreta fuisset.

Eadem sessione decima octaua.

Saluus conductus concessus Germanicæ nationi in Congregatione Generali, Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legatis, vniuersis fidem facit, quòd omnibus, & singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus popularibus, & alijs quibuscunque viris cuiuscunque status, & conditionis, aut qualitatis existant. Germanicæ Prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, ac alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Ecclesiasticis, & secularibus, præsertim Augustanæ confessionis personis, qui, aut quæ vna cum ipsis, ad hoc generale Concilium Tridentinum veniunt, aut mittentur, aut profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocunque nomine censeantur, aut valeant nuncupari: tenore præsentium publicam fidem, & plenissimam verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, propinquandi, loquendi vna cum ipsa Synodo, de quibuscunque negotijs tractandi, examinandi, discutiendi, & omnia quæcunque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scripto, quàm verbo liberè offerendi, propalandi, eosque scripturis sacris, & Beatorum Patrum verbis, sententijs, & rationibus declarandi, astruendi, & persuadendi, & si opus fuerit etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum his, qui à Concilio electi fuerint, disputandi, aut charitatiuè absque omni impedimento conferendi opprobrijs, conuitijs, ac contumelijs penitus semotis, & signanter quòd causæ controuersæ, secundum sacram Scripturam, & Apostolorum traditiones probata Concilia Catholicæ Ecclesiæ consensum, & Sanctorum Patrum autoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur, illo etiam addicto, vt Religionis prætextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum minimè puniantur, impertitur, ac omninò concedit: sic etiam vt propter illorum præsentiam, nec in itinere, aut quocunque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina diuinis officijs quouis modo cesseтur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandocunque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabunt, au aliquis eorum optauit, mox absque vlla renitentia, & occasione, aut mora saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis vice versa, possint iuxta beneplacitum libere, & secure redire, de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum, vt tunc opportunè eorum securitati absque dolo & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus in hac publica fide, saluoque conductu, omnes quascunque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena efficaci, & sufficienti securitate in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiam ad maiorem securitatem, & pacis ac conciliationis bonum exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere Tridentum veniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme (quod absit) egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium eis concessum annullari, aut cassari, vult, & concedit, vt in huiusmodi facinore deprehensi ab ipsis dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione cum emẽda sufficienti, per partem ipsius Synodi meritò approbanda, & laudanda, mox puniantur, illorum assecurationis forma, conditionibus, & modis omninò manentibus, illibatis. Pariformiter etiam vult, vt si quisquam vel aliquis ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme (quod absit) egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publi-

cæ

cæ & assecurationis beneficium violari, aut quoquomodo tolli, in huiusmodi facinore deprehensis ab ipsa Synodo duntaxat, & non ab alijs condigna animaduersione, & emenda sufficienti per partem Dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tunc hic præsentium meritò laudanda, & approbanda mox puniatur, præsenti assecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quòd liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus & singulis, toties, quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eamdem, nec non Nuntium, vel Nuntios suos, ad quæcumque loca pro suis necessarijs negotijs ordinandis libere mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, & destinatum suscipere toties, quoties ipsis videbitur expedire, ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant, vel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitas stare, ac durare debeat, à tempore & per tempus, quo in ipsius Synodi. & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentinum produci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum, post sufficientem audientiam habitam spatio viginti dierum præmisso, cum ipsi petierint, aut Concilium habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit à Tridento, vsque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia, pro vniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quàm secularibus quibuscunque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, & secularibus personis cuiuscumque status, & conditionis existant, aut quocumque nomine cêseantur inuiolabiliter obseruanda esse, promittit, & bona fide spondet. Insuper omni fraude, & dolo exclusis, vera, & bona fide promittit ipsam Synodum nullam, vel manifestè, vel occultè occasionem quæsituram, aut aliqua autoritate, potentia, iure, vel statuto, priuilegio legum, vel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum præsertim Constantiensis, & Senensis, quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo vsuram, aut quemquam vti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice, derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea vel suis cuiuscunque conditionis, vel status, aut præeminentiæ existens præscriptæ assecurationis, & salui conductus formam, & modum, in quocunque puncto, vel clausula violauerit, (quod tamen auertere dignetur Omnipotês) & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, & ipsorum arbitrio merito approbanda, & laudanda habeant ipsam Synodum, & habere poterunt incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino, & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductuum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

Eadem sessione decima octaua.

Extenditur saluus conductus prædictus ad alias nationes. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Sacrosancta Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, & singulis alijs qui nobiscum in his, quæ sunt fidei, communionem non habent ex quibuscunque Regnis, nationibus, prouintijs, ciuitatibus, ac locis, in quibus publicè, & impunè prædicatur, vel docetur, siue creditur contrarium eius, quod sancta Romana sentit Ecclesia dat fidem publicam, siue saluum conductum sub eadem forma, & eisdem verbis, quibus datur Germanus.

De Reliquijs, & veneratione Sanctorum.

TITVLVS QVARTVS.

In sessione vigesima quinta Conci. Triden. decreto de inuoc. &c.

Concionatores instruere debent plebem de vtili, & pia Sanctorum, & Reliquiarum, & Imaginum veneratione. Hoc dicit.

CAPVT I.

Mandat sancta Synodus omnibus Episcopis & ceteris docendi munus, curamque sustinentibus, vt iuxta Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ vsum, à primæuis Christianæ Religionis temporibus receptum, Sanctorumque Patrum consensionem, & sacrorum Conciliorum decreta in primis de Sanctorum intercessione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum vsu fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos vna cum

Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre: bonum atque vtile esse suppliciter eos inuocare: & ob beneficia impetranda à Deo per Filium eius IESVM Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, & Saluator est, ad eorum orationes opem auxiliumque confugere. Illos verò, qui negant Sanctos æterna felicitate in cœlo fruentes inuocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, vt pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idolatriam, vel pugnare cum verbo Dei, aduersariq; honori vnius mediatoris Dei, & hominum IESV Christi, vel stultum esse in cœlo regnantibus voce, vel mente supplicare: impiè sentire.

Eadem sessione vigesima quinta, in decre. de inuocatio. &c.

Damnantur asserentes venerationem Sanctorum Reliquijs non deberi. Hoc dicit.

CAPVT II.

Sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo viuentium sancta corpora, quæ viua membra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda sunt, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur. Ita vt affirmantes Sanctorum Reliquijs venerationem, atque honorem non deberi, vel eas aliaque sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari, atque eorum opetis impetrandæ causa Sanctorū memorias frustra frequentari, omninò damnandi sunt prout iam pridem eos damnauit, & nunc etiam damnat Ecclesia.

Eadem sessione vigesimaquinta, in decret. de inuoc. &c.

Sacris imaginibus honor, & reuerentia exhiberi debet. Hoc dicit.

CAPVT III.

Imagines Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum in templis præsertim habendas, & retinendas doceant Episcopi, eisque debitum honorem, & venerationem impertiendam, non quod credatur in esse aliqua in ijs diuinitas, vel virtus propter quam sint colendæ, vel quòd ab eis sit aliquid petendum, vel quòd fiducia in imaginibus sit figenda; veluti olim fiebat à gentibus, quæ in idolis spē suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant; ita vt per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & Sanctos quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur. Id quod Conciliorum, præsertim verò secundæ Nicænæ Synodi decretis, a contra imaginum oppugnatores est sancitum.

De Reliquijs, & veneratione Sanctorum.

SVPER CAPVT III.

a ¶ *Secunda Nicana Synodi decretis.* Vt habetur in Conc. II. Nicæno, actione tertia.

Eadem sessione vigesimaquinta, in decret. de inuocatio. &c.

Picturis eruditur populus, & excitatur ad pietatem colendam. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Illud diligenter doceant Episcopi, per historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis, vel alijs similitudinibus expressas erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & assiduè recolendis: tùm verò ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ à Christo sibi collata sunt: sed etiam, quia Dei per Sanctos miracula, & salutaria exempla oculis fidelium subijciuntur, vt pro ijs Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam, moresque suos componant, excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit, anathema sit.

Eadem sessione vigesimaquinta, in decret. de inuocat. &c.

In imaginum veneratione vehementer caueri debet omnis occasio erroris. Hoc dicit.

CAPVT V.

In sanctas & salutares imaginum obseruationes, si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit: ita vt nullæ falsi dogmatis imagines, & rudibus periculosi erroris occasionem præbentes statuantur.

ruantur. Quod si aliquando historias, & narrationes sacræ Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit, doceatur populus, non propterea diuinitatẽ figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit.

Eadem sessione vigesimaquinta, in decret. de inuocat. &c.

Superstitio, & turpis quaestus, seu lasciuia maximè in sacrorum veneratione vitari debet. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ OMNIS superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum sacro vsu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur: omnis denique lasciuia vitetur, ita vt procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum, ac Reliquiarium visitationes homines ad comessationes, atq; ebrietates non abutantur, quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. Et tanta circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præposterè, & tumultuariè accommodatum, nihil profanum nihilq; in honestum appareat, cum domum Dei deceat sanctitudo. *b*

SVPER CAPVT VI.

b ¶ *Cum domum Dei deceat sanctitudo.* Concordat illud Psal. 92. *Domum tuam Domine decet sanctitudo*, & text. in ca. decret. de immuni. Ecclesiarum, in 6.

Eadem sessione vigemaquinta in decre. de inuocata. &c.

Non licet insolitam ponere imaginem, seu noua admittere miracula, vel Reliquias, nisi Episcopo approbante. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Statuit sancta Synodus, nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit, nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas reliquias recipiendas, *c* nisi eodem recognoscente, & approbante Episcopo: qui simulatque de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilio Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea iudicauerit. Quod si aliquis dubius, aut difficilius abusus sit extirpandus; vel omnino aliqua de his rebus grauior quæstio incidat; Episcopus antequam controuersiam dirimat, Metropolitani, & Comprouincialium Episcoporum in Concilio Prouinciali sententiam expectat: ita tamen vt nihil inconsulto sanctissimo Romano Pontifice nouum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

SVPER CAPVT VII.

d ¶ *Nec nouas Reliquias recipiendas.* Decla. Cardin. Sic Sanctorum Reliquiæ antiquæ habendæ sunt in illa veneratione, qua hactenus fuerunt, si verò sunt nouæ, Episcopus seruet hoc decretum.

De immunitate Ecclesiarum, cœmiterij, & rerum ad eas pertinentium.

TITVLVS QVINTVS.

In sessione vigesima quinta, Conc. Triden. cap. 20. de reform.

Ecclesia, & personarum Ecclesiasticarum immunitas non debet vlla ratione violari. Hoc dicit.

CAPVT I.

CVPIENS sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo, non solum restitui, sed etiam perpetuò sartam tectam à quibuscunque impedimentis conseruari, præterea, quæ de Ecclesiasticis personis constituit; seculares quoque Principes officij sui admonendos esse cẽsuit, confidens eos vt Catholicos, quos Deus sanctæ fidei, Ecclesiæque protectos esse voluit, ius suum Ecclesiæ restitui non tantum esse concessuros, sed etiam subditos suos omnes ad debitam erga clerum, parochos, & superiores ordines reuerentiam reuocaturos, *a* nec permissuros, vt officiales, aut inferiores magistratus, Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam aliquo cupiditatis studio, seu inconsiderationes aliqua violent: sed vna cum ipsis Principibus debitam sacris Summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent.

De immunitate Ecclesiarum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Superiores ordines reuerentiam reuotaturos*. Concordat tex. in cap. Concilia, 5. hinc, 17. dist. cap. quis dubitet, c. duo sunt, & c. fin. 96. distin.

Eadem sessione vigesima quinta, capit. 20. de reform.

Apostolicæ sanctiones in fauorem libertatis Ecclesiasticæ debent ab omnibus obseruari. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Decernit sancta Synodus, & præcipit *b* sacros Canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones in fauorem Ecclesiasticarum personarum libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas quæ omnia præsenti etiam decreto innouat, exactè ab omnibus obseruari debere.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Et præcipit*. Concordat textus in cap. perueni, 86. distin. cap. si quis suadente, 17. quæst. 4. toto titul. de immu. Eccle. cap. quamquam, de censi. in 6. cap. felicis, de pœn. in 6. Conc. Ticin. versic. sancimus. Concil. Aquisgran. c. 9. Conc. Later. sub Leo. X. sess. 9. & 10.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 20. de reform.

Superiores Principes tenentur animaduertere in eos, qui quoquo modo Ecclesiasticam libertatem impediunt. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Sancta Synodus admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, & omnes & singulos cuiuscunque status, & dignitatis extiterint, vt quo largiùs bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eò sanctius, quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei præcipua eiusque patrocinio tecta venerentur; nec ab vllis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, alijsuè Dominis temporalibus, seu Magistratibus, maximeque ministris ipsorum Principum lædi patiantur; sed seuerè in eos, qui illius libertatem immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo, ad pietatem, religionem, Ecclesiarumque protectionem, existant, imitantes anteriores optimos, religiosissimosque Principes, *c* qui res Ecclesiæ suæ in primis autoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vendicarunt. Adeoque ea in re quisque officium suum sedulo præstet, quo cultum diuinus deuotè exerceri, & Prælati cæterique clerici in residentijs, & officijs suis quieti, & sine impedimentis, cum fructu & ædificatione populi permanere valeant.

SVPER CAPVT III.

c ¶ *Religiosissimosque Principes*. Concor. tex. in c. Valentinianus, 63. d. c. Ecclesiæ, in fin. 78. d. cap. Constantinus, & cap. vlt. 96. d.

De Religiosis domibus, vt Episcopo sint subiectæ.

TITVLVS SEXTVS.

¶ In sessione septima Concil. Triden. cap. 15. de reform.

Cura Hospitalium pertinet ad Ordinarios. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Curent Ordinarij, vt Hospitalia quæcunque à suis administratoribus, quocunque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, & diligenter gubernentur *a* cōstitutiones Concilij Viennensis, *b* quæ incipit, *Quia contingit*, forma seruata. Quam quidem constitutionem sancta Synodus innouandam duxit, & innouat cum derogationibus in ea contentis.

De Religiosis domibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Fideliter, & diligenter gubernentur*. Declar. Card. Quia curare debent Episcopi, vt Hospitalia à suis administratoribus, quomodolibet exemptis, diligenter, ac fideliter gubernentur, dubium non est, quin illorum visitationem instituere debent, vt per illam cognoscere possint, quæ facere debebant administratores Hospitalium, & confraternitatum.

b ¶ *Constitutionis Concilij Viennensis*. Hæc constitutio habetur in cle. 2. eod. tit. vide illam

tum in glos. sup. c. quia ad Collegij, 10. de Magistris, verb. *Concilij Viennensis*.

¶ Item sessione vigesima secunda, cap. 8. de reform.

Episcopi ius habent visitandi vniuersa pia loca, & alia quaecunque ad Dei cultum instituta, demptis scholis, quae sub Regum immediata protectione consistunt. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ HABEANT Episcopi ius visitandi Hospitalia, *c* Collegia quaecunque, ac confraternitates laicorum, *d.* etiam quas Scholas, siue quocunque alio nomine vocant, non tamen, quae sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia, eleemosynas Montis Pietatis, siue Charitatis, & pia loca omnia, quomodocunque nuncupentur etiam si praedictorum locorum cura ad laicos *e* pertineat, atque eadem pia loca *f* exemptionis priuilegio *g* sint munita, ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo iuxta sacrorum Canonum statuta *h* cognoscant, & exequantur, *i* non obstantibus *k* quacunque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, *l* aut statuto. *m*

SVPER CAPVT II.

c ¶ *Habeant ius visitandi Hospitalia*. Decl. Card. Licet autem hoc decretum concedat facultatem Episcopis visitandi Hospitalia, & cetera pia loca, non probat tamen, quin & judices seculares eadem visitare possint, si hoc eis alias legitimè. An stante prohibitione in fundatione Hospitalis, quod Ordinarius non possit se intromittere in eius visitatione, possit Ordinarius vigore praesentis cap. dictum Hospitale visitare? congregatio censuit, non posse. congregatio censuit, Ordinarium posse visitare Hospitale priuatum ex hoc decreto corrigere, & reformare, in his tantum, quę ad obseruandam voluntatem fundatorum pertinet, & ex alio decreto, sess. 22. c. 9. autem habere exigendi rationem ab administratoribus ipsius Hospitalis, vna tamen cum illis deputatis, quibus ex consuetudine ratio redden da est. Ordinarius non habet autoritatem visitandi Hospitalia, neque Confraternitates, quae à laicis reguntur, nisi in casibus à iure expressis; caput autem hoc intelligitur, & habet locum tantum in casibus à iure communi permissis, licèt autem Ordinario ab eis rationem administrationis exigere nulla habita ratione iuris communis, sed seruata tantum huius cap. dispositione. Ordinarius Hospitalia etiam priuata visitare, & corrigere potest, in his tantum, quae pertinent ad obseruationem voluntatis fundatoris. Hospitalia etiam vnita, in quibus Ecclesiae sunt, vbi assiduè diuina officia celebrentur, & bona eorum, & earum non sunt distincta, debent ab Ordinarijs visitari.

d ¶ *Confraternitates laicorum*. Decis. Card. 210. Episcopus potest visitare confraternitates personarum secularium in Ecclesijs Regularium exemptorum existentes, non autem eorum cappellas, vel altaria, quae intra easdem Ecclesias consistunt. ¶ Item declar. Cardin. Episcopus potest visitare capellas confraternitatum laicorum in Ecclesijs Regularium erectas, & cogere administratores, quae sub Regum immediata protectione sunt. Et an in exceptione, qua hic excipiuntur Hospitalia, quae sub Regum immediata protectione sunt, vt sine eorum licentia non possint ab Episcopis visitari, comprehendantur omnia Hospitalia, quae sunt in eorum ditionibus, & Regnis? congregatio censuit, non comprehendi Hospitalia, nisi quae expresse reperiuntur sub Regum protectione. Congregatio censuit, si Episcopo Hospitale aliquod visitare volenti iuxta hoc capite opponatur exceptio, quod sub immediata Regum protectione existat, vtique non ad secularem iudicem, sed ad ipsummet Episcopũ talibus exceptionibus cognitionem & diffinitionem pertinere.

e ¶ *Cura ad laicos*. Declar. Card. Hospitalia licet à laicis ministrentur, & sint sub protectione Ducum, si alias Ecclesiastica erant, possunt ab Ordinarijs visitari, & potest Episcopus in eis exequi, quae in hoc decreto continentur. ¶ Congregatio censuit, Episcopum visitare posse omnia Hospitalia, & pia loca, quocunque nomine nuncupentur, etiam si sint priuata laicorum, & corrigere, & reformare in casibus à iure concessis, nempe ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque testatoris voluntas seruetur iuxta hoc decretum.

f ¶ *Eadem pia loca*. Declar. Cardin. Etiam si sint priuata. Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Episcopus Abulensis, nuper volens visitare quoddam Hospitale de Olmedo, à laicis ibi fundatum, necnon capellanias in eos existentes, fuit impeditus à Religiosis sancti Hieronymi, praetendentibus ad eos dicti Hospitalis administrationem spectare, ad quorum instantiam, processus ad seculares iudices delatus fuit; quo tamen non obstante, Episcopus praetendit rigore huius cap. dictum Hospitale visitare posse, & ita supplicatur

extur declarari, etiamsi dictus Prior à fundatione fuerit patronus institutus. Congregatio Concilij censuit ex decreto huius capite, Episcopum posse visitare, nisi aliter cautum fit in fundatione. Et licet prædictus Prior instaret attentis verbis, in fine dictæ declarationis, tamen quia verba institutionis dicti Hospitalis, & iuris patronatus erant huiusmodi videlicet: item rogo, & peto in gratiam, & eleemosynam, & propter seruitium Domini nostri, à domino Priore nunc temporis Beatæ Mariæ della Mezza Vada Ordinis sancti Hieronymi, vt tempore meæ migrationis ab hac præsenti vita, & ab eius successoribus pro tempore, & in perpetuum existentibus, in dicto Monasterio sint patroni dicti Hospitalis, quod ita fundo, & relinquo fundatum, quos ego nomino in tales patronos successiuè, vnum post alium ita vt Prior pro tempore dicti Monasterij patronatus dicti mei Hospitalis, quod ita fundaui, vt illud visitet, & in eo prouidere debeat, quidquid ei videbitur conuenire, pro illius sustentatione, in quantum sufficient redditus, quo ego relinquo dicto Hospitali, adeò, quod dictus patronus apponat personam fidelem, & bonæ conscientiæ, quæ locare debeat hæreditates, & bona per me dicto Hospitali relicta, exigatque eorum redditus, eosque iustè, & sincerè exponat in sustentationem ipsius Hospitalis, & illius manutentionem, & personarum, & operum sibi benè iussarum, prout redditus per me relicti sufficient dante dicto patrono tali personæ pro eius labore ex redditibus dicti Hospitalis, quid sibi videbitur mereri, dictusq; patronus singulo anno recipiat computatum dictorum introitum, & visitet capellam, & sciat, an Missæ illius, quas ego instituo, celebrentur, & exigat pœnas à clericis, & capitulo huius oppidi de Olmedo, si eas incurrerint ob non celebrationem dictarum Missarum, virtute & vigore horum verborum, siue clausulæ prædictæ iuris patronatus, & testamenti, quia in prædicta fundatione non fuit cautum, vt Episcopus nullatenus se intromittat? Congregatio Concilij respondit, non benè instare, quia fundatio, quæ producitur, non excludit Episcopum à visitatione.

g ¶ *Exemptionibus priuilegio*. Declarat. Card. Si loca pia in eorum fundatione exempta facta fuissent ab Ordinario, per hoc decretum nihil est eis derogatum.

h ¶ *Iuxta sacrorum Canonum statuta* Concord. tex in c. tua, c. Ioannes, de testa.

i ¶ *Cognoscant & exequantur*. Declarat. Cardin. Congregatio censuit Episcopum habere votum absoluendi, & condemnandi ceteris deputatis, & illius votum connumerari debere cum voto ceterorum, quorum maior pars votorum condemnat, vel absoluit.

k ¶ *Non obstantibus*. Declarat Cardin. Non obstat, quòd videatur hæc facultas à iure data Episcopis, cap. tua, & cap. communis, de testibus, & ita Concilium sustulisse eam habentibus ex consuetudine, vel priuilegio, nam etiam de iure potest competere inferioribus Prælatis, quia hoc est officium necessarium, & potiùs dicitur onus, quam honor.

l ¶ *Priuilegio*. Declarat. Cardina. Nec obstat, quod, qui debent persoluere aliquod Legatum, sint officiales sancti Antonij, vel Inquisitionis, & ideò exempti à iurisdictione Ordinarij, vel professores in aliqua Vniuersitate ratione literarum conseruatoriarum, quæ eximunt à iurisdictione Ordinaria, non autem delegata à Sede Apostolica, vt hic.

m ¶ *Aut statuto* Declar. Cardin. Concilium hic non sustulit fundationem, quare quando in fundatione cautum est, vt non possit visitari ab Ordinario, Ordinarius ex hoc decreto non poterit visitare: congregatio censuit, executionem aduersus administratores condemnatos iuxta hoc decretum, siue soli Ordinario reddita fuerit ratio, siue vna cum alijs deputatis ad ipsummet Ordinarium spectare. ¶ congregatio censuit, decretum hoc debere habere locum etiam extra visitationem, & in casibus à iure non expressis, & licet Episcopis exigere rationem ab administratoribus etiam locorum merè laicorum, & priuatorum, generaliter sine vlla distinctione, & quando ex priuilegio, vel consuetudine, vel aliqua alia constitutione alijs reddenda, nisi in fũdatione aliter cautum esset, nempè quòd rationes, nec Ordinariò reddendæ essent. congregatio, censuit, Ordinarium ex hoc cap. posse ab administratoribus Hospitalium, aliorumque piorum locorum rationem administrationis exigere, donec coram Ordinario eodem doctum fuerit de institutione, in qua secus expressè cautum sit. Præsupposita consuetudine potest proprius Sacerdos Hospitalis pauperibus ibi degentibus Sacramenta ministrare, ibique eosdem sepelire, absque interuentu parochi dummodò Sacerdos Hospitalis ab Ordinario sit approbatus.

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 9. de reform.

¶ Piorum locorum seu Confraternitatum administrationes tenentur singulis annis reddere rationem Ordinario, nisi secus ab institutoribus cautum sit, Hoc dicit.

CAPVT III.

n Administratores, *n* tam Ecclesiastici, quàm laici, fabricæ cuiusuis Ecclesiæ *o* etiã Cathedralis, Hospitalis *p* confraternitatis, eleemosynæ Montis Pietatis,& quorumcumque piorum locorum *q* singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario, consuetudinibus,& priuilegijs quibuscumque in contrarium sublatis, nisi secùs in institutione, *r* & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, *ſ* aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius: *t* & aliter factæ liberationes, dictis administratoribus minimè suffragentur. *u*

SVPER CAPVT III.

n § *Administratores*. Declarat. Cardinal. Regulariter de omnibus locis pijs Episcopo est reddenda ratio ab administratoribus, siue ea sint publica, siue priuata. Ecclesia, vel laicalia loca, aut pia vniuersitatum non sunt obnoxia redditioni rationum Ordinario, sub hoc decreto non comprehenduntur Abbates præpositæ, & Abbatissæ, vitam Regularem ducentes. Administratores Monasteriorum de illis rationem Ordinario reddere non tenentur. Extra visitationem non habet locum hoc decretum. ¶ Hoc decretum habet locum in casibus etiam in iure non concessis.

o ¶ *Fabrica cuiusuis Ecclesiæ*. Declarat Cardin. Ratio sumptuum fabricæ cuiusuis Ecclesiæ est reddenda Episcopis Ordinarijs, nisi aliter in institutione eiusdem fabricæ statutum sit. ¶ Quoad reddendam rationem administrationis fabricæ Ecclesiæ Cathedralis, Ordinario, nisi constet ex institutis, & ordinationibus eius, non posse Ordinarium se intromittere, teneantur capitulum, & canonici eam reddere.

p § *Hospitalis*. Declar. Cardi. Etiamsi essent vnita. Administratores Hospitalium debent Episcopo reddere rationem administrationis suæ, & si consuetudine, priuilegio, & institutione aliqua personis alijs ad id officium electis ratio esset reddenda prædictæ administrationis, reddenda tamen ordinario, cum interuentu dictorum electorum.

q ¶ *Quorumcumque piorum locorum*. Declarat Cardinal. Administratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes, post hac eam Episcopo reddere debent: quod si alijs reddere solent, cum illis tamen præsentialiter adhibendus est Episcopus, qui quoties in dicto actu ad rationem computatorum adhibetur, in cōdemnatione, vel absolutione administratorum vnicum votum habet. Loca etiam pia vniuersitatum nõ sunt isti redditioni rationum Ordinario obnoxia. An Ordinarius debeat interesse redditioni computatorum Hospitalis, perpetuò vniti fabricæ Cathedralis, licet habeat votum in actu absoluendi, vel condemnandi? An verò satis sit, ad celebrationem rei assistere, etiamsi dissentiat? Congregatio censuit, Episcopum ita habere votum. ¶ An votum suum debeat numerari cum alijs, ita vt maior pars votorum absoluat, aut condemnet: an verò requiratur omninò votum Ordinarij ad condemnandum,& absoluendum, etiamsi maior pars deputatorum esset in contrario voto? Congregatio censuit, votum Episcopi sic accipiendum, consuetudinibus, & priuilegijs etiam immemorabilibus, & vt hæc derogatio aliquid operetur, Clem. enim, quia contingit, de Religio.domib. sustulit consuetudinẽ, & priuilegia. Et ita censuit Congregatio in vna Cordubensi.

r § *Nisi secus forte in institutione*. Declarat Cardin. Verba hæc, *nisi secus forte in institutione, & ordinatione tali Ecclesia seu fabrica expressè cautum esset*: intelliguntur habere locum in Hospitali, quod cum tali conditione institutum est, scilicet, vt non teneantur administratores Ordinario reddere rationem. Nam si in fundatione fuerunt expresse exempta Ordinarijs, tunc non poterit Ordinarius visitare etiã virtute huius decreti, per quod nihil est eis derogatum.

ſ § *Quod si ex consuetudine*. Declar. Card. Tam Hospitalibus Ecclesiasticis, quàm priuatis.

t ¶ *Adhibeatur etiam Ordinarius*. Declar. Card. Qui habebit votum prout alij, & tanquam votum vnius connumerabitur. ¶ Ordinarius habet votum in illo absoluendo, & condemnando, sicuti ceteri deputati, & eius votum debet numerari cum alijs, ita vt maior pars votorum absoluat, aut condemnet. Cumque debet interuenire illis statutis diebus, ex consuetudine, aut priuilegio, vel constitutione reddenda est ratio, dummodo singulis annis id fiat.

u ¶ *Minime suffragentur* Decis. Card. 50. Congregatio Concilij censuit, nec Episcopũ, nec Capitulum debere exigere rationem redditionis administrationis, tempore, quo recitantur horæ Canonicæ, & diuinæ celebrantur. Item non posse parochos recipere aliquid etiam à spontè dantibus pro administratione Sacramentorum: pro eleemosyna autem,

autem, quod spontè offeretur, posse accipere.

Item sessione vigesima quinta, cap. 8. de reform.

Administratores Hospitalium teneantur observare constitutionem super hoc editam in Concilio Viennensi. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Illis, qui Hospitalia vulgo nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve vsum præcipuè instituta, in commendam, a administrationem, aut quemcunque titulum, aut etiam Ecclesijs suis vnita obtinent: vel si Ecclesiæ parochiales, Hospitalibus fortè vnitæ, aut in Hospitalia erectæ, earumque patronis in administrationem concessæ sint, præcipit omnino sancta Synodus, vt impositum illis onus, officiumve administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant iuxta constitutionem Concilij Viennensis, b alias in hac eadem Synodo, sub felic. record. Paulo III. innouatam, quæ incipit: *Quia contingit.*

SVPER CAPVT IIII.

a ¶ *In commendam.* Declarat Cardinal. Hospitalia ob rationabilem causam quandoque à Sede Apostolica ad quatuor menses tantum modo commendantur, cum clausula, quod omnes fructus in vsus pauperum conuertantur. Petenti Cardinali de Pisis, vt Hospitale Placentinum vacans morte eius familiaris sibi solum ad sex menses commendentur. Congregatio censuit, dandum, & custodiendum, ad quatuor menses per breue, vt postea de idoneo viro prouideatur ex hoc decreto modo ipse nullum inde fructum percipiat, sed omnes in vsum Hospitalis conuertat. ¶ Vltra triennium congregatio censuit, comprehendi Hospitale, cuius à 300. annis citrà collatio, & institutio in perpetuum titulum dari consueuit, quia Concilium excipit vnum casum dumtaxat, quãdo aliter in fundatione cautum non est.

b ¶ *Constitutionem Concilij Viennensis.* Hæc constitutio habetur in clem. 2. eod. tit. & innouatur in cap. 1. sup. eod. Vide illam sup. in gloss. c. qui ad collegij, 10. de Magist. verb. *Concilij Viennensis.*

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 8. de reform.

Fructus residui Hospitalium debent in alia pium vsum arbitrio ordinarij conuerti, seruata in primis eorum institutione. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Si Hospitalia ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliorum personarum genus suscipiendum fuerint instituta, nec in loco vbi sunt dicta Hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ, reperiantur; mandat adhuc sancta Synodus vt fructus illorum in alium pium vsum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco & tempore vtilior conuertantur, prout Ordinario cum duobus de capitulo, qui rerum vsu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire visum fuerit, nisi aliter fortè, etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit obseruari curet Episcopus, aut si id non possit, ipse prout suprà vtiliter prouideat.

Eadem sessione vigesimaquinta, cap. 8. de reform.

Si hospitalitatis munus administratores obire cessauerint, possunt priuari administratione, quæ vni, & eidem personæ non debet committi vltra triennium. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ Si omnes, & singuli cuiuscumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiamsi laici fuerint, qui administrationem Hospitalium habent, non tamen Regularibus subiecti, vbi viget Regularis obseruantia ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur necessarijs re ipsa obire cessauerint, non solum per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam Hospitalis ipsius administratione, curâve perpetuò priuari possint, alijque eorum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum Hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur. Nec administratio, seu gubernatio huiusmodi laicorum vni & eidem personæ vltra triennium deinceps committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur. Non obstante (quoad omnia supradicta) quacunque vnione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegio, aut indultis quibuscumque.

De

De Ecclesijs ædificandis, vel reparandis

TITVLVS SEPTIMVS.

¶ In sessione vigesima prima Concilii Triden. cap. 4. de reform.

Episcopi interdum nouas parochias, & iam inuitis Rectoribus erigere possunt. Hoc dicit,

CAPVT I.

¶ In ijs Ecclesijs, in quibus ob locorũ distãtiã, *a* siue difficultatẽ, parochiani sine magno incommodo ad percipiẽda Sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt, nouas parochias, *b* etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri Tertij, *c* quæ incipit: *Ad audientiam.* Episcopi etiam tamquam Apostolicæ Sedis Delegati, constituere possint.

De Ecclesijs ædificandis.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Ob locorum distantiam.* Declarat Card. Licet parochialis Ecclesia in eo sit loco, vbi minor pars Parochianorum habitat, & maior pars longè habitat in alijs oppidis, nihilominus parochus habitare debet propè Ecclesiam, sed succurrendum est remedio præsentis decreti, & c. ad audientiam de Ecclesijs ædific.

b ¶ *Nouas parochias.* Declarat Cardinal. Etiam inuitis Rectoribus possunt institui nouæ parochiales, vt in hoc decreto statutum est. ¶ Quando Episcopus procedit ad aliquem actum, vigore decretorum Concilij Tridentini, quem etiam suo Ordinario iure facere poterat, & in decreto datur ei facultas procedendi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis Delegatus, si velit diuidere parochias ex hoc c. quod poterat, per tex. in cap. ad audientiam, de Ecclesijs ædifican. An si appelletur possit appellatio in secunda instantia iudici interponi, & prosequi coram Metropolitano, vel sit necessario interponenda apud sanctam Sedem Apostolicam, & ibi tractanda, & prosequenda? S.D. N. etiam ex sententia congregationis Concilij declarauit, non esse hoc casu necessarium ad Apostolicam Sedem appellare.

c ¶ *Constitutiones Alexandri III.* Hæc constitutio refertur in cap. ad audientiam, ext. eod. cuius tenor talis est. *Ad audientiam nostram noueris peruenisse, quod cum villa, quæ dicitur H. tantum prohibetur ab Ecclesia parochiali distare, vt tempore hyemali cum pluuiæ inundant, non possunt parochiani sine magna difficultate ipsam adire. Vnde non valent congruo tempore Ecclesiasticis officijs interesse. Quia igitur dicta Ecclesia ita dicitur redditibus abundare, quod præter illius villæ prouentus minister illius conuenienter valet sustentationem habere: mandamus quatenus (si res ita se habet) Ecclesiam ibi ædifices, & in ea Sacerdotem sublato appellationis obstaculo ad præsentationem Rectoris Ecclesiæ maioris, cum Canonica fundatoris assensu instituas ad sustentationem suam eiusdem villæ obuentiones Ecclesiasticas percepturum prouidens, tamen, vt competens in ea honor pro facultate loci Ecclesiæ matrici seruetur: quod quidem fieri posse videtur, si eiusdem villæ dominus viginti acras terræ frugiferæ velit ad vsus Sacerdotis conferre. Si verò personam matricis Ecclesiæ virum idoneum præsentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum appellatione cessante diffugio instituere non omittas.*

¶ Eadem sessione vigesima prima, cap. 4. de reform.

Competens portio debet assignari Sacerdotibus nouarum Ecclesiarum. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ ILLIS Sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesijs noviter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem *d* quomodocunque pertinentibus: & si necesse fuerit compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustentandam: quacunque reseruatione generali, vel speciali, vel affectione super dictis Ecclesijs non obstantibus. Nec huiusmodi ordinationes, & erectiones possint tolli, nec impediri ex quibuscumq; prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, vel suspensionibus.

SVPER CAPVT II.

d ¶ *Ex fructibus ad Ecclesiam matricem.* Declarat Card. Intelligendum est si esset cathedralis, & quæcunque matrix. Licet Episcopo assignare Sacerdotibus, qui erunt præfecti nobis parochis secundum hoc decretum constitutis, competentem portionem arbi-

trio suo ex omnibus fructibus ad matricem pertinentibus, non distinguendo magis decimas, quam alia corpora reddituum. An Ordinarius in erectione parochialis Ecclesiæ, facta iuxta formam Concilij Tridentini, cap. 14. sess. 24. de refor. potuerit vigore eiusdem concilij, vnire eidem parochiali, in actu ipsius erectionis, vnum ex quatuor canonicatibus, habentibus curam animarum annexam, existentem in alia Ecclesia non collegiata, quæ erat parochialis loci, in quo noua parochia fuerit erecta, congregatio censuit, die 9. Aprilis, 1587. affirmatiuè, scilicet potuisse ex cap. sequenti, quia multa facta tenent, & stante necessitate loci, & personarum, quæ hoc facit, in contrarium declinabant multi illustrissimi, hoc tamen non obstante fuit decisum, vt suprà. Non licet Episcopo loco erectionis faciendæ potius certam populi partem separare ab antiqua parochia, & alteri commodiori applicare, si vel exiguus numerus populi, vel inopiam, vel alia causa impediat, aut certe non postulet erigi nouam parochiam. Assignatio facienda pro noua parochia, prius fit ex fructibus ad Ecclesiam matricem pertinentibus, & si ea non sufficiat, tunc demum populus compellendus, & si non potest populus ob paupertatem, Episcopus debet de suo, iuxta Hostiensem. Ad succurrendum parochianis foris habitantibus, vt suprà dictum est, erigatur vna capellania extra ciuitatem, quæ non sit Ecclesia per se, sed in potestate matricis Ecclesiæ, in qua ponatur Sacerdos amobilis, approbatus ab Ordinario, qui administret Sacramenta illis, qui sunt extra ciuitatem, quibus non potest in nocte, quia portæ ciuitatis clauduntur iuxta allegata cap. 5.

¶ Eadem sessione vigesima prima, cap. 7. de reform.

Ex Ecclesijs, quæ collapsa, ob earum inopiam nequeunt instaurari ad alias Ecclesias transferre debent beneficia. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Cum illud valdè curandum sit, ne ea, quæ sacris ministerijs dedicata sunt, temporum iniuriosa absolescant, & ex hominum memoria excidant, Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis Delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, ex Ecclesijs, quæ vetustate, vel alias collapsæ sint, e & ob eorum inopiam f nequeant instaurari, vocatis his quorum interest, in matrices, aut alias Ecclesias locorum eorumdem seu viciniorum arbitrio suo, atque in eisdem Ecclesijs erigant altaria, vel cappellas, sub eisdem inuocationibus, vel in iam erecta altaria, vel capellas transferant, cum omnibus emolumentis, & oneribus prioribus Ecclesijs impositis. g Parochiales verò h Ecclesias, etiam si iuris patronatus sint, ita collapsas refici, i & instaurare procurent ex fructibus k & prouentibus quibuscumque ad easdem Ecclesias quomodocumq; pertinentibus, qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios qui fructus aliquos, ex dictis Ecclesijs prouenientes, percipiunt: aut in illorum defectum, parochianos omnibus remedijs opportunis ad prædicta cogant, quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. l Quod si nimia egestate omnes laborent, m ad matrices, seu viciniores n Ecclesias transferantur, cum facultate tam dictas parochiales, quàm alias Ecclesias dirutas, in profanos vsus, non sordidos, ere cta tamen ibi Cruce conuertendi.

SVPER CAPVT III.

e ¶ Vetustate, vel alias collapsæ sint. Decla. Card. Ecclesiæ collapsæ vel restituendæ, vel alio transferendæ iuxta hoc decretum. An ruinatæ Ecclesiæ in ædificia publica, vel priuatas domos conuerti possint ad vsus non sordidos? congregatio censuit, hoc tamen relinquendum arbitrio Ordinarij. Et an pecunia ex dictis ruinis conuertenda sit in bona stabilia pro Ecclesia, vel eroganda in pios vsus? Congregatio censuit, conuertendum in vtilitatem Ecclesiæ arbitrio Ordinarij.

f ¶ Et ob eorum inopiam. Decla. Cardin. Si populus nolit Ecclesiam, quæ minatur ruinam instaurare, debet penitus destrui. An huius cap. dispositio procedat etiam in Ecclesia, quæ non prorsus est collapsa, sed maiori ex parte ruinam minatur? congregatio censuit affirmatiuè: sed voluit prædictam declarationem valere ex hoc casu tantum proposito, & Illustrissimi noluerunt, quod procedat generaliter, ne Episcopi sumpta tali occasione Ecclesias transferrent etiam si Ecclesiæ non essent ita collapsæ, & ruinam minantes.

g ¶ Et oneribus prioribus Ecclesijs impositis. Decla. Cardin. Nec per Episcopum vllum nouum onus imponendum est ex coniecturis, vel verè similitudinibus.

h ¶ Parochiales verò. Declar. Cardin. Parochialis Ecclesias dirutas restaurari, aut transferre Episcopus debet curare, seruata forma præuia huius decreti. Item censuit congregatio de domibus parochialium intelligendum,

ligendum, quod de Ecclesijs parochialibus decisum est.

i ¶ *Ita collapsas refici*. Concordat text. in cap. 1. & cap. pen. ext. eod. & c. locorum Ordinario inf. de accusat.

k ¶ *Instaurari procurent ex fructibus*. Declar. Cardin. Pro hac instauratione non sunt sequestrandi fructus pro parochi victu.

l ¶ *Et contradictione remota*. Declar. Cardin. Item intelligẽdum est de instau randis, vel reficiendis, vel de nouo ædificandis domibus pro necessaria parochi habitatione.

m ¶ *Quod si nimia egestate omnes laborent*. Decl. Card. An transferendi facultas Ecclesias collapsas, nimia egestate laborantes competens Episcopo vigore huius c. ver. *Quod si nimia &c.* competat eius Vicario generali? congregatio censuit negatiuè, nisi speciale mandatum habuerit. Ecclesia diruta paruorum redditnum potest ex sententia congregationis in profanos vsus, non tamen sordidos (erecta tamen ibi Cruce) conuerti & transferri ad matricem, seu viciniorem Ecclesiam, vbi erigendum est altera, sub eadem inuocatione imposito onere titulari, vt curet ibi celebrare singulis hebdomadis, per Sacerdotem idoneum. Cœmiterium item profanandum, & deinde ossa transferenda esse ad nouum cœmiterium, quod à titulari construatur in eo loco, quo magis placuerit populo.

n ¶ *Ad matrices seu viciniores*, Decla. Car. Quando Ecclesia diruitur onus Missarum ad matricem Ecclesiam transferendum est, & in ea expensis possidentis Ecclesiam dirutam altare erigendum, sub nomine Ecclesiæ dirutæ: cœmiterium autem ad locum vicinum, prout populo magis placuerit, transferendum est, eodemque mortuorum ossa trasportanda sunt.

o ¶ *In profanos vsus non sordidos*. Declar. Card Qui dicantur vsus sordidi, arbitrio Ordinarij hoc totum relinquitur. Ordinarij arbitrio relinquitur, in quos vsus non sordidos ruinæ Ecclesiæ conuertendæ sint: si autem dictæ ruinæ vendantur, pretium in vtilitatem Ecclesiæ, eiusdem Ordinarij arbitratu, est exponendum. Ordinarius non debet sine causa profanare capellas, & si aliquam profanandi causam habeat, eorum camenta potius attribuenda sunt Ecclesiæ, quæ est caput dictarum capellarum, quam alteri.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 3. de regul.

CAPVT IIII.

De cetero *p* monasteria non erigantur *q* sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt licentia prius obtenta.

SVPER CAPVT IIII.

p ¶ *De cetero* Concordat text. in c. de Monachis. cum duobus sequen 18. q. 2.

q ¶ *Monasteria non erigantur*. Declarat Cardinal. Monachi non possunt Monasteria ædificare in parochia, in qua ea non habent, sine cognitione, & licentia Papæ ex decreto Congregationis.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 5. de regul.

Episcopi curare debent, vt Sanctimoniales ad Monasteria intra vrbes existentia reducantur. Hoc dicit.

CAPVT V.

Quia Monasteria Sanctimonialium, extra Mœnia *r* vrbis, vel oppidi *r* constituta, malorum hominum prædæ, *s* & alijs facinoribus, sine vlla sæpè custodia sunt exposita, *t* curent Episcopi, & alij superiores (si ita videbitur expedire) vt Sanctimoniales ex ijs ad noua, vel antiqua Monasteria *u* intra vrbes, vel oppida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachij secularis. Impedientes verò, vel non obedientes per censuras Ecclesiasticas parere compellant.

SVPER CAPVT V.

r ¶ *Extra mœnia vrbis vel oppidi*. Declar. Card. Monasteria Monialium extra mœnia vrbis, & oppidi, etiam, quod ea sint exempta, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecta, possunt Ordinarij tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, ea Monasteria vrbis transferre iuxta hoc decretum.

s ¶ *Malorum hominũ præda*. Declar. Card. Moniales, quæ habent Monasteria exposita excursioni pyratarum, & aliorum malorum hominum, in Monasterio vrbano eiusdem Ordinis collocare debent, nõ sunt tamen in plura vrbana Monasteria distribuenda dum proprium ædificatur, quia hoc cum decretis Concilij Tridentini non conuenit statutis eiusdem Monasterij.

t ¶ *Sine vlla sæpe custodia sunt exposita* Declar. Cardin. Sed non h bet locum hoc decretum in illis Monasterijs, quæ longè distant ab vrbibus, vel oppidis, & à frequentissimo pago circumcirca custodiuntur.

u ¶ *Ad noua, vel antiqua Monasteria* Declar.

clar. Cardial. Translatio Monasterij Monialilium, cui imminet scandalum, est facienda ad aliud eiusdem Ordinis Monasterium, nec redditus Monasterij translati sunt Monasterio, in quod fuit translatum, licet non posset de seminario prouidere. Translatio Monialium de vno loco ad aliud eiusdem Ordinis est facienda propter superuenientiam aeris pestilentis. Monachæ Collegij Nolani propter pestilentem quendam aquæ defluxum ex vicino monte, petunt transitum ad aliud Monasterium sub eadem regula; scribatur Episcopo Nolano, vt si ita est, benignè concedat. Quando restaurantur Monasteria, si hoc expedire probatur, fuit permissum, vt nouitiæ Moniales ad aliud transferantur, donec perficiatur opus.

x ¶ *Reducant*. Declar. Cardin. Vnio Monasteriorum Monialium facienda est, cum legitima causa subest, accedente ad id Papæ autoritate. Moniales Tertiariæ, quæ tria vota substantialia emiserunt, cogendæ omninò sunt, ad obseruandam clausuram: in alijs autem Tertiarijs, quæ dicta vota substantialia non emiserunt, seruanda est præcise Bulla Pij Quinti edita anno 1566. 4. Kalendas Iunij, sicque declarandũ est Breue aliàs à Pio Quinto scriptum Nuncio Hispaniarum pro Tertiarijs Hispanis, quæ tria vota non emisissent quatenus in eo concessit, vt permanerent, prout ante vixerunt; intelligitur tamen hæc permissio iuxta præscriptum dictæ Bullæ, quæ etiam generaliter in omnibus Tertiarijs huiusmodi vbicunque degentibus, de inceps obseruetur, nulla amplius ratione illius iussionis facta ab eodem Pio Quinto, vt istis Tertiarijs solemniter non professis, certus terminus præfigatur ad profitendum, quo elapso, si non fuissent professæ ad domos parentum propinquorumque reuerterentur. Cùm enim nulla super hac iussione fuerit promulgata Bulla, sed aliquæ tantùm literæ quæ partim à congregatione Concilij, partim à nonnullis prioribus Regularium pro quibusdam particularibus harũ Tertiarum Monasterijs scriptæ fuerunt, ob id satis est ad generalem prædictæ Bullæ iam diu editæ, & passim receptæ obseruationem redire.

De præbendis, & dignitatibus.

TITVLVS OCTAVVS.

In sessione septima Concil. Triden. cap. 3. de reform.

Ecclesiastica beneficia non nisi his, qui per se ipsos ministeriam exercere possunt, debent conferri. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ INFERIORA beneficia Ecclesiastica, *a* præsertim curam animarum habentia, personis dignis, *b* & habilibus, & quæ in loco residere, ac per se ipsos curam *c* ipsam exercere valeant, iuxta constitutionem Alexandri Tertij, *d* in Lateranensi, quæ incipit: *Quia nonnulli*; & aliam Gregorij Decimi, *e* in generali Lugdunensi Concilio, quæ incipit: *Licet Canon*, editam conferantur. Aliter autem facta collatio, siue prouisio omnino irritetur: *f* & Ordinarius collator pœnas constitutionis Concilij generalis, *g* quæ incipit: *Graue nimis*, se nouerit incursurum.

De præbendis, & dignitatibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Inferiora beneficia Ecclesiastica*. Decisi. Card. 9. Item censuit congregatio Concilij cogendos esse curatos ad subeunda per se ipsos, & non per substitutos ea munia, ad quæ tenentur: tolerandos autem, vt per substitutum suppleant in illis tantùm casibus, quibus expressis verbis canonum decretorum, & Concilij permissum est eis, vt per Vicarios coadiutores, vel substitutos possint officio suo fungi.

b ¶ *Personis dignis*. Decl. Card. Stante penuria Sacerdotum idoneorum Episcopus prouideat ea ratione, qua potest meliori.

c ¶ *Per se ipsos curam*. Dec. Card. Parochus, si eo morbi genere, teneantur, vt ad functionem sui sacerdotij, aut ad res diuinas per se obeundas minimè idoneus esse videatur, non tenetur durante illo morbi genere sacris ordinibus se initiari facere.

d ¶ *Iuxta constitutionem Alexandri Tertij*. Hæc constitutio habetur in c. quia nonnulli de cler. non resid. cuius tenor talis est. *Quia nonnulli modum auaritiæ non ponentes, dignitates diuersas Ecclesiasticas, & plures Ecclesias parochiales contra sacrorum Canonum instituta nituntur accipere: vt cum vnum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum: ne id de cetero fiat districtius inhibemus. Cum igitur Ecclesia, vel Ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc persona quæratur, quæ residere in loco, & curam eius per se ipsam valeat exercere. Quod si aliter actum fuerit: & qui receperit, quod contra sacros Canones accepit, amittat.*

Et

Et qui dederit largiendi potestate priuetur.

e ¶ *Et aliam Gregorij X* Hæc constitutio habetur in c. licèt, canon de electione in 6. cuius tenor talis est. *Licet Canon à felicis recordationis Alexandro Papa III. prædecessore nostro editus inter cætera statuerit, vt nullus regimen Ecclesiæ parochialis suscipiat, nisi vigesimum annum ætatis attigerit: ac scientia, & moribus commendandus existat: quodque talis ad regimen assumptus huiusmodi si monitus non fuerit, præfixo à canonibus tempore in presbyterum ordinatus, à regiminis eiusdem amoueatur officio, & alij conferatur. Quia tamen in obseruatione Canonis memorati se multi exhibent negligentes: nos periculosam illorum negligentiam volentes iuris executio suppleri: præsenti decreto statuimus: vt nullus ad regimen parochialis Ecclesiæ assumatur: nisi sit idoneus moribus, scientia & ætate. Decernentes collationes de parochialibus Ecclesijs, his, qui non attigerint vigesimum quintum annum de cætero faciendas viribus omnino carere. Is etiam, qui ad huiusmodi regimen assumetur (vt gregis sibi crediti diligentius curam gerere possit) in parochiali Ecclesia (cuius Rector extiterit) residere teneatur personaliter, & infra annum a sibi commissi regiminis tempore numerandum se faciat ad sacerdotium promoueri. Quod si infra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesia sibi commissa (nulla etiam præmissa monitione) sit præsentis constitutionis autoritate priuatus. Super residentia verò (vt præmittitur) facienda possit Ordinarius gratiam spensationis ad tempus facere, prout causa rationabilis id exposcit.*

f ¶ *Prouisio omnino irritetur.* Concor. tex. in clemēti. secunda de ætate & qualitate, & c. is qui in fi. infr. eodem tit.

g ¶ *Constitutionis Concilij generalis.* Hæc constitutio habetur in c. graue nimis, extr. eod. cuius tenor talis est. *Graue nimis est, & absurdum, quòd quidam Ecclesiarum Prælati, cum possint viros idoneos ad Ecclesiastica beneficia promouere, assumere non verentur indignos quibus nec morum honestas, nec literarum scientia suffragatur carnalitates sequentes affectum, non iudicium rationis: vnde quanta Ecclesijs damna proueniant, nemo sanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, vt prætermissis indignis idoneos assumant, qui Deo, & Ecclesijs velint, & valeant gratum impendere famulatum, fiatque de hoc in Prouinciali Concilio diligens inquisitio annuatim: ita vt qui post primam, & secundam correctionem fuerit repertus culpabilis, à beneficijs conferendis per ipsum. Concilium suspendatur instituta in eodem Concilio persona prouida, & honesta, quæ suspensi suppleat defectum in beneficijs conferendis, Et hoc ipsum circa capitula, quæ in his deliquerint obseruetur. Metropolitani verò delictum superioris iudicio relinquatur, ex parte Concilij nunciandum Vt autem hæc salubris prouisio pleniorem consequatur effectum huiusmodi suspensionis sententia præter Romani Pontificis autoritatem, aut proprij Patriarchæ minimè relaxetur, in hoc quoque quatuor Patriarchales Sedes specialiter honorentur.*

¶ Eadem sessione septima, c. 6. de refor.

Ordinarij examinare possunt omnes vniones perpetuas à quadraginta annis citra factas, & deinceps faciendas. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Vniones perpetuæ *b* à quadriginta annis *i* citrà factæ, examinari ab Ordinarijs tāquā à Sede Apostolica Delegatis, possint: & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. *k* Illa vero, quæ à dicto tempore citrà concessæ, nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusuis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus caussis coram loci Ordinario, vocatis quorum interest, verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur; ac propterea (nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit) viribus omnino careant.

SVPER CAPVT II.

h ¶ *Vniones perpetuæ* Concordat cap. accessiones sup. de iure patronatus, cap. in vnionibus, infra eod. tit.

i ¶ *A quadraginta annis* Decla. Cardi. Non datur potestas per Concilium Tridentinum examinandi, & reuidendi vniones, quæ per 40. annos, ante confirmationem eiusdem Concilij decretorum factæ fuerunt. Per hoc decretum non excluduntur Ordinarij, quo minus vniones reuidere possint in casibus, quibus licet de iure communi etiam vltra 40. annos. Vniones perpetuæ suprà 40. annos factæ ab Ordinarijs examinari non debent; vnio verò facta ante quadraginta annos, & quæ post quadraginta annos facta, Episcopo quærenti tenetur eam ostendere.

k ¶ *Irrita declarentur* Declarat. Cardinal. Vniones perpetuæ per subreptionem obtentæ à 40. annis à publicatione Concilij Tridentini computandæ debent ab Ordinarijs irritæ declarari. Vniones perpetuæ à 40. annis citra factæ à die publicationis Concilij Tridentini

com-

computandæ, ab Ordinarijs possunt examinari, & irritæ declarari.

Eadem sessione septima, cap. 13. de refor.

Electus ab Ecclesiasticis personis ad quoduis beneficium non instituatur, quin prius ab Ordinario idoneus iudicetur. Hoc dicit.

CAPVT III.

Præsentati, *l* seu electi, vel nominati à quibusuis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolici Nuncijs ad quæuis Ecclesiastica *m* non instituantur, nec confirmentur, nec admittantur etiam prætextu cuiusuis priuilegij, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti, *n* & nullus appellationis remedio se tueri possit, quominus examen subire teneatur. Præsentatis tamen electis, seu nominatis ab Vniuersitatibus, seu collegijs generalium studiorum exceptis.

SVPER CAPVT III.

l ¶ *Præsentati.* Concordat cap. liceat cum ibid. allieg. ff. p. de iure patr.

m ¶ *Ad quæuis Ecclesiastica beneficia.* Decis. Card. 32. Congregatio Concilij censuit, canonicum semel ab examinatoribus vrbis, cum canonicum adeptus est examinatum, & idoneum repertum, si eo dimisso, alium canonicatum obtinuerit, non esse iterum examinandum. Item decis. Card. 73. Congregatio Concilij censuit in prouisione beneficiorum simplicium quorum collatio liberè spectat ad collatorem inferiorem, non requiri approbationem Episcopi, prout requiritur in institutione; vt dicitur in c. 13. ses. 7. de ref.

n ¶ *A locorum Ordinarijs examinati.* Decl. Cardin. Obtinentes beneficia curata ab inferioribus collatoribus, debent ab Ordinarijs examinari: secùs in beneficijs simplicibus ad prædictos collatores inferiores pertinentibus. Hoc etiã procedit in beneficijs, quæ sunt de iure patronatus & simplicibus.

o ¶ *Et idonei reperti* Decl. Cardin. Congregatio censuit, hoc non procedere in Ecclesijs electiuis. In beneficijs curatis, siue sint iuris patronatus, siue liberè collationis, examen faciendum est ab Episcopis Ordinarijs, secundùm dispositionem Concilij Tridentini, ses. 24. c. 18. & in quibusuis alijs beneficijs, ad quæ præsentatio, seu electio; vel ordinatio facienda sit à quibuscunque alijs personis Ecclesiasticis, inferioribus Episcopo, prout statutum est à Concilio Tridentino hic, & inf. ses. 25. c. 9. In beneficijs simplicibus, quorum collatio liberè pertinet ad inferiorem, non requiritur illa approbatio, quæ est facienda ab Episcopo in his beneficijs, quemadmodum si institutio pertineat ad inferiores, exc. 9. ses. 25. & præsenti decreto, ita etiam in his quorum institutio pertinet ad Monasterium. Et hoc decreto. & c. 7. se. 25. Episcopus potest possessores beneficiorum curatorum, siue simplicium, de iure patronatus compellere ad ostendendas eorum Bullas; si tamen beneficia post concilium collata sunt, & declarare institutionem irritam, & inanem esse, si absque examine Episcopi facta sit, ac compellere ad fructuum perceptorum restitutionem, vltra priuationem: & si illi valent examini iterum se subijcere, debet eos admittere, vt eadem etiam beneficia ipsis concedantur, quatenus reperiantur idonei. Et si institutio pertinet ad inferiorem, ita vt non dependeant ab aliquo iure patronatus, quod per Concilium sublatum est c. 9. ses. 28. præsentatio soli Episcopo facienda est, ad effectum examinis dumtaxat, attenta etiam quacunque consuetudine immemorabili, quæ in contrarium inualuisset, vt hic sancitum est.

Item sessione decima quarta, cap. 10. de reform.

Regularia beneficia Regularibus duntaxat conferri debent. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Regularia beneficia, *p* in titulum Regularibus professis prouideri consueta, *q* cum per obitum, aut resignationem, vel aliàs illa in titulum obtinentis vacare contigerit, Religiosis tantùm illius Ordinis, *r* vel his, qui habitum omninò suscipere, & professionem emittere teneantur, & non alijs, ne vestem lino, lanaque contextam induant, *s* conferantur.

SVPER CAPVT IIII.

p ¶ *Regularia beneficia.* Concordat cap. fin. sup. de ætate & quali cap. cum causam ext. de elect. c. cum de benef. hoc tit. in 6.

q ¶ *Prouideri consueta.* Decis. Cardin. 255. Congregatio Concilij censuit, si beneficium huiusmodi sit seculare, nihil sub esse difficultatis vt Michael non teneatur habitum Religionis suscipere, & profiteri. Quod si à principio fuerit Regulare, & postea immutauerit statum concurrentibus his, quæ à iure communi

muni requiruntur ad inducendum huiusmodi mutationem, itidem cogi oratorem non posse, vt habitum Religionis assumat, in eaque profiteatur. Quod si beneficium sit Regulare, taleque nunc permaneat, collationem oratori, qui secularis est tamquam de seculari factam viribus carere.

r ¶ *Religiosis tantum illius Ordinis.* Declar. Card. An præter Papam Ordinarij collatores possint Regularia beneficia, in titulum Regularibus professis prouideri consueta, conferre etiam secularibus, qui illius habitum omninò suscipere, & professionem emittere teneantur? Viso hoc ca. sacra Congregatio die 12. Decembris. 1585. censuit, posse etiã Ordinarios collatores portiones Monachales, & canonicales, & similia simplicia beneficia Regularibus prouideri consueta conferre, nedum eius Ordinis professis, sed etiam secularibus, qui habitum suscipere, & professionem emittere omninò teneantur Abbatias tamen, & beneficia administrationem habentia, non nisi professis iuxta Canones per Ordinarios inferiores conferri posse. Item censuit, in prouisionibus beneficiorum, quos Ordinarij inferiores faciunt, vt professis non esse apponendum decretum ex nunc pro est tunc, & postquam in prouisionibus Apostolicis apponi consuetum, sed prouisiones faciendas esse purè, & simpliciter ad formam Concilij in hoc cap. vt qui habitum omninò suscipere, & professionem emittere teneantur Regulares sunt incapaces beneficij simplicis, etiam si esset Canonicatus Regularis, non autem beneficij curati, iuxta dispositionem c. quod Dei timorem, de statu Monach. licet non hodie cum obstet Concilium Lateranense ad concordata. Vide not. c. 18. sess. 24.

f ¶ *Lanaque contextam induant.* Insinuatur illud Deuter. cap. 22. *Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est.*

Item sessione vigesima prima, cap. 4. de reform.

Tot ministri assignari debent Ecclesijs, quot ratio muneris postulat. Hoc dicit.

CAPVT V.

Episcopi tamquam Apostolicæ Sedis Delegati in omnibus Ecclesijs parochialibus, *t* vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, *u* vt vnus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo, cogant Rectores, vel alios, quos pertinet sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.

SVPER CAPVT V.

t ¶ *In omnibus Ecclesijs parochialibus.* Concordat c. ad audientiam, el primero, extr. de Eccles. ædif.

u ¶ *Ita numerosus sit.* Decis. Card. 106. Congregatio Concilij censuit, Episcopum in vim Concilij Tridentini cap. 4. sess. 21. non posse erigere coadiutoriam, sed vtique cogere Rectorem, ad adiungendum sibi tot Sacerdotes, quod sufficiunt Ecclesijs Sacramentis ministrandis. Item decis. Card. 258. congregatio Concilij censuit, ex ea sola causa, quod populus alicuius parochialis adeò sit numerosus vnus Rector non possit sufficere Sacramentis ministrandis, & cultui diuino per agendo, minimè quidem licere Ordinario nouam parochiam erigere, nisi & alia concurrant, quæ exprimuntur constitutionem fel. rec. Alexandri Tertij, quæ incipit, *Ad audientiam*, & innouatur decreto Concilij, c. 4. ses. 21. vers. *In ijs verò* Sed ob huiusmodi magnam multitudinem debere Ordinarium vti remedio dicti cap. 4. in princ. scilicèt cogendo Rectores, vt tot sibi Sacerdotes adiungat, quot sufficiãt ad Sacramentum exhibenda, & cultum diuinum celebrandum.

a ¶ *Vt vnus Rector non possit sufficere.* Declar. Card. Ex hoc decreto non licet Episcopo parochias vnire, sed tantum nouas constituere. Vbi populus est numerosus, & quod vnus Rector satisfacere populo nequeat, omninò seruari debet dispositio huius c. Hoc decretum ad constituendum nouas parochias, & assignandum nouas portiones nouis parochijs quæ Regularium sunt.

b ¶ *Cogant Rectores* Declar. Card. Epis. opus ob multitudinem populi potest compellere Rectorem ad sibi adiungendos alios Sacerdotes pro Missis, atque alijs diuinis officijs celebrandis, aut sacramentis administrandis, cum moderamine tamen multitudinis Missarum. Parochus potest sibi alium presbyterum ad curam animarum adiutorem accipere modo sit ab Ordinario approbatus.

Eadem sessione vigesima prima, cap. 5. de reform.

Propter Ecclesiarum paupertatem potest Episcopus vnire aliquot beneficia. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Vt Ecclesiarum status, *c* vbi sacra Deo officia

ficia ministrantur, ex dignitate conferuntur, possint Episcopi etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, *d* sine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas *e* quarumcumque Ecclesiarum, & parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum, *f* cum curatis propter earum paupertatem, *g* & in ceteris casibus à iure permissis, etiam si dictæ Ecclesiæ, vel beneficia essent generaliter, vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ vniones etiam non possint reuocari, nec quoquomodo infringi vigore cuiuscunque prouisionis, etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

SVPER CAPVT VI.

c ¶ *Vt Ecclesiarum status*. Declar. Cardi. Hoc cap. quo disponitur posse Episcopum facere vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum parochialium, & aliorum beneficiorum cum cura, propter eorum paupertatem, non comprehendit beneficia iuris patronatus. Et si necessitatibus parochialium prouideri non possit vnionibus permissis iuxta hoc cap. tunc adhibenda remedia, quæ posita sunt in c. 13. ses. 24. Quod si non possit prouideri necessitatibus parochialium, remedijs prædictis propositis in d. c. 13. habeat Episcopus remedia iuris communis, quibus vti potest aduersus patronos illarum Ecclesiarum, quæ sufficientes redditus non habent pro cultu diuino, & sustentatione Rectoris, quod possunt compelli patroni ad præstandam congruam sustentationem, vel patiantur illa vniri. Abb. in c. ad audientiam. de Ecclesijs ædificandis, nu. 4. & 5. & glos. notab. in cap. quicumque fidelium. verb. aliquid. 16. quæst. 7.

d ¶ *Iuxta formam iuris*. Declar. Cardin. Qua præterita nulla erit vnio, hoc est de consensu capituli iuxta clem. vni. de rebus Eccles. non alienan. Episcopus has vniones facere potest: Concordat c. vnionibus. inf. eod. & cap. quia iure inf. de paroch.

e ¶ *Vniones perpetuas*. Decl. Cardin. Episcopus parochiales tenues vnire potest inuicem, vel alijs parochialibus Ecclesiarum parochialium, & c. parochiales, quæ sunt de iure patronatus non comprehenduntur hoc decreto.

f ¶ *Vel non curatorum*. Declar Card. Non tamen Hospitalia etiam quod darentur in titulum, in quibus nulla exercetur hospitalitas, ex cap. 8. ses. 22. de reform. Non comprehenduntur beneficia hic ad inferiorem collatorem pertinentia.

g ¶ *Propter earum paupertatem*. Concordat text. in cap. quoniam cum seq. c. in Eccles. instit. c. sicut vnire, de excess. Præl. Conc. Later. sub Leo. X. sess. 9. de refor. curiæ.

Eadem sessione vigesima prima, cap. 6. de reform.

Rectoribus imperitis coadiutores idonei deputari debent: illos vero qui turpiter viuunt, si sint incorrigibiles existant, beneficijs expoliari oportet. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Quia illiterati *h* & imperiti parochialium Ecclesiarum Rectores sacris minus apti sunt officijs, & alij propter eorum vitæ turpitudinem potius destruunt, quam ædificant, Episcopi etiam tanquam Apostolicæ Sedis Delegati, *i* eisdem illiteratis, & imperitis, si aliàs honestæ vitæ sint, coadiutores, *k* aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere possint, quacumque appellatione, & exemptione remota. *l* Eos verò qui turpiter & scandalose, viuunt, postquam promoti fuerint, coerceant ac castigent, & si ad huc incorrigibiles in sua nequitia perseuerent, eos beneficijs, iuxta sacrorum canonum constitutiones, *m* exemptione, & appellatione quarumcumque remota, priuandi facultatem habeant.

SVPER CAPVT VII.

h ¶ *Quia illiterati*. Concordat in text. in cap. illiteratos. 38. d. cap. nisi cum prid. de renunt. cap. 1. 38. d. cap. cum ex eo. de elect. in 6. Conc. VIII. Tolet. c. 8.

i ¶ *Episcopi tanquam Apostolicæ Sedis Delegati*. Declar. Cardin. Hæc deputatio ad eum spectat, qui potest instituere concursum, nec ideò parochus, cui datus est coadiutor poterit abesse à residentia.

k ¶ *Coadiutores. aut Vincarios pro tempore.* Declar. Cardin. Arguitur hoc decreto Episcopi, qui ex causa infirmitatis constituunt in parochialibus Vicarios perpetuos, data etiam Rectori facultate de non residendo.

l ¶ *Appellatione & exemptione remota*. Declar. Card. Ad effectum suspensiuum, sed non deuolutiuum.

m ¶ *Iuxta sacrorum Canonum constitutiones*. Concordat tex. in cap. inuentum 56. q. 1. cap. felicis, de pœn. in 6. clem. multorum. de pœn. & cap. quia frater. 7. q. 1.

Item sessione vigesima secunda, cap. 4. de reform.

Voce

Voce Capitulo careat qui Subdiaconus non est. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Quicúque in Cathedrali, *n* vel collegiata, sæculari, vel regulari Ecclesia diuinis mancipatus offitijs, in Subdiaconatus ordine saltem constitutus non sit, vocem in huiusmodi Ecclesijs in capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab alijs liberè fueritconcessum. *o*.

SVPER CAPVT VIII.

n ¶ *Quicumque in Cathedrali*. Declar. Card. Qui sunt in sacris, & maximè in Presbyteratus ordine nullo statuto videntur prohiberi posse, quin vocem habeant in capitulo.

o ¶ *Liberè fuerit concessum*. Decl. Card. Non modo in omnibus actibus expediendis, qui capitulariter expediuntur, sed etiam in electionibus.

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 4. de reform.

Quisque præbendatus tenetur ordines requisitos infra annũ suscipere & eos diebus statutis per seipsum exercere. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Ij qui dignitates, *p* personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis, sæcularibus, vel regularibus Ecclesijs obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera varia sunt annexa, videlicet, vt alij Missas, *q* alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent, quocunque ij priuilegio exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sunt insigniti, teneantur, iusto impedimento cessante infrà annum *r* ordines suscipere requisitos: *s* alioquin pœnas incurrant iuxta constitutionem Concil. Vienensis, *t* quæ incipit, *Vt ij qui*, quam præsenti decreto innouat: cogantque Episcopi eos diebus statutis dictos ordines per se ipsos exercere, ac cetera omnia offitia, quæ debent in cultu diuino præstare, sub eisdem, & alijs, etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio, nisi ijs, qui iam ætatem, *u* & ceteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter irrita fit prouisio. *a*.

SVPER CAPVT IX.

p ¶ *Ii qui dignitates*. Declar. Card. Canonici, qui ordines sacros debitos, post monitionem sumere recusant, ab Ordinario priuari debent. Archidiaconatus, ad quem de consuetudine Ecclesiæ spectat (absente Decano) cõuocare capitulum, & in eo proponere, & resolutiones accipere, id potest, etiam si non sit in sacris, cum iste sit actus iurisdictionis, qui competit Archidiacono, etiam in sacris constituto, & ad Decanum non spectat ratione ordinis, sed antiquitatis, & superioritatis.

q ¶ *Vt alij Missas* Declar. Cardin. An Canonici teneantur per se ipsos cantare Missas in omnibus Festis, & Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ, an tantùm solemnibus? Congregatio censuit, cogendos esse ad personaliter canendas Missas illis diebus, quibus ex institutis, & legitima consuetudine illius Ecclesiæ debent.

r ¶ *Infra annum*. Declar. Cardin. Ex hoc decreto, & c. 12. sess. 24. de reform. §. neminem etiam, non est priuandus quis canonicatu eo, quod intra annum nõ sit promotus ad sacros ordines, qui tamen decem, & octo annos natus sit, neque per decretum Concil. sess. 23. c. 12. ante 22. annum sacris initiari possit, quia per hoc decretum non cogitur, nisi in legitima ætate constitutus.

s ¶ *Ordines suscipere requisitos*. Decis. Card. 270. Congregatio Concilij censuit, ab obtinendam parochialem oportere eum, cui confertur, attingere vigesimum quintum annũ, atque intra annum à die collationis debere ipsum ad presbyteratus ordinem se facere promoueri, quemadmodum expresè cauetur constitutione Gregorij Decimi, in gener. Lugdun. Concil. edita, cui inhæret Trident. Concil. sess. 7. Item Decl. Card. Comendatarij nõ tenentur promoueri ad sacros ordines. Primò, si Monasteria carent omni prorsus cura, & conuentu. Secundò, vel si habeant tantum iurisdictionem temporalem. Tertiò, vel si cura animarum sacramentalis soli conuentui incumbit, non autem personæ commendatarij. Quartò, vel si iurisdictionem, quàm ex concessione Sedis Apostolicæ habẽt, non possint actu exercere, quia de facto prohibentur. Quintò, quod si eam iurisdictionẽ spiritualem actu exerceant, & sic curam animarum habere videantur. c. dudũ. 2. c. licet. de elect. vbi Hosti. Ioã. And. Bellam. Ancar. Card. Butr. Abb. c. super eo. de præb. extrau. execrab. infi. vbi glo. vers. visitare. de præb. in extrau. Ioan. XXII. tamen, quia ex larga significatione esse dicitur, Innocen. & alij, c. cum satis, de offic. Archid. & c. de multa, de præb. Seaphil. de stat. & qualit. benef. nu. 20. idcirco regulariter commendatarij non erunt cogendi suscipere sacros ordines: sed quando-

que pro locorum,& personarum qualitate expedit eos ad id cogere arbitrio Sanctissimi i sed an ad Sacerdotium,vel sufficiat ad Diaconatum simul, Card.clem.1.quæst. 20. de offic. Vic.Mil.verb.curatum, in fin. Rebuf.in prax. benef.tit.de non promo.nu. 30. & intra quod tempus, & ante cum decreto irritante. Si verò cura animarum sacramentalis, siue Monachorum, siue personarum secularium incubuerit personis Commendatariorum, tenebuntur sacris ordinibus initiari. An exprimendum sit præcisè ad Sacerdotium, & intra annum, alias ipso iure priuati sint, ad c.licet canon.de elect.in 6.vbi gloss.verb.Sacerdotio, & verb. commendare, & clem. ne ignoro, §. ceterorum, de statu Monachorum. An distinguendum sit, si commendam in anno 22.obtinuerit, tenentur promoueri ad Sacerdotium intra 25. annum. In Gallijs indistinctè commendatarij tenentur promoueri ad sacros ordines, vt in concessionibus commendarum Gallicarum apponatur decretum & infra annum sacris initietur, alioquin post annum elapsum, vacent ipso iure commendæ, quarum si quæ existunt de Monasterijs omni prorsus cura, & conuentu carentibus, eo casu S. D. N. aliquam commendatariorum habebit rationem.

i § *Iuxta constitutionem Concilij Viennensis*. Hæc constitutio refertur in clem.2. de ætate, & qualita. cuius tenor talis est. *Vt hi, qui diuinis in Cathedralibus, vel Collegiatis secularibus, vel regularibus Ecclesijs sunt mancipati officijs vel mancipabuntur in posterum. ad suscipiendos sacros ordines propensius inducantur: statuimus, vt nullus de cetero in huiusmodi Ecclesijs vocem in Capitulo habeat, etiam si hæc sibi ab alijs libere concedatur, nisi saltem in subdiaconatus ordine fuerit constitutus. Illi vero, qui dignitates personatus, officia, vel præbendas, quibus certi ordines sunt annexi pacificè nunc obtinent in eisdem Ecclesijs, vel obtinuerint in futurum (nisi iustò impedimento cessante) ad huiusmodi ordines se promoueri fuerint infra annum ex tunc douse ad eos promoti fuerint, nullo modo vocē in Capitulo habeant earundem. Ipsisque distributionum, quæ dantur his, qui certis horis intersunt pars dimidia subtrahatur: non obstantibus quibuslibet consuetudinibus, vel statutis. Pœnis alijs, quæ contra tales promoueri ad ordines recusantes statuuntur in iure, nihilominus in suo robore permansuris*.

n § *Qui iam ætatem*. Declar.Card.Declar. Declaratur in sess. 24. c. 12. §. neminem, ibi, vt in tali ætate. Obtinens parochialem Ecclesiam per prouisionem Sedis Apostolicæ, habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum fructum, & prouentum ad dictam Ecclesiam parochialem pertinentium possessionem, licèt in limine adeptæ possessionis prædictæ moralis fuerit per aliquem in petitorio, tamen tenentur promoueri facere intra annum, lite pendente, partemque fructuum ei pro sufficienti victu assignare, juxta Concilij Tridentini formam.

a ¶ *Aliter irrita sit prouisio* Concordat.cap. 1. sup eod.c.2.sup.eod.c.2. sup.de Magist.

¶ Item sessione vigesima tertia, cap. 6. de reform.

CAPVT X.

¶ Nullus prima tonsura initiatus, *b* aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum *c* beneficium possit obtinere.

SVPER CAPVT X.

b ¶ *Nullus prima tonsura initiatus*. Decl. Card. Hoc caput non prohibet, quin ille, qui iam 14. annum ætatis suæ attigit, licèt nondum expleuerit possit beneficium simplex obtinere.

c ¶ *Ante decimum quartum annum* Declar. Card. Nisi in fundatione aliter sit statutum, quia ei non est derogatum. Item decis. Card. 155. Congregatio Concilii censuit, ad beneficium simplex sufficere annum decimum quartum inceptum, licèt non completum.

Item sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform.

De ætate, & qualitate promouendorum ad dignitates, vel personatus. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Archidiaconi, *d* qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiati in iure Canonico. *e* Ad ceteras autem dignitates, *f* vel personatus, quibus animarū cura nulla subest, clerici, *g* alioquin idonei, *h* & viginti duobus annis non minores *i* asciscantur.

SVPER CAPVT XI.

d ¶ *Archidiaconi* Declarat Cardinal. Archidiaconi, qui non habent curam animarum, vel iurisdictionem, non comprehenduntur hoc decreto, vt sint Doctores, vel Licentiati

tuit. ¶ Hoc etiam debet intelligi de illis Archidiaconis, qui ne vere Archidiaconatus officium exercent, secus si nomine tantum essent Archidiaconi. ¶ Quod si statuit Concilium Tridentinum, est intelligendum de illis Archidiaconis, qui ea munera exerceut, quæ de iure communi tenentur, non autem de his qui non exercent.

e ¶ *Aut Licentiati in iure Canonico.* Declarat Cardin. Qui vire carent cura animarum, & omni prorsus iurisdictione, non comprehendunt hoc decreto, quoad qualitatem Doctoratus, vel Licentiaturæ per hoc caput requisitum.

f ¶ *Ad cæteras autem dignitates.* Dec. Car. Synodo Prouinciali non licet imponere onus dignitatibus, quod quis nisi graduatus non possit eas obtinere sine sanctæ Sedis Apostolicæ autoritate. Nullo Concilij decretum statutum est, vt qui decanatum consequi volet, is necessario sit Magister, siue Doctor, siue Licentiatus in Theologia, aut iure canonico, vel ciuili. Quod dignitates & canonicatus in cathedralibus debentur tantum graduatis, non est inducendum ex necessitate, nec per Concilium Prouinciale id statui potest.

g ¶ *Clerici.* Decis. Cardin. 16. congregatio Concilij censuit, ad obtinendam in cathedrali, vel collegiata dignitatem non curatam requiri ætatem annorum 22. completam. Item decis. Cardin. 151. congregatio Concilij censuit, eum qui ad dignitatem approbatus est, examini nihilominus subijciendum tam eius Episcopi, qui non contulit dignitatem, quàm eius, qui contulit, nisi tamen statim cum collatione dignitatis examinatus, & ordinatus fuerit.

Item decis. Card. 187. congregatio Concilij censuit, obtinentem canonicatum in Cathedrali Ecclesia etiam ante factam ordinum distributionem in ea saltem ætate oportere esse constitutum, vt intra annum ad subdiaconatum posfit promoueri. Item decis. Card. 232. congregatio Concilij censuit, minime esse necesse, Archidiaconos, qui cura animarum omnique prorsus iurisdictione carent, nullosque ex Archidiaconatu fructus percipiunt, esse præditos qualitatibus, quæ habentur ex c. 12. versi. Archidiaconi, sess. 24. Item decis. Cardina. 257. congregatio Concilij censuit, sæpius eiusdem Concilij decretis, vel noui iuris inductum esse, quoad ætatem obtinentium canonicatus in collegiatis Ecclesijs, ideò sufficere ad huiusmodi canonicatus obtinendos ætatem 14. annorum.

h ¶ *Alioquin idonei.* Declar. Card. Qui iam sacerdos est, & prouisus per Sedem Apostolicam in ... dignitatum, de canonicatu super literatura, seu idoneitate scientiæ examinandus est ab Ordinario, & eidem quorumcumque alii ordini sacro illi canonicatui requisito.

i ¶ *Et viginti duorum annis non minores.* Declar. Card. Ætas viginti duobus annorum sufficit ad requirendum canonicatum, cui vnita est parochialis. Ætas vigintiduorum annorum non requiritur in canonicatibus collegiatarum Ecclesiarum magis nunc, quàm ante concilium. Concilium autem nihil innouauit super ætate promouendorum ad canonicatus collegiatarum Ecclesiarum in hoc cap. etiam quod ad ætatem illius, qui promouendus est, collegiatarum canonicatus non comprehendantur. Nullo Concilij decreto statutum est, quæ in eis ætas requiratur, qui canonicatus in Ecclesijs collegiatis consequi volunt, sed id relictum est intra illos terminus, qui ante illud Concilium Tridentinum præscripti sunt. De consensu Ordinarij, dispensatur super ætate resignatarij, attenta fide vitæ, & morum probitatis, eodem consensu, & eadem de causa, etiam quod non promoueatur, hic locus alium declarat. sess. 22. de refor. cap. 4.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 12. de reform.

CAPVT XII.

Neminem deinceps *k* ad dignitatem, canonicatum, aut portionem *l* recipiant, nisi, qui eo ordine sacro, *m* aut sit initiatus, *n* quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit, aut in tali ætate, *o* aut infra tempus à iure, *p* & ab hac sancta Synodo statutum initiari valeat. *q*

SVPER CAPVT XII.

k ¶ *Neminem deinceps.* Declara. Cardina. Decretum hoc Concilij Tridentini, s. neminem, locum habet in collegiatis Ecclesijs.

l ¶ *Canonicatum, aut portionem.* Declarat Card. Qui iam est Canonicus, & in minore ætate constitutus non est cogendus ad susceptionem ordinum, nisi postquam peruenerit ad legitimam ætatem Distributiones quotidianæ non comprehenduntur sub hoc vers. quas seruiens faciat suas, licet professionem non emiserit.

m ¶ *De ordine sacro.* Decla. Cardin. Monitus ad suscipiendum ordinem, quem eius dignitas, aut portio requirit, si non receperit, autoritate huius decreti priuatus poterit de nunciari, iuxta alias statuta in Concilio

constantiensi, sess. 24. de dispens.

n ¶ *Aut sit initiatus*. Declar. Cardin. Vacante præbenda presbyterali poterit Episcopus illam conferri illi, qui diaconalem; aut subdiaconalem ordinem habet, & hoc vni, qui ætatem habeat pro his obtinendis. An vacante canonicatu presbyterali in cathedrali in mensibus Ordinarij, cum propter ætatem viginti duorum annorum nequeat illum aliàs idoneo conferre, possit illi prouidere de canonicatu subdiaconali per resignationem alterius canonici autoritate Sedis Apostolicæ, & presbyteralê conferre dicta resignanti in legitima ætate constituto? congregatio censuit posse ex hoc decreto.

o ¶ *Aut in tali ætate*. Dclar. Cardin. Obtinentes præbendas in cathedralibus, quatenus eorum ætates patiantur, statim cogendi sunt suscipere, & illos ordines exercere, qui sunt illis præbendis annexi.

Si neque ante Concilium, neque post Concilium Tridentinum nullus ordo, siue diaconalis, siue presbyteralis, canonicatui annexus fuerit, & parochialis Ecclesia legitimè, & perpetuò eidem canonicatui vnita, tanquam principale accessorium attendenda est natura canonicatus, non autem parochialis, & ita sufficit, vt is, cui collatio facta est, sit in ætatæ vigintiduorum annorum, quæ in canonicatus collatione requiritur. Obtinens canonicatum per resignationem in ætate minus legitima constitutus nulla facta mentione de impedimento ætatis, nequaquam illum retinere potest, sed infra sex menses resignare permittitur, nulla tamen sibi reseruata pensione.

p ¶ *Infra tempus a iure*. Concordat text. in c. licet canon. c. cum ex eo, de elect. in 6. & cap. 1. in fin. de priuil.

q ¶ *Initiari valeat*. Decla. Cardin. Et qui non poterit initiari ob defectum ætatis, priuari poterit canonicatu, & fructibus etiam perceptis. S.D.N. Greg. XIII. decreuit nihil disposuisse Concilium qua ætate debeant esse ij, qui canonicatus acquirere volunt in collegiatis Ecclesijs, sicquè reliquisse in illis terminis, qui ante Concilium constituti sunt.

Eadem sessione vigesima quarta cap. 12. de reform.

Episcopus cum consilio capituli designare tenetur quibus præbendis, quisque ordo ex sacris annexus esse debeat. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

IN omnibus Ecclesijs r cathedralibus omnes s canonicatus, t ac portiones u habeant annexum ordinem aut presbyterij, aut diaconatus, vel subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio capituli b designet, ac distribuat, prout viderit expedire, quibus quisque ordo ex sacris annexus in posterum esse debeat: ita tamen, vt dimidia saltem pars presbyteri sint, cæteri verò diaconi, aut subdiaconi. Vbi verò consuetudo laudabilior habet, vt plures, vel omnes sint presbyteri, omninò obseruetur.

SVPER CAPVT XIII.

r ¶ *In omnibus Ecclesiis*. Declar. Cardin. Habet locum in Cathedralibus: & Congregatio censuit, non extendi ad canonicatus in collegiatis.

s ¶ *Omnes canonicatus*. Declar. Card. Cum intellexisset Congregatio Concilij Vicarium Patauinum in annexione sacrorum ordinum, quam fecerat canonicatibus illius Ecclesiæ inclusisse dignitates, censuit rescribendum his verbis: Cum concilium dignitatum, cum de illa annexione disposuit, cum idem voluerit, saltem dimidiam partem presbyterorum esse; conuocet iterum capitulum, ac de eius consilio subtrahat dignitates, & earum loco designet, & distribuat, quibus alijs canonicatibus debeat esse sacer ordo annexus.

t ¶ *Ac portiones*. Decl. Card. Non ergo dignitates, nec etiam dimidiæ portiones.

u ¶ *Habeant annexum ordinem*. Decis. Card. 45. Concilij censuit, c. 12. sess. 14. in ea parte, in qua dicitur, quod omnes canonicatus debeant habere annexum ordinem presbyteratus, diaconatus, vel subdiaconatus, non comprehendere canonicatum iuris patronatus laicorum, ante concilium fundatum in cuius fundationis limine fuerit appositum pactum quod descendentes à fundatore possent dictum canonicatum obtinere, licet non sint sacerdotes, nec in sacris ordinibus constituti, sed tantum simplices clerici, donec deuenerint ad ordinem sacerdotalem: ideo in hac sententia erunt dandæ literæ ad Vicarium Placentinum, coram quo casus hic contingit.

Item decis. Card. 59. Congregatio concilij censuit, minimè potuisse Episcopum statuere, vt Decanus primam obtinens dignitatê in Ecclesia collegiata sanctæ Mariæ, teneatur, contra consuetudinem dictæ Ecclesiæ inseruire in diaconi officio sacerdoti celebranti, nisi Decanus vltra dignitatem Decanatus obtineret in eadem Ecclesia, etiam præbendam onus hoc canendi Euangelium annexum habentem; tunc enim ad onus prædictum etiam subeundum cogendû fore. Item Decis. Card. 205. Congregatio concilij censuit, ad obtinendum

neridum in cathedrali canonicatum, cui est annexus ordo subdiaconatus, sufficere, quem esse constitutum in tali ætate, vt intra annũ possit promoueri ad subdiaconatum.

a ❡ *Episcopus*. Decla. Card. Episcopus cogere non potest, vt omnes canonici sacerdotes efficiantur, sed sufficit, si dimidia eorum pars presbyteri sint, inter quos præcipuè debet esse prior, cæteri verò diaconi, vel subdiaconi, vt Concilium decreuit. Non obstat huic decreto statutum Ecclesiæ, vt puta quòd tertia pars sint acolyti, nec consuetudo etiam immemorabilis, & ligat hoc decretum in posterum, postquam ordines fuerint distributi, & tunc possunt compelli ad eos ordines suscipiendos, & exercendos, quos eorum canonicatus habere fuerit iudicatum, iuxta formam præsentis decreti. Si verò aliquis inhabilis, & non idoneus reperiatur ad ordines sacros suscipiendos, eorum qui ante distributionem ordinem fuerint recepti, carebit voce in capitulo, prout sess. 22. c. 4. & quatenus eorum ætis patiatur. Prouisus de canonicatu habente annexum ordinem sacrum, si est completæ ætatis, vt possit infra annum ordinem requisitum suscipere, non habet vocem in capitulo iuxta hoc decretum, & clementinam, vt ij, qui, de ætate, & qualit. Sed non perdit partẽ aliquam distributionum, nec habet vocem in capitulo, licet sit aliàs in sacris, ex quo non habet ordinem requisitum, iuxta dispositionẽ dictæ clementinæ iuxta glos. in verb. ex tunc,

b ❡ *Cum consilio capituli* Decl. Card. Episcopus in ordinatione facienda, qui Canonici presbyteri, qui diaconi, qui subdiaconi esse debeant, vt vigore huius cap. tenetur solum adhibere consilium capituli non consensum, qui potest eis inuitis, quod magis expedire iudicauerit perficere. Item decis. Card. 208. Congregatio concilij censuit, distributionem ordinum in Ecclesia cathedrali, non adhibito capituli consilio, quemadmodum concilium mandat decret. c. 12. sess. 24. esse nullam.

c ❡ *Quibusquisque ordo* Decl. Card. Episcopus cum consilio capituli designare debet, quibus canonicatibus quisque sacer ordo debeat esse annexus, non quibusuis canonicis, quia Concilium hic mandat sacros ordines annecti canonicatibus ipsis, non autem personis eos obtinentibus.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3. de reformat.

Summus Pontifex à Concilio Prouinciali instructus, prouideat vt Episcopalis dignitas sufficientes habeat reditus. Hoc dicit.

C A P V T XIIII.

❡ Quoniam plæræque Cathedrales *d* Ecclesiæ tam tenuis redditus sunt, & angustæ, vt Episcopali dignitati nullo modo respondeat, neque Ecclesiarum necessitati sufficiant, examinet concilium Prouinciale, vocatis ijs, quorum interest, & diligenter expendat, quas propter angustias, tenuitatemque inuicem vnire, vel nouis prouentibus augere expediat, confectaque de præmissis instrumenta ad Summum Romanum Pontificem mittat: quibus instructus Summus Romanus Pontifex ex prudentia sua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniat, aut aliqua accessione ex fructibus augeat. Interim verò donec prædicta effectum sortiantur, huiusmodi Episcopis, qui fructuum subuentione pro diœcesis suæ tenuitate indigent, poterit de beneficijs aliquibus, *e* dum tamen curata non sint, nec dignitates, seu canonicatus, & præbendæ, *f* nec Monasteri. in quibus viget regularis obseruantia, vel quæ capitulis generalibus, & cæteris visitatoribus subduntur, à Summo Romano Pontifice prouideri.

S V P E R C A P V T XIIII.

d ❡ *Quoniam pleræque Cathedrales*. Concordat tex. in c. & temporis, cum seq. 16. q. 1.

e ❡ *Dum tamen curata non sint* Decl. Card. Parochialis non debet vniri cathedrali.

f ❡ *Seu canonicatus, & præbendæ* Declar. Card. collegiatæ non debent vniri cathedrali sine authoritate Papæ, qui id quandoque efficere debet cum causæ cognitione. Si duæ parochiales, per consuetudinem, quæ per quadraginta annos viguerit, semper tamquam vnitæ vni, semper collatæ sine dispensatione fuerunt, eorum possessor non est molestãdus.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 13. de reform.

Episcopus prouidere debet, vt parochiales Ecclesiæ habeant vnde commodè possint sustentari. Hoc dicit.

C A P V T XV.

❡ In Parochialibus Ecclesijs, quarum fructus adeò exigui sunt, vt debitis nequeant oneribus satisfacere, curabit Episcopus, si per beneficiorum vnionem, non tamen regularium, id fieri non possit, vt primitiarum, vel decimarum assignatione, aut parochianorum symbolis, ac collectis, aut qua commo-

diori

diori ei videbitur ratione tātum reddig tur, quod pro Rectoris, ac parochiæ necessitate decenter sufficiat.

¶ Eadem sessione vigesima quarta cap. 13. de reform.

Ecclesiæ parochiales alijs beneficijs, seu locis non vniantur, & quæ vnita sunt ab Ordinarijs reuideantur. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

¶ In vnionibus *g* quibuslibet faciendis, Ecclesiæ parochiales Monasterijs quibuscunque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, *h* siue præbendis, *i* Ecclesiæ cathedralis, vel collegiatæ, siue alijs beneficijs simplicibus, aut Hospitalibus Militijsve non vniantur, & quæ vnitæ sunt, reuideantur ab Ordinarijs, *k* iuxta alias decretum in eadem Synodo sub fœlic. record. Paulo Tertio, *l* quod etiam in vnitis, ab eo tempore citra æquè obseruetur, non obstantibus in ijs, quibuscunque verborum formis, quæ hic pro sufficienter expressis habeantur.

SVPER CAPVT XVI.

g ¶ *In vnionibus*. Decis. Card. 54. congregatio Concilij censuit, cap. 13. sess. 24. quod parochiales posse vniri Monasterijs, intelligendum esse de parochialibus, quæ actu, nōn autem de illis, quæ habitu tantum supra hominum memoriam parochiales existunt. ¶ item decis. Card. 229. congregatio Concilij censuit non posse ab Ordinarijs, fieri vniones parochialium Ecclesiarum, obstantibus collegijs secularium, seu regularium personarum, non obstante decreto eiusdem Concilij cap. 13. sess. 24. de refor. & si factæ fuerint nullas esse vniones, &c.

l ¶ *Sub fœl. record. Paulo Tertio.* Videlicet in cap. vniones, supra eod.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 15. de reform.

Episcopus potest vnire, seu supprimere aliquot beneficia pro decenti Canonicorum sustentatione. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

¶ In Ecclesijs cathedralis, & collegiatis insignibus, vbi frequentes, adeoque tenues sunt præbendæ, *m* simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti canonicorum gradui, *n* pro loci, & personarum qualitate non sufficiant: liceat Episcopis *o* cum consensu capituli, *p* vel aliquot simplicia beneficia, *q* non tamen regularia, iis vnire, *r* vel si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex his suppressis, *s* cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint; quarum fructus, & prouentus, reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere: ita tamen vt tot supersint, qui diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valeant respondere: *t* non obstantibus quibuscunque constitutionibus, & priuilegiis, aut quacunque reseruatione, generali, vel speciali, aut affectione: *t* neque prædictæ vniones, *u* aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscunque prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusuis aliis derogationibus, vel suspensionibus.

SVPER CAPVT XVII.

m ¶ *Adeòque tenues sunt præbendæ.* Declar. Card. Per hoc decretum non licet Episcopo vnire beneficia capellanis, etiam cathedralibus, quæ habeant tenues reditus, cum loquatur solum de præbēdis. Item neque sacristiæ aut fabricæ vniones fieri possunt.

n ¶ *Sustinendo decenti Canonicorum gradui.* Declarat Cardin. An Abbati exempto collegiatæ secularis habenti iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in sua Ecclesia, vbi præbendæ simul cum distributionibus quotidianis adeò tenues sunt, & pro sustinendo decenti canonicorum gradu loci, & personarum qualitate non sufficiant, liceat cum consensu capituli aliquibus ex his suppressis, & eorum fructibus, & prouentibus aliquarum præbendarum distributionibus applicatis eas ad pauciorem numerum reducere? Congregatio censuit non licere id Abbati, sed Episcopo tantùm cum consensu capituli, si modò ipsa collegiata Ecclesia insignis sit, & alia seruentur, quæ præscripta sunt à Concilio hoc cap.

o ¶ *Licet Episcopis.* Declar Cardin. Episcopus ergò potest, sed non tenetur, vnde Metropolitanus non potest in hoc supplere. ¶ Quæsitum fuit, an hoc idem liceret Abbatibus etiam secularibus, habentibus iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in subditos? Responsum fuit à Sacra congregatione, non licere. ¶ Sed Abbati, qui iurisdictionem quasi Episcopalem habet etiam si esset exemptus, ac ordinarius illius Ecclesiæ, etiamsi in dicta Ecclesia omninò, quæ in hoc decreto continentur, concurrerent, sed tantùm Episcopo, prout hic.

Cum

p ¶ *Cum consensu capituli*. Decis. Cardin. 47 Congregatio concilij censuit, verba illa, liceat Episcopis cum consensu capituli contenta in c. 11. sess. 24. esse intelligenda de cõsensu capituli illius Ecclesiæ, in qua fit reductio præbendarum.

q ¶ *Aliquot simplicia beneficia*. Decl. Card. congregatio censuit non comprehendi dignitates.

r ¶ *Eis vnire* Declar. Card. Non tamen distributionibus capellanorum, deseruientium in eadem Ecclesia, aut fabricæ, seu sacristiæ Ecclesiarum.

f ¶ *Aliquibus ex bis suppressis*. Declar. Card. Ob tenuitatem prębendarum Episcopus aliquã earum supprimere potest cum consensu capituli. Prælatus collegiatæ Ecclesiæ hanc tenuium prebendarum suppressionem facere non potest, licet sit exemptus, & Ecclesia sit insignis, cum hoc solis Episcopis, Concilium concesserit cum consensu suorum capitulorũ.

t ¶ *Aut affectione*. Declar. Card. Idem seruandum hic, quod sanctæ memor. Pius V. & S. D. N. Gregorius XIII. Decreuerunt in vnionibus factis, seu faciendis seminarijs, quod vniones de beneficijs reseruatis validæ sint, si modo factæ fuerint ante ipsorum vocationem: quod si post vacationem facere reperiantur, nullæ sint, & prouisi à Sede Apostolica mitti debent in possessionem dictorum bonorum.

u ¶ *Neque prædictæ vniones*. Declar. Card. Vniri possunt simplicia benefitia viuentium propter tenuitatem prębendarum, sine tamẽ pręiudicio obtinentium, seruata forma huius decreti, sed si beneficia viuentis contingat resignari, & resignationem per Sedem Apostolicam admitti, vnio pro illa vice suspenditur.

Item sessione vigesima quinta, cap. 16. de reformat.

¶ *Benefitia parochialia non debent in simplicia conuerti. Hoc dicit.*

CAPVT XVIII.

¶ Statuit sancta Synodus, vt Ecclesiastica benefitia secularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæua eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex benefitium, x etiam assignata Vicario perpetuò congrua portione, non conuertantur: a non obstantibus quibuscumque gratijs, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ.

SVPER CAPVT XVIII.

x ¶ *Illa deinceps in simplex benefitium*. Declar. Car. Parochiales Ecclesiæ in simplex benefitium conuerti non possunt. Quod intelligendum est etiam in qualibet parte fructuum ipsius parochialis. Nec vniri possunt parochiales Ecclesię cum simplicibus beneficijs, vt fuit decisum in cap. 13. ses. 14. cum ibi not. Nec benefitia simplicia in curata conuerti ab Ordinario possunt.

a ¶ *Non conuertantur*. Declarat Cardin. Et etiam pro parte scilicet ex parte etiam minori fructuum parochialis constituere benefitium regulare curatum conuerti in simplex, constituto in eo Vicario perpetuo.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 16. de reform.

Ecclesiæ Vicario congrua portio assignanda est, si semel fiat benefitium obtinens recipere tenetur curam animarum. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

¶ In benefitijs, in quibus contra eorum institutionem, seu fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum b translata est, etiamsi in hoc statu ab immemorabili tempore reperiuntur, si congrua portio fructuũ Vicario, quocumque nomine is appelletur non fuerit assignata; ea quam primum, & ad minus intra annum à fine præsentis Concilij; arbitrio Ordinarij, iuxtà formam decreti sub felic. recor. Paulo Tertiò, c assignetur. Quod si id commodè fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit: cum primũ per accessum, vel decessum Vicarij, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit benefitium curam animarum recipiat, ac Vicariæ nomẽ cesset, & in antiquum statũ restituatur. d

SVPER CAPVT XIX.

b ¶ *In Vicarium perpetuum*. Decisio Cardinal. 93. Congregatio concilij censuit, constitutionem sanctæ memoriæ Pij Quinti, de Vicarijs perpetuis, ita esse intelligendum, vt omnia onera, incumbentia parochiali Ecclesiæ, in qua fuerit erecta Vicaria perpetua pertineant ad Vicarium perpetuum solum, nulla autem ex parte ad Ecclesiam, seu Monasterium, aut alium locum pium, quibus vnita fuerit ipsa parochialis.

c ¶ *Sub felic. record. Paulo Tertio*. Vt habetur

tur in cap. benefitia, infr. de accusat.

d ¶ *In antiquum statum restituatur*. Declarat Cardinal. Sed non poterit Ordinarius separare ab Ecclesijs parochialibus benefitia simplicia, siue oratoria, si illis vnita essent, etiamsi illis separatis parochialibus non egerent.

De concess. præben. vel Eccles. non vacan.

TITVLVS NONVS.

In sessione vigesima quarta, Concil. Trid. cap. 19. de reform.

Derogantur expectatiua omnes quibuscunque concessa. Hoc dicit.

CAPVT I.

Decernit sancta Synodus mandata de prouidendo, & gratias, quæ expectatiuæ dicuntur *a* nemini amplius etiã Collegijs, *b* Vniuersitatibus, Senatibus, & alijs singularibus personis, etiam sub nomine induiti, aut ad certam summam, vel alio quouis colore cõcedi, nec hactenus concessis cuiquam vti licere. Sed nec reseruationes mentales, *c* neq; aliæ quæcumque gratiæ, ad vacatura, nec indulta ad alienas Ecclesias, vel Monasteria alicui, etiam ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, concedantur, & hactenus concessa, abrogata esse censeantur.

De concessione prabendæ.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Quæ expectatiuæ dicuntur*. Decl. Card. expectatiuæ sunt omninò sublatæ, & etiam si illæ factæ sint de consensu Ordinariorũ. Decretum hoc expectatiuarum abrogatarum intelligi debet vt sonat ad literam, & non debet extendi etiam ex identitate rationis. Ex hoc decreto expectiuarum abrogatarum colligitur, non posse erigi canonicatum supra numerarium ad futuram præbendam.

b ¶ *Collegijs* Declarat Card. Nec capitula Ecclesiarum possint canonicos supra numerarios creare super futura præbenda.

c ¶ *Sed nec reseruationes mentales*. Concordat tex. in c. 2. ext. eod. tit. & cap. Detestanda eod. tit. in 6.

Item sessione vigesima quinta, cap. 7. de [illegible]

Prohibentur beneficiorum regressus, ac coadiutoria cum futura successione. Hoc dicit.

CAPVT II.

Cum in benefitijs Ecclesiasticis, ea quæ hæreditariæ successionis imaginem referunt sacris constitutionibus sint odiosa, *d* ex patrum Decretis contraria nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de consensu ad beneficium ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis concedatur, nec hactenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque Decretum in quibuscumque benefitijs Ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam cardinalatus honore fungentibus, locum habeat. In coadiutorijs *e* quoque cum futura successione idem post hac obseruetur, vt nemini in quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis permittantur.

SVPER CAPVT II.

d ¶ *Sint odiosa*. Concordat tex. in cap. ad Apostolicam, 8. quæst. 1. &c. transmissa, c. ad extirpandas, de filijs Presby. c. consulitur, de iure patron. c. ad hæc de decim. Conc. Rom. tempore Ilarij c. 5.

e ¶ *In coadiutorijs* Declar. Card. Episcopo N. petenti, vt possit facere coadiutorem in Abbatia, quam in Episcopatus resignatione retinuit, concessum est, vt eligat Vicarium ad vitam, vel coadiutorem, &c.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 7. de reform.

Coadiutores cum futura successione, nisi adsint qualitates omnes à iure requisita, concedi non debent. Hoc dicit.

CAPVT III.

Si Ecclesiæ cathedralis, *f* aut monasterii vrgens necessitas, aut euidens vtilitas postulet, Prælato dari coadiutorem, is non alias cum futura successione detur, quàm hæc causa prius diligentes à Sanctiss. Romano Pontifice sit cognita; & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ à iure, & decretis huius sanctæ Synodi, *g* in Episcopis, & Prælatis requiruntur; alias concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur.

SVPER CAPVT III.

f ¶ *Si Ecclesia Cathedralis*. Concor. tex. in cap. scripsit, & cap. quamuis, 7. q. 1.

g De-

g ¶ *Decretis huius sanctæ Synodi*. Vt habetur sup: de ætate, & qual. per totum.

Vt ecclesiastica beneficia, sine diminutione conferantur.

TITVLVS DECIMVS.

In sessione vigesima quarta Concilij Trident. cap. 13. de ref.

Quarum prabendarum fructus nequeant diminui. Hoc dicit.

CAPVT I.

In posterum omnes cathedrales Ecclesiæ quarum redditus summam ducatorum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum *a* secundum verum annum valorem non excedunt, nullis pensionibus aut reseruationibus *b* fructuum grauentur.

Vt ecclesiast. benef. sine diminutione confer.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Summam ducatorum centum*. Decis. Card. 98. congregatio Concilij censuit valorem centum ducatorum, qui ex decreto 13. sess. 24. de refor. debent remanere Rectori parochialis Ecclesiæ, quæ pensione grauatur esse intelligendum iuxta morem cuiusque regionis.

b ¶ *Nullis pensionibus, aut reseruationibus*. Declar. Cardin. In resignatione parochialium in Lusitania salua manet pensio resignātibus. Petenti Episcopo Anconitano, quemadmodum si canonici cathedralis maneant in parochijs, deferetur ibi cultus cathedralis, vt liceat resignare parochias retentis triginta, vel quadraginta scutis, visum est concedendum, modo addatur clausula: Petente Episcopo, & seruatis seruandis. Doctori Fulginati obtinenti Prioratum cum cura animarum & parochialem, permissum est resignare parochialem pensione arbitrio Episcopi reseruata. De parochia 125. aureorum Episcopo Amadensi, in euius resignatione vult relinquere 30. titulari, visum est concedendum. Postulatum Brixiani presbyteri, vt sibi liceret alteri parochiam tradere in Vicariatum perpetuum relictum est. Pro mercede cappellani sufficiunt 50. aurei. Merces Vicariis perpetuis assignari debet, nec maior centum, nec minor quinquaginta aureorum summa, nisi Vicarijs temporaneis solitum fuisset plus assignari. Pius Quintus in Bulla incipiente, *Ad exequendum*, publicata Kalendas Februarij. 1567.

Item sessione vigesima quinta, cap. 5. de reformat.

Vt beneficia sine diminutione oneris conferantur. Hoc dicit.

CAPVT II.

Ratio postulat, vt illis, quæ bene constituta sunt, contrarijs ordinationibus non detrahatur. Quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, *c* aut alijs constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur, *d* seu certa illis onera sunt iniuncta in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione eis non derogetur. *e* Idem in præbendis Theologalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, aut Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, obseruentur, vt eorum qualitatibus, vel ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur, & aliter facta prouisio subreptitia censeatur.

SVPER CAPVT II.

c ¶ *Erectione seu fundatione*. Declar. Card. Habens cappellam nō tenetur promoueri ad sacerdotium, dummodò in fundatione cautū nō sit, vt cappellanus per se ipsum Missas celebret, sed debet curare, vt per aliu n Missæ in illa celebrentur, nec erit satisfactum oneri si Missæ in alia Ecclesia erunt celebratæ.

d ¶ *Qualitates aliqua requiruntur*. Decis. Cardin. 171. Congregatio concilij censuit, non licere Episcopo post concilium, etiam accedente patronorum consensu derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis, ideoque si beneficium in fundatione certam ætatem requirat, non posse Episcopum illud, quamus patronus consenserit, ei conferre, qui nequaquam fuerit huiusmodi ætatis. ¶ Item decisione Cardinal. 193. Congregatio concilij censuit, non posse ab Episcopo beneficijs simplicibus nouum onus imponi.

e ¶ *Eis non derogetur*, Declar. Card. Etiam de consensu patronorum, sed per hoc censetur sublatam esse facultatem huiusmodi, de qua per Doctores in cap. cum accessissent, de const. vbi Abb. nu. 5.

De pluritate beneficiorum.

TITVLVS VNDECIMVS.

In sessione septima Conc. Trident. cap. 2. de reform.

Nullus potest plures Cathedrales Ecclesias obtinere. Hoc dicit.

CAPVT I.

Nemo quacumque etiam dignitate, gradu, aut præeminentia præfulgens, plures Metropolitanas, seu cathedrales Ecclesias, in titulum, siue commendam, aut alio quouis nomine contra sacrorum canonum instituta *a* recipere, & simul retinere præsumat: cum valde felix sit ille censendus, cui vnam Ecclesiam bene, ac fructuose, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures Ecclesias contra præsenti decreti tenorem nunc detinent, vna, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant alias infra annum dimittere teneatur: alioquin Ecclesiæ ipsæ, vltimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipso vacare censeantur.

De pluritate beneficiorum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Contra sacrorum Canonum instituta*. Concordat text. in cap. Sanctorum. 70. dist. & 21. quæst. 1. per totam cum allegatis. in cap. cum ecclesiasticus. inf. eod.

Eadem sessione septima, cap. 4. de refor.

Præsumens retinere plura incompatibilia beneficia, omnibus ipso iure priuatur. Hoc dicit

CAPVT II.

Quicumque de cætero *b* plura curata, *c* aut alias incompatibilia beneficia *d* Ecclesiastica, siue per viam vnionis *e* ad vitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum canonum, & præsertim constitutionis Innocentij Tertij, *f* quæ incipit, *De multa*, recipere, ac simul retinere præsumpserit, beneficijs ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam præsentis canonicis, vigore priuatus existat.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Quicumque de cætero*. Declar. Cardin. Possidentes beneficia citra dispositionem huius ex præsumpta dispensatione, in qua fundatur regula de triennali, se tueri non possunt quia non habet locum contra hoc decretum, & c. 17. sessione vigesima quarta, ita vt suam acquisitionem tueri valeant. De parochialibus quæ residentiam personalem requirunt, & inter se incompatibiles sunt, vna tantum potest per hoc decretum retineri. Quoad alia beneficia residentiam requirentia, non residentes distributiones percipere non debent, quæ propter seruitium cultus diuini assignatæ sunt, non tamen procedendum est ad priuationem dictorum beneficiorum, si ea qum legitimis dispensationibus obtinuerunt; quia de his in futurum tantum statuit Concilium, dummodò in vno illorum resideat, vbi magis est necessaria residentia.

c ¶ *Plura curata*. Decl. Card. Congr. censuit, posse obtinere dignitatem parochialem cum mera curata.

d ¶ *Incompatibilia benefitia*. Declar. Card. Parochiales Ecclesiæ sunt incompatibiles cũ benefitijs, in quibus assignatæ sunt distributiones quotidianæ, quas à diuinis absentes ammittant. Quod de incompatibilibus benefitijs dicitur, idem intelligendum est de omnibus benefitijs residentiam requirentibus, quæ aliquis post publicationem Concilij receperit, vt duos canonicatus, vel canonicatũ cum parochiali. An obtinentes dignitates in cathedrali Ecclesia, quarum præbendæ sunt admodum tenues, nec ad quotidianas distributiones, etiam personaliter diuinis laudibus, cum alijs in choro inseruiant, admittuntur, possent vacante parochiali intra ciuitatem, eius cura habere, seruata in reliquis forma Concilij, videlicet si digni, & idonei in examine per concursum reperiantur. Congregatio censuit posse; expectandum tamen, donec vacet parochialis aliqua huiusmodi, tuncque Episcopum debere S. D. N. consulere, & veros redditus dignitatis, & parochialis exprimere. Scribantur literæ Archiepiscopo Valentinensi, vt Hieronymo Bodio obtinenti parochialem in ciuitate, & canonicatum in Cathedrali, si possit vtrique commodè inseruire, desinat molestiam exhibere. Hoc incompatibilitatis decretum procedit, etiam in illis, qui post concilium Tridentinũ recipiunt duos, & retinent sine dispensatione Sedis Apostolicæ: secus si ante Concilium, etiam si ab Ordinario collatio facta sit, Capellania, & Monasterium, quorum fructus tenues

ruet sunt; incompatibilia benefitia, nec possunt retineri sub eodem tecto, sine dispensatione Apostolica. Cappellania, quæ habet onus celebrandi certas Missas, & coadiuuandi in cura animarum Ecclesiæ plebanatus, est benefitium incompatibile, cum alio benefitio curato, vel aliàs personalem residentiam requirente, & licet eius Rector non subijciatur cap. licet. Gau. de elect. in 6. tamen comprehenditur sub decretis Concilij Tridentini, loquendo de benefitiorum, non tanquam curatorum residentia. Obtinenti parochialem in ciuitate, & cathedrali si possit vtrique inseruire, non est molestia inferenda. ¶ Habentem dignitatem tenuem in Ecclesia cathedrali, quæ distributionibus quotidianis non participet, Ecclesia parochialis inconsulto Romano Pontifice conferri non debet.

e ¶ *Siue per viam vnionis*. Declar. Cardin. Decretum hoc non seruandum est in his tantùm dignitatibus, & canonicatibus, quibus à principio coniuncta fuit, cura animarum, non autem si ab initio illis cura annexa non esset, sed postea, vt aiunt, ex post facto. An hoc decretum habeat locum in duabus parochijs quarum altera vnita est simplici beneficio, vel dignitati? Congregatio censuit, non habere locum, si parochialis vnita est perpetuò, & accessoriè, vnde non potest retineri, si modò vtranque legitimè obtinuit. Dignitates, quibus à principio fuit coniucta cura animarum sunt in compatibiles: si verò eis ex post facto coniuncta fuit possunt cum legitima dispensatione ante Concilium Tridentinum obtenta retineri.

f ¶ *Constitutionis Innocentij Tertij*. Hæc constitutio refertur in cap. de multa ext. de præbendis: cuius tenor talis est.

De multa prouidentia fuit in Lateranensi Concilio probibitum, vt nullus diuersas dignitates Ecclesiasticas vel plures Ecclesias parochiales reciperet contra sacrorum Canonum instituta, alioquin recipiens, sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferens priuaretur. Quia vero propter præsumptiones, & quorundam cupiditates, nullus hactenus, aut rarus de prædicto statuto fructus prouenit: nos euidentius, & expressius occurrere cupientes, præsenti decreto statuimus: vt quicunque reciperit aliquod beneficium, curam habens animarum annexam si prius tale benefitium habebat, eo sit ipso iure priuatus, & si forte illud retinere contenderit. etiam alio spolietur. Is quoque ad quem prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius liberè conferat, cui merito viderit conferendum & si vltra sex menses conferre distulerit, non solum ad alios, secundum Lateranensis Concily statutum eius collatio deuoluatur, verum tantum de suis cogatur prouentibus in vtilitatem Ecclesiæ cuius est illud benefitium assignare, quantum à tempore vacationis ipsius constiterit esse perceptum. Hoc idem in personatibus esse decernimus obseruandum addentes, vt in eadem Ecclesia nullus plures dignitates, aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen & literatas personas, quæ maioribus benefitijs sunt honorandæ (cum ratio postulauerit) per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

Eadem sessione septima. cap. 5. de refor.

Cura esse debet Ordinario, vt obtinentes incompatibilia benefitia sibi exhibeant instrumenta dispensationum, & etiam vt beneficia ipsa debitis obsequijs minimè defraudentur. Hoc decit.

CAPVT III.

ORDINARII Locorum quoscunque plura curata, aut aliàs in compatibilia benefitia Ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districtè compellant: & alias procedant iuxta constitutionem Gregorij Decimi, *g* in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, *Ordinarii* quam eadem sancta Synodus innouandam censet, & innouat: addens insuper, *h* quòd ipsi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, *i* & cōgruæ portionis fructuum assignationem omninò prouideant, vt animarum cura nullatenus negligatur, & benefitia ipsa debitis obsequijs minimè defraudantur: *k* appellationibus priuilegijs, exemptionibus quibuscunque, etiam cum iudicum specialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmissis minimè suffragantibus.

SVPER CAPVT III.

g ¶ *Iuxta constitutionem Gregorij Decimi*. Hæc constitutio refertur in c. Ordinarij, de offic. Ord. in 6. cuius tenor talis est.

Ordinarij locorum subditos suos, plures dignitates, vel Ecclesias. quibus animarum cura imminet obtinentes, seu personatum, aut dignitatem cum alio benefitio, cui cura similis est annexa: districtè compellant: dispensationes, authoritate quarum huiusmodi Ecclesias personatus seu dignitates canonicè tenere se asserunt: infra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinariorum moderandum arbitrio exhibere. Quod si fortè iusto impedimento cessante nullam dispensationem infra idem tempus contigerit exhiberi

hiberi, Ecclesiæ beneficii ... personatus, seu digni-tates, quæ sine dispensatione aliquis compatibiliter detinere contendit: per eos, ad quos eorum collatio pertinet, liberè personis idoneis conferantur. Cæterum si dispensatio exhibita sufficiens euidenter appareat, exhibens nequaquam in beneficijs huiusmodi, quæ canonicè obtinuerit, molestetur. Prouideat tamen Ordinarius, qualiter; nec animarum cura in eisdem Ecclesijs, personatibus, seu dignitatibus negligatur, nec beneficia ipsa debitis obsequijs defraudentur. Si verò de dispensationis exhibitæ sufficientia dubitetur: super hoc erit ad Sedem Apostolicam recurrendum: cuius est æstimare, ... sui beneficij esse velit. In conferendis insuper personatibus, dignitatibus, & alijs beneficijs curam habentibus animarum, ... Ordinarij diligentiam obseruent, vt personatum, dignitatem, vel aliud beneficium similiter curam habens animarum alicui plura similia obtinenti, non ante conferre præsumant, quàm eis super obtentis dispensatio euidenter sufficiens ostendatur. Quæ etiam ostensa ita demum ad collationem procedi ... eundem, quod is, cui est collatio facta de huiusmodi personatum, dignitatem, vel beneficium retinere liberè valeat cum obtentis, vel si ea, quæ sic obtinet liberè, ac spontè resignet. Aliter autem de personatibus litigantibus, & beneficijs talibus facta collatio nullius penitus sit momenti.

h ¶ *Addens insuper.* Concordat text. in cap. Episcopi, sup. de cler. non resid. cum ibidem allegatis.

i ¶ *Vicariorum deputationem.* Declar. Card. Deputatio Vicariorum habet locum in omnibus beneficijs incompatibilibus, non autē in curatis, quando ea obtinentes eis non inseruiunt.

k ¶ *Debitis obsequiis minimè defraudentur.* Declar. Card. In hoc decreto, & præcedenti, cappellæ, & canonicatus, & alia beneficia non curata requirentia residentiam, si tamen aliàs sint incompatibilia comprehenduntur.

¶ Per hoc decretum non permittitur Ordinarijs visitare Ecclesias Regularium. ¶ Nec temporis longitudo obstat, quia ab Episcopo compelli possunt ad dispensationes exhibendas, & illorum titulos ostendendos. ¶ Sub collectores, & alij officiales Sedis Apostolicæ minimè comprehenduntur, neque quoad ostensionem titulorum, sub hoc decreto, nisi beneficia ad Episcopi iurisdictionem spectarent, veluti si essent membra Sancti Antonij Viennensis, vel aliorum: sic è contrario illi qui obtinent duo, vel plura beneficia, cum dispensatione legitima, ante Concilium Tridentinum obtenta, requirentia personalem residentiam, tenentur residere, vbi quo magis est necessarium: nec ideò possunt altero privari, amittunt tamen distributiones quotidianas eius beneficij, cuius ministerio non inseruiunt. Congregatio censuit, nihil innouandum in beneficijs simplicibus, quæ etiam clericatus nuncupantur, in Ecclesijs parochialibus, vel alibi constitutis, quorum fructibus possessores gaudent, nullum seruitium nec per seipsos, nec per substitutos illis Ecclesijs præstando, quibus dicti clericatus subsunt, vt possint cogi, vel per seipsos, vel per alios in habitu clericali manutenere, qui illis Ecclesijs inseruiant, licet cap. 3. sessio. 21. præsupponat, quòd omnia beneficia sint ad cultum diuinum, atque Ecclesiastica munera obeunda instituta iuxta cap. vlt. de rescriptis lib. 6. Si tanto tempore possessores talium beneficiorum nō sunt coacti ad aliquod seruitium, nec apparet, quod ad certum sunt obligati, satis est, si dicunt Horas canonicas. Verè si beneficia ipsa non requirunt residentiam, non debent cogi per substitutum deseruire exemplo illius canonici, qui causa studiorum non residet, nec etiam tenetur ad substitutum. Abb. in cap. licet. de præben.

y Item sessione vigesima quarta, cap. 17. de reform. in commun.

Nulli debent conferri plura beneficia, nisi causa congruæ sustentationis. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Cum Ecclesiasticus ordo peruertatur, *l* quando vnus plurium officia occupat clericorum, sanctè sacris canonibus cautum fuit, *m* neminem oportere in duabus Ecclesijs conscribi: verum quoniam multi improbæ cupiditatis affectu se ipsos, non Deum decipientes, ea, quæ benè constituta sunt, varijs artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt, sancta Synodus debitam regendis Ecclesijs disciplinam restituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscumque personis quocumque titulo, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari, statuit, vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticum, *n* singulis conferatur: *o* quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam nō sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex *p* sufficiens, dummodò vtrunque personalem residentiam non requirat, *q* eidem conferri. Hæc autem non modò ad cathedrales Ecclesias, sed etiā ad alia omnia beneficia, tam secularia, quàm regularia quæcumque etiam commendata, per-

pertinente, vtriusumque tituli, ac qualitatis existant.

SVPER CAPVT IIII.

Item Cum Ecclesiasticus ordo peruertatur. Declarat Cardin. Non comprehenduntur dignitates cum canonicatu, quae nullos, vel tenues habent fructus, licet haberent sedem in choro, quae ex consuetudine per canonicos obtineri solent, iuxta cap. 1. de constitut. in 6. Item dignitas cum beneficio curato absque dispensatione Apostolica ante concilium potuit obtineri. ¶ Cappellania, cui adiunctum est onus deseruiendi in choro, obtineri non potest cum canonicatu per hoc decretum, nō nisi haberet simpliciter onus celebrandi Missam, nisi esset sub eodem tecto, & tunc potest cum dispensatione. § Nec qui regressum habet ante concilij publicationem ad parochialem Ecclesiam, vel canonicatum, vel parochialem, vel ante obtinebat simul, non est molestandus, si post concilium facto loco regressui vult obtinere vtrumque beneficium, ea tamen lege, vt resideat in parochiali amissis distributionibus quotidianis pro tempore, quo in canonicatu non deseruierit. § Hoc decretum non comprehendit beneficia iurispatronatus.

§ Sacris Canonibus cautum fuit. Concordat text. in cap. clericum. 21. quaest.

¶ Vnum tantum beneficium Ecclesiastici. Concordat Concil. Nicaen. I. cap. 15. & 16. Antioch. cap. 3. Arel. I. cap. 2. & 23. & Mileu. cap. 15. cap. quia in tantum, cap. referente, cap. ad haec, cap. cum non, cap. de multa. ext. de praeb. cap. quia non nulli, ext. de cler. non resid. 21. q. 1. per tot. cap. Sanctorum. 70. d.

¶ Singulis conferatur. Declar. Card. Idem intelligitur cum effectu, vt vnum possit retinere, quia Ordinarius potest instituere praesentatum, vel conferre aliud beneficium incompatibile, vel ratione residentiae, vel ratione sufficientiae dummodò habita possessione pacifica secundi beneficij dimitatur primū. ¶ Congregatio die 2. Februarij 1588. idem esse in beneficijs, quae sint iuris patronatus, in quibus nō fit collatio, sed institutio.

¶ Aliud simplex. Episcopus non potest duo beneficia simplicia conferre vni, vt dicitur; quod tamen intellige, nisi essent sub eodem tecto, Sedis Apostolicae dispensatione indigeant. Episcopus habenti vnum simplex beneficium, quod non sufficit ad eius sustentationem, potest eidem aliud conferre citra dispensationem Apostolicam; & habenti beneficium sufficiens potest conferre aliud, sed habita possessione secundi beneficij sufficientis, vacat primum sufficiens. § Episcopus potest conferre secundum beneficium, si primum non sufficit ad sustentationem, sed si duo non sufficerent, non potest conferre tertium absque dispensatione Apostolica. ¶ Pro collationibus autem beneficiorum Episcopus nihil pro sigillo accipere potest; Notarius verò pro labore, chartas, & alijs aureum vnum pro beneficio. § Vltra duo beneficia simplicia Episcopus vni conferre non potest. Simplex beneficium est Archipresbyteratus, licet habeat aliquam iurisdictionem, dummodò residentia non sit in eo necessaria. ¶ Beneficia etiam curata alijs beneficijs annexa transeunt in simplicium naturam dummodò accessoriè sint vnita, & illorum cura per Vicarium ab Ordinario positum exerceatur. § Plura beneficia non possunt obtineri, licet simplicia sint, sine dispensatione Papae, intellige sub eodem tecto, aut requirentia residentiam.

¶ Dummodò vtrunque personalem residentiam non requirat. Declar. Card. illi, qui obtinent duo, vel plura beneficia cum legitima dispensatione ante concilium Tridentinum obtenta requirentia personalem residentiam, tenentur residere, in quo maior est necessitas, nec idcircò possunt alterutro priuari, & amittunt tamen distributiones quotidianas eius beneficij, cui non inseruiunt.

¶ Etiam conferre. Decis. Cardin. 76. Congregatio Concilii censuit Episcopum ex causa posse dispensare, vt quis possit obtinere duo beneficia difformia sub eodem tecto, dummodò, quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem prouisi. ¶ Item decis. Cardinal. 79. Congregatio concilii censuit, consuetudini permittenti, vt in eadem Ecclesia dignitas cum canonicatu per eundem obtineri, & retineri possit, non censeri derogatam ex decreto concilii Tridentini, cap. 17. sess. 24. de reformatione, vbi disponitur habenti beneficium competens non posse conferri alterum. Item decis. Cardinal. 85. Congregatio censuit, quod si habenti vnum beneficium sufficiens, aliud sufficiens ab Episcopo fuerit collatum, habita pacifica possessione secundi, vacat primum sufficiens. Item decis. Cardin. 142. Congregatio concilii censuit, qui dispensatus est ad beneficia, dummodò plura semel non sint, non posse obtinere plura, quam vnum, quamuis illud ad vitam obtinentis honestè sustentandam non sufficiat. ¶ Item decis. Cardinal. 107. Congregatio concilii censuit, obtinentem legitimè praebendam, & parochialem ante concilium, posse post concilium vtrumque beneficium retinere, dummodò in parochiali resideat. ¶ Item decis. Card.

Card. 159. Congregatio concilj censuit, Episcopum habenti vnum simplex beneficium, quod non sufficiat ad eius sustentationem posse aliud simile conferre, sed non posse plura simplicia, vsque ad eius sustentationem eidem conferre.

Item decis. Card. 229. Congregatio concilij censuit, non posse ab Ordinarijs fieri vniones parochialium Ecclesiarum, obstantibus collegijs secularium, seu regularium personarum, non obstante decreto eiusdem concilij cap. 13. sess. 24. de reform. etsi factæ fuerint, nullas esse vniones, &c.

f ¶ *Cuiusl. liquè tituli, ac qualitatis existant.* Declar. Card. Non est molestandum is, qui obtinuit vnum canonicatum ab Ordinario, & vnam parochialem, dummodò resideat in parochiali, ex Bulla Pij V. Nec etiam, qui obtinebat duos canonicatus in diuersis Ecclesiis, etiam sine dispensatione Apostolica, amittit tamen distributiones quotidianas illius canonicatus, in quo non residet pro tempore, quo non deseruit. Distributiones quotidianæ cuiuslibet cappellaniæ arguunt residentiam in choro, ideò incompatibilis est cum benefitiis residentiam requirentibus. Qui in præsenti plures canonicatus obtinet legitimè, & cum authoritate Sedis Apostolicæ ante concilii Tridentini confirmationem, Ecclesiam parochialem, & Monasterium perpetuò commendatum, non potest ex hoc decreto cogi, vt alterutrum dimittat, quasi duas parochiales obtineat, sed potest vtrumque retinere, cum Monasterium, quamuis curam habeat animarum, appellatione tamē parochialis hoc cap. non comprehendatur. Hoc decretum licet dicatur in præsenti, ligare incipit tamen Kal. Maii anni 1564. Habens legitimè canonicatum, & parochialem ante Concilium, acquisiuerit, potest vtrumque benefitium retinere per constitutionem sanctæ mem. Pij Quinti, dummodò resideat in parochiali amissis distributionibus quotidianis; secus verò si esset dignitas cum canonicatu, & parochiali, quia obstat extrauagās, execrabilis.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 17. de reform. in comm.

Obtinens plures Ecclesias incompatibiles, tenentur vna retenta, alias infra sex menses dimittere. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Illi, qui in præsenti plures parochiales, a Ecclesias, aut vnam cathedralem, & aliam parochialem obtinent; cogantur omninò, quibuscumque dispensationibus, ac vnionibus ad vitam non obstantibus, vna tantum parochiali, a vel sola cathedrali retenta, alias parochiales infra spatium sex mensium a dimittere; b alioquin eam parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, ipso iure vacare c censeantur, ac tanquam vacantia a libere aliis idoneis conferantur, nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, vt resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout Summo Pontifici videbitur, prouideatur.

SVPER CAPVT V.

a ¶ *Qui in præsenti plures parochiales.* Declarat Cardin. Sub hoc cap. non comprehenduntur, qui cum parochiali obtinent dignitatem, & canonicatum habentes curam annexam. Dignitas Ecclesiæ collegiatæ, cui à principio cura animarum iniuncta est, aut illi principaliter imminet, non accessoriè comprehenditur in hoc decreto. Qui vnam habet parochialem cum fructibus, & alteram cum nudo titulo, vnam ex his tenetur, quam velit resignare. Habens duas parochias, quarum altera est beneficio simplici, vel dignitati in perpetuò vnita, alteram di-mittere tenetur. Cui non est constitutum salarium, fuit dispensatum, vt plures possit retinere, quando timetur ne parochiales perueniant ad manus hæreticorum. Habens vnam parochialem, & titulum alterius, cuius fructus omnes alteri sunt reseruati, nihilominus alteram dimittire tenetur. Ordinarius potest Ecclesiam parochialem habenti alteram parochialem conferre, sed post adeptionem possessionis pacificæ secundæ, vacabit prima. Non comprehenduntur, qui cum parochiali obtinent Monasterium commendatum cum cura, cum non veniat, appellatione parochialis Ecclesiæ, de qua hoc cap. Habens parochialem Ecclesiam, ac aliam dignitatem habentem etiam curam animarum, an teneatur ex decreto huius cap. intra sex menses alterum benefitium dimittere. Quidam aiunt, non teneri iuxta cap. statutum, de elect. in 6. quodque de iure videtur, vel ex aliis Concilii decretis erit hoc casu prouidendum. Sanctitas tamen Sua censuit, quia eadem videtur ratio subesse, quando cura animarum à principio iniuncta fuit dignitati. An præsumpta dispensatio, in qua fundatur regula de triennali, habeat locum contra decretum huius cap. Congregatio censuit, quod non, quia regula triennalis requirit titulum

lum columnaam. Gemini consi. 86. circa fin. vide etiam sess. 14. cap. 9. Vnam cathedralé, ac aliam parochialem habens Episcopatum, & parochialem, quam resignare non potest, quia est de iure patronatus, nihilominus vnũ dimittere tenetur, ex istis duobus beneficijs. De postulatione. Qui habentes parochias, in quibus alij habent regressus, vel accessus, coacti resignare, agere debent? Conclusum fuit, dandam esse optionem regressario, vt vel cedenti sibi parochiam soluat eandem pensionem, vel patiatur resignare alteri cum suspensione regressus.

4 ¶ *Vna tantum parochiali.* Declarat Card. Episcopi Cremonensis petitio, vt quidam presbyter duas obtinens parochiales alteram centum scutorum, ex quibus soluit pensionem 56. alteram reseruatis patruuo omnibus fructibus possit vtranque retinere, penitus est à congregatione reiecta. Petitio etiã de duabus parochijs, quarum altera est litigiosa, vt possit vnam retinere, dum alterius lis terminetur, reiecta est à Sacra congregatione. Petitio etiam, vt ex quatuor parochijs cum cesserit duabus, & sibi vnam reseruauerit titulo S. Columbani, liceat titulum retinere, responsum est, vt titulum relinquat, nec eo accedat. Habens parochialem, & monasterium in commendam ad vitam, cui cura imminet animarum, alteram dimittere non tenetur. Habens duas parochiales, quarum altera est benefitio simplici, vel dignitati, in perpetuum vnita; alteram dimittere non tenetur. Habens legitimè duas, aut plures dignitates non curatas, & parochialem suam curatam, vnam solam retinere potest. Qui non tenetur alteram dimittere, si habet parochialem, & canonicatum obtentum ante concilium, sed tenetur residere in parochiali, etiam quod in fundatione canonicatus caueat, quod illum obtinens, sit ipso iure priuatus, si per triginta dies absens fuerit. Papa attentata personarum, & locorum, qualitate dispensat, vt vni parochialis, & canonicatus conferatur, si vtrique inseruire potest. Licèt aliàs resolutum fuerit, quod habens ante concilium duos canonicatus, quibus singulis esset vnita parochialis, per hoc decretum non tenetur ad alterius dimissionem, nihilominus contrarium est verius, quòd alterum dimittere tenetur. Habenti parochiam cum datur canonicatus cathedralis, si duobus illis mensibus elapsis, non sua culpa, quibus debebat dimittere parochiam, concedantur ad dimittendum alij duo menses. Dum hoc decretum loquitur de beneficiorum pluralitate tollenda, scire oportet, ante concilium non erat necessaria dispensatio pro retentione parochiæ cum canonicatu, quod iam habenti parochialem canonicatus conferatur adepta possessione canonicatus, vacat parochialis. Episcopus potest habenti canonicatum, aut beneficium simplex quod ad victum eius sufficiat parochialem Ecclesiam conferre, & adepta possessione parochialis vacabit canonicatus. Habens benefitium simplex ad victum eius sufficiens, si adipiscatur pacificam parochialis Ecclesiæ possessionem sibi legitimè collatæ, vacabat benefitiũ simplex. Habens canonicatum, & duo simplicia benefitia Ecclesiastica, quorum omnium anni redditus secundum æstimationem communem non excedunt scuta 125. non prohibetur à Concilio, quin ea omnia retinere possit. Concilium Tridentinum non prohibet, quin habens canonicatum retinere possit parochialem, & è contra, sed solum cogit, vt quis dimittat alterum duorum acquisitorum. Canonicus obtinens dignitatem perdit canonicatum in petitione canonicorum Aquensium, vt residentes in canonicatu possint parochiales retinere, sed in hac petitione visum est scribendum, vt doceant de persona, & de beneficijs, ac de alijs. Residens in prioratu, qui curam habet animarum, retinere potest canonicatum, & benefitium simplex, sed benefitio simplici per alium inseruire debet. ¶ Habens prioratum cum cura animarum, & canonicatum, cuius distributiones amittit, potest etiam benefitium simplex retinere modo per alium ei inseruiat. Qui impetrat per nouam prouisionem Narbonensem Archidiaconatum Aconitanum, cum non possit possidere Narbonensem ob potentiam intrusi, cum quo litigat, petit igitur, ne priuetur Aconitano. Quæ petitio contra decretum factum à Pontifice, habita, vel non habita possessione, cuiuscunque perinde est, rem ad S. D. N. reijciendam, iuxta decisioné Congregationis aliàs editam posse canonicatum ex consuetudine Ecclesiæ in eadem obtinere dignitatem. An obtinens canonicatum, cui post concilium iniunctum est munus Pœnitentiarij, possit vigore dictæ consuetudinis obtinere etiam dignitatem in eadem Ecclesia? Congregatio die octaua Ianuarij 1587. censuit, non posse, quia consuetudo strictè est interpretanda, & quia nemo potest esse triplex in eadem Ecclesia. Habens Archipresbyteratum, si regressum habet ad parochialem, quam obtinuit ante concilij Tridentini publicationem cum dispensatione tali, quod si regressus ei contigisset, ipsam parochialem cum Archipresbyteratu, posse retinere, si casus prædicti regressus postea euenerit, etiam post concilium Tridentinum

potest retinere, & tenetur in parochiali residere, & non perdit quicquam Archipresbyteratus, nisi distributiones quotidianas.

a ¶ *Infra spatium sex mensium*. Declarat. Card. Licet habens duas parochiales infra sex menses alteram dimittere teneatur, fauore tamen Militiæ sancti Ioannis Hierosolymitani, fuit aliquibus concessus annus, si habent parochiales in Italia, etsi extra, fuit datus secundus annus.

b ¶ *Dimittere*. Declarat Card. Etiam si sint de iure patronatus laicorum, etiamsi regressatæ, & qui habet regressum, nolit præstare consensum, quia tunc facta ei obligatione resignationis cum honesta pensione, si noluerit acceptare, resignatio fiet alteri, & regressus suspenditur vsque ad cessum, vel decessum resignatarij. Habens autem parochialem, quam ex hoc decreto dimittere tenetur, si ea est obligata alteri ratione regressus, conueniendus est primo iste habens regressum, an ipse cum aliqua pensione resignanti reseruanda parochialem velit. Quod si eam recipere recuset, alteri resignare debet cum suspensione regressus.

c ¶ *Ipso iure vacare*. Declar. Card. Qui non dimittit vnam ex duabus Ecclesijs curatis intra tempus à Sacro concilio assignatum, debet condignas pœnas subire, & puniri, prout in eo statuitur.

d ¶ *Tanquam vacantia*. Concor. tex. in extrauag. execrab. §. qui vero, de præben.

De decimis, primitijs, & oblationibus.

TITVLVS DVODECIMVS.

¶ In sessione vigesima quinta Conc. Trid. cap. 12. de reform.

Præcipitur decimarum solutio. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Non sunt ferendi, *a* qui varijs artibus decimas Ecclesijs obuenientes, subtrahere moliuntur, aut, qui ab alijs soluendas temerè occupant, & in rem suam vertunt: cum decimarum solutio debita sit Deo, *b* & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadant. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus cuiuscunque gradus, & conditionis sint, *c* ad quos decimarum solutio spectat, *d* vt eas, ad quas de iure tenentur in posterum cathedrali, aut quibuscumque alijs Ecclesijs, vel personis, quibus legitimè debentur, integrè persoluant.

De decimis, primitijs, & oblationibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Non sunt ferendi*. Concord. Concil. in Matisconen. cap. 5. Concil. Ticinen. vers. in sacris Exod. 22. & 23. Leuit. 27. Numeri 18. Tobi. 1. Malachi. 3. cap. reuertimini. 16. quæst. 1. cap. decimas, tum sequentibus, 16. quæst. 7. cap. parochianos, cap. ex transmissa, & sequentibus, extra eodem.

b ¶ *Debita sit Deo*. Concordat text. in cap. tua nobis extr. eod. tit. & c. decimas, 16. q. 1.

c ¶ *Et conditionis*. Declar. Card. Abbatissa, vel Moniales de bonis emptis tenentur ad primitias, & decimas soluendas Rectori parochiali, de quibus est controuersia. ¶ Item decis. Cardin. 168. Congregatio concilij censuit, si decimæ sint impositæ rei, quia ab initio fuerunt concessæ, vel traditæ cum ea conditione, & onere, vt ex eis decimæ soluantur, tunc ad quoscumque peruenerint, etiam Mendicantes, teneri eas soluere: si verò debeantur pro administranda cura animarum, tunc quia parochi, his Mendicantibus aliqua Sacramenta non administrant, Mendicantes ad eas non teneri, si tamen à solutione decimarum Sedis Apostolicæ priuilegijs eximantur.

d ¶ *Ad quos decimarum solutio spectat*. Declaratio Cardin. Decimæ parochiales persoluendæ sunt ijs, à quibus percipiuntur Sacramenta.

e ¶ *In posterum Cathedrali*. Declar. Cardin. Ad decimas præteritas viderit iudex competens.

¶ Eadem sessione vigesima quinta, cap. 12. de reform.

CAPVT II.

¶ Qui decimas, *f* aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur. Nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta absoluantur.

SVPER CAPVT II.

f ¶ *Qui decimas*. concordat text. in cap. omnes decimæ, 16. quæst. 7. cap. tua, & cap. in quibusdam, extr. eod. clement. 1. eodem tit.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 12. de reform.

Fide-

Fideles de bonis sibi à Deo collatis subuenire debent Pastoribus suis. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Hortatur sancta Synodus omnes, & singulos, pro Christiana charitate, debitoque erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi à Deo collatis, Episcopis, & parochis, qui tenuioribus præsunt Ecclesijs, largè subuenire ad Dei laudem, atque ad pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 13. de reform.

Quarta funeralium Cathedrali, aut parochiali Ecclesiæ persolui debet, etiam si alijs pijs locis hactenus concessa fuerit. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Decernit sancta Synodus, *g* vt quibuscunque in locis, iam ante annos quadraginta, *h* Quarta, quæ funeralium dicitur *i* cathedrali, aut parochiali Ecclesiæ solita esset persolui, *k* ac postea fuerit, ex quocumque priuilegio, *l* alijs Monasterijs, Hospitalibus, aut quibusuis locis pijs concessa, *m* eadem posthac integro iure, & eadem portione, quæ antea solebat, cathedrali, seu parochiali Ecclesiæ persoluatur: non obstantibus gratijs, priuilegijs, etiam mari magno nuncupatis, aut alijs quibuscumque.

SVPER CAPVT IIII.

g ¶ *Decernit sancta Synodus* concordat tit. de sepulturis, ext. in 6. & in clement.

h ¶ *Iam ante annos quadraginta.* Declarat Cardin. Non comprehenduntur Monasteria ædificata à quadraginta annis citra, aut quæ in dies ædificantur, præsupposito quod huiusmodi Monasteria sunt eius Religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, vt quartam funeralem non teneatur Episcopo soluere. A dispositione Concilij Tridentini in hoc cap. non formatur argumentum in contrariũ, quod à Monasterijs ædificatis ab annis quadraginta citrà non persoluatur quarta funeralium Episcopo, nisi Monasteria per Sedem Apostolicam ad solutionem huiusmodi quartæ partis funeralium non teneantur. Ad Monasterium Fratrum Minorum Sancti Francisci de Obseruantia à triginta annis fabricari cœptum, post hoc decretum debeat soluere quartam funeralium cathedrali, cum nihil innouandum, nisi à quadraginta annis soluisset stantibus concessionibus Apostolicis? Congregatio censuit, huiusmodi Monasteria non teneri quartam funeralium persoluere Episcopo præsupposito priuilegio, quando Iulius Tertius concessit Religioni Fratrum Minorum Sancti Francisci.

i ¶ *Quarta funeralium dicitur.* Declarat. Card. Ad quam non tenentur Franciscani pro Monasterijs constructis ab annis quadraginta citrà, præsupposito priuilegio exemptionis Iulij III.

k ¶ *Solita esset persolui.* Declar. Card. Regularibus, qui sunt, in quasi possessione non soluendi quartam Episcopo, seu parocho, non incumbit onus probandi, ante quadraginta annos non solitam ab eorum Monasterijs. Si Regulares sunt in quasi possessione non soluendi, onus probandi ante quadraginta annos esse solitos soluere, spectata ad prætendentes Episcopos, seu parochos.

l ¶ *Ac postea fuerit ex quocunque priuilegio.* Declar. Card. Idem si ante quadraginta annos, dummodò priuilegium non sit in vsu.

¶ In priuilegijs, quæ S. D.N. Mendicantibus concessit, ea mens fuit, vt parochi inuitentur, quadraginta annos ipsi cathedrali Episcopo incumbere.

m ¶ *Ex quocumque priuilegio.* Decis. Car. 29. Congregatio Concilij sæpius respondit, decreto concilij, c. 13. sess. 25. non comprehendi Monasteria ædificata à quadraginta annis citra, vel quæ in dies ædificantur, præsupposito, quod sit eius Religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, vt quarta funeralium non teneantur soluere Episcopo. Item decis. Cardin. 91. Congregatio concilij censuit, Concilium Tridentinum, cap. 13. sess. 25. de reform. non sustulisse priuilegium, suprà quadraginta annos, ante concilium certis Religionibus concessum, ad percipiendum quartam funeralium.

De parochijs, & alienis parochianis.

TITVLVS XIII.

¶ In Sessione sexta Concil. Trid. cap. 5. de reform.

In alterius diœcesi non licet Pontificalia exercere. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Nulli Episcopo liceat, *a* cuiusuis priui-

legij prætextu, Pontificalia in alterius diœcesi *b* exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, *c* & in personas *d* eidem Ordinario subiectas tantum, si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.

De parochijs, & alienis parochianis.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Nulli Episcopo liceat.* Concordat Concil. I. Nicæn. c. 17. & Concil. II. Arel. c. 13. & Antioch. c. 13. Sard. c. 18. & 19. & concil. III. Carth. c. 20. & 21. & concil. Aurel. c. 15. c. placuit cum sequentibus, q. 117. & c. 1. 13. q. 1. c. nullum Episcopum, cum tribus seqq. 9. q. 2.

b ¶ *Pontificalia in alterius diœcesi.* Declar. Card. Cardinales in aliena diœcesi potestatem non habent consecrandi Ecclesias profanatas, nisi de indulgentia Papæ.

c ¶ *Nisi de Ordinarij loci expressa licentia.* Declar. Card. Non potest Prælatus inferior etiam exemptus, huiusmodi licentiam concedere, sed Ordinarius loci, intelligitur Episcopus, in cuius diœcesi locus est constitutus. Patriarcha habens aliquas Ecclesias sibi immediatè subiectas in aliena diœcesi non potest huiusmodi licentiam dare sine consensu Episcopi diœcesis. Capitulum Sede vacante potest concedere licentiam extero Episcopo exercendi pontificalia, in cuius Ecclesias, & Ordines conferendi, tam clericis illius diœcesis, quàm alterius; iuxta tamen formam huius decreti, quæ exteris habentibus dimissorias suorum Episcoporum facultatem non negat ordines recipiendi ab Ordinario legitimam ad id potestatem habente.

d ¶ *Et in personas.* Declar. Card. Episcopus in alterius diœcesi de licentia Ordinarij loci, non potest ordinare personas, quæ non sunt subiectæ illi Ordinario, nisi habeant dimissorias generales à suis Ordinarijs: nec potest de licentia Ordinarij ministrare Sacramentũ chrismatis, siue spectat cap. 1. sess. 7. de refor. Non excluduntur propterea clerici aliarum diœcesum, si suas literas dimissorias habeant, quo minus possint ab Episcopis extraneis in aliena diœcesi de licentia Ordinarij Pontificalia exercentibus ordinari. ¶ Nec Episcopus, qui nullum habet Episcopatum, potest in sua Ecclesia iurisdictionali, veluti si esset præpositura, sine expressa licentia Episcopi, intra cuius fines diœcesis præpositura existit Chrisma conferre, nec alia Pontificalia exercere. ¶ Nec potest Episcopus Pontificalia exercere in loco exempto, & iurisdictionis non Episcopi, sed inferioris: vacatus tamen ab ipso inferiore, sine licentia Episcopi, intra cuius diœcesis fines esset locus ille, etiamsi ille inferior prætenderet ratione exemptionis vocare Episcopum, quem maluerit administrandum Sacramentum confirmationis, dũmodò locus ipsius exempti sit intra fines diœcesis alicuius, ita vt non esset nullius, quia tunc posset, sicuti S. D. N. Gregorius declarauit. ¶ Vicarius generalis non potest concedere hanc licentiam, nisi habeat speciale mandatum, glo. verf. non extendat, cap. cum nullus de remp. ordin. in 6.

e ¶ *Eidem Ordinario subiectas tantum.* Decis. Card. 143. Congregatio concilij censuit, Episcopum exercentem Pontificalia in aliena diœcesi de Ordinarij loci expressa licentia, posse Ordines conferre etiam suis proprijs diœcesanis, non obstante concilio, cap. 5. sess. 6. de reform. ¶ Item decis. Card. 159. Congregatio concilij censuit, si aliqua Abbatia nullius diœceseos existat, non posse Episcopũ viciniorem ibi conferre Sacramentum confirmationis, & exercere Pontificalia absque Abbatis expressa licentia, sed esse in facultate ipsius Abbatis, conuocare, quem maluerit catholicum Antistitem, saluo tamen maiori iure Episcopi vicinioris si aliunde in sibi competat, verum posse Episcopum viciniorem visitare beneficia secularia, & clericos seculares dictæ Abbatiæ, illosque culpabiles repertos corrigere, & Episcopum viciniorem dici tantum illum, cuius cathedralis Ecclesię sit Abbatiæ proximior, non autem locis dictæ Abbatiæ subiectis. Item decis. Card. 190. In loco exempto intra fines certæ diœceseos existenti non posse Episcopum diœcesanum etiam à superiore loci exempti Ordinario accersitum Pontificalia exercere, nisi de licentia Episcopi loci, intra cuius fines locus huiusmodi exemptus fuerit constitutus. Item decis. Cardinal. 241. Congregatio concilij censuit, Episcopum in aliena diœcesi existentem posse absque expressa licentia Ordinarij loci non solum ordinare personas illi Ordinario subiectas, sed etiam alias, quæ suorum Episcoporum dimissorias rectè confectas secum attulerint. Item decis. Card. 250. Congregatio concilij censuit, Priorem Sancti Ioannis Hierosolymitani in locis nullius diœceseos, in quibus ipse iurisdictionem ordinariam, quasi Episcopalem habet, si priuilegiũ à Sede Apostolica, etiam ante concilium, obtinuerit conferendi primam tonsuram, & quatuor minores ordines, posse vtique suis

sub-

ſubditis, duntaxat regularibus primam tonſuram, & quatuor minores ordines conferre. Poſſe etiam ſi dicto priuilegio fulciatur ad quemcunque Catholicum Antiſtitem eoſdem ſubditos regulares dimittere ad primam tonſuram, & quatuor minores ordines promouendos. ❡ Item poſſe aliquem Catholicum Antiſtitem accerſire, qui ipſis ſubditis regularibus primam tonſuram, & quatuor minores in dictis locis conferat, aliaque ibidem Pontificalia exerceat, Chriſmatiſque Sacramentum conferat licentia alterius minimè requiſita, neque huic rei obſtare decretum cap. 5. ſeſ. 6. Quintò minimè obſtante dict. cap. 5. ſeſſ. 6. eundem Antiſtitem ab eo accerſitum in eiſdem locis poſſe ſecularis, in quos Epiſcopalem iuriſdictionem prior habuerit, ad ſacros ordines promouere, ſi literas dimiſſorias Epiſcopi, cuius Cathedralis Eccleſia prioratui proximior fuerit legitimè confectas ſecum attulerint.

Item ſeſſione ſeptima, c. 11. de refor.

Quæ requirantur ad ordines ſuſcipiendos in diœceſi non propria. Hoc dicit.

CAPVT II.

❡ Facultates de promouendo *f* à quocunque non ſuffragentur, *g* niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam à proprijs Epiſcopis quam à proprijs Epiſcopis ordinari non poſſint, in literis exprimendam: & tunc non ordinentur, niſi ab Epiſcopo in ſua diœceſi reſidente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti præuio examine. *h*

SVPER CAPVT II.

f ❡ ***Facultates de promouendo.*** Deciſ. Card. 100. Stante declaratione ſacræ Congregationis Tridentini Concilij ex mente felicis recordationis Sixti Quinti, facta videlicet quòd ſuperiores Regulares poſſint ſuis ſubditis itidem Regularibus, qui habentes qualitates requiſitas ordines ſuſcipere voluerint, literas dimiſſorias concedere, ad Epiſcopum tamen diœceſanum, & ſi is abfuerit ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab ipſo Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinentur, quoad doctrinam. Quæſitum fuit, quid eſſet obſeruandum, ſi Epiſcopus, quidem adfuerit, ſed minimè ordinationes voluerit habere? Congregatio Concilij rem ad Sanctum Dominum noſtrum, Clementem Octauum, relatam cenſuit, in caſu, quo Epiſcopus fuerit præſens, & noluerit habere ordinationes, idem prorſus obſeruandum eſſe, quod declaratum fuit reſeruari debere, ſi Epiſcopus fuerit abſens; ita tamen, ſi ſuſceptio ordinum data opera non fuerit, delata in id tempus, quo Epiſcopus diœceſanus nullas eſſet habiturus ordinationes.

g ❡ ***Non ſuffragentur.*** Declarat Card. An qui facultatem à Sede Apoſtolica obtinuit, vt poſſit ordinari ab alio, quam à ſuo Ordinario debeat nihilominus probitatem ſuam, & mores Ordinarij ſui teſtimonio probare. Congregatio cenſuit, ita debere, prout, & ſignatura gratiæ S. D. N. iam dudum ſolita eſt in huiuſmodi facultatibus ponere clauſulam illam; de licentia Ordinarij.

h ❡ ***Et diligenti præuio examine.*** Declarat Card. An Epiſcopus, qui à ſua diœceſi abeſt, debet ſubditos ſuos, non aliter, quàm probatos, & examinatos ad alium Epiſcopum ordinandos dimittere, poſſit ſuas literas dimiſſorias dare, & ordinandos ſubiijcere ſuo examini, ſi ita ſibi videtur. Et ſi abſentes ſint, ad ſe, vt ipſos examinet, vocare, ſi commodum erit, alioquin eorum examen committere Ordinario loci, in quo illi degunt. Intelliguntur à Sede Apoſtolica conceſſæ, non tamen ab Ordinarijs, quæ appellantur literæ dimiſſoriæ.

Item ſeſſione decima quarta, cap. 2. de reform.

Epiſcopi titulares nullibi valeant quemquam abſque ſui Prælati expreſſo conſenſu ordinare. Hoc dicit.

CAPVT III.

Quoniam nonnulli Epiſcopi Eccleſiarum, quæ in partibus infidelium conſiſtunt, clero carentes, & populo Chriſtiano, cum ferè vagabundi ſint, & permanentem ſedem non habeant, non quæ IESV Chriſti, ſed alienas oues inſcio proprio paſtore quærentes, dum per hanc ſanctam Synodum, i ſe Pontificalia officia in alterius diœceſi, niſi de loci Ordinarij expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantùm, exercere prohibitos vident, in legis fraudem, & contemptũ, quaſi Epiſcopalem cathedram in loco nullius diœceſis ſua temeritate eligunt, & quoſcunque ad ſe viuentes, etiam ſi ſuorum Epiſcoporum, ſeu Prælatorum literas commendatitias non habeant, clericale charactere inſigniri, & ad ſacros etiam presbyteratus ordines promouere præſumunt: quo plerumque fit, vt minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui à ſuo Epiſcopo tanquam inhabiles, &

 indigni

indigni reiecti fuerunt, ordinati, nec diuina officia peragere, nec Ecclesiastica Sacramenta rectè valent ministrare. Nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, etiamsi in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut aliquo Monasterio, cuiusuis Ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cuiusuis priuilegij sibi de promouendo quoscunque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatis suæ absque sui proprij Prælati expresso consensu, *k* aut literis dimissorijs, ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam tonsuram promouere, seu ordinare valeat. Contra faciens, ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promoti ab executione ordinum sic susceptorum donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

SVPER CAPVT III.

i ¶ *Per hanc sanctam Synodum*. Videlicet in cap. 1. sup. eod.

k ¶ *Proprij Prælati expresso consensu*. Concordat cap. vnusquisque inf. eod. cum ibid. alleg.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3. de reform.

Clerici absque approbatione sui Episcopi ordinati possunt ab ipso suspendi, si minus idonei reperti fuerint. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Episcopus quoscunque suos clericos, *l* præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine, *m* & commendatitijs literis, quacunque autoritate promotos *n* licèt tanquam habiles ab eo, à quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad diuina officia celebranda, seu Ecclesiastica Sacramenta ministranda minus idoneos, & capaces repererit, à susceptorum ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, & illi ne in altari, aut aliquo ordine ministrent, interdicere possit.

SVPER CAPVT IIII.

l ¶ *Episcopus quoscunque suos clericos*. Declar. Card. Episcopus non potest examinare promotos a suo antecessore, nisi post promotionem aliqua noua causa superuenerint, vt in c. accepimus, de ætate & qualitate ordina. Quod si idem Episcopus aliquos minus idoneos ordinauerit, eos suspendere debet. Suspensus, ab eo tamquam non idoneus à celebratione Missarum, per testes in vrbe idoneitatem probans absoluendus est.

m ¶ *Absque suo præcedenti examine*. Decla. Card. congregatio censuit non comprehendi examinatos, promotos ad sacros ordines, à prædecessoribus Episcopis, nisi post promotionem noua causa superuenerit.

n ¶ *Quacunque autoritate promotos*. Decis. Card. 177. congregatio Concilij censuit Episcopi Vicarium habentem generale mandatū in forma, posse absente Episcopo concedere dimissorias ad ordines atque item remittere interstitia; ideò quantum ad hoc pertinet, oratores, nisi aliud obstet, esse ritè promotos, sed ex eo quod eodem die oratores minores ordines susceperint, ita demum esse male promotos si regionis consuetudine receptum non sit, vt ipsi minores ordines eodem die conferantur. Item decis. Cardin. 181. congregatio Concilij censuit, decretum Concilij, cap. 3. sessio. 4. non comprehendere examinatos & promotos à prædecessoribus Episcopis, nisi post promotionem noua causa superuenerit.

Eadem sessione decima quarta cap. 8. de reform.

In alienos subditos clericos, nemo procedere debet, sine proprij Episcopi interuentu. Hoc dicit.

CAPVT V.

Quia nonnulli, quorum etiam aliquid verè sunt pastores, ac proprias oues habent alienis etiam ouibus *o* præesse quærunt, & ita alienis subditis, quandoquè intendunt, vt suorum curam negligant: quicunque (etiam Episcopali præditus dignitate) qui alienos subditos puniendi priuilegium habuerit, contra clericos sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcunque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprij ipsorum clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam suam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interuentu nequaquam procedere debeat: aliàs processus, & inde secuta quæcunque viribus omnino careant.

SVPER CAPVT V.

o ¶ *Alienis etiam ouibus*. Concordat. c. quoniam sup. hoc eod. tit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 9. de reform.

Beneficia vnius diœcesis, non debent vniri beneficijs, seu locis pijs alterius diœcesis. Hoc dicit.

CAPVT VI.

QVIA iure optimo, *p* distinctæ fuerunt diœceses, & parochiæ, ac vnicuique gregi proprij attributi pastores, & inferiorum Ecclesiarum rectores, qui suarum quisque ouium curam habeant, vt ordo Ecclesiasticus non confundatur, aut vna, & eadem Ecclesia duarum, quodammodo diœcesum fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia vnius diœcesis, etiamsi parochiales Ecclesiæ, vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacunque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut Monasterio, seu collegio, vel loco etiam pio perpetuò non vniantur, decretum huius sanctæ Synodi *q* super huiusmodi vnionibus in hoc declarando.

SVPER CAPVT VI.

p ¶ *Quia iure optimo.* Concordat tex. in cap. Ecclesias. 13 q. 1. c. 1. 99. dist. & 80. dist. per totam.

q ¶ *Decretum huius sanctæ Synodi.* Videlicet cap. vt Ecclesiarum, sup. de præbend. & dignit.

Item sessione vigesima tertia, cap. 3. de reform.

Episcopus subditos suos non nisi probatos debet ad alium ordinandos dimittere. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Episcopi per semetipsos *r* ordines conferant, quòd si ægritudini fuerint impediti, subditos suos non aliter, quàm iam probatos, & examinatos *f* ad alium Episcopum ordinandos dimittant. *t*

SVPER CAPVT VII.

r ¶ *Episcopi per semetipsos.* Declar. Card. Hoc cap. non aduersatur proximo sequenti, Ordinarij dimissorias pro accipiendis ordinibus, nemini concedant, nisi eum examinauerint, vel examinari fecerint per suum delegatum, ad hoc specialiter deputatum, quod seruandum est etiam cum illis, qui à Sede Apostolica facultatem habent, ordines, à quocumque suscipiendi. An Episcopus absens, à sua diœcesi possit dare dimissorias, quando & quomodo, diœcesanis absentibus, vide not. inf. c. 8. Episcopus potest alienos clericos ordinare, si habeant dimissorias proprij Ordinarij, iuxta c. 8. inf. licet Episcopus dimittens ex alia legitima causa, quam ægritudinis sit impeditus. Dimissorias verò literas Episcopus quamquam absens dare potest, ac ordinandos etiam sub suo examine subijcere, si ita sibi videbitur, ita tamen, vt eos examinet, si commodum erit. Alioquin eorum examen committere Ordinario loci, in quo illi degunt, & ordinandi sunt.

f ¶ *Iam probatos, & examinatos.* Declarat Cardin. Dandam licentiam diœcesino à suo Ordinario congregatio censuit, vt ad sacros ordines ab alijs Episcopis promoueri possit, cum testimonio tamen de vita, & moribus proprij Ordinarij, vt sancitum est, sessione 23. cap. 8. in hac parte non aduersari, præsenti capite etiam declarauerit.

t ¶ *Ordinandos dimittant.* Decis. Cardinal. 35. congregatio Concilij censuit. Episcopum posse alienos clericos ordinare, si habeant literas dimissoriales proprij ordinarii, licèt Episcopus literas dimissoriales concedere alia legitima causa, quàm ægritudinis, expressa in cap. 3. sess. 23. de reform. fuerit impeditus.

Item sessione vegesima tertia, cap. 8. de reform.

Facultas promouendi à non suo Episcopo, dumtaxat suffragatur ei, cuius mores Ordinarij sui testimonio commendentur. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Vnusquisque *u* à proprio Episcopo ordinetur: *a* quòd si quis ab alio promoueri petat, *b* nullatenùs id ei, etiam cuiusuis generalis, aut speciales rescripti *c* vel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas, *d* ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur. *e* Si secùs fiat, *f* ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus, à susceptorum ordinum *g* executione, quandiù proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

SVPER CAPVT VIII.

u ¶ *Vnusquisque.* Concor. tex. in c. 1. cum tribus seqq. 71. d. cap. quoniam, sup. eodic. 9. q. 2. c. 1. & 2. de temp. ord. in 6. Conc. I. Nicæn. cap.

cap. 17. Concil. III. Aurel. cap. 15. Magunt. cap. 4.

a ¶ *A proprio Episcopo ordinetur*. Declar. Card. De omnibus ordinibus tam sacris, quã minoribus intelligitur.

b ¶ *ab alio promoueri petat*. Declar. Cardi. Et est concedenda cum infrascripta probatione probitatis, & morum tantum, nec aduersatur, cap. 15. suprà positum, 11. istiusmet sess. ¶ S.D.N. Gregorius XIII. statuit, vt regulares suscipiant ordines sacros ab Episcopis, in quorum diœcesi sunt Monasteria in quibus tunc degunt, vel dimissorias ab eis accipiant, iuxta hoc decretum.

c ¶ *Aut specialis rescripti*. Declar. Cardin. Etiam à Sede Apostolica absenti.

e ¶ *Nisi eius probitas*. Declarat Card. Qui à Sede Apostolica obtinuit, vt ordinari possit ab alio, quàm à suo Ordinario, debet probitatem suam, & mores Ordinarij, seu testimonio cõprobare, ac ideo inoleuit illa clausula suo Ordinario, vel de eius licentia probitas, & mores ordinandi commendentur à quocumque alio. Item censuit Congregatio die 28. Aprilis 1575. ¶ Eadem die, & anno censuit Congregatio, in casu, quo aliquis fuerit absens per plures annos ab Ordinario, ita vt illum commendare de vita, & moribus non possit, sufficere literas dimissorias Ordinarij, quæ continebunt, quòd ordinandus non sit excommunicatus, vel contumax, sed de legitimis parentibus: informatio verò de vita, & moribus habenda est ex loco, in quo fuit versatus. Bayliuo sancti Stephani Hierosolym. petenti, ne aliquis Episcopus possit ordinare subditum Baylini, atque ipsius fide, & testimonio de vita, & moribus ordinandi? Congregatio respondit, nihil, & ad ordines, quòd Episcopi viciniores non habere possent notitiam de vita, & moribus eorum, qui sui subditi non sunt, & subditos non inuenire Episcopos, qui eos ordinare velint, absque testimonio, & fide sui Ordinarij, requirentibus Episcopis posse tunc has fides dare. Episcopus Vrgellensis, antequam subditos aliquos Abbatis Monasterij Beatæ Mariæ Ordinis Sancti Augustini canonicorum Regularium ordinare vellet, decernebat nomine suo proprio editum, vt in Ecclesia dicti Monasterij publicaretur, siqui ad ordines maiores assumendi essent, iuxta c. 5. præsent. sessione, Congregatio censuit, debere Episcopum mitteret edicta ad Abbatem, aut debere curare, vt illa publicentur nomine suo proprio in Ecclesijs parochialibus sibi subiectis, erat enim Abbas in quasi possessione, vt in eius Ecclesia, aut oppido non publicarentur aliqua edicta, decreta ab aliquo Ordinario, nisi in subsidium eius.

e ¶ *Testimonij condemnentur*. Declar. Card. Etiamsi essent absentes, & ad titulum pensionis, vel patrimonij assumendi essent, sed non testimonij Vicario generalis, nisi haberent speciale mandatum concedendi dimissorias. Per literas, quas Episcopus absens à sua diœcesi poterit dare, si absentes diœcesani literas petierint, vt ordinari possint ab alio, & propter absentiam valdè eis incommodum sit ire ad subicijendum se examini Ordinarij, poterit Ordinarius Episcopus examen illorum demandare Episcopo loci, in quo degunt.

f ¶ *Si secus fiat*. Declar. Cardin. Clericus ab alieno Episcopo sine Ordinarij sui dimissorijs ordinatus, & ministrans, efficitur irregularis.

g ¶ *Susceptorum ordinum*. Declar. Cardin. Absoluere à suspensione eos, qui nullius diœcesis existentes, sine literis dimissorijs ordinati fuerunt, spectat ad Episcopum, ad quem ex concilio pertinebat illis dimissorias concedere. Proprius Episcopus ad hoc, vt possit dimissorias concedere, dicitur ille, in cuius diœcesi ordinandus beneficium habet. Et ita fuit iudicatum in vna Leodiensium, si rectè consideretur. Episcopus ordinans aliquem ad primam tonsuram, quem parentes dicebant natum in diœcesi, & pro tali habetur, non incurrit irregularitatem, etiam si sit alterius diœcesis. Ita in vna Hieracensium censuit congregatio.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 9. de reform.

Quando Episcopus familiarem suum non subditum ordinare poterit. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Episcopus familiarem suum h non subditum ordinare non possit, nisi per triennium, i secum fuerit commoratus, & beneficium k quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

SVPER CAPVT XI.

h ¶ *Episcopus familiarem suum*. Declarat. Card. Habet locum hoc decretum, etiam in minoribus ordinibus, vt teneatur Episcopus etiam conferre beneficium.

i ¶ *Nisi per triennium*. Declar. Cardin. Ex identitate rationis sufficit, quòd triennium inceperit, antequam fuisset Episcopus, Familiaris Episcopi, de quo hoc decretum loquitur,

cur, etiam potest ordinari ad titulum patrimonij, si illud sufficiens habuerit, etsi Episcopus ita iudicauerit pro necessitate, aut commoditate Ecclesiæ, iuxta decretum cap. 2. sess. 21. modò certæ, aut particulari Ecclesiæ adscribatur, vbi suo munere fungi debeat, iuxta cap. 16. infra hac eadem sessio. Congregatio concilii declarauit, quod scilicet Episcopus possit ordinare familiarem suum triennalem non subditum, & dare illi dimissorias ad ordinem à quocumque: dispensare tamen non potest super illis interstitiis, de quibus cap. 12. & 14. infra hac eadem sess. nisi pro Ecclesiæ suæ vtilitate. Quicunque per decem annos, siue in curia, siue alibi resederit, potest ibidem à Vicario Sanctissimi ordinari, familiares verò, seu officiales Papæ, ac familiares Cardinalium, etsi Cardinales habitassent Romæ, atque etiam Episcoporum in Curia residentium qui saltem per triennium habitauerint in vrbe possunt de licentia ipsorum dominorum à Vicario Sanctissimi promoueri, dum tamen supradicti omnes sufficientem titulum habeant, & alia à iure requisita.

k ¶ *Et beneficium*. Decl. Card. Episcopus ordinat familiarem suum etiam ad titulum pensionis, si pro commoditate, vel necessitate suarum Ecclesiarum iudicat ordinandum. Item decisio Cardin. 111. Dubitatum fuit, an Episcopus, qui decreto concilii, cap. 9. sess. 23. familiarem suum sibi subditum, & per triennium secum commoratum ordinat, collato ei statim re ipsa beneficio, possit postea cum eodem, quoad temporum interstitia, dispensare, in casibus tamen comprehensis. cap. 11. & 13. eiusdem sess. Congregatio concilii censuit posse. An sufficiat aliquem obtinere in aliena diœcesi beneficium simplex, vt ordinari queat? Congregatio concilii censuit, sufficere quod beneficium sit simplex.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 8. de reform.

Abbatibus non licet intra fines alicuius diœcesis, cuiquam nisi regulari sibi subdito tonsuram, seu minores ordines cõferre. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ Abbatibus, ac aliis quibuscũque *l* quantumuis exemptis, *m* non liceat in posterum intra fines alicuius diœcesis consistentibus etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, *n* tonsuram, vel minores ordines conferre.

l ¶ *Abbatibus, ac aliis quibuscunque*. Declar. Card. Abbates primam tonsuram, aut minores, ordines, præterquam suis subditis regularibus, alicui conferre non possunt, non obstante quacunque consuetudine contraria. Quidam laicus annis elapsis primam tonsuram suscepit, & ordines minores ab Abbate Cassinensi, eius in temporalibus, & spiritualibus superiore, credens, illum habere potestatem, sed cum sit contra dispositionem huius cap. dubitatur, an iste indigeat dispensatione, vel necesse habeat, cupiens esse clericus, iterum ordinari ad dictos ordines tanquam nulliter ei collatos? Congregatio Concilij sic respondit. Indiget dispensatione, sed non est necesse, vt iterum ordinetur. Abbates regulares habentes ius baculum deferendi, & mitram, post quam sacerdotalem ordinem, & munus benedictionis susceperint, possunt tonsuram, & ordines minores subditis Episcopi iurisdictioni conferre, si modo ipsis Episcopi consensus accedat & à dicto Episcopo pro se quisque literas dimissorias impetrauerit: ita vt satis non sit id generatim ab Episcopo concessum esse, sed hac concessione semper opus est singulis. Etiam si non est benedictus Abbas potest suis subditis ordines minores conferre, si id fuerit ei ex priuilegio concessum. Abbas, qui est benedictus, vel ex priuilegio Sedis Apostolicæ habet, vt Pontificalia exercere possit, ac si esset benedictus, potest omnia sacra benedicere, illis exceptis, in quibus vnctio requiritur. Possunt, etiam dicti Abbates, ordines conferre aliis Regularibus, qui dimissorias speciales suorum superiorum, nec non specialem consensum Episcopi loci habuerint, in quo ordines huiusmodi suscipere cupiunt. Tonsuratus verò ab Abbate non benedicto, vel non habente hanc potestatem ex priuilegio Sedis Apostolicæ, debet iterum tonsurari. Præterea iidem Abbates, sacerdotes, & benedicti dictos ordines conferre possunt secularibus aliorum Episcoporum iurisdictioni subiectis, modò attulerint suorum superiorum speciales licentias, & specialem consensum Episcopi loci in quo ordines cupiunt suscipere.

m ¶ *Quantumuis exemptis*. Declar. Card. Non licet Præposito Terræ Prati Florentiensis diœcesis concedere literas dimissorias, & idem de Archipresbytero Terræ Collis, qui est exemptus, & habet iurisdictionem ordinariam, & de Archipresbytero Barensi habente multa priuilegia Apostolica, & exemptiones.

n ¶ *Subditus sibi non sit*. Declar. Card. Hoc verò si iure proprio sibi liceat, vt in c. Abbas, de

de priuilegijs, in 6. secus si ex priuilegio Apostolico, cap. 5. sess. 6. Ibidem Episcopum loci Capituli Sede vacante, eadem pœna ad impetrantes dimissorias ab Abbatibus, & similibus. Item decis. Card. 97. congregatio Concilij censuit, Abbates etiam benedictos, vel habentes facultatem à Sede Apostolica faciendi omnia, quæ facere possunt Abbates benedicti, non possunt primam tonsuram, & quatuor minores ordines conferre sibi non subditis, nisi habeant literas dimissorias suorum Ordinariorum.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 10. de reform.

Ea omnia, quæ ordinationem clericorum secularium concernunt, ad Episcopos, & non ad alios pertinent. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Abbates, *o* & alij exempti, *p* aut collegia, vel capitula quæcumque, etiam Ecclesiarum cathedralium, literas dimissorias aliquibus clericis secularibus, vt ab alijs ordinentur; non concedant, sed horum omnium ordinatio seruatis omnibus quæ in huius sanctæ Synodi decretis continentur, *q* ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, *r* pertineat; non obstantibus quibusuis priuilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. *f*

SVPER CAPVT XI.

o ¶ *Abbates*. Decla. Card. Nulli Abbati, etiam quibusuis priuilegijs munito, licet concedere dimissorias cuicunque clerico seculari, etiam ad Ordinarium eius directas. Præsupposita declaratione congregationis alias edita, quod superiores regulares dimissorias ad ordines suscipiendos concedere possint Regularibus sibi subiectis ad diœcesanum. An possint concedere literas dimissorias pro omnibus personis Regularibus dicti Monasterijs sui? congregatio die 22. Maij censuit, posse.

p ¶ *Et alij exempti*. Decl. Card. Licet Fratres sancti Ioannis Hierosolymitani sunt priuilegiati etiam circa clericos, qui in eorum Monasterijs, & ordinibus inseruiunt, non possunt tamen literas dimissorias ad ordines suscipiendos alijs concedere, nisi fuerint sui ordinis professi.

q ¶ *Synodi decretis continentur*. Videlicet infra de tempore ordin. per totum.

r ¶ *Diœcesis finis existant*. Decis. Cardi. 6. congregatio Concilij censuit, oratorem pro obtinendis dimissorijs posse adire etiam eum Episcopum, in cuius diœcesi beneficium obtinet Ecclesiasticum.

f ¶ *Etiam immemorabilibus*. Decla. Card. Non licet ex hoc decreto Fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani concedere aliquibus clericis secularibus literas dimissorias, vt ab Episcopis ordinentur. Inter Archimandritam, & Archiepiscopum Messanensem super collatione ordinum, & concessione literarum dimissoriarum; circa hoc cap. controuersia vertente, congregatio censuit, non licere Archimandritæ ordines conferre.

Item sessione vigesima quarta, cap. 13. de reform.

Vbi Ecclesiæ parochiales certos non habent fines, eos quam primum Episcopus constituere debet: & parochiales, si alicubi desint, fieri mandet. Hoc dicit.

CAPVT XII.

IN his ciuitatibus, ac locis, vbi parochiales Ecclesiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant sed promiscuè petentibus sacramenta administrant, mandat sancta Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, vt distincto populo in certas, propriasque parochias, vnicuique suum perpetuum peculiarem parochum assignent, *t* qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè sacramenta suscipiant; *u* aut alio vtiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouideant. Idemque in his ciuitatibus, ac locis, vbi nullæ sunt parochiales, quàm primum fieri curent non obstantibus, quibuscunque priuilegijs, & consuetudinibus etiam immemorabilibus.

SVPER CAPVT XII.

t ¶ *Peculiaremque parochum assignent*. Concordat tex. in cap. 1. 13. quæstio. 1. cap. plures 16. q. 1. cap. 1. ext. hoc eodem tit. & cap. quia iure sup. eod.

u ¶ *Sacramenta suscipiant*. Decis. Cardin. 262. congregatio Concilij censuit, si in oppido est Ecclesia parochialis absque fonte baptismali, & Archipresbyteratus ab illa separatus cum fonte baptismali ita demum Archipresbyteratum cui alias cura non incumbit animarum, esse curatum, si tenentur homines oppidi pro pueris baptizandis solum Archipresbyterum adire, & ille tenetur id Sacramentum adeuntibus ministrare.

De priuilegijs, & excessibus priuilegiatorum.

TITVLVS XIIII.

In sessione septima concil. Trident. cap. 12. de refor.

CAPVT I.

Facultates de non promouendo, *a* præterquam in casibus à iure expressis, concessæ, *b* ad annum tantum suffragentur.

De priuilegijs, & excessib. priuilegiat.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *De non promouendo*. Declar. Cardin. Interim tamen, dum non promouetur, debet per cappellanum Missarum onera, ad quæ tenetur subire.
b ¶ *Concessa*. Concordat tex. in cap. licèt canon. & cap. cum ex eo, de elect. in 6.

Eadem sessione septima cap. 14. de reformat.

Innouatur constitutio Innocentij IIII. & quando exempti conueniri possint coram locorum Ordinarijs. Hoc dicit.

CAPVT II.

In exemptorum causis constitutio Innocentij IIII. *c* quæ incipit, *Volentes*, in generali concilio Lugdunensi edita, seruetur: quam sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat; addendo insuper quod in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum clerici seculares, aut regulares *d* extra monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiamsi certum iudicem à Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant: in alijs verò, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs, tanquam in hoc ab ipsa Sede Delegatis, conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint: priuilegijs, & exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquā valituris.

SVPER CAPVT II.

c ¶ *Constitutio Innocentij IIII.* Hæc constitutio refertur in cap. 1. de priuilegijs, in 6. Cuius tenor tali est.

Volentes libertatem (quam nōnullis Apostol. Sedes priuilegio exemptionis indulsit) sic integram obseruari: vt & illam alij non infringant & ipsi eius limites non excedant: declaratione definimus, quod quantumcumque sic exempti gaudeant libertate: nihilominus tamen ratione delicti, siue contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, ritè possunt coram locorum Ordinarijs conueniri, & illi quando ad hoc suam in ipsos iurisdictionem (prout ius exigit) exercere. Numquid ergo carent omninò in his commodo libertatis? Non vtique, quia nec coram Ordinarijs ipsis, dummodò sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res litigiosa: nec vbi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat conueniri possunt aliquatenus super istis: neque domiciliorum prætextu locorum diœcesani (si vbi deliquerint, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit, illi conueniantur) remittendi eos illuc, vel ipsis, vt illic respondeant iniungendi habeant aliquam potestatem. Saluis nihilominus casibus alijs, in quibus eos Episcoporum iurisdictioni subesse canonica præcipiunt instituta. Et idipsum decernimus circa illos, quibus, vt non nisi sub vno certo iudice teneantur, de se conquerentibus respondere Apostolico priuilegio est concessum.

§. IN EOS AVTEM.

In eos autem quibus nec interdici suspendi, vel excommunicari à quo quam valeant: à Sede Apostolica est indultum (sicut sunt religiosi quam plures) in quorum priuilegijs continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus Monasteriorum suorum Monachos pro vlla causa, vllò vel loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumant; quam Ordinarij iurisdictionem suam, quantùm ad ista, vbicumque illi fuerint, penitus exercere non possint. Nisi forsan ipsi Monachi ad Monasteriā suorum Prioratus Ordinarij eisdem subiectos (vt vel gerant eorum regimen, vel in eis tanquam proprij locorum ipsorum Monachi resideant) fuerint destinati. Tunc enim etsi liberè possint ad eadem Monasteria reuocari, ac tam illorum, quam ipsorum Prioratuum Monachi reputentur (cùm non sit inconueniens aliquem sit vtrobique locum habere Monachum) vnum alteri subesse Monasterio, vel ab ipso noscitur dependere: ratione tamen eorundem

Prioratuum dicti Ordinarij sua iurisdictione in ipsis etiam quoad præmissa (quandiu morantur in illis) licitè vti possunt.

d ¶ *Aut regulares.* Decl. Card. Regulares inseruientes de licentia Superiorum suorum beneficiis simplicibus, quæ sunt tamen membra Monasteriorum Religionis, non poterũt visitari ab Ordinariis, nec comprehenduntur hoc decreto.

Item sessione decima quarta, cap. 5. de reform.

Conseruatoria litera non impediunt, quominus quis coram Superiore ordinario in criminalibus, & mixtis causis conueniri possit. Hoc dicit.

CAPVT III.

Cum nonnulli, qui sub prætextu, quod super bonis, & rebus, ac iuribus suis diuersæ eis iniuriæ, ac molestiæ inferantur, certos e indices per literas conseruatorias deputari obtinent, ac defendant, & in possessione, seu quasi bonorum rerum, ac iurium suorum manuteneant, & conseruent, nec super illis eos molestari permittant, eiusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorqueant: id circò nemini omninò cujuscumque dignitatis, & conditionis sit, etiam si capitulum fuerit, conseruatoriæ literæ f cum quibuscumque clausulis, aut decretis, & quorumcumque iudicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu, aut colore concessæ suffragentur ad hoc, vt coram suo Episcopo, siue alio superiore Ordinario in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conueniri, ac contra eum inquiri, & procedi non possit, aut quominus si qua iura ei ex concessione competierint, super illis liberè valeat apud iudicem Ordinarium conueniri. In ciuilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos conseruatores iudices in iudicium trahere minimè liceat.

SVPER CAPVT III.

e ¶ *Certos iudices.* Concordat tex. in cap. 1. & c. vltimo de officio delegat.

f ¶ *Conseruatoria litera* Declar. Card. conseruatoriæ Vniuersitatum non sunt in hoc decreto comprehensæ, neque à concilio comprehensæ, cap. 20. sess. 24. de refor. reformatæ, vel abrogatæ. Literæ conseruatoriæ concessæ Vniuersitati, vel Regularibus, vel aliis, quas hoc decreto concilium voluit esse saluas, non sunt sublatæ altero decreto concilij sess. 24. cap. 10.

Eadem sessione decima quarta, cap. 5. de reform.

Qui nam tueri se possint literis conseruatoriis, qui vero non. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Familiaribus eius, qui literis conseruatoris tueri se solent, nihil illæ prosint, præter quam duobus dumtaxat, si tamen illi proprijs eius sumptibus vixerint. Nemo etiam similium literarum beneficio, vltra quinquenniũ g gaudere possit. Non liceat quoque conseruatoribus iudicibus vllũ habere tribunale rectũ. In causis verò mercedũ, aut miserabilium personarum, huius sanctæ Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac Collegiã Doctorum seu Scholarium, & Regularia loca, i nec non Hospitalia actu Hospitalitatem seruantia, ac Vniuersitatum, Collegiorum, locorum & Hospitalium eiusmodi personæ in præsenti canone minimè comprehensæ, sed exemptæ omninò, sint, & esse intelligantur.

SVPER CAPVT IIII.

g ¶ *Vltra quinquennium.* Declarat. Cardi. Literæ conseruatoriæ sunt omninò sublatæ, nec eis poterit quisquam se tueri, nisi per quinquennium à die publicationis Concilij computandæ.

h ¶ *Vniuersitates aut generales.* Decl. Card. conseruatoriæ Vniuersitatum, collegiorum regularium, & similium, non sunt à Concilio sublatæ, nec ex vlla parte immutatæ non obstante cap. 10. sess. 24. & quæ causæ graues sint, & quæ plenariam cognitionem requirant, & ita non obstat Bulla Pij Quarti reuocatoria facultatum, quæ Concilio repugnant. Sanctissimo approbante sententiam congregationis anno 1575. mandatum fuit, omnibus Prioribus Regularium notatis in schedula, quod intra mensem in singulis ciuitatibus Italiæ eligerent suos conseruatores, coram quibus conueniri possint, & eos stabiles habeant, sic vt variari non liceat, eosque Ordinarijs significarent, quod si non fecissent, elapso mense scribendum ad Ordinarios, quod coram ipsis conueniri possint. Congregatio censuit, eos, qui facultatem à Sede Apostolica obtinuerunt, eligendi sibi conseruatores, non esse cogendos ad eligendum

dum aliquem ex his, qui in Synodis Prouincialibus, aut dœcesanis designati fuerunt, ex decreto Concilij ses.25.c.10.

l ¶ *Regularia loca*. Decis.Card.83. congregatio Concilij censuit conseruatorias Regularibus concessas, quas Concilium Tridentinum cap. 7. ses.14.de refor.saluas voluit non fuisse esse sublatas ex decreto Concilij cap. 20.vers.24.

Item sessione vigesima secunda, cap. 5. de reform.

Dispensationes omnes reuideri debent ab Ordinarijs. Hoc dicit.

CAPVT V.

Dispensationes *k* quacumque autoritate concedendæ, si extra Romanam Curiam committendæ erunt, committantur Ordinarijs *l* illorum, qui eas impetrauerint. Ea verò, quæ gratiosè concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tanquam Delegatis Apostolicis, summariè tantum, & extra iudicialiter cognoscatur, *m* expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subiacere.

SVPER CAPVT V.

k ¶ *Dispensationes*. Decla. Card. Summariè tantum extra iudicialiter; requiritur tamen citatio.

l ¶ *Committantur Ordinarij*. Decla. Cardi. Dispensationes in forma gratiosa impetratæ, quæ vulgò dicuntur, sine causa, debent præsentari Ordinarijs, vt ab eisdem cognoscantur iuxta decretum Concilij, præsenti cap. nec antea partes illis vti possunt. Ita congregatio censuit anno 1588.

m ¶ *Cognoscantur*. Declaratio Cardi. Nec aliquid accipere Episcopo, vel Vicario licet, nec ratione taxæ etiam ex immutabili tempore, nec ratione sigilli vel cuius alterius rei. Quapropter decretum illud, quod solet poni in literis dispensationum, vt nihil muneris, aut præmij, etiam sponte oblati, accipi poßit, pro illarum executione, ita intelligendum est, vt nec Ordinarius ipse, nec Vicarius eius quicquã prorsus etiam pro mercede laboris, quæ ea in susciperent capere possint, Notarij verò pro examine testium, quartam partem aurei seu ducati licitè accipere possint: ita declarauit S. D.N.Gregorius XII. qui dicit etiam quod pro literis, quoad absolutionem, & dispensationem in foro conscientiæ tantum, nihil omninò percipi possit, quemadmodum & Romæ obseruatur. ¶ Nemo poterit publicare indulgentias in eius Ecclesia concessas, sine licentia,& authoritate ordinarij illius loci, non obstante quacunque exemptione. ¶ Quando sunt plures iudices in solidum constituti, vnam causam cognoscentes, cæteri cognoscere prohibentur, est enim locus præuentionis, cap. plures de officio deleg.lib.6.

Item sessione vigesima quarta, cap. 11.de reform.

Propter honorarios quoscunque titulos Sedis Apostolicæ non eximitur quis à iurisdictione Ordinarii. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Quoniam priuilegia, & exemptiones, quæ varijs titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere dignoscuntur, decernit sancta Synodus, vt si quando iustis, grauibus,& ferè necessariis suadentibus causis, aliquos honorariis titulis protonotariatus, Acolythatus Comitis Palatini, Capellani Regii, aut aliis huiusmodi in Romana curia, vel extra, insignibus decorandos esse placuerit: necnon alios cuicunq; Monasterio oblatos, vel quomodocumque ad dictos, aut sub nomine seruientium militis, seu Monasteriis, Hospitalibus, collegiis, aut quocunque alio titulo assumi, nihil ex his priuilegiis detractum esse Ordinariis *n* intelligatur, quominus iis, quibus eaiam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit ipsis Ordinariis tamquam Apostolicæ Sedis Delegatis, plenè in omnibus, & quoad capellanos Regios, iuxta constitutionem Innocentii III. *o* quæ incipit, *Cum capella*, subiecti existant, exceptis tamen his, qui prædictis locis, aut Militijs actu seruiunt, *p* & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia viuunt, siue ijs, qui legitimè, & secundum regulam earumdem Militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat non obstantibus priuilegiis quibuscunq; etiam religionis sancti Ioannis Hierosolymitani, & aliarum Militiarum.

SVPER CAPVT VI.

n ¶ *Nihil ex ijs priuilegijs detractum esse Ordinarijs*. Declar.Card. Hoc caput non habet locum in ciuilibus.

o ¶ *Iuxta Constitutionem Innocentij III.*

Hæc constitutio refertur in cap. cum capella. ext. eod. cuius tenor talis est.

Cum Cappella Ducis Burgundiæ gaudere dicatur huiusmodi priuilegio, quod nullus Archiepiscopus, vel Episcopus in personas Canonicorum eiusdem Cappellæ suspensionis, vel excommunicationis, aut interdicti sententias audeat promulgare, quidam Cappellæ supradictæ Canonici, qui parochiales Ecclesias à te tenent occasione priuilegij prælibati, in his etiam quarum iurisdictio ad te pertinet, ita se dicunt exemptos, vt quantumcumque grauiter intendum excedant, tuæ correctioni recusant, & sententiæ subiacere. Quo circa mandamus, quatenus in quantum exempti sunt, huiusdem ratione Cappellæ. Apostolicis priuilegiis deferas reuerenter: sed in quantum ratione parochialium Ecclesiarum, vel aliàs iurisdictionem tuam respicere dignoscuntur, officii tui debitũ in eosdem liberè prosequaris.

p § *Aut Militiis actu seruiunt.* Decla. Card. Fuit dubitatum, an ex hoc decreto possint Fratres Sancti Ioannis Hierosolymitani dare dimissorias Clerici inseruientibus in eorum Ecclesijs, vt possint ordinari? Et conclusum fuit, quod non. Non inseruiens actu Militiæ, nec inseruiens in eius domo, nec sub illius obedientia, si non probauerit in ea legitimã professionem emisisse, non debet eius priuilegio gaudere, super quo videatur constitutio Gregorij Papæ XIII. Equitis Hierosolymitani habentes indulgentias à S. D. N. debent literas Apostolicas expedire, & Episcopo Ordinario præsentare: aliter tenetur dictus Ordinarius contra eos, & eorum clericos procedere, prout cauetur sessione 6. cap. 3. sessione 14. cap. 4. & præsenti cap.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 11. de reform.

Priuilegia Curialium non eximunt beneficiatos à iurisdictione Ordinarii, in his, quæ pertinent ad beneficia. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Priuilegia, quæ residentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ constitutionis, q aut familiaritatis Cardinalium competere solent, ea in ijs, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minimè intelligantur: sed Ordinarij iurisdictioni subiecti permaneant, non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.

SVPER CAPVT VII.

q § *Vigore Eugenianæ Constitutionis.* Hæc Constitutio refertur in Extrau. diuina, eod. tit. cuius tenor talis est.

Diuina in eminenti Sedis Apostolicæ specula disponente clementia constituti ad ea libenter intendimus, per quam officiales prædictæ Sedis obsequiis, ad quam velut fidelium omnium matrem pro animarum salute quærenda, & iustitia prosequenda de diuersis mundi partibus confluit multitudo, tutius, & quietius se promptiores valeant exhibere. Hinc est quod Nos ex certis rationabilibus causis moti, etiam non nullorum prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes districtius inhibemus locorum Ordinariis, necnon Commissariis, & Delegatis eorum, cæterisque vniuersis, & singulis quacunque potestate, & auctoritate perfulgeant, cuiuscunque dignitatis, gradus, vel præeminentiæ fuerint, ne contra officiales præfatos quocunque nomine nuncupentur, in nostris, & dictæ Sedis obsequiis nunc, & pro tempore existentes, necnon quoscunque alios pro ipsius, & eorum causis, vel negotiis prosequendis ad Sedem prædictam venientes, ac in ea (durante negotiorum, & causarum huiusmodi prosecutione) moram trahentes, & recedentes ab eadem procedere: aut in eos excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, aut priuationis officiorum aut beneficiorum, seu quamuis aliam sententiam promulgare præsumant. Nos enim omnes, & singulos processus, & sententias contra tenorem, & mentem nostræ inhibitionis huiusmodi latas, & habitas, & in posterum habendas, ac etiam promulgandas, & quæcumque inde secuta declaramus nulla, irrita, & inania, nulliusque extitisse, vel existere roboris, vel momenti, necnon quidquid in contrarium à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari etiam decernimus irritum, & inane, & nihilominus in omnes, & singulos ordinarios, & officiales Commissarios, & delegatos eorum, qui se dignitatibus, ac beneficiis Ecclesiasticis, quibuscumque officialium, aut negotia huiusmodi apud dictã sedem prosequentium prædictorum, eos illis forsan priuandos, atque priuatos decernendo, seu declarando, vel cuiuscunque priuationis prætextu illa personis aliis conferendo, seu de illis in eos. quomodolibet se intromittendo, tam in dantes, quam in recipientes excommunicationis, suspensionis, & interdicti latas sententias promulgamus, quibus volumus eos ipso facto incurrere. A qua quidem excommunicationis sententia absolui nequeant, nisi à nobis, vel per nos deputandis, præterquam in mortis articulo constituti. Præmissa autem à die affixionis præsentium ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe ex certa scientia quæcumque liga-

ligare volumus, & arctare. Non obstantibus Apostolicis, & quibuscumque Generalibus, aut Prouincialibus, aut Synodalibus Conciliis, Edictis, Constitutionibus, Ordinationibus & Apostolicis priuilegiis per quae effectus praesentium impediri possit, quomodolibet, vel differri: etiamsi de illis eorumque totis tenoribus habenda esset in praesentibus mentio specialis, & quae praesentibus volumus haberi pro sufficienter expressis caeterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis, declarationis constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romae apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicae, 1432. octauo Idus Martii, Pontificatus nostri anno secundo.

Item sessione vigesima quinta, cap. 18. de reform.

Non est frequentius in legibus dispensandum, sed solum, quando vrgens ratio postulat, idque gratis fieri debet. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Sicuti publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, vt plenius euenientibus casibus, & necessitatibus, pro communi vtilitate satisfiat, sic frequentius legem soluere, exemploque potius, quàm certo personarum, rerumque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud est, quam vnicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant vniuersi sacratissimos canones exactè ab omnibus, & quoad eius fieri poterit indistinctè obseruandos. *e* Quod si vrgens iustaque ratio, & maior quandoque vtilitas postulauerint cum aliquibus dispensandum esse: id, causa cognita, *f* ac summa maturitate, atque gratis, à quibuscunque, ad quos dispensatio pertinebit, erit praestandum: aliterque facta dispensatio subreptitia censeatur.

SVPER CAPVT VIII.

e ¶ ***Indistinctè obseruandos*** Concordat tex. in cap. si quis omnem 1. q. 7. & c. 1. de constit. cap. à Sanctis Patribus, 25. q.

f ¶ ***Causa cognita***. Concordat tex. in cap. 1. de voto, & c. si homicidium, infr. de homicidio.

De testamentis, & vltimis voluntatibus.

TITVLVS XV.

In sessione vigesima secunda Concil. Trid. cap. 6. de reform.

Episcopo constare debet de veritate precum prius quàm commutationes vltimarum voluntatum executioni demandentur. Hoc dicit.

CAPVT I.

In commutationibus vltimarum voluntatum, quae non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent, Episcopi, tanquam Delegati Sedis Apostolicae, summariè, *a* & extra iudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel sugesta falsitate fuisse narratum, prius quam commutationes praedictae executioni demandentur.

De testamentis, & vltimis voluntatibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ ***Summariè***. Declara. Cardinal. Idem in omnibus articulis illius causae.

¶ Eadem sessione vigesima secunda, cap. 8. de reform.

CAPVT II.

¶ Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicae Delegati in casibus à iure concessis, *b* omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quàm inter viuos sint executores. *c*

SVPER CAPVT II.

b ¶ ***In casibus à iure concessis***. Videlicet in clem. quia contingit, de religio. domibus.

c ¶ ***Sint executores***. Declat. Card. An Episcopi ita sint piarum dispositionum executores, vt Archidiaconi, Diaconi, & ceteri inferiores non possint de eis cognoscere iuxta eorum consuetudines etiam immemorabiles? Congregatio censuit, Episcopos cumulatiuè executores, ad alios inferiores piarum dispositionum esse.

Item sess. vigesima quinta, cap. 4. de refor.

Episco-

Episcopis, & Generalibus ordinum conceditur facultas, vt in celebrandis Missis in testamentis relictis, quod commodius fuerit, disponere possint. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Contingit sæpè in quibusdam Ecclesijs, vel tam magnum Missarum *d* celebrandarum numerum ex varijs defunctorum relictis impositum esse, vt illis pro singulis diebus, à testatoribus præscriptis, nequeat satisfieri, vel eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeò tenuem esse, vt non facilè inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere; vnde depereunt piæ testantium voluntates, & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus cupiens hæc ad pios vsus relicta, quo plenius, & vtilius potest impleri, facultatem dat Episcopis, vt in Synodo diœcesana, itemque Abbatibus, & Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesijs, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, *e* quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire: ita tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerūt.

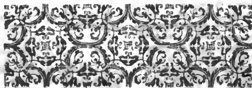
SVPER CAPVT III.

d ¶ *Tam magnum Missarum.* Declar. Card. Caput hoc intelligendum est de Missis tantum, non ex alijs suffragijs. Hoc decretum habet locum etiam in reductione officiorum pro defunctis. Improbatur certa taxa eleemosynarum pro Missis à testatoribus præscriptis, hoc non intelligitur de Missis in fundatione impositis, sed de relictis.

e ¶ *Statuere circa hæc.* Declarat Card. Congregatio censuit Episcopum in Synodo diœcesana posse constitutiones facere absque consensu, & approbatione cleri; debere tamen eum requirere consilium Capituli, licèt illud non teneatur sequi, nisi in aliquibus casibus à iure expressis de Synodo, vide sessione 24. cap. 14.

f ¶ *Viderint expedire.* Decis. Cardinal. 174. Congregatio Concilij censuit, ex decreto Concilij, cap. 4. sessione 25. Non licere Episcopo reducere onera Missarum beneficio in fundatione apposita.

f Item Decisio Cardinal. 253. Congregatio concilij censuit, redditus pia testantium voluntate pro Missarum celebratione, alijsq; pijs vsibus relictos posse ab Episcopo in distributiones quotidianas, nec alium vsum quantumuis pium, nullo modo conuerti.

DECRE-

DECRETORVM SACRI CONCILII TRIDENTINI.

LIBER TERTIVS.

De iustificatione.

TITVLVS PRIMVS.

¶ In Sessione sexta Concil. Trident. cap. 1.

§ Neque per vim naturæ, neque per ipsam literam legis Moysi potuit homo iustificari, tametsi in eo liberum arbitrium minimè fuerit extinctum. Hoc dicit.

CAPVT PRIMVM.

VM hoc tempore, non sine multarum animarum iactura, & graui Ecclesiasticæ, vnitatis detrimento erronea quædā disseminata sit de iustificatione doctrina ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, et animarum salutem, sacrosancta œcumenica, et generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea nomine sanctissimi in Christo Patris, et Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ Tertij, Reuerēdissimis Dominis Dominis Ioanne Maria, Episcopo Prænestino de Monte, et Marcello titul. sanctæ Crucis in Hierusalem presbytero, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram sanamq; doctrinam ipsius iustificationis, quam Sol iustitiæ Christus Iesus fidei nostræ auctor, et consummator *a* docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente perpetuò retinuit, districtus inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quàm præsenti decreto, statuitur, ac declaratur. Primo declarat sancta Synodus ad iustificationis doctrinam probè, & syncerè intelligendam, oportere, vt vnusquisq; agnoscat, et fateatur, quòd cum omnes homines in præuaricatione Adæ innocentiam perdidissent, *b* facti immundi, et vt Apostolus inquit, natura filij iræ, quemadmodum in decreto de peccato originali exposuit, vsque adeò seruitiant peccati, et sub potestate diaboli, ac mortis, vt non modò gentes per vim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam literam legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent, tametsi in eis liberum arbitriū minimè extinctum esset, viribus licèt attenuatum, & inclinatum. Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit, hominem suis operibus, quæ vel per humanæ naturæ vires, vel per legis doctrinam fiant, absq; diuina per Iesum Christū gratia posse iustificari coram Deo, anathema sit. Rursus in Canone quinto.

Si quis liberum hominis arbitriū post Adæ peccatum amissum, et extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, imò titulum sinere, figmentum deniq; à Sathana inuectū in Ecclesiam, anathema sit.

De iustificatione.

SVPER CAPVT I.

a § *Fidei nostræ auctor, & consummator.* Concordat illud Pauli ad Hebræos 12. versi. 2. *Aspicientes in auctorē fidei, & cōsummatorē Iesum.* *b* § *Innocentiam perdidissent.* Concordat Cęlestinus Papa Primus, epistola 1. cap. 4. & illud ad Romanos 5. versic. 12. *In omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*, & illud 1. Corint. 15. versic. 22. *In Adam omnes moriuntur*, et illud Isa. 64. versic. 6. *Facti sumus vt immundus omnes nos.*

¶ Eadem sessione sexta, cap. 2.

Deus misit filium suum, vt saluum faceret genus humanum. Hoc dicit.

CAPVT II.

Cœlestinus Pater, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, Christum Iesum Filium suum, et ante legem, et legis tempore multis Sanctis Patribus declaratum, ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, vt et Iudæos, qui sub lege erant, redimeret, et gentes, quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderēt, atq; omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propiciatorē per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, nō solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Eadem sessione sexta, cap. 3.

Illi tantum salui fiunt, quibus meritum passionis Christi communicatur. Hoc dicit.

CAPVT III.

Verum etsi Christus pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ij dumtaxat quibus meritum passionis eius cōmunicatur: nam sicut re vera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cū ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiā contrahant: ita nisi in Christo renascerentur, nunquam iustificarentur, cum ea renascētia, per meritum passionis eius gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur.

Eadem sessione sexta, cap. 3. & 4.

Describitur iustificatio impij. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

PRO Beneficio iustificationis Apostolus gratias non semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sāctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transtulitq; in Regnum filij dilectionis suæ; in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorū. Quibus verbis iustificationis impij descriptio insinuatur, vt sit trāslatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum Saluatorem nostrum.

Eadem sessione sexta, cap. 5.

Ad iustificationem in adultis requiritur motio Spiritus sancti, & cooperatio liberi arbitrij, in cuius potestate est recipere, vel abijcere diuinam inspirationem. Hoc dicit.

CAPVT V.

Iustificationis exordium in adultis à Deo per Christū Iesum præueniente gratia, sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorū existentibus meritis vocantur, vt, qui per peccata à Deo auersi erant, per eius excitantē, atque adiuuantem gratiam ad conuertendū se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiæ liberè assentiendo, & cooperando disponantur; ita vt tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippè qui illam & abijcere potest, *c* neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiā coram illo libera sua voluntate possit; vnde in sacris literis cum dicitur: *Conuertimini ad me, d & ego conuertar ad vos*, libertatis nostræ admonemur. Cum respondemus: *Conuerte nos Domine ad te, e & conuertemur:* Dei nos gratia præueniri confitemur. Vnde dicitur in Canone secundo.

Si quis dixerit, ad hoc solùm diuinam gratiam per Christum Iesum dari, vt facilius homo iuste viuere, *f* ac vitam æternā promereri possit, quasi per liberum arbitrium, sine gratia vtrumque, sed ægre tamen, & difficulter possit, anathema sit. Rursus in Canone tertio.

Si quis dixerit, sine præueniēte Spiritus sancti inspiratione, *g* atque eius adiutorio, hominem credere, & sperare, diligere, aut pœnitere posse, sicut oportet, vt ei iustificationis gratia conferatur; anathema sit. Rursus in Canone quarto.

Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atq; vocanti, quoad obtinendū iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omnino agere, mereq; passiuè se habere, anathema sit. Rursus in Canone sexto.

Si quis dixerit, nō esse in potestate hominis, *h* vias suas malas facere, sed mala opera ita, vt bona Deum operari, nō permissiuè solùm, sed etiam propriè, et per se, adeò vt sit propium eius opus non minus proditio Iudæ, quam vocatio Pauli, anathema sit.

SVPER CAPVT V.

c § *Illam & abijcere potest.* Concor. Prosperus lib. 2. de vocatio. gent. cap. 26. et 27.

d § *Conuertimini ad me.* Cōcordat tex. in cap. conuertimini. de pœnit. dist. 1. et illud Zachar. 1. versic. 3. *Conuertimini ad me, ait Dominus exercituū, & conuertar ad vos*, et illud Ioel. 2. versi. 12. *Cōuertimini ad me in toto corde vestro.*

e § Con-

e ❡ *Conuerte nos Domine ad te.* Concordat illud Hier. 31. verſ. 18. *Conuerte me & conuertar*, et illud euiſdem Hierem. in orat. verſ. 21. *Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur.*
f ❡ *Vt facilius homo iuſtè viuere.* Concordat Concil. Mileuit. cap. 5. Concil. Afric. cap. 8. et tex. in cap. vlt. de conſecr. diſt. 4.
g ❡ *Spiritus ſancti ſpiratione.* Concor. Concil. Arauſic. II. cap. 6. et illud ad Rom. 5. verſic. 5. *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſanctum, qui datus eſt nobis.*
h ❡ *Eſſe in poteſtate hominis.* Cõcordat Auguſt. lib. 1. cont. duas epiſto. Pelag. cap. 3. et Proſp. ſent. 14. ad cap. Gallorum, et reſpond. ad 10. obiect. Vincen. et Concil. Arauſic. II. circa fin. et illud Ioan. 2. verſ. 12. *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri.*

❡ Eadem ſeſſione ſexta, cap. 6.

Adulti diſponuntur ad iuſtitiam per actus fidei, & ſpei, & per aliqualem dilectionem Dei. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Diſponuntur adulti ad ipſam iuſtitiam dum excitati diuina gratia et adiuti, fidem, ex auditu concipientes liberè mouentur in Deum credentes vera eſſe, quæ diuinitus reuelata, et promiſſa ſunt, atque illud in primis, à Deo iuſtificari impium per gratiam eius, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Ieſu, et dum peccatores ſe eſſe intelligentes, à diuinæ iuſtitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur, ad conſiderandũ Dei miſericordiã ſe conuertendo, in ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propicium forè; illumque tanquã omnis iuſtitiæ fontẽ diligere incipiunt, ac propterea mouentur aduerſus peccata per odium aliquod, et deteſtationem, hoc eſt, per eam pœnitentiam, quam ante baptiſmũ agi oportet; deniq; dum proponunt ſuſcipere baptiſmum, inchoare nouam vitam, et ſeruare diuina mandata. De hac diſpoſitione ſcriptum eſt: *Accedentem ad Deũ oportet credere, quia eſt, & quod inquirentibus ſe remunerator ſit*; &, *Confide fili remittuntur tibi peccata tua*; &, *Timor Domini expellit peccatum*; &, *Pœnitentiam agite*, *i* &, *Baptizetur vnuſquiſque veſtrum in nomine Ieſu Chriſti in remiſſionem peccatorum veſtrorum*; &, *Accipietis donum Spiritus ſancti*; &, *Euntes ergo docete omnes gentes* *k* *baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, docentes eos ſeruare, quæcunq; mandaui vobis. Denique, Præparate corda veſtra Domino.* Vnde dicitur in Canone nono.

Si quis dixerit, Sola fide impium iuſtificari; ita vt intelligat nihil aliud requiri, quod ad iuſtificationis gratiam cõſequẽdam cooperetur, et nulla ex parte neceſſe eſſe cũ ſuæ voluntatis motu præparari, atq; diſponi, anathema ſit.

SVPER CAPVT VI.

i ❡ *Pœnitentiam agite.* Concordat tex. in cap. agunt, et cap. propriè, de conſecratione, diſtin. 4. et illud Actu. 2. verſic. 38. *Pœnitẽtiam agite, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrũ in nomine Ieſu Chriſti in remiſſionem peccatorũ veſtrorum; & accipietis donum Spiritus ſancti.*
k ❡ *Euntes ergo docete omnes gentes.* Concordat text. in cap. 1. cap. ſi qua, cap. propriè, de conſecratione, diſt. 4. et illud Math. vlt. verſ. 19. *Euntes docete ergò omnes gentes baptizãtes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, docentes eos ſeruare omnia quæcunq; mandaui vobis.* Et illud Marc. vlt. verſ. 15. *Euntes in mundum vniuerſum prædicate Euangelium omni creaturæ.*

Eadem ſeſſione ſexta, cap. 7.

Iuſtificatio eſt renouatio interioris hominis. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Diſpoſitionem, ſeu præparationem iuſtificatio ipſa conſequitur, quæ nõ eſt ſola peccatorum remiſſio, ſed et ſanctificatio, et renouatio interioris hominis per voluntariam ſuſceptionem gratię et donorum, vnde homo ex iniuſto fit iuſtus, et ex inimico amicus, vt ſit hæres ſecundùm ſpem vitæ æternæ.

Eadem ſeſſione ſexta, cap. 7.

Connumerantur vniuerſæ iuſtificationis cauſæ, videlicet finalis, efficiens, meritoria, inſtrumentalis, & formalis. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Iuſtificationis cauſæ ſunt finalis quidẽ, gloria Dei et Chriſti, ac vita æterna: efficiens verò, miſericors Deus, qui gratuito abluit, et ſanctificat, ſignans, et vngens ſpiritu promiſſionis Sancto, qui eſt pignus hæreditatis noſtræ: meritoria autem, dilectiſſimus vnigenitus ſuus Dominus noſter Ieſu Chriſtus, qui cũ eſſemus inimici propter nimiam charitatem, qua dilexit nos, ſua ſanctiſſima paſſione in ligno Crucis nobis iuſtificationẽ meruit, et pro nobis Deo Patri ſatisfecit; inſtrumẽtalis item, Sacramentum baptiſmi, quod eſt Sacramentũ fidei, ſine qua nulli vnquam contigit iuſtificatio; demum vnica formalis cauſa eſt iuſtitia Dei, non qua

ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua videlicet ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ, et non modò reputamur, sed verè iustè nominamur, et sumus iustitiam in nobis recipientes, vnusquisq; suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis, prout vult, et secundū propriam cuiusq; dispositionem, et cooperationem; quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur; id tamen in hac impij iustificatione, fit dum eiusdem sanctissimæ passionis meritò per Spiritum sanctum charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhæret. Vnde dicitur in Canone decimo.

Si quis dixerit, homines sine Christi iustitia, per quā nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse, anathema sit.
¶ Rursus in Canone vndecimo.

Si quis dixerit, homines iustificari, vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusus à gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhæreat, aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum fauorem Dei, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 7.

Fides, qua iustificat impium, est illa, qua per charitatem operatur. Hoc dicit.

CAPVT IX.

In ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem; nam fides nisi ad ea spes accedat, & charitas, neque vnit perfectè cum Christo, neq; corporis eius viuum membrū efficit: qua ratione verissimè dicitur, fidem sine operibus mortuā, & otiosam esse, & in Christo Iesu, neque circuncisionem aliquid valere, *l* neque præputium, sed fidem, quæ per charitatē operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramentū ex Apostolorū traditione catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternā præstantem; quam sine spe, & charitate fides præstare nō potest; vnde & statim verbū Christi audiunt: *Si vis ad vitā ingredi, serua mandata.* Itaque veram & Christianam iustitiā accipientes, eam ceu primam stolam *m* pro illa, quam Adam sua inobediētia sibi, & nobis perdidit, per Christum Iesum, illis donatam candidam, & immaculatam iubētur statim renati cōseruare, vt eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant vitam æternam. Vnde dicitur in Canone duodecimo.

Si quis dixerit, fidem iustificantē nihil aliud esse, quam fiduciā diuinæ misericordiæ peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam solā esse, qua iustificamur, anathema sit.

SVPER CAPVT IX.

l ¶ *Nec circuncisionem aliquid valere.* Concordat tex. in cap. circuncisio de pœn. dist. 2. & illud ad Galat. cap. 5. vers. 6. *In Christo Iesu, neq; ei circuncisio aliquid valet, neq; præputium: sed fides, quæ per charitatem operatur,* & illud eiusdem epist. ad Galat. cap. 6. versic. 15. *In Christo enim Iesu, neque circuncisio aliquid valet, neq; præputium, sed noua creatura.*
m ¶ *Ceu primam stolam.* Cōcordat tex. in cap. quomodo renouari de pœnit. distin. 1. & illud Luc. 15. versic. 22. *Citò proferte stolam primam & induite illum.*

Eadem sessione sexta, cap. 8.

Quomodo intelligi debeat, per fidem & gratis impium iustificari. Hoc dicit.

CAPVT X.

Cum Apostolus dicit, iustificari hominem, per fidem & gratis ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit; & expressit: vt scilicet per fidē ideò iustificari dicamur, quia fides est humanę salutis initium fundamentū, & radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortiū peruenire gratis autē iustificari ideò dicamur, quia nihil eorum, quæ iustificationē præcedunt, siue fides, siue opera ipsam iustificationis gratiam promeretur, si enim gratia est iam nō ex operibus, alioquin, vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

Eadem sessione sexta, cap. 9.

Vana est fiducia illa, & certitudo quorundā existimantium se esse gratiam consequuto; vnde neque ratione illius quisquam iustificatur, neq; qui iusti sunt, illam habere tenentur. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Quamuis necessarium sit credere, neque mitti, neque remissa vnquā fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christum; homini tamen fiduciam, & certitudinē remissionis peccatorū suorum iactanti, & in ea sola quiescenti peccata dimitti, vel dimissa esse dicendum est; cum apud hæreticos, & schismaticos

cos possit esse, imò nostra tẽpestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam cõtentione prædicetur, vana hæc, & ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendũ est, oportere eos, qui verè iustificati sunt, absque vlla omninò dubitatione apud semetipsos statuere se esse iustificatos, neminemq; à peccatis absolui, ac iustificari, nisi eum, qui certò credat se absolutum, & iustificatum esse, atq; hac sola fide absolutionẽ, & iustificationẽ perfici, quasi, qui hoc non credit, de Dei promissis, deque mortis, & Resurrectionis Christi efficacia dubitet; nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deque Sacramentorum virtute, & efficacia dubitare debet; sic quilibet dum seipsum, suamque propriam infirmitatẽ, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui nõ potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consequutum. Vnde dicitur in Canone decimo tertio.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionẽ peccatorum assequendam necessarium esse, vt credat certo, & absq; vlla hæsitatione propriæ infirmitatis, et in dispositionis, peccata esse sibi remissa, anathema sit. Rursus in Canone decimo quarto.

Si quis dixerit, hominem à peccatis absolui, ac iustificari ex eo quod se absolui, ac iustificari certò credat, aut neminem verè esse iustificatum, nisi qui credat se esse iustificatum, et hac sola fide absolutionem, et iustificationẽ perfici, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 10.

Iustitia accepta augetur per bona opera. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Iustificati, et amici Dei, ac domestici facti euntes de virtute in virtutem, renouantur, vt Apostolus inquit, de die in diem, hoc est, mortificando membra carnis suæ, et exhibendo ea arma iustitiæ in sanctificationem, per obseruationem mandatorũ Dei, et Ecclesiæ, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur, sicut scriptum est; *Qui iustus est, iustificetur adhuc*, & iterum; *Ne verearis vsq; ad mortem iustificari*, & rursus; *Videtis, quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum.* Hoc verò iustitiæ incrementum, petit sancta Ecclesia, cùm orat; *Da nobis Domine fidei, spei, & charitatis augmentum.* Vnde dicitur in Canone vigesimo quarto.

Si quis dixerit, iustitiam acceptam nõ conseruari, atq; etiam nõ augeri coram Deo per bona opera, sed opera, ipsa fructus solummodò et signa esse iustificationis adeptæ, non autẽ ipsius augendæ causam, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Iustificatus tenetur ad obseruantiam mandatorum. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Nemo quantumuis iustificatus, liberum se esse ab obseruatione mãdatorũ putare debet. Vnde dicitur in Canone vigesimo.

Si quis hominem iustificatum, et quantumlibet perfectũ dixerit non teneri ad obseruantiam mandatorum Dei, et Ecclesiæ, sed tãtum ad credendum; quasi verò Euangelium sit nuda, et absoluta promissio vitæ æternæ, sine conditione obseruationi mandatorum, anathema sit. Rursus in Canone vigesimo primo.

Si quis dixerit, Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse, vt Redemptorem, cui fidant, non etiam vt legislatorem, cui obediant, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Nemini sunt Dei præcepta ad obseruandum impossibilia. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Nemo temeraria illa, et à Patribus sub anathemate prohibita voce vti debet, Dei præcepta homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia; nam Deus impossibilia non iubet, sed iubẽdo monet, et facere quod possis, et petere, quod nõ possit, et adiuuat vt possis. Cuius mandata grauia non sunt; cuius iugum suaue est, et onus leue; qui enim sunt filij Dei Christum diligunt, qui autem diligunt eum, vt ipsemet testatur, seruant sermones eius, ꝙ vtiq; cum diuino auxilio præstare possunt. Vnde dicitur in Canone decimo octauo.

Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato, et sub gratia constituto esse ab obseruandum impossibilia, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Iusti in leuia peccata quandoque cadunt. Hoc dicit.

CAPVT XV.

Licet in hac mortali vita, quantũuis Sancti, et Iusti in leuia saltim, et quotidiana, quæ etiã venialia dicuntur peccata, quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti; nam iustorum illa vox est, et humilis et verax: *Dimitte nobis*

nobis debita nostra. n Vnde dicitur in Canone vigesimo tertio.

Si quis hominem semel iustificatum dixerit, amplius peccare nō posse, neq; gratiam amittere, atque ideò eum, qui labitur, et peccat, nunquam verè fuisse iustificatum, aut contra, posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, nisi speciali Dei priuilegio quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit.

SVPER CAPVT XV.

n § *Dimitte nobis debita nostra.* Cōcordat tex. in cap. vnum. 25. dist. cap. ad huc, et cap. quotidianis, de pœnit. dist. 3. et illud Matth. 6. et Luc. 11. versic. 4. *Dimitte nobis debita nostra.*

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Deus non deserit, nisi prius deseratur. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

Iusti ipsi eo magis obligatos ad ambulandū in via iustitiæ sentire debent, quo liberati iam à peccato, serui autem facti Deo sobriè, iuste, et pie viuentes proficere possint per Christum Iesum, per quem accessum habuerunt in gratiā istam Deus namq; sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Præter fidem, adhuc exhibitio bonorum operum requiritur ad iustitiam. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

Nemo sibi in sola fide blādiri debet, putans fide sola se hæredem esse constitutum, hæreditatemq; consequuturum; etiamsi Christo non cōpatiatur, vt & conglorificetur; nam & Christus ipse (vt inquit Apostolus) cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam, & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos dicens: *Nescitis, quod ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium; sic currite, vt cōprehendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum, sic pugno, non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitute redigo; ne fortè cū alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Item Princeps Apostolorum Petrus; *Satagite, vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis; hæc enim facientes non peccabitis aliquando.* Vnde dicitur in Canone decimo nono.

Si quis dixerit, nihil præceptū esse in Euangelio præter fidem cætera esse indifferentia, nec præcepta, neque prohibita, sed libera; aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Hæreticum est asserere iustum in omni bono opere peccare. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

Constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustū in omni bono opere saltem venialiter peccare; aut quod intolerabilius est, pœnas æternas mereri. Vnde dicitur in Canone vigesimo quinto.

Si quis in quolibet bono opere, iustum saltem venialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilius est, mortaliter, atque ideò pœnas æternas mereri, tantumq; ob id non damnari, quia Deus ea opera nō imputet ad damnationem, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 11.

Iustificatus non peccat, dum intuitu æternæ mercedis benè operatur. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

Errare constat eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitādo, & se se ad currendum in stadio cohortando cum hoc vt in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam, cum scriptum sit; *Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem.* Et de Moyse dicat Apostolus, quòd respiciebat in remunerationē. Vnde dicitur in Canone vigesimo sexto.

Si quis dixerit, iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare, & sperare æternam retributionem à Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si benè agendo, et diuina mandata custodiendo vsque in finem perseuerauerint, anathema sit. Rursus in Canone trigesimo primo.

Si quis dixerit, iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 12.

Nulli hominum licet sine speciali reuelatione certò statuere se esse de numero prædestinatorum. Hoc dicit.

CAPVT

CAPVT XX.

¶ NEMO quandiù in hac mortalitate viuitur de arcano diuinæ prædestinationis mysterio vsque adeò præsumere debet, vt certò statuat se omninò esse in numero prædestinatorum; quasi verum esset, quòd iustificatus aut amplius peccare non possit; aut si peccauerit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat; nam nisi speciali reuelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit. Vnde dicitur in Canone decimo quinto.

Si quis dixerit, hominem renatum,& iustificatum teneri, ex fide ad credendum se certo esse in numero prędestinatorum, anathema sit. Rursus in Canone decimo septimo.

Si quis iustificationis gratiam, non nisi prædestinatis ad vitam cõtingere dixerit; reliquos verò omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, vt potè diuina potestate prædestinatos ad malum, anathema sit.

Eadem sessione sexta, cap. 13.

De perseuerantiæ munere nemo sibi aliquid certi absoluta certitudine, sine speciali reuelatione polliceri debet. Hoc dicit.

CAPVT XXI.

¶ De perseuerentiæ munere, de quo scriptũ est; *Qui perseuerauerit vsque in finem, o hic saluus erit*; quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere, vt perseueranter stet, & eum, qui cadit, restituere, nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur; tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare; et reponere omnes debeant. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonũ, ita perficiet, operans velle, et perficere. Verũ tamen, qui se existimant stare, videant, ne cadant, et cum timore, ac tremore salutem suã operentur in laboribus, in vigilijs, in eleemosynis, in orationibus, et oblationibus, in ieiunijs, et castitate; formidare enim debent, scientes, quòd in spem gloriæ, et nondum in gloriam renati sunt, de pugna, quæ superest cum carne, cum mundo, cum diabolo; in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent dicenti; *Debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus; si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.* Vnde dicitur in Canone decimo sexto.

Si quis magnum illud vsq; in finem perseuerantiæ donum se certò habiturum absoluta, et infallibili certitudine dixerit, nisi hoc speciali reuelatione didicerit, anathema sit.

SVPER CAPVT XXI.

o § *Qui perseuerauerit vsq; in finem.* Concordat c. ex. in cap. suggestum 7. quæst. 1. et cap. nõ reuertebantur, de pœnit. dist. 2. et illud Matth. 10. versic. 22. et cap. 24. versic. 13. *Qui perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit.*

Eadem sessione sexta, cap. 15.

Quolibet peccato mortali amittitur gratia, sed non fides. Hoc dicit.

CAPVT XXII.

Aduersus hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones, et benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modò infidelitate, per quam et ipsa fides amittitur, sed etiam quocunq; alio peccato mortali, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti; diuinæ legis doctrinæ defendendo; quæ à regno Dei non solũ infideles excludit, sed et fideles quoq; fornicarios, adulteros, molles, masculorũ concubitores, fures, auaros, ebriosos, maledicos, rapaces, cæterosque omnes, qui lethalia committunt peccata; à quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abstinere possunt, et pro quibus à Christi gratia separantur. Vnde dicitur in Canone vigesimo septimo.

Si quis dixerit, nullum esse peccatũ mortale, nisi infidelitatis, aut nullo alio quantumuis graui, et enormi, præter quã infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti, anathema sit. Rursus in Canone vigesimo octauo.

Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul, et fidem semper amitti, aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet nõ sit viua, aut eum, quo fidem sine charitate habet, nõ esse Christianum, anathema sit.

De merito bonorum operum.

TITVLVS II.

In sessione sexta Concil. Trident. cap. 16.

Bonis operibus in gratia factis meretur quis vitam æternam. Hoc dicit.

CAPVT. I.

¶ Iustificatis hominibus, siue acceptam gratiam perpetuò cõseruauerint, siue amissam recuperauerint, proponẽda sunt Apostoli verba: *Abundate in omni opere bono, scientes quòd labor vester non est inanis in Domino. Non enim iniustus est Deus, a vt obliuiscatur operis vestri,*

stri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius. Et, *Nolite amittere confidentiā vestrā, quæ magnam habet remunerationem*; *atq; ideò benè operantibus vsque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita æterna, & tanquā gratia Filijs Dei per Christū Iesum misericorditer promissa, & tanquā merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda.* Hæc est enim illa corona iustitiæ, quam post suum certamen, et cursum repositā sibi esse aiebat Apostolus, à iusto iudice sibi reddendam, nō solùm autem sibi, sed & omnibus, qui diligunt aduentum eius. Cum enim ille ipse Christus Iesus tanquam caput in membra, et tanquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem influat, quæ virtus bona eorū opera semper antecedit, et comitatur, et subsequitur, et sine qua nullo pacto Deo grata, et meritoria esse possent, nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quominus plenè illis, quidē operibus, quæ in Deo sunt facta, diuinæ legi pro huius vitæ statu satisfecisse, & vitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeantur; cum Christus Saluator noster dicat: *Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum; sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Ita neq; propria nostra iustitia, tanquam ex nobis propria statuitur, neq; ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei; quæ enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhærentē iustificamur, illa eadem Dei est, quia à Deo nobis infunditur per Christi meritum. Vnde dicitur in Canone trigesimo secundo.

Si quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei, vt non sint etiam bona ipsius iustificati merita, aut ipsum iustificatū bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiā & Iesu Christi meritum, cuius viuum membrum est, fiunt, non verè mereri augmentū gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consequutionem, atq; etiam gloriæ augmentum, anathema sit.

De merito bonorum operum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Non enim iniustus est Deus.* Cōcordat tex. in cap. non est tam iniustus de pœnit. dist. 2. & illud ad Hebr. 6. vers. 10. *Non enim iniustus est Deus, vt obliuiscatur operis vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius.*

Eadem sessione sexta, cap. 16.

Propter opera meritoria non debet quis de propria virtute gloriari; sed diuinam bonitatem, ac seueritatem oportet semper ante oculos habere. Hoc dicit.

CAPVT II.

Licet bonis operibus in sacris literis vsque adeò tribuatur, vt etiā qui vni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christum eum, non esse sua mercede cariturum, & Apostolus testatur, id, quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternæ gloriæ pondus operari in nobis; absit tamen vt Christianus homo in se ipso, vel confidat, vel glorietur, & nō in Domino; cuius tanta est erga omnes homines bonitas, vt eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia in multis offendimus omnes, vnusquisq; sicut misericordiam, & bonitatem, ita seueritatem, & iudicium ante oculos habere debet, nec se ipsum aliquis, etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare; quoniā omnis hominum vita nō humano iudicio examinanda, & iudicanda est, sed Dei; qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo, qui, vt scriptum est reddet, vnicuique secundum opera sua. Vnde dicitur in Canone trigesimo tertio.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicā de iustificatione à sancta Synodo hoc præsenti decreto expressam, aliqua ex parte gloriæ Dei, vel meritis Iesu Christi Domini nostri derogari, & non potiùs veritatem fidei nostræ, Dei denique, ac Christi Iesu gloriam illustrari, anathema sit.

De Sacramentis in genere.

TITVLVS III.

In sessione septima Concil. Triden. in princ.

Referuntur Canones, quibus continetur doctrina Catholica pro Sacramentis in communi. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Ad consummationem salutaris de iustificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima sessione vnò omnium Patrum cōsensu promulgata fuit, consentaneum visum est de sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera iustitia vel incipit, vel cœpta augetur, vel amissa reparatur; propterea sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè cōgregata, præsidentibus in ea Apostolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa

circa sanctissima ipsa Sacramenta, hac nostra tempestate, tùm de damnatis olim à Patribus nostris hæresibus suscitatæ, tùm etiã de nouo adinuentæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiunt, sanctarum Scripturarum doctrinæ Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrũ consensui inhærendo, hos præsentes Canones statuendos, & decernendos censuit; reliquos, qui supersunt ad cœti operis perfectionẽ deinceps, diuino spiritu adiuuante, editura.

CANON I.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora quã septẽ, videlicet, Baptismum, Confirmationẽ, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremã Vnctionẽ, Ordinem, & Matrimonium, aut etiã aliqnod horum septem non esse vere, & propriè Sacramentum, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa nouæ legis Sacramenta, à Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia cæremoniæ sunt aliæ, & alij ritus externi, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, *a* vt nulla ratione aliud sit alio dignius, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua, & sine eis, aut eorũ voto, per solam fidem homines à Deo gratiã iustificationis adipisci, licèt omnia singulis necessaria non sint, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, hęc Sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse, anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantùm externa sint acceptæ per fidem gratię, vel iustitię, & notę quędam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, non dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper & omnibus, quantũ est ex parte Dei, etiam si ritè ea suscipiant, sed aliquando, & aliquibus, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, per ipsa nouę legis Sacramenta ex opere operato nõ conferri gratiam, sed solam fidem diuinę promissionis ad gratiã consequendam sufficere, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterẽ in anima, hoc est, signum quoddam spirituale, et indelebile, vnde ea iterari non possunt, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, *b* & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, ministrum, in peccato mortali existentem, *c* modò omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, seruauerit, non conficere, aut conferre Sacramentum, anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesię Catholicę ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut cõtemni, aut sine peccato, à ministris omitti, aut in nouos alios per quemcunq; Ecclesiarũ pastorem, mutari posse, anathema sit.

De Sacramentis in genere.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Esse inter se paria.* Concordat text. in cap. nihil, de consecratio. dist. 2. cum simili.

b ¶ *Christianos omnes in verbo* Concor. Conc. Carth. IIII. cap. 98. Concil. Constan. in cõdemnatio. art. 13. Ioan. Vviclef. & cap. circa ministrum, inf. pe pœnit. & remiss. cap. qnod attinet. inf. de extr. vnct. cap. si quis, inf. de sacro ord.

c ¶ *In peccato mortali existentem.* Concordat Concil. Constan. sess. 8. contra Vviclef. cap. remissionem. 1. q. 1. cap. circa ministrum, inf. de pœnit. & remis. cap. fin. 15. q. 8.

Item sessione vigesima prima, cap. 2.

Ecclesia in Sacramentorum dispensatione, quod magis expedire iudicauerit, statuere potest. Hoc dicit.

CAPVT II.

Declarat sancta Synodus, hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorũ dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum Sacramentorũ venerationi pro

rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire iudicauerit. Id autem Apostolus, non obscurè visus est innuisse, cum ait: *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*; atque ipsum quidam hac potestate vsum esse satis cōstat, cum in multis alijs, tùm ipso Sacramento Eucharistię, cum ordinatis nonnullis circa eius vsum: *Cætera*, inquit, *cùm venero, disponam.*

¶ Item sessione vigesima quarta, cap. 7. de refor.

Tam Episcopi, quàm Parochi administrantes aliquod Sacramentum tenentur illius vim, & vsum, prout opus fuerit, explicare. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Vt fidelis populus ad suscipienda Sacramenta, maiori cum reuerentia, atq; animi deuotione accedat; pręcipit sancta Synodus omnibus Episcopis, vt non solùm, cùm hęc per se ipsos erunt populo administranda, prius illorum vim, & vsum pro suscipientium captu explicēt, sed etiam idem à singulis parochis piè, prudenterque etiam lingua vernacula, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxta formā à sancta Synodo in catechesi singulis Sacramentis pręscribendā; quam Episcopi, in vulgarem linguā fideliter verti, atq; à parochis omnibus populo exponi curabunt.

De Baptismo, & eius effectu.

TITVLVS IIII.

In sessione quinta Concil. Triden. in princ.

Christi Domini meritum per Sacramentum Baptismi, tam adultis, quam paruulis applicatur. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Si quis Adæ peccatū, quod origine vnum est, & propagatione, nō imitatione transfusum omnibus, inest vnicuiq; proprium, vel per humanæ naturæ vires, vel per aliud remediū afferit tolli, quam per meritum, vnius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliauit, in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio, & redemptio, aut negat ipsum Christi Iesu meritum per baptismi Sacramentum in forma Ecclesiæ ritè collatū, tàm adultis, quàm paruulis applicari, anathema sit; quia non est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. vnde illa vox: *Ecce Agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi*, & illa: *Quicunque baptizati estis, Christum induistis.*

¶ Eadem sessione quinta, in princip.

Paruuli recenter nati baptizari debent in remissionem peccati originalis. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Si quis paruulos recentes ab vteris matrum baptizando; negat, etiam si fuerint à baptizatis parentibus orti, aut dicit in remissionem quidem peccatorum a eos baptizari, sed nihil ex Adā trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam; vnde fit consequens, vt in eis forma baptismatis in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur, anathema sit; quoniam non aliter intelligēdum est id, quod dixit Apostolus; *Per vnū hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*; nisi quemadmodū Ecclesia Catholica vbiq; diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorū, etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc com mittere potuerunt, ideò in remissionem peccatorū veraciter baptizantur, vt in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. *Nisi enim qui renatus fuerit* b *ex aqua, & Spiritu sancto, nō potest introire in regnū Dei.*

De Baptismo, & eius effectu.

SVPER CAPVT II.

a § *In remissionem quidem peccatorum.* Concordat Concil. Mileuit. cap. 2. Africanum, cap. 77. cap. placuit, de consec. dist. 4.

b § *Nisi quis renatus fuerit.* Concordat tex. in cap. filius, cap. non dubito, de consec. dist. 4. cap. debitum, cum seq. ext. eod. tit. Et illud Ioan. 3. vers. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.*

¶ Eadem sessione quinta, in princ.

Per gratiā baptismalem, totū id, quod verā peccati rationem habet, aufertur. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptismate cōfertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiā asserit, non

non tolli totum id,quod veram & propriã peccati rationem habet, sed illud dici tãtum radi, aut nõ imputari,anathema sit; in renatis enim nihil odit Deus, quia nihil est damnationis iis, qui verè consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem, qui non secundum carnem ambulant, sed veterem hominem exuentes, & nouum, qui secundum Deum,creatus est, *c* induentes,innocentes, immaculati, puri,innoxij, ac Deo dilecti effecti sunt,hæredes,quidẽ Dei, cohæredes autem Christi, ita vt nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur.

SVPER CAPVT III.

c § *Qui secundum Deum creatus est.* Concordat text. in cap. quomodo renouari, de pœn. dist.1. & illud ad Ephes.4.vers.24. *Induite nouum hominem,qui secundũ Deum creatus est.*

¶ Eadem sessione quinta, in princ.

In baptizatis remanet cõcupiscentia, quæ tamen non est verè,& propriè peccatũ. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Manere in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc sãcta Synodus fatetur,& sentit; quæ cũ ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus,sed vtiliter per Christi Iesu gratiã repugnantibus non valet; quinimò, qui legitimè certauerit, coronabitur. Hanc cõcupiscentia, quam aliquando Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat, Ecclesiam Catholicam nunquam intellexisse peccatũ appellari, quod verè, & propriè in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.

¶ Item sessione sexta, cap.4.

Exprimitur virtus, & effectus Baptismi. Hoc dicit.

CAPVT V.

Translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua,& Spiritu sancto,nõ potest introire in regnum Dei.* Vnde in sessione septima statuuntur sequentes Canones.

CANON I.

Si quis dixerit, baptismum Ioannis habuisse eadẽ vim *d* cũ baptismo Christi,anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, aquam veram et naturalem, *e* nõ esse de necessitate baptismi,atq; ideò verba illa Domini nostri Iesu Christi. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua,& Spiritu sancto,* ad metaphoram aliquam detorserit,anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit,in Ecclesia Romana,quæ omniũ Ecclesiarũ mater est, *f* & magistra,non esse verã de baptismi Sacramẽto doctrinã, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit baptismũ,qui etiam datur ab hæreticis *g* in nomine Patris, et Filij,et Spiritu sancti, cũ intentione faciẽdi,quod facit Ecclesia, non esse verum baptismũ, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit baptismũ,liberũ esse,hoc est, non necessarium ad salutem, *h* anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit baptizatum,non posse,etiam si velit, gratiam amittere quantumcunq; peccet, nisi nolit credere, anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, baptizatos per baptismum ipsum solius tantum fidei fieri,non autem vniuersæ legis Christi seruandæ, anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ vel scripta,vel tradita sunt, ita vt ea obseruare nõ teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, ita reuocandos esse homines ad baptismi suscepti memoriam, vt vota omnia,quæ post baptismum fiunt,vi promissionis, in baptismo ipso iam factæ irrita esse intelligant; quasi per ea et fidei, quam professi sunt detrahatur,et ipsi baptismo, anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post baptismum fiunt, sola recordatione, et fide suscepti baptismi,vel dimitti,vel venialia fieri, anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit verùm, et ritè collatum baptismum, iterandum esse illi, qui apud in fideles fidem Christi negauerit, cùm ad pœnitentiam conuertitur, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit,neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis arculo, anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, paruulos, eo quod actũ credendi non habent, suscepto baptismo, inter fideles computandos nõ esse, ac propterea,cum ad annos discretionis peruenerint,esse rebapti-

zandos; aut præstare, omitti eorum baptisma quam eos non actu proprio credentes, baptizari in sola fide Ecclesiæ, anathema sit.

CANON XIIII.

Si quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cum adoleuerint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarētur polliciti fuut, et vbi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos, nec alia interim pœna ad Christianam vitam cogendos, nisi vt ab Eucharistiæ, aliorūq; Sacramētorum perceptione arceantur, donec resipiscant, anathema sit.

SVPER CAPVT V.

d § *Habuisse eandem vim.* Concordat D. Aug. in Enchir. cap. 49. cap. aliud, et cap. non regenerabantur, de consec. dist. 4.

e § *Aquam veram, & naturalem.* Concordat tex. in cap. pœn. ext. eod. et cap. filius, et cap. nō dubito, de consec. dist. 4.

f § *Omnium Ecclesiarum mater est.* Concordat text. in cap. 1. 12. dist. et cap. rogamus. 24. q. 1. cap. fin. inf. de extre. vnctio. cum ibi allegatis.

g § *Qui etiam datur ab hæreticis.* Concordat Concil. Florent. in decretis Eugen. cap. dictum §. quod verò, cum duobus seq. 1. quæst. 1. Item S.D.N Pius Quintus probauit sententiā Congregationis Concilij, Caluinistarū baptismum verum esse, & ideò baptizati ab eis nō sunt iterum baptizandi; non enim Caluinistæ discesserunt ab Ecclesia circa baptismū, & seruant formam Ecclesiæ, sed non reliqua solemnia. Cæremoniæ supplendæ sunt in baptizatis, à Caluinistis, etiam in adultis, præuia ab iuratione hæresis, & reconciliatione.

h § *Non necessarium ad salutem.* Concordat text. in cap. nulla præter, de consec. distin. 4. & illud Ioan. 3. *Nisi quis renatus, &c.* vt supra.

De Sacramento Confirmationis.

TITVLVS V.

¶ In sessione septima Concilij Tridentini.

Referuntur tres Canones, quibus doctrina Catholica pro Sacramento Confirmationis continetur. Hoc dicit.

CANON I.

Si quis dixerit, cōfirmationem baptizatorū *a* otiosam cæremoniam esse, & nō potiùs verū & proprium Sacramentū; aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quandam, qua adolescentiæ proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, iniurios esse Spiritui sancto *b* eos, qui sacro confirmationis chrismati, virtutem aliquam tribuunt, anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, sanctæ confirmationis Ordinariū ministrū *c* nō esse solùm Episcopū, *d* sed quemuis simplicem Sacerdotē, anathema sit.

De Sacramento Confirmationis.

SVPER CAPVT I.

a § *Confirmationem baptizatorum.* Cōcordat tex. in cap. nullus ministrorū, de consec. dist. 4.

b § *Iniurios esse Spiritui sancto.* Cocordat tex. in cap. 1. & cap. 2. de consec. dist. 1.

c § *Confirmationis Ordinarium ministrū.* Concordat text. in cap. si quis omnes inf. de sacro. ord. cap. manus, de consec. dist. 5. Flor. in decre. Eugen. Euseb. Papa in epist. ad Episcopos Tusciæ. Melchia. in epist. ad Episcopos Hispan. Innoc. I. in epist. 1. c. 3. Concil. II. Hispal. c. 5. & 7.

d § *Non esse solum Episcopum.* Decla. Cardin. Episcopo chrismatis tantum conferendi causa ad loca suæ diœcesis accedente, laici vel Ecclesiarum Rectores ad illius impensas non tenentur. Etiam Abbates ex priuilegio Sedis Apostolicæ de consensu tamen Ordinariorum, hoc Sacramentum confirmationis cōferre possunt. Omnes Prælati inferiores exempti habētes iurisdictionē Episcopalem, si intra fines alicuius diœcesis sunt, tenentur accedere ad Episcopū, intra cuius limites existunt pro sanctis oleis. S.D.N. consultò respondit, non posse Abbates vti facultate conferendi sacro sanctum confirmationis chrisma, nisi Ordinarius loci consenserit, & quemadmodū, & quandiu placuerit ei. Qui verò est nullius diœcesis, habensq; iurisdictionē, vt supra, potest accersire, quē maluerit Catholicū Episcopū, pro ministrādo chrismatis Sacramento non obstante cap. 5. sess. 6.

De venerabili Eucharistiæ Sacramento.

TITVLVS VI.

In sessione decimatertia Concil. Trident. in princ.

Synodus Tridentina præsertim in votis habuit errores circa sacrosanctam Eucharistiam super seminatos stirpitus conuellere. Hoc dicit.

CAPVT I.

SACRO sancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congre-

congregata, præsidentibus in ea, sanctæ Sedis Apostolicæ Legato,et Nuntijs, etsi in eum finē non absque peculiari Spiritus sancti ductu, et gubernatione,conuenerit,vt veram,et antiquā de fide et Sacramentis doctrinam exponeret, et vt hęresibus omnibus,et alijs grauissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia misere nunc exagitatur,et in multas, ac varias partes scinditur, remedium afferret, hoc præsertim iam inde à principio in votis habuit, vt stirpitus côuelleret zizaniam execrabilium errorum,et schismatum, quam inimicus homo his nostris calamitosis temporibus in doctrina fidei, vsu, et cultu sacrosanctę Eucharistiæ super seminauit,quā alioqui Saluator noster in Ecclesia sua tanquam symbolum reliquit eius vnitatis, et charitatis,qua Christianos omnes inter se con iunctos,et copulatos esse voluit. Itaque eadem sacrosancta Synodus sanam,et synceram illam, de venerabili,hoc,et diuino Eucharistiæ Sacramento doctrinā tradens,quam semper Catholica Ecclesia,ab ipso Iesu Christo Domino nostro, et eius Apostolis erudita, atque à Spiritu sancto ille omnem veritatem in dies suggerente edocta retinuit, et ad finem vsq; sæculi conseruabit, omnibus Christi fidelibus interdicit, ne post hac de sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut pr̨edicare audeant,quam vt est hoc præsenti decreto explicatum, atque definitum.

Eadem sessione decima tertia, cap. 1.

In Sacramento Eucharistia, totus Christus verè, & realiter continetur. Hoc dicit.

CAPVT II.

Docet sancta Synodus, & aperte, ac simpliciter profitetur, in almo sāctæ Eucharistiæ Sacramento post panis, et vini consecrationem Dominū nostrū Iesum Christum verū Deum, atq; hominem verè realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri: nec enim hæc inter se pugnāt,vt ipse Saluator noster,semper ad dexteram Patris in cœlis assideat, iuxta modum existendi naturalem, et vt multis nihilominus alijs in locis sacramentaliter præsens sua substantia nobis ad sit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus possibilem tamen esse Deo,cogitatione per fidem illustrata assequi possumus, et constantissime credere debemus. Ita enim maiores omnes nostri quotquot,in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento disserērūt, apertissime professi sunt, hoc tamen admirabile Sacramētum,in vltima cœna Redemptorem nostrum instituisse, cùm post panis viniq; benedictionē, se suum ipsius Corpus illis præbere, ac suum sanguinē, disertis, ac præspicuis verbis testatus est; quæ verba *a* à sanctis Euangelistis commemorata,et à D. Paulo postea repitita cum propriam illam, et apertissimam significationē præseferent secundùm quam à Patribus intellecta sunt; indignissimum sane flagitium est, ea à quibusdam contentiosis, et prauis hominibus ad fictitios, et imaginarios tropos, quibus veritas carnis, et sanguinis Christi negatur, cōtra vniuersum Ecclesiæ sensum detorqueri, quæ tanquam columna,et firmamētum veritatis, hæc ab impijs hominibus excogitata commēta, velut Sathanica, detestata est, grato semper, et memore animo præstātissimum hoc Christi beneficium agnoscens. Vnde in Canone primo dicitur.

Si quis negauerit, in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento cōtineri verè, realiter,et substantialiter corpus, et sanguinem vna cum anima, et diuinitate Domini nostri IESV Christi, ac proinde totum Christum, sed dixerit tantummodo esse in eo, vt signo, vel figura, aut virtute, anathema sit.

De venerabili Eucharistiæ Sacramento.

SVPER CAPVT II.

a § *Qua verba.* Horum verborum meminerūt omnes Euangelistæ, ac etiam D.Paulus; videlicet Matth.cap.26.vers.26. Marc.cap.14.vers. 22.Luc.cap.22.vers.19. Ioan.cap.6.vers.25.et 1.Corinth.11.versic.24.

Eadem sessione decima tertia, cap. 2.

Quam plurimi sunt sacra Eucharistia fructus, & effectus, est enim Eucharistia memoriale Passionis Christi, atque spiritualibus animarum cibus, & antidotus; pignus præterea futura gloria, ac symbolum mystici Ecclesia corporis. Hoc dicit.

CAPVT III.

Saluator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorū, et in illius sumptione colere nos sui memoriā præcepit, *b* suamq; annuntiare mortem,donec ipse ad iudicādum mundum veniat. Sumi autē voluit Sacramētum hoc, tanquam spiritualem animarum cibum, quo alantur,et cōfortentur viuentes vita illius, qui dixit; *Qui manducat me,*

me, & ipse viuet propter me; & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, et à peccatis mortalibus præseruemur. Pignus præterea id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, et perpetuæ fœlicitatis; adeoque symbolum vnius illius corporis, cuius ipse caput existit, cuiq; nos tanquam membra arctissima fidei, spei, et charitatis, connexione astrictos esse voluit, vt id ipsum omnes diceremus, nec essent in nobis schismata. Vnde dicitur in Canone quinto.

Si quis dixerit, vel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alios effectus prouenire, anathema sit.

SVPER CAPVT III.

b ¶ *Colere nos sui memoriam præcepit.* Cōcordat tex. in cap. iteratur de cōsec. dist. 2. et illud Luc. 22. vers. 19. et 1. Corint. 11. versic. 24. *Hoc facite in meam commemorationem.*

Eadem sessione decima tertia, cap. 3.

Eucharistia etiam antequam à quo quam suscipiatur, sanctificandi virtutem habet, vt potè, quæ statim post consecrationem, vel ex vi verborum, vel ex vi naturalis connexionis, seu rationε hypostaticæ vnionis totum Christum verissimè continet. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Communem hoc quidem est sāctissimæ Eucharistiæ cum cæteris Sacramentis, symbolum esse rei sacræ, *c* & inuisibilis gratiæ formam visibilem; verum illud in ea excellens, & singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cū quis illis vtitur, at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante vsum est: nondum enim Eucharistiam de manu Domini Apostoli susceperant, cum vere tamen ipse affirmaret corpus suum esse quod præbebat. Et semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem verum Domini nostri corpus, verumq; eius sanguinem sub panis & vini specie vna cum ipsius anima, & diuinitate existere; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguinē sub vini specie, ex vi verborum, ipsum autē corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animaq; sub vtraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, *d* inter se copulantur; diuinitatē porrò propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypostaticam vnionem. Vnde dicitur in Canone quarto.

Si quis dixerit, peracta cōsecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse corpus & sanguinē Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in vsu, dum sumitur, non autem ante, vel post, & in hostijs, seu particulis consecratis, quæ post communionem reseruantur, vel supersunt, non remanere verum corpus Domini, anathema sit.

SVPER CAPVT IIII.

c ¶ *Symbolum esse rei sacræ.* Concordat tex. in cap. sacrificium, de consecratione dist. 2.

d ¶ *Non amplius moriturus.* Concordat tex. in cap. semel Christus, cap. iteratur, cap. singuli, cap. qui manducant, de cōsecrat. dist. 2. & illud Apost. ad Roman. 6. versic. 9. *Christus resurgens ex mortuis iam non moritur.*

Eadem sessione decima tertia, cap. 3.

Sub vna quaq; Eucharistiæ specie, & sub singulis eiusque speciei partibus continetur totus Christus. Hoc dicit.

CAPVT V.

Verissimum est tātundem sub alterutra specie, atque sub vtraque contineri, *e* totus enim & integre Christus sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte; totus itē sub vini specie, & sub eius partibus existit. Vnde dicitur in Canone tertio.

Si quis negauerit, in venerabili Sacramento Eucharistiæ sub vna quaque specie, sub singulis cuiusq; speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri, anathema sit.

SVPER CAPVT V.

e ¶ *Atque sub vtraque contineri.* Concordat tex. in cap. quamuis, infra, de cōmun. sub vtraque specie, cap. qui māducant, cap. qui inuitat, cap. singuli, de consecrat. dist. 2.

Eadem sessione decima tertia, cap. 4.

Ex vi consecrationis cōuertitur tota substantia panis in corpus Christi, & tota substātia vini in sanguinem; quæ conuersio cōuenienter appellatur transubstantiatio. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Quoniā Christus Dominus Redemptor noster, corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, vere esse dixit, ideò persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denuò sanctā

hæc

hæc Synodus declarat per cōsecrationem panis, & vini conuersionem fieri totius substantiæ *f* panis, in substātiam corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini, in substantiā sanguinis eius; quæ conuersio conuenienter, et propriè à sancta Catholica Ecclesia transubstantiatio est appellata. Vnde dicitur in Canone secundo.

Si quis dixerit, in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substātiam panis, & vini, vna cū corpore, & sanguine Domini nostri Iesu Christi, negaueritque mirabilem illam, & singularem cōuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini, quam quidem cōuersionem Catholica Ecclesia aptissime transubstantiatio appellat, anathema sit.

SVPER CAPVT VI.

f § *Conuersionem fieri totius substantiæ.* Concordat tex. in cap. panis, de consecrat. distin. 2. cap. cum Marthe. de celeb. Missa.

Eadem sessione decima tertia, cap. 5.

Eucharistiæ Sacramento cultus latriæ exhiberi debet. Hoc dicit.

CAPVT VII.

❧ Nullus dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto, latriæ cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibeant; neq; enim ideò minus est adorandum, quod fuerit à Christo Domino, vt sumatur institutū; nam illum eundem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem pater æternus introducens in orbem terrarū, dixit: Et adorēt eum omnes Angeli Dei; quem Magi procidentes adorauerunt, quem deniq; in Galilæa ab Apostolis adoratū fuisse, Scriptura testatur. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum, vnigenitum Dei filium, non esse cultu latriæ, etiam externo, adorandum, anathema sit.

Eadem sessione decima tertia, cap. 5.

Laudabile est Eucharistiam peculiari celebritate venerari, & in processionibus, vt adoretur circumgestare. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

❧ Declarat sancta Synodus, piè, & religiosè admodū in Dei Ecclesiam inductū fuisse hunc morem, vt singulis annis peculiari quodam, & festo die *g* præcelsum hoc, et venerabile Sacramentum singulari veneratione, ac solemnitatē celebraretur, atque in processionibus reuerenter, *h* & honorifice illud per vias, et loca publica circumferetur; æquissimū est enim sacros aliquos statutos esse dies, cū Christiani omnes singulari, ac rara quadā significatione gratos, et memores testentur animos, erga cōmunem Dominum, et Redemptorem, pro tam ineffabili, et plane diuino beneficio, quo mortis eius victoria, et triumphus representat; ac sic quidem oportuit victricem veritatē demendacio, et hæresi triumphum agere, vt eius aduersarij in conspectu tanti splendoris, et in tanta vniuersæ Ecclesiæ lætitia positi, vel debilitati, et fracti tabescant, vel pudore affecti, et confusi aliquando resipiscant. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum vnigenitū Dei filium, nō esse festiua peculiari celebritate venerandum; nec in processionibus, secūdum laudabilem, et vniuersalem Ecclesiæ sanctæ ritum, et consuetudinem, solemniter circumgestandum; vel nō publice vt adoretur, populo proponēdum, et eius adoratores esse idololatras, anathema sit.

SVPER CAPVT VIII.

g § *Peculiari quodam & festo die.* Concordat tex. in Clemen. vni de Reliq. et ven. Sanct.

h § *Vtque in processionibus reuerenter.* Decla. Cardin. Magis decet, solemnitas venerabilis Sacramenti celebretur in Cathedrali Ecclesia, quam in alia, ex eaq; sumi sanctissimum Sacramentū, et in processione per vias publicas circumferri, et ad eandē Ecclesiā referri, totiusq; rei agendæ auctoritas penes capitulum sit.

Eadem sessione decima tertia, cap. 6.

Reseruari debet in sacrario sancta Eucharistia, & ad infirmos honorifice deferri. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Consuetudo asseruādi in sacrario *i* sanctam Eucharistiā, adeò antiquā est, vt eam seculum etiam Niceni Concilij agnouerit; porrò deferre ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & et in hunc vsum diligenter in Ecclesijs conseruari, præter quam quod cum summa æquitatē, et ratione coniunctum est, tum multis in Concilijs præceptum inuenitur, et vetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus retinendum omninò salutarem hunc, et necessariū morem statuit. Vnde dicitur in Canone septimo.

Si quis

Si quis dixerit, non licere sacram Eucharistiam in sacrario reseruari, sed statim post consecrationē astantibus necessario distribuendā: aut non licere, *l* vt illa ad infirmos honorificè deferatur, anathema sit.

SVPER CAPVT IX.

i § *Consuetudo asseruandi in sacrario.* Cōcordat tex. in cap sane, de celebr. Missa, c. de cust. Eucha. cap. presbyter. de consecrat. dist. 2. et 1. Concil. Nicæ. cap. 14.

k § *Deferre ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos.* Cōcordat Concil. Rhem. cap. 2. Concil. Lateran. sub Innocent. III. cap. 26. cap. præsente, 93. dist. et Concil. Ancyra. cap. 6. Concil. I. Nicæn. cap. 12. Concil. IIII. Cathag. cap. 77. et 78. Agath. cap. 15.

l § *Aut non licere.* Decla. Cardin. Nō licet sanctam Eucharistiam ad ægrotantes deferre, qui morbi grauitate impediti sumere eam nō possunt, sed venerationis gratia soleant deosculari, vt si forte aliquo in loco talis est consuetudo, ea prorsus est tollenda, vel sic sacratissimū Sacramentum ad infirmos deferendum est, vt illud sumant; non vt adorent tantū, sicuti fit in aliquibus locis, quod Pius Quintus prohibuit.

Eadem sessione decima tertia, cap. 7.

Nullus sibi conscius peccati mortalis quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad Eucharistiam accedere debet; & oppositum pertinaciter asserentis excommunicantur. Hoc dicit.

CAPVT X.

Si nō decet ad sacras vllas functiones quempiā accedere, nisi sanctè: certe quo magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eo diligentiùs cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa plena formidinis verba *m* apud Apostolum legamus: *Qui manducat, & bibit indignè, iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini.* Quare cōmunicare volenti reuocandum est in memoriā eius præceptum. Probet se ipsum homo. *n* Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariā esse, vt nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumuis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiā accedere debeat. Quod à Christianis omnibus, etiam ab iis Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hoc sancta Synodus perpetuò seruandū esse decreuit, modo nō desit illis copia confessoris; quod si necessitate vrgente Sacerdos absque prævia confessione celebrauerit, quamprimum confiteatur. Vnde dicitur in Canone vndecimo.

Si quis dixerit, solam fidem esse sufficiētem præparationem ad sumēdum sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, anathema sit. Et ne tantum Sacramentum indignè, atque ideò in mortem, & condemnationem sumatur, statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quātumcunque etiam se contritos existiment, habitā copia confessoris, necessario præmittendā esse cōfessionem sacramentalē. Si quis autem contrariū docere, prædicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publicè disputando defendere præsumpserit, eo ipso excōmunicatus existat.

SVPER CAPVT X.

m § *Illa plena formidinis verba.* Relata. 1. Cor. 11. vers. 27. cap. quid ergo, cap. sancta, cap. sicut Iudas cap. timorem, de consec. dist. 2.

n § *Probet se ipsum homo.* Concordat tex. in c. quotidie, cap. qui scelerate, c. panem, de consec. dist. 2. & habetur. 1. Corint. 11. vers. 28.

Eadem sessione decima tertia, cap. 8.

Tripliciter potest Eucharistia manducari, vel sacramentaliter tantum, vel tantum spiritualiter sacramentaliter simul, & spiritualiter. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Quo ad vsum Eucharistiæ, rectè & sapienter Patres nostri tres rationes *o* hoc sanctū Sacramentum accipiendi distinxerunt. Quosdā enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, vt peccatores; alios autē spiritualiter, illos nimirum, qui voto propositum illum cælestem panem edentes, fide viua, quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & vtilitatem sentiunt. Tertio porro sacramentaliter simul, & spiritualiter, hi autē sunt, qui ita se prius probant, & instruunt, vt vestem nuptialem induti, ad diuinam hanc mensam accedant. Vnde dicitur in Canone octauo.

Si quis dixerit, Christum in Eucharistia exhibitum, spiritualiter tantum manducari, & nō etiā sacramentaliter, ac realiter, anathema sit.

SVPER CAPVT XI.

o § *Tres rationes.* Concordat tex. in cap. quid est, cū seq. cap. dupliciter, cap. in illo, de consec. distin. 2. August. contra Donatistas sæpe. Prosp. in lib. sententiarum.

Eadem

Eadem sessione decima tertia, cap. 8.

Laici à Sacerdotibus communionem accipere, Sacerdotes verò celebrantes se ipsos communicare debent. Hoc dicit.

CAPVT XII.

In sacramentali Eucharistię sumptione semper in Ecclesia Dei mos fuit, vt laici à Sacerdotibus cōmunionem acciperent: Sacerdotes autē celebrantes, se ipsos cōmunicarent, p qui mos tāquam ex traditione Apostolica descendens, iure, ac merito retineri debet. Vnde dicitur in Canone decimo.

Si quis dixerit, nō licere Sacerdoti celebranti se ipsum communicare, anathema sit.

SVPER CAPVT XII.

o § Celebrantes se ipsos cōmunicarent. Concordat tex. in cap. relatum, de consecrat. dist. 2.

Eadem sessione decima tertia, cap. 8.

Adhortantur Christi fideles ad panem hunc supersubstantialem frequenter suscipiendum. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogat, & obsecrat per viscera misericordiæ Dei nostri, vt omnes, et singuli, qui Christiano nomine censentur in hoc vnitatis signo, in hoc vinculo charitatis, in hoc cōcordiæ symbolo iam tandem aliquādo cōueniant, et concordent, memoresque tantæ maiestatis, et tam eximij amoris Iesu Christi Domini nostri, qui dilectam animam suam in nostræ salutis pretium, et carnē suam nobis dedit ad manducandum; hæc sacra mysteria corporis, et sanguinis eius ea fidei constantia, et firmitate, ea animi deuotione, ea pietate, et cultu credant, et venerentur, vt panem illum super substātialem frequenter suscipere possint, et is verè eis sit animæ vita, et perpetua sanitas mētis, cuius vigore confortati, ex huius miseræ peregrinationis itinere ad cœlestē patriā peruenire valeant, eundē panē Angelorū, q quem modo sub sacris, velaminibus edunt, absq; vllo velamine manducaturi. Vnde dicitur in Canone nono.

Si quis negauerit, omnes, et singulos Christi fideles r vtriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, s ad cōmunicandum, t iuxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ, anathema sit.

SVPER CAPVT XIII.

q § Eundem panem Angelorū. Concordat tex. in cap. re vera, cap. omnia, de consecr. dist. 2. et illud Psal. 77. vers. 25. *Panem Angelorum manducauit homo.*

r § Singuli Christi fideles. Concordat tex. in cap. omnis vtriusque sexus, de pœnit. et remiss. Concil. Lateran. sub Innocent. III. cap. 21.

s § Saltem in Paschate. Decla. Cardin. Quærebatur, stante priuilegio Minoribus, et alijs Religiosis concesso, vt omni tempore, præterquā in die Dominicæ Resurrectionis, possit ab illis Eucharistia sumi, an qui ab eis intra Dominicam in Albis Eucharistiam perceperunt, præcepto de quo in cap. omnis de pœnit. et remiss. satisfecerit? Cōgregatio die 23. Ianuarij 1586. cēsuit negatiuè, quia dict. cap. omnis sicut vult, vt quis proprio parocho cōfiteatur, ita à proprio etiam Eucharistiam sumi, et quis subdit, nisi de proprij Sacerdotis consilio duxerit, abstinēdum ab Eucharistia, ab eodem recipi debet Eucharistia; eius enim est destruere, cuius condere. l. vtl. C. de leg. Alexand. ibid. nu. 13. Eo magis, quia tunc Religiosi non poterant hoc Sacramentum ministrare. Card. in Clem. 1. nu. 2. de priu. Leo Decimus hoc eis concessit, sic Nauar. in Manua. cap. 17. nu. 52. Dubitatur rursum, an eis, qui infra dictum tempus, de manu parochi Eucharistiam acceperunt, et sic præcepto Ecclesiæ satisfecerunt, vel intentionem habent, prius quam labatur octaua Paschalis, de manu parochi eam sumere, licitum sit ipso Resurrectionis die de Religiosorū manu communicare? Congregatio censuit, die 23. Ianuarij 1586. id non esse licitum, cum sit expressè prohibitum. Nauar. vbi sup. In Paschate sumenda est Eucharistia in propria parochia, nec excusatur sumens in hebdomada sancta, vel immediatè post Pascha extra eam. Laici in Regularium Monasterijs inseruientes etiam ipsi Eucharistiā in propria parochia sumere debent.

t § Ad cōmunicandum. Decis. Card. 273. Congregatio Concilij censuit, non satisfacere præcepto Ecclesię eum, qui sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suscipit, ante, vel post diem Paschatis non de manu parochi, seu Regularium habentium à Sede Apostolica priuilegiū ministrandi hoc Sacramentum, præter quam in die Paschatis.

Item sessione vigesima prima, cap. 4.

Paruulis ante vsum rationis nō est necessaria sacramentalis Eucharistia cōmunio. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Sancta Synodus docet, paruulos vsu rationis carentes, nulla obligari necessitate, ad sacramentalem Eucharistiæ cōmunionem: si quidē per baptismi lauacrum regenerati, et Christo

incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt; neque ideò tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquãdo seruauit; vt enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, ita certè eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controuersia credendũ est. Vnde dicitur in Canone quarto.

Si quis dixerit, paruulis antequã ad annos discretionis peruenerint, necessariam esse Eucharistiæ communionem, anathema sit.

Item sessione vigesima secunda, cap. 6.

Laudatur frequens & quotidiana communio Sacramentalis. Hoc dicit.

CAPVT XV.

¶ Optaret sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis *a* fideles astantes nõ solum spirituali affectu, sed sacramẽtali etiam Eucharistiæ perceptione cõmunicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior perueniret.

SVPER CAPVT XV.

a ¶ *Vt in singulis Missis.* Decla. Card. Obstat Concilium Tridentinũ Episcopo volenti præscribere certa tẽpora, vt dies Dominicos, quartam & sextam feriam, quibus tantùm liceat viris laicis coniugatis negotiatoribus, & mulieribus, etiam nõ coniugatis sanctissimam Eucharistiam sumere, etiam ob irreuerentiam, quam potest quotidiana huius Sacramenti sumptio in suo diœcesi parere. Hoc fuit decisũ in mense Ianuarij, 1587. obstare. Quia antiquo tempore peracta cõsecratione, omnes astantes sumebant Eucharistiam, & ideò licitum est quotidie Eucharistiã sumere, cap. quotidie, de consecra. dist. 1. Quapropter exhortandi sunt fideles, vt sicut quotidie peccãt, ita quotidie medicinam accipiant, cap. si quotiescunque, de consecrat. distin. 2.

¶ Item sessione vigesima quinta, cap. 10. de regul.

Non licet Eucharistiã reseruare intra septa Monasterij Monialium. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

Quod sanctissimũ Christi corpus intra chorum, vel septa Monasterij Monialium, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus; non obstante quocunq; indulto, aut priuilegio.

De communione sub vtraque specie.

TITVLVS VII.

In sessione vigesima prima Concilij Triden. in princ.

Expedit doctrinam de cõmunione sub vtraq; specie explicare, & definire. Hoc dicit.

CAPVT I.

Sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea Apostolicæ Sedis Legatis, cũ de tremendo, & sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, varia diuersis in locis errorum monstra nequissimi dæmonis artibus circumferantur; ob quæ in nonnullis Prouincijs multi à Catholica fide, atq; obedientia videantur discessisse, censuit ea, quæ ad cõmunionem sub vtraq; specie, & paruulorũ pertinent hoc loco exponẽda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne post hac de ijs aliter credere, vel docere, vel prædicare audeant, quàm est his decretis explicatũ, atq; definitũ.

Eadem sessione vigesima prima, cap. 1.

Laici & clerici non conficientes nullo diuino præcepto obligantur ad Eucharistia Sacramentum sub vtraq; specie sumendum. Hoc dicit.

CAPVT II.

Sancta Synodus à Spiritu sancto, qui spiritus est sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & pietatis, edocta, atq; ipsius Ecclesiæ iudicium, & consuetudinem secuta, declarat, ac docet, nullo diuino præcepto laicos, & clericos non cõficientes, obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub vtraq; specie sumendum, nec vllo pacto, salua fide dubitari posse, quin illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat; nam, & si Christus Dominus in vltima cœna venerabile hoc Sacramentum in panis & vini speciebus instituit, & Apostolis tradidit, nõ tamen illa institutio, & traditio eo tendunt, vt omnes Christi fideles statuto Domini ad vtranq; speciem accipiendam astringantur; sed neq; ex sermone illo, apud Ioannẽ 6. rectè colligitur, vtriusq; speciei communionem à Domino præceptam esse, vtcunq; iuxta varias Sãctorum Patrum, & Doctorũ interpretationes intelligatur: namq;, qui dixit: *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* dixit quoque: *Si quis manduca-*

ducauerit ex hoc pane, viuet in æternū. Et qui dixit: *Qui mādúcat meam carnem, & bibit meū ſanguinem habet vitam æternam:* dixit etiam: *Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita*; & deniq; qui dixit. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinē, in me manet, & ego in illo*; dixit nihilominus. *Qui manducat hunc panem viuet in æternum.* Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit ex Dei præcepto, vel neceſſitate ſalutis, omnes & ſingulos Chriſti fideles, vtranq; ſpeciem ſanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti ſumere debere, anathema ſit.

Eadem ſeſſione vigeſima prima, cap. 2.

Eccleſia iuſtis ex cauſis decreuit laicos, & clericos non conficientes ſub altera tantum ſpecie communicare debere. Hoc dicit.

CAPVT III.

Agnoſcens ſancta mater Eccleſia ſuā in adminiſtratione Sacramentorum auctoritatem, licèt ab initio Chriſtianæ Religionis nō infrequens vtriuſq; ſpeciei vſus fuiſſet; tamen progreſſu temporis, latiſſimè iam mutata illa conſuetudine, grauibus, & iuſtis cauſis adducta, hāc conſuetudinem ſub vtraque ſpecie communicandi approbabit, & pro lege habēdam decreuit, quam reprobare, aut ſine ipſius Eccleſiæ auctoritate pro libito mutare non licet. Vnde dicitur in Canone ſecundo.

Si quis dixerit, ſanctam Eccleſiam Catholicam, non iuſtis rationibus adductam fuiſſe, vt laicos, atq; etiam clericos non conficientes ſub panis tantùm modo ſpecie communicare, aut in eo erraſſe, anathema ſit.

Eadem ſeſſione vigeſima prima, cap. 3.

Totus & integer Chriſtus, verumque Sacramentum etiam ſub altera tantùm ſpecie ſumitur. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Quamuis Redemptor noſter, in ſuprema illa cœna hoc Sacramentum in duabus ſpeciebus inſtituerit, & Apoſtolis tradiderit; tamen fatendum eſt, etiam ſub altera tātùm ſpecie totum, atque integrum Chriſtum, verumq; Sacramentum ſumi, ac propterea quoad fructū attinet, nulla gratia neceſſaria ad ſalutem eos fraudari, qui vnam ſpeciem ſolam accipiunt. Vnde dicitur in Canone tertio.

Si quis negauerit, totum & integrum Chriſtum, omnium gratiarum fontem & auctorem, ſub vna panis ſpecie ſumi, quia, vt quidā falsò aſſerunt, nō ſecundum ipſius Chriſti inſtitutionem ſub vtraq; ſpecie ſumatur, anathema ſit.

Item ſeſſione vigeſima ſecunda, in fin.

Proponuntur duo articuli ſuper conceſſione calicis, quorum determinatio refertur ad Summum Pontificem. Hoc dicit.

CAPVT V.

CVM ſancta Synodus ſuperiori ſeſſione duos articulos, alias propoſitos, & tunc nondū diſcuſſos, videlicet; An rationes, quibus ſancta Catholica Eccleſia adducta fuit, vt cōmunicaret laicos, atque etiam non celebrantes Sacerdotes, ſub vna panis ſpecie, ita ſint retinendæ, vt nulla ratione calicis vſus cuiquā ſit permittendus; & an ſi honeſtis, & Chriſtianę charitati conſentaneis rationibus cōcedendus alicui, vel nationi, vel regno calicis vſus videatur, ſub aliquibus conditionibus concedendus ſit, & quænam illæ ſint, in aliud tempus, oblata ſibi occaſione, examinandos, atque definiendos, reſeruauerit: nunc eorum pro quibus petitur, ſaluti optimè conſultum volens, decreuit, integrū negotium ad ſanctiſſimum Dominum noſtrum eſſe referēdum, prout præſenti decreto refert, qui pro ſua ſingulari prudētia id efficiat, quod vtile Reipublicæ Chriſtianæ, & ſalutare petentibus vſum calicis forè iudicauerit.

De celebratione Miſſarum, & diuinis officijs.

TITVLVS VIII.

In ſeſſione vigeſima ſecunda, Concil. Trident. cap. 1.

Oportuit nobis dari Sacerdos Chriſtus Dominus, qui poſſet omnes perfectè ſanctificare. Hoc dicit.

CAPVT I.

Quoniam ſub priori Teſtamēto, teſte Apoſtolo Paulo, propter Leuitici Sacerdotij imbecillitatem conſummatio nō erat, oportuit Deo Patre miſericordiarum, ita ordināte Sacerdotem alium ſecundum ordinem Melchiſedech ſurgere, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui poſſet omnes, quotquot ſanctificādi eſſent, conſummare, & ad perfectum adducere.

Eadem ſeſſione vigeſima ſecunda, cap. 1.

Miſſa eſt verum ſacrificium à Chriſto Domino poſt vltimam cœnam inſtitutum, quando

corpus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, eorumque in sacerdotio successoribus, vt offerrent, praecipit. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Deus & Dominus noster IESVS Christus, & si semel se ipsum in ara Crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, vt aeternam illic redemptionē operaretur, quia tamen per mortem Sacerdotium eius extinguendum non erat, in coena nouissima, qua nocte tradebatur, vt dilectae sponsae suae Ecclesiae inuisibile, sicue hominum natura exigit, relinqueret sacrificiū, quo cruentum illud semel in Cruce peragendū repraesentaretur, eiusq; memoria in finem vsq; saeculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quae à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur: Sacerdotem secūdum ordinem Melchisedech, se in aeternum cōstitutū declarant, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo patri obtulit, ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc noui testamenti Sacerdotes constituebat, vt sumerent, tradit, & eisdē eorumq; in sacerdotio successoribus, vt offerrent, praecepit per haec verba: *Hoc facite in meam commemorationem:* vti semper Ecclesia Catholica intellexit, & docuit; nam celebrato veteri Pascha, quod in memoriam exitus de Aegypto multitudo filiorum Israel immolabat, nouū instituit Pascha se ipsum ab Ecclesia per Sacerdotes sub signis visibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, eripuitque de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum & proprium sacrificium, aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari, anathema sit. Rursus in Canone secundo.

Si quis dixerit, illis verbis: *Hoc facite in meā commemorationē,* Christum nō instituisse Apostolos, Sacerdotes; aut non ordinasse vt ipsi aliique Sacerdotes offerrent corpus & sanguinem suum, anathema sit.

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 1.

Missa sacrificium fuit Prophetarum oraculis praedicatum, & veterum sacrificiorum imaginibus adumbratum. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ MISSA quidem illa munda oblatio est, quae nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest; quam Dominus per Malachiā nomini suo, quod magnum futurū esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam praedixit; & quam non obscurè innuit Apostolus Paulus Corinthijs scribens, cùm dicit, nō posse eos, qui participatione mensae daemoniorū polluti sunt, mensae Domini participes fieri; per mensam altare vtrobiq; intelligens. Haec denique illa est, quae per varias sacrificiorum, naturae, & legis tempore, similitudines figurabatur; vt potè, quae bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium consummatio, & perfectio complectitur.

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 2.

Sacrificium Missae est verè propiciatoriū non solum viuis, verum etiam defunctis in purgatorium existentibus; nec ex hoc quicquā Passioni Christi derogatur. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Quoniam in diuino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem illem Christus continetur & incruentè immolatur, qui in ara Crucis semel se ipsum cruentè obtulit; docet sancta Synodus sacrificium istud vere propitiatorium esse; per ipsumque fieri, vt, si cum vero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac poenitētes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiā, & donum poenitentiae concedens, crimina, et peccata, etiam ingentia dimittit. Vna enim eademq; est hostia, idemq; nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tūc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius quidem oblationis, cruentae inquam, fructus per hanc incruentam vberrimè percipiuntur, tātùm abest, vt illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non solū pro fidelium viuorum peccatis, poenis, satisfactionibus, et alijs necessitatibus, sed et pro defunctis in Christo, nondum ad plenū purgatis, ritè iuxta Apostolorum traditionem offertur. Vnde dicitur in Canone tertio.

Si quis dixerit, Missae sacrificium tātùm esse laudis, et gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificij in Cruce peracti, non autem propiciatoriū, vel soli prodesse sumenti; neque pro viuis, et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus, et alijs necessitatibus offerri debere, anathema sit. Item in Canone quarto.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio, in Cruce peracto per Missae sacrificium, aut ille per hoc derogari, anathema sit.

Eadem

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 3.

Missæ sacrificium soli Deo offertur, & si id fiat in honorem Sanctorum ad impetrandum eorum patrocinia. Hoc dicit.

CAPVT V.

Quamuis in honorem,& memoriam sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit; non tamen illis sacrificium offerri docet; sed Deo soli,qui illos coronauit; vnde nec Sacerdos dicere solet: Offero tibi sacrificium Petre,vel Paule; sed Deo de illorum victorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat, vt ipsi pro nobis intercedere dignētur in cęlis,quorum memoriam facimus in terris. Vnde dicitur in Canone quinto.

Si quis dixerit,imposturam esse,Missas celebrare in honorem sanctorum, et pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit, anathema sit.

Eadem sessione vigesima secunda, cap.4.

Canon,qui inter Missarū solemnia profertur, pijssimè ab Ecclesia institutus est. Hoc dicit.

CAPVT VI.

¶ CVM sancta sanctè administrari conueniat, sitque hoc omnium sanctissimum sacrificium, Ecclesia Catholica,vt digne reuerēterq; offerretur, ac perciperetur, sacrum Canonem multis ante seculis instituit, ita ab omni errore purum,vt nihil in eo contineatur,quod non maximè sanctitatem,et pietatem quandam redoleat, mentesq; offerentium in Deum erigat. Is enim cōstat cū ex ipsis Domini verbis, tùm ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum pijs institutionibus. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis dixerit Canonem Missę errores continere,ideòq; abrogandum, anathema sit.

Eadem sessione vigesima secunda, cap.5.

Commendantur ritus & cæremoniæ, quibus Ecclesia vtitur in Missarum celebratione. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ CVM natura hominum ea sit, vt nō facilè queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli: propterea pia mater Ecclesia ritus quosdā, vt scilicet quædam summissa voce, alia verò elatiore in Missa pronuntiarētur,instituit,cæremonias itē adhibuit, vt mysticas benedictiones, lumina, thymiamata,vestes, aliaque id genus multa ex Apostolica disciplina,et traditione,quo et maiestas tanti sacrificij cōmendaretur, et mentes fidelium per hęc visibilia religionis,et pietatis signa,ad rerum altissimarum,quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur. Vnde dicitur in Canone septimo.

Si quis dixerit, cæremonias,vestes,et externa signa,quibus in Missarū celebratione Ecclesia Catholica vtitur,irritabula impietatis esse, magis quàm officia pietatis,anathema sit.Item in Canone nono.

Si quis dixerit, Ecclesiæ Romanæ ritū,quod summissa voce pars canonis, et verba consecrationis proferuntur, damnandum esse, anathema sit.

Eadem sessione vigesima secunda, cap.6.

Missæ, in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat,licitæ sunt,& communes censeri debent. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Sacro sancta Synodus Missas illas in quibus solus Sacerdos sacramentaliter communicat, vt priuatas,et illicitas minimè damnat,sed probat, atque adeò commendat. *a* Siquidem illæ quoque Missæ vere communes censeri debent partim, quod in eis populus spiritualiter communicet,partim verò,quod à publico Ecclesiæ ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus,qui ad corpus Christi pertinent,celebrentur. Vnde dicitur in Canone octauo.

Si quis dixerit, Missas,in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat,illicitas esse, ideòq; abrogandas, anathema sit.

SVPER CAPVT VIII.

a ¶ *Probat, atque adeò commendat.* Concordat Fabianus Papa in cap. & si non, de consecrat. dist. 1.et Concil.Eliuer.in cap.omnis homo, de consec.dist.2.et Concil.I.Tole.c.13. dum probat certis quibusdā tēporibus cōmunicantes.

Eadem sessione vigesima secunda, cap.7.

Aqua miscenda est vino in calice offerendo ex præcepto Ecclesiæ. Hoc dicit.

CAPVT IX.

¶ Monet sancta Synodus,pręceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, vt aquam vino in calice offerendo miscerent, *b* tùm quod Christum Dominum ita fecisse credatur,tùm etiā,quia è latere

latere eius aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur;& cum aquæ in Apocalypsi Beati Ioannis populi dicantur; ipsius populi fidelis cum capite Christo vnio repræsentatur. Vnde dicitur in Canone nono.

Si quis dixerit, aquam non miscendam esse vino in calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem, anathema sit.

SVPER CAPVT IX.

b ¶ *In calice offerendo miscerent.* Concordat Concil.Carthag.cap.24.& Cõcil.III. Brachar. cap.1.ex Cyprra.lib.2.epist.3.

Eadem sessione vigesima secunda, cap.8.

Non expedit Missam vulgari passim lingua celebrari; tenentur nihilominus pastores, ex ijs, quæ in Missa leguntur, interdum aliquid exponere. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem, non tamen expedire visum est Patribus, vt vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem retento vbique cuiusq; Ecclesiæ antiquo, & à sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum matre, & magistra probato ritu, ne oues Christi esuriant, nevè paruuli panem petant, & non sit, qui frangat eis, mandat sancta Synodus pastoribus, & singulis curam animarũ gerentibus, vt frequẽtet inter Missarum celebrationẽ, vel per se, vel per alios ex ijs quæ in Missa leguntur, aliquid exponant, atque inter cætera sanctissimi huius sacrificij mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis,& Festis. Vnde dicitur in Canone nono.

Si quis dixerit, lingua tantũ vulgari Missam celebrari debere, anathema sit.

Eadem sessione vigesima secunda, in decre. de obseru.

Maxima cura adhibenda est, vt Missæ sacrificium cũ omni puritate peragatur. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Quanta cura adhibenda sit, vt sacrosanctũ Missæ sacrificium omni religionis cultu, ac veneratione celebretur, quiuis facilè existimare poterit, qui cogitauerit, maledictum in sacris literis eum vocari, qui facit opus Dei negligenter; quod si necessariò fatemur nullum aliud opus adeò Sanctum ac Diuinum à Christi fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium, quo viuifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur; satis etiã apparet omnem operam,& diligentiã in eo ponendam esse, vt quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia,& puritate, atque exteriori deuotionis, ac pietatis specie peragatur.

Eadem sessione vigesima secunda, in decre. de obser.

Ordinarij tenentur prohibere ea, quæ ab huius sacrificij dignitate aliena sunt; videlicet, quæ auaritia, vel irreuerentia, vel superstitio induxit. Hoc dixit.

CAPVT XII.

¶ CVM multa iam siue temporum vitio, siue hominũ incuria, & improbitate irrepsisse videantur, quæ à tanti sacrificij dignitate aliena sunt, vt ei debitus honor, & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi ædificationem restituatur; decernit sancta Synodus, vt Ordinarij locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulò curent, ac teneantur, quæ vel auaritia, *c* idolorum seruitus, vel irreuerentia, *d* quæ ab impietate vix seiuncta esse potest, vel superstitio veræ pietatis falsa imitatrix, induxit.

SVPER CAPVT XII.

c ¶ *Auaritia.* Decla.Cardin.Hæc auaritia non solùm arcenda est, ab eo, qui celebrat, sed ab ijs etiam, qui à celebrante aliquid exquirunt, vt illi faciant licentiam celebrandi.

d ¶ *Irreuerentia.* Declarat Card. Vbi est consuetudo, quod Sacerdos ornamentis sacerdotalibus indutus, eleemosynã quærat, & pacem offerat illã S.D.N. censuit tolerandã. ¶ Sacerdoti celebranti oblationẽ,& eleemosynã accipere liceat, dummodò apud altare maneat, ne per eleemosynã vagetur, quæ vagatio hic specialiter tollitur, de obseruand. & euitand. in celebratione Missæ. ¶ Parochus autem Ecclesiam circumire potest. At simplex Sacerdos, nec ad populum se vertere, nec Ecclesiam circumire potest. Ita Congregatio facto verbo cum sanctissimo censuit.

Eadem sessione vigesima secunda, in decre. de obser.

Omnis turpis quæstus pro Missis celebrandis caueri debet, & ab Episcopis prohiberi. Hoc dicit.

CAPVT

CAPVT XIII.

¶ Vt multa paucis cōprehendantur; in primis quod ad auaritiam pertinet, cuiusuis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro Missis nouis *e* celebrandis datur; necnon importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones, *f* potiùs quàm postulationes, aliaque huiusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certè à turpi quęstu non longè absunt, Episcopi, omninò prohibeant.

SVPER CAPVT XIII.

e ¶ *Pro Missis nouis.* Decla. Gardin. Qui Missas nouas celebrant, possunt se tantùm in medio altaris ad populum vertere, et oblationes sponte factas recipere, non autem circumire Ecclesiam hac de causa.

f ¶ *Illiberales eleemosynarum exactiones.* Declarat Cardin. Potest accipi eleemosyna inter partes stabilita, pro Missis celebrandis, et promittens soluere potest cōueniri. Caiet. in sum. verb. simonia, regul. 5. et Soto de iust. et iur. lib. 9. quæst. 6.

Eadem sessione vigesima secunda, in decre. de obser.

In Missarum celebratione omnis irreuerentia vitari debet, tam ex parte celebrantis, quàm ex parte loci, & etiam ex parte interessentium. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Vt irreuerentia vitetur, singuli Episcopi in suis diocesibus interdicant, ne cui vago, et ignoto, Sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publicè, et notoriè criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse, permittant, nè ve patiantur, *g* priuatis in domibus, *h* atque omninò extra Ecclesiam, *i* & ad diuinum tantùm cultum dedicata oratoria, *k* ab eisdem Ordinarijs designanda, et visitanda, sanctum hoc sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscunq; peragi, *l* ac nisi prius, qui intersint, decenter composito corporis habitu, declarauerint, se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solum corpore, adesse.

SVPER CAPVT XIIII.

g ¶ *Ne ve patiantur.* Cōcordat Conciliū Laudic. cap. 58. Concil. II. Carthag. cap. 9. cap. sicut, cū sequentibus, c. hic ergò, c. nullus presbyter. c. clericos. de consecr. dist. 1. et Anacle. epist. 1. in

h ¶ *Priuatis in domibus.* Declarat Gardin. Facultatem celebrandi in priuatarum domorum oratorijs, ab Apostolica Sede emanatam, Episcopus impedire non potest, verum oratoria ipsa visitare ei permittitur, et corrigere, quidquid corrigendū inuenerit, licentias autem ab antecessoribus Ordinarijs concessas reuocare, aut limitare eius arbitrio permittitur. ¶ An posśit Ordinarius restringere licētias iam concessas celebrari faciendi in priuatis oratorijs, vigore huius decreti? Congregatio censuit nō posse, si huiusmodi licentiæ concessæ sint à Sede Apostolica, sed debere earum formam obseruare, visitando tantùm hæc oratoria, si decenti in loco, ornataq; sint, quod si licentiæ ab Episcopis concessæ sunt, posse eas restringere, prout cōuenire videbitur. ¶ Licētia celebrandi Missam in oratorio alicuius loci, reuocare non potest sine causa.

i ¶ *Atque omnino extra Ecclesiā.* Decis. Card. 38. Cōgregatio Concilij declarauit, caput vnicum de obseruādis, et euitandis in celebratione Missæ, sessione vigesima secunda in ea parte, in qua disponitur extra Ecclesiam, et ad diuinum tantùm cultum dedicata oratoria sacrificium Missæ celebrari non debere, non derogasse priuilegio introducto in fauorem Episcoporum, per cap. vlt. de priuileg. in 6.

k ¶ *Dedicata oratoria.* Declarat Gardin. In oratorijs, extra Ecclesiā dedicatis celebrare liceat, dummodò nullum parochiæ damnū inferatur. ¶ In priuatis oratorijs celebrandi facultas ab Episcopo concedi non potest, quod procedit etiam in locis destinatis, oratorij formam non habētibus. ¶ Idem de Principū domibus censendum est, nam hoc casu illæ priuatæ censentur, idem de palatijs Baronorum. ¶ Ordinarij arbitrio permittit Pontifex, personarum, & infirmitatis, qualitate pensata, vt pro infirmorū commoditate, in priuato oratorio, vel altari ad hoc deputato facultatem celebrandi concedat. ¶ Ordinarius debet dare licentiā Marchionissæ, vt possit facere celebrari Missam in oratorio, quod propter ætatis, et valitudinis incommoda in aula sui palatij honesto, et opportuno loco ad sacræ Missæ vsum extruendū curauit, quod occlusum teneat, sicuti sacrificij, quod ibi agendum est, dignitas postulat. Sic responsum fuit Archiepiscopo Ianuensi. ¶ In priuatis domibus non debet permitti, vt Missæ celebrētur, nisi pro necessitate, et tunc in oratorio fieri debet, aut altari ad diuinum cultum dedicato. ¶ Literis Archiepiscopi Ianuensis querentis, quid agendum sibi esset, in praua Ianuensium cōsuetudine, qui tam ægri, quàm valentes passim contra decreta Concilij Tridentini Missas domi audiunt? Visum est respondendum, vt nemini, qui posśit ad Ecclesiam ire, id per-

id permittat. In casu tamen necessitatis concedat arbitrio suo, modò celebretur in oratorio, vel altari ad id ministerium constituto. ¶ Infans nobilissima mulier Portugaliæ, cùm per consuetudinem nō posset ipsa, nec eius familia exire domo ad Missā, an possit et liceat sibi, et familiæ in oratorio audire? Concessum id fuit sine tamen pręiudicio parochiæ.

Licentia celebrandi Missam in oratorio, vel Ecclesia de nouo fabricata dari non debet, nisi cum clausula, saluo iure, et sine præiudicio Ecclesiæ parochialis. Hoc tamen pręiudicium intelligitur in ijs, quæ spectant ad Sacramentorum administrationem, et ad alia, quæ ipsi parochiæ de iure debita attinent. In alijs verò non. Oratorium ab Ordinarium visum, atque recognitum, si existimetur idoneum, in quo honor, et cultus Deo tribuatur, quod Missæ sacrificium requirit, debet ab eodem Oratorio, si adsit aliqua legitima causa permitti, vt in eodem Missa celebretur.

l § *Quibuscunque peragi.* Declaratio Cardin. Fuit dubitatū, an hoc decretū scilicet de Missis in priuatis domibus sit derogatum Episcopo priuilegiū, de quo in cap. vltimo, de priuilegijs in 6. fuit ab omnibus Cardinalibus die 1586. decisum negatiuè, quia intētio Concilij est tolleri abusus, & in Episcopis non est abusus, cum fiat ex causa, vt quotidie Missam audiant, dicto capite vltimo, quam non audirent, si illa priuilegia Episcopi derogarentur.

Fuit etiam dubitatū, an possint vti isto priuilegio Episcopi propter valitudinē? Fuit ab omnibus decisum, vt prima affirmatiuè; quia profectionis, & valetudinis causa æquiparātur. ¶ Eodē priuilegio possunt vti Episcopi, ex vrgenti periculo, nam & per caput concedimus; de consecrat. distinct. 1. conceditur Missę celebratio propter necessitatem extra Ecclesiam. ¶ Rursus fuit dubitatum, stante declaratione alias edita à sacra Congregatione, quod licentia celebrandi in priuatis oratorijs sit petenda à Sede Apostolica, an Episcopus non valens commodè accedere ad Ecclesiam, possit absq; dicta licētia domi celebrare, vel celebrare sibi facere? Et fuit decisum dicta die, quod sic, ex cap. Missarum solemnia, de consecrat. distin. 1. ¶ Rursus quærebatur, an stāte prædicta declaratione, quod licentia est petenda à Sede Apostolica, an Episcopus possit concedere alijs? & fuit decisum negatiuè, ex hoc textu, & ex dicta declaratione, ad tollendum abusus, licet de iure possit, dict. cap. Missarum solemnia.

Eadem sessione vigesima secunda, in decre. de obseru.

Musica lasciua, ac seculares omnes actiones ab Ecclesijs arceri debent. Hoc dicit.

CAPVT XV.

¶ Ab Ecclesijs musicas eas, vbi siue organo, siue cantu lasciuum, aut impurum aliquid miscetur; item seculares omnes actiones, vana, atq; ideò profana colloquia, deambulationes, strepitus, *m* clamores arceant Episcopi; vt domus Dei, verę domus orationis esse videatur, ac dici possit.

SVPER CAPVT XV.

m § *Deambulationes, strepitus.* Decla. Cardin. Iudices etiam Ecclesiastici, qualis est Vicarius cum adiunctis, non possunt intra corpus Ecclesiæ iudicium exercere, vt infra cap. 6. sess. 25. de reformatione.

Eadem sessione vigesima secunda, in decreto de obseru.

Ordinarij edicto & poenis propositis cauere debet, ne vlla intersit superstitio, in Missarum celebrationibus. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

¶ Ne superstitioni locus aliquis detur, edicto & pœnis propositis caueant Ordinarij, ne Sacerdotes alijs quàm debitis horis *n* celebrent, neve ritus alios, aut alias cæremonias, & preces in Missarum celebratione *o* adhibeant, præter eas, quæ ab Ecclesia, probatæ, ac frequenti, & laudabili vsu receptæ fuerint. Quarundā verò Missarum, & candelarum certum numerum, qui magis à superstitioso cultu, quā à vera Religione inuentus est, omninò ab Ecclesia remoueant; doceantque populum, quis sit, & à quo potissimū proueniat sanctissimi huius sacrificij tam pretiosus, ac cælestis fructus. Moneant *p* etiam eundem populum, vt frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, *q* & maioribus festis accedat. *r*

SVPER CAPVT XVI.

n § *Debitis horis.* Decla. Cardin. Ante diem & horis indebitis celebrari nulli liceat, etiam vigore priuilegiorū à Sede Apostolica ante Concilium Tridentinum concessorum. ¶ An autem Regulares possint Dominicis diebus dicere Missas, nisi prius in Ecclesia maiori fuerit cantatum Præfatium? Congregatio censuit, nullo decreto Concilij id sancitum esse, & ne processiones faciant extra claustra, vel publicas monitiones, seu quasuis Bullas publicēt, sine Episcopi licentia, sic declarauit Congregatio illud oppositū enim est contra Bullam cœnæ Domi-

ni,

mi, & alias cõstitutiones Pontificum. ¶ Placuit confirmari Florentiæ confraternitati, Sancti Francisci, & Beatæ Mariæ Magdalenæ, facultatem celebrandi Missam ante lucem, sed ita, vt Missa nõ incipiatur, nisi duabus horis ante Solis ortum. ¶ Prælatis, capellanis, clericis, fratribus, alijsq; superioribus mandat Pius Quintus in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub suæ indignationis, ac perpetuæ suspensionis à diuinis pœnis, vt deinceps Missas vespertino tempore licentiarum à maiori Pœnitẽtiario obtentarũ, aut aliarum facultatum, siue quouis alio prætextu celebrare, vel celebrari facere, non præsumant. Et hæc sancta constitutio Pij Quinti habetur in Bullario.

o § *Et preces in Missarum celebratione.* Decla. Cardin. Licet nouæ, & non receptæ preces in Missa prohibeantur, non tamen calculatoriè; dummodò ob illas nihil omittatur in Missa. ¶ Per hæc etiam verba non prohibetur, quin vbi consuetudo viget, vulgare sermone dici posśint.

p § *Moneant.* Decla. Cardin. Populus monendus est, vt Dominicis diebus, & festis maioribus in suis Parochijs Missas audiat, non tamen est ad id per censuras Ecclesiasticas cogendus. ¶ Sed neque pœnis, neque mulctis possit Episcopus populum adstringere, neque in casu notabilis negligentiæ, aut contumaciæ, non modò vt populus accedat ad audiendam Missam, & sacram concionem ad Ecclesiam parochialem, sed etiã pueri cogi non possunt ad discendam doctrinam Christianam ibidem.

q § *Ad suas parochias saltem diebus Dominicis.* Declarat Cardin. Circa excommunicationẽ ferendam in eas, quibus diebus Dominicis non accedunt ad matricem, vel parochialem Ecclesiam pro Missa audienda. Cõgregatio censuit, hanc pęnam excommunicationis, nullo decreto Concilij impositam fuisse, sed tãtùm iniunctum Episcopis, vt moneant populum, vt frequẽter ad suas parochias saltem diebus Dominicis, & maioribus festis accedat, vt loquitur in præsenti cap. Item moneant populum diligenter teneri vnumquemq; parochię suę interesse, vbi commode id fieri potest, ad audiendũ verbum Dei, vt loquitur sess. 24. cap. 4. ¶ De Rectore Monoculo, qui vult se dari Religioni, & celebrare Missam, negatum est, qui captus toto oculo; neque huius dispositionis reperitur exemplum, ne scandalo populo sit.

r § *Et maioribus festis accedat.* Concordat tex. in cap. in Dominicis, cum seq. 9. q. 2. cap. 2. de paroch. Concil. Agat. cap. 21. et 63.

Eadem sessione vigesima secunda, in decreto de obseru.

Ordinarijs locorum conceditur facultas constituendi ea omnia, quæ huic sacrificio congruere videbuntur. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

Hæc omnia, quæ summatim enumerata sunt omnibus locorũ Ordinarijs; ita proponuntur, vt non solùm ea ipsa, sed quæcunq; alia ad sacrosancti huius sacrificij reuerentiam pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, vt Delegatis Sedis Apostolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, statuant, atq; ad ea inuiolatè seruanda, censuris Ecclesiesticis, alijsque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant; non obstantibus priuilegijs, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscunque. f

SVPER CAPVT XVII.

f § *Ac consuetudinibus quibuscunque.* Decis. Cardin. 278. Pro parte Episcopi Salmanticensis Ecclesiæ à sacra rituũ Congregatione quæsitum fuit, an cæremoniale Episcoporũ nuper editum, tollat immemorabiles Ecclesiarũ consuetudines. Eadem sacra rituum Congregatio, respondit, vt aliàs sæpè, cæremoniale pręceptũ tollere abusus, non autem immemorabiles Ecclesiarum consuetudines, maximè si consuetudo immemorabilis legitimè præscripta sit.

Item sessione vigesima tertia, cap. 14. de reform.

CAPVT XVIII.

¶ Curet Episcopus, t vt presbyteri saltem diebus Dominicis, et festis solemnibus, si autẽ curam habuerint animarum tam frequenter, vt suo muneri satisfaciant Missas celebrent.

SVPER CAPVT XVIII.

t § *Curet Episcopus.* Decla. Cardin. Adhortationibus, et monitionibus cũ suis presbyteris agere debet Episcopus non censuris Ecclesiasticis, vt diebus Dominicis, et festiuis solemnibus celebrent. Sed non potest Episcopus sub pœnis, et censuris monere, vt legitimè nõ impediti debeant celebrare, sed solis adhortationibus, et monitionibus. An Episcopus hoc faciat solis adhortationibus, et monitionibus, an verò possit mouere, et censuris compellere, et legitimè nõ impediti debeant celebrare? Congregatio censuit, non posse ex hoc capite.

De pœnitentijs, & remissionibus.

TITVLVS IX.

In sessione sexta Concil. Trident. cap. 14.

Qui post baptismũ in peccata labuntur, Sacramento pœnitentiæ reparari poterunt. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ QVI ab accepta iustificationis gratia p peccatũ exciderunt, rursus iustificari poterunt excitante Deo, per pœnitetiæ Sacramentum merito Christi amissam gratiã recuperare procurauerint: hic enim iustificationis modus est lapsi reparatio, quam secundã post naufragium *a* deperditæ gratiæ tabula sancti Patres aptè nuncuparũt: etenim pro iis, qui post baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentũ instituit pœnitentię, cum dixit: *Accipite Spiritum sanctum; quorũ remiseritis peccata,* b *remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Vnde dicitur in Canone vigesimo nono.

Si quis dixerit, eum, qui post baptismũ lapsus est non posse per Dei gratiam resurgere; aut posse quidem, sed sola fide amissam iustitiã recuperare sine Sacramento pœnitentię, prout sancta Romana, & vniuersalis Ecclesia à Christo Domino, & eius Apostolis edocta, hucusq; professa est, seruauit, & docuit, anathema sit.

De pœnitentijs, & remissionibus.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Secundam post naufragium.* Concordat D. Hierony. in epist. ad Demet. quæ incipit: *Inter omnes,* & super cap. 1. Amos. & Tertul. in lib. de pœnit. & in cap. secunda post. de pœnit. dist. 1. & cap. pœnitentiæ cano. vni. infra eodem.

b ¶ *Quorum remiseritis peccata.* Concordat illud Ioan. 20 nu. 23. *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorũ retinueritis, retenta sunt.* Et illud Matthæ. 16. nu. 19. *Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in coelis; & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in coelis.*

Eadem sessione sexta, cap. 14.

Pœnitentia hominis lapsi præter cessationem à peccatis, & eorum detestationẽ, includit etiam eorundem confessionem, absolutionem, & satisfactionem saltem in voto. Hoc dicit.

CAPVT II.

Docendum est Christiani hominis pœnitentiam post lapsum multò aliã esse à baptismali, eaque contineri non modò cessationem à peccatis, eorum detestationem, aut cor cõtritum, & humiliatũ, *c* verum etiam eorundem sacramentalem confessionem saltem in voto, & suo tempore faciẽdam, & sacerdotalem absolutionem; itemque satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto vna cum culpa remittitur, sed pro pœna temporali: quæ vt sacræ literæ docent, nõ tota semper, *d* vt in baptismo fit, dimittitur illis, qui gratia Dei, quam acceperunt, ingrati, Spiritũ sanctũ contristauerunt, & templum Dei violare non sunt veriti. De qua pœnitentia scriptũ est. *Memor esto vnde excideris, age pœnitentiam,* e *& prima opera fac.* Et iterum. *Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiã in salutem stabilem operatur.* Et rursus. *Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.* Vnde dicitur in Canone trigesimo.

Si quis post acceptam iustificationis gratiã cuilibet peccatori pœnitẽti ita culpam remitti, & reatũ æternæ pœnæ deleri dixerit, vt nullus remaneat reatus pœnæ tẽporalis exoluendæ, vel in hoc seculo, vel in futuro in purgatorio, antequam ad regni cœlorum aditus patere possit, anathema sit.

SVPER CAPVT II.

c ¶ *Cor contritum, & humiliatum.* Concordat tex. in cap. sacrificium, de pœn. distin. 1. & illud Psal. 50. num. 9. *Cor contritum, & humiliatum Deus non despiciet.*

d ¶ *Non tota semper.* Concordat cap. quo ad satisfactionẽ cap. diuinæ iustitia infra eodem.

e ¶ *Age pœnitentiam.* Concordat text. in cap. quia sãctitas 50. dist. & cap. miror. de pœniten. dist. 1. & illud Apoc. 2. num. 5. *Memor esto vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac;* & illud 2. Corin. 7. num. 10. *Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur,* & illud Matth. 3. num. 2. *Pœnitentiam agite,* & illud Luc. 3. nu. 8. *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.*

Item sessione decima quarta, cap. 1.

Per Sacramentũ Pœnitentia lapsis post baptismum applicantur merita Christi Domini. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, vt iustitiã in baptismo, ipsius beneficio, & gratia susceptam, constanter tuerentur, non fuisset opus aliud ab ipso baptismo

Sacra-

Sacramentum ad peccatorũ remiſſionem eſſe inſtitutum. Quoniam autem Deus, diues in miſericordia, cognouit figmentum noſtrum, illis etiam vitæ remedium contulit, qui ſeſe poſtea in peccati ſeruitutem, & dæmonis poteſtatem tradidiſſent, Sacramentum videlicet pœnitentiæ, quo lapſis poſt baptiſmum, beneficiũ mortis Chriſti applicatur.

Eadem ſeſſione decima quarta, cap. 1.

Vniuerſis, qui ſe mortali peccato inquinaſſent, fuit quouis tempore neceſſaria pœnitentia, quæ tamen nec ante aduentum Chriſti erat Sacramentum; nec modò eſt ante baptiſmum. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Fuit quidem pęnitẽtia vniuerſis hominibus, qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quouis tempore ad gratiam, & iuſtitiam aſſequendã neceſſaria, illis etiam, qui baptiſmi Sacramento ablui petiuiſſent, vt peruerſitate abiecta, et emendata tantam Dei offenſionẽ cum peccati odio, & pio animi dolore deteſtarẽtur. Vnde Propheta ait. *Conuertimini, & agite pænitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Dominus etiam dixit. *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis.* Et princeps Apoſtolorũ Petrus peccatoribus baptiſmo initiãdis, pęnitentiam cõmendans, dicebat. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſq; veſtrum.* f Porrò nec ante aduentum Chriſti pęnitentia erat Sacramentum, nec eſt poſt aduentum illius cuiquam ante baptiſmum.

SVPER CAPVT IIII.

f § *Baptizetur vnuſquiſque veſtrum.* Concordat tex. in cap. agunt, cap. propriè, de conſecratione, diſt. 4. & illud Actu. 2. nu. 38. *Pœnitentiã agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrum.*

Eadem ſeſſione decima quarta, cap. 1.

Chriſtus Dominus inſtituit Sacramentũ pœnitentiæ, quando diſcipulis ſuis dixit. Accipite ſpiritum ſanctum, &c. *quæ verba non licet contra inſtitutionem huius Sacramenti interpretari. Hoc dicit.*

CAPVT V.

¶ DOMINVS Sacramentum pęnitentię tunc præcipuè inſtituit, cum à mortuis excitatus, inſufflauit in Diſcipulos ſuos, dicens: *Accipite Spiritum ſanctum: g quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Quo tam inſigni facto, & verbis tam perſpicuis, poteſtatem remittendi, et retinendi peccata, ad reconciliandos fideles poſt baptiſmum lapſos, Apoſtolis et eorum legitimis ſucceſſoribus fuiſſe cõmunicatam, vniuerſorum Patrum cõſenſus ſemper intellexit, et nouationes, remittendi poteſtatẽ, olim pertinaciter negãtes, magna ratione Eccleſia Catholica, tanquam hæreticos exploſit, atq; condemnauit. Quare veriſſimum hunc illorum verborũ Domini ſenſum ſancta hęc Synodus probans, et recipiens, damnat eorum cõmentitias interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicãdi verbum Dei, et Chriſti Euangelium annuntiandi, contra huiuſmodi Sacramenti inſtitutionem falsò detorquent. Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit in Catholica Eccleſia pęnitentiam nõ eſſe verè, et propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties poſt baptiſmum in peccata labuntur, ipſi Deo reconciliandis à Chriſto Domino noſtro inſtitutum, anathema ſit. Item in Canone tertio.

Si quis dixerit, verba illa Domini Saluatoris. *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Non eſſe intelligenda de poteſtate remittẽdi, et retinendi peccata in Sacramento pęnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellixit: detorſerit autem contra inſtitutionẽ huius Sacramenti, ad auctoritatẽ prædicandi Euangelium, anathema ſit.

SVPER CAPVT V.

g § *Accipite Spiritum ſanctum.* Cõcordat tex. in cap. vt conſtitueretur 50. diſt. et cap. 1. ſup. eodem: et illud Ioan. 20. nu. 22. *Accipite Spiritũ ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Eadem ſeſſione decima quarta, cap. 2.

Sacramentũ pœnitentiæ differt à Sacramento Baptiſmi, non ſolum penes materiam & formam, verum etiam in qualitate miniſtri, & in diuerſa fructuum conditione. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Pęnitentiæ Sacramentum multis rationibus à baptiſmo differre dignoſcitur: nam præterquam quod materia, et forma, quibus Sacramenti eſſentia perficitur, longiſſimè diſſidet: cõſtat certè baptiſmi miniſtrum iudicem eſſe non oportere; cum Eccleſia in neminem iuditium exerceat, qui nõ prius in ipſam per bap-

tisini ianuam fuerit ingressus. *Quid enim mihi b* (inquit Apostolus) *de ijs, qui foris sunt, iudicare?* Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus lauacro baptismi sui corporis membra semel effecit; nam hos si se posteà crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito baptismo ablui, cum id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal tanquam reos sisti voluit, vt per Sacerdotũ sententiam, nõ semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentes cõfugerent, possent liberari. Alius prætereà est baptismi, & alius pęnitentiæ fructus; per baptismum enim Christum induentes nouæ prorsus in illo efficimur creaturæ, plenam, & integram peccatorũ omnium remissionem consequentes; ad quam tamen nouitatem, & integritatem per Sacramentum pęnitentiæ, sine magnis nostris fletibus, & laboribus, diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus, vt merito pęnitentiæ laboriosus quidã baptismus à Sanctis Patribus dictus fuerit. Vnde dicitur in Canone secundo.

Si quis Sacramenta confundens, ipsum baptismum pęnitentiæ Sacramentum esse dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atq; ideò pęnitentiam nõ rectè secundam post naufragium tabulam appellari, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 2.

Poenitentiæ Sacramentum est maximè necessarium. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Est hoc Sacramentum pęnitentiæ lapsis post baptismum ad salutem necessariũ, vt nondum regeneratis ipse baptismus.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3.

In illis verbis: Ego te absoluo, consistit forma, & præcipua vis Sacramentum poenitentiæ. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Docet sancta Synodus Sacramenti pęnitentiæ formam, in qua præcipuè ipsius vis sita est, in illis ministri verbis positam esse, *Ego te absoluo, &c.* Quibus quidem de Ecclesiæ sanctæ more preces quædã laudabiliter adiunguntur; ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariæ.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3.

Tres sunt poenitentiæ partes, & quasi materia ipsius Sacramenti, nempe contritio, confessio, & satisfactio. Hoc dicit.

CAPVT IX.

Sunt quasi materia huius Sacramenti ipsius pęnitentis actus nempè contritio, confessio, & satisfactio; qui quatenus in pęnitente ad integritatem Sacramenti, ab plenamque, & perfectam peccatorũ remissionẽ ex Dei institutione requiruntur hac ratione pęnitentiæ partes dicuntur. Hæc de partibus huius Sacramenti sancta Synodus tradens simul eorum sentẽtias damnat, qui pęnitentiæ partes, incussos conscientiæ terrores, & fidẽ esse contendũt. Vnde dicitur in Canone quarto.

Si quis negauerit ad integram, & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pęnitente quasi materiam Sacramẽti pęnitentiæ, videlicet contritionem, confessionem, & satisfactionem, quæ tres pęnitẽtiæ partes dicuntur, aut dixerit duas tantũ esse pęnitentiæ partes, terrores, scilicet, incussos cõscientiæ cognito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, vel absolutione, qua credit quis, sibi per Christum remissa peccata, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3.

Reconciliatio cum Deo est res, & effectus Sacramenti poenitentiæ. Hoc dicit.

CAPVT X.

RES & effectus Sacramenti pœnitentiæ, quantum ad eius vim, & efficaciam pertinet, reconciliatio est cũ Deo, quam interdum in viris pijs, & cum deuotione hoc Sacramentũ percipientibus, conscientiæ pax, ac serenitas, cũ vehementi spiritus consolatione consequi solet.

Eadem sessione decima quarta, cap. 4.

Contritio est animi dolor, ac detestatio de peccato commisso cum proposito nõ peccandi de cætero; & fuit quouis tempore ad remissionẽ peccatorum necessaria. Hoc dicit.

CAPVT XI.

Contritio, quæ primum locum inter pęnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccãdi de cætero. Fuit autem quouis tempore ad impetrãdam veniam peccatorũ hic contritionis motus necessarius, & in homine post baptismum lapso, ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuinæ misericordiæ, & voto præstãdi reliqua coniunctus sit, quæ ad ritè suscipiendũ hoc Sacramentũ requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus, hanc contritionem non solum cessatio-

nem

nem à peccato, & vitæ nouæ propoſitum, & inchoationem, ſed veteris etiam odium cōtinere iuxta illud. *Proÿcite à vobis omnes iniquitates veſtras, in quibus præuaricati eſtis, & facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouum.* Et certè qui illos Sanctorum clamores conſiderauerit: *Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci. Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ,* & alios huius generis facile intelliget eos ex vehementi quodam anteactæ vitæ odio, & ingenti peccatorū deteſtatiōne manaſſe.

SVPER CAPVT XI.

Tibi ſoli peccaui. Concordat text. in cap. & venit de pœnitentia, diſt. 1. cap. totam, de pœnitentia, diſtin. 3. et illud Pſal. 50. nu. 6. *Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci,* et illud Pſal. 6. nu. 7. *Laboraui in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum,* et illud Iſaiæ 38. nu. 15. *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.*

Eadem ſeſſione decima quarta, cap. 4.

Contritio ex vi voti Sacramenti Pænitētiæ, quod includit, hominē Deo recōciliat. Hoc dicit.

CAPVT XII.

¶ Docet ſancta Synodus, et ſi contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, prius quam pęnitentiæ Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominus reconciliationem, ipſi contritio ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.

Eadem ſeſſione decima quarta, cap. 4.

Attritio, quæ vel ex turpitudine peccati, vel ex metu pœnarum concipitur, ſi voluntatē peccandi excludat, cū ſpe veniæ, donum Dei eſt, & ad gratiam impetrandam diſponit. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

¶ Illam contritionem imperfectā, quæ attritio dicitur, quoniā vel ex turpitudinis peccati cōſideratione, vel ex gehennæ, et pęnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ declarat non ſolum non facere hominem hypocritā, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei eſſe, et Spiritus ſancti impulſum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantum mouentis, quo pœnitens adiutus, viā ſibi ad iuſtitiā parat. Et quamuis ſine Sacramento pęnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pęnitentiæ impetrandum diſponit. Hoc enim timore vtiliter concuſſi Niniuitæ ad Ionæ prædicationem, plenam terroribus pęnitentiam egerūnt, et miſericordiam à Domino impetrarunt. Quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quaſi tradiderint Sacramentum pęnitentiæ abſque bono motu ſuſcipientium, gratiam conferre; quod nunquam Eccleſia Dei docuit, neque cenſuit; ſed et falsò docent contritionem eſſe extortam, et coactā, non liberam, et voluntariam. Vnde dicitur in Canone quinto.

Si quis dixerit, eam contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem, et deteſtationem peccatorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum grauitatem, multitudinē fęditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, et æternæ damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, non eſſe verum et vtilem dolorem, neq; pręparare ad gratiam, ſed facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, demum illam eſſe dolorem coactum, et non liberum, ac voluntarium, anathema ſit. Item in Canone ſeptimo ſeſſ. 6.

Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante iuſtificationē fiunt, quacunq; ratione facta ſint, verè eſſe peccata, vel odiū Dei mereri, aut quātò vehementius quis nititur ſe diſponere ad gratiam, tātò eum grauius peccare, anathema ſit. Item in Canone octauo eiuſdem ſeſſ. 6.

Si quis dixerit, gehennæ metū, per quem ad miſericordiā Dei de peccatis dolendo cōfugimus, vel à peccādo abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores peiores facere, anathema ſit.

Eadem ſeſsione decima quarta, cap. 5.

Confeſſio ſacramētalis iure diuino tanquam neceſſaria ad ſalutem eſt inſtituta. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Ex inſtitutione Sacramenti pęnitentiæ iam explicata, vniuerſa Eccleſia ſemper intellexit inſtitutam eſſe à Domino integram peccatorum confeſsionem, et omnibus poſt baptiſmū lapſis, iure diuino neceſſariam exiſtere; quiā Dominus noſter Ieſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad cęlos Sacerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit, tanquā præſides, et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti fideles ceciderunt; quo pro poteſtate clauium, remiſſionis, aut retentionis peccato-

rum sententiā pronuntient. Constat enim Sacerdotes iuditium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neq; æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere dumtaxat, & nō potiùs in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis negauerit confessionem sacramentalem, vel institutam, vel ad salutem necessariā esse iure diuino, anathema sit.

SVPER CAPVT XIIII.

k § *Sui ipsius Vicarios reliquit.* Cōcordat tex. in cap. verbum, de pęnit. dist. 1. et cap. adhuc, de pęnit. dist. 3.

l § *Confessionē sacramentalē.* Concordat clem. in epist. 1. ad Iacob. Concil. Cabilon. cap. 8.

Eadem sessione decima quarta, cap. 5.

Omnia peccata mortalia, quorum quis, post diligentem sui discussionem, conscientiam habet, & eas circunstantias, quæ speciem peccati mutant, tenetur pœnitens recensere in confessione. Hoc dixit.

CAPVT XV.

Ex dictis colligitur, oportere à pęnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint, et tantum aduersus duo vltima decalogi præcepta commissa, quæ nonnunquā animum grauius sauciant, et periculosiora sunt iis, quæ in manifesto admittuntur; nam venialia, quibus à gratia Dei nō excludimur, et in quæ frequentius labimur, m quamquam rectè, et vtiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum vsus demonstrat; taceri tamē citra culpam, multisq; aliis remediis expiari possunt. Verum cùm vniuersa mortalia peccata, etiā cogitationis, homines iræ filios, et Dei inimicos reddant; necessum est omnium, etiam veniam, cum aperta, et verecunda confessione à Deo quærere. Itaq; dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student, procul dubio omnia misericordiæ diuinæ ignoscenda exponant. Qui verò secus faciunt, et scienter aliqua retinēt, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea etiam eas circunstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutāt, quod sine illis, peccata ipsa, neque à pęnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innotescant; et fieri nequeat, vt de grauitate criminū rectè censeri possint, et pęnam quā oportet pro illis pęnitentibus imponere. Vnde alienū à ratione est, docere circunstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse, aut vnam tātum circunstantiā confitendam esse, nempè peccasse in fratrem. Vnde dicitur in Canone septimo.

Si quis dixerit, in Sacramento pœnitētiæ ad remissionem peccatorum necessarium nō esse iure diuino confiteri omnia, & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti pręmeditatione habeatur, etiā occulta, & quæ sunt contra duo vltima decalogi præcepta, & circunstantias, quæ peccati speciē mutant, sed eam cōfessionem tantùm esse vtilem, ad erudiendum, & consolandum pœnitentem, & olim obseruatam fuisse tantū ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle diuinæ misericordiæ ignoscendum, aut demum, non licere confiteri peccata venialia, anathema sit.

SVPER CAPVT XV.

m § *In qua frequentius labimur.* Concordat tex. in cap. de quotidianis; cap. adhuc, versiculum quicunque; de pœn. dist. 3. & illud Prouerb. 24. nu. 16. *Septies enim cadet iustus, & resurget.*

Eadem sessione decima quarta, cap. 5.

Confessio sacramentalis, nec impossibilis est, nec grauis. Hoc dixit.

CAPVT XVI.

¶ Impium est, cōfessionem, quæ præfata ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Cōstat enim nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quàm vt postquam quisquam diligentius se excusserit, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata cōfiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit, reliqua autē peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuersum eadem confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus. *Ab occultis meis munda me Domine.* Ipsa verò huiusmodi cōfessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia, grauis quidem videri posset, nisi tot tantisq; commodis, & consolationibus leuaretur, quæ omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus per absolutionem certissimè conferuntur. Vnde dicitur in Canone octauo.

Si

Si quis dixerit, confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 5.

Secreta confessio nec aliena est à diuino mandato, neque humanitus inuenta. Hoc dicit.

CAPVT XVII.

Quoad modum confitendi secretò apud solùm Sacerdotē, etsi Christus non vetuerit, quin aliquis in vindictā suorum scelerum, et sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, delicta sua publicè confiteri possit; non est tamen hoc diuino præcepto mandatū, nec satis consultè humana aliqua lege præciperetur, vt delicta præsertim secreta, publica essent confessione aperienda; vnde cū à sanctissimis, et antiquissimis Patribus magno vnanimique consensu secreta confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta vsa est, et modò etiam vtitur, fuerit semper commendata, manifeste refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à diuino mandato alienam, et inuentum humanum esse, atque à Patribus in Concilio Lateranensi congregatis, initium habuisse, docere non verentur. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis dixerit, modū secretè confitendi soli Sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, et obseruat alienū esse ab institutione, et mandato Christi, et inuentum esse humanum, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 5.

Ecclesia determinauit tēpus, quo vnusquisq; tenetur adimplere praeceptum diuinum confessionis. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

¶ Per Lateranense Concilium *n* Ecclesia nō statuit, vt Christi fideles confiterentur, quod iure diuino necessarium, et institutum esse intellexerat; sed vt præceptū confessionis saltem semel in anno, ab omnibus et singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur. Vnde iam in vniuersa Ecclesia, cū ingenti animarum fideliū fructu, obseruatur mos ille salutaris confitendi sacro illo, et maximè acceptabili tempore Quadragesimæ; quem morē hæc sancta Synodus maximè probat, et amplectitur tanquā pium, et meritò retinendum. Vnde dicitur in Canone octauo.

Si quis dixerit, confessionem sacramētalem esse traditionem humanam, à pijs abolendam, aut ad eam non teneri omnes, et singulos vtriusque sexus Christi fideles, iuxta magni Concilij Lateranensis institutionem semel in anno, et ob id suadendum esse Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ, anathema sit.

SVPER CAPVT XVIII.

n ¶ *Per Lateranense Concilium.* Hoc decretū habetur in cap. 21. Concil. Later. sub Innocen. III. et refertur in cap. omnis vtriusque sexus extr. eod. cuius tenor talis est.

Omnis vtriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti, & iniunctam sibi poenitentiam proprijs viribus studeat adimplere, suscipiens reuere iter adminus in Pascha Eucharistia Sacramentum; nisi de proprij Sacerdotis consilio ob aliquā rationabilem causam ad tempus ab huiusmodi perceptione duxerit abstinendum, alioquin & viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultura. Vnde hoc salutare statutum frequenter in Ecclesijs publicetur, ne quisquā ignorantia cæcitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet, & obtineat à proprio Sacerdote, cum aliter ipse illum non possit absoluere, vel ligare. Sacerdos autē sit discretus & cautus, vt more periti Medici super infundat vinum, & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens peccatoris circunstantias, & peccati; ex quibus prudenter intelligat; quale debeat ei præbere, & cuiusmodi remedium adhibere, diuersis experimētis vtendo ad saluandum ægrotum. Caueat autem omninò, ne verbo, aut signo, aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem, sed si prudentiori consilio indiguerit illud absq; vlla expressione personæ cautè requirat; quoniam, qui peccatum in poenitentiali iudicio sibi detectū præsumpserit reuelare, non solùm à sacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam poenitentiam in arctum Monasterium detrudendum.

Eadem sessione decima quarta, cap. 6.

Soli Sacerdotes ministri sunt Sacramenti pœnitentiæ; & hi quidem, etiamsi in peccato mortali existant, potestate ligandi, & soluendi minimè carent. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

¶ Circa ministrum Sacramenti pœnitentiæ, declarat sancta Synodus, falsas esse et à verita-

te Euangelij penitus alienas, doctrinas omnes, quæ ad alios quosuis homines præter Episcopos et Sacerdotes, clauium ministerium perniciose extendunt, putantes verba illa Domini: *Quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo; & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt:* ad omnes Christi fideles indifferenter, & promiscuè, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, vt quiuis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correctionem, si correctus acquieuerit, secreta verò per spontaneam cõfessionem, cuiuscunque factam. Docet quoque etiam Sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, *o* per virtutem Spiritus sancti, in ordinatione collatam; tanquã Christi ministros functionem remittendi peccata exercere, eosque prauè sentire, qui in malis Sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. Vnde dicitur in Canone decimo.

Si quis dixerit, Sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatẽ ligandi & soluendi non habere; aut nõ solos Sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus & singulis Christi fidelibus esse dictum; *Quæcunque alligaueritis super terrã, erunt ligata & in cælo, & quæcunq; solueritis super terram, erunt soluta & in cælo, & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quorum verborũ virtute quilibet absoluere possit peccata, publica quidem per correctionem dumtaxat, si correctus acquieuerit, secreta verò per spontaneam confessionem, anathema sit.

SVPER CAPVT XIX.

o ¶ *Qui peccato mortali tenentur.* Concordat tex. in cap. secundum Ecclesiæ, 19. dist. cap. non nocet, 1. quæst. 1.

Eadem sessione decima quarta, cap. 6.

Sacramentalis absolutio actus est iudicialis; eritque nullius momenti, si ex parte ministri desit intentio, vel ex parte pœnitentis contritio. Hoc dicit.

CAPVT XX.

¶ Quamuis absolutio Sacerdotis alieni beneficij sit dispensatio, tamen non est solùm nudum ministerium, vel annuntiandi Euangelij, vel declarãdi remissa esse peccata, sed adinstar actus iudicialis, quo ab ipso veluti à iudice sententia pronuntiatur, atque ideò non debet pœnitens, adeò sibi de sua ipsius fide blandiri, vt etiamsi nulla illi adsit contritio, aut Sacerdoti animus serio agendi, & verè absoluendi, desit, putet tamẽ se propter suam solam fidem verè, & coram Deo esse absolutum; nec enim fides sine pœnitentia remissionem vllam peccatorũ præstaret; nec is esset, nisi salutis suæ negligentissimus, qui Sacerdotem iocosè absoluentem cognosceret, & nõ alium seriò agentem, sedulo requireret. Vnde dicitur in Canone nono.

Si quis dixerit, absolutionem sacramẽtalem Sacerdotis, non esse actum iudicialem, sed nudum ministerium pronuntiandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti, modò tantùm credat se esse absolutum; aut Sacerdos non seriò, sed ioco absoluat; aut dixerit non requiri cõfessionem pœnitentis, vt Sacerdos ipsum absoluere possit, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 7.

Nulla est absolutio, quam Sacerdos in eum profert, in quem non habet iurisdictionem. Hoc dicit.

CAPVT XXI.

¶ Quoniam natura, & ratio iudicij, illud exposcit, vt sententia in subditos dumtaxat feratur, *p* persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hæc cõfirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quẽ ordinariam, aut subdelegatam habet iurisdictionem.

SVPER CAPVT XXI.

p ¶ *In subditos dumtaxat feratur.* Concordat tex. in cap. si Episcopus, eodem tit. lib. 6.

Eadem sessione decima quarta, cap. 7.

Summus Pontifex, & Episcopi habent ius reseruandi sibi casus, à quibus nullus inferior potest absoluere præter quam in articulo mortis, in quo quilibet Sacerdos, quoslibet pœnitentes à quibusuis peccatis, & censuris absoluere potest. Hoc dicit.

CAPVT XXII.

¶ Magnopere ad Christiani populi disciplinã pertinet sanctissimis Patribus nostris visum est, vt atrociora quædam, & grauiora crimina non à quibusuis, *q* sed à summis dumtaxat Sacerdotibus absoluerẽtur. *r* Vnde merito Pontifices Maximi pro suprema potestate, sibi in Ecclesia vniuersa tradita, causas aliquas criminum grauiores, suo potuerũt peculiari iudicio reseruare. Nec dubitandũ est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episco-

Epiſcopis omnibus in ſua cuiq; diœceſi, in ædificationem tamen, non in deſtructionem, liceat pro illis in ſubitos tradita, ſupra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate præſertim quoad illa, quibus excõmunicationis cenſura annexa eſt. Hanc autem delictorũ reſeruationẽ, conſonum eſt diuinæ auctoritati, non tantùm in externa politia, ſed etiam coràm Deo vim habere; verumtamen pie admodũ, ne hac ipſa occaſione aliquis pereat, in eadẽ Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio, in articulo mortis, ſ atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibuſuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſint; extraquẽ articulum Sacerdotes, cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis, t id vnum pœnitentibus perſuadere nitantur, vt ad ſuperiores, & legitimos iudices pro beneficio abſolutionis accedant. Vnde dicitur in Canone vndecimo.

Si quis dixerit, Epiſcopos nõ habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi quoad externam politiam, atq; ideò caſuum reſeruationem nõ prohibere, quominus Sacerdos à reſeruatis verè abſoluat, anathema ſit.

SVPER CAPVT XXII.

q ¶ *Grauiora crimina non à quibuſuis.* Cõcordat tex. in cap. ſi quis ſuadente, 17. quęſt. 4. cap. ita quorumdam, de iudic. cap. conqueſtus, de ſenten. excommunicat. cap. quicunque de ſent. excommunicat. in 6. cum ſimil.

r ¶ *Sacerdotibus abſoluerentur.* Declar. Cardi. Idem etiã poſſunt Prælati Regulares, in Regulares ſibi ſubiectos, & inferiores Epiſcopis ſeculares qui habent iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem in loco, & nulli diœceſi, nec ipſi, nec eorum ſubditi ſubſunt.

ſ ¶ *Nulla ſit reſeruatio in articulo mortis.* Cõcordat text. in cap. paſtoralis de offic. Ordin. cap. fin. de pœnis, lib. 6. cum ſimil. Cęleſt. Pap. epiſt. 2. cap. 2. Concilium IIII. Carthag. cap. 76. Concil. XI. Toleta. cap. 12.

t ¶ *Cum nihil poſſint in caſibus reſeruatis.* Decla. Cardi. Regulares per priuilegiũ, quod Mare magnum vocatur, facultatẽ non habent abſoluendi pœnitentes, in caſibus Epiſcopis reſeruatis Mendicantes, neque Ieſuitæ, nec alij vigore Magni maris abſoluere poſſunt à caſibus reſeruatis. Regulares non poſſunt ex priuilegijs, præſertim ex illo, quod Mare magnũ appellant, eis conceſſis, abſoluere quemquam in caſibus, quos Epiſcopus ſibi reſeruauerit, nec poſſunt abſoluere ad cautelam, tam in exteriori, quàm in interiori foro, eos, qui incidiſſe videntur in Bulla Cęnæ Domini. Et omnes, qui audiunt cõfeſſiones, virtute Bullæ Iubilei indicti à Summo Pontifice cũ facultate abſoluendi à quibuſcunque enormitatibus reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, etiam in Bulla Cęnæ Domini, ſed non virtute priuilegiorũm, & facultatũ perpetuo conceſſarum ipſis Regularibus, & Confraternitatibus, vt putà Roſarij, & aliorũ piorum locorum, vt in libro literarũ, fol. 143. comprehenduntur etiam exempti, nõ autem, qui ſunt nullius diœceſis, qui vt ſupra, poſſunt reſeruare ſibi caſus. Cõfeſſores in vim priuilegiorum Roſarij non abſoluunt cõfitentes à caſibus reſeruatis Epiſcopo, niſi priuilegia ipſa talẽ tradant facultatẽ, vel ſint obtenta, vel confirmata poſt Concilium Tridentinũ. ¶ Fratres Mendicantes, etiam cuiuſcunque Ordinis Regulares; in vim priuilegiorum non abſoluunt à caſibus Epiſcopo reſeruatis. ¶ Congregatio cenſuit anno 1587. die 30. Ianuarij, Epiſcopum poſſe aduerſus eos, qui tẽporibus ab Eccleſia ſtatutis confiteri, & Euchariſtiam ſumere neglexerint, etiam vſq; ad excõmunicationẽ procedere, & ſi in cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſ. ab Eccleſia velit arcendos, quæ pœna differt ab excõmunicatione iuxta Caiet. col. 2. quæſt. 3. & Couarr. in cap. Alma mater. de ſentent. excõmunicat. Epiſcopus tamen poteſt aggrauare pœnas à iure cõmuni ſtatutas, quia cũ tales confeſsionẽ, & cõmunionem negligentes mortaliter peccent, ab Epiſcopo excõmunicari poſſunt. Eadem Cõgregatio eadem die cenſuit, Epiſcopũ talibus pro ſatisfactione pœnas pecuniarias pio loco applicandas imponere poſſe, cum hæc aliquando magis timeantur. Eadem Cõgregatio die ſupra dicta cenſuit, nõ expedire vt Epiſcopus ſibi reſeruet abſolutionem eorum, qui temporibus conſtitutis negligunt cõfiteri, et cõmunicare. Item deciſ. Card. 53. Cõgregatio Concilij cenſuit, illos, qui confeſsiones audiunt, poſſe virtute Iubilei indicti à Summis Pontificibus cũ facultate abſoluendi à quibuſcunque caſibus, abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis; ſed nõ virtute priuilegiorum Regularibus, ſeu Confraternitatibus conceſſorum. ¶ Item deciſ. Card. 110. Cõgregatio Concilij cenſuit, nõ poſſe Regulares abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis, in vim priuilegiorum eis ante Concilium cõceſſorum, neque audire confeſsiones perſonarũ ſecularium, niſi prius fuerint approbati ab Ordinario.

Eadem ſeſsione decima quarta, cap. 8.

Falſum omninò eſt aſſerere, culpam à Domino nunquam remitti, quin vniuerſa etiam pœna condonetur. Hoc dicit.

CAPVT XXIII.

Quoad ſatisfactionem, quæ ex omnibus pœnitentiæ partibus, quemadmodum à Patribus

nostris Christiano populo fuit perpetuo tẽpore commendata, ita vna maximè nostra ætate, summo pietatis prætextu, impugnatur abijs, qui speciem pietatis habent, virtutem autem eius abnegarunt; sancta Synodus declarat, falsum omninò esse, & à verbo Dei alienũ culpam à Domino nunquã remitti quin vniuersa etiã pœna condonetur. Perspicua enim, & illustria in sacris literis exempla reperiuntur, *a* quibus præter diuinam traditionem, hic error quam manifestissimè reuincitur. Vnde dicitur in Canone duodecimo.

Si quis dixerit, totam pœnã simul cũ culpa remitti semper à Deo, satisfactionemq; pœnitentiũ nõ esse aliam, quã fidem, qua apprehendunt Christũ pro eis satisfecisse, anathema sit.

SVPER CAPVT XXIII.

a ¶ *Exempla reperiuntur.* Videlicet Genes. 3. nu. 12. & 14. 2. Reg. 12. & 24. 1. Paralip. 21.

Eadem sessione decima quarta, cap. 8.

Colligitur necessitas satisfactionis, cum ex ratione diuinæ iustitiæ, tum ex Dei clemẽtia, qua nos à peccatis reuocat; tum etiam ex compassione, qua Christo tenemur. Hoc dicit.

CAPVT XXIIII.

Diuinæ iustitiæ ratio exigere videtur, vt aliter ab eo in gratiam recipiãtur, qui ante baptismũ per ignorãtiam deliquerint; aliter verò; qui semel à peccati, & dæmonis seruitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scienter templum Dei violare, & Spiritum sanctũ contristare non formidauerint. Et diuinã clementiam decet, ne ita nobis, absq; vlla satisfactione peccata dimittãtur, vt occasitione accepta, peccata leuiora putantes, velut iniurij, & contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora labamur, thesaurizantes nobis irã in die iræ. Procul dubio enim magnopere à peccato reuocant, & quasi freno quodam coercent hæ satisfactoriæ pęnæ, cautioresque, & vigilantiores in futurum pęnitentes efficiunt; medentur quoq; peccatorum reliquijs, & vitiosos habitus, male viuẽdo comparatos, contrarijs virtutum actionibus tollunt. Neq; verò securior vlla via in Ecclesia Dei vnquam existimata fuit ad amouendã imminentẽ à Domino pęnã, quam vt hęc pęnitentiæ opera homines cum verò animi dolore frequent. Accedit ad hæc quod dum satisfaciẽdo patimur pro peccatis, IESV, qui pro peccatis nostris satisfęcit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur; certissimam quoq; inde arrham habentes, quod sic compatimur, & conglorificabimur.

Eadem sessione decima quarta, cap. 8.

Nostra satisfactio per Christũ est, ex illo enim habet omnem suam vim. Hoc dicit.

CAPVT XXV.

¶ NON ita nostra est satisfactio hæc, quã pro peccatis nostris exoluimus, vt non sit per Christum Iesum; nam qui ex nobis, tanquã ex nobis, nihil possumus; eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus; ita non habet homo, vnde glorietur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo viuimus, in quo meremur; in quo satisfaciamus; facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, *a* ab illo offeruntur Patri; & per illum acceptantur à Patre.

SVPER CAPVT XXV.

a ¶ *Qui ex illo vim habeant.* Concordat tex. in cap. tempora, cum multis seq. 26. quæst. 7. cap. de pęnitentibus, de consecr. dist. 4. Concil. III. Carthag. cap. 31. Concil. IIII. Carthag. cap. 74. Concil. Cabilo. cap. 34. & 38. Concil. Afric. c. 9.

Eadem sessione decima quarta, cap. 8.

Conuenientes satisfactiones iniungere debent Sacerdotes, vt pote quibus claues ligandi, & soluendi concessæ sunt. Hoc dicit.

CAPVT XXVI.

Debent Sacerdotes Domini quantum spiritus, & prudẽtia suggesserit, pro qualitate criminum, & pęnitentium facultate salutares, & cõuenientes satisfactiones iniungere, ne si forte peccatis conniueant, & indulgẽtius cum pęnitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiãtur. Habeant autem præ oculis, vt satisfactio, quã imponunt, non sit tantum ad nouæ vitæ custodiã, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, et castigationem; nam claues Sacerdotum, non ad soluendum, dumtaxat, sed et ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres, et credunt, et docent. Nec propterea existimarunt Sacramentum pęnitentię esse forum iræ, vel pęnarum. Vnde dicitur in Canone decimo quinto.

Si quis dixerit, claues Ecclesię esse datas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum, et propterea Sacerdotes dum imponunt pœnas confitentibus agere contra finem clauium, et contra institutionem Christi, et fictionem esse, quod virtute clauium sublata pęna æterna, pęna

pęna temporalis plerumque exoluenda remaneat, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 8.

Ex nostris satisfactionibus merita Christi minimè obscurantur. Hoc dicit.

CAPVT XXVII.

Nemo vnquam Catholicus sensit ex nostris satisfactionibus vim meriti, et satisfactionis Domini nostri Iesu Christi, vel obscurari, vel aliqua ex parte imminui; quod dum nouatores intelligere nolunt, illa optimam penitentiã, nouam vitam esse docent; vt omnẽ satisfactionem vim, et vsum tollant. Vnde dicitur in Canone decimo quarto.

Si quis dixerit, satisfactiones, quibus pęnitentes per Christum Iesum peccata rediment, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum doctrinam de gratia, et verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 9.

Poenis spontè susceptis, vel etiam à Sacerdote iniunctis, seu à Deo inflictis, & à nobis pariter tolleratis satisfacere possumus. Hoc dicit.

CAPVT XXVIII.

Docet sancta Synodus, tantam esse diuinæ munificentiæ largitatem, vt non solùm pęnis spontè à nobis pro vendicãdo peccato susceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis; sed etiam, quod maximũ amoris argumẽtum est, tẽporalibus flagellis à Deo inflictis, et à nobis patienter toleratis, apud Deũ Patrẽ per Christũ Iesum, satisfacere valeamus. Vnde dicitur in Canone decimo tertio.

Si quis dixerit pro peccatis quoad pęnam temporalem minimè Deo per Christi merita satisfieri pęnis ab eo inflictis, et patienter toleratis, vel à Sacerdote iniunctis, sed neq; spontè susceptis, vt ieiunijs, orationibus, eleemosynis, vel alijs etiam pietatis operibus; atque ideò optimam pęnitentiam esse tãtum nouam vitam, anathema sit.

Item sessione vigesima tertia, cap. 15. de reform.

Ad confessiones seculariũ audiendas non censetur idoneus, nisi qui aut beneficiũ parochiale, aut approbationem Episcopi obtinet. Hoc dicit.

CAPVT XXIX.

Quamuis presbyteri *b* in sua ordinatione à peccatis obsoluendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus, nullum etiã Regularem *c* posse confessiones secularium, etiam Sacerdotum audire, *d* neq; ad id idoneũ reputari, nisi aut parochiale beneficium, *e* aut ab Episcopis per examen; *f* si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem *g* (quæ gratis detur) obtineat; priuilegijs, consuetudine quacunque etiam immemorabili non obstantibus.

SVPER CAPVT XXIX.

b § Quamuis presbyteri. Decla. Cardin. S.D.N. audita relatione Congregationis declarauit Episcopos vigore priuilegij, de quo in cap. fin. de pęnitentia, et remissione, non posse, sibi eligere Sacerdotem, sibi subditum, qui à proprio Ordinario nõ fuerit ad hoc ad formam huius decreti admissus, seu approbatus ad audiendas confessiones.

c § Nullum etiam Regularem. Decis. Card. 96. Congregatio Concilij censuit, in Monasterijs, ac etiam Collegijs Regularium, vbi Regularia instituta seruantur posse Prælatos Regulares, siue aliorum Religiosorum confessores, absque licentia Episcopi cõfessiones eorum seculariũ, qui sunt vere de familia, et continui cõmensales, non tamen illorum, qui tantum deseruiunt in Monasterijs, audire, &c. Item declar. Cardin. et S.D.N. declarauit tẽpore Iubilei posse omnes Regulares confiteri peccata sua Sacerdotibus approbatis ab Ordinario ad audiendas confessiones, in Bulla enim non fit mentio, nisi de Ordinario eorum, qui audiunt cõfessiones, non autem de Ordinario pęnitentium.

d § Posse confessiones secularium, etiam Sacerdotum audire. Declar. Cardin. In priuatis etiã domibus ex vrgenti causa, veluti infirmorum, et senum, qui ob ingrauescentẽ ætatem Ecclesiam commodè adire nõ possunt, nec in huiusmodi casibus constitutiones Synodales, et aliæ prohibitiones allegari possunt. Prælati Regulares, seu alij Religiosi cõfessores nõ possunt audire confessiones seculariũ, qui sunt de familia, et deseruiunt ipsorũ Monasterijs, absq; approbatione, vel licentia Episcopi. Sic Congregatio die 14. Augusti 1568. censuit.

e § Nisi aut parochiale beneficiũ. Decla. Cardin. Aut ab Episcopis per examen, et Prælati, quibus per cap. fin. extra de pęniten. et remissioni; licèt sibi confessorẽ eligere, nõ possunt quemcunq; Sacerdotem, sed eum tantum, qui ad formam huius cap. ab Ordinario ad id munus approbatus, vel parochiale beneficium obtinet, eligere. Sic Pontifex audita Cõgregationis sententia respondit, inhærendũ esse decreto Concilij Tridentini, quoad huiusmodi Prælatos.

f. § Aut ab Episcopis per examen, Decla. Cardi.

Regulares cõfessores audientes secularium confessiones semel ab Episcopo in ciuitate, & diœcesi suæ præuio examine approbati ab eodem Episcopo iterum non sunt examinandi, à successore verò de nouo examinari possunt, iuxta Bullam Pij Quinti 8.id. August. Pontificatus sui anno sexto, quæ nõ est reuocata per reductionem priuilegiorũ ad terminos Cõcilij per sanctum Dominum nostrũ Gregorium Decimum tertium. Fratres Mendicãtes semel examinati, & idonei approbati pro cõfessionibus audiendis, non debent iterum ab eodẽ Ordinario, nec etiam per successorẽ eius examinari, sic etiam Pius Quintus in extra. Rom. Pontif. publicata 8.id August. 1571. adijciens, nihilominus semel examinatum, & idoneum approbatũ ab Ordinario, ab Episcopo successore, pro maiori conscientiæ suæ quiete de nouo posse examinari. Fratres Ordinum Mendicantiũ à suis Generalibus, vel eorũ ministris Prouincialibus ad audiendas cõfessiones Christi fidelium vtriusque sexus approbati, hoc decreto Concilij Tridentini non cõprehenduntur. Pius Quintus in Extraua. & si Mendicantiũ, publicata anno 1567. Hanc facultatem idem Pius reuocauit, volens ab his Fratribus Concilij Tridentini decretum obseruari in dict. Extrauag. Roma. Pont.

g § *Et approbationem.* Declar. Cardin. Nullus præter quam Episcopus se interponere debet in his, quæ spectant ad approbandos Sacerdotes sacræ confessionis ministros. An absolutio data à Sacerdote vigore facultatis generaliter Summi Pontificis, vel specialiter à parocho cõcessæ ab Episcopo, si is Sacerdos examinatus, et approbatus nõ fuerit, valida censeatur, quoad eos præsertim, qui tali Sacerdoti bonafide confessi sunt, rati esse approbatũ, vel ignorantes approbationem requiri. Cõgregatio Concilij censuit, nullam censeri, tametsi cõfitentes, quoad Deum excusati censeantur, vbi tamen resciuerint reiterandam esse cõfessionem. Fuit dubitatum, an ille, qui confessus fuerit peccata confessori non approbato, fuerit bene absolutus, vel potius nulla dicatur confessio? Et fuit dictum, cõfessionem esse nullam, fuit bene resolutum sub die prima Decembris, 1588. quod si ille, qui confessus fuerit, ignorauerit cõfessorem non esse approbatũ, vel requiri approbationem, tenetur reiterare cõfessionem. Subditi inferiorum, & exemptorum licẽtiam audiendi confessiones petere ab Episcopo debent, & ab eo approbationẽ obtinere; offerri tamen Episcopo debẽt à superiore illarum Ecclesiarum, neq; potest contra hoc decretũ Concilij Concilium Prouinciale, vel Metropolitanũ aliqua statuere; veluti si aliquis Baro prætextu inimicitiarum cũ Episcopo, & eius clero, vellet confiteri extero presbytero etiam approbato ab Ordinario suo, qui si hunc voluerit accersiri, qui eius & suæ familiæ confessiones audiat, poterit ei permitti, dummodò ab Episcopo Baronis pęnitentis ad id idoneus sit approbatus.

Item sessione vigesima quarta, cap. 6. de refor. in com.

A quibuscunq; peccatis occultis possint Episcopi, seu eorum speciales Vicarij, pænitentes absoluere, non tamen eis licet in omnibus poenis dispensare. Hoc dicit.

CAPVT XXX.

Liceat Episcopis *b* in irregularitatibus omnibus, & suspẽsionibus, ex delicto occulto prouenientibus, *i* excepta ea, quæ oritur ex homicidio volũtario, *k* & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare, *l* & in quibuscunque casibus occultis etiam Sedi Apostolicę reseruatis, delinquẽtes quoscunque sibi subditos *m* in diœcesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputatũ, *n* in foro conscientiæ gratis absoluere, imposita pęnitentia salutari. Idem & in hæresis crimine *o* in eodem foro conscientiæ eis tantum non eorum Vicarijs, sit permissum.

SVPER CAPVT XXX.

h § *Liceat Episcopis.* Decla. Card. In hoc decreto cõprehenduntur inferiores, habentes iurisdictionem ordinariã, & quasi Episcopalem, sed tantũ Episcopi priuatiuè, quoad alios. Sed Episcopi illarum Regionum, in quibus Concilium Tridentinum ad hoc receptũ non est, non possunt vti ista facultate concessa in hoc decreto. Quæsitum fuit à Cardinalibus Cõgregationis, an Episcopo in aliquod delictorum de quibus in hoc cap. pro lapso liceat ad se absoluendum proprium suum confessarium deputare cum eadem auctoritate, qua ipse potest ex eodem hoc cap. in sibi subditos exercere? Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini censuit, id Episcopo licere.

i § *Ex delicto occulto prouenientibus.* Declarat Card. Episcopus si à Simonia occulta dispensare potest, nõ potest tamen simoniacũ rehabilitare ad beneficia in posterũ obtinenda, nec ad ea retinẽda, quæ per simoniã occultã obtinet.

k § *Homicidio voluntario.* Decla. Card. Appellatione homicidij nõ venit mutilatio membri. Nec obstat glos. in commen. primo, de homici. quia procedit, quoad incurrendum irregularitatem, non quoad dispensationem.

l § *Dispensare.* Decla. Cardin. Quærebatur, an Episcopus in casu huius cap. 6. habeat facultatem

gem diſpenſandi cum ſuo diœceſano, abſente in aliena diœceſi legitimè impedito cômorantí? Congregatio cenſuit,quod forenſis in caſu huius cap.6.poteſt abſolui in Sacramento pœnitentiæ ab illo Epiſcopo, in cuius diœceſi,vel ciuitate cômoratur,non autem diſpẽſari.Facit ad hoc,quia Nuncij, qui poſſunt abſoluere excômunicatos, ob iniectioni manus in clericos, non poſſunt abſoluere ſubditos extra prouinciam. Accedit etiam,quia Concilium loquitur de abſolutione ſacramentale in foro conſcientiæ, quæ requirit pœnitentiam exemplo confeſſionis, quia non poteſt fieri per Nuncium, vel per literas.

m § *Sibi ſubditos.* Decla.Card.Qui nõ eſt ſubditus Epiſcopi,putà Mendicus,Prætor,& ſimiles exteri, qui tamen habitant in ciuitate, hoc decreto comprehẽduntur, & ſi cômiſerint crimina in alijs ciuitatibus; habita tamen hac diſtinctione, quod ſcilicet poſſint abſolui in Sacramento pœnitentiæ, à ſuis criminibus, non tamen diſpenſari ſuper his. An Epiſcopus in vim huius cap. poterit abſoluere Sacerdotem ſibi ſubditum à ſimonia occulta,et rehabilitare ad ordines,et beneficia tam obtenta, quàm obtinenda ? Congregatio cenſuit potuiſſe abſoluere,et ad ordines rehabilitare,et beneficia tam obtenta, quàm obtinenda, ſed non ad beneficia quibus propter ſimoniã priuatus fuiſſet, vel ad obtinenda.

n § *Aut Vicarium ad id ſpecialiter deputatum.* Decla.Card.Congregatio Concilij cenſuit, ab Epiſcopo poſſe non tantum Vicario generali, ſed etiam Pœnitẽtiario, aut Vicario ad id ſpecialiter deputato,committi abſolutionẽ huius cap. ¶ Cõgregatio cenſuit, hoc decreto Concilij derogatũ eſſe, non tantum in crimine hæreſis, ſed in omnibus caſibus comprehenſis in dicta Bulla Pij Quinti. ¶ Item quærentibus, an idem locum habeat in caſibus poſt Concilium Tridentinum ex noua lege Sedi Apoſtolicæ reſeruatis ? S D.N. Gregorius XIII. audita relatione Congregationis reſpondit, non habere locum. ¶ Item an in delictis occultis in materia clauſuræ ? Idem reſpondit relatione Congregationis per cõſtitutionem Pij Quinti, cenſeri huic decreto derogatum.

o § *Idem & in hæreſis crimine.* Decla. Cardin. Epiſcopus,aut Inquiſitor abſoluere nõ poſſunt hominem hæreticum in foro conſcientiæ,licèt hæc facultas à Concilio ſit ipſis tradita.

Eadem ſeſſione vigeſima quarta,cap.8.de reform.in commu.

Publicè peccantibus pænitẽtia publica iniungi debet; quam tamen Epiſcopus in ſecretam poterit commutare. Hoc dicit.

CAPVT XXXI.

¶ Apoſtolus monet, *p* publicè peccãtes palàm eſſe corripiẽdos.Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorũ conſpectu crimen commiſſum fuerit, vnde alios ſcandalo offenſos, commotoſq; fuiſſe, non ſit dubitandum ; huic condignam pro modo culpæ pœnitentiam publicè iniungi oportet;vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouocauit,ſuę emendationis teſtimonio ad rectam reuocet vitam. Epiſcopus tamen publicè hoc pœnitentiæ genus in aliud ſecretum poterit commutare,quando ita magis iudicauerit expedire.

SVPER CAPVT XXXI.

p § *Apoſtolus monet.* Concordat text. in cap.ſi peccauerit, verſic.ergo.2.quæſt. 1.cap.ſed illud 45.diſt.et cap. pœnitentes, cap.in capite, cum ſequentibus, 50.diſtin.et illud 1.ad Timoth.5, nu.20. *Peccantes coram omnibus argue.*

Eadem ſeſſione vigeſima quarta, cap.8. de refor.in commu.

In ſingulis Eccleſijs Cathedralibus Pænitentiarius ab Epiſcopo inſtitui debet, qui Doctor ſit,aut Licentiatus in Theologia,vel Iure Canonico,& annorum quadraginta. Hoc dicit.

CAPVT XXXII.

¶ In omnibus Cathedralibus Eccleſijs,*q* vbi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis *r* cum vnione præbendæ *ſ* proximè vacaturę,*t* ab Epiſcopo inſtituatur,*u* qui Magiſter ſit,*a* vel Doctor,aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico,et annorũ quadraginta,ſeu aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui dum confeſſiones in Eccleſia audiet, *b* interim præſens in choro cenſeatur. *c*

SVPER CAPVT XXXII.

q § *In omnibus Cathedralibus Eccleſijs.* Decla. Cardin. Officium Pœnitentiariæ in Cathedrali poteſt per ſolũm Epiſcopũ conſtitui; ad quem quoque pertinet electio perſonæ,quoties opus fuerit exercendo tali officio,nec requiritur aliquis Capituli conſenſus. Collatio autem præbendæ vniendæ ab his fieri debet, ad quos anteà ſpectabat.

r § *Pœnitentiarius aliquis.* Declar.Cardin. Si officij Pœnitentiarij etiam vnitæ prębendæ vacatio contingat in menſe Apoſtolico, vel aliàs præbenda eſſet reſeruata,vel affecta,an electio perſonæ Pœnitentiarij huiuſmodi pertineat ad Epiſco-

Episcopum, vel ad Sanctissimum? Congregatio bis, re diligenter discussa, citatis etiam Procuratoribus Episcoporum, quorum interest, & eorum bonis allegationibus perpẽsis censui pertinere ad Sanctissimum.

f ¶ *Cum vnione præbendæ.* Decla.Cardi. Quæ fiat ab ijs, ad quos spectat illã conferre. ¶ An vniones factæ auctoritate Sedis Apostolicæ in casu huius cap. in fauorem Pœnitẽtiarij, dicantur saltem ex verisimili mente comprehẽsæ in hoc decreto ad effectum, vt tales vniones cadant, vel ne; sub exclusione regulæ reuocatiuæ vnionũ? Congregatio cẽsuit, huiusmodi vniones cadere sub exceptione dictæ regulæ. Congregatio die 11. Februarij 1588. censuit, Concilium debere intelligi, etiam de vnione facta auctoritate Sedis Apostolicæ in fauorem Pœnitentiarij, ad effectũ, vt dicta vnio non cadat sub regula præter quam actoritate Concilij facta. ¶ Præbendæ pro Pœnitentiario à capitulo Sede vacante assignari non possunt, sed ab Episcopo hoc præstandũ est, cap. 2. ne Sede vacante. Portio, quæ fit in Ecclesia in præbendam pœnitentialem erigi non potest, sed præbendã canonicalis. In Ecclesia, vbi hæc præbenda pœnitentialis nõdum erecta est, à Sede Apostolica fuit deputatus Pœnitentiarius sine præbenda assignatur ei stipendiũ septuaginta scutorũ à Capitulo in perpetuum persoluendo. ¶ Et si non esset præbenda, & fructus omnes existerent in distributionibus quotidianis, tunc distributiones habebuntur pro prębẽda. ¶ An assignatio vnius portionis Ecclesiæ loco præbendæ facta ab Episcopo pro Pœnitentiario subsistat? Congregatio censuit, non subsistere. ¶ An prouisio facta per Capitulum Sede vacante de pœnitentiario cum eadẽ portione censeatur bona, vel potiùs ab eo nominatus indigeat prouisione Sedis Apostolicæ, ex quo videtur prouisione Papæ reseruata? Congregatio censuit, non esse bonam. An pœnitẽtiarius sic institutus acquisierit aliquod ius ad canonicatus, & præbendas eiusdem vacantes, durante dicta Sede vacãte, de quibus auctoritate Apostolica fuit ꝓuisus, cum canonicatus, & præbẽda primo vacatura spectat ad pœnitentiarium, & ideò prouisio sit nulla? Congregatio censuit, validam esse, quoniam hoc decretum non cõprehendit præbendas Sedi Apostolicæ reseruatas.

t ¶ *Proximè vacaturæ.* Decla.Card. Nõ tamen in mense Papæ, præbenda, in mensibus Apostolicæ Sedi reseruatis vacans, non potest erigi in præbendã pœnitentialem. An præferatur prouisio Theologi? Nota sup. cap. 1. sess. 5. ¶ In Ecclesijs, quibus ex cõsuetudine optantur præbendæ, si ea, quæ post Concilium primo vacauit, non fuit in pœnitentialem erecta, potest optari postea vacans, sed si ante optationem Episcopus erexit, erectio præualet, etiamsi postea optaretur.

u ¶ *Ab Episcopo instituatur.* Decla.Card. Solò absque consensu Capituli, & etiam ab eodem eligatur, & licèt vacet Sedes Episcopalis. Capitulum nihil potest, etiam quod eo tẽpore pœnitentiarius moriretur. Pœnitentiarius ab Episcopo instituatur, etiam siue cõsensu Capituli, vt Congregatio censuit. ¶ An quoties occurrerit vacatio officij Pœnitentiarij, & per consequens præbendæ, illi annexæ, prouisio illius pertineat ad solum Episcopum, absq; eo quod Capitulum in aliquo se intromittere possit? S.D.N. referente Congregatione Concilij decreuit, institutionẽ officij Pœnitentiarij quandoq; faciendam, ad solum Episcopũ pertinere, absque consensu Capituli, collationem autem præbẽdæ vniendæ ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat. ¶ S.D.N. Gregorius XIII. censuit, officium Pœnitentiarij, necnon eiusdẽ personæ electionem quandocunque faciendam, ac etiam quoties occurrerit vacatio dicti officij, ad solum Episcopum, absq; consensu Capituli pertinere, collatio autẽ præbendæ vniendæ, vel vnitæ ab illis fieri debere, ad quos antea spectabat. Sicq; electio Pœnitentiarij facta à Capitulo Sede Episcopali vacante, est inualida, nec talis deputatio, & institutio habet locum in canonicatibus, & præbendis Sedi Apostolicæ reseruatis, & affectis dispositioni.

a ¶ *Qui Magister sit.* Decla.Cardin. Qui Pœnitentiarius, nec retento, nec dimisso officio potest optare aliam præbẽdam, cuius officio fuit perpetuo vnitus canonicatus, & certa prębẽda ex hoc decreto Concilij Tridentini, & auctoritate Apostolica vnita, & confirmata fuit.

b ¶ *Dum confessiones in Ecclesia audiet.* Decla. Cardin. Si Pœnitentiarius huius decreti deputatus renueret confessiones audire, puniri potest ab Episcopo. ¶ Pœnitentiarius habendus pro præsente in choro, dum audit confessiones in Ecclesia, siue in confessionario, siue extra, nõ autem pro tempore, quod residet in confessionario, nec audit confessiones, alijs in choro diuina celebrantibus, nec recitans officium priuatè, nec si dixerit Missam, est censendus præsens choro. Non potest Pœnitentiarius Canonicus cogi ad maiorem residentiã, quã alij Canonici, qui ꝑ tres menses abesse possunt, dummodò non absit tempore, quo frequentius pœnitentes accedunt, & diebus festis solemnibus, veluti tempore ieiuniorum, Quadragesimæ, & Aduentus, quatuor anni Temporum, Resurrectionis, Ascensionis, &c. Pœnitentiarius nõ potest absoluere quemquam à casibus, quos Episcopus sibi expresse reseruauerit, nisi ipsemet Episcopus hanc illi speciatim dederit facultatem. ¶ Illustrissimi, et Reuerendissimi Domini,

statu-

ſtatutum eſt per decretũ ſacri Concilij Tridentini, cap.8. ſeſſ.24. de reform. quod in Cathedralibus Eccleſijs, in quibus commodè fieri poteſt, ſit vnus Pœnitentiarius, qui teneatur audire confeſſiones indifferenter omnium caſuum reſeruatorum, et nõ reſeruatorum. Prætendit enim Pœnitentiarius, nõ teneri, niſi ad reſeruatos tantum, ſed videtur teneri ad non reſeruatos, quia Concilium generaliter, et indiſtinctè loquitur, ideò generaliter, et indiſtinctè eſt intelligendum, et tanto magis id procedit, quia deputatio talis pœnitentiarij reddetur fruſtratoria, ſi tantũ ad reſeruatos reſtringẽda eſſet; nullus enim ad confitendũ ad illum accederet, ne detegeretur eo ipſo, quod in caſibus reſeruatis deliquerit, quod ex eo ſolo comprehenderetur, quod pœnitens ad pedes talis Pœnitentiarij accederet; vnde multi ſe abſtinerent cum illo cõfiteri, et ſic inuenta ad vnum finem operaretur contrarium. Ideò ſupplicatur pro declaratione ſuper hoc caſu. ¶ Secundo dubitatur, an Pœnitentiarius teneatur ante et poſt meridiem ſtatutis horis in ſede ſibi in Eccleſia pro audiendis confeſsionibus ſpecialiter deputata aſsiſtere? Ipſe enim aſſerit, quod ſufficit, quod in choro, ſibi alibi in eadem Eccleſia ſit, vbi qui vult confiteri, poteſt illum perquirere, ſed videtur teneri ad aſſiſtendũ in Sede, ſaltem per aliquod tẽpus, nam ideò à reſidẽtia chori, et altaris liberatur; quia tenetur in Sede aſſiſtendo audire cõfeſsiones, vt dicit Concilium; tum etiam, quia iam ad hanc matricem, et inſignem Eccleſiam, propter deuotionẽ corporum Sanctorum, Secundi primi Epiſcopi dictæ Eccleſiæ, ac Vincentij, Sabinæ, et Chriſtetis, ſororum Patronorum dictæ Ciuitatis, ad eandem Eccleſiã confluatur, iuſtum videtur, quod propter Eccleſiæ decorem, et auctoritatẽ Pœnitẽtiarius in ſua Sede ad id deputata reſideat, vt omnes illum videãt, ne eum perquirere cogantur, maximè cùm verecundia affecti plures perquirere illum recuſarent. Et arguendo etiã à ſimili videmus, quod miles ſecularis certis horis, & locis, tenetur vigiliam, & aſſiſtentiam perſonalem facere, nec in alio aſſiſtẽdo ſatisfaciet, ſed imò tenetur in loco ſibi deputato aſſiſtere. Nec obſtat dicere, quod idem ſeruatur in Eccleſijs Cathedralibus vrbis, in quibus ſemper aſſiſtunt in ſua Sede. Vnde idem eſſet ſeruandũ in alijs Eccleſijs, capite, neceſſe, de conſecratione, diſtinctione prima. Ideò ſupplicatur etiam, pro declaratione, quãdo, & quanto tempore debeat in dicta Sede reſidere.

Tertio dubitatur, an debeat tenere in manu virgam, ſeu baquetam tempore, quo ſedet in dicta ſede? Quod videtur affirmatiuè dicendũ, tùm, quia idem ſeruatur in alijs Cathedralibus vrbis, ad quorum ſimilitudinem ſunt inſtituti Pęnitentiarij in alijs Eccleſijs Cathedralibus; tum, quia per illam demonſtratur, & plena auctoritas, & poteſtas fori pęnitentialis conceſſa ipſi tãtùm; tùm etiam, quia Chriſti fideles humiliter eidem caput ſubmittendo, vt extremitate dictæ virgæ tangantur, nec dum humilitatem alijs oſtendunt, ſed & reuerentiã ipſius pęnitentiarij, ideò ſupplicatur pro opportuna ſuper hoc declaratione. Reuerendiſſimi Domini, Vti fratre, Libellus, qui erit cum his literis, declarabit amplitudini tuę tres dubitationes, quę de Pœnitẽtiarij in iſta Eccleſia inſtituti officio exortæ, & ſacræ Congregationi Cardinalium Concilij Tridentini interpretũ propoſitæ fuerunt. ¶ Congregatio ad primam reſpondendũ cenſuit, Pœnitentiarium teneri integras cõfeſſiones audire, non autẽ ſolos caſus reſeruatos. Ad ſecundum debere eundem peccata cõfiteri volentibus, ſeu facere poteſtatem horis opportunis, loco, & ſede Epiſcopi, ad quem hoc ſpectat arbitratu. Qui viſo ad tertiam reſpondit, nouas conſuetudines nõ inducendas, quæ amplitudini tuæ præſcribere volumus, ne iſthic de his ignoretur Congregationis ſententia, interea eam in Domino benè valere, eiuſq; gratiæ auctionẽ in dies fieri optamus. Romæ die 21. Aprilis, 1587.

c § *Præſens in choro cenſeatur*. Deciſ. Card. 94. Congregatio Concilij cenſuit, obtinenti canonicatum, cui poſt Conciliũ munus ſit iniunctũ Pœnitentiarij, non poſſe in eadem Eccleſia vna cum dicto canonicatu obtinere dignitatem, in vim cõſuetudinis Eccleſiæ permittentis Canonicum poſſe retinere canonicatum cum dignitate. Item deciſ. Card. 115. Congregatio Concilij cenſuit, inſtitutionem officij Pœnitentiarij ad ſolum Epiſcopum abſq; conſenſu Capituli pertinere, collationem autem præbẽdæ Pœnitentiariæ vnitæ ab illo fieri debere. Item deciſ. Card. 131. An qui ſemel tẽpore Paſcharis peccata fuerit cõfeſſus Pœnitentiario deputato, in vim decreti Concilij Tridẽtini, cap. 18. ſeſſ. 24. dicatur ſatisfeciſſe præcepto Eccleſiæ, contento in capite omnes vtriuſq; ſexus, extrà, de pęnitentia & remiſſione. Omnes Illuſtriſſimi Domini fuerunt illius ſententiæ, videatur ſatisfeciſſe. Item deciſ. Card. 156. Congregatio Concilij cenſuit, Pœnitentiarium ad præſcriptum Concilij inſtitutum ante vacationem præbẽdæ ei officio vnitæ, nec vocem in Capitulo, neque in choro ſibi vendicare poſſe, minuſq; habendum interim eſſe pro Canonico, præbendam autem ipſi officio vniendam integram, atq; canonicalem eſſe debere. Item deciſ. Card. 169. Cõgregatio Cõcilij cenſuit, ſi collatio ſit communis inter Epiſcopum, & Capitulum, & vacatio præbendæ Pœnitentiarij contingat in quatuor menſibus inferiorum collatorum electionem

nem personæ Pœnitentiarij ad Episcopum, & Capitulum simul, quemadmodum ante Concilium, pertinere. Item decis. Card. 195. Congregatio Concilij censuit, Pœnitentiariū non posse absoluere à casibus Episcopo reseruatis, nisi Episcopus ipse hanc ei tribuerit facultatem. Item decis. Cardin. 222. Congregatio Concilij censuit, & declarauit, Pœnitentiarium ab Episcopo ad præscriptum Concilij institutū teneri officium exercere, etiam ante vacationē præbendæ ipsi officio vnitæ. Item decis. Card. 277. In Cathedrali Vercelensi sunt viginti quatuor Canonici, quorum duodecim ex designatione Episcopi sunt Sacerdotes, sex Diaconi, & alij sex Subdiaconi.

Ex cōsuetudine illius Ecclesiæ Canonici habent duplicem optionem, vnam tituli, alteram præbendæ temporalis. Nam Canonicus retento titulo optat præbendam tēporalem vacantem alteram tituli. Nam inferioris ordinis Canonici optant titulos ordinis superioris, & ita Diaconus potest optare titulum Sacerdotalē Canonici Sacerdotis defuncti. Fuit dubitatum an præbenda Pœnitentiarij defuncti possit optari? Et Congregatio respondit, non posse. Nunc quæritur, an ordo Sacerdotalis, cuius erat Pœnitentiarius, possit optari à Canonico ordinis inferioris, adeò, vt præbenda Pœnitentiarij debeat postea obtineri à Canonico Ordinis inferioris? Congregatio Concilij censuit, non posse.

De indulgentijs, & suffragijs.

TITVLVS X.

In sessione vigesima prima, Concil. Trid. cap. 9. de reform.

Indulgentiæ per Ordinarios locorum adhibitis duobus de Capitulo publicari debent; qui etiam oblatas eleemosynas gratis colligere tenentur. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Indulgentias, *a* aut alias spirituales gratias, quibus Christi fideles non decet priuari, deinceps, per Ordinarios locorum, *b* adhibitis duobus de Capitulo, dobitis temporibus populo publicandas esse decernit sancta Synodus; quibus etiam eleemosynas, atque oblata sibi charitatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur; vt tandem, cœlestes hos Ecclesiæ thesauros non ad quæstum, sed ad pietatem exerceri omnes verè intelligant.

De indulgentijs, & suffragijs.

SVPER CAPVT I.

a § *Indulgentias.* Decla. Card. Per huius decreti posteriorem partem, non possunt Ordinarij prohibere, quin Religiosi indulgentias, olim à Summo Pontifice concessas, publicent, nullo etiam verbo cum eis facto; at indulgētias, sibi ipsi de nouo concessas, absque Ordinarij licentia publicare non possunt.

b § *Deinceps per Ordinarios locorum.* Declar. Card. Nec aliquis sine eorum licētia, et auctoritate poterit eas publicare, nō obstante quacunque exceptione, etiā si Regularis sit, aut in Ecclesijs ipsorum Regularium etiam prætextu priuilegiorum cōfraternitatis Rosarij, sed per Ordinariū, adhibitis duobus de Capitulo debitis temporibus populo publicari debent.

Item sessione vigesima quinta, in decreto de indulgen.

Vtilis est, & populo maximè salutaris indulgentiarum vsus. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ CVM potestas conferendi indulgentias à Christo Ecclesiæ concessa sit, *c* atque huiusmodi potestate, diuinitus sibi tradita antiquissimis etiam temporibus illa vsa fuerit: sacrosancta Synodus indulgentiarum vsum Christiano populo maximè salutarem, & sacrorū Conciliorum auctoritate *d* probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, & præcipit; eosque anathemate damnant, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant.

SVPER CAPVT II.

c § *A Christo Ecclesia concessa sit.* In illo Matth. 16. nu. 19. *Quodcunque ligaueritis super terram, &c.* & in illo Ioan. 20. nu. 23. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* & concordat tex. in cap. audiuimus, cap. quandocunque. 24. quæst. 1. cap. vt constitueretur. 50. dist. cap. adhuc. de pœnit. dist. 1.

d § *Sacrorum Conciliorum auctoritate.* Concordat Concil. Ancyranum per multa capita Neocæsar. cap. 3. Nicæn. cap. 1. & 11. Carthag. IIII. cap. 75. Agathen. cap. 60.

Eadem sessione vigesima quinta, circa fin. sessio.

Prauos quæstus pro indulgentijs consequendis abolendos esse decernitur. Hoc dicit.

CA-

CAPVT III.

IN indulgentijs concedendis moderationem, iuxta veterem, et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit sancta Synodus, ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur. Abusus verò, qui in ijs irrepserunt, et quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab hæreticis blasphematur, emendatos et correctos cupiens, præsenti decreto generaliter statuit, prauos quæstus omnes pro his consequendis, vnde plurima in Christiano populo abusum causa fluxit, omnino abolendos esse. Cæteros verò, qui ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliundè quomodocunq; prouenerūt, cum ob multiplices locorum, et Prouinciarum, apud quas hi cōmittuntur, corruptelas commodè nequeant specialiter prohiberi, mandat omnibus Episcopis, vt diligenter quisque huiusmodi abusus Ecclesiæ suæ, colligat, eosque in prima Synodo Prouinciali referat: vt aliorum quoq; Episcoporum sententia cogniti, statim ad Summum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate et prudentia, quod vniuersali Ecclesiæ expediet, statuatur, vt ita Sanctorum indulgentiarum munus piè, sanctè, et incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

Eadem sessione vigesima quinta, in princ. sess.

Catholica doctrina de Purgatorio, & de suffragijs mortuorum debet populo commendari. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

CVM Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris literis, et antiqua Patrum traditione, in sacris Concilijs, et nouissimè in hac œcumenica Synodo docuerit, Purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragijs, potissimum verò acceptabili altaris sacrificio iuuari: præcepit sancta Synodus Episcopis, vt sanam de Purgatorio doctrinam, à sanctis Patribus, & sacris Concilijs traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & vbiq; prædicari, diligenter studeant.

Eadem sessione vigesima quinta, in princip. sess.

Suffragio pro defunctis piè ac deuotè fieri præcipiunt. Hoc dicit.

CAPVT V.

Curent Episcopi, vt fidelium viuorum suffragia, Missarum, scilicet, sacrificia, orationes, eleemosynæ, aliaq; pietatis opera, quæ à fidelibus, pro alijs fidelibus defunctis geri consueuerunt secundum Ecclesiæ instituta piè, & deuotè fiant; & quæ pro illis ex testatorum fundationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctoriè, sed à Sacerdotibus, & Ecclesiæ ministris, & alijs, qui hoc præstare tenentur, diligenter, & accurate persoluantur.

De Extrema Vnctione.

TITVLVS XI.

In sessione decima quarta, Concil. Trid. in princ. de extr. vnct.

Firmissimo præsidio extremæ vnctionis muniuit Christus finem vitæ nostræ. Hoc dicit.

CAPVT I.

Clementissimus Redemptor noster, qui seruis suis quouis tempore voluit de salutaribus remedijs, aduersus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodū auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum viuerent, ab omni grauiori spiritus incommodo possint, ita extremæ vnctionis Sacramento finem vitæ, tanquam firmissimo quodam præsidio muniuit; nè & si aduersarius noster occasiones per omnē vitam quærat, & captet, vt deuorare animas nostras quoquò modo possit; nullum tamen tempus est, quo vehemētius ille omnes versutię neruos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam si possit, diuinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitæ prospicit.

De Extrema Vnctione.

SVPER CAPVT I.

a § *Et si aduersarius noster.* Concordat tex. in cap. nulli dubium. 3. quæst. 1. & illud. 1. Pet. 4. num. 8. *Aduersarius noster, diabolus tanquam Leo rugiens circuit.*

Eadem sessione decima quarta, cap. 1. de extre. vnct.

Extrema vnctio est verè, & propriè Sacramentū à Christo Domino institutū, & à Beato Iacobo Apostolo promulgatum. Hoc dicit.

CAPVT II.

Instituta est sacra vnctio infirmorum, tanquam verè, & propriè Sacramentū noui Testa-

menti à Christo Domino nostro apud Marcũ quidem insinuatum, per Iacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem fidelibus commendatum, ac promulgatum. *b Infirmatur*, inquit, *quis in vobis, inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, dimittentur ei*. Quibus verbis, vt ex Apostolica traditione per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministrũ, & effectum huius salutaris Sacramenti. Intellexit enim Ecclesia materiã esse oleum ab Episcopo benedictum; nam vnctio aptissimè Spiritus sancti gratiam, qua inuisibiliter anima ægrotãtis inungitur, repræsentat; formam deinde esse illa verba: *Per istam vnctionem, &c.* Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit, extremam vnctionem, non esse verè, & propriè Sacramentum à Christo Domino nostro institutum, & à Beato Iacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum, anathema sit.

SVPER CAPVT II.

b § *Promulgatum*. In illo Iacob. 5. nu. 14. *Vngentes eum oleo*. & concordat tex. in cap. presbyteros. 95. dist. cap. 1. §. 1. ext. eod. Concil. Cabilon. cap. 48. Innocent. I. epist. 1. cap. 8.

Eadem sessione decima quarta, cap. 2. extre. vnctio.

Infirmorum vnctio gratiam confert, peccata remittit, & infirmum alleuiat. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ RES et effectus huius Sacramenti illis verbis explicatur: *Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit dimittentur ei, res etenim hæc gratia est Spiritus sancti*: cuius vnctio delicta, si quæ sunt adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, et ægroti animam aleuiat, et confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, quam infirmus subleuatus, et morbi incommoda, ac labores leuius fert, et tentationibus dæmonis calcaneo insidiãtis facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, vbi saluti animæ expedierit, consequitur. Vnde dicitur in Canone secundo.

Si quis dixerit, sacram infirmorum vnctionem nõ conferre gratiã, nec remittere peccata, nec alleuiare infirmos, sed iam cessasse, quasi olim fuerit gratia curationum, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3. de extre. vnctio.

Ministri proprij extremæ vnctionis sunt Sacerdotes; illam verò infirmi tantum suscipere debent. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Quod attinet ad præscriptionem eorum, qui et suscipere, et ministrare hoc Sacramentum debent, haud obscure fuit illud etiam in verbis prædictis traditum; nam et ostenditur illic, proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesiæ presbyteros; quo nomine eo loco, nõ ætate seniores, aut primiores in populo intelligendi veniunt, sed aut Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinatis per impositionem manuum presbyteri. Declaratur etiam hanc esse vnctionem infirmis adhibendam; illis verò præsertim, qui tam periculose decumbunt, vt in exitu vitæ constituti videantur; vnde et Sacramentum exeuntium nuncupatur. Vnde dicitur in Canone quarto.

Si quis dixerit presbyteros Ecclesiæ, quos Beatus Iacobus adducẽdos esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores, in quauis communitate; obidque proprium extremæ vnctionis ministrum non esse solum Sacerdotem, anathema sit.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3. de extre. vnctio.

Extrema vnctio iterari potest. Hoc dicit.

CAPVT V.

Si infirmi post susceptam hanc vnctionem conualuerint, iterum huius Sacramenti subsidio iuuari poterunt, cum in aliud simile vitæ discrimen inciderint.

Eadem sessione decima quarta, cap. 3. de extre. vnctio.

Episcopus sit eorum, quæ in superioribus Capitulis huius tituli decreta sunt; ex quibus colligitur Sacramentum extremæ vnctionis, absq; ingenti scelere contemni non posse. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Nulla ratione audiendi sunt, qui cõtra apertam, et dilucidam Apostoli Iacobi sententiam docent hanc vnctionem, vel figmentũ esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem;

bentem;et qui illam iam cessasse asserunt,quasi ad gratiam curationum dumtaxat in Primitiua Ecclesia referenda esset; et qui dicunt, ritũ, et vsum; quem S.R.E. in huius Sacramenti administratione obseruat,Iacobi Apostoli sententiæ repugnare, atq; ideò in alium commutandum esse; et denique,qui hanc extremã vnctionem à fidelibus sine peccato cõtemni posse affirmant. Hæc enim omnia manifeste pugnant cum perspicuis tãti Apostoli verbis: nec profectò Ecclesia Romana, aliarum omnium mater et magistra, *e* aliud in hac administranda vnctione, quantum ad ea, quæ huiusmodi Sacramenti substantiam perficiunt, obseruat, quàm quod Beatus Iacobus præscripsit. Neq; verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, et ipsius Spiritus sancti iniuria esse posse. Vnde dicitur in Canone tertio.

Si quis dixerit extremæ vnctionis ritum, et vsum,quem obseruat S.R.E.repugnare sententiæ Beati Iacobi Apostoli, ideoq; eum mutandum, posteq; à Christianis absq; peccato contemni, anathema sit.

SVPER CAPVT VI.

e ¶ *Aliorum omnium mater,& magistra.* Concordat text. in cap.non decet. 12.dist.cap.2.in fin.de sum.Trinit.cap.fin. de foro compet.cap. fin.can.3. sup. de Baptis. cap.et si Missa.sup.de celebr. Missa. cap.1. infr. de obseruatio.ieiun. Vigilius Papa in epistola ad Eutherum.in fine. Felix.I.in epist.3.

De Sacramento Ordinis.

TITVLVS XII.

¶ In sessione vigesima prima, Concil. Trident.cap.1.

Ecclesia Catholica nouum, & visibile Sacerdotium à Christo accepit, in quo ipso potestatem tradidit Eucharistiam consecrandi, necnon & peccata dimittendi,& retinendi. Hoc dicit.

CAPVT I.

Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, vt vtrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in nouo Testamento sanctum Eucharistiæ sacrificiũ visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit: fateri etiam oportet,in ea nouum esse visibile, et externum Sacerdotiũ, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino Saluatore nostro institutum esse, atque Apostolis eorumq; successoribus in Sacerdotio, potestatem traditã consecrãdi, offerendi,et ministrandi corpus et sanguinem eius,necnon et peccata dimittendi, et retinendi sacræ literæ ostendunt,et Catholicę Ecclesię traditio semper docuit. Vnde dicitur in Canone primo.

Si quis dixerit, non esse in nouo Testamento Sacerdotium visibile, et externum; vel non esse potestatem aliquam consecrandi, et offerendi verum corpus, et sanguinem Domini,et peccata remittendi, et retinendi, sed officium tantùm, et nudum ministeriũ prædicãdi Euangelium; vel eos,qui non prædicant,prorsus nõ esse Sacerdotes, anathema sit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.2.

Præter Sacerdotium iuxta Ecclesiæ ordinatissimam dispositionem, plures, & diuersi sunt ministrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deseruiunt. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ CVM diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium,cõsentaneum fuit, quo dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesia ordinatissima dispositione, plures et diuersi essent ministrorũ ordines, qui sacerdotio ex officio deseruirent, et ita distributi, vt qui iam clericali tonsura insigniti essent, p minores ad maiores ascenderent; nam non solùm de Sacerdotibus, sed et Diaconis sacræ literæ apertam mentionem faciunt;et quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, grauissimis verbis docent; et ab ipso Ecclesiæ initio sequentiũ ordinum nomina, *a* atq; vnius cuiusq; eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet Acolyti, Exorcistæ,Lectoris,& Ostiarij in vsu fuisse cognoscantur: quamuis non pari gradu; nã Subdiaconatus ad maiores ordines à Patribus, & sacris Concilijs refertur, in quibus & de alijs inferioribus frequentissime legimus Vnde dicitur in Canone secundo.

Si quis dixerit,præter Sacerdotiũ nõ esse in Ecclesia Catholica alios ordines,& maiores,& minores, per quos velut per gradus quosdam in Sacerdotium tendatur, anathema sit.

De Sacramento Ordinis.

SVPER CAPVT II.

a ¶ *Sequentium ordinum nomina.* Concordat canon Apost. qui refertur in cap. Episcopus. 35. distinct.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.3.

Ordo sacer gratiam suscipientibus præstat,

 estque

estque vnum ex septem Sacramentis, verbis, & signis exterioribus constat. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ CVM Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum vnanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quæ verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri, dubitare nemo debet ordinem esse verè & propriè vnum ex septem sanctæ Ecclesiæ Sacramentis inquit enim Apostolus: *Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum; non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis.* Vnde dicitur in Canone tertio.

Si quis dixerit, ordinem, siue sacram ordinationem non esse verè & propriè Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema sit. Item in Canone quarto.

Si quis dixerit, per sacram ordinationem, non dari Spiritum sanctum; ac proinde, frustrà Episcopos dicere: *Accipite Spiritum sanctum,* anathema sit. Item in Canone quinto.

Si quis dixerit, sacram vnctionem, qua Ecclesia in sancta ordinatione vtitur, non tantum non requiri, sed contemnendam, et perniciosam esse: similiter, & alias ordinis cæremonias, anathema sit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 4.

Per sacrum ordinem imprimitur character, vnde simul ritè ordinatus, laicus fieri non potest. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Quoniam in Sacramento Ordinis, sicut & in baptismo, & cõfirmatione character imprimitur, qui nec deleri, neque auferri potest; meritò sancta Synodus damnat eorum sententiã, qui asserunt noui Testamenti Sacerdotes temporariam tantummodo potestatem habere; ac semel ritè ordinatos iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exerceant. Vnde dicitur in Canone quarto.

Si quis dixerit, per sacram ordinationẽ, non imprimi characterẽ; vel eũ, qui Sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, anathema sit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 4.

Ecclesiastica Hierarchia constat ex Episcopis, presbyteris, & ministris, quorum omnium Episcopi superiores sunt, & ampliori gaudent potestate. Hoc dicit.

CAPVT V.

SI quis omnes Christianos promiscue noui Testamenti Sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spiritualiter præditos affirmet; nihil aliud facere videtur, quam Ecclesiasticam Hierarchiam, quæ est, vt castrorũ acies, ordinata confundere, perinde ac si cõtra Beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Euangelistæ, omnes sint Doctores, Proinde sacrosãcta Synodus declarat, præter cætero Ecclesiasticos gradus Episcopos, q in Apostolorũ loco successerunt, ad hunc Hierarchicum ordinem præcipuè pertinere; & positos sicut idem Apostolus ait à Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, eosq; presbyteris superiores esse, ac Sacramẽtum cõfirmationis conferre, ministros Ecclesiæ ordinare, atq; alia pleraq; peragere ipsos posse; quarũ functionum potestatẽ, reliqui inferioris ordinis nullam habent. Vnde dicitur in Canone sexto.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica, nõ esse Hierarchiam diuina ordinatione institutã, quæ constat ex Episcopis, presbyteris, & ministris, anathema sit. Item in Canone septimo.

Si quis dixerit, Episcopos nõ esse presbyteris inferiores, vel nõ habere potestatem cõfirmandi & ordinãdi, vel eam, quam habent illis esse cum presbyteris cõmunem, anathema sit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 4.

In collatione ordinum Ecclesiasticorum non exigitur consensus, seu auctoritas cuiusuis potestatis secularis; nec legitimus Ecclesiasticus minister est, qui ab Ecclesiastica potestate, non fuerit ritè ordinatus. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Docet sancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, Sacerdotum, & cæterorũ ordinum, nec populi, nec cuiusuis secularis potestatis, & Magistratus consensum, siue vocationem, siue auctoritatẽ ita requiri, vt sine ea irrita sit ordinatio, quin potius decernit, eos, qui tantummodo à populo, aut seculari potestate à Magistratu vocati, & instituti, ad hęc ministeria exercenda, ascẽdunt, & quia ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiæ ministros, sed fures, & latrones, per ostiũ nõ ingressos habendos esse. Vnde dicitur in Canone septimo.

Si quis dixerit, ordines ab Episcopo collatos, sine populi, vel potestatis secularis cõsensu, aut vocatione irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica, & canonica potestate ritè ordinati, nec

nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi,& Sacramentorũ ministros, anathema sit. Item in Canone octauo.

Si quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, ac veros Episcopos, sed figmentum humanum, anathema sit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 17. de reform.

Ministeria ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum, in vsum reuocari oportet; & non nisi per constitutos in dictis ordinibus exerceantur. Hoc dicit.

CAPVT VII.

VT sanctorum ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptę,& pluribus in locis aliquandiù intermissæ, in vsum iuxta sacros Canones reuocētur, *b* nec ab hæreticis, tanquam otiosæ traducātur, illius pristini moris restituēdi desiderio flagrans sancta Synodus decernit, vt in posterum huiusmodi ministeria nō nisi per constitutos, in dictis ordinibus *c* exerceantur; *d* omnesque & singulos Prælatos Ecclesiarum in Domino hortatur, & illis pręcipit,vt quantum fieri commode poterit in Ecclesijs Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus *e* suæ diœcesis, si populus frequens, et Ecclesiæ prouentus id fere queant, huiusmodi functiones curent restituēdas;et ex aliqua parte redditũm aliquorũ simplicium beneficiorũ,vel fabricæ Ecclesiæ, si prouentus suppetant, aut vtriusq; illorum eas functiones exercentibus stipendia assignent; quibus,si negligētes fuerint Ordinarij iudicio, aut ex parte mulctari, aut in totum priuari possint.

SVPER CAPVT VII.

b ¶ *Iuxta sacros Canones reuocentur.* Concordat text.in cap.1.25.distin.cap.Acolytus.cap. Exorcista.cap. Lector.cap. Ostiarius.cap.Psalmista.23.distin. cap.minores.infr. de tempor. ordin.Innocent.in epist.4.cap.5.

c ¶ *Nisi per constitutos in dictis ordinibus.* Decla.Cardin.Munus Acolyti,aut Thuribularij,et his similia, non possunt exerceri, nisi per constitutos in illis ordinibus quod est notandum, cum hoc vt plurimum, et passim non seruetur, cap.3.distin.97.

d ¶ *Exerceatur.* Decla.Cardin. Etiam si essent Fratres laici, qui talibus ordinibus non essent insigniti.

e ¶ *Et parochialibus.* Hoc habet locũ in Prioribus, qui curam animarum exercent.

De temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.

TITVLVS XIII.

In sessione vigesima prima, Concil.Trid. cap.2.de refor.

Is solum secularis ordinari debet, qui Ecclesiasticum obtinet beneficiũ quod sibi ad victum honeste sufficiat. Hoc dicit.

CAPVT I.

CVM non deceat eos, qui diuino ministerio ascripti sunt cũ ordinis dedecore mendicare, *a* aut sordidum aliquem quęstum exercere, compertumq; sit, complures, plerisq; in locis ad sacros ordines nullo fere delectu admitti,qui varijs artibus, ac fallacijs cōfingunt, se beneficium Ecclesiasticũ, aut etiam idoneas facultates obtinere; statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus secularis, *b* quamuis alias sit idoneus, moribus,scientia,et ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet, *c* eum beneficium Ecclesiasticum, *d* quod sibi ad victum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id verò beneficium *e* resignare non possit, *f* nisi facta mentione,quod ad illius beneficij titulum sit promotus; neque ea resignatio admittatur, *g* nisi constito, quod aliunde viuere commodè possit; et aliter facta resignatio nulla fit. *h*

De temporibus ordinationum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Cum ordinis dedecore mendicare.* Concordat tex.in cap.Diaconi sunt.circa med.93.dist.

b ¶ *Nullus deinceps clericus secularis.* Declar. Cardin.Nullus clericus secularis,aut regularis non professus, debet ad sacros ordines promoueri sine sufficienti titulo ex Bulla Pij V. edita anno 5.Idibus Octobris.

c ¶ *Nisi prius legitimè constet.* Decla.Card.Ob penuriā Sacerdotũ potest aliquis ordinari sine beneficio,vel patrimonio;dummodo quis spondeat se necessaria ordinando sub ministraturũ.

d ¶ *Eum beneficium Ecclesiasticũ.* Decla.Card. Ad titulum seminarij nullus ad sacros ordines promouendus, ad aliquod autem beneficiũ seminario vnitum ordinari potest. Non possunt pauperes clerici in seminario degētes per Episcopum ad titulũ seminarij promoueri et ordinari. Cooptati in Collegiũ seminarij non possunt ordinari ad titulum seminarij,nisi ob causam inseruiendi beneficio quod forsan esset seminario vnitum. Poterit tamen ordinari sub certa assignatione fructuum à seminario facta, causa

causa inseruiendi beneficio vnito seminario, & ibi inseruiat, donec alias ei prouisum fuerit de congrua sustentatione.

e § Id verò beneficium. Decla.Card. Fuit dubitatum, an pro forma traditũ esset, vt resignans teneretur facere mentionem se ad titulũ illius fuisse promotum, adeò, quod per æquipollens adimpleri non possit, & fuit resolutum die 12. Maij. 1588. pro forma traditũ esse à Concilio, stante clausula annullatiua, & quod Concilium negatiuè loquatur Ias. in l. si quid nominatim. ff. de liber. & posth. Felin. in cap. cũ dilectus extra, de rescriptis quo stãte, per æquipollens nõ potest adimpleri. ¶ Beneficium semel à se alienans, quia illud resignauit in manibus Ordinarij, illud idem amplius recuperare non potest, præsertim si resignatio facta est per Bullam Pij V. 6. idus August. 1565. quæ huiusmodi resignationes beneficiorũ fieri prohibuit in manibus Ordinariorũ, & si facta essent, statuit beneficia ipsa verè vacare, & à Sede Apostolica, vel à superioribus Ordinariorũ posse conferri, neque verè ab ipso Ordinario eadẽ resignatio fuerat admittenda, si resignans, cũ presbyteratus ordini etiam adscriptus, nihil aliud habeat, quo vitam suam commodè sustentare possit; cum S.D.N. altera Bulla edita Kalen. Aprilis. 1568. huiusmodi resignationes prohibuerit admitti, & quia Ordinarius, huic interdicto nõ paruit, sua Sanctitas hac in re voluit resignantẽ ab eo Ordinario alendum esse, aut alia ratione illius cõmodis prouidendũ, eiq; ipsum beneficiũ resignatũ omnino adimendũ, & in eo cõstituendũ eum, qui fuerat à principio præsentatus.

f § Resignari non possit. Decla.Card. Qui beneficium ad quod fuit ordinatus, resignare curauerit, per Pœnitentiarium est absoluendus, ne resignet. ¶ Cum habens parochiã curasset, nõ reuocare procuratorem, quem fecerat ad resignandũ, petij, vt absolueretur à iuramẽto, quo loco visum est procuratorẽ posse reuocare.

g § Nec ea resignatio admittatur. Decla.Card. Et pœnam admittentibus imponit Pius Quintus in Bulla sub dato Kalen. 1568. incipiente: *Quanta Ecclesia Dei.*

h § Et taliter facta resignatio nulla sit. Decis. Card. 57. Congregatio Concilij censuit, tutum etiam in conscientia eum, qui beneficium; ad cuius titulũ erat promotus, resignauit, & aliud ex causa permutationis obtinuit, tacẽdo in resignatione, quod erat promotus ad titulũ primi beneficij, dummodò secundũ beneficium sit æquiualens primo. Itẽ declarat Cardin. Si Ordinarius nõ habens facultatem admittẽdi resignationẽ, in certis casibus à Pio Quinto sublatam hanc resignationẽ admiserit, beneficiũ ad quod quis erat ordinatus, vacat Sedi Apostolicæ, & Ordinarius illi de proprio prouidere tenetur. ¶ Ordinarius, qui admisit resignationẽ factã, ab aliquo presbytero, qui nihil aliud præter id beneficium habebat, vnde cõmodè se sustentare posset, tenetur eum alere, nec potest illud beneficium resignatũ restituere, sed in eo institui debet ille, qui præsentatus fuerat à patrono. ¶ Præsupposita supplicatione resignationis parochialis, de qua agitur in fauorẽ D. Ioan. de Miron, cũ reseruatione pensionis centum & octoaginta ducatorũ, per D. Gasparem soluẽdorum, & quod in eadẽ supplicatione D. Gaspar narrauerat quod per quinquenniũ dictam parochialẽ possederat, an in casu de quo agitur, intret Cõcilium Tridentinum hoc cap. Congregatio Concilij censuit, intrare.

Eadem sessione vigesima prima, cap. 2. de reform.

Nullus ad titulum patrimonij, vel pensionis, nisi pro necessitate, vel commoditate Ecclesiæ, & seruatis quibusdam conditionibus promoueri debet. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Patrimonium, *i* vel pensionem obtinẽtes *k* ordinari post hac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, *l* vel cõmoditate Ecclesiarũ suarum; *m* eo quoq; prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionẽ verè ab eis obtineri, taliaq; esse quæ eis ad vitã sustentandã satis sint; atq; illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeãt, vnde viuere possint, antiquorũ Canonum pœnas *n* super his innouando. *o*

SVPER CAPVT II.

i § Patrimonium. Decl.Card. Quantitas patrimonij, ad quod quis promoueri possit, nõ taxatur, sed remittitur ad terminos Concilij. ¶ Si quis ante Conciliũ est promotus, qui iam erat Subdiaconus ordinatus absq; titulo beneficij, poterit is postea absq; titulo promoueri, dummodò saltem ad titulũ patrimonij promoueatur. ¶ Vidi Bullam Pij V. Rom. Pont. sacrorum, anno 1568. vbi spectat hoc ad clericos regulares nõ professos. ¶ Item decis. Card. 172. Congregatio Concilij censuit, non expedire, vt ad titulũ patrimonij quis ad sacros ordines promoueatur, nisi certi redditus ad honestã promouendi sustentationem sufficientes super certis redditibus fuerint in forma legitima, & valida assignati.

k § Vel pensionem obtinentes. Decla.Cardi. Ad titulum donationis alicuius potest etiam quis ordinari, si ita Episcopus iudicauerit, esse assumendum pro necessitate, aut vtilitate Ecclesiarum,

rum, & sic donatio est realiter vera, & non ficta, quæ deinceps alienari non poterit, absque Episcopi licentia, & donec ordinatus beneficium sufficiens adeptus fuerit, vel aliunde habeat, vnde viuere possit.

Cùm non sufficientis patrimonij, vel beneficij, ante dictæ cõstitutionis publicationẽ fuerant ad sacros, non tamen presbyteratus ordines promoti, Concilium iam de promotis ad titulum non sufficientis patrimonij, vel beneficij, respondit non promouendos ad ordines superiores, nisi consecuti fuerint, vnde congruè sustentari possint.

l § Pro necessitate. Decis. Card. 315. Congregatio Cõcilij censuit, posse Episcopum in summa clericorũ penuria ob necessitatem Ecclesiæ ordinare ad Subdiaconatum suos clericos, cum assignatione perpetua fructuũ aliquorũ bonorum, quorum fructus sufficiant ad eorũ sustentationem. Item decis. Card. 233. Congregatio Concilij censuit, posse aliquem ad sacros ordines promoueri ad titulum bonorũ immobiliũ, & annuorũ redditũ, qui ei donentur; si tamen Episcopus iudicauerit, cum assumendum, pro necessitate suarũ Ecclesiarũ, donationesq; huiusmodi benè, & absq; vlla fraude in forma valida fiant, ac bona, & redditus donati huiusmodi promouẽdo sufficiant ad vitam honestè sustentandã; & nullo modo possint alienari absq; licẽtia Episcopi, donec ille beneficiũ sufficiens adipiscatur, vel aliunde habeat, vnde commodè viuere possit. Item declã. Card. Ad titulũ patrimonij possunt etiam ordinari familiares triennales Episcoporũ, iuxta formam cap. 9. sess. 23. Sed tamen debent adscribi Ecclesijs, pro quarum necessitate sunt ordinati, iuxta formã cap. 16. sess. 23. ¶ Potest aliquis ad sacros ordines promoueri ad titulum bonorũ, quæ ei donantur, si tamen Episcopus iudicauerit esse assumendum pro necessitate, vel cõmoditate Ecclesiarum, donationesq; huiusmodi verè, & absq; vlla fraude in forma valida fiant, de tot bonis, quæ promouendo sufficiant, ad vitam honestè sustẽtandã, queq; deinceps nullo modo alienari possint, donec ille beneficiũ sufficiens adipiscatur, vel aliunde habeat, vnde viuere possit.

m § Vel commoditate Ecclesiarũ suarũ. Decla. Card. An per Bullam Sixti V. contra malè promotos, intelligatur derogatũ cõsuetudini quorundam locorũ, vbi propter penuriã Sacerdotum, ad sacros ordines promoueri solent, qui super alienis bonis assecurationẽ habẽt victus, & aliarũ rerum necessariarũ, cum cautione certa, sine alio titulo beneficij, vel patrimonij, et an in locis inopia laborãtibus, sufficiens patrimonium dici possit, quod habet annuũ redditum, ducat. 25. ¶ Quoad primum sua Sãctitas consultus non probat talem cõsuetudinem, sed vult patrimonium, ad cuius titulum ordinãdus promoueri debet, esse rem certam fructiferã, de qua ipse disponere possit, ac propterea omnino prohibet talis cõsuetudinis obseruantiã. Quoad secundum verò, Ordinarij arbitrio relinquit hoc iudicium, an tale patrimoniũ sufficiat, propter diuersitatem locorũ, cum in vno sufficiat, quod alibi nõ erit sufficiens: dummodò animaduertatur, bona esse ipsius ordinandi propria, ac ab omni cõtractuum simulatione, et cæteris, quæ ab amicis, et coniunctis fieri solẽt in huiusmodi casibus penitùs libera, et aliena. Quoad Iesuitas, cum post sacerdotium exire non possint, nisi à superioribus eijciantur, prouideatur illis de redditu, saltem quadraginta aureorũ annuorũ, ex bonis Religionis. Quoad alios, qui arbitrio suo exire, quando volunt, possunt, ne detur illis occasio exeundi, vt fruatur illo redditu, vocentur prius, et intelligatur, qua alia via prospici possit, deinde maturè deliberandum. An clericus alioquin idoneus habens beneficium sufficiens de per se, sed iuncto patrimonio habeat, quod sufficiat ad honestã vitæ sustentationẽ, possit promoueri? Censuit Congregatio posse per Episcopum, iuxta formam dicti Concilij præsenti cap. non obstante dicta Bulla Pij Quinti. ¶ Quid si cũ beneficio, aut patrimonio insufficienti iungantur pitantiæ, et eleemosynæ? Congregatio respondit, nõ posse. ¶ An possit promoueri, etiamsi nihil prædictorum, vel minus sufficienter haberet, si Episcopus obliget se suppleturũ, quod ad alimenta sufficiat, quousq; habeat, vnde se sustentare possit, etiamsi Episcopus obligent se suppleturũ alimenta? Congregatio censuit, item nõ posse. ¶ Quid si tantùm habeat, quod ex industria, vel honesto labore lucratur, putã, quod sit Musicus, Magister Grammaticæ, Pictor, vel alterius licitæ professionis, idque sit sufficiens ad sustentationem vitæ, an possit promoueri? De industria, vel honesto labore item censuit, non posse.

n § Antiquorum Canonum pœnas. Decl. Card. Concilium renouauit tantùm pœnas, cap. cum secundum, extra, de præben. in hoc cap. 5. Ordinatus contra formã huius decreti sine beneficio, aut patrimonio, non est per hoc suspensus, nec aliquam pœnam incurrit, sed cogendus est Ordinarius ei prouidere, iuxta cap. cum secundum, extra, de præbend. et hic solus canon, non alij, à Cõcilio renouatus est. Clerici tamen Regulares, qui ante professionẽ factam ad sacros ordines promouentur, ipso facto suspensi sunt, et ita ordinum susceptorum actus exercendo fiunt irregulares. Ita Pius Quintus in extrauag. quæ incipit Roma. Pont. sacrorum, publicata idid. Octobris, 1568. ¶ Ab hac Pij Quinti cõstitutione Gregorius XIII. eximit clericus Societatis

cietatis IESV, ac potiùs declarauit in illa constitutione Pij Quinti eos non comprehendi.

o § *Super his innouando.* Cõcordat tex. in cap. neminem, cum sequentibus, 70. dist. cap. cum secundũ; de præbend. cap. si Episcopus. de præbend. in 6. cap. fin. de rescrip. in 6. Alexand. Pap. in Concil. Lateran. par. 1. cap. 5.

Item sessione vigesima tertia, cap. 4. de reform.

Prima tonsura initiandus qualis esse debeat. Hoc dicit.

CAPVT III.

Prima tonsura nõ initientur, *p* qui Sacramentũ confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, *q* & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent hoc vitæ genus elegisse.

SVPER CAPVT III.

p § *Prima tonsura.* Decis. Cardin. 26. Congregatio Concilij respondit nullam esse à Tridentino Concilio præstitutam ætatem tonsuræ; & quatuor minoribus ordinibus, sed eam attendendam, quæ à sacris Canonibus præscribitur.

q § *Quique legere, & scribere nesciunt.* Concordat tex. in cap. fin. eod. tit. lib. 6.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 7. de reform.

Ad sacrum ministerium promouendi ab Episcopo euocari, ac diligenter examinari debent. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Sacro sancta Synodus, antiquorũ Canonum *r* vestigijs inhærendo, decernit, vt quando Episcopus ordinationẽ facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministeriũ accedere voluerint, feria quarta ante ipsam ordinationẽ, vel quando Episcopo videbitur, ad ciuitatẽ euocentur. Episcopus autem Sacerdotibus, & alijs prudentibus viris peritis diuinæ legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi ascitis ordinandorum genus, *s* personam ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget, & examinet. *t*

SVPER CAPVT IIII.

r § *Antiquorum Canonum.* Concordat tex. in cap. quando, 24. dist.

s § *Ordinandorum genus.* Decla. Card. Non excluditur filius Neophitæ. Item decis. Cardin. 8. Congregatio Concilij censuit, quamuis ordinandorum genus, ætatem, & conditionem diligenter inquirere debeant iuxta, cap. 7. sess. 23. non tamen eos excludere oportet, ab ordinatione, nisi aliud Canonicum obstet impedimentum, qui à Iudæis originem trahunt, vel quorũ maiores etsi heretici fuerint, emẽdatos tamen esse cõstet, & reincorporatos Ecclesiæ vnitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ pœnitentiã recepisse, quam vel perfecerint, vel perfectioni eius insistunt, aut paratos fuisse ad recipiendũ eandem iuxta cõstitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit: *Statutum.* Id tamen intelligendũ esse, nisi oppositũ aliquo priuilegio Apostolico, aut confirmatione canonetur.

t § *Inuestiget & examinet.* Decla. Cardin. Qui Subdiaconi, vel Diaconi, vel Presbyteri sunt, peruntq; admitti ad Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus, ipsis informa dignũ à Sede Apostolica collatos, vt eũ ordinẽ habeant, quem dicti Canonicatus requirunt, nõ opus esse, quòd exa minetur causa explorandi eorum literaturam, illi verò, qui sacros ordines nondum susceperunt, examinãdi sunt, an illã doctrinã habeant, quæ ex præscripto Concilij Tridentini, necessaria est illi ordini sacro, qui Canonicatui, quem consequi volunt, erit annexus. Quæsitũ fuit, quid respondendũ de ordinatis ante legitimã ætatem ab Episcopo, qui ante ordinationẽ in Ecclesia publico edicto protestatus fuerat, se non intendebat ordinare, nisi eos, qui legitimã ætatem haberent, præsupposita attestatione eiusdem Ecclesiæ Decani, asserẽtis audiuisse ab ipso Episcopo, quod diceret, huiusmodi protestationem fieri ad terrorem: cæterũ se habere intentionem ordinis simpliciter cõferendi? Et quidem videtur, eos esse ordinatos, sed ab exercitio ordinum esse suspensos vsque ad debitum tẽpus. Sed quia in contrariũ inclinabat maior pars, dicendo, quòd non sufficit vnus testis, idcircò terminatum est ex vno ore ab illustrissimis, vt res ad Papam deferatur.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 8. de reform.

Ordines, statutis à iure temporibus, & in digniori Ecclesia loci, & publicè celebrentur. Hoc dicit.

CAPVT V.

Ordinationes sacrorũ ordinum, *u* statutis à iure tẽporibus, *x* ac in Cathedrali Ecclesia, vocatis præsentibus ad id Ecclesiæ Canonicis, publicè celebrentur, si autem in alio diœcesis loco, præsente clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Ecclesiæ semper adeatur.

SVPER CAPVT V.

u § *Ordinationes sacrorum ordinum.* Concordat Gelas. I. in Epist. 1. Canone 13. cap. vltim. 75. dist.

75.distin.cap.1. cum sequent.ext.eod.tit.
a § *Statutis à iure temporibus.* Decla.Cardin. Caput hoc locũ habet, tam in maioribus, quã in minoribus ordinibus, & in vtroq; casu opus est beneficij collatione. ¶ Priuilegiũ suscipiendi ordines extra tempora per hoc decretum non est sublatum.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.5. de reform.

CAPVT VI.

AD minores ordines promouendi bonum à parocho, & magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.11. de reform.

Quid obseruandum sit in minoribus ordinibus conferendis, & etiam postquam collatæ fuerint. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Minores ordines ijs, qui saltem Latinã linguam intelligant, *a* per temporũ interstitia, *b* nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur, vt eo accuratiùs, quantũ sit huius disciplinæ pondus, possint edoceri, ac in vno quoq; munere, iuxta præscriptum Episcopi se exerceant, *c* idq; in ea, cui adscripti erunt, Ecclesia nisi forte ex causa studiorum absint, atq; ita de gradu in gradũ ascendant, vt in eis cum ætate vitæ meritum, doctrina maior accrescat: quod & bonorũ morum exemplũ, & assiduũ in Ecclesia ministeriũ, atq; maior erga presbyteros, & superiores ordines reuerẽtia, & crebrior quã antea, corporis Christi cõmunio maxime cõprobabunt. Cumq; hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus, nemo ijs initietur, quem non scientiæ spes maioribus ordinibus dignum ostendat.

SVPER CAPVT VII.

a § *Latinam linguam intelligant.* Decis.Card. 17. Congregatio Concilij censuit, homines Regionis Illiricæ, quãuis Latini idiomatis rudes, si tamen linguam Illiricam intelligãt, posse ad ordines promoueri, nisi canonicũ obsistat impedimentum, non obstante cap.11. sess.23. & constitutione sanctæ mem. Sixti Quinti.

b § *Per temporum interstitia.* Decis.Card.185. Congregatio Concilij censuit, Episcopum ita demum interstitia minorum ordinũ posse remittere, si ei magis expedire visum fuerit, cæterum vbicunq; sanctius esse putauerit illa remittere, quatuor minores, non aliter potest eadem die vni conferre, quod si ita in loco hodie consueuerit.

c § *Se exerceant.* Cõcordat c.fi.sup.de Sacram. Ordinis.cum ibidẽ allegatis Concil.I Brachar. cap.38. Concil.I.Nicæ.cap.2. Sard.cap.13.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.5. de reform.

Ad maiores ordines promoueri debent in Ecclesia iussu Episcopi denuntiari: cuius inquisitionis Episcopus per literas testimoniales certior fiet. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Hi, qui ad singulos maiores ordines erunt assumendi, per mensem ante ordinationẽ Episcopum adeant, qui parocho, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat vt nominibus, ac desiderio eorũ, qui volent promoueri, publicè in Ecclesia propositis, *d* de ipsorũ ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirat: & literas testimoniales *e* ipsam inquisitionem factam continentes, *f* ad ipsum Episcopum quàm primum transmittat.

SVPER CAPVT VIII.

d § *Publicè in Ecclesia propositis.* Decla.Card. An regulares promouẽdi ad ordines inter alia teneantur etiam nomen, & desiderium eorũ in Ecclesia publicè proponi facere, & testimoniũ deferre, ad præscriptum huius, cap. Congregatio censuit, non teneri, sed sufficere testimoniũ à suis superioribus allatum. ¶ An Episcopus fine attestationibus, & inquisitione, quæ in hoc decreto iniungitur, aliquẽ promouere possit, si ipsum omnes qualitates requisitas habere sciuerit? Congregatio respondit, posse, sed non licere. ¶ Similiter ab inferioribus posse cõcedi literas testimoniales Episcopis illas requirentibus, quando scilicet Episcopus tanquam vicinior, vel diœcesanos ordinat subdiœcesanos inferioris, qui etiam essent nullius diœcesis.

e § *Et literas testimoniales.* Decla.Card. An ex Bulla Sixti V. cõtra malè promotos Episcopus ordinans circa clericos diœcesis ordinãdos, testimoniales literas à suis Ordinarijs habentes, de requisitis ad ordinationem alia diligẽtia vti teneatur, quam ipsos examinandi quoad sufficientiam? S.D.N. de sententia Congregationis respondit, sanctitatis suę mentem esse, Ordinarium cum suis subditis dimissorias petentibus teneri adhibere diligentiã super omnibus requisitis circa ordinandũ iuxta Concilium Tridentinum, & sacros Canones, & si ea ipsos habere cõstiterit, & in ijsdem dimissorijs in scientia sua de eisdem fidem facere, & tunc cùm talibus dimissorias habentibus nõ opus esse Episcopum ordinantem facere diligentiam super dictis requisitis in examine super idoneitate, & literatura.

f § *Factam continentes.* Concordat Concil.III. Carthag.cap.22.& Cõcil.IIII. Cartha.cap.22.

Eadem sessione vigesima tertia, cap.11. de reform.

CAPVT IX.

¶ In minoribus ordinibus constituti nō nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum ordinū ad sacros ordines promoueantur, nisi necessitas, *g* aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi *b* aliud exposcat.

SVPER CAPVT IX.

g § *Nisi necessitas.* Declarat Cardin. Vel quia prouisus de beneficio curato, quia tenetur se promoueri facere ad sacerdotiū intra annum, & quando promoueatur, non est necesse, vt sit in aliquo ordine.

b § *Iudicio Episcopi.* Declarat Cardin. Non est Episcopi, ad quem dimissus est ordinādus, hoc iudicium facere.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 12. de reform.

De ætate promouendi ad vnumquemque sacrum ordinem. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ Nullus in posterum ad Subdiaconatus ordinem ante vigesimum secūdum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad presbyteratus ante vigesimum quintum *i* ætatis suæ annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi, non singulis in ea ætate cōstitutos, debere ad hos ordines assumi, sed dignos dumtaxat, & quorum probata vita senectus sit.

SVPER CAPVT X.

i § *Ante vigesimum quintum.* Decis. Card. 119. Congregatio Concilij censuit, sufficere annum vigesimum quintum fuisse cœptum, vt quis ad presbiteratus ordinem, cæteris requisitis concurrentibus, promoueri possit.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 12. de reform.

CAPVT XI.

¶ Regulares, *k* nec in minori ætate *l* quàm seculares, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, priuilegijs quibuscunque, quoad hoc penitus exclusis.

SVPER CAPVT XI.

k § *Regulares.* Decla. Card. text in cap. cū nullus. §. religiosi de temp. ord. & ibi Gemin. nu. 3. alias Congregatio hoc censuit. Itē decis. Card. 240. Congregatio Concilij censuit, Regulares superiores posse suo subdito itidē regulari, qui præditus qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerit, literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamē diœcesanū, nempè illius Monasterij in cuius familiam ab ijs, ad quos pertinetis regularis, positum fuerit, & si diœcesanus abfuerit, vel nō esset habiturus ordinationes, vel Episcopalis Sedes vacaret, ad quemcunque alium Episcopum, dum tamē ab eo Episcopo, qui ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipsi regulares nō distulerint de industria cōcessionem dimissoriarū in id tempus, quo Episcopus diœcesanus, vel absuturus, vel nullas habiturus esset ordinationēs. Verum cū à superioribus Regularibus Episcopo diœcesano absente, vel ordinationes non habente, literæ dimissoriæ dabūtur, in eis vtiq; huiusmodi causam absentia diœcesani, vel ordinationū, ab eo non habendarum, exprimendum esse.

l § *Nec in minori ætate.* Declar. Cardin. Circa ætatem Episcopus non potest dispensare. glos. in clem. generalem. Syluest. versic. ætas. nu. 2. Et ordinatus ante ætatem, etiam si ministrauerit, non est tamen irregularis, licet peccet, Syluest. versic. irregularis. nu. 14. art. 27. propè finem, & talis promotus, nō est ipso iure suspensus. Syluest. num. 16. paulò post hoc non afferitur ex Congregationis sententia.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 13. de reform.

Quales esse debeant promouendi in Subdiaconos, & Diaconos. Hoc dicit.

CAPVT XII.

Subdiaconi, & Diaconi ordinentur, habētes bonum testimoniū, & in minoribus ordinibus iam probati, ac literis & ijs, quæ ad ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperant, Deo auctore, se continere posse, Ecclesijs, quibus ascribentur, inseruient, sciantq; maximè decere, si saltem diebus Dominicis, *m* & solemnibus cū altari ministrauerint, sacrā communionem perceperint.

SVPER CAPVT XII.

m § *Si saltem diebus Dominicis.* Decla. Cardi. Si isti Diaconi, & Subdiaconi in Missa solemni ministrantes essent Sacerdotes, melius est, vt ante, vel post Missam maiorem celebrēt, quam Eucharistiam solam recipiant, de manu Sacerdotis, cui ipsi administrauerint.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 13. de reform.

Non nisi post annum à susceptione Subdiaconatus, licet ad Diaconatum ascendere, neque duo sacri ordines eodem die cuiquam conceduntur. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Promoti ad sacrum Subdiaconatus ordinē, si per annum saltem *n* in eo non sint versati, ad altiorem gradum, *o* nisi aliud Episcopo videatur, ascendere nō permittantur. Duo sacri ordines, *p* nō eodem die, etiam regularibus conferātur, priuilegijs, ac indultis quibusuis concessis non obstantibus quibuscunque.

SVPER CAPVT XIII.

n § *Si per annum saltem.* Decis. Gard. 52. Congregatio Cōcilij censuit, eos, qui ad Subdiaconatus

natus ordinem quatuor Temporibus Quadragesimæ promoti fuerũt posse anno subsequenti eisdem quatuor Temporibus Quadragesimę ad Diaconatum promoueri licèt annus naturalis, integer tunc lapsus non fuerit, cum futuro anno Paschæ festum celerius, quã superiori celebretur. Item decla.Card. Ob eminentiam doctrinæ, vel bonum testimoniũ, et de cõsensu Ordinarij, Summus Pontifex concedit, vt quis omnes ordines etiam presbyteratus breuiori tempore sumere possit etiam extra tẽpora. Sic responsum fuit Episcopo Placentino. An per Bullam Sixti Quinti contra male promotos in interstitijs seruandis, annus, qui interponi debet in promotione de vno ad alterum sacrum ordinem, duodecim mensium cõpletus esse debeat, vel sufficiat lapsa esse quatuor interstitia, quæ propter varietatem festorum mobiliũ occurrunt, quousq; duodecimus mensis compleatur? S.D.N. ex sententia Cõgregationis dixit, attendendum esse cursum quatuor dictorũ interstitiorũ, non autem tempus duodecim mensium completorum. ❡ An per dictam cõstitutionem censeatur reuocatũ, seu restitutũ arbitrium Episcopo concessum, vt possit ordinare infra annum à promotione vnius ordinis sacri ad alterum, iuxta decretum Cõcilij Tridentini hoc cap. Sanctitas sua respondit, non esse suæ mẽtis alterare dispositionẽ supradicti decreti, quæ vult manere in sua pristina validitate, et vigore absq; vlla innouatione, vel substitutione.

o § *Ad altiorem gradũ.* Decla.Card. Nisi esset prouisus de parochiali, vt sup.cap. 11.

p § *Duo sacri ordines.* Decla.Card. Qui ex consuetudine illius regionis quatuor minores ordines, et Subdiaconatũ eodem die susceperũt, non sunt suspensi.

Eadem sessione vigesima tertia, cap. 14. de reform.

De qualitate eorum, qui assumi debent ad gradum presbyteratus. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

Qui piè & fideliter in ministerijs anteactis se gesserint, et ad presbyteratus ordinem assumuntur, bonũ habeant testimonium, et ij sint, qui non modo in Diaconatu ad minus annum integrum, *q* nisi ob Ecclesiarum vtilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo videretur *r* ministrauerint, sed etiã ad populum docẽdum *s* ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ministrãdi Sacramenta, diligenti examine præcedenti, comprobentur, atque ita pietate, ac castis moribus conspicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, et vitæ monita ab eis possint expectari.

SVPER CAPVT XIIII.

q § *Annum integrum.* Declarat Cardin. Intellige Ecclesiasticum.

r § *Aliud Episcopo videretur.* Decis.Cardin. 2. Congregatio Concilij censuit, facultatẽ remittendi interstitia Episcopo ex causis cõprehensis in cap. 11. et 14. sess. 24. transire in Vicariũ, cap. Sede vacan. Item decis.Card. 184. Congregatio Concilij censuit, remissionem interstitiorum, etiã quoad regulares ex causis tantùm à Concilio expressis faciendã pertinere ad Episcopum ordinantem eum, tamen hac in re debere, quoad causas, deferre iudicio, et attestationi superioris regularis ordinandi.

s § *Sed etiam ad populum docendum.* Declarat Cardin. An Subdiaconi, et Diaconi, qui carent doctrina hic requisita in ordine presbyteratus sint ad ordinem presbyteratus admittendi, vbi est defectus Sacerdotũ; et vbi propter tenuitatem præbendarũ nulla adest spes habẽdi exteros Sacerdotes? Congregatio censuit nunquã ignaros esse promouendos ad sacros ordines; sed iam promotis coferri posse parochiales, quando literatiores inueniri non possent, sed Episcopus diligenter curare debet, vt discant, et prout profecerũt tunc promoueri, isque ex sua cõscientia, et iudicio rem totam conficiat, iuxta illud: *Tu magis scire potes*, interea autẽ si adsit penuria Sacerdotum secularium vtendum opere Regularium.

De sponsalibus, & matrimonijs.

TITVLVS XIIII.

In sessione vigesima quarta, Concil. Triden. in princ.

Indissolubilitas matrimonij ortum latet à iure diuino. Hoc dicit.

CAPVT I.

❡ Matrimonij perpetuum, indissolubilemq; nexum primus humani generis parens diuini Spiritus sancti instinctu pronuntiauit, cũ dixit: *Hoc nunc os ex ossibus meis*, a *& caro de carne mea:* quã ob rem relinquet homo patrẽ suum, et matrẽ, et adhærebit vxori suæ, et erunt duo in carne vna. Hoc autem vinculo duos tãtùm modò copulari, et cõiungi, Christus Dominus apertiùs docuit, cum postrema illa verba, tanquam à Deo prolata, referens dixit: *Itaq; iam non sunt duo, sed vna caro*, b statimq; eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tãtùm ante pronuntiatam his verbis confirmauit: *Quos ergò Deus coniunxit, homo non separet.*

De sponsalibus, & matrimonijs.

SVPER CAPVT I.

a § *Hoc nunc os ex ossibus meis.* Cõcordat tex. in cap. fraternitatis. 35. quæst. 10. cap. debitum,

de bigam. & illud Genes. 2. num. 23. *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Quam ob rem relinquet homo patrem suum, & matrē, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Et idē repetitur Matth. 19. nu. 5. & Marci. 10. nu. 7. & 1. Corin. 6. nu. 16. & Ephes. 5. nu. 31.

b ¶ *Sed una caro.* Concordat text. in cap. sunt qui. 27. quæst. 2. cap. fin. 20. quæst. 2. cap. de infidelibus, de cōsanguini. & affinit. cap. Martinus, de cognat. spirit. & illud Matth. 19. num. 5. *Iam non sunt duo, sed una caro.* Et idem in locis proximè allegatis.

Eadem sessione vigesima quarta, in princ.

Christus Dominus promeruit gratiam illam, quæ coniungibus in matrimonio communicatur. Hoc dicit.

CAPUT II.

¶ Gratiam, quæ naturalem amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesq; sanctificaret, ipse Christus, venerabilium Sacramentorum institutor, atq; perfector sua nobis passione promeruit; quod Paulus Apostolus innuit dicens: *Viri, diligite uxores vestras, c sicut Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea; mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.*

SUPER CAPUT II.

c ¶ *Viri, diligite uxores vestras.* Cōcordat tex. in cap. nemo, in fine, 32. quæst. 4. cap. debitum, de bigam. & illud ad Ephes. 5. nu. 25. *Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea,* & num. 23. *Sacramentum hoc magnum est, &c.*

Eadem sessione vigesima quarta, in princ.

In matrimonium, quod unum est ex novæ legis Sacramentis plures hæretici insanierūt, quorū præcipui errores per duodecim Canones exterminantur, & anathematizantur. Hoc dicit.

CAPUT III.

¶ CUM Matrimonium in lege Euangelica veteribus connubijs per Christum gratiā præstet, meritò inter noua legis Sacramenta annumerandum, *d* Sancti Patres nostri, Concilia, & uniuersalis Ecclesiæ traditio semper docuerūt; aduersus quam impij homines huius sęculi insanientes, non solùm perperam de hoc uniuersali Sacramēto senserunt, sed de more suo prætextu Euangelij libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ Catholicæ sensu, & ab Apostolorū temporibus probata cōsuetudine aliena, scripto, & verbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura; quorum temeritati sancta, et uniuersalis Synodus cupiens occurrere insigniores prædicatorū schismaticorū hæreses, et errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminādos duxit hos ipsos hæreticos, eorumque errores decernens anathematismos.

SUPER CAPUT III.

d ¶ *Inter nouæ legis Sacramenta annumerandum.* Concor. Concil. Florent. sub Eugen. IIII. & tex. in cap. ad abolendam, de hæret.

CANON I.

Si quis dixerit, matrimonium non esse propriè, et verè unum ex septem legis Euangelicæ Sacramentis à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesiam inuectum, neq; gratiam conferre, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, *e* et hoc nulla lege diuina esse prohibitum, anathema sit.

SUPER CANON II.

e ¶ *Plures simul habere uxores.* Cōcordat tex. in cap. si quis, 32. quæst. 7. toto tit. de sponsduo, cap. gaudemus, de diuor.

CANON III.

Si quis dixerit, eos tantùm cōsanguinitatis, et affinitatis gradus, qui Leuitico exprimuntur, *f* posse impedire matrimonium contrahendum, et dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant, et dirimant, anathema sit.

SUPER CANON III.

f ¶ *Qui Leuitico exprimuntur.* Concordat tex. in cap. pitacium, 30 quæst. 3. Concil. Tolet. II. can. 5. 35. quæst. 2. & 3. per totam, cap. non debet, d consanguin. et affin.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam nō potuisse constituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in his constituendis errasse, anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, propter hæresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatā absentiam à coniuge, dissolui posse matrimonij vinculum, *g* anathema sit.

SUPER CANON V.

g ¶ *Dissolui posse matrimonij vinculum.* Concordat tex. in cap. de illa, cū sequent. de diuor. cap. de infidelibus, de consang. et affinit.

CANON VI.

Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis professionem *h* alterius coniugum non dirimi, anathema sit.

SUPER CANON VI.

h ¶ *Per solemnem Religionis professionem.* Concordat tex. in cap. commissum. ext. eod.

CANON VII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare, *i* cum docuit, et docet, iuxta Euangelicam, et Apostolicam

cam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij vinculum non posse dissolui, et vtrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge viuente, aliud matrimonium contrahere, mœcharique eum, qui, dimissa adultera, aliam duxerit, et eam, quæ dimisso adultero, alij nupserit, anathema sit.

SVPER CANON VII.

i § *Ecclesiam errare.* Cócordat tex. in cap. placuit, cum sequen. 32. quęst. 7. cap. gaudemus, de diuor. Concil. Mileuit. I. cap. 17. Afric. cap. 69. et illud Matth. 19. nu. 9. *Qui dimissam duxerit, mœchatur*, et idem Luc. 16. nu. 18. et 1. Corint. 7. num. 11.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam errare cum ob multas causas separationem inter coniuges, quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum, incertumue tempus, fieri posse decernit, anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos, *k* vel Regulares, castitatem solemniter professos posse matrimoniú contrahere, *l* contractumq; validum esse, nó obstante lege Ecclesiastica, vel voto; et oppositum nihil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam vouerint, habere donum, anathema sit, cum Deus id rectè petentibus non deneget, nec patiatur nos sup. id, quod possumus tentari.

SVPER CANON IX.

k § *In sacris ordinibus constitutos.* Declarat Cardin. Furiosus habent dilucida interualla ad Subdiaconatus ordinem promotos continere tenetur, et concedenda non est ei dispensatio, vt matrimoniú contrahere possit. ¶ idem censuit Congregatio anno 1588.

l § *Posse matrimonium contrahere.* Concordat dist. 27. per tot. et 17. quæst. 1. et toto tit. qui cler. vel vouen. Concil. Carthag. IIII. cap. 104. Concil. Matiscon. cap. 4.

CANON X.

Si quis dixerit, statum coniungalem anteponendum statui virginitatis, *m* vel cęlibatus, et non esse melius, ac beatius manere in virginitate, aut cœlibatu, quam iungi matrimonio, anathema sit.

SVPER CANON X.

m § *Anteponendú esse statui virginitatis.* Concordat text. in cap. nuptiæ, 32. quæst. 2. cap. qui sint, 33. quæst. 5. cap. cómissum, extra eodem, et illud Matth. 19. nu. 11. *Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est*, et illud 1. Corin. 7. nu. 25. *De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do.*

CANON XI.

Si quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyránicam, ab ethnicorú superstitione profectam, aut benedictiones, et alias cæremonias, quibus Ecclesia in illis vtitur, damnauerit, anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos, *n* anathema sit.

SVPER CANON XII.

n § *Non spectare ad iudices Ecclesiasticos.* Cócordat tex. in cap. multorum, 35. quæst. 6. cap. 1. de cons. et affi. cap. accedentibus, de exces. Prælat.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform. matrim.

Hortantur Coniuges, vt in eadem domo ante benedictionem nuptiarum non cohabitent; quam benedictionem proprius parochus, vel cui ipse, vel Episcopus commiserit, præstare debet. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Sancta Synodus hortatur, vt coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent, *o* statuitq; benedictionem *p* sacerdotalem à proprio parocho fieri, neq; à quoquá nisi ab ipso parocho, vel ab Ordinario licentiam ad predictam benedictionem faciendam alij Sacerdoti concedi posse quacunque consuetudine, etiam immemorabili, quę potius corruptela dicenda est, vel priuilegio non obstantibus.

SVPER CAPVT IIII.

o § *In eadem domo non cohabitent.* Concordat tex. in cap. 1. cum multis sequen. 30. quæst. 5. et cap. nulli, 35. quæst. 2.

p § *Statuitque benedictionem.* Decis. Cardi. 80. Congregatio Concilij censuit, sponso, et sponsæ licet corrupto, vel corruptæ, in primis nuptijs esse impetrandam benedictionem. ¶ Item declarat Cardin. Quis erit proprius parochus, qui sponsos benedicere debet, cum viri accedunt ad contrahendú ad terras, et domos vxorum, vbi diù remanent, antequam cohabitent. ¶ Congregatio censuit eum esse, qui proprius parochus vxoris sit, quando scilicet vir ad eius domum accedit pro contrahendo, et consummando eius matrimonio. ¶ Ex hoc text. sunt argumenta. Quidam parochi instabant contra Episcopum Ecclesiæ Syracusanæ negantes, ei amplius

amplius debere decimam auri partem, quam accipiebat ex annulorum nubentium benedictionibus: solus enim parochus ex hoc cap. benedicit. Contrarium tamen censuit Congregatio, quia ille denarius, non debebatur ratione ministerij illius, sed loco præbendæ ad sustentationem suæ dignitatis, & cum immemoriabili tēpore ita fieri consueuerit, non est tollenda hęc laudabilis consuetudo. ¶ Alij Sacerdotes à parocho proprio contrahentium, vel alio Sacerdote, cui ipse parochus, vel Ordinarius licentiam dederit, benedictio sacerdotalis est facienda iuxta hoc decretum, non obstantibus quibuscunq.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. I. de reform. matrim.

Qui sine proprij parochij licentia aliquos matrimonio coniungit, aut benedicit manet ipso iure suspensus. Hoc dicit.

CAPVT V.

Si qui Parochus, vel alius Sacerdos, siue Regularis, siue secularis sit, etiamsi id sibi ex priuilegio, vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius parochiæ sponsos sine illorum parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit ipso iure tandiù suspensus maneat, q quandiù ab Ordinario eius parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipiendi erat, absoluatur.

SVPER CAPVT V.

q § *Tandiù suspensus maneat.* Declar. Cardin. Id est sublata pœna excommunicationis: de qua in clem. I. in fin. de priuil. ¶ Præsupposito, quod Rector habeat parochianos in duabus diœcesibus, & quidem in vna ipsa parochiali cum maiori parochianorum parte existat, in altera sit domus Rectoris, in qua modò ipse, modò eius cappellanus residere cōsueuit, & propterea in suspensionem inciderit, an absolutionem obtinere debet ab Ordinario, in cuius diœcesi ipsa Ecclesia existit, vbi etiam præsupponitur, habere domum conductitiam? Imò potiùs ab alio, in cuius diœcesi Rector habet propriam domum, maximè si parochiani sint coniuncti matrimonio quādo fuit commissum delictum.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. I. de reform. matrim.

CAPVT VI.

¶ Habeat parochus librum, in quo coniugum, & testium nomina idemque, & locum contracti matrimonij describat, quem diligenter apud se custodiat.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. I. de reform. matrim.

Hortantur coniuges, vt Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, ante matrimonij consummationem, deuotè suscipiant. Reliqua etiam laudabiles consuetudines, quarum antea vsus erat suadentur. Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Sancta Synodus coniuges hortatur, vt antequàm cōtrahant, vel saltem triduo ante matrimonij consummationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum piè accedant. Si quæ prouintiæ alijs, vltra prædictas, laudabilibus consuetudinibus, & cæremonijs hac in re vtuntur, eas omninò retinere Sancta Synodus vehementer optat.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 8. de reform. matrim.

Quandiù rapta in potestate raptoris est, nullum potest inter eos consistere matrimonium. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

¶ Decernit sancta Synodus inter raptorem, & raptam quandiù ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta r à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in vxorem habeat.

SVPER CAPVT VIII.

r § *Quod si rapta.* Concordat tex. in cap. fin. de rapt. Concil. Chalced. cap. 26. cap. eos, & cap. de puellis, 36. quæst. I. Concil. Vworm. cap. 77. cap. I. & 2. de adult.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 7. de reform. matrim.

Parochus absque licentia sui Ordinarij non debet matrimonijs hominum vagātium interesse. Hoc dicit.

CAPVT IX.

¶ Multi sunt, qui vagantur, & in certas sedes habent, & vt improbi sunt ingenij, prima vxore

vxore relicta, aliam, & plerumque plures, illa viuente, diuersis in locis ducunt, cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium, *f* ad matrimonium facilè recipiant, Magistratus etiam seculares hortatur, vt eos coerceant: parochis autem praecipit, *t* ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

SVPER CAPVT IX.

f § *Ne hoc genus hominum vagantium.* Declarat Card. Non dicitur vagans illa mulier, quae per octo annos in vna, eademque terra habitauit.

t § *Parochis autem praecipit.* Declarat Cardin. Etsi contingat contrahentes alienigenas esse, et à paruo tempore ibi habitantes, constito, quòd nō sint de comprehensis inter vagabundos, proprius parochus ad contrahendum is est, in cuius parochia contrahentes habitant tempore, quo contrahunt.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 9. de reform. matrim.

Excommunicantur ipso facto, qui alios quouis modo cogunt, quominus libere matrimonia contrahunt. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ Ita plerumque temporalium dominorum, ac magistratuum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excaecant, vt viros, & mulieres, sub eorū iurisdictione degentes, maximè diuites, vel spem magnae haereditatis habentes minis, & poenis adigant, cum ijs matrimonium inuitos contrahere, quos ipsi Domini, vel Magistratus illis praescripserint. Quare cū maximè nefariū sit, *u* matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura exspectātur, praecipit sancta Synodus omnibus cuiuscunque gradus, dignitatis, & conditionis *x* existant, sub anathematis poena, quam ipso facto incurrant, *y* ne quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscunq; alios cogant quominus libere matrimonia contrahant.

SVPER CAPVT X.

u § *Cum maximè nefarium sit.* Cōcordat tex. in cap. cum locum, cap. requisiuit, cap. gemma. extr. eodem.

x § *Cuiuscunque gradus, dignitatis, & conditionis existant.* Declar. Cardin. S.D.N. Greg. XIII. declarauit, non comprehendi priuatas personas, sed tantum supra dictos dominos temporales, et Magistratus cuiuscunque dignitatis.

y § *Quam ipso facto incurrant.* Concor. Concil. Paris. I. cap. 6. et cap. nullus. 36. quaest. 2.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 10. de reform. matrim.

Solemnes nuptiarum benedictiones, quibus anni temporibus fieri non debeant, praesens decretum ostendit. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ AB aduentu *a* Domini nostri Iesu Christi vsque ad diem Epiphaniae, et à feria quarta Cinerum, vsque in octauam Paschatis inclusiue, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones *b* diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus praecipit: quas Episcopi, vt ea, qua docet modestia, et honestate fiant, *c* curabunt; sancta enim res est matrimonium, et sanctè tractandum.

SVPER CAPVT XI.

a § *Ab Aduentu.* Concordat Concil. Laodice. cap. 52. Concil. Salegustad. cap. 3. et cap. non oportet. cum tribus sequen. 33. quaest. 4. cap. capellanos. de ferijs.

b § *Antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones.* Decis. Cardin. 182. Praeterea ab Aduentu D. N. Iesu Christi, vsque ad diem Epiphaniae, et à feria quarta Cinerum, vsque ad octauam Paschatis conuiuia nuptiarum, solemnitates, traductiones ad domum, et carnalem copulam, decre. Concil. primo cap. sessio. 23. de reform. matrimon. prohiberi, sed matrimonio coram parocho, et testibus, quolibet tempore contrahi posse.

c § *Et honestate fiant.* Decis. Cardin. 145. Congregatio Concilij censuit, consuetudinem ab his, quorum nuptiae benedicuntur aliquid recipiendi, demum esse obseruandam, si ab initio pro fidelium voluntate nulla exactione, aut compulsione fuerit introducta, et nec etiā à sponte dantibus quicquam recipiatur, ante quam benedictionem, Sacerdos libere fuerit impeditus.

De

De clandestina desponsatione.

TITVLVS XV.

In sessione vigesima quarta, Concil. Triden. cap. 1. de reform. matrim.

Ecclesia semper detestata est, atque prohibuit clandestina matrimonia; quæ tamen rata fuerint, quandiu Ecclesia ea irrita non fecit. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Tametsi dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata, & vera esse matrimonia quandiu Ecclesia ea irrita non fecit, & proinde iure damnandi sint illi, vt eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata esse negant, quique falso affirmant, matrimonia à filijs familias sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata, vel irrita facere posse, nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, *a* atque prohibuit.

De clandestina desponsatione.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Illa semper detestata est.* Concordat text. in cap. non omnis cap. honorantur, cap. fin. 32. quæst. 2. cap. aliter, cap. nostrates, 30. quæst. 5. cap. videtur qui matrim. accus. poss. & Concil. Tolet. III. cap. 10.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de refor. matrim.

Antequam matrimonium contrahatur, ter publicè denuntietur: quo facto, si nullum opponatur impedimentum ad ipsius celebrationem in facie Ecclesiæ procedatur. Hoc dicit.

CAPVT II.

CVM sancta Synodus animaduertat, prohibitiones clandestinarum desponsationum, propter hominum inobedientiã iam non prodesse, & grauia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugijs ortum habent, præsertim verò eorum, qui in statu damnationis permanent, dum priore vxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palàm contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt: cui modo cum ab Ecclesia, quæ de occultis nõ iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur; idcirco sacri Lateranensis Concilij, *b* sub Innocentio III. celebrati, vestigijs inhærendo præcipit, vt in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solemnia publicè denuntietur, *d* inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denuntiationibus factis, *e* si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur, vbi parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat: Ego vos in matrimonium coniungo *f* in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: vel alijs vtatur verbis *g* iuxta receptum vniuscuiusque Prouinciæ ritum. *h*

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Sacri Lateranensis Concilij.* Hæc constitutio refertur in Concil. Lateranen. II. cap. si &, & in cap. cum inhibitio, extra codem cuius tenor talis est. *Cum inhibitio copulæ coniugalis sit in vltimis tribus gradibus reuocata, eam in alijs volumus districtè seruari. Vnde prædecessorum nostrorum vestigijs inhærendo, clandestina coniugia penitùs inhibemus, prohibentes etiam ne quis Sacerdos talibus interesse præsumat. Quare specialem quorundam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus, vt cum matrimonia fuerint contrahenda, in Ecclesijs per presbyteros publicè proponantur competenti termino præfinito: vt intra illum, qui voluerit, & valuerit legitimum impedimentum opponant, & ipsi presbyteri nihilominus inuestigent, vtrum aliquod impedimentum obsistat. Cum autem apparuerit probabilis coniectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expressè, donec quod fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis.*

§. SI QVIS.

Si quis verò huiusmodi clandestina, vel interdicta coniugia inire præsumpserit in gradu prohibito etiam ignoranter soboles de tali coniunctione suscepta prorsus illegitima censeatur, de parentum ignorantia nullum habitura subsidium: cum illi taliter contrahendo non expertes scientiæ, vel saltem affectatores ignorantiæ videantur. Pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes impedimentum scientes legitimum præter omne interdictum, etiam in conspectu Ecclesiæ, contrahere præsumpserunt.

§. SA-

§. SANE.

Sane si parochialis Sacerdos tales coniunctiones prohibere contempserit, aut quilibet etiam Regularis, qui eis præsumpserit interesse per triennium ab officio suspendatur, grauius puniendus, si culpa qualitas postulauerit. Sed his, qui taliter præsumpserint, etiam in gradu concesso copulari condigna pænitētia iniungantur. Si quis autem ad impediendam legitimam copulam malitiose impedimentum abiecerit, canonicam non effugiat vltionem.

c § *Ter à proprio contrahentium parocho.* Declar. Cardin. Quando matrimonium contrahitur inter duos de diuersis parochijs, debent in ambabus fieri denuntiationes. Proprius parochus est, in cuius parochia contrahentes habitant tempore, quo matrimonium contrahunt. Proprius parochus erit parochus vxoris, si matrimonium in domo vxoris contrahatur, quando, scilicet vir accedit ad domum vxoris pro cōtrahendo, & consummando matrimonio. ¶ Quando matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, et à paruo tempore in aliquo loco habitantes, qui tamen sint cogniti, ita vt non sint de comprehensis inter vagabundos proprius eorum parochus esse intelligitur in cuius parochia habitant, eo tempore, quo matrimonium contrahunt. Quando matrimonium contrahitur inter virum, qui sit de vna parochia, et mulierem de alia, sufficit si cōtrahatur corā parocho proprio mulieris, vel coram parocho in parochia viri. Sic Congregatio censuit, quod ipse Gregorius XIII. confirmauit, et contra Naurr. cap. 25. nu. 144.

d § *Publicè denuntietur.* Declarat Cardinal. Denuntiationes si omitterentur, per hoc matrimonium irritum non est, seruatis tamen cæteris requisitis. Idem censuit Congregatio in decis. 18.

e § *Quibus denuntiationibus factis.* Declarat Cardinal. Concil. Rauennatensi fuit approbatum decretum in Congregatione, quod hi si peractis denuntiationibus intra quatuor menses non contraxerint, non possint contrahere, nisi iterum peractis denuntiationibus, arbitrio tamen Episcopi matrimonium, si, anteqnam fiant publicè denuntiationes, consummatum sit, seu factis denuntiationibus consummatum itidem sit, antequam coram parocho, et testibus celebretur, est verum matrimonium, si postea contractum sit coram parocho, et testibus, et nullum aliud adsit impedimentum; vbi verò talis est abusus, videlicet, quòd matrimonium consummetur, antequam factæ sint denuntiationes, seu post, et antequam contractum sit per verba de præsenti coram parocho, et testibus, est omnino tollendus, et qui id commiserint, et in posterum committant, puniri debent pœna stupri, sed dumtaxat arbitraria. Sponsus, qui sponsam se duxerit, et stuprauerit, non potest puniri pœna contra stuprantem à sacris Canonibus inflicta prætextu, quod hodie ex Decreto Concilij, sponsalia post copulam subsequutam, non transeunt in vim matrimonij, vt erant ante Concilium, sed grauiter arbitrio Ordinarij, dumtaxat sunt puniendi ex hoc Decreto. Monendi tamen sunt, vt factis sponsalibus, quam primùm contrahant matrimonium per verba de præsenti, coram parocho, et testibus, ne sponsi hoc periculum subeant, maximè si ipsi sponsi ante consummationē matrimonij id petierint.

Curare debent Ordinarij, vt sponsi factis sponsalibus, quam primum contrahant matrimonium per verba de præsenti coram parocho, ad stupri periculum euitandum. Qui promittunt contrahere matrimonium coram parocho, et testibus, et Notario, qui recipit desuper instrumentum de iuramento, in manibus ipsius parochi præstito, si deinde sequuta est inter eos carnalis copula, nullis factis denuntiationibus, sunt puniendi grauiter arbitrio Ordinarij, qui debet tale matrimonium nullum esse declarare, et si posteà voluerint contrahere, per verba de præsenti id eis permittitur, seruatis tamen ex hoc decreto Concilij seruandis, et dummodo nullum aliud impedimentum legitimum adsit: si aliter quoque alterum voluisset cogere ad obseruanda sponsalia iurata, iuxta dispositionem cap. ex literis. el 2. de sponsalibus, id eis permittitur, vbi parochus viro, et muliere interrogatis matrimonium contractum coram coadiutore in administrandis Sacramentis Parochi, vel Vicarij perpetui in illa Parochia, valet. ¶ Item valet, si fuerit contractum coram Parocho notorio fornicatore, non tamen in iudicio condemnato, et confesso.

f § *Ego vos in matrimonium coniungo.* Decla. Cardin. Et si parochus nihil dicat, constat tamen matrimonium, modo partes contrahant.

g § *Vel alijs vtatur verbis.* Decla. Cardi. Non pertinet ad substantiam matrimonij, vt parochus aliqua verba proferat, ideò valet matrimonium, quamuis verba exprimentia consensum prolata sint tantùm à contrahentibus, dummodò parochus sit præsens, et intelligat id, quod agitur, licèt dissentiat, et contradicat: adhibitus verò parochus intelligitur etiā si ex alia causa esset vocatus, dummodò sit adhibitus ad illum actum.

h § *Iuxta receptum vniuscuiusque Prouintiæ ritum.* Decla. Card. Quæ verba non pertinent ad substantiam Sacramenti matrimonij; ideò valet matrimonium, etiam quod verba cōsensus

sus prolata sint tantùm à contrahentibus, non à parocho, dummodò adsit præsentia parochi, quæ sufficit absque ipsius parochi verbis.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform. matrim.

Denuntiationes interdum ex causa remitti poterunt, si id Ordinario expedire visum fuerit. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ SI aliquando probabilis fuerit suspicio matrimonium malitiosè impediri posse, si tres præcesserint denuntiationes *i* tunc vel vna tantùm denuntiatio fiat, *k* vel saltem parocho, et duobus, vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationē, denuntiationes in Ecclesia fiant, vt si aliqua subsunt impedimenta, faciliùs detegantur: nisi Ordinarius ipse *l* expedire iudicauerit, vt prædictæ denuntiationes remittantur; *m* quod illius prudentiæ, et iudicio sancta Synodus relinquit.

SVPER CAPVT III.

i § *Si tres præcesserint denuntiationes.* Decla. Cardin. Vbi propter publicas denuntiationes matrimonium malitiosè impediri potest illis omissis coram Parocho, vel alio Sacerdote, de eius vel Episcopi licentia, duobus, vel tribus testibus adhibitis per verba de præsenti contrahere possunt, quo facto antequā deueniant ad consummationem, semel, vel bis erunt faciendæ denuntiationes. ¶ Episcopus ob vicinitatem temporis, quo prohibitæ sunt nuptiæ, omittere potest aliquas denuntiationes, secundum prudentiam suam, & iudicium, nō tamen iubere, vt diebus ferialibus fiant.

k § *Vna tantum denuntiatio fiat.* Decla. Card. Arbitrio Ordinarij non parochi.

l § *Nisi Ordinarius ipse.* Decla. Cardin. Episcopus potest post matrimonium contractum, ante illius consummationem, si ita expedire iudicauerit, secundum prudentiam suam, & iudicium ex aliqua causa arbitrio suo remittere denuntiationes, etiam si non sit suspicio, quòd matrimonium malitiosè impediatur. Non permittitur hæc facultas Commendatario, licèt eius Abbatia iura Episcopalia habeat, cuius Abbas appellatione Ordinarij venit, iuxta glos. in cap. fin. de offic. Ordin. in 6. Dixit enim S. D. N. quòd Ordinarius hic non intelligitur, nisi Episcopus, tamē Cardinali Farnesio Commendatario Farfensis Monasterij, fuit permissum, non autem eius Vicario. Non solùm ex causis hic expressis possunt hæ denuntiationes omitti, sed alijs etiam arbitrio Ordinarij, qui illas remittere potest, etiam post matrimoniū contractum, & ante illius consummationem.

m § *Vt prædictæ denuntiationes remittantur.* Decla. Card. Episcopus potest post cōtractum matrimonium, ante illius consummationem remittere denuntiationes si ita expedire iudicauerit. Præter causas hic à Concilio expressas super omissionem denuntiationum, etiam aliæ sunt sufficientes secundùm Ordinarij prudentiam, & iudicium. An omissio edictorum, quæ præcedere debent celebrationem matrimonij ex constitutionibus Synodalibus diœcesis, & consuetudine immemorabili, quam seruatam esse etiam post Concilium Tridentinum, reddere debet matrimonium clandestinum, proíemque illegitimam, perinde ac si matrimonium contractum esset sine parocho, & testibus? Congregatio censuit negatiuè. ¶ Si omissæ fuerint denuntiationes culpa parochi, non vitiatur matrimonium.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform. matrim.

Ad clandestine contrahendum vnusquisq; inhabilis existit, & huiusmodi contractus interessentes grauiter puniri debent. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ QVI aliter *n* quam præsente Parocho, *o* vel alio Sacerdote *p* de ipsius parochi, *q* seu Ordinarij licentia, *r* & duobus, vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt, eos sancta Synodus, ad sic contrahendū *s* omninò inhabiles reddit, *t* & huiusmodi contractus irritus, & nullos esse decernit, prout eos præsenti decreto irritos facit, & annullat. *u* Insuper parochum, vel alium Sacerdotem, *x* qui cum minori testium numero, & testes, qui sine parocho, vel Sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri præcipit.

SVPER CAPVT IIII.

n § *Qui aliter.* Decis. Cardin. 13. Congregatio Concilij censuit, matrimonium coram parocho, & testibus contractum, nisi aliud obest, validum esse, quamuis parochus inuitus interfuerit, & alia de causa, quam vt matrimonio interesset à contrahentibus, accersitus fuerit, dum tamen ad actum matrimonij verè, & formaliter fuerit adhibitus. Item decis. Card. 41. A cum .N. coram parocho, & testibus contraxit matrimonium, per verba de præsenti, sed hac

hac tamen conditione inquit A. si id saluo honore meo fieri potest, & si fratribus meis placuerit, deinde non expectato cõditionis euentu copulam habuit cum N. affectu maritali, & copula scitur iam à multis. Quæritur, an per hæc sit iam firmatum verum matrimonium de præsenti, nec oporteat expectare conditionis euentum? Et ratio dubitãdi est, quoniam contractus ille coram parocho, & testibus, cum fuerit per appositam conditionem suspensus, nõ potuit habere vim matrimonij rati de præsenti, sed sponsalium de futuro, et copula cum affectu maritali subsequuta, quamuis ostendat recessum fuisse à conditione: tamen non sufficit ad matrimonij veritatem, nisi de præsenti contrahatur coram parocho, & testibus, qui interfuerint quidem cõtractui antea inito; qui contractus nõ habuit vim matrimonij de præsenti, sed sponsalium de futuro. Concilium autem Tridentinum videtur exigere, vt non solùm de futuro, sed etiam de præsenti, coram parocho, et testibus contrahatur. Congregatio Concilij censuit, in casu, propositum matrimonium valere, nec requiri, vt de nouo coram parocho, et testibus contrahatur. ¶ Item decis. Card. 70. Congregatio Concilij censuit, matrimonium cõtractum coram parocho non Sacerdote valere. ¶ Item decis. Card. 89. Congregatio Concilij censuir, matrimoniũ factum coram Parocho denuntiato, excommunicato vtique valere. Item decis. Cardin. 131. An validum censeri debeat matrimonium celebratum in Parochia mulieris coram Sacerdote habenti licentiam à Parocho viri, et præsertim cum Parochiæ viri, et mulieris sint in diuersis diœcesibus constitutæ? Omnes fuerunt eius sententiæ, vt matrimonium celebratũ coram Sacerdote de licentia Parochi viri, in Parochia mulieris, etiã si in diuersis diœcesibus ipsæ Parochiæ constitutæ sint, valeat. ¶ Item decis. Card. 164. Congregatio Cõcilij censuit sæpiùs declarauit, sponsalibus verba de futuro cõtrahendis, nullam formam præscripsisse Conciliũ, ideoq; eo modo contrahi posse, quo poterant ante ipsum Concilium.

o § *Quam præsente parochi.* Decla. Cardin. Hic ver. non habet locum in sponsalibus de futuro, sed tantùm in matrimonio, per verba de præsenti, et qui contrahit sponsalia de futuro, et consummauerit, potest puniri, et matrimonium erit nullum, poterit tamen, qui sponsalia contraxerit, compelli ad obseruantiã iuxta cap. ex literis, 2. de sponsal. Martha, quæ contraxit sponsalia de futuro cũ N. cum quo carnalis copula non sequuta est, potuit ingredi Monasterium, et habitum religionis suscipere, et in eo permanere, et profiteri, et postquam professionem emiserit, tunc ob Ordinario pronuntiandum, licere N. matrimoniũ liberè contrahere cum alia muliere.

Decretum hoc annullat solùm contractus matrimoniales per verba de præsenti clandestinè factos: sponsalia verò per verba de futuro relinquit in terminis iuris communis, præter quam quod per copulam prædictam sponsalia in matrimonium non transibunt. ¶ An prohibitione facta ab Ordinario, ne parochus matrimonio coniungat aliquos, ita tollatur, seu suspendatur iurisdictio parochi, vt ad celebrandum matrimonium non sit legitimus parochus, matrimoniumque coram eo contractum nullum? Sacra Congregatio respondit, matrimonium valere. Quod si hæc prohibitio facta sit, non ipsi Rectori principali, sed eius Vicario, qui ad nutum Ordinarij amoueri potest, an matrimonium, in quo contra Ordinarij prohibitionem Vicarius iste interuenit, validum sit? Congregatio respondit, validum esse. ¶ Sponsalia de futuro per carnalem copulam subsequutam non transeunt in matrimonium, debet tamen Episcopus cognoscere, an possit per censuras Ecclesiasticas cogere renuentem ex coniugibus, ad obseruanda sponsalia de futuro, iuxta trad. in cap. ex literis, 2. de spons. ¶ Sponsalia inter impuberes ante ætatem etiam vnius ex sponsis contracta per verba de præsenti, seruata forma Concilij (vt hic) nõ transeunt in matrimonium etiam subsequuta copula post ætatem, non seruata de nouo eadem forma Concilij, de qua in hoc decreto. ¶ Non impediuntur autem, quominus iterum, contrahere possint iuxta formam his præscriptam, et non subsequuta copula nullum erit impedimentum, quia cum consanguinea, vel affine contrahere possit: secùs verò si esset sequuta copula, si enim in primo, vel secundo gradu, esset ortum impedimentum ex fornicatione. ¶ Matrimonium contractum coram testibus, sed sine parocho, vel alio Sacerdote de eius licentia post Concilium Tridentinum nõ solùm est nullum, sed neque vim habet sponsalium, adeò quod contrahentes, ad denuò contrahendum compelli non possunt. Contrahens non præsente parocho grauiter puniendus est, et potest posteà nihilominus seruata forma Concilij Tridentini contrahere. ¶ Qui matrimonium clandestinè sine parocho contraxerint, et consummauerint, possunt, si nullum aliud impedimentum adest, sine dispensatione de nouo contrahere matrimonium in facie Ecclesiæ: tamen contrahentes, ac testes, et notarios, qui clandestinè contractui interfuerunt grauiter pœna arbitraria puniendi sunt. Qui matrimonium citrà præsentiam parochi, & testium contraxerunt, & consummarunt, Ordinarij, vel eius Vicarij

arbitrio grauiter sunt puniendi. Deinde si nullum aliud adsit impedimentum, ac in matrimonium consentiant, permittendum est illis, vt illud denuò cõtrahant seruatis seruandis ex decreto huius cap. Matrimonium, quod non contrahitur in præsentia parochi proprij, aut alterius Sacerdotis de ipsius parochi, vel Ordinarij licentia nullum est, ipsique contrahentes grauiter puniendi sunt, estque solùm necessarium ad hoc, vt contractus matrimonij sit validus, quod præsente parocho proprio contrahentium, vel alio Sacerdote de ipsius, vel Ordinarij licentia, & coram testibus verba de præsenti, ab vtroque contrahentium proferantur, nec ex omissione denuntiationum inducitur, matrimonium prædicto modo contractum esse nullum. Decretum hoc quo statuitur, vt matrimonij contractus fiant solemniter coram parocho, & testibus, habet locum dumtaxat in matrimonijs per verba de præsenti, non autem cum sponsalia per verba de futuro contrahuntur. Satis est si matrimonium coram parocho, & testibus contrahatur per verba de præsenti, & si cõtrahentes valuis tunc adstent, denuntiationes tunc trinæ, & Sacerdotis benedictiones in Ecclesia faciendæ sunt. Parochus ita præsens matrimonio debet esse, vt appareat à contrahentibus hac de causa adhibitum fuisse. An verò si inuitus, & compulsus per vim adsit parochus etiam contrahatur matrimonium, præcedente supradicta prohibitione Ordinarij tale matrimonium subsistat? Congregatio respondit, subsistere. ¶ Et quid si parochus adfuisset, nihil tamen eorum, quæ agebãtur, vidit vel audiuit, vtrum tale matrimonium sit nullum? Congregatio respondit, matrimonium non valere, si non intellexisset, nisi ipse parochus affectasset non intelligere. Matrimonium contractum non seruata forma Concilij Tridentini, licèt certam inter se de cõtrahendo matrimonio fidem dederint, & posteà coram testibus, siue parocho de præsenti contraxerint, carnali etiam copula inter eos subsequuta, non in sponsalia de futuro resoluitur, ita vt cogi seruata forma Cõcilij possint cõtrahere? Sic responsum est Episcopo Parauino. ¶ Si in Parochia mulieris contrahatur præsente parocho eius, tenet matrimonium. ¶ Clandestina matrimonia hic solũ prohibentur, non autem illæ permissiones, quæ patrimonia præcedere solent, quæ factæ seruandæ sunt sicut ante Concilium, cum sponsalia de futuro intacta remanserint. Et coram parocho, & testibus contrahatur, & posteà sequatur copula, matrimonium nihilominus nõ censetur, possunt tamen denuò cõtrahere seruatis seruandis. Matrimonium contractum absque præsentia parochi, seu alterius Sacerdotis, de ipsius parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus, in vim sponsaliorum non resoluitur, ita vt contrahentes iudicialiter cogi possint ad denuo contrahendum seruata forma Concilij Tridentini. ¶ An matrimoniũ, non præsente parocho contractum in regione hæretica prauitate infecta, qualis est Anglia, vbi non est copia parochorum, sit irritum & nullum ex præsenti decreto, videlicet, quod ad talia matrimonia extẽdatur, & eos ad sic contrahendũ reddat inhabiles? Congregatio censuit, non extendi, si in illa Ecclesia, in cuius parochia tunc habitant contrahentes, nondum eo tempore, quo sic contraxerant, vt palam dicitur, publicatum hoc decretum. ¶ An puella, quæ contraxerit sponsalia, copula subsequuta, & habitum posteà Religionis suscepit, possit in ea profiteri, et vir sit liber ad contrahendum cum alit? S. D. N. audita relatione Congregationis declarauit, puellam sic posse, et postquam etiam professionem emiserit, tunc ab Ordinario pronuntiandum, licere viro liberè matrimonium contrahere cum alia vxore. An matrimonium inter hæreticos non seruata forma Concilij Tridentini cõtractum validum existat? Congregatio censuit, non existere, si cõtractum sit post triginta dies à prima publicatione huius decreti, facta in Ecclesia eius parochiæ, intra cuius fines habitãt hæretici, qui posteà sic contraxerunt.

p § Vel alio Sacerdote. Decla. Cardin. Si Sacerdos alienus non habuerit licentiam, neque ab Ordinario, neque à Proprio cõtrahentium parocho, Ordinarius non debet irritare matrimonium, sed tantùm declarare irritum, quia Concilium illud irritum iam fecerit, non est vlterius irritandum, sed opus est sola declaratione, quod irritum sit, etiam si esset parochus contrahentium; et si sunt diuersarum parochiarum sufficit, vt sit parochus, siue viri, siue mulieris.

q § De ipsius parochi. Decla. Cardin. Generalis licentia alicui Sacerdoti à parocho inscriptis data, exercendi scilicet omnia, quæ parochi officio concernant, sufficit ad matrimonij coram illo Sacerdote celebrati validitatem.

r § Seu Ordinarij licentia. Decla. Cadin. Licet proprius parochus non celebret ipsi matrimonium, tenet, etiam si Episcopus vocatus credere proprium parochum. Intelligitur etiam de generali Vicario Episcopi, qui hanc licentiam etiam concedere poterit. Nec sufficit tacita, quæ resultat extolerantia: requiritur verò, vel communiter generalis administrandi omnia Sacramenta, vel si hæc, absit, expressè, vel specialis licentia Vicarij etiam temporalis, ad nutũ amobilis Ecclesiæ parochialis, qui Sacramenta administrant, et matrimonijs interueniunt,

veniunt, sicut ipsi interuenire possunt, ita etiã dare licẽtiam alijs possunt inseruiendi. Ita decidit Rota in vna Barchinonensi.

f § *Ad sic contrahendum.* Decla. Cardin. Congregatio declarauit, hoc non procedere in sponsalibus.

t § *Omninò inhabilis reddit.* Decla. Cardin. Hic versic. nihil, pertinet ad sponsalia per verba de futuro contracta, sed tantùm intelligitur de matrimonio per verba de præsenti contracto Ordinarius, iudicare debet matrimonia illa nulla esse, quæ præsente parocho, vel alio Sacerdote ipsius parochi, vel Episcopi licentia, et duobus vel tribus testibus contracta non sunt. Statuere autem non debet, quod illi qui non seruata forma prædicta contraxerunt, sint inhabiles ad contrahendum, quia est contra dispositionem huius cap. per verba enim illa decreti ad sic contrahendum non intelligitur, quòd qui extra formulam decreti matrimonium contraxerunt, simpliciter inhabiles fiant ad rursus contrahendum, quare qui in contrahendis matrimonijs decreti formulam sequuti non sunt, si rursus contrahere velint, ex decreti præscripto, id est, adhibito parocho, et testibus, hoc Ordinarius illis concedere debet, nisi sanguinis coniunctione, aut propinquitate cum alijs sacrorum Canonum exceptionibus. Qui idem Ordinarius, tam in eos, qui matrimonium sine parocho, et testibus contraxerunt, quàm etiam, qui istiusmodi contractibus interfuerunt, pœna arbitraria debet animaduertere. ¶ Matrimonia per verba de præsenti contracta clandestinè irrita, et nulla sunt; sponsalia autem per verba de futuro contracta relicta sunt in illis terminis, in quibus ante Concilium. An sit matrimonium, si duo cõtrahant per verba de præsenti, proprio parocho præsenti, alijs requisitis non omissis, cui cõtractui parochus formaliter adhibitus non fuit, sed dum forsan conuiuij, vel confabulationis, vel aliud tractandi causa adesset, audit huiusmodi contractum fieri, & posteà alter contrahentium, velit ab huiusmodi contractu ratione defectus resilire? Congregatio respondit, posse si alia interuenerint, quæ parochum à contrahentibus adhibitum fuisse arguant, qui diceretur adhibitus, vt supra, quamuis ex alia causa esset vocatus, dummodò sit adhibitus ad illum actum.

u § *Irritos facit & annullat.* Declarat Cardin. De matrimonij clandestini inualiditate arguitur in his locis, vbi decretum iam publicatum fuit, quod illis locis censendum est, in quibus solùm Episcoporum, aut parochorum malitia, vel crassa, aut supina ignorantia, seu negligentia non est publicatum hactenus. Deinde quid faciendum, cum duo clandestinè contrahunt, aut contraxerunt, et in vnius parochia publicatum fuit decretum, in alterius non item, in qua contrahunt simul. Tertiò quid faciendum cum his, qui post contractum clandestinũ matrimonium, idque siue ante Concilium, siue post: decreto tamen hoc non publicato, auctoritate imprudentis Episcopi, aut ignorantia parochi separati fuerint, & posteà cum alijs publicè contraxerint, neque iam sine grauissimo scandalo separari possunt? Ad primum sacra Congregatio respondit, anno 1588. Decretum Concilij non obligare, si in illa parochia, vbi contractum fuit matrimoniũ nedum erat publicatum, nec triginta dies à prima publicationis nondum fuerant elapsi, quantumuis, vel malitia, vel supina negligentia omissa fuerit huiusmodi publicatio. Ad secundum itidem non obligare decretum, nondum in ea parochia, vbi contrahitur, publicatum, vt dictum est. ¶ Ad tertium, primum matrimonium esse validum, ideoque in eos, qui primo spreto ad secundum conuolarunt, statuendum prout à iure disponitur.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 1. de reform. matrim.

Decretum de reformatione matrimonij hoc titulo, & præcedenti comprehensum, præcipitur in singulis parochijs publicari, quo facto post triginta dies suum robur incipit obtineri. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Ne hæc tam salubria præcepta quemquã lateant Ordinarijs omnibus præcipit sancta Synodus, vt quam primùm poterunt, curent hoc decretum populo publicari, ac explicare singulis suarũ diœcesum parochialibus Ecclesijs, idque in primo anno quam sæpissimè fiat: deinde verò quoties expedire viderint. Decernit insuper, & huiusmodi decretum in vnaquaque parochia suum robur post triginta dies *a* habere incipiat à die primæ publicationis, *b* in eadem parochia factæ, numerandos.

SVPER CAPVT V.

a § *Post triginta dies.* Decla. Card. Decretum Concilij Tridentini irritans matrimonia clandestinè contracta absq; licentia proprij parochi, incipit habere robur post triginta dies à die publicationis ipsius decreti in parochia factæ, & post Kalen. Maij, 1564. iuxta Bullam S.D. Pij V. tenet sic quod duplex tempus concurrere debet, vnũ post dictas Kal. Maij, 1564. alterũ post triginta dies à publicatione, adeò vt si ante Kal. dictas facta fuisset publicatum decre-

decretum non obligasset matrimonia contracta ante publicationem prædictam decreti de reformatione matrimonij in parochia contrahentium factam, ideò ante publicationem irrita non sunt, nec irrita declaranda. ¶ Ea matrimonia irrita à Concilio declarantur, quæ post triginta dies à die publicationis decreti in parochia factæ clandestinè contrahunt.

b § *A die prima publicationis.* Decla. Cardin. Hoc decretum de reformatione matrimonij ad hoc vt robur suū accipiat, necesse est in parochijs publicari, nec eius publicatio in diœcesana Synodo facta æquipollet. Publicatio Concilij decreti de reformatione matrimonij in Synodo diœcesana, non æquipollet illi publicationi, quam idem Cōcilium præcipit fieri in singulis Ecclesijs parochialibus. Si hæc verba, scilicet: Quod fierent matrimonia præsentibus parocho, & testibus, alioquin essent irrita, fuerint publicata in parochia sufficit, & æquipollet publicationi totius decreti, quantum ad matrimonij irritationem. Qui contraxerunt in tertio, vel quarto gradu, etiam post confirmationem Concilij, prius quam illis innotesceret cōfirmatio, possunt simpliciter dispensari etiā in ciuitatibus, vel locis, vbi propter paupertatem ciuium, vel quando magna pars illorum inter se cognatione cōiuncta est, solet dispensari; causa verò dispēsandi in sponsalibus ante cōfirmationem Concilij, cū essent in gradu prohibito, & conseruatio cum sponsa, aut præcedens publicatio sponsalium. Sic Congregatio censuit. ¶ Matrimonium contractum per verba de præsenti, de anno 1566. circa decimum, vel vndecimū annum ætatis mulieris, in reliquis seruata forma Concilij Tridentini subsequuta carnali copula, ex tunc simul cum viro cohabitare per multos annos, an hodie post legitimam ætatem ipsius mulieris transeat, in verum, & validum matrimoniū eadem forma Concilij Tridentini non adhibita? Congregatio Concilij censuit, non transire, nisi iterum coram parocho proprio contrahatur per verba de præsenti, iuxta formam Concilij, si modo tempore aduenientis pubertatis mulieris ante copulam publicatū fuerat in parochia contrahentiū hoc decretum Concilij, & lapsi erant triginta dies à prima publicatione, sic etiam sæpiùs respondit sacra Congregatio in casu etiā, quo mulier habebat circiter duodecim annos, & videbatur proxima pubertati, quæ cohabitauit quatuor annis cū viro, sed nō se cognouerunt carnaliter, prætendebat enim mulierem esse arctam, cuius causa fuit dissolutum matrimonium, deinde inuenit, qui reserauit seras vir repetebat mulierem, ex cap. fraternitatis de frig. & malef. illa noluit redire, sed opposuit nullitate matrimonij.

De cognatione spirituali.

TITVLVS XVI.

In sessione vigesima quarta Concil. Trid. cap. 2. de reform. matrim.

Cognatio spiritualis, quæ nascitur ex baptismo, inter quas personas contrahatur, ostenditur. Hoc dicit.

CAPVT I.

Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter cōtrahi matrimonia, in quibus, vel non sine magno peccato perseueratur, vel ea nō sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo prouidere, & à cognationis spiritualis impedimento *a* incipiens, statuit, vt vnus tantùm siue vir, siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, *b* vel ad summum vnus, & vna *c* baptizatū de baptismo suscipiant, *d* inter quos, ac baptizatum ipsum, *e* & illius patrem, & matrem, necnon inter baptizantem, & baptizatū, baptizatisque patrem, ac matrem tātum spiritualis cognatio *f* contrahunt. *g*

De cognatione spirituali.

SVPER CAPVT I.

a § *Cognationis spiritualis impedimento.* Declarat Cardin. Bulla Pij declarationis, cognationis spiritualis est de cognatione spirituali contracta ante Concilium, & de matrimonio contracto, vel contrahendo post Conciliū. Qui contraxit igitur ante Cōcilium matrimonium indiget dispensatione, vnde valet matrimoniū inter filium suscipientis, & baptizatum absque dispensatione, cōtractum post publicationem Concilij, & S.D.N. Gregorius XIII. dubitans, an esset declaratoria illa reuocata Pij V. quia regula; respondit, non videri reuocatam, quia est magis declaratoria, quam regula. ¶ Congregatio Concilij declarauit, hoc decretum retrotrahi ad præterita, adeò quod liceat omnibus, qui cōtra hoc decretum à iure antiquo cognationem spiritualē contraxerint, modò non sine ex expressis in decreto, cōtrahere posse matrimonium inter se absque dispensatione Apostolica, & qui iam contraxerunt post Concilium, nulla indigere dispensatione. Et ita declarauit Pius Quintus in vna ex suis constitutionibus, 20. Augu. 1566. inserta inter regulas Cancellariæ eiusdē Pij Quinti. ¶ Sanctitas sua, ad tollendum omne dubium, nō eos tantùm, qui post Concilij Tridentini confirmationem, sed alios

etiam,

etiam, qui ante illam, cognationē spiritualem contraxerunt, dummodò nō sint ex personis, inter quas tantū voluit deinceps cōtrahi hanc spiritualem cognationem, matrimonij vincula inter se absque dispensatione Sedis Apostolicæ inter eos iam contracta valere, plenamq; roboris firmitatem obtinere declarauit per Bullam publicatam 20. Augusti, 1566. ¶ Nulla cognatio spiritualis contrahitur, nisi inter personas, quæ nominantur hoc decreto.

b § *Iuxta sacrorum Canonum instituta.* Videlicet cap. non plures. de consecr. distin. 4. cap. quamuis. eod. tit. lib. 6.

c § *Vnus & vna.* Decla. Cardin. Episcopus nō potest concedere licentiam, vt duo viri, & duæ mulieres aliquem baptizatum de baptismo suscipiant.

d § *Baptizatum de baptismo suscipiant.* Decla. Card. Procurator non contrahit cognationem spiritualem sibi, sed mandati. Hinc est, quòd vnus, qui sit viri, & alter, qui sit procurator mulieris, baptizatum de sacro fonte suscipere possunt, sed non duo viri, vel duæ mulieres, vnusquisque tamen proprio nomine, vir loco mulieris, vel mulier loco viri.

e § *Inter quos ac baptizatum ipsum.* Declarat Card. Inter maritum, & vxorem suscipientis, & baptizatum baptizatiq; patrem, & matrem, & quascunque alias personas, tam ex parte suscipientis, quàm baptizātis, & baptizati, in Concil. Trident. nominatim non expressas, matrimonium liberè, & licitè contrahi potest. Qui leuat aut tenet procuratorio nomine, nullam contrahi cognationem spiritualem, ea quoque cognatio interleuatum, & filium leuantis, nullum est impedimentum, item in filio baptizantis, vel confirmantis.

f § *Spiritualis cognatio.* Decla. Card. Spiritualis affinitas ex hoc Cōcilij Tridentini decreto, pertinet ad matrimonia contrahenda, non ad contracta dissoluēda. Qui in Ecclesia fuit præsens, & qui domi verè baptizatus, si deinde in Ecclesia fuerunt seruatæ solemnitates, nullam cognationem spiritualem contraxit, itaq; com mittatur ordinario, vt si legitimis probationibus compererit D. N. filium prius domi fuisse baptizatum, declararet nullum inter N. ipsum, & dictum filium adesse impedimentum cognationis spiritualis.

g § *Contrahatur.* Conc. tex. in c. super quibus, cap. pystaciū, & cap. fin. 30. q. 3. cap. 1. cap. super eod. & ferè per totū, ext. eod. c. 1. eod. tit. lib. 6.

Eadem sessione vigesima quatta, cap. 2. de reform. matrim.

Designati dumtaxat à parocho contrahunt cognationem spiritualem, quæ oritur ex susceptione baptizati de sacro fonte. Hoc dicit.

CAPVT II.

Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, sciscitetur quem vel quos elegerint, *b* vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum vel eos tātum ad eum suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatq; eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant. Quod si alij vltra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto cōtrahant, *i* constitutionibus in contrarium facientibus, non obstantibus. Si parochi culpa, vel negligentia secùs factū fuerit, arbitrio Ordinarij puniatur.

SVPER CAPVT II.

b § *Quem, vel quos elegerint.* Declar. Cardin. Congregatio censuit, si plures suscipiant, omnes contrahere cognationem, si non constat, quis prius tetigerit, si plures sint electi, vel nullus, si vnus est electus, ille tantùm contrahit. Est glossa, sed bona, vt hæc declaratio non aduersetur Concilio Tridentino intelligendū est, quando plures suscipiant certis à parocho nō designatis, vide Nauar. cap. 22. Man. num. 24. & etiam cap. quamuis, de cognatione spiri in 6. ver. etiam nunc, & hoc habet locū, quando plures suscipiunt, nullis certis designatis.

i § *Cognationem spiritualem nullo facto cōtrahant.* Decis. Cardi. 155. Congregatio Concilij censuit, eum qui tanquam testis solummodo interfuit baptismati filij N. neque suscepit, leuauit, vel aliud simile ministeriū præstitit, nullam propterea contraxisse cognationem spiritualem; ideò enim N. nisi aliud impedimētum obstiterit, vxorem ducere posse, & in sic cōtracto matrimonio debere perseuerare. Item decla. Card. Idem dicendum, si assisterent animo contrahendi compaternitatem, non tamen tetigerunt. Idem dicendum de eo, qui leuauit à sacro fonte eum, qui domi ob imminens periculum fuit ante verè baptizatus, quod si plures sunt designati, qui omnes baptizatum tenuerunt: omnes, qui fuerunt designati, ad contrahendam compaternitatem, omnes contraxerunt cognationem spiritualem, qui tetigerunt, punito tamen parocho capite vltimo de cognatione spirituali, in sexto. Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini sacræ Congregationis Concilij Tridentini hoc capite disponit, quod in Sacramento baptismi potest inseruire vnus, qui suscipiat infantē de baptismo, vel ad summum duo. In Episcopatu Abulensi adest consuetudo communiter, vulgariter dicta matrina, nō tangit infantem, donec compater, postquam est baptizatus, & infusa super eum aqua baptis-

baptiſmi, ponat infantem in manibus commatris. Itaque dicta commater non tangit baptizatum donec, vt præfertur, baptizatus eſt leuatus à fonte baptiſmali, dubitabatur, ſi attentis præmiſſis dicta commater contrahit cognationem ſpiritualem cum ipſo infante, & illius parentibus ex ſupra geſtis, & aſſiſtentia in dicto actu vti commater nominata ad ipſum effectũ, & ne deſuper dubitare contingat, ſupplicamus ſacræ Cõgregationi pro declaratione difficultatis. Congregatio Concilij cenſuit, mulierem, quæ aſſiſtit infanti, ſi non tetigit infantem, non contrahere cognationem ſpiritualem.

Eadem ſeſſione vigeſima quarta, cap. 2. de reform. matrim.

Ex confirmatione pari modo contrahitur cognatio ſpiritualis, ſicuti ex baptiſmo. Hoc dicit.

CAPVT III.

EA cognatio, *k* quæ ex confirmatione contrahitur confirmantem, & confirmatum, illiuſque patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur: *l* omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualibus cognationis impedimentis omninò ſublatis.

SVPER CAPVT III.

k § *Ea cognatio.* Concordat Concil. Magunt. cap. 55. cap. 1. eod. tit. lib. 6.

l § *Non egrediatur.* Deciſ. Cardin. 68. Congregatio Concilij cenſuit cognationem ex confirmatione ortam, quæ dirimat matrimoniũ poſteà contractum, contrahi ſolummodò inter confirmantem, & cõfirmatum, illiuſq; patrem, & matrem, & tenentes.

De conſanguinitate, & affinitate.

TITVLVS XVII.

In ſeſſione vigeſima quarta Concil. Trid. cap. 3. de reform. matrim.

Impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, quando & inter quas perſonas locum habeat. Hoc dicit.

CAPVT I.

Iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, *a* vbi ſponſalia quacunque ratione valida non erunt, *b* ſancta Synodus prorſus tollit, vbi autem valida fuerint primum gradum non excedant: quoniam *c* in vlterioribus gradibus iam non poteſt huiuſmodi prohibitio abſq; diſpendio obſeruari.

De conſanguinitate, & affinitate.

SVPER CAPVT I.

a § *Iuſtitia publica honeſtatis impedimentum.* Decla. Cardi. Hoc impedimentum intelligitur tantùm in ſponſalibus de futuro, ſecùs ſi matrimonium fuiſſet contractum per verba de præſenti, vt declarauit Pius Quintus in quadã Bulla ſub dat. Kalen. Iulij 1568. diſpoſitio etiã huius decreti, retròtrahitur, prout ſupra in præcedenti decreto de cogn. ſpir. dictum fuit, ita declarauit S. D. N. Gregorius XIII.

b § *Quacunque ratione valida non erunt.* Decla. Cardin. Si ſponſalia ſoluuntur de conſenſu Congregatio cenſuit eſſe inualida. Item deciſ. Card. 64. Congregatio Concilij cenſuit, affinitatem ſuperuenientẽ etiam per illicitum coitũ diſſoluere ſponſalia, quæ fuerint contracta de futuro, & peracta pœnitentia, vel parte illius poſſe inceſtuoſum ab Epiſcopo diſpenſari, vt cum alia contrahat. Item deciſ. Cardin. 204. Congregatio Concilij cenſuit, ſi tempore matrimonij contracti inter N. et Martham, in ætate minus legitima, malitia ætatis defectum in Martha ſuppleniſſet, ex eo vtrinq; non conſummato ortum eſſe impedimentum publicæ honeſtatis iuſtitiæ, quod fortiùs vinculum eſt, quàm id, quod prouenit ex ſponſalibus de futuro; quòd ſi malitia ætatis defectum nõ ſuppleuit, huiuſmodi matrimonium, ſi modò forma ſeruata Concilij contractum fuit, reſolui in ſponſalia de futuro: ex quibus etiam oritur vinculum publicæ honeſtatis iuſtitiæ, licèt debilius, quam illud quod indicitur ex matrimonio rato non conſummato: itaque vtroq; caſu, vt N. cum ſorore Marthæ matrimonium contrahere legitimè queat, opus eſſe Apoſtolica diſpenſatione. Item deciſ. Card. 275. Congregatio Concilij cenſuit, ſponſalia per verba de futuro contracta, poſſe quandocunque ante contractum matrimonium, per verba de præſenti, mutuo contrahentium conſenſu diſſolui, atque vbi ſic diſſoluta fuerint, nullum hodie inducere impedimentum.

c § *Primum gradum nõ excedant.* Decla. Card. Facultate huius decreti gaudent etiam illi, qui ante Concilium contraxerunt in ſecundo gradu, nam inter illos nulla affinitas, præſupponitur, cum ait Concilium ſponſalia valida non excedere primum gradum, loquitur de ſponſalibus de futuro, quæ propriè ac verè ſponſalia vocantur, non de ſponſalibus de præſenti, in matrimonio rato, quod in ſuo priori vigore relinquitur, vt in omnibus illis caſibus, et gradibus, quibus à iure veteri ante Concil. Triden. introductum erat. Bulla Pij Quinti, quæ incipit, *Ad Romanum ſpectat*, publicata 21. Iulij

Iulij 1568. ¶ Præsuppositа declaratione per constitutionem san.mem. Pij Quinti super hoc decreto, censuit Congregatio oriri impedimentum iustitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus per verba de præsenti,& nulliter contractis, omissa forma Concil.Triden.cap.1. huius sess. Qui ante Concil.Triden.in secundo gradu publicæ honestatis erant, post Concilium publicatum, seu confirmatum ritè,& absque alia dispensatione contrahere possunt,& matrimonium inter eos contractum validum est iuxta formam huius cap. Sponsalia de præsenti,ante ætatem etiam vnius, sequuta carnali copula, non transeunt in matrimonium.

In iustitia publicæ honestatis, & affinitate ex fornicatione attendatur remotior gradus. Item Congregatio censuit,ex matrimonio per verba de præsenti, copula non sequuta, non oriri affinitatem, remanet tamen impedimentum hoc vlterioris gradus, ex declaratione Pij Quinti sub dato Kalen. Iunij 1568. & ita etiam fuit decretum per Congregationem die 27. Aprilis 1568.& de ordinatione sanctissimi præter Cardinales interfuerunt omnes priores ordinum, & tres Reuerendissimi. Hoc decretū procedit in sponsalibus de futuro dumtaxat, non autem in matrimonio,sicut præfertur cōtracto. Ità declarauit Pius Quintus, per breue expeditum 1. Iulij 1568. ¶ An ex sponsalibus contractis per hæc verba, promitto te ducere in vxorem, si factis denuntiationibus non apparuerit aliquod impedimentum, oriatur impedimentum publicæ honestatis. Congregatio Concilij respondit, non oriri. ¶ An ex matrimonio contracto per verba de præsenti, consummato oriatur affinitas, vel impedimentum iustitiæ publicæ honestatis, & fortius & maius vinculum, quàm impedimentum iustitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus de futuro,& hoc Concilij decretum non loquitur de hoc impedimento, sed de illa tantùm ex sponsalibus de futuro, ex quibus gradus istius impedimenti colligitur non intelligi ad primum gradum redactum, sed tantùm illos, qui contrahunt ex sponsalibus de futuro, prout per Bullam fœli. recor. Pij Papæ Quinti sub dato Romæ.

Eadem sessione vigesima quarta, cap.4. de reform. matrim.

Affinitas ex fornicatione cōtracta extra primum, & secundum gradum nō impedit matrimonium. Hoc dicit.

CAPVT II.

Sancta Synodus, *d* grauissimis de causis adducta, impedimentum, *e* quod propter affinitatem ex fornicatione *f* contractum, inducitur, & matrimonium posteà factum dirimit, ad eos tantùm, qui in primo, & secundo gradu coniunguntur, *g* restringit. In vlterioribus verò gradibus, *h* statuit huiusmodi affinitatem matrimoniū posteà contractū non dirimere. *i*

SVPER CAPVT II.

d ¶ *Sancta Synodus.* Decla.Cardin. Dispositio huius decreti etiam retròtrahitur, prout supra, in præcedentibus decretis, cap.2.& 3. de cognatio. spiritua. & iustitia publicæ honestatis dictum fuit, & ita etiam declarauit S.D.N. Gregorius Decimus tertius, deuotè hoc, cap. intelligendum esse.

e ¶ *Impedimentum.*Concordat tex.in cap.quædam,cum multis sequent.32.q.7.& toto titulo de eo,qui cogno.consanguineam,exo.suæ.

f ¶ *Propter affinitatem ex fornicatione.* Decla. Card.Hoc decretum restringitur,& declaratur prout,supra cap.2.fuit annotatum. ¶ Personę, quæ matrimonium contraxerunt, ante Concilij confirmationē in gradu olim de iure communi prohibito, et per hoc, et alia decreta in hac sessione permissa, non possunt manere in matrimonio licitè, et sine vlla dispensatione, iuxta trad. per gloss. in cap.non debet, de consang.et affin in verb. de cætero.

g ¶ *Qui in primo, & secundo gradu coniunguntur.* Decla. Card. Congregatio censuit, impedimentum, tertij gradus affinitatis ex fornicatione contractū esse à Concilio hoc, cap.Ideò eo non obstante matrimonium posse contrahi absque alia dispensatione Apostolica, etiam quod huiusmodi affinitas fuisset contracta ante confirmationem Concilij,vt declarauit Pius Quintus anno 1568.20.Augusti. ¶ Primum,et secundum gradum affinitas ex causa fornicationis proueniens non excedit, quod procedit etiam in illis matrimonijs, quæ ante Cōcilium fuerunt contracta, per Bullam Pij Quinti, declarantem. Qui suspicatus est etiam leuiter se fornicatum cū mulieres, cuius sororem posteà duxit in vxorem, indiget dispensatione, et filij quos ex tali matrimonio procreauit illegitimi sunt. ¶ Inter personas quæ siue post, siue antę Concilij Tridentini confirmationem affinitatem infra secundum gradum ex fornicatione prouenientem,si Sedis Apostolicæ dispensatione contraxerint,validum est,nec dirimi debet. Congregatio censuit, idem de impedimento affinitatis superueniente etiam sine Sedis Apostolicæ dispensatione, si contraxerint, validum est, nec dirimi debet dicta Pij Quinti declaratio,ad cuius notitiam,&c. ¶ Congregatio censuit,idem de impedimento affinitatis superue-

niente post matrimonium contractum. ¶ In primo, & secundo gradu transuersali dispensatur ex causis Ordinarijs. In descendentibus nõ nisi ex magna causa.

b § *In vlterioribus verò gradibus.* Decla. Card. Impedimentum istud, quod propter affinitatem ex fornicatione contractum dirimit, ad eos tantùm spectar, qui in primo, et secundo gradu coniunguntur: in vlterioribus verò gradibus Concilium statuit non dirimisse, habet etiam locum, et cõprehẽdit sponsalia per verba de futuro contracta, vt censuit Congregatio. ¶ Item decis. Card. 72. Congregatio Concilij censuit, scribendum Episcopo, potuisse Ioannem Antonium oratorem mortua eius prima vxore, accipere in vxorem Ioannam, licet fuerit vxor Angeli, qui tertio, aut quarto consanguinitatis gradu, coniunctus erat cum Diamante prima vxore oratoris, cum tantùm affinitatis genus sublatum fuerit, ideò declaratum fuit impedimẽtum huiusmodi hodie non obstare. ¶ Item decis. Cardin. 182. Congregatio Concilij censuit ad dignoscendum, an subsit impedimentum affinitatis prouenientis ex fornicatione attendendum esse gradum remotiorem, ideoque quemadmodum inter eos, qui tertio gradu affinitatis ex fornicatione procedentis coniunguntur matrimonio post Concilium, quod huiusmodi impedimẽtum ad primum, et secundum gradum restringit, licitè contrahitur: ita etiam contrahi potest inter eos, qui simul secundo, et tertio gradibus huiusmodi affinitatis ex fornicatione inducta coniunguntur.

i § *Non dirimere.* Decla. Cardin. Nec impedit cõtrahere iuxta supradictam Bullam Pij Quinti Kalen Iulij. 1568. ¶ Fuit sublatum etiam impedimẽtum per Bullam Pij Quinti sub dato 4. Kalen. Decembris, anno primo, quod impediebat posse contrahi matrimonium. ¶ S. D. N. Gregorius Decimus tertius, ex sententia Congregationis dixit per hoc decretum sublatum censeri impedimentum quoque superuenientis affinitatis post contractum matrimonium, quia si impedimentum ditimens sublatum est, quod maius est, ergò et istud, quod solum impedit, ne is per quem cõtracta est affinitas sine peccato possit exigere debitum, quod minus est præterea Concilium sustulit tertiũ et quartum, ergò in omnibus.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 5. de reform. matrim.

Quando dispensandum sit cum eo, qui matrimonium contraxit intra gradus prohibitos, & quando non. Hoc dicit.

CAPVT III.

Si quis intra gradus prohibitos *k* scienter matrimonium contrahere præsumpserit, separetur, *l* et spe dispensationis *m* consequendæ careat: idque in eo multo magis locum habeat, qui non tantùm matrimonium contrahere, sed etiã consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, si quidem solemnitates requisitas incontrahendo matrimonio neglexerit, eisdem subijciatur pœnis: non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur, cuius salubria præcepta temerè contempsit. *o* Si verò solemnitatibus adhibitis, *p* impedimentum aliquod posteà subesse cognoscatur, cuius ille probabilem ignorantiam habuit, *q* tunc facilius cum eo, et gratis dispensare poterit. *r*

SVPER CAPVT III.

k § *Si quis intra gradus prohibitos.* Decl. Card Intra gradus prohibitos, qui se cognouerunt carnaliter, sine tractatu, et conditione matrimonij, post volentes matrimonium contrahere, et petentes secum dispensari in aliquo impedimento, et tacentes se carnaliter cognouisse, si obtineant ex aliqua causa improbata dispensationem, potest dici: subreptitiè, et sic nullam obtinuisse dispensationem ex eo, quia non narrauerunt cognitionem carnalem.

l § *Separetur.* Concordat tex. in c. fin. §. penul. de cland. desp. cle. vni. de consanguin. et affi.

m § *Spe dispensationis.* Decla. Cardin. Quando scilicet impedimentum prouenit ex consanguinitate, et affinitate, non autem ex impedimento iustitiæ publicæ honestatis, ad quod probatio hæc nõ se extendit. Sic etiam indigent noua dispensatione, qui obtinuerunt literas, et eis non præsentatis, vel quia nuncium habuerunt dispensationem fuisse obtentam, vel supplicationem datam contraxerunt, et se carnaliter cognouerunt.

n § *Quod si ignoranter.* Decla. Card. De petitione eorum, qui contractis sponsalibus post publicatam confirmationem Concilij, quam denuntiandi necessitatem in matrimonio, non seruata denuntiatione in postulatione dispensationis, expresserunt, vt ipsi dicunt, errore agentium, ante Concilij Tridentini confirmationem esse facta sponsalia, non conceditur dispensatio.

o § *Temerè contempsit.* Concordat tex. in cap. fin. de imun. Eccles. cap. quia frustrà, de vsuris.

p § *Si verò solemnitatibus adhibitis.* Declarat Card. Illis, qui ignorantes gradum post Kalen. Maij, anni 1564. contraxerunt, petentibus dispensationem in locis vbi non esset publicatum decre-

decretum de clandestinis matrimonijs, censuerunt eam dandam esse gratis. Hoc locum habet in compositionibus non in mercede, quæ soluitur ob expeditionem Bullarum.

q § *Probabilem ignorantiam habuit.* Declarat Cardin. Non debent concedi dispensationes matrimoniales sub prętextu ignorantiæ decretorum Concilij, si hæc ignorantia fuerit post Kalen. Maij anni 1564. In supplicationibus autem non exprimantur Kalen. Maij, sed tantum colligatur ex narratione facti. Cum ijs, qui post Kalen. Maij ignorantes contraxerunt in tertio, vel quarto gradu, & allegatur, quod nõ fuerit publicatum in parochia sua decret. de reform. matrim. dispensari potest. Placuit quoad tertium tãtùm gradum dispensari cum ijs, qui ignorantes gradum, non clandestinè post Concilij confirmationem contraxerunt, dum tamen eorum ignorantia probabilis fuerit. Item pro his, qui ignorantes contraxerunt in tertio, aut quarto, si postmodum factis probationibus iuxta Concilium Tridentinum habetur notitia impedimenti, pro ijs tamen, qui in tertio, aut quarto gradu propter angustiam loci, aut quod non inueniuntur paris conditionis, similiter qui vult ducere in vxorem sibi attinentem pauperem, cõstituendo illi dotem, aut etiam pro se dandis litibus, aut discordijs componendis contrahere volunt, visæ fuerint legitimæ causæ ad dispensandum de cõtrahendo, dummodò gratis prorsus. At in tertio maturius procedatur. Idem seruandum esse in casibus supradictis, in matrimonijs per verba de futuro publicatis, præcedentibus, aut subsecutis osculis, aut per fidei, vel munerum dationem, quæ in nonnullis Prouincijs vim habent matrimonij contracti per verba de præsenti, placuit, dum huiusmodi sponsalia contracta sint ante confirmationem Concilij, & fuerint proclamata interuenientibus aliquibus supradictis actibus: etiam de tertio gradu agatur, quòd possint accipi componendæ. Sed nõ possunt cogi isti, qui contraxerunt ad petendam dispensationem, etiam si matrimonium esset consummatum, si nollent petere, & vellent recipere, vel alter eorum.

r § *Gratis dispensari poterit.* Decla. Card. Decretum Concilij, quod ait dispensationes concedãtur gratis, habet locum in compositionibus nõ in mercede, quæ pro Bullarum expeditione soluitur ex Congregationis sententia.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 5. de reform. matrim.

Ad contrahendum intra gradus prohibitos nunquam, vel rarò, debet dispensari. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ In contrahendis matrimonijs, *f* vel nulla omninò detur dispensatio, vel rarò, idque ex causa, & gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, *t* nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

SVPER CAPVT IIII.

f § *In contrahendis matrimonijs.* Decla. Card. Contrahentes in gradibus prohibitis, de quibus dubitatur, an sint in quarto, vel quinto arbitrio Ordinarij hoc relinquitur, vt credat illis testibus, & probationibus, quæ ei magis probare videntur. ¶ Congregatio tamen idem censuit in sponsalibus. Idque ex causa. Causa est legitima, si dos non esset competens, in quarto tamen gradu. ¶ Pro dispensatione in quarto gradu consanguinitatis, sufficit quòd omni adhibita diligentia mulier cum qua dispensatur, non inueniat alium virum parem, cui nubere possit. ¶ Iusta causa dispensationis matrimonialis est causa dotis incompetentis, & satis est, si in eo loco, vbi mulier habitat, ipsa diligentiam adhibuisset in perquirendo virum parem, à quo cum tali dote in matrimonium duceretur, nec tamen inuenerit. ¶ S D.N. ex vna sententia Congregationis respondit, dispensationem subreptitiè obtentam non videri, cum in supplici libello dictum fuerit de loci angustia, si modò verum est, oratores in eo loco, vbi contrahendum est matrimonium, viros sibi non consanguineos paris conditionis, quibus nubant inuenire non posse. ¶ Causæ legitimè dispensandi in gradibus prohibitis sunt hæ angustiæ, quando non inueniuntur paris conditionis: quando diues vult ducere pauperem, vel indotatam constituendo illi dotem: quando vult ducere ob lites, vel inimicitias sedandas. ¶ Quando dispensatio conceditur ob incompetentiam dotis, sufficit, quòd ista incompetentia sit respectu personarum, quæ degunt in loco mulieris, ideò si in loco vicino essent aliqui non coniuncti, qui mulierem cum sua parua dote acciperent, per hoc dispositio non vitiatur. ¶ Cardinales Congregationis Concilij Tridentini habent facultatem à Papa declarandi, quæ sunt causæ dispensationis matrimonialis, ex quo sensu sunt illæ accipiendæ. Causa verò dotis non sufficientis est iuxta, vt si quis in quarto cõsanguinitatis gradu dispensari possit, pro cuius verificatione sufficit, si in eo loco, in quo mulier habitat, ipsa diligentiã adhibeat, in perquirendo virum parem, à quo cum tali dote in matrimonium ducatur, neq; tamen inueniat. ¶ Qui contraxerunt in secundo, aut tertio etiam post confirmationem Con-

Concilij, antequam tamen illius confirmatio innotesceret, potuerunt simpliciter dispensari. ❡ In ciuitatibus etiam, aut locis, vbi ob ciuiū paupertatem, vel aliqua magna pars illorum inter esse cognatione coniuncta est ita, vt difficile cum alijs matrimoniū contrahere possint; erit hæc iusta causa cum illis dispensandi in quarto, & quandoque in tertio. ❡ Qui contraxerunt sponsalia ante Concilij confirmationē, cum essent in gradu prohibito, & postea volunt contrahere matrimonium, non possunt absq; causa dispensari. Causa idonea videtur, si cōuersatio cum sponsa, aut publicatio sponsalium præcesserunt, aut quid simile præter alias causas à iure receptas. Vicarius Episcopi nihil prorsus potest accipere, siue pro laboribus instruendo processum, siue pro decreto super dispensationibus matrimonialibus habitis à Sede sancta Apostolica.

t § *In secundo gradu nunquā dispensetur.* Decla.Card. Pius Quintus declarauit, hoc intelligi de gradibus affinitatis, & consanguinitatis, Congregatio tamen idem censuit in sponsalibus, decretum fuit in congregatione cap. 3. super loqui de sponsalibus de futuro, iuxta Bullam Pij Quinti, incipientem, ad Romam. edita anno 1568. primo Iulij, textum verò loqui de matrimonio contracto, & consummato, qui verba contextus esse ostendunt: de matrimonio verò rato tātum nihil haberi in hoc Concilio Tridentino, sed illud, prout est de iure, esse maius quoddam impedimentum, quam sint sponsalia, & idcircò remittendum iuris dispositioni, & prudentiæ S.D.N. quia pro rerum & causarum varietate prouidebit singulis casibus. ❡ Cum ijs, qui contraxerunt in secundo ante Concilij confirmationem sub spe dispensationis obtinendæ, & præsertim si venerūt ad Curiam, atque cœperunt agere pœnitentiam salutarem ipsis impositam, videtur dispensandum esse, etiam si nulla signata sit supplicatio. Congregatio Cardinalium Concilij censuit, dispensationem censeri subreptitiam, si inter consanguineos, vel affines, vel spirituali cognatione coniunctos carnalis copula præcessisset, cuius mentionem in supplicatione non fecissent, propterea quod tales consanguinei, affines, & cognati spirituales per hanc carnalem copulam redditi sunt inhabiles ad contrahendum matrimonium, ex eo, quòd dicuntur commisisse incestum, qui impedit incestuosus contrahere matrimonium, ideò pro validitate dispensationis super gradu, necessariam esse de iure expressionem copulæ carnalis, prout stylus Curiæ obseruat. ❡ Facta relatione cum sanctissimo in Consistorio, Sanctitas sua visa est annuere concessioni istarum dispensationum pro ijs, qui se carnaliter cognouerunt, prout ante solitum erat cum ista expressione copulæ, & si non exprimeretur, quod publica facta esset. Si post impetratas literas dispensationis ante illarum præsentationem, & decretum Ordinarij, se cognouerunt nullis factis, aut adhibitis solemnitatibus, committitur Ordinario, quòd si dictæ literæ dispensationis sibi præsentabuntur, & causa in eis expressa probabitur legitima coram se, ac quòd oratores post impetratas literas se cognouerint, dispenset cum eis, iniuncta tamen ipsis salutari pœnitentia propter incestū arbitrio suo. ❡ Quod si tales contraxerint coram parocho habita notitia obtentæ dispensationis, & se carnaliter cognouerunt, committitur vt suprà, & additur, & punito parocho, qui non seruata forma Concilij coniunxit oratores in matrimonium, & grauius, si tunc sciuit illos in gradu prohibito se attinere, ne literas dispensationis vidit. ❡ Qui Romam miserunt pro dispensatione, & habito nuncio, quòd literæ fuerunt expeditæ contraxerunt, vel se cognouerunt, & ita verum est fuisse expeditas, & habere datas, ante contractum, vel commistionem dandas dispensationes esse Congregatio Cardinalium censuit. ❡ Idem visum est etiam, quod literæ non essent expeditæ, sed supplicatio signata, & ex toto expedita. Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini censuit dispensationem reddi nullam ex copula præcedente dispensationem, si de ea non fuit facta mentio in suplicatione: copula verò superueniente post dispensationem ab Ordinario factam non impedire matrimonij validitatem. Episcopus auctoritate ordinaria non habet facultatem in gradibus affinitatis, seu consanguinitatis à iure prohibitis inter contrahentes matrimonia dispensandi.

DECRE-

DECRETORVM SACRI CONCILII TRIDENTINI.

LIBER QVARTVS

De maioritate, & obedientia.

TITVLVS PRIMVS.

¶ In Sessione secunda Concil. Trident.

Ordo sedendi, seu sententiam dicendi in Synodo Tridentina seruatus nemini contulit nouum ius praecedendi. Hoc dicit.

CAPVT PRIMVM.

SACRA Synodus statuit, ac decreuit, quod si fortè cōtigerit aliquos debito in loco non sedere, & sententiam etiam sub verbo, placet proferre, congregationibus interesse, & alios quoscunque actus facere, Concilio durante, nulli propterea praeiudicium generetur, *a* nulli que nouum ius acquiratur.

De maioritate, & obedientia.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Nulli propterea praeiudicium generetur.* Cōcordat cap. fin. infra eodem. Episcopus forma sedendi praescripta est in Cōcilio I. Bracharen. cap. 24.

Item sessione vigesima quinta, cap. 13. de refor. regu.

Ad Episcopum pertinet cōponere omnes controuersias inter Ecclesiasticas personas circa ius praecedendi tuortas. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Controuersias omnes *b* de praecedentia, quae persaepè maximo cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas tam seculares, quàm regulares, *c* cum in processionibus publicis, tùm in ijs, quae fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda vmbella, & alijs similibus, Episcopus, amota omni appellatione, *d* & non obstantibus quibuscunque componat. *e*

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Controuersias omnes.* Declarat Cardin. Cōtrouersias omnes pendentes dirimere Episcopus hodie potest, finitas autem innouare non potest, ex Bulla Pij V. in fauorem regularium edita. An ancianitas Monialium à tempore ingressus & suscepti habitus regularis, an verò emissae professionis cōputari debeat? Congregatio censuit, attendendum esse tempus professionis.

c ¶ *Quàm regulares.* Decis. Card. 1. Congregatio Concilij censuit, posse Episcopum compellere regulares ad publicas processiones accedere recusantes, facultate sibi tributa decreto Concilij cap. 13. sess. 25. de Regul. & controuersias praecedentiae, amota omni appellatione componere, ad praescriptum dicti cap. 13. obseruata tamen, quo ad regulares, & cōfraternitates constitutione sanctae memor. Gregorij XIII. hac de re edita.

d ¶ *Amota omni appellatione.* Declar. Card. Intellige ad effectum suspensiuum, sed cum praeuenit sententiae Episcopi benè applicari poterit, ad affectum deuolutiuum ex Congregationis sententia in vna Hieracensi.

e ¶ *Componat.* Declar. Card. Breui manu summariè, ac de plano, sine strepitu, & figura iudicij expediat. ¶ Non comprehenduntur, quae sunt nullius dioecesis, neque laicorum confraternitates: quos tamen Episcopus potest tantùm visitare, non autem compellere.

Eadem sessione vigesima quinta; cap. 6. de refor. in commu.

Episcopis vbique locorum prima sedes concedi debet, quibus etiam conuenit Capitula conuocare, vota exquirere, & iuxta ea concludere, salua in cæteris Capituli potestate. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Episcopus vbiq; is honor tribuatur, *f* qui eorum dignitati par est, eisque in choro, & in capitulo, in processionibus, *g* & alijs actibus publicis sit prima sedes, *h* & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum authoritas, *i* qui si aliquid Canonicis, *k* ad deliberandū proponant, neque de rē ad suum, vel suorum cōmodum, *l* spectante agatur Episcopi ipsi, *m* capitulum conuocent, *n* vota exquirant, *o* & iuxta ea concludant. Absente verò Episcopo omninò hoc ab ijs de capitulo, *p* ad quos hoc de iure, vel consuetudine spectat, perficiatur, nec ad id Vicarius Episcopi, *q* admittatur. Cæteris autem in rebus Capituli iurisdictio, et potestas, *r* si qua eis competit, et bonorum administratios salua, et intacta omninò relinquatur.

SVPER CAPVT III.

f ¶ *Episcopis vbique is honor tribuatur.* Concordat Concil. IIII. Carthag. cap. 35. et cap. Episcopus, 95. dist.

g ¶ *In processionibus.* Declarat Cardin. Processiones dirigendæ, quò voluerit Episcopus cum consilio capituli: ad eundem, cū eodem consilio spectat rationem processionū præscribere. ¶ Ad Episcopum pertinet cum consilio capituli decernere, et edicere, quò et qua dirigendæ, deducendæque sint processiones, non obstantes immemorabili consuetudine, prout in decreto Concilij. ¶ Hoc Congregationis consiliū declarauit intelligi oportere in processionibus dumtaxat publicis, non autem in priuatis. Priuatas autem processiones eas intellexit, in quibus alieni clerici nō euocantur, sed à capitularibus, et clericis Cathedralibus tantùm fiunt ob aliquas causas. Porrò in publicis processionibus absente Episcopo eandem facultatem habet Vicarius generalis in processionibus decernendis, et dirigendis, quam Episcopus habet.

h ¶ *Sit prima sedes.* Decl. Card. Per hæc verba fuit resolutū, quod Rector parochialis Ecclesiæ Ripæ Transenensis, qui ex immemorabili consuetudine deferebat in publica processione Sacramentū Ecclesiæ, iuxta elem. vnic. de Reli. et ven. Sanct. et sup. sess. 13. cap. 6. cedat Episcopo nuper erecto, qui vult per se Sacramētum huiusmodi deferre. Sic Congregatio censuit de mense Aprilis, 1573.

i ¶ *Et præcipua autoritas.* Decl. Card. Non potest tamen solus Episcopus sine cōsensu Capituli edicere, et dirigere, processiones.

k ¶ *Quod si aliquid canonicis.* Decl. Card. Episcopo ex decreto huius cap. quoad cōuocationem capituli spectat, dumtaxat autoritas est attributa, vt eo casu solo possit ipse eo arbitrio capitulum conuocare, vota requirere, et iuxta ea concludere, dummodò non sit actum de re ad suum, vel suorum cōmodum spectante; in reliquis casibus Concilium Tridentinum statuit.

l ¶ *Ad suum, vel suorum commodum.* Declar. Card. Et hoc decreto Episcopo ordinario eo dumtaxat casu tribuitur facultas conuocandi capitulum, quando Canonicis aliquid deliberandum proponit, nec de re agit ad suum, vel suorum commodum spectāte, nec prohibetur eidem, quominùs capitulum suo arbitrio conuocare possit, etiam si nulla voluntas accedat. In reliquis Concilium suum vnicuique ius reseruabit. Dubitatum fuit, an decretum Concilij hoc cap. quo conceditur facultas Episcopis conuocandi Concilium, nisi de rē ad suum, vel suorum cōmodum spectante agatur, sit intelligendū, quando res ad se, vel suos priuato nomine pertinet: an verò etiā si pertineat ratione dignitatis Episcopalis? Congregatio censuit, Episcopum conuocare non posse capitulum in illis casibus, in quibus iudex esse nō potest: et si de re spectante ad Episcopalem dignitatē, potest esse iudex, conuocare potest capitulum, facit Abb. in c. venerabili, de cens. in fin.

m ¶ *Episcopi ipsi.* Decl. Card. Hoc tantum casu Concilium declarauit, quod capitulum nō potest conuocari sine consensu, et præsentia Episcopi, reliquos autem casus reliquit in terminis iuris veteris. In Capitulis verò nō exemptis, quæ Ordinario subsunt, seruandum ius commune. Episcopus controuersiam habens cum capitulo, nō potest domi suæ capitulum congregare, sed debet ad aulam capitularem conuocare, in qua solitum est capitulum semper conuenire.

n ¶ *Capitulum non conuocent.* Declar. Card. Et in domibus proprijs, nisi locum ad hoc deputatum specialiter haberent, in quo solitū esset conuocare, et congregare capitulum. ¶ Capitulum N. prætendit, Episcopum non posse visitare personas capitulares alibi, quam in loco, et camera capitulari, Cōgregatio censuit, in loco decenti. Episcopus Placentinus nō potest capitulum Ecclesiæ Cathedralis domi suæ congregare, sed idem debet in aulas capitulares cōuocari, in quibus antea solitū est semper

Capi-

Capitulum conuocari, licet alio Congregationis decreto videatur declaratum, quòd domi ſuæ conuocari poſſit, in caſu prædicto tantùm.
o ſ *Vota exquirant.* Decl. Card. Epiſcopus nō habet vocem in Capitulo.
p ſ *Ab ijs de Capitulo.* Decl. Card. Abſque conſenſu Epiſcopi. An viſitatio ad fauorem cap. 4. ſeſſ. 7. & cap. hoc catenus, competat ex his decretis Epiſcopi, non liceat, Decano, & Capitulo viſitare perſonas ipſi Capitulo ſubiectas cumulatiuè cum Epiſcopo, ſeorſum tamen ab eodem, non excludendo ipſum Epiſcopum toties, quoties ſua autoritate vti volentem, viſitare, corrigere, & emendare iuxta antiquam & immemorabilem hactenus obſeruatam conſuetudinem? Cōgregatio cenſuit imo ita licere Decano, & Capitulo viſitare ſubditos ſuos.
q ſ *Nec ad id Vicarius Epiſcopi.* Declar. Card. Non admittuntur ad Capitulum, quod intelligendum eſt, ſi Capitulum eſt exemptum: & ita obſeruari iuſſit Congregatio cum Vicario Tarantinenſi.
r ſ *Capituli iuriſdictio, & poteſtas.* Decl. Card. Declaratum fuit debere hoc fieri iuxta cōſuetudinē, & ſtatuta hactenus obſeruata, & idcircò non poterit cogi Capitulum ad tenendum ſecretarium, qui ſit clericus in ſacris conſtitutus, ſed poteſt habere laicum. Punctator verò debet eſſe clericus in ſacris conſtitutus, ſecundùm decretum Prouincialis Compoſtellæ reuiſum per S.D.N. anno 1565. Et ſi ab immemorabili tempore deputatio punctatoris ad Capitulum pertineat, ita obſeruetur, quia Concilium in hoc nil inouat.

Eadem ſeſſione vigeſima quinta, cap. 17. de ref. in com.

Præcipitur Epiſcopis, vt ſuum gradum, & ordinem tueantur, & reliquis omnibus, vt eos debita reuerentia proſequantur indicitur. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Non poteſt ſancta Synodus non grauiter dolere, audiens Epiſcopos aliquos, ſui ſtatus oblitos, Pontificiam dignitatem nō leuiter honeſtare, qui cum Regum miniſtris, regulis & Baronibus in Eccleſia, & extra indecenti quadam dimiſſione ſe gerunt, & veluti inferiores miniſtri altaris, nimis indignè non ſolùm loco cedunt, ſed etiam perſonaliter illis inſeruiunt. Quare hæc, & ſimilia deteſtans, ſancta Synodus ſacros Canones omnes *ſ* Conciliaque generalia, atque alias Apoſtolicas ſanctiones, ad dignitatis Epiſcopalis decorem, & grauitatem pertinentes renouando præcipit, vt ab huiuſmodi in poſterum Epiſcopi ſe abſtineant, mandans eiſdē, vt tam in Eccleſia, quàm foris ſuum gradum, & ordinem præoculis habentes, vbiq; ſe patres, & paſtores eſſe meminerint: reliquis verò tam Principibus, quàm cæteris omnibus, aut eos paterno honore, ac debita reuerentia proſequantur.

SVPER CAPVT IIII.

ſ ſ *Sacros Canones omnes.* Conc. tex. in cap. Valētinianus. 63. diſtinct. & cap. Epiſcopus. 95. diſtinct. & cap. quis dubitet, cap. duo ſunt, cum ſeq. 96. diſt. cap. ſolita. extr. eod. tit.

Eadem ſeſſione vigeſima quinta, circa fin.

Nullum cuiquam factum eſt praiudicium ex loco aſſignato oratoribus in Synodo Tridentina. Hoc dicit.

CAPVT V.

Declarat ſancta Synodus, ex loco aſſignato oratoribus, tam eccleſiaſticis, quàm ſecularibus, in ſedendo, in cedendo, aut quibuſcunq; alijs actibus, nullum cuiquam eorum factum fuiſſe præiudicium, ſed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerum publicarū, ac Principum ſuorum iura, et prærogatiuas illæſas, et ſaluas eſſe, in eorumdemq; ſtatu per manere, prout ante præſens Conciliū reperiebantur.

De obſeruatione ieiuniorum, & eleemoſynis.

TITVLVS II.

In ſeſſione vigeſima quint, Concil. Trid. circa fin.

Ciborum delectus, & ieiuniorum obſeruatio, necnon & feſtorum celebratio commendantur. Hoc dicit.

CAPVT I.

Hortatur ſancta Synodus, et per ſanctiſſimum Domini noſtri, atque Saluatoris aduentum, paſtores omnes obteſtatur, vt tanquam boni milites illa omnia, quæ ſancta Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum mater, et magiſtra *a* ſtatuit, necnon ea, quæ tam in hoc Concilio, quàm in alijs œcumenicis ſtatuta ſunt, quibuſcunque fidelibus ſedulo commendent, omnique diligentia vtantur, vt illis omnibus, & ijs, præcipuè, ſint obſequentes, quæ ad mortifican-

tificandam carnem conducunt, vt ciborum delectus, et ieiunia, vel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, vt dierum festorum *b* deuota, et religiosa celebratio, *c* admonētes populos crebro, obedire prępositis suis: *d* quos, qui audiunt, Deum remuneratorem audiunt, qui verò contemnunt, Deum ipsum remuneratorem sentiunt.

De obseruat. ieiun. & eleemos.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Omnium Ecclesiarum mater, & magistra.* Concordat cap. fin. sup. de extre. vnctio. cum ibidem allegatis.

b ¶ *Dierum festorum.* Decis. Cardin. 239. Congregatio Concilij censuit, licere diebus festis dare operam rebus ad victum necessarijs, ac tempore perituris, præsertim tempore vindemiarum, ac messium, ac recollectionis fructuũ, vel vbi necessitas vrgeat, aut suadeat pietas.

c ¶ *Deuota, & religiosa celebratio.* Decla. Card. Nihil innouandum in consuetudine hucusque tolerata in nundinis, quæ nō sunt solennes, sed fiunt peractis sacris in festo alicuius Sācti, ante eius Ecclesiam, extra tamen atrium.

d ¶ *Obedire Præpositis suis.* Concordat tex. in cap. quisuis, 93. distin. cap. qui frater, 7. q. 1. et Hebre. cap. 13. n. 17. *Obedire Præpositis vestris, & subiacete eis.*

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 8. de ref. in commu.

Hospitalitatis officiū Ecclesiastica beneficia obtinentibus specialiter indicitur. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ Admonet sancta Synodus quoscunq; Ecclesiastica beneficia, secularia, seu regularia obtinētes, vt hispitalitatis officium, *e* à sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, prompte, benineque exercere assuescant, memores eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere.

SVPER CAPVT II.

e ¶ *Hospitalitatis officium.* Concor. tex. in ss. 1. & c. quiescamus, 42. d. cap. vni. 85. distin. cap. quoniam. 16. q. 1. & c. volumus. 89. d.

Ne Sede vacante aliquid innouetur.

TITVLVS III.

In sessione septima Concilij Tridentini, cap. 10. de ref.

Infra annum à die vacationis sedis, non licet Capitulis ordinandi licentiam nisi occasione beneficij arctati concedere sub poenis in præsenti decreto statutis. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ NON licet Capitulis Ecclesiarum *a* sede vacāte, *b* infra annũ à die vacationis, ordinandi licentiā, *c* aut literas dimissorias, seu reuerendas, vt aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quàm etiam cuiusuis priuilegijs, aut cōsuetudinis vigore, alicui; qui beneficij Ecclesiastici recepti, siue recipiendi occasione arctatus non fuerit *d* concedere: si secus fiat, Capitulũ contraueniens Ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præsertim criminalibus, gaudeant; in minoribus verò ab executione ordinum, ad bene placitum futuri Prælati sint ipso iure suspensi. *e*

Ne Sede vacante aliquid innouetur.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Non liceat Capitulis Ecclesiarum.* Declar. Card. Canonicorũ non licèt concedere dimissorias ex decreto Conc. Triden. sess. 23. cap. 10. etiam si territorium habeāt distinctũ, & exemptum, ac immemorabilem possessionem, & sint iudices ordinarij. Ita responsum fuit Episcopo Salmonensi die quinto Iulij. 1575. Præposito Ecclesiæ, vel loci nō licet concedere literas dimissorias, ita à Cardinalibus Congregationis decisum fuit contra Cardinalem Medices, Præpositũ terræ Prati. Congregatio Concilij censuit anno 1586. die 13. Martij, Conciliũ Prouinciale statuere non posse, vt capitula non dimittant ordinandos ad alios, quàm ad cōprouinciales Episcopi, nisi id fiat ex rationabili causa, pro correctione videlicet, Prouinciæ. Infrà annum, & post annum, Sedis vacātis Capitulum literas dimissorias, et facultatem ordinandi in Ecclesia vacante cōcedere non potest. Sic ipsum Concilium Tridentinũ. Fuit dubita-

bitatum, an Concilium Prouinciale possit restringere potestatẽ capitulis his tributam, ita, scilicet, vt non concedant post annum literas dimissorias ordinandis ad titulum patrimonij, vel pensionum? Responsum fuit, in hac re seruandum esse, cap. 2. sess. 21. de reform. quod docet obtinentes patrimonium, vel pensionem, non promouendos, nisi Episcopus pro necessitate, vel commoditate suarum Ecclesiarum iudicauerit eos assumendos esse. Capitulum Sede vacante potest concedere licentiã extero Episcopo exercendi Pontificalia in eorum Ecclesia, & ordines conferendi tam clericis illius Diœcesis, quàm exteris, habentibus dimissorias suorum Episcoporum, iuxta tamen formam huius decreti.

b ¶ *Sede vacante.* Conc. tex. in cap. cum nullus, de tempo. Ord. lib. 6.

c ¶ *Ordinandi licentiam.* Decl. Card. Congregatio censuit, textum hunc non comprehendere primam tonsuram.

d ¶ *Arctatus non fuerit.* Decis. Card. 252. Cõgregatio Concilij censuit, licere Vicario Capituli sede Episcopali, quamuis adhuc intra annum vacante cõcedere oratori, vt potẽ arctato, dimissorias ad ordines, &c.

e ¶ *Sint ipso iure suspensi.* Decla. Card. In minoribus ordinibus constituti nõ suspenduntur. Dubitatum fuit, an Episcopo existente hæretico facultas concedendi dimissorias iuxta hoc cap. pertineat ad capitulũ Cathedralis Ecclesiæ? Secundò, an eo casu, quo capitulum concedere potest dimissorias, si Canonici propter hæreses dispersi sint, et nequeunt cõuenire siue difficultate, sufficiat habere literas dimissorias, ab vno aliquo ex Canonicis Cathedralis Ecclesiæ? Tertiò, an sufficiat, omninò dimissorijs adire pro suscipiẽdis ordinibus viciniorẽ Episcopum, seu Metropolitanũ? Ad primum Congregatio censuit, et anno 1588. Respondit ad Capitulum pertinere si Episcopus sit notoriè hæreticus. Ad secundum sufficere, habere dimissorias à residentibus capitularibus, etiam si vnus dumtaxat resideret. Ad tertiũ nõ adeundum ad viciniorem, nec Metropolitanum, sed ad eundam Sedem Apostolicam.

Item sessione vigesima tertia, cap. 10. de reformat.

Iurisdictionem Episcopi obtinentes loco Capituli nequeunt, sicut nec ipsum Capitulũ, literas dimissorias sede vacante concedere. Hoc dicit.

CAPVT II.

Pœnam impositam *f* his, qui contra sanctæ Synodi sub Paulo III. decretũ à capitulo Episcopali Sede vacãte, *g* literas dimissorias impetrant ad illos, qui easdem literas, non à capitulo, sed ab alijs quibusuis in iurisdictione Episcopi loco capituli Sede vacante, succedentibus obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio, et beneficio, per annum sint ipso iure suspensi.

SVPER CAPVT II.

f ¶ *Pænam impositam.* Decl. Card. Eadem pœna ad impetrantes dimissorias ab Abbatibus, et similibus. Non impediuntur tamen capitula Cathedralium, qui in Sede vacante Vicarium creare possint, si aliàs ad capitulum hæc electio spectabat.

g ¶ *A capitulo Episcopali Sede vacante.* Decla. Card. Sacra Congregatio censuit die 5. Iulij 1578. non licere capitulo literas dimissorias cõcedere ex hoc decreto, quamuis habeat territorium distinctũ, et exemptum, ac immemorabilem possessionẽ, et sint iudices Ordinarij.

Item sessione vigesima quarta, cap. 16. de refor. in commu.

Sede vacãte tenetur Capitulum eligere oeconomos pro fructibus percipiendis, & infra octo dies post mortem Episcopi Vicarium idoneum constituere. Hoc dicit.

CAPVT III.

Capitulum Sede vacante *h* vbi fructuũ percipiendorum ei munus incumbit, œconomum vnum, *i* vel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum, et prouentuũ curam gerant, quorum rationem, ei ad quem pertinebit sint reddituri. Item officialem *k* seu Vicarium infra octo dies post mortẽ Episcopi constituere, vel existentem cõfirmare omninò teneatur, qui saltem in iure Canonico sit Doctor *l* vel Licentiatus, vel alias quantũ fieri poterit idoneus: si secus factum fuerit ad Metropolitanũ *m* deputatio huiusmodi deuoluatur. Etsi Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, capitulumque, vt præfertur, negligens fuerit, tũc antiquior Episcopus ex suffraganeis in Metropolitana, et propinquior Episcopus in exempta, œconomum, et Vicarium idoneos possit constituere.

SVPER CAPVT III.

h ¶ *Capitulum Sede vacante.* Decl. Card. Portionarij, qui nõ sunt de capitulo, nec comprehenduntur sub hoc decreto, neque clerus potest se cum capitulo ad hoc ingerere.

i ¶ Oeco-

i § *Oeconomum vnum.* Concor. Conc. Chalced. actio. 16. cap. 25. in fin. Conc. Vvormat. cap. 76. ¶ Item decis. Cardin. 30. Congregatio Concilij censuit, ex decreto Concilij cap. 16. sess. 24. à capitulo Sede vacante vnum tãtùm Vicarium esse eligendũ: cæterum non esse eo decreto sublatam consuetudinẽ, duos, aut plures eligendi præsentim immemorabilem. ¶ Item decis. Card. 102. Congregatio Concilij censuit capitulum posse ad libitũ mouere Vicarium, alias per ipsum electum, et confirmatum, tenerique intra octo dies alium constituere; alioquin deuoluitur ius deputãdi Vicarium, ad Metropolitanum, ac si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, ad antiquiorem Episcopum deuol itur. ¶ Item decis. Card. 120. Congregatio Concilij censuit, non esse de necessitate, vt Vicarius eligatur de gremio capituli; cæteris tamen paribus præferendam esse capitularem, et existentibus Doctoribus, vel Licentiatis iure Canonico eligendũ in Vicarium, Doctorẽ, siue Licentiatum in ipso iure Canonico, aliàs sufficere, vt eligatur, qui quantum fieri possit, idoneus sit. ¶ Item decis. Card. 238. Congregatio Concilij censuit, licere Vicario capituli Sede vacante instituere præsentatum à patrono.

k § *Item officialem.* Decl. Card. Non est de necessitate, vt sit de gremio, si tamen adesset idoneus, cæteris paribus, esset præferẽdus. ¶ Capitulum non potest eligere Visitatorem ad visitandam Diœcesim absq; Vicario. ¶ Ad Vicarium spectat obire illa omnia, quæ ex Concilio pertinent ad Episcopum, occurrente vacatione parochialis, iuxta cap. 18. sess. 24. de refor. Quare idem Vicarius absque capitulo parochialibus vacantibus deputabit idoneos Vicarios, et proponet edicta ad cõcursum. ¶ Dubitatum fuit, an Vicarius in vim istius decreti à capitulo constitutus teneretur procedere cũ adiunctis, vel sine, iuxta cap. 6. sess. 25. Et fuit resolutũ die vltima Martij 1588. quòd si Episcopus dum viuebat habebat autoritatem procedendi sine adiunctis, quod ita poterit Vicarius; sin minus poterat procedere Episcopus sine adiunctis; ita nec posset Vicarius.

l § *Saltim in iure Canonico sit Doctor.* Vicarius vacãte Episcopali sede debet omninò eligi Doctor, vel Licentiatus, si in capitulo aliqui graduati erant: sin minus possint eligi, alij minus idonei, licèt non sit graduati. ¶ Si Episcopus demortuus reliquit Vicarium, quem elegerat, cum non esset Doctor, capitulum non debet eum confirmare, sed alium, qui sit Doctor eligere. Si plures ad officiũ Vicarij à capitulo assumerentur in cõtrouersia magis idoneus, & habens has qualitates Concil. Trident. remanere debet, & cæteri remouendi sunt. An extẽdatur ad Ecclesiam Collegiatam, defuncto eius Prælato, qui ordinariam iurisdictionem, & omnia iura Episcopalia habebat? Cõgregatio die 12. Septembris 1585. censuit negatiuè, quia si non est necesse, vt hic Prælatus mortuus sit Doctor, vt dictũ est sup. sess. 12. c. 2. & c. 12. præsentis sessionis: ergò nec Vicarius.

m § *Ad Metropolitanum.* Concordat text. in cap. non liceat alicui, 12. q. 2. cap. fin. de suppl. negligen. Præl. lib. 6.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 16. de refor. in commu.

Officiales, qui Sede vacante fuerunt constituti, tenentur suorum munerum rationem reddere Episcopo succedenti. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Episcopus *n* ad Ecclesiam vacãtem promotus ex ijs, quæ ad eum spectant, ab œconomo, Vicario, & alijs quibuscunque officialibus, &. administratoribus, qui Sede vacante fuerunt à capitulo, *o* vel ab alijs, in eius locum constitutis, etiam si fuerint ex eodem capitulo rationẽ exigat officiorum, iurisdictionis, & administrationis, aut cuiuscunq; eorum muneris possitq; eos puniri, qui in eorũ officio, seu administratione delinquerint: etiamsi prædicti officiales redditis rationibus à capitulo, vel à deputatis ab eodem absolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoq; Episcopo teneatur capitulum de scripturis ad Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad capitulum peruenerunt, rationem reddere.

SVPER CAPVT IIII.

n § *Episcopus.* Decis. Card. 126. Congregatio Concilij censuit, emolumẽta tempore vacationis sedis Episcopalis obtinentia ex iurisdictione, & sigillo, aut alias vndecunque, quę ad Episcopum, Ecclesia non vacante, pertinuissent ad capitulum minimè spectare, nisi ex Apostolico priuilegio illi concessa fuissent, sed debere futuro Episcopo reseruari. Ex his tamen emolumentis deducendum esse rationabile salarium Vicario constituendum, & persoluendũ, quod si ex priuilegio Apostolico capitulo competerent non posse Canonicos si Regulares sint, & tria vota emiserint inter se illa diuidire. ¶ Itẽ decis. Card. 134. Congregatio Concilij censuit Episcopum per se rationem administrationis officij gesti à Vicario capituli sede vacãte constituto, exigere, atque alicuius delicti compertũ punire autoritate sibi tributa decreto Concilij 16. sess. 24.

o § *Qui Sede vacante fuerint à capitulo.* Decl.

Card.

Card. An capitulum Sede vacante possit eligere arbitros ad cognoscẽdum de causis suspensionum, quæ contra Vicarium ab eo, Sede vacte, deputatum proponuntur. Congregatio censuit, vtique posse eo modo, quo Episcopus potuisset. ¶ Fuit dubitatū, an si iste Vicarius allegaretur suspectus, possent eligi arbitri? Et resolutum fuit, die vltima Martij 1588. quòd non, sed recurrendum esse ad capitulum, tanquam superiorem.

De locato, & conducto.

TITVLVS IIII.

In sessione vigesima quinta, Concil. Trid. cap. 11. de refor. in commu.

Bona Ecclesiæ anticipatis solutionibus locari nequeunt in præiudicium successorū, nec fas est huiusmodi locationes confirmare. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Magnam Ecclesijs perniciem afferre solet, cum earum bona, repræsentata pecunia, in successorum præiudiciū alijs locantur: omnes igitur hæ locationes si anticipatis solutionibus fient, *a* nullatenus in præiudicium successorum validæ intelligantur: quocunque indulto, aut priuilegio non obstante; nec huiusmodi locationes in Romana Curia, vel extra eam confirmentur.

De locato, & conducto.

SVPER CAPVT I.

a § *Si anticipatis solutionibus fiant*. Cõcordat tex. in cap. de precarijs, 11. q. 2. c. de precar.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 11. de refor. in commu.

Iurisdictiones, seu facultates Ecclesiasticas non licet locare, nec ipsarum conductoribus permissum est eas exercere. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ NON liceat iurisdictiones Ecclesiasticas, *b* seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios spiritualibus, locare, nec conductoribus per se, aut alios exercere: aliterque concessiones, etiam à Sede Apostolica factæ subreptitiæ censeantur.

SVPER CAPVT II.

b § *Iurisdictiones Ecclesiasticas*. Declar. Card. Sub quibus comprehenduntur iurisdictiones damnorum dictorum.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 11. de refor. in commu.

Locationes rerum Ecclesiasticarū à triginta annis citrà ad longū tempus factæ, quas Synodus Prouincialis in damnū Ecclesiæ contractas fuisse iudicauerit, irritæ decernūtur. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Locationes rerum Ecclesiasticarū, etiam auctoritate Apostolica confirmatas sancta Synodus irritas decernit, quas à triginta annis citrà *c* ad longum tempus, *d* seu vt in nonnullis partibus ad viginti nouem, seu bis viginti nouem annos, vocant factas Synodus Prouincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones contractas fuisse, iudicabunt.

SVPER CAPVT III.

c § *Quas à triginta annis citra*. Declar. Card. Intelligendus à triginta annis citra, vsque ad confirmationem Concilij.

d § *Ad longum tempus*. Decla. Card. Dominus proprietatis si tempus præfixum esset finitum, ita vt deberet confirmare emphyteusim, continuetur, si non electi deputati à Synodo, donec Synodus Prouincialis, sed deputati ab ea iudicauerint factam in damnum Monasterij; ipse autem dominus curare debet, vt quam primum fiat hoc iudicium.

De iudicijs.

TITVLVS V.

In sessione decima tertia, Concil. Triden. cap. 6. de refor.

Episcopus nisi ab causam, ex qua deponēdus, siue priuandus veniret, non debet moneri, vt personaliter in iudicio compareat. Hoc dicit.

CAPVT I.

Quoniam subditi Episcopo, *a* tametsi iure correpti fuerint, magnopere tamen eū odisse, & tanquam iniuria affecti sint, falsa illi crimina obijcere solent, vt quoquo pacto possint ei molestiam exhibeant; cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta segniorem reddit; idcircò, ne is magno suo, & Ecclesiæ incōmodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis digni-

dignitatis diminutione vagari, cogatur, ita statuit, & decreuit Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponēdus, siue priuandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denuntiationem, vel accusationem, siue alio quouis modo, procedatur, vt personaliter compareat, nequaquam citetur, vel moneatur.

De iudicijs.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Quoniam subditi Episcopo.* Concordat tex. in cap. sunt nonnulli, 2. quæst. 7.

Eadem sessione decima tertia, cap. 2. de refor.

In causis criminalibus Episcoporū testes tantum, qui contestes, & bonæ famæ sint, adhiberi debent. Hoc dicit.

CAPVT II.

Testes in causa criminali *b* ad informationē, vel indicia, seu aliàs in causa principali contra Episcopum, nisi contestes, & bonæ cōuersationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur: & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, grauibus pœnis mulctētur.

SVPER CAPVT II.

b ¶ *Testes in causa criminali.* Concordat text. in cap. accusatio quoq; cap. accusatio Episcoporum, cap. testes. 2. q. 7. cap. vlt. 2. q. 5. Conc. Rom. sub Syluest. Anacle. Pap. epist. 2. Cōcil. II. Cartha. cap 6. & Carthag. IIII. cap. 96. & Sixti III. epist. 3. cap. 2.

Eadem sessione decima tertia, cap. 8. de refor.

Quæ causæ Episcoporū debeant coram Pont. Max. agitari. Hoc dicit.

CAPVT III.

Causæ Episcoporum, cum pro criminis obiecti, qualitate comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, ac per ipsum terminentur.

Item sessione vigesima quarta, cap. 5. de refor.

Solus Summus Pontifex potest iudicare de causis criminalibus grauibus Episcoporum. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Causæ criminales grauiores *c* cōtra Episcopos, *d* etiam hæresis quod absit, quæ depositione dignæ sunt, ab ipso tantùm Summo Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur. Quod si huiusmodi sit causa, quæ necessario extra Romanam Curiam sit committenda, nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis, *e* aut Episcopis à Beatissimo Papa eligendis. Hæc verò commissio, & specialis sit, & manu ipsius sanctissimi Pontificis signata, nec vnquam plus his tribuat, quàm vt solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanū Pontificem transmittant; reseruata eidē Sanctissimo sententia definitiua: cætera aliàs sub fœlic. record. Iulio III. *f* super his decreta, necnon & constitutio sub Innocentio III. in Concilio generali, *g* quæ incipit: *Qualiter & quando,* quā sancta Synodus in præsenti innouat, ab omnibus obseruentur.

SVPER CAPVT IIII.

c ¶ *Causæ criminales grauiores.* Concordat Concil. Sard. cap. 3. cap. ad abolendam, cap. excommunicamus, §. damnati verò, de hæreti. cap. quo iure, 8. dist.

d ¶ *Contra Episcopos.* Decla. Card. Concilium Prouinciale non potest formare hunc processum contra Episcopum ad effectum transmittendi illum ad Sanctissimū, quia vult hoc cap. vt non solùm definitio, sed etiam cognitio sit tantùm Sanctissimi. Sic Congregatio censuit die 3. Octobris 1585.

e ¶ *Nisi Metropolitanis.* Decl. Card. Itē potest Metropolitanus cognoscere causas ciuiles Episcoporum, ex sententia Congregationis.

f ¶ *Sub fœlic. record. Iulio III.* Videlicet super hoc eodem titulo, cap. 1. 2. & 3.

g ¶ *In Concilio generali.* Hæc constitutio est Concilij Lateranensis, cap. 8. & habetur in cap. qualiter, & quando, 24. de accus. inquis. cuius tenor talis est.

Qualiter & quando debeat Prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorū excessus ex autoritatibus veteris, & noui Testamenti colligitur euidēter, ex quibus postea processerunt canonicæ sanctiones; sicut olim apertè distinximus, & nunc sacri approbatione Concilij cōfirmamus; legitur enim in Euangelio, quòd villicus ille, qui diffamatus erat apud dominū sui quasi dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo; Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ; iam enim non poteris amplius villicare. Et in Genesi Dominus ait; Descendam & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint. Ex quibus auctoritatibus manifestè probatur, quòd non solum, cum subditus, verum etiam cum Prælatus excedit, si per clamorem, & famam ad aures superioris peruenerit, non quidem à maleuolis, & maledicis, sed à

proui-

prouidis, & honestie non semel tantum, sed sapè quod clamor innuit, & diffamatio manifestat, debet coram Ecclesiæ senioribus veritatem diligentius perscrutari (vt si rei popescerit qualitas) canonica districtio culpā feriat delinquentes, non tanquam idem sit accusator, & iudex, sed quasi denunciante fama, vel deferēte clamore officij sui debitum exequatur, licèt autem hoc sit obseruandum in subditis, diligentius tamen est obseruandum, in Prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam, & quia non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur, non solùm arguere, sed etiam increpare; quin etiam interdum suspendere, nonnunquam verò ligare; frequenter odium multorum incurrunt, & insidias patiuntur. Et ideò sancti Patres prouidè statuerunt, vt accusatio Prælatorum non facilè admittatur, ne concussis columnis corruat ædificium, nisi diligens adhibeatur cautula, per quam nō solum falsæ, sed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur, verū ita voluerunt prouidere Prælatis, ne criminarentur iniustè, vt tamen cauerent, ne delinquerent insolenter, contra morbum vtrunque inuenientes medicinam congruā; videlicet, vt criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis, id est, degradationem intēditur, nisi legitima procedat inscriptio nullatenus admittatur. Sed cū super excessibus suis quisquā fuerit infamatus, vt iam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo ad inquirēdum, & pronuntiandum eius excessus, non ex odij fomite, sed charitatis procedatur affectu, quatenus si fuerit grauis excessus, & si non degradetur ab ordine, ab administratione tamē amoueatur omninò, quod est secūdùm sententiam Euangelicam à villicatione villicum amoueri, qui non potest villicationis suæ dignam reddere rationē, debet igitur esse præsens is, contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit; & exponenda sunt ei illa capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi se ipsum, & non solùm dicta, sed etiam nomina ipsa testium sunt ei (vt quid, & à quo sit dictū appareat) publicanda, necnon exceptiones, & replicationes legitimæ admittēdæ; ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionum verò exclusionem deponēdi falsum audacia præbeatur. Ad corrigendos itaq; subditorū excessus tantò diligētius debet Prælatus assurgere, quanto damnabilius eorum offensas deserere incorrectas. Contra quos, vt de notorijs excessibus taceatur, & si tribus modis possit procedi per accusationem, videlicet denuntiationem, & inquisitionem ipsorum, tamen vt diligens adhibeatur in omnibus cautela, ne fortè per leue compēdiū, ad graue dispendium veniatur, sicut accusationem legitimam debet præcedere inscriptio, sic & denuntiationem charitatiua monitio, & inquisitionē clamosa insinuatio præuenire; illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententiæ quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem contra regulares personas nō credimus vsque quaque seruandum (quæ cū causa requirit) facilius, & liberius à suis possint administrationibus amoueri.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 5. de reform.

Minora crimina Episcoporū à Concilio Prouinciali debent iudicari, & definiri. Hoc dicit.

C A P V T V.

¶ Minores criminales causæ Episcoporum, in Concilio tantùm Prouinciali, *b* cognoscantur, & terminentur, vel à deputādis *i* per Concilium Prouinciale.

SVPER CAPVT V.

b § *In Cōcilio tantum Prouinciali.* Decl. Card. In Concilio Prouinciali possunt tractari, & definiri causæ criminales minores, non existentibus inibi duodecim Episcopis à Cōcilio requisitis; quia constat Concilia Prouincialia ex minori numero Episcoporum consistere. Neque obstat, quod in cognoscendis causis Episcoporum requirantur duodecim Episcopi, quia illud procedit in causis maioribus, vt censuit Congregatio.

i § *Vel à deputandis.* Decla. Card. Nec est necesse quòd debeant esse Episcopi, qui deputandi sunt per Concilium Prouinciale; quia facultas est generalis. ¶ Item possunt deputati prædicti cognoscere, & determinare causas Concilio Prouinciali dissoluto, si causæ erāt cœptæ ab istis deputatis ante dissolutionē dicti Concilij; quia in simili non expirat iurisdictio delegati; quando verò causa non erat cœpta, dicti deputati tunc nō possunt amplius illos terminare. Ita Congregatio censuit.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 20. de refor.

Ad locorum Ordinarios spectat in prima instantia iudicium causarum omnium Ecclesiasticarum, exceptis nonnullis causis, quarū in præsenti decreto fit mentio. Hoc dicit.

C A P V T VI.

¶ Causæ omnes *k* ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia *l* coram Ordinarijs

locorum dumtaxat cognoſcantur, atque omninò ſaltim infrà biennium *m* à die motæ litis terminentur: alioquin poſt id ſpatium liberum ſit partibus, vel alteri illarum iudices ſuperiores, *n* aliàs tamen competentes adire, qui cauſam in eo ſtatu, quo fuerit, aſſumant, & quam primum terminari curẽt, nec antea alijs committantur, nec auocentur, nec appellationes ab eiſdẽ interpoſitæ per ſuperiores quoſcunq; recipiantur, eorumve commiſſio, aut inibitio fiat, niſi à definitiua, vel definitiuæ vim habente, *o* & cuius grauamen, per appellationẽ *p* à definitiua reparari nequeat. *q* Ab his excipiantur cauſæ, quæ iuxta canonicas ſanctiones *r* apud Sedem Apoſtolicam ſunt tractandæ, *ſ* vel quas ex vrgenti, rationabilique cauſa iudicauerit Summus Romanus Pontifex per ſpeciale reſcriptũ ſignaturæ, Sanctitatis ſuæ manu propria ſubſcribendum, cõmittere, aut auocare:

SVPER CAPVT VI.

k ¶ *Cauſæ omnes*. Declar. Card. Cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes, & beneficiales in prima inſtantia nunquam per ſignaturam iuſtitię alijs committuntur. Et ſi matrimoniales cauſę fuerint, Epiſcopis vicinioribus: ſed ſi vel de affectis, aut reſeruatis beneficijs ageretur, tunc in Curia committuntur. ¶ Item prouiſi per Sedem Apoſtolicã de beneficijs reſeruatis, poſſunt virtute breuium in fauorem literarum, ſeu nomine Cameræ Apoſtolicæ ad accipiendam poſſeſſionem, & auditori eiuſdem Cameræ directarum citare, & ad iudicium coram eodem A.C. vocare poſſeſſores talium beneficiorum occupantes, & detinentes, ac ſi coràm Ordinario ſuper poſſeſſorio tantùm cauſæ ventilarentur, & cũ ſententia ſuper eodem poſſeſſorio prolata fuerit poteſt pars aduerſa cauſam in Curia committere.

l ¶ *In prima inſtantia*. Declarat Card. Congregatio cenſuit, hoc non procedere in conſeruatorijs Vniuerſitatum, & aliorum de quibus in cap. 5. & hac ſeſſ. in fin.

m ¶ *Infra biennium*. Decla. Card. An hoc cap. quo cauetur eas, à locorum Ordinarijs eſſe intra bienniũ terminandas, alioquin poſt id ſpatium liberum eſſe partibus, vel alteri illarũ ſuperiores adire, habeat locum ſi nõ ſteterit per iudicẽ, quominus in inf. d. tempus cauſam definiat, ſed vel ob qualitatem cauſæ, vel partium cauillationes? Congregatio cenſuit, ſi per iudicem non ſtetit, partes alios ſuperiores adire non poſſe, facit cap. vener. de iud. vbi Abb. & alij in l. ad properandum, ¶. ſin autem, & ¶. de illo. C. de iudicijs.

n ¶ *Iudices ſuperiores*. Decla. Card. Quando ligitimè appellatur à ſententia Epiſcopi, qui eam tulit etiam tãquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus, ex facultate decretorum huius Concilij, nihil eſt derogatum iuriſdictioni Metropolitanorum, cap. licet de offic. Ordin.

o ¶ *vel à definitiuæ vim habẽte*. Decl. Card. Fuit reſolutũ ſub die 4. Auguſti 1588. quod quando fuit appellatum à definitiuæ vim habente, cuius grauamen per appellationem definitiuæ reparari nequeat, & grauamen fuerit iuſtificatum, tunc Concilium non diſponere, an cauſa principalis remittẽda ſit Ordinario, ſed remanere in diſpoſitione iuris communis.

p ¶ *Et cuius grauamen per appellationem*. Decl. Card. An iuſtificato corã Metropolitano grauamine illato ab Ordinario per ſuam interlocutoriã, cauſare maneat corã Metropolitano: nihil innouare Concilium Tridentinum.

q ¶ *A definitiua reparari nequeat*. Decl. Card. Intelligitur etiam de grauamine indebitæ carcerationis, & Ordinarius teneatur huic appellationi deferre, & ſine re proceſſum interim tamen reo remanente in carceribus, donec iudex appellationis, cauſa cognita, aliud iuſſerit. Metropolitanus quando ad eum appellatur, in cauſis concernentibus excuſationem decretorum Concilij Tridentini, à cognitione earum abſtinere debet.

r ¶ *Iuxta canonicas ſanctiones*. Cõcordat tex. in cap. cauſæ Epiſcoporum, cum ſeq. ſup. eod. cap. nec licuit. 17. d. cap. maiores. de bapt. Vigilius Papa in epiſt. ad Eleuterum. in fine. & Pelagius II. in prima epiſt. circa finem.

ſ ¶ *Sunt tractandæ*. Deciſ. Card. 183. Congregatio Concilij cenſuit, cauſam etiam criminalem aduerſus clericum, quamuis cõſentientem non poſſe abſque ſpeciali commiſſione Papæ ſignata in prima inſtantia à D.A.C. cognoſci, niſi Epiſcopus quoq; conſentiat. ¶ Item deciſ. Card. 21. Congregatio Concilij cenſuit, decreto eiuſdẽ Concilij cap. 20. verſ. ad hæc ſeſſ. 24. non eſſe ſublatam immemorabilem cõſuetudinem ſecundùm quam inferiores Epiſcopo cognouerint cauſas matrimoniales, & criminales; ideòq; ſi huiuſmodi immemorabilem conſuetudinem tribus ſententijs cõformibus probauerint non eſſe impediendos eam exercere. Cæterùm antequam huiuſmodi probationem per tres ſententias conformes ad pręſcriptum iuris legitimè præſtiterint Epiſcopũ, intra cuius diœceſis fines is inferior exiſtit, debere huiuſmodi iuriſdictionem exercere. Deciſ. Card. 223. Congregatio Cõcilij cenſuit, in cauſis nullitatis profeſſionis, quæ infra biennium ab Ordinario, & ſuperiore regulari nõ terminantur eſſe locum decreto Concilij, cap. 20. ſeſſ. 25. in princ. verſ. atque omninò. ¶ Item deciſ. Card. 228. Congregatio Concilij cenſuit, iuriſdictionem criminalẽ, quam N. Archipresbyter prætendit

tendit

tendit sibi ademptã esse, nisi probaret per tres sententias cõformes, se ab immemorabili tempore eam iurisdictionẽ exercuisse: interim verò, quod huiusmodi probationẽ, per tres sententias conformes præstiterit, Archiepiscopũ, intrà cuius diœceseos fines Archipresbyteratum existere proponitur, debere eam iurisdictionem exercere.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 20. de reform.

Iudicium causarum matrimonialium, & criminalium ad Episcopum dumtaxat, non ad inferiores spectat: nec earum cognitionem potest quisquã Episcopo præcipere sub pœnis in decreto contentis. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Causæ matrimoniales, *t* & criminales *u* non Decani, Archidiaconi, *a* aut aliorum inferiorũ iudicio, *b* etiam visitando, sed Episcopi tantũ examini, & iurisdictioni relinquantur, etiam si in præsenti inter Episcopum, *c* & Decanũ, seu Archidiaconum, *d* aut alios inferiores super causarũ istarum cognitione lis aliqua, in quacunq; instantia pendeat, coram quo si pars verè paupertatem probauerit, nõ cogatur extra Prouinciam, nec in secunda, nec in tertia, instantia in eadem causa matrimoniali litigare: nisi pars altera, & alimenta, & expensas litis velit subministrare. Legati quoq; etiam de Latere Nuncij, Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcumq; facultatum vigore, non solùm Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionẽ ijs præcipere, aut turbare nõ præsumant; sed nec etiã cõtra clericos, aliásue personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoq; negligente procedant, aliàs eorum processus, ordinationesue nullius momenti sint, atq; ad damni satisfactionem partibus illati teneantur.

SVPER CAPVT VII.

t ¶ *Causæ matrimoniales.* Decla. Card. Hoc decretum non repugnat, quin Abbatibus habentibus iurisdictionem pleno iure spiritualem, & temporalem causæ matrimoniales, & criminales committi possint, & debeant. Dubitatur, an hoc decretũ sustulerit etiam res iudicatas, quæ inuitãtur priuilegijs ante Conciliũ ipsum obtentis? Cõgregatio die 9. Aprilis 1597. in vna Salmantina censuit, negatiuè, nõ sustulisse: quia sententia cũ innititur priuilegio, non dat plus roboris priuilegijs, quam de se habeant, sed solùm imponit finẽ liti. An constitutiones editæ in Synodo diœcesana Hispalensi debeant executioni demandari, pendente iudicio in Rota super earum nullitate, & prætensis attentatis? Respondit Congregatio, non videntur posse executioni demandari prædictæ cõsuetudines, quia regulariter nullitatis exceptio retardat executionem. l. si præter. §. Marcellus. ff. de iudicijs. l. contra maiores. C. de in officioso testamen. latè Ias. in l. 4. §. cõdemnatum. ff. de re iudicata, & præsertim quando nullitas prętenditur proueniẽs ex defectu iurisdictionis, & not. Ias. vbi sup. nu. 2. quia donec pendet iudicium attentatorũ, non potest procedi in causa principali, Afflict. decis. 19. nu. 3. suspẽdit enim causam tam petitorij, quàm possessorij, Cassad. decis. 4. de dilat. Tertiò, quia pendente appellatione nihil est innouandum, toto. tit. ff. lit. pœn. nihil. innou. cap. non solùm. de appell. in 6. cap. appellatione inter posita, in princ. 2. quæst. 6. DD. l. 1. C. de bon. poss. Cod. in suis memor. ver. appellatio. Ita fuit resolutum in Congregatione die Iouis. 26. Aprilis. 1589. ¶ Congregatio censuit, non sustulisse Concilium immemorabilem consuetudinẽ, & ideò si Archipresbyter legitimè probauerit admittẽdus exercere hãc iurisdictionem, exerceat. ¶ Item decis. Card. 245. Congregatio Concilij censuit Archipresbytero, qui nullius diœceseos existat, & omnimodam iurisdictionem Episcopalem habeat, dispensationes matrimoniales, atque literas in forma significauit, pro suis subditis committendas esse.

u ¶ *Et criminales.* Decla. Card. Nisi essent in quasi possessione immemorabili, cui in hoc Conciliũ non derogauit. Item in exigẽdo pœnam ab obseruatoribus dierum festorum. Nec quasi possessio immemorabilis erit probanda coram eodem Episcopo, & interim Episcopus ipse, et solus iurisdictionem exerceat.

a ¶ *Decani, Archidiaconi.* Decla. Card. Hoc de secularibus voluit Congregatio intelligẽdum, non de Regularibus. Etiam si fuerint Decani capitulorum, ex quocunq; priuilegio Apostolico; sed per hoc non intelligitur, qui isti Decani possint visitare subditos suos. Hoc decretum non se extendit ad illos, qui nullius diœceseos sunt.

An hoc decretum se extendit ad Decanum, et capitulum ab ordinaria iurisdictione exemptos, et quibus ex priuilegio Apostolico, et consuetudine etiam immemorabili causarum, et controuersiarum, contra et in ipsos, personasque ipsis subiectas ratione contractus, nec seruetur delictorũ emergẽtium cognitio cum petitur? Congregatio censuit, non se extendere, nec etiam ad eos, qui hanc immemorabilẽ consuetudinem habent. ¶ An comprehenduntur super hoc capite Abbates, Præpositi, seu

Archipresbyteri nullius diœceseos,qui ordinariam iurisdictionem ab immemorabili tempore citra fungantur ? Cõgregatio censuit,nõ comprehendi eos, qui nullius diœceseos sunt.

Quando inferiores Ordinarij possunt procedere in criminalibus,si legitimè constet de immemorabili quasi possessione Archipresbyteri in cognoscendis,decidendisq; causis criminalibus suorum clericorum, decretum hoc nõ derogauit huic immemorabili quasi possessioni Archipresbyteri in cognoscẽdis, decidendisq; causis criminalibus suorum clericorum,decretum hoc non derogauit, huic immemorabili quasi possessioni, vnde in ea Archipresbyter conseruandus. Hoc decretum non tollit,veluti si Archidiacono cõpetent omnes oblationes, quæ ex benedictionibus nubẽtium percipiuntur, huiusmodi iurisdictiones,dummodò actus benedictionis relinquatur his, quibus ex decreto Concilij sess. 24. cap. 1. de refor. matrimonij competit.

b § *Aut aliorum inferiorum iudicio.* Declar. Card Non comprehenduntur inferiores Prælati, qui sunt nullius diœceseos. An facta visitatione, & seruatis iure seruandis possit cogi vnus suam innocentiam,& ex eadem causa coram Episcopo denuo purgare,& an debitè punitus,ab eodem denuò possit puniri ? Congregatio censuit, non posse.

c § *Etiam si in præsenti inter Episcopum.* Decl. Card. Sępiùs responsum est, hoc decretũ Concilij nõ sustulisse immemorabilem consuetudinem, & ideircò si illi inferiores legitimè probauerint, sinendi sunt exercere huiusmodi iurisdictionem, anterea tantùm, dum illi immemorabilem consuetudinem probauerint. Episcopi soli hanc exercere debeãt, cum pro Episcopo sunt; regula, mens,verba,& ratio Concilij,et legitimè probatur, quod per tres sententias probatum est.

d § *Seu Archidiaconum.* Decla.Card.Hoc procedit in Decanis,qui sunt in diœcesi Episcoporum, nõ illius, qui nullius diœceseos. Et voluit Congregatio. Decani, et alij Dignitates obtinentes, qui ex aliqua immemorabili consuetudine causas matrimoniales, et criminales cognoscere solẽt, adhuc possunt,sicut prius,quia Concilium nõ sustulit immemorabilem Decretum huius capituli, non sustulit immemorabilem consuetudinem, et ideircò si Archidiaconi,et Abbates causa legitimè probauerint,sunt sinendi exercere iurisdictionem criminalem,et matrimonialem. ¶ Dum autem hæc immemorabilis, seu prædicta cognitio causarũ ad Episcopũ spectat. Quod Decani, et cæteri hic nominati, non possunt cognoscere causas matrimoniales, hoc etiã procedit,si essent exempti. ¶ Si autem isti Decani,Archidiaconi,et cæteri hic expressi, haberent aliquod emolumentũ in benedictione annulorum pro matrimonijs, vel alijs similibus, Concilium nihil eis præiudicauit, remanere tamen salua dispositione Capituli sup.eadem sess.de refor.matrim.

Item sessione vigesima quinta, cap. 20. de reform.

Iudices quanta potuerint breuitate terminare debent causas. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Admonet sancta Synodus, tam Ordinarios, quàm alios quoscunque iudices, vt terminandis causis, quanta fieri poterit breuitate studeant, ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicij differẽda, modis omnibus, aut termini præfixione,aut competente alia ratione occurrant.

De foro competenti.

TITVLVS VI.

In sessione decima quarta, Concil. Trident. cap. 5. de reform.

Per legitimos arbitros debet terminari controuersia m t s,super suspicione iudicis,aut competentia iurisdictionis. Hoc dicit.

CAPVT I.

Si in his causis, in quibus habens literas conseruatorias reus fuerit, cõtigerit, vt electus ab eo conseruator, ab actore suspectus esse dicatur, aut si qua inter ipsos iudices, conseruatorem, et ordinarium controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit,nequaquam in causa procedatur, donec p arbitros,in forma iuris electos super suspicione iurisdictionis fuerit iudicatum.

Item sessione vigesima tertia, cap. 6. de ref.

Non quicunque prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus pertinet ad forum Ecclesiasticum. Hoc dicit.

CAPVT II.

Prima tonsura initiatus, *a* aut etiam in minoribus ordinibus constitutus fori priuilegio non gaudeat, nisi beneficium *b* Ecclesiasticum habeat,aut clericalem habitum, *c* & tonsuram *d* deferens, alicui Ecclesiæ *e* ex mandato Episcopi

copi inseruiat, vel in seminario clericorũ, aut in aliqua schola, vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versetur.

De foro competenti.

SVPER CAPVT II.

a § *Prima tonsura initiatus.* Decis. Card. 81. licet clerici in minoribus dumtaxat ordinibus constituti, si beneficium Ecclesiasticũ habeant, aut clericalem habitum, et tonsuram deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiant, vel in seminario, aut aliqua Schola, vel Vniuersitate de licẽtia Episcopi versentur, fori iudicis laici declarari non possint, non tamen propterea Congregatio Concilij censuit, obstare Episcopo, quo minus iure suo in huiusmodi clericos delinquentes, si adhuc clerici permanent, possit animaduertere. Item decis. Cardin. 144. Congregatio Concilij censuit, vt clericus fori priuilegio gaudeat, requiri, et sufficere ea, quæ aliquo ex infra prædictis capitibus sigillatim sunt annotata, quod obtineat beneficium Ecclesiasticũ; quod clericalem habitum, et tonsuram deferens alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruiat; quod clericalem habitum, et tonsuram deferens in aliquo seminario de licentia Episcopi degat. Quod in habitu, et tonsura incedens in aliqua Schola de licentia Episcopi versetur. ¶ Quod habitum, et tonsuram gestans in aliqua Vniuersitate de licentia Episcopi versetur. ¶ Si verò, quæ in aliquo ex capitibus comprehensa sunt, in clerico cõcurrant, sed aliqua occasione habitum à se gestari solitum, ad breue tempus deposuerit non ideò fori priuilegium amittere. An verò habitus sit clericalis ad iudicis Ecclesiastici cognitionem pertinere; quibus autem casibus clericus ex decreto Concilij fori priuilegio non gaudet, nullam requiri monitionem, vt illud amittat.

Item decisio Cardinalium 147. Congregatio Concilij censuit, clericum prima tonsura insignitum habitum clericalem, et tonsuram deferentem, nec alicuius Ecclesiæ seruitio de mandato Episcopi descriptum, licet fori priuilegio nõ gaudeat, gaudere tamen beneficio. cap. Odoardus.

Item decis. Card. 148. Congregatio Concilij censuit, obtinentem pensionem haberi pro clerico beneficiato ad effectum priuilegij fori. ¶ Item decis. Card. 165. Congregatio Concilij censuit, clericum primæ tonsuræ, qui post dimissum habitum, et tonsuram clericalem deliquit, et pro eo delicto in Curia seculari citatus fuit, deinde reassumpto habitu, et tonsura Ecclesiæ seruire cœpit, iuxta cap. 6. sess. 23. non posse iudicem laicum processui finem imponere, et contra illum realiter procedere.

b § *Beneficium.* Decla. Card. Congregatio censuit, idem in pensione clerici, qui in decreto hoc Concilij priuilegio fori priuantur, priuilegio tamen Canonis nõ intelliguntur priuati.

c § *Aut clericalem habitum.* Decla. Card. Prouisio in tertio decimo anno ætatis de canonicatu in Ecclesia collegiata, vbi vigore statuti Ecclesiæ prouisi ante realem possessionem, et fructuum perceptionem tenentur portare habitum, et tonsuram per biennium, obstat hoc decretũ. Ita censuit Cõgregatio die 14. Augusti, anno 1586. clericus in minoribus non beneficiatus, nisi incedat in habitu quamuis sit adscriptus, non gaudet priuilegio fori, licèt non sit monitus.

d § *Et tonsuram.* Decla. Card. Nec sufficit corona, seu tonsura sine habitu, sed copulatiuè requiritur vtrunque, Geminia. in cap. si iudex, vers. idem, de senten. excõmunicatio. in 6. Habitus quoque debet esse decens, et vsque ad talos hodie; ex huius decreti præscripto, nec monitio requiritur, nec habitus, et tonsura sufficiunt, nisi etiam alicui Ecclesiæ inseruiant. Et ita Congregatio censuit, in vna Metropolitana, et altera adiacentium.

e § *Alicui Ecclesiæ.* Decl. Card. Hæc verba importãt, vt clericus, qui diù sine habitu, et tonsura incedens Ecclesiæ alicui, etiam de mandato Episcopi inseruit ipso facto, sine aliqua monitione præcedente, amittat fori priuilegium, attenta mente Concilij, quæ ad tollendum penitus voluit hoc abolere, licèt hoc etiã approbetur à iure communi, vt tenuit Couar. lib. practic. quæst. cap. 33. num. 2. et ita censuit Congregatio die 16. Nouembris 1681. ¶ An clericus in minoribus ordinibus constitutus, et in habitu, et tonsura incedens, ac de mandato Episcopi inseruiens Capellæ, quæ in Ecclesia existit, et ab ipso Episcopo confraternitati laicorum pro oratorio assignata est, gaudeat priuilegio fori ex hoc capite? Congregatio Cõcilij censuit, gaudere, et dato quod gaudeat, an idem censendum sit, si seruitium non continuatum, sed aliquo impedimẽto necessario interpellatum præstiterit? Congregatio Concilij censuit, gaudere. ¶ De iure communi fuit dubitatum, an clericus deferens habitum, vel tonsuram, vel simul vtrunque propter delicta priuetur priuilegio clericali? Tu distingue, si est in sacris, retinet priuilegium, sed punitur. Innocent. in cap. 1. de Apost. si est in minoribus ordinibus, et deliquit, non priuatur priuilegio fori, nisi post trinam monitionem, cap. ad audientiam, de sententia excommunicationis, cap. vltim. de vita, et honestate clericorum,

corum, Innocent. in d. cap. 1. nisi se immisceat enormitas, puta quòd sit seditiosus, quo casu ipso facto priuatur priuilegio, per glossam in cap. perpendimus, eodem titulo. ❡ Clericus nō beneficiatus, qui incedens in habitu, & tonsura inseruit alicui Ecclesiæ, si fuerit cum armis deprehensus, non caret fori priuilegio. Sic fuit decisum anno 1586. ex cap. ad audientiam, de sentent. excōmunic. ❡ Cui reseruata fuit pensio, vt clerico, si non incedat in habitu, & tonsura, non gaudet priuilegio fori; fuit decisum die supra dicto ex eo, quòd Concilium Tridentinum corrigit ius commune, & tres casus excipit per dictionē (nisi.) ❡ An clericus primæ tonsuræ præsentatus ad capellam sacerdotalē, qui supra tali præsentatione obtinuit à Papa nouam prouisionem, etiam in vim motus proprij, possit in suis causis ciuilibus gaudere priuilegio fori, quamuis possessionem beneficij non habeat propter intrusum contra quem litem mouit? Congregatio die 16. Iunij 1587. censuit gaudere.

De accusationibus, inquisition. & denuntiat.

TITVLVS VII.

❡ In sessione sexta Concil. Trident. cap. 3. de refor.

Ordinarij locorum corrigere tenentur quoscunque Ecclesiasticos delinquentes, etiam Regulares extra Monasterium degentes. Hoc dicit.

CAPVT I.

❡ Ecclesiarum Prælati *a* ad corrigendū subditorum excessus prudenter, ac diligenter intendāt; & nemo secularis clericus cuiusuis personalis, vel Regularis extra Monasterium degens, *b* etiam sui Ordinis priuilegij prætextu, totius censeatur, quominus si deliquerit *c* ab Ordinario loci, *d* tanquam super hoc à Sede Apostolica Delegato secūdùm Canonicas sanctiones visitari puniri, & corrigi valeat.

De accusationibus, inquisition. & denuntiat.

SVPER CAPVT I.

a § *Ecclesiarum Prælati.* Concordat cap. cum propriè, sup. de vita, & honest. cum ibidem allegatis, cap. omnes, infr. eod.
b § *Extra Monasterium degens.* Decl. Cardin. Intellige de degente sine licentia superioris, vide cap. 4. ses. 25. de Regul. Fuit dubitatū, vtrum existens in aliqua domo ad erectionem Monasterij destinata, comprehendatur in hoc decreto? Et fuit resolutum sub die 24. Maij 1588. quòd licèt ibi existerent de licentia suorum superiorum: tamen si non haberent in dicta domo Priorem, seu Guardianum, & non viuerent iuxta institutum regulæ illius Religionis, comprehendantur in dicto decreto, & ab Ordinario puniri possunt. ❡ Episcopi in hoc decreto agere possunt cōtra omnes, professoribus Militiarum Hierosolymitanarum exceptis ob priuilegium Pij V. etiamsi dicti Milites extra locum suorum Ordinum, cum licentia suorū superiorum, degerent. Idem censuit Congregatio in omnibus alijs regularibus, qui degunt extra Monasterium, etiam cum licentia suorū superiorum, si deliquerint, posse puniri à locorum Ordinarijs, iuxta hoc decretum.
c § *Si deliquerit.* Decl. Card. Regulares degentes de licentia superioris in domo ad erectionem Monasterij destinata, an cōprehendantur sub hoc cap. adeò, vt si deliquerint, ab Ordinario puniri, & corrigi valeant? Cōgregatio censuit anno 1588. non posse, si in ea domo sub superiore conuentualiter viuant.
d § *Ab Ordinario loci.* Decla. Card. Presbyter delinquēs in sua diœcesi, si in altero loco comperiatur, ad suum Ordinarium remitti debet.

❡ Eadem sessione sexta, cap. 4. de reform.

Capitula maiorum Ecclesiarū omninò subijciuntur visitationi Episcoporū; seruatis tamen concordijs ab auctoribus eorum. Hoc dicit.

CAPVT II.

❡ Capitula Cathedralium, *e* & aliarum maiorum Ecclesiarum, *f* aliorumq; personæ *g* nullis exemptionibus, *h* cōsuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, *i* quæ tantū suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint: quominùs à suis Episcopis, *k* & alijs maioribus Prelatis per se ipsos solos, *l* vel illis, quibus sibi videbitur adiunctis *m* iuxta Canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, *n* etiam auctoritate Apostolica, possint, & valeant. *o*

SVPER CAPVT II.

e § *Capitula Cathedralium.* Decla. Card. Episcopus sua Capitula visitare potest, & corrigere, si nō sunt exempta: si verò exempta essent, seruanda est forma præscripta à Concilio sess. 25. cap. 6. de reformat. Idem decis. Card 117. Congre-

Congregatio Concilij censuit, in visitatione, quando fit inquisitio, quæ præparatoria vocatur non licere Episcopo ad detegenda visitandorum peccata per edicta publica monere homines sub excommunicationis pœna ad reuelandum, neque in ea exigere iuramentum à visitatis, cæterum cum visitare voluerit illos, qui sunt de capitulo, teneri ad locum Episcopum accedere, vbi capitulares se cōgregare consueuerunt, si id commodè fieri possit, sin minus, ad locum congruum, non tamen teneri accedere ad locum capituli, quoties prosequi voluerit visitationē alicuius particularis personę de capitulo, & si Episcopus visitauerit ad morū correctionem, & emendationem, vtique non posse non compilato processu, nec seruatis de iure seruandis pœnam ordinariam infligere.

f § *Aliarum maiorum Ecclesiarū.* Decla. Card. Nec etiam Collegiatarum.

g § *Illorumque persona.* Decla. Card. Ita resolutum à Congregatione nō obstantibus priuilegijs ex fundatione. ¶ Præsupposito, quòd res & bona capitulorū sunt exempta à iurisdictione Episcopi, an sicut Episcopus visitare potest capitula, ita etiam possit res & bona, rerumq; & bonorum administratores visitare. Congregatio die 6. Iunij 1587. censuit, Episcopum in visitatione formali posse res, rerumque administratores visitare, aliàs delusoria esset visitatio, si negligentes, & bonorum vsurpatores nō castigaret. Archid. in cap. 1. de censibus in 6. Fus. in suo tracta. de visita. lib. 1. cap. 15. nu. 30. & alibi.

h § *Nullis exemptionibus.* Decl. Card. Si capitula erunt exempta tenentur seruare decreta illius Concilij Prouincialis, cui interfuit eorū Episcopus.

i § *Concordijs.* Decla. Card. Fuit resolutum à Rota, & à Congregatione Concilij ex mente Gregorij XIII. hunc textū non tollere concordias confirmatas à Sede Apostolica. Præseruatæ tamen fuere concordiæ cōfirmatæ ex certa scientia, non autem illi in forma cōmuni, cum indistinctè concedantur ab officio cōtradictarum citrà scientiam Pontificis. An per Concilium sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. derogatū sit concordijs nō confirmatis per Sedem Apostolicam? Congregatio censuit, derogatum esse concordijs, præter quam confirmatis à Sede Apostolica: reliquos suos dumtaxat tenere auctores glossa in capite veniens, de transactionibus. Alexand. consil. 62. volum. 1. ¶ Extat in Ecclesia Abulensi statutum, quo datur forma procedendi in causis criminalibus, vbi agitur de corrigendo beneficiatos Ecclesiæ tam in visitatione, quàm extra, & in multis casibus soli Episcopo iurisdictio tribuitur. Istud statutum nō est certa scientia à Sede Apostolica confirmatum, postquam nec Papa id exprimit, nec statuti tenor, vel illius substantia saltem compendiosè in cōfirmatione refertur. Roman. latè consil. 327. nu. 7. & sequ. & consil. 336. post nu. 2. Panormit. consil. 102. nu. 3. lib. 1. maximè quia licita et honesta tantū confirmātur, quòd solum satis ostendit, confirmationē esse in forma communi Panormita. in extrau. num. 6. de confir. vtil. vel inutil. Imol. in cap. penult. ad fin. eod. tit. Alex. consil. 1. post nu. 11. lib. 5. et quod fortius est, nec etiam in ipsa cōfirmatione statutum istud aliquo modo designatur, nec quicquam exprimitur, quo Pontifex verisimiliter intelligere potuit in eo statuto de iurisdictione agi, sub nube, ac verborum inuolucro narrata prius substantia aliorum quorundam statutorum alio pertinētium, quod materiam iurisdictionis omnia statuta Ecclesiæ confirmantur. Vnde indubitatum est confirmationē illam non esse ex certa scientia, vt in specie de statutis generaliter confirmatis tradit Alex. consil. 59. nu. 8. lib. 1. Bursat. consil. 108. num. 25. lib. 1. His stantibus; credimus confirmationem istam non suffragari, quominus ex Concilio Tridentino fuerit sublatum statutum hoc, nam etsi sacra Congregatio iam resoluit statuta confirmata nō esse à Concilio reuocata; quod aliter tenuit Rota in illa Palentinæ iurisdictionis, de qua per Achil. decisio prima de confirmation. vtil. vel inutil. et passim seruatur, illud tamen non videtur recipiendum, vt qualibet statutorum cōfirmatio, etiam in forma communi, ad præseruāda statuta sufficiat: cum istius generis confirmatio parum, vel nihil operetur. Card. consil. 44. num. 6. Imola dicto capite penulti. in fin. de cōfirmatio. vtil. et inutil. Curtius Iunior consil. 312. nu. 6. multoque minus videtur illud recipiendum, quando (vt in casu nostro) sub inuolucro, et generaliter omnia statuta confirmantur ex eo, quod optimè in proposito scribit Bartolus in l. explicatio. col. 3. nu. 12. in fin. C. de rerum permut. vbi ait, quod statuta non dicantur Papalia si illa generaliter fuerint confirmata: secùs si aliquod statutū in indiuiduo cōfirmetur, vt sequitur Aretinus consil. 8. post nu. 6. Hoc enim casu, cum non videatur concurrere duplex vinculum, saltem cōsiderabile, cessat ratio, qua mota fuit Congregatio ex dictis Achil. descripta, et glos. in Clem. dudum. versic. pacta. de sepult. ibi, quod derogatio pactorum non trahitur ad confirmata: nam hoc intelligendum est de confirmatis in indiuiduo, et cum causæ cognitione; quo casu vinculum duplex videtur cōsiderabile, vt glos. sentit, dum præsupponit sententiam etiam fuisse latam pro validitate pacti, et in illa Palent. iurisdictionis totus tenor concordiæ erat insertus in confirmatione, prout etiā in confirmationibus tunc

scriptis

ſcriptis videre licet. Et cũ materia iſta, an decreta Concilij ſuſtulerint, nec ne concordias confirmatas; fuit ſemper dubitabilis,niſi ſacra Congregatio omnem controuerſiam diluiſſet, et magna hinc inde argumẽta adferri poſſint, maximeq; vigeant verba Concilij præſenti decreto ibi, nullis concordijs; quæ verba ad ſui generalitatem trahuntur etiam ad concordias cõfirmatas ſecundũ Bonifacium in dict. Clem. dudum,§.nos etiam, nu.14.non debet tam facilè declaratio ſacræ Congregationis trahi ad eas concordias, quarũ confirmatio non ſolum non fuit obtenta ex certa ſcientia, ſed nec in indiuiduo.Quare vt omnis diſputandi materia tollatur, et clarius appareat, quid illuſtriſſimi in hoc articulo ſentiant, ſupplicamus in ſacra Congregatione proponi. An cõfirmatio ſtatutorum Eccleſiæ Abulen.ſit talis,quæ præferuet ſtatutum eiuſdem Eccleſiæ, vt non includatur ſub decreto Concilij ſeſſ.6.cap.4.et ſeſ.25.cap. 6.vel potiùs huic ſtatuto ex decretis prædictis cenſeatur derogatum? ¶ Præſuppoſito decreto ſacræ Congregationis,quòd cõcordiæ à Sede Apoſtolica cõfirmatæ nõ cenſeantur ſublatæ per Concilium preſenti cap.die Iouis,3.Nouembris, 1586.Congregatio auditis vtrinque aduocatis,eorumq; rationibus diligenter perpenſis, cenſuit illas tantum confirmatas intelligi preſeruatas in decretis Concilij, quæ emanarunt ex certa ſcientia, et cum cauſæ cognitione.

k § *A ſuis Epiſcopis.* Decla. Card. Non autem à Vicarijs etiã generalibus. Si Epiſcopus velit viſitare ex hoc decreto, debet id perſonaliter agere; ſecùs ſi ex alijs Concilij decretis, cum per ſuum Vicarium id agere poſſit, aut Viſitatorem, ſi modò legitimè impeditus fuerit, vt permiſſum eſt infr.ſeſſ.25.cap.6.etiam ſi de viſitãdis exemptis ageretur dict.cap. exemptiones tollat. etiamſi de viſitandis Hoſpitalibus iuxta cap.8. ſeſſ.22 ſubcollectores, et alij officiales Sedis Apoſtolicæ minimè comprehenduntur, neque quoad oſtenſionem titulorum ſub hoc decreto.

l § *Per ſe ipſos ſolos.* Decl.Card. Quando ſolus Epiſcopus,cũ quibus Notario,& Fiſcali,quo in loco,& quæ crimina, vide infr.ſeſſ.25.cap.6.

m § *Quibus ſibi videbitur adiunctis.* Declar. Card. Epiſcopus poteſt in viſitatione perſonarum ſui capituli aſſumere adiunctos in actu viſitationis,quos velit.etiam extra gremium capituli. An Epiſcopi, incumbentes correctioni, & viſitationi exemptorũ, vigore facultatis eis, tanquã Sedis Apoſtolicæ delegatis, à Concilio tributæ,procedere valeant contra conſeruatores impediẽtes,preſertum ſi illi extra diœceſim commorentur? Congregatio cenſuit die 16. Martij 1589. Epiſcopum poſſe procedere.

n § *Viſitari, corrigi, & emendari.* Decl.Card. An liceat Epiſcopo viſitari volenti ſuum capitulum in edictis publicis præſuppoſitis, etiam in conſtitutionibus promulgatis pronuntiare prouocando quoſcunque, etiam ſub pœna excommunicationis denuntiare,vt deponere debeant, ſi aliqua ſciant, vel habeant cõtra capitulares, et eorum vitam, et mores? Congregatio cenſuit, Epiſcopo non licere. ¶ An Epiſcopus viſitans poſſit tanquam ſuſpectus recuſari? Congregatio cenſuit, nõ poſſe, niſi in viſitando modum exceſſerit. ¶ An Epiſcopus in ſpeciali viſitatione poſſit exigere iuramentum? Congregatio cenſuit, poſſe in ſpeciali.

o § *Poſſint, & valeant.* Decla.Card.Hæc facultas nõ eſt priuatiua ad illos,qui ius habent viſitandi, et corrigendi; vt ſunt Abbates, Decani, et ſimiles, quia iſtis licet viſitare, et corrigere ſecum ab Epiſcopis. ¶ In hoc decreto comprehenduntur capellæ,canonicatus,et alia beneficia non curata requirentia reſidentiam, ſi tamen alias ſunt incompatibilia, et temporis longitudo non obſtat, quin ab Epiſcopo compelli poſſint ad diſpenſationes exhibẽdas. ¶ Et quia mens Concilij eſt tollere cõcordias, quæ tantùm ſuos obligant auctores,et tantum eſt confirmatio in forma communi, non obligat ſucceſſores, gloſ.in cap.veniens,de tranſactio.communis,tex.eſt Alex.conſil.62.nu. 2.lib. 1.et quia qui dicunt,pacta confirmata nõ tolli per generales derogationes intelligũt, vt confirmationibus ex certa ſcientia, Alexan.conſil. 95.nu.12.et in ſtatutis eorum vult, Aret.conſ. 7. Rurſus fuit dubitatũ tempore Sixti Quinti, an intelligantur præſeruatæ concordiæ confirmatæ in forma communi? an verò illæ ex certa ſcientia tantum? Hinc inde multa fuerunt dicta tãdem reſolutum fuit die 13.Nouembris 1586. à ſacra Congregatione fuiſſe præſeruatas tantũ cõcordias cõfirmatas ex certa ſcientia,cum illæ in forma communi cõcedantur ab officio contradictarum, et officio pœnitentiæ citrà ſcientiam Pontificis.

¶ Item ſeſſione ſeptima, cap.7.de reform.

Ordinarij locorum viſitare debent ſingulis annis quæcunque beneficia curata perpetuò vnita. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ Beneficia Eccleſiaſtica curata, *p* quæ Cathedralibus, Collegiatis, *q* ſeu alijs Eccleſijs, *r* vel Monaſterijs *ſ* beneficijs, ſeu Collegijs, aut pijs locis quibuſcunque perpetuò vnita, et annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorũ annis ſingulis viſitentur; qui ſolitè prouidere procurent,

rent, vt per idoneos Vicarios, etiã perpetuos, *t* nisi ipsis Ordinarijs *u* pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cũ tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione, *a* etiam super certa re assignanda, *b* ibidem deputandos, animarũ cura laudabiliter exerceatur: *c* appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorũ inhibitionibus quibuscunque in præmissis minimè suffragantibus.

SVPER CAPVT III.

p § *Beneficia Ecclesiastica curata.* Decis. Card. 132. Congregatio Concilij censuit, Episcopum posse ex cap. 7. sess. 7. visitare Ecclesias parochiales vnitas Monasterio Canouicorũ Regularium, tamen si generalis in eo sedem ordinariam principalem non habeat. ¶ Item decisio Card. 276. An Canonici Regulares, qui de cõsensu, & mandato suorum superiorum Regulariũ aliquibus parochialibus Ecclesijs, suis Monasterijs vnitis, præficiunt, si delictum, curam animarum, aut administrationem non concernens Sacramentorum commiserint, possint ab Episcopo puniri, &c. ¶ Congregatio Concilij censuit, nõ posse ab Episcopo puniri, sed à suis superioribus regularibus tantùm.

q § *Collegiatis.* Decl. Card. Ordinarius tam ex auctoritate Concilij Tridentini, quàm ex Bulla Pij V. quæ incipit: *Ad exequendum*, publicata Kal. Nouembris, 1567. de Vicarijs perpetuis, habet facultatem creandi Vicarios perpetuos in parochialibus Ecclesijs vnitis Collegiatę Ecclesiæ, & Vicarij siue perpetui, siue temporanei sint, debent ab eodem Ordinario examinari, & approbari; sic etiam in dicta Bulla Pius Quintus constituit.

r § *Alijs Ecclesijs.* Decl. Card. Episcopus debet cõstituere Vicarium perpetuum, siue temporalem in prioratu, cui cura animarũ incumbit.

s § *Vel Monasterijs.* Decla. Card. In Monasterijs ab ipsorũ primęua fundatione curatis non possunt deputari Vicarij isti, sed seruandum est caput 11. sess. 25. de Regularibus, quod exercentes curam sint ab ipso Ordinario approbati: secus si parochiales essent Monasterijs vnitę. ¶ An Episcopi habeant aliquam iurisdictionẽ in Ecclesijs exemptis, non obstante, quòd sint vnitæ, vel suppositæ Abbatibus Congregationis montis Oliueti, & quod exercere possint. Cõgregatio censuit, si huiusmodi Ecclesiæ curatæ sint, & vnitæ Monasteris, posse Episcopos Ordinariorũ loco visitare eas, in eis Vicarios perpetuos, siue tẽporaneos constituere, secundùm dispositionẽ Concilij Tridentini dict. cap. si verò Ecclesiæ huiusmodi sitæ sint in loco ipsorum Monachorum, eisq; immineat cura animarũ, posse Episcopos visitare personas exercentes in eis curam ipsarum animarum; iuxta tamen illam formam, quam præscripsit Concilium Tridentinum, capite 11. sessione 25. de Regularibus.

In parochialibus vnitis Monasterijs deputari possunt Vicarij perpetui, nisi essent in loco, in quo ipsa Monasteria; quo casu reseruandum est decretum capitis vndecimi, sessione vigesima quinta de Regularibus. ¶ Cõcessum tamen fuit aliquando ex gratia à Gregorio Decimotertio, vt etiam in parochialibus Monasterio vnitis nõ deputentur Vicarij, sed vt aliquis ex Regularibus, (ab Episcopo tamẽ approbatus) curam animarum exercere possit, dummodò secundùm habeat socium Ordinis eiusdẽ, imò Monachi non possunt prohiberi, quominus curam exerceant.

t § *Vicarios etiam perpetuos.* Decl. Card. Vicarij perpetui non possunt constitui absque erectione tituli Vicariæ, non obstante Bulla Pij Quinti, & hoc decreto. ¶ Non enim prohibetur, quominùs cura animarum exerceri possit per Vicarium amouibilẽ, vt sess. 25. cap. 7. de Regularibus, dummodò sit certum, cui particulariter incumbit, vt cap. 13. sess. 24. ¶ Congregatio censuit nominationẽ Vicariorum ad beneficiatos pertinere, & hoc etiam ad eos, ad quos beneficia vnita spectant, sic etiam Pius Quintus dicta Bulla citata addens, Ordinarij, vel eius Vicarij præuio examine approbationem necessariã esse. ¶ Ex dicta Bulla Pij Quinti Kal. Nouemb. anno 2. nominatio Vicariorũ, & perpetuorum spectat Ecclesijs, seu locis, quibus dictę parochiales sunt vnitæ. ¶ Per dictam Bullam, non tollitur quominùs Vicarij perpetui nõ possint institui ex declaratione Congregationis Concilij. ¶ Ad dictam nominationem faciendam poterit Episcopus pręfigere terminum decem dierum.

u § *Nisi ipsis Ordinarijs.* Decla. Card. Vt possit dispensari cum senibus, infirmis, ac decrepitis, ita vt eorum Ecclesijs, quæ personalem residentiam requirunt, ab idoneis perpetuisque Vicarijs inseruiatur. Item cum ijs, qui propter Monialium, vel Hospitaliũ curam, in Ecclesijs, quas in mensibus obtinent, non facilè possent residere seruãdum cap. primi de refor. sess. 13. quo decreto nõ amplius id permittitur, quod in isto casu relictũ erat sub Paulo III. arbitrio Ordinariorum, sed non imponitur necessitas residendi.

a § *Portione.* Decla. Card. In cõstituenda mercede inseruientibus aliorum beneficijs curatis, obseruari debent Concilij Tridentini decreta. ¶ Quæ sit ista portio, declarat Bulla Pij Quinti, licet ad terminos Concilij fuerit redacta, in

reuocatione priuilegiorũ Mendicantibus concessorum Bulla superius citata. Si hæc Bulla Pij V. fuit reuocata, quare ex ea aliqua, vt suprà sint notata. Licèt suprà dicta Bulla fuerit reuocata per Bullam Gregorij XIII. Kalen. Martij anno primo, sub titulo, reductio literarũ fœlicissimæ recordationis Pij Papæ Quinti *p* Mendicantibus, posteà ore idem Gregorius illam Pij Quinti reualidauit. Ex fructibus parochiæ vnitæ Monasterio, detrahere est merces Vicarij, qui ei inseruit, nõ ex fructibus Monasterij. Si non apparent certi redditus harũ parochialium, censuit Concilij Congregatio, cogendos esse ad assignãdum, de suo scuta quinquaginta dictis Vicarijs, nisi ipsi clarè, & concludenter probent, dictas parochiales, nullos prorsus habuisse redditus quãdo fuerunt Ecclesiæ, seu locis prædictis vnitæ.

b § *Super certa re assignanda.* Decla. Card. In certa de quibus in Bulla Ordinarij taxabunt. In Ecclesijs curatis, vnitis Monasterijs, possint Episcopi Ordinarij locorum eas visitare, & ponere in eis Vicarios perpetuos, siue temporaneos, iuxta dispositionem huius decreti, prout eis expedire videbitur. ¶ Si verò huiusmodi Ecclesiæ curatę sunt positę in loco ipsorũ Monasteriorum, eisq; immineat cura animarum, possunt Episcopi visitare personas exercentes in eis curam animarum iuxta tamen illam formam, quam præscripsit Cõcilium cap. 12. sess. 25. de Regularib. In parochialibus autem Militiæ Sancti Ioannis Hierosolymitani, seruandũ est breue sanctæ memoriæ Pij Quinti editũ 1. Septembris 1571. Pontificatus sui anno sexto. Sanctissimus Dominus noster Gregorius Decimus tertius nõ habet pro reuocata Bullam Pij Quinti, de Vicarijs perpetuis, cum hac limitatione, in fauorem Monasterij, vt Episcopus ad nominationem Monachorũ deputet vnum ex ipsis præuio examine approbatũ, & ad nutum ipsorum amouibilem, & cum Vicario sic deputato debet hàbitare vnus dumtaxat alius Monachus, nec plures extra claustrum maneant. Sed nõ ita censendum, si vellent deputare Capellanum secularem, adnutum amouibilẽ, hoc enim pertinet ad Episcopum.

c § *Laudabiliter exerceatur.* Concordat cap. Episcopis supr. de cler. non resid. cum ibidem allegatis.

Eadem sessione septima, cap. 8. de reform.

a Ordinarij locorum quascunq; Ecclesias quomodolibet exemptas singulis annis visitare tenentur. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Locorum Ordinarij, *d* Ecclesias quascunq; *e* quomodolibet exemptas *f* auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, & opportunis iuris remedijs prouidere, vt, quæ reparatione indigent, reparentur, & cura animarũ, *g* si qua illis immineat, alijsque debitis obsequijs minimè defraudentur; appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus, *h* etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus *i* penitùs exclusis.

SVPER CAPVT IIII.

d § *Locorum Ordinarij.* Concordat cap. quæcunque, cap. quæ aliàs, inf. eodem. Concil. IIII. Tolet. cap. 35. Brachar. cap. 1. & 2. Arelat. cap. 17. cap. decernimus. cap. Episcopũ. cap. placuit. 10. quæst. 1.

e § *Ecclesias quascunque.* Decis. Card. 152. Cõgregatio Concilij censuit, posse Episcopum visitare quascunq; Ecclesias seculares intra fines suæ diœceseos existentes, vigore cap. 8. sess. 7. etiamsi ad Regulares pertineant, & ab eis dependeant, dum tamen per seculares eis deseruiatur. Item Monasteria quæcunque commendata, in quibus non viget regularis obseruantia, ac beneficia, tam curata, quàm non curata secularia, & regularia qualitercunq; commendata vigore cap. 8. sess. 21. præterea tam beneficia curata vnita quibuscunq; Monasterijs, & locis pijs ex cap. 7. sess. 7. quàm etiam per sonas exercentes curam animarũ in Monasterijs Regularium, quibus etiam cura imminet iuxta cap. 2. sess. 25. de Regul. Ecclesias à Militibus Hierosolymitanorum esse exemptas priuilegijs Summi Pontif. à visitatione Episcopi, præter quàm si fuerint curata, tunc enim cum huiusmodi priuilegia excipiant ea, quæ respiciunt curam animarum, & Sacramentorum administrationem, quoad hoc, posse vtique visitari ab Episcopis, &c.

f § *Quomodolibet exemptas.* Decla. Card. Episcopus visitat Ecclesias exemptas, etiam inferioribus Prælatis subiectas. An Episcopus visitare possit Ecclesias, quas Abbas Sancti Benedicti in eius diœcesi sitas habet? Congregatio censuit, posse ex hoc decreto, si modò in eis cura animarum exerceatur per Sacerdotes seculares. ¶ An Episcopus visitare possit Ecclesias, & diœcesis castra, vbi Moniales prætendunt habere iurisdictionem spiritualem à tempore immemorabili, visitandi per deputatos, etiam eligendo Episcopum extraneum confirmationem, & ordines conferendi, ac alia Pontificalia exercendi, etiã inuito Episcopo loci? Congregatio censuit, Episcopum posse visitare eos, ex facultate sibi tributa à Concilio hoc. Episcopus potest visitare omnes parochiales suæ diœce-

diœceſis; in quibus ſunt Sacerdotes ſeculares, licet Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ.

Epiſcopus non habet ius viſitandi ſacellum, vel alta re, quod cura caret animarũ, et membrum ſit Religionis Sancti Antonij Vienenſis. Congregatio cenſuit, hoc nō habere locum in Eccleſijs Regulariũ, vbi à Regularibus inſeruitur, et terminis c. 11. ſeſſ. 25. de Regularib. vbi excipiuntur Abbates, Generales, et Capita Ordinum; ſed limita, niſi per Regulares inſeruiãt. Epiſcopi tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegati ſunt in poſſeſſione viſitandi omnes ſuæ diœceſis Eccleſias Collegiatas, eis tamen remanente ſaluo iure in petitorio.

g § *Cura animarũ*. Decl. Card. Etiam ſi Eccleſiæ ſint Regularium, quãdo cura exercetur per Sacerdotes ſeculares. ¶ Comprehēduntur Eccleſiæ ſeculares, tametſi ad Regulares illæ pertineant, et ab eis dependeant, dum per ſeculares illis deſeruiatur. ¶ Nō autem comprehenduntur Monaſteria, et Eccleſiæ Regularium; hæc autem procedunt quando Eccleſiæ ſunt in diœceſi.

h § *Priuilegijs, conſuetudinibus*. Decla. Card. Quid ſi adderetur ſentẽtia, et priuilegiũ. ¶ An illis videatur Conciliũ hic derogare? Congregatio cenſuit, negatiuè, quia cũ hoc cap. faciat diuerſas derogationes, non videtur alijs ab eo expreſſis derogare, et ita Rota in vna Legionenſis iuriſdictionis. ¶ Archidiaconus Mercurij die 13. Nouembris 1587. coram R. D. Bianchetto firmat dictam deciſionem, videlicèt, vt hic Concilium non comprehendat caſus per ſententias determinatos, idemq; confirmauit Rota ſecundo Decembris 1585. Concilium nō tollat ſententias, et res iudicatas, vt infra cap. 10. verſic. ad hæc, ſeſſ. 24. Vbi Equites Hieroſolymitani habent iuriſdictionem ſpiritualem, et temporalem, ibi, Ordinarij ſe non interponant ad viſitandum, vide Bullam Pij Quinti paſtoralis officij die vigeſimo ſecũdo Septembris 1571. ¶ Item Equites Hieroſolymitani, quatenus beneficia curata non obtinent, non poſſunt ab Ordinarijs viſitari. ¶ Lucenſis Collegiata Sancti Michaelis iuris patronatus, exempta à fundatione, & dotatione viſitari poteſt ab Ordinario, ſed tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegato. Parochiales Eccleſiæ vnitæ Monaſterijs, etiam ſi quæ ſunt capita Ordinũ, ab Ordinarijs viſitari debent. Regulares inſeruientes de licẽtia ſuorum ſuperiorũ beneficijs ſimplicibus, quę ſunt tamen membra Monaſteriorum, ſeu Religionis, nō poterunt viſitari ab Ordinarijs, nec comprehenduntur ſub hoc decreto capitis decimi quarti, ſeſſione ſeptima de reformatione. Qui pacificè per triennium beneficium aliquod poſſedit, non tenetur oſtendere titulum, vel docere de titulo.

i § *Et illorum inhibitionibus*. Decis. Card. 153. Congregatio Concilij cenſuit, nō poſſe Epiſcopum in viſitatione recuſari, tanquã ſuſpectum, dum tamen in ea proceſſum nō compilet, & ſe intra viſitationis terminos cōtineat. Itē deciſ. Card. 272. Congregatio Concilij cenſuit, Epiſcopum viſitationē aggredientē, atq; etiam in præparatoria inquiſitione non poſſe vti ſuſpectum accuſari, nec probatione, vel allegatione ſuſpicionis, quominùs pœna extraordinaria, quæ morum correctionem, et emendationem reſpiciat, viſitatos afficere poſſit impediri.

Item ſeſſione decima tertia, cap. 1. de refor.

In correctione ſubditorum maximè ſeruãda eſt benignitas, & beneuolentia. Hoc dicit.

CAPVT V.

Sacroſancta Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitimè cōgregata, præſidentibus in eã ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Legato, & Nuntijs, intendens nonnulla ſtatuere, quæ ad iuriſdictionem pertinent Epiſcopũ, vt iuxta proximæ ſeſſionis decretum, illi incommiſſis ſibi Eccleſijs eo libentiùs reſideant, quo faciliùs, et commodius ſibi ſubiectos regere, & in vita, at morum honeſtate continere potuerint, illud primum eos admonendos cenſet, vt ſe paſtores nō percuſſores *k* eſſe meminerint, atq; ita pręeſſe ſibi ſubditis oportere, vt nō in eis dominentur, ſed illos tanquam filios, & fratres diligant, elaborentq; vt hortando, & monendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogãtur. Quos tamen ſi quid per humanam fragilitatē peccare cōtigerit, illa Apoſtoli eſt ab eis ſeruanda præceptio, vt illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, et patientia, *l* cum ſæpè plus erga erigendos agat beneuolentia, quàm auſteritas, plus exhortatio, quàm comminatio plus charitas, quàm poteſtas.

SVPER CAPVT V.

k § *Vt ſe paſtores non percuſſores*. Concordat Apoſt. 1. Timoth. 3. nu. 2. Tit. 1. nu. 6. & 1. Pet. 5. num. 3. & diſt. 45. in princ. & cap. vlt. diſtin. 94. cap. iſto ſubiectos diſtin. 95.

l § *In omni bonitate, & patientia*. Decl. Card. Seu in omni patiẽtia, et doctrina. Ita 2. Timoth. 4. num. 2. Item deciſ. Cardin. 178. Congregatio Concilij cenſuit, Epiſcopum non poſſe in viſitatione imponere pœnas ordinarias delictorum, ſed tantùm ordinarias, quæ magis morũ emendationem, ac correctionem, quam ordinariam delicti vindictã reſpiciant. Item deciſ.

Card.264. Congregatio Concilij censuit, non licere Episcopo visitationem aggredienti proponere edicta, quibus subditi iubeantur crimina detegere, multoq; minus proposita pœna excommunicationis.

¶ Eadem sessione decima tertia, cap. 1. de reform.

Vbi suauis medicina non prodest, acrior adhibenda est. Hoc dicit.

CAPVT VI.

Si ob delicti grauitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cũ misericordia iudicium, cum leuitate seueritas adhibẽda est; vt sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur; & qui correpti fuerint, emendentur, aut si resipiscere noluerint, cæteri salubri in eos animaduersionis exẽplo, à vitijs deterreantur; cũ sit diligentis,pij simul pastoris officium, morbis ouium leuia primũ adhibere fomenta; post vbi morbi grauitas ita postulet,ad acriora & grauiora remedia descẽdere; *m* sin autem ne ea quidem proficiãt illis submouendis,cæteras saltem oues à contagionis periculo liberare.

SVPER CAPVT VI.

m § *Et grauiora remedia descendere.* Concordat tex.in cap.resecandæ.cap.corripiantur.24. quæst.3.

¶ Item sessione decima quarta, cap.4. de reform.

Prælati in suis Ecclesijs residentes quoscunque seculares clericos quoties, & quando opus fuerit, corrigendi, & castigandi facultatem habent. Hoc dicit.

CAPVT VII.

Omnes Ecclesiarum Prælati,*n* qui ad corrigendos subditorũ excessus diligenter intendere debẽt, & à quibus nullus clericus, per huius sanctæ Synodi statuta; cuiusuis priuilegij prætextu,tutus censetur,quominus iuxta Canonicas sanctiones visitari, puniri,& corrigi possit, si in Ecclesijs suis resederint quoscunque seculares clericos qualitercunque exemptos, *o* qui aliàs suæ iurisdictioni subessent, de eorũ excessibus, criminibus, & delictis, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem tanquam ad hoc Apostolicæ Sedis Delegati corrigendi, & castigandi facultatem habeant; quibuscunq; exemptionibus,declarationibus,consuetudinibus, sententijs, iuramentis,cõcordijs, quæ suos tantùm obligent auctores,ipsis clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & alijs quibuslibet ipsorum exemptorum contemplatione, & intuitu minimè suffragantibus.

SVPER CAPVT VII.

n § *Omnes Ecclesiarum Prælati.* Concordat cap.cum propriè supr.de vita, & honestate.cũ ibidem allegatis.

o § *Qualitercunq; exemptos.* Decis. Card.138. Congregatio Concilij censuit, nõ posse ex decreto Concilij, cap.4. sess.14.etiam extra visitationem corrigere, & punire clericos seculares exemptos ab Episcopo, & alteri inferiori Ordinario seculares intra diœcesim existentes subiectos, quam sententiam Sanctissimus ad se relatam approbauit.

p § *Tanquam ad hoc Apostolicæ Sedis Delegati.* Decla. Card. Quando Episcopi procedunt ex Concilio,vti Apostolicæ Sedis Delegati,in causis, quæ sub eorum iurisdictione ordinaria nõ comprehenduntur, nõ potest ab ijs, nisi ad Sedem Apostolicam prouocari,neque ex hoc inferioribus iudicibus vllum fit præiudicium. At quãdo iurisdictio delegata cumulatur cum ordinaria. Episcopus non potest huiusmodi delegationis prætextu declinare iurisdictionẽ Metropolitani in casibus illis, in quibus ante Cõcilium ordinatum poterat vti eodem iure, eademque potestate.

¶ Item sessione vigesima prima, cap.8. de reform.

Episcopi singulis annis visitare tenentur Monasteria commendata,in quibus non viget regularis obseruantia, & etiam beneficia qualitercunque commendata. Hoc dicit.

CAPVT VIII.

Quæcunq; in diœcesi ad Dei cultũ spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque his, vbi oportet, prouideri, æquũ est; propterea commendata Monasteria, *q* etiam Abbatiæ, Prioratus, *r* & Præpositurae nuncupatæ, in quibus non viget regularis obseruantia, necnon beneficia tam curata, *f* secularia, & regularia, qualitercunque commendata, etiam exempta ab Episcopis, etiam tanquã Apostolicæ Sedis Delegatis, annis singulis visitẽtur; curentq; ijdem Episcopi cõgruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, *t* vt quæ renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur; &

cura

cura animarum, si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaq; debita obsequia *u* rectè exerceantur, appellationibus quibuscunque, priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore praescriptis, conseruatorijs, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus.

SVPER CAPVT VIII.

q ¶ *Commendata Monasteria.* Decla. Cardin. Quaesitum fuit, à quo visitari possint commendatarij? Dicebatur Cõcilium videri subiecisse cõmendatarios Ordinarijs in materia residentiae praesenti decreto. Itemque cum de incompatibilitate agitur, sess. 7. cap. 4. aut de cura animarum sacramentali, quam ipsimet commendatarij exercent, sess. 25. cap. 11. de Regul. extra istos casus Concilium nihil in specie decreuisse, à quo commendatarij possint visitari, & corrigi: cõsiderandum autem esse, cum ea hodie opinio recepta sit, commẽdatarios perpetuos pro veris titularibus haberi, & iura de Abbatibus, & Prioribus loquentia habere etiã locum in hisce commendatarijs probatur dict. cap. nemo, de electio. in 6. Cassad. in consuet. Burgund. rubr. 9. §. 9. Rebuf. de nominatio. q. 8. nu. 29. & de pacif. possessio. n. 96. & 43. Gomez. in form. resigna. q. 4. nu. 2. & de idioma. q. 5. nu. 6. Consequens videtur, vt quemadmodũ Abbates à suis superioribus Regularibus visitari debent, etiamsi commendatarij visitari possint. Quod si hoc omninò conuenire, aut decere videtur; rursus aduertẽdum, nullo expresso iure, nullaq; clara concessione Apostolica ab ijs visitentur, & quamquã se exemptos probarent, posse tamen ab ordinarijs iudicari ratione rei, contractus, aut delicti, vt sanxit cõstitutio Innocentij IIII. cap. 1. de priuileg. in 6. quam Cõcilium innouauit, atque etiam ampliauit, in causis mercedum, & miserabilium personarũ, etiam si certus iudex à Sede Apostolica in partibus deputatus esset, & generaliter quoque in alijs causis, si certus delegatus nõ adesset, sess. 7. cap. 14. Quo tamen ad materiã visitationis visum est plerisque nõ posse commendatarios nomine commendae visitari, nec corrigi, nisi à Delegatis Sedis Apostolicae; sed quia aliqui Ordinarij hãc facultatem sibi cõpetere credunt, & ob id vrgent aliquos commendatarios, Sanctitas sua iussit, vt audiantur commendatarij, quibusnam rationibus, se ab hac visitatione, tueantur, ideò eis auditis amplius erit deliberandum. ¶ Item an cõmendatarij eorum Monasteriorum, quae habent cõuentum, à suis superioribus Regularibus visitatum, ab Ordinarijs locorum visitari, & corrigi possint? Licèt Concilium Tridentinũ sess. 24. cap. 11. de commendatarijs, nõ meminerit in illa commemoratione personarum, quae ab Ordinarijs visitare debent, non obstantibus quibuscunque priuilegijs eis concessis. Congregatio censuit, si nullius sint, ad Episcopos nullum ius pertinere sed ad Sedem Apostolicã; si in certa dioecesi sunt, quoad residentiã subiacere Episcopo Ordinario loci per cap. 2. sess. 6. & eidem, quoad incompatibilia sess. 7. cap. 14. ponderãdo, quod cap. 14. loquitur de commendatis, cap. 5. dat iurisdictionẽ Episcopis. Quod verò spectat ad visitationem, & correctionem non posse ratione commendae visitari, aut corrigi, nisi à Summo Pontifice, aut eius Delegato, licet Alciat. qui aduersabatur, dicebat visitator est Delegatus, ratione autem delicti, rei, cõtractus, ad ius cõmune se remiserunt, prout Concilium se remisit, illudque ampliauit, vt sup. cap. 14. sess. 7. quod est notandum, cum Cõcilium per d. cap. innouauerit, cap. 1. de priuil. in 6. ¶ Ex hoc decreto licet Episcopo visitare omnes Ecclesias, etiam Regularibus subiectas, dummodò illarũ ministri sint seculares. ¶ Episcopus non debet se interponere Monasterijs, in quibus viget regularis obseruantia. ¶ Non habet locum hoc decretũ, vbi viget obseruantia Regularis, licèt Monasterium sit commendatum. ¶ Comprehenduntur in hoc decreto etiam illa Monasteria commẽdata perpetuo vnita alijs Ecclesijs, vel pijs locis, etiam si ipsa loca essent sub regulari protectione, vt infrà cap. 8. sess. 22. Fuit declaratum à Sanctissimo, quod Milites Hierosolymitani non sint ab Ordinarijs visitandi, nisi prout praesunt alij Religiosi, habentes suos superiores, iuxta decreta Concilij Tridentini, cũ ipsi etiã sint professi, & praeceptores non commendatarij, & habeant suum procuratorẽ, seu superiorem totius Ordinis, iuxta decretũ cap. 20. sess. 25. de Regul.

r ¶ *Prioratus.* Decla. Card. Prioratus Militum Hierosolymitanorum Ordinarius visitare non potest, cum illi sint praeceptores, non autem commendatarij, et visitari debeant à capitulis sui Ordinis, vt sess. 7. cap. 8.

s ¶ *Tam curata, quàm non curata.* Decla. Card. Episcopus Ecclesiam parochialem visitare debet, eiq; de parocho prouidere, qui Sacramenta, et alia populo administret. ¶ Ecclesiae, vbi cura animarum exercetur, visitare possunt ab Ordinarijs etiam si illae essent Militum Hierosolymitanorum, adhibita tamen moderatione, quam in sua Bulla Pius Quintus expressit, quae est, et illas dumtaxat visitent, quae animarũ curam illiusq; exercitiũ, vt Sacramentorũ administrationẽ respiciũt, quae Bulla incipit, *Exposuit pastoralis*, publicata 22. Septembris 1571.

t ¶ *Etiam per sequestrationem fructuum.* Decl. Card. Fructus Ecclesiarum, quae renouatione indigent,

indigent, ab Ordinarijs sequestrari possunt, vt Ecclesiæ reparentur, etiam si illæ essent Militũ Hierosolymitanorum.

u ¶ *Aliaque debita obsequia.* Declar. Card. Per vocem (debita) in hoc decreto positam, non licet maius seruitium, aut onus imponere beneficijs, quàm illis ex antiquissima consuetudine, vel illorum fundatione, vel institutione debetur.

¶ Eadem sessione vigesima prima, cap. 8. de reform.

Episcopi possunt visitare Monasteria cõmendata obseruantia, si eorum Superiores ab Episcopo admoniti intra sex menses illa non visitauerint. Hoc dicit.

CAPVT IX.

¶ Si in commendatis Monasterijs vigeat obseruantia regularis, prouideant Episcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium superiores, iuxta eorum regularia instituta debitam viuendi rationem obseruent, et obseruari faciant, et sibi subditos in officio cõtineant, ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitauerint, vel correxerint: tunc ijdem Episcopi, etiam, vt Delegati Sedis Apostolicæ, eos visitare possint, et corrigere, prout ipsi superiores possent, iuxta eorum instituta; quibuscunque appellationibus, priuilegijs, et exemptionibus pœnitùs remotis, et non obstantibus.

Eadem sessione vigesima secunda, cap. 11. de reform.

Episcopus quorumcunque notariorum sufficientiam inquirere potest, & de ea iudicare. Hoc dicit.

CAPVT X.

¶ CVM ex notariorum imperitia plurima damna, et multarum occasio litium oriatur, possit Episcopus quoscunque notarios, etiamsi Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tanquã Delegatus Sedis Apostolicæ examinatione adhibita, *a* eorum sufficientiam scrutari, illisque non idoneis repertis, *b* aut quandocunque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, et causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi vsum perpetuò, aut ad tempus prohibere, nec appellatio eorum interdictionem ordinarij suspendat.

SVPER CAPVT X.

a ¶ *Examinotione adhibita.* Decla. Card. Fuit decisum prima Decembris 1588. hoc habere locum etiam respectu contractuum, qui fiunt à Notarijs super bonis Hospitalium, et super bonis patrimonialibus clericorum.

b ¶ *Illisque non idoneis repertis.* Decl. Card. An facultas prohibẽdi Notarijs minus idoneis repertis, ne in negotijs Ecclesiasticis, ac spiritualibus eorum officium exerceant, hoc decreto etiam quoad negotia, et lites piorum locorum à laicis administratoribus attributa, intelligatur? Cõgregatio censuit, intelligi. ¶ Item an eadem facultas extendatur ad contractus personarum Ecclesiasticarũ, qui de eorum patrimonialibus bonis conficiuntur, præsertim stante consuetudine, quod causæ earum ratione bonorũ ad forum Ecclesiasticum spectant? Congregatio censuit, extendi.

¶ Item sessione vigesima quarta, cap. 3. de reform.

Prelati superiores tenentur quot annis, vel saltem biennio proprias diœceses per se, vel Visitatores suos visitare. Hoc dicit.

CAPVT XI.

¶ Patriarchæ, Primates, *c* Metropolitani, et Episcopi suam diœcesim, per se ipsos, aut si legitimè impediti fuerint, per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem *e* si quot annis totam propter eius latitudinem visitare non poterunt, saltem maiorẽ eius partem, ita tamen vt tota biennio per se, vel Visitatores suos cõpleatur, visitare non prætermittant.

SVPER CAPVT XI.

c ¶ *Patriarchæ, Primates.* Concordat Concil. V. Aurelia. cap. 18. Tarra. cap. 7. Concil. IIII. Tolet. cap. 35. fere tota 18. dist.

d ¶ *Propriam diœcesim.* Decla. Card. Etiamsi Ecclesiæ sint exemptæ, sed tunc per se ipsum tantùm, ex cap. 4. sess. 6. ¶ Fuit dubitatum, an liceret Episcopo in visitatione homines monere per edicta super excommunicationis pœna ad reuelanda ea, quæ scirent contra Capitulares, & alios, qui correctione, & emendatione indigeant? Et fuit resolutum die vltimo Martij 1588. non licere, & fuit allegatus in terminis Socin. in tract. de visitatione.

e ¶ *Per suum Vicarium, aut Visitatorem.* Decl. Card. Comprehenduntur etiã exempti, qui visitãdi essent ab Episcopis, vt possint ipsis legitimè impeditis visitari à Vicarijs, vt hic, secus si

Episco-

Episcopus vellet, ex cap. 4. sess. 6. visitare, tunc enim non potest, nisi personaliter id agere.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3. de reform.

Metropolitani nequeunt visitare Ecclesias suffraganeas, nisi in certo casu Hoc dicit.

CAPVT VII.

¶ Metropolitanis, etiam post plene visitatā propriam diœcesim, non visitentur Cathedrales Ecclesiæ, *f* neq; diœceseos suorum comprouincialium, nisi causa cognita, & probata in Concilio Prouinciali.

SVPER CAPVT XII.

f § *Non visitentur Cathedrales Ecclesiæ.* Concordat tex. in cap. 1. cap. nullus Primas. 9. q. 2.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3. de reform.

Ius visitandi, quod habere solent, Archidiaconi, Decani, vel alij inferiores, non prohibet quominus Episcopus seorsum possit visitare, cui præterna integra acta visitationis per alios facta exhiberi debent. Hoc dicit.

CAPVT XIII.

Archidiaconi, *g* Decani, & alij inferiores in ijs Ecclesijs, vbi hactenus visitationē *h* exercere legitime consueuerunt, debeant quidem assumpto Notario, *i* de consensu Episcopi deinceps per seipsos tantùm *k* ibidem visitare. Visitatores etiam, *l* à Capitulo deputādi, vbi Capitulum ius visitandi debet, prius ab Episcopo approbentur: sed nō ideò Episcopus, *m* vel eo impedito eius visitator easdem Ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur, cui ipsi Archidiaconi, vel alijs inferiores, visitationis factæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur: non obstātibus quacunque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus, & priuilegijs quibuscunque.

SVPER CAPVT XIII.

g § *Archidiaconi.* Decla. Card. Ordinarius vel debet dare beneficium Ecclesiasticū Archidiacono, de consuetudine iurisdictionem exercenti, vel permittere exercere iurisdictionem Archidiaconatus, sicut erat solitus, sic tamen Archidiacono, cui prouisum fuerit de aliquo beneficio, vel Archidiaconatus ipsius Archidiaconi cessione, vel morte vacauerit Archidiaconatus, in perpetuum postea sublatus esse intelligitur. Interim verò dum Archidiaconatus iurisdictionem exercet, si ipse, vel eius ministri, quicquam iniustè, vel perperam egerint, Ordinarius in eos animaduertere debet.

h § *Visitationem.* Decla. Cardin. Congregatio censuit, Archidiaconum dum visitet, percipere fructus Archidiaconatus, cū sit absens pro seruitio Ecclesiæ, & ex præscripto Papæ.

i § *Assumpto Notario.* Decla. Card. Verba hæc, quibus dicitur, quod Archidiaconi, Subdiaconi, & alij inferiores in sua visitatione debeant assumere Notarium de Episcopi consensu, locum non habent in Abbate seculari.

k § *Per se ipsos tantùm.* Decla. Card. Si iurisdictio istorum inferiorū versaretur solùm in videndis rationibus, & computis Ecclesiarū, per substitutos possunt adminus implere.

l § *Visitatores etiam.* Decla. Card. An hoc decreto, quo cauetur, Visitatores à capitulo deputatos, esse approbandos ab Ordinario, vendicet sibi locum, vbi soli capitulo absque Episcopo competit facultas visitandi? Congregatio die 30. Aprilis, 1587. censuit, vendicare sibi locum, etiam vbi soli capitulo competit ius visitandi.

m § *Sed non ideò Episcopus.* Decla. Card. Licet Episcopus possit iterum visitare Ecclesias visitatas ab inferioribus, vt hic; non potest tamen iterum punire punitas ab eis, nec ab eis absolutos cogere ad innocentiam suam demonstrandam.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3. de reform.

Finis & scopus Ecclesiasticæ visitationis, disciplina etiam à visitatoribus seruanda in præsenti capitulo demonstratur. Hoc dicit.

CAPVT XIIII.

¶ Visitationum omnium *n* præcipuus sit scopus, sanam, orthodoxamque doctrinam, expulsis hæresibus, inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere, populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionē, pacem, innocentiamq; accendere, cætera, prout locus, tempus, & occasio feret ex visitantium prudentia ad fidelium fructum constituere. Quæ vt facilius, *p* fœliciusq; succedant; monentur omnes, & singuli ad quos visitatio spectat, vt paterna charitate, Christianoque zelo omnes amplectantur, ideoq; modesto contenti equitatu, famulatuq; studeant quàm celerrimè, *q* debita tamen cum diligentia, visitationem ipsam absoluere.

SVPER

SVPER CAPVT XIIII.

n § *Visitationis omnium.* Cōcordat tex. in cap. 1. §. sanè, de censibus, in 6. §. Florentinū, d. 85.

o § *Prauos corrigere.* Decla. Card. An Episcopus visitando possit aliquod crimen corrigere, aut punire, aut solum monere, & reprehēdere? Congregatio censuit, posse.

p § *Qua vt facilius.* Decl. Card. An Episcopus teneatur visitationem concludere intra certū, & determinatum tempus, iuxta latitudinē suæ diœcesis, & particulariter, quoad suam Ecclesiam Cathedralē, & suos Capitulares iuxta numerum clericorum, qui paruus est? & similiter ciuitas? Congregatio Concilij censuit, nullum certum tempus fuisse præfixum, sed id relictū arbitrio Episcopi, quod tamen debet esse moderatum, & discretum. Item censuit, in visitatione seruādum esse eum ordinem, quem præscribit decretum Concilij, sess. 6. cap. 4. & sess. 25. de reform. cap. 6. Si modò Capitulum sit exemptum ab Ordinario; quod si illi subiectū sit, tunc seruandum ordinem positum, sess. 23. cap. 3. vbi eis de notario, & depositionibus testium, ac de actis expresse depositum est.

q § *Quàm celerrimè.* Nullum certum tēpus ab Episcopo obseruandum ad visitationē est præscriptum, sed relictum est arbitrio Episcopi, quod debet esse moderatū, & discretū. ¶ Item vt Episcopus, dum visitat debeat conuenienter visitationem prosequi, nec ad extraneos actus diuertere, sed quam primum, legitimo impedimento cessante, vt perficiatur incumbere ad visitationem.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 3, de reform.

Pro visitatione, nil vltra id, quod iure permittitur accipiendum est, sub pœnis in præsenti decreto constitutis. Hoc dicit.

CAPVT XV.

¶ Caueant Episcopi, *f* & Visitatores, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosive sint, ne ve ipsi, aut quisquā suorum *t* quicquā procurationis causa *u* pro visitatione, etiā testamentorum ad pios vsus, præter id, quod ex relictis pijs iure debetur, *a* aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcunque sit, etiam qualitercunque offeratur, accipiant non obstante quacunque consuetudine etiam immemorabili; exceptis tamen victualibus, *b* quæ sibi, ac suis frugaliter, moderatéque pro temporis tamen necessitate, & non vltra erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum qui visitantur, si malint soluere id quod erat ab ipsis antea solui, certa pecunia taxata, consuetum: an verò prædicta victualia subministrare; *c* saluo item iure conuentionum antiquarum cum Monasterijs alijsq; pijs locis, aut Ecclesijs non parochialibus inito, quod illæsum permaneat. In ijs verò locis, seu Prouincijs, vbi consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud à Visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id obseruetur. Quod si quisquā (quod absit) aliquid amplius in supra dictis omnibus casibus accipere præsumpserit, is præter dupli restitutionē, intra mensem faciendam, alijs etiam pœnis iuxta constitutionem Concilij Generalis Lugdunensis, *d* quæ incipit, *Exigit*, necnon & alijs pœnis in Synodo Prouinciali arbitrio Synodi absque illa spe veniæ mulctetur.

SVPER CAPVT XV.

f § *Caueant Episcopi.* Decla. Card. Per decretū hoc, interimq; quo prohibetur Episcopis, præter victualia quicquā accipiant procurationis causa, pro visitatione, etiam testamētorum ad pios vsus, aut alio quouis nomine non censetur sublatum cathedratiū, quod singulis annis exigi solet, ab Ordinario tam in visitatione, quàm extra. Ita censuit Congregatio Concilij die 8. Octobris 1587. facit glos. in ver. visitationis, cap. 2. de const. in 6. & glos. in Summa circa fin. & cap. inter cætera, 10. q. 3. & cap. consequēter de offic. Ordin. melius tamen facerēt, si cathedratiuum ex visitatione exigerent.

t § *Neque ipsi, aut quisquam suorum.* Declar. Card. nec potest quicquam ab eis, qui visitantur pro decretis, & ordinationibus spectantibus visitationem, pro rogitu, seu scriptura laboreve suo percipere.

u § *Quicquam procurationis causa.* Decl. Card. Episcopus re ipsa non visitans, nihil procurationis causa exigere potest.

a § *Præter id, quod ex relictis pijs iure debetur.* Decla. Card. Episcopus potest ex consuetudine exigere, veluti trigesimā, ex relictis pijs ratione visitationis testamentorum: secus verò, si in testamentis nullum esset relictum pium.

b § *Exceptis tamen victualibus.* Decla. Cardin. Quæ debentur ab ijs, qui consueuerunt procuratorem præstare, quod quandoque contingit à communitatibus locorum. ¶ Stante consuetudine, vt Episcopo diœceseos visitante, à laicis, ei victualia ministrentur; Vicario autem visitante ab Ecclesiarum Rectoribus, an huiusmodi consuetudo attendenda sit? Ad primum Congregatio censuit, si laici sponte perseuerent, in ista consuetudine, eam seruandam esse. Ad secundū debere præstari ab ijs clericis, qui visitantur iuxta formam huius decreti.

c § Vi-

e ¶ *Victualia subministrare.* Decla. Card. Si ex consuetudine populus subministrat, Episcopo visitante, potest seruare consuetudinem Ecclesiæ vtilem, si populus non conqueritur: laudabile tamen, vt Episcopus illum minus grauet. Si verò populus subministrabat ante Conciliũ singulis triennijs Episcopus non debet exigere si singulis annis visitauerit, nisi pro tempore, quo ante præstabat. ¶ Victualia, seu procurationes tantùm præstanda sunt. Quod si consuetudo esset, vt communitates procurēt Episcopum visitantem, ea seruanda est quādiu ipsi voluerint, quod si ipsi recusarent, cogendi non sunt. Episcopus exiens per villas, & oppida, vt Sacramentum confirmationis tantū conferat, à nemine est procurandus. ¶ Episcopo chrismatis tantū conferendi causa ad loca suę diœcesis accedēte, laici, vel Ecclesiarum Rectores, ad illius impensas non tenentur.

d ¶ *Iuxta constitutionē Concilij generalis Lugdunensis.* Hæc constitutio refertur in cap. 2. de censibus, lib. 6. cuius tenor talis est.

Exigit peruersorum audacia, vt nō simus sola prohibitione delictorum contenti, sed etiam pœnam delinquentibus imponamus. Constitutionem itaq; felicis record. Innocentij Papa Quarti prædecessoris nostri, editam super nō recipiendis in pecunia procurationibus, ac super receptione munerum visitantibus eorumque familiaribus interdicta: quam multorum fertur temeritas præterire; volentes inuiolabiliter obseruari eandem decernimus pœna adiectione iuuandam. Statuentes, vt vniuersi, & singuli, qui ob procurationem sibi ratione visitationis debitam exigere pecuniam; vel etiam à volente recipere, vel alias constitutionem ipsam recipiēdo munera, siue visitationis officio, non impenso procurationem in victualibus, aut aliquid aliud procurationis occasione violare præsumpserit; duplum eius quod receperint Ecclesiæ à qua id receptum fuerit infrà mensem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi duplum ipsum vltra prædictū tempus restituere differētes, ingressum sibi Ecclesiæ censeant interdictum, inferiores verò ab officio, & beneficio nouerint se suspensos, quousque de duplo huiusmodi grauatis Ecclesijs plenariā satisfactionem impendant, nulla eis in hoc dantium remissione liberalitate, seu gratia valitura.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 9. de reform.

Ecclesiæ seculares nullius diœcesis eo modo, quo beneficia exempta, debēt à proximiori Episcopo, vel à quocunq; alio visitari. Hoc dicit.

CAPVT XVI.

¶ Quæ alias *e* sub felic. record. Paulo III. & nuper sub beatissimo Domino nostro Pio IIII. in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in beneficiorum etiam exemptorum, *f* visitatione *g* constituta sunt, eadem etiam in ijs Ecclesijs secularibus *h* obseruētur, quę in nullius diœcesis esse dicūtur, vt ab Episcopo, cuius Cathredralis Ecclesia est proximior, *i* si id possit *k* alioquin ab eo, qui semel in Concilio Prouinciali à Prælato loci illius electus fuerit, *l* tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, visitentur; *m* non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus quibuscunque, etiam immemorabilibus.

SVPER CAPVT XVI.

e ¶ *Quæ alias.* Videlicet in cap. 2. cap. locorum, cap. quæcunque, cap. si in commendatis, sup. hoc tit.

f ¶ *Beneficiorum etiam exemptorū.* Decl. Card. Beneficia nullius diœcesis visitari debent ab Episcopo viciniori, & id ab eodem faciendum est solùm in capite, non in membris. Collegiatæ nullius diœcesis visitari debent à viciniori Episcopo.

g ¶ *Visitatione.* Decla. Card. Visitator vigore huius capituli eligendus est à Prælato illius loci, qui visitandus est, non autem ab alio.

h ¶ *Etiam in ijs Ecclesijs secularibus.* Declar. Card. Hoc decretum habet locum in alijs secularibus non Regularibus, nisi ab ijs subessent beneficia secularia, vt solent esse in Abbatijs, quia illa beneficia secularia possunt visitari. Abbates Regulares possunt parochiales Ecclesias visitare, & etiam alij inferiores vna cū viciniori Episcopo cumulatiuè S. D. N. Gregorius XIII. dixit, quoad parochiales, quibus inseruitur per presbyteros seculares, non regulares, licèt vnitæ, ac dependētes à regularibus, & ideò hoc decreto comprehendi, tamen dedit Sanctitas sua pro illa vice breue, propter abusus, Episcopo Sarsinatensi, saluis iuribus vtriusque, contra Abbatem de balneo Camaldulensium. ¶ Beneficia secularia exempta tantùm non autem regularia in vim huius decreti ab Ordinarijs visitari possunt. ¶ Cōgregatio censuit, personas Ecclesijs, etiam nō inseruientes, etiam comprehendi.

i ¶ *Cuius Cathedralis Ecclesia proximior.* Decla. Card. Ab ipsamet Cathedrali distantia est mensuranda. ¶ Ad Episcopum spectat, vt concedat literas dimissorias ijs, qui sunt nullius diœcesis, quando non constat, quod sit intra fines alicuius diœcesis, item in visitatione poterit monere, & corrigere, prout in sess. 5. cap. 2. vt plebem cōmissam vnusquisq; salutaribus verbis pascat. Item Episcopus vicinior poterit in visitatione eius, qui est nullius diœcesis,

illum si non residet, vel si indiscretas licentias non residendi suis subditis concesserit, monere, & corrigere. ¶ Ad ipsum autem Episcopũ tanquam viciniorem nõ spectat Sacramentum Confirmationis his, qui nullius diœcesis sunt, ministrare cum possint accersire, quem maluerint Catholicum Episcopũ, qui est nullius diœcesis, saluo tamẽ maiore iure Episcopi, si aliunde id sibi competit, & non modò Ecclesiam visitabit, sed etiam Prælatum illius, aliosque ministros. Poterit idem Episcopus vicinior visitare Ecclesias huic subiectas; cumulate enim cum Ordinario loci intelligendum est.

k § *Si id possit.* Decla. Card. In hoc cap. vbi dicitur, Ecclesias seculares, quæ nullius diœcesis esse dicuntur visitãdas, ab Episcopo, cuius Ecclesia Cathedralis est vicinior, si id possit, legẽdum est (si id constet) & non si id possit.

l § *Electus fuerit.* Decla. Card. Et talis electio ligat successores.

m § *Visitentur.* Decis. Card. 203. Congregatio Concilij censuit, sępius Ecclesias seculares nullius diœcesos, quantumcunque exemptas, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectas, earumq; Prçlatum secularem habentẽ in eas iurisdictionem quasi Episcopalem, posse ab Episcopo, cuius Cathedralis Ecclesia est proximior, visitari vigore decreti cap. 9. sess. 24.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 10. de reform.

Executionem eorum, quæ ad visitationem, seu morum correctionem spectant, nulla interposita inhibitio, aut appellatio impedire potest Hoc dicit.

CAPVT XVII.

Episcopi, vt aptiùs, quem regunt populum, possint in officio, atque obedientia continere, in omnibus ijs, quæ ad visitationẽ, ac morum correctionem *n* subditorum suorum spectant, ius & potestatem habeant, etiam tanquã Apostolicæ Sedis Delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi, et exequẽdi, iuxta Canonum sanctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac diœcesis suæ vtilitate necessaria videbuntur. Nec in his, vbi de visitatione, *o* aut morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitio, *p* appellatio, *q* seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta, aut iudicata fuerint: quoquo modo impediat, aut suspendat. *r*

SVPER CAPVT XVII.

n § *Quæ ad visitationẽ, ac morum correctionẽ.* Decla. Card. Ea, quæ ad visitationem, et morũ correctionem subditorũ spectant, non possunt per appellationem impediri, vel suspẽdi. Congregatio Concilij censuit, Episcopũ solùm visitando posse, nõ tantùm monere, sed etiam aliquod crimen corrigere, etiã si cap. statuit. sess. 25. dicatur, debere duos capitulares assumere; quod fit, cum procedendum est ad pœnam ad dictam punitionem respiciẽtem, sed si ad eam pœnã, quæ magis emendationẽ morum respiciat, contra non recitantes horas; nõ incedentes in habitu honesto, et similia, id solus efficere potest, quia decretum Concilij corrigere, et emendare Episcopo visitãti permittit. ¶ Non potest Episcopus prætextu, quod sit Sedis Apostolicæ Delegatus, declinare iurisdictionẽ Metropolitani in casibus illis in quibus ante Concilium tanquã Ordinarius poterat vti eodem iure, eademque potestate.

o § *Nec in his, vbi de visitatione.* Decla. Card. Congregatio censuit, hoc habere locum, quando nõ fuit processum iudicialiter. Fuit dubitatum an Episcopus possit allegari suspectus? Et fuit resolutum sub die 6. Octob. 1538. quod nõ possit, si voluerit visitare ad correctionẽ, etiam non compilato processu, et imponere pœnam ordinariam, fuit dictum, quod sicut meo casu dabatur appellatio de iure, ita etiam poterit allegari suspectus, nam capitulum istud habebit locum in tali casu, nempè, quando non compilato processu, et ad pœnam ordinariam Episcopus procedat.

p § *Aut vlla inhibitio.* Decla. Card. Metropolitanus, qui in causis visitationis suis suffraganeis inhibet.

q § *Appellatio.* Decla. Card. Interposita appellatio ad Metropolitanum ab Episcopo vigore huius decreti tanquã Delegato Apostolico visitante licèt deuoluat causam, non tamen eam suspendit, quare acta sunt transportanda, et danda copia iuxta præscriptionem, cap. 1. sess. 13. et cap. 20. huius sess. Caput hoc decimum non sustulit appellationem deuolutiuam, sed suspensiuam tantùm, licèt Episcopus id faciat, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, prout dicitur hoc, cap. 10. cù tamen hæc iurisdictio iure suo ordinario, etiam ante Concilium Tridentinum competeret, nec impedit deuolutionem appellationis ad Metropolitanum. Quo autem ad dandã copiam auctorũ attinet, Congregatio censuit, seruanda esse decreta Concilij sess. 25. cap. 3. et cap. 10. huius sess. eo quæ ad visitationem, et morum correctionem subditorum, non possunt per appellationem impediri, vel suspendi.

r § *Quoquo modo impediat, aut suspendat.* Decla. Card. In casibus visitationis, et correctionis appellari potest post definitiuã, ita tamen vt appellatio non suspendat executionẽ, prout sancitum

sancitum est sup.cap. 1. sess. 22. quod si Episcopus compilato processu, firmato iudicio, seruatis seruandis prout iuris fuerit, procedat, veluti ex causa blasphemiæ, et adulterij, aut restitutionis fructuum beneficiorum ob non recitatum diuinum officium, et similiũ non habent locum hæc decreta.

Item sessione vigesima quinta, cap. 11. de regul.

Exercentes curam animarum personarum secularium, in quibus Monasterijs, seu domibus Regularium subsunt correctioni, & approbationi Episcopi, exceptis quibusdam, quorum hic fit mentio. Hoc dicit.

CAPVT XVIII.

IN Monasterijs, *f* seu domibus virorũ, seu mulierũ, quibus imminet animarũ cura *t* personarũ secularium præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorũ, seu locorũ familia personæ, tam regulares, quàm seculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi, *u* & correctioni Episcopi in cuius diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles, deputantur, *a* nisi de eiusdem consensu, ac præuio examine *b* per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto Monasterio Cluniacensium cum suis limitibus, & exceptis etiam ijs Monasterijs, *c* seu locis, in quibus Abbates, Generales, aut capita Ordinum *d* sedem ordinariam principalem habent, atque alijs Monasterijs, seu domibus, *e* in quibus Abbates, aut alij regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, *f* & temporalem in parochos, & parochianos exercent: saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, vel personas iurisdictionem exercent.

SVPER CAPVT XVIII.

f ❡ *In Monasterijs.* Decl. Card. S.D.N. Pius V. dixit, quidquid Conciliũ videtur disposuisse in hoc decreto, excipiendas eas Ecclesias in quibus Regentẽ habent spiritualẽ, & temporalem iurisdictionẽ, velle tamen, vt in omnibus Ecclesijs parochialibus, in quibus cura animarũ etiã laicorũ exercetur, habeant Ordinarij facultatem, eas Ecclesias, & personas in ijsdem curam exercentes visitandi, & corrigendi, in his dumtaxat, quæ ad dictam curam, & sacrorũ administrationem spectant, & ab hoc decreto nullus censeatur exemptus.

t ❡ *Quibus imminet animarum cura.* Declar. Cardin. Non intelligit hoc decretum priuilegijs derogare, nisi his tantùm, quæ ad curam animarum, & actualem sacrorum administrationem concernunt.

u ❡ *Iurisdictioni visitationi.* Decla. Card. Episcopus habet ius visitandi parochiam, sitam in diœcesi, in ijs, quæ spectãt ad curam animarũ, licèt dicta parochia sit sub cura Canonicorum Regulariũ, Vicariumq; ex ipsis Canonicis Regularibus, ab eorum superioribus nominatũ, & præuio examine per Episcopum ipsum, vel eius Vicarium faciendo idoneum, & approbatum: ad nutum tamẽ huius superioris amouibilem, deputare debet, non obstantibus quibuscunq; Equites Hierosolymitani, quatenus beneficia curata non obtinent ab Ordinarijs, visitari non possunt,

a ❡ *Ad nutũ amouibiles deputentur.* An in omnibus Monasterijs tam illis, quibus à primæua eorum cõstitutione cura animarum imminet, quam ijs quibus postea annexa fuit, possint ab Ordinarijs Vicarij in huiusmodi Monasterijs poni. Congregatio censuit, neq; temporaneos Vicarios posse ab Ordinarijs, in huiusmodi Monasterijs poni, sed tantum à superioribus eorum, præuio tamen examine ipsorum Ordinariorum iuxta præscriptum huius decreti. Petentibus Iesuitis, an parochia Toletana, in Monasterium erecta, & vnita eorum Collegio, gubernari possit à deputato ab ipsis? Modò sit approbatus ab Ordinario, censuerunt, posse, sicut etiam Monachi possint si ad id approbatentur. Cõcilium Coloniense Prouinciale. par. 4. cap. 18. tom. 4.

b ❡ *Ac præuio examine.* Decla. Card. Etiam si essent in possessione immemorabile aliter faciendi. Et hoc decretum habet etiam locum in capitulis Ecclesiarũ, in quibus exercetur cura animarum, licet sint in possessione prædicta deputãdi capellanos amouibiles, aut per se ipsos curam animarum exercere absq; examine per eum, aut eius Vicarium faciendo, seu electio spectat ad Rectorem, siue Abbatem, approbatio ad Episcopum, de eius consensu Vicarius amouibilis est deputandus.

c ❡ *Exceptis etiam ijs Monasterijs.* Decis. Card. 25. Congregatio Concilij censuit, ea verba, Generales Abbates posita in c. 11. sess. 25. de regul. esse coniunctim intelligenda, ita vt ea exceptio loquatur de Abbatibus, qui ijdem sint Generales. Item decis. Card. 251. Congregatio Concilij censuit, exceptionẽ positam in cap. 11. sess. 25. de Regul. vers. & exceptis, procedere, quo ad regulares Ecclesias, in quibus duo auctores regulares commorantur, & quæ dependent à Monasterijs, in quibus Abbates generales, aut capita Ordinum, sedem ordinariã principalem

 habent,

habent, etiā si in illis Ecclesijs regularibus dependentibus non vigeat regularis obseruātia, ideoq; Episcopum ab huiusmodi Ecclesiarum visitatione debere omninò abstinere.

d ¶ *Aut capita Ordinum.* Decla. Card. In Monasterio, in quo Generalis alicuius Religionis Regularium Sedem Apostolicam principalem habet, licèt personæ seculares sint in eodē Monasterio, curam animarum exercentes, quantum ad curam ipsam administrādorum Sacramentorum spectat, nulli visitationi suæ iurisdictionē Episcopi ordinarij diœcesis, in qua Monasterium est subiectū. ¶ Ordinarius verò habet ius visitādi capita Ordinum licèt annexam habeant curam animarum, nec membra proxima capiti.

e ¶ *Atque alijs Monasterijs, seu domibus.* Decl. Card. Habet locum hoc decretum etiam in Ecclesijs secularibus illius oppidi, seu loci, in quo Abbates, & alij regulares superiores eandē iurisdictionem habēt. Parochiales vnitas Monasterijs, quæ habent iurisdictionem, Ordinarij visitare possunt personas tantū, quoad ea, quæ ad curam animarum pertinent. In ijs quoque parochialibus possunt visitari à superioribus regularibus capellani ad nutum amouibiles, dummodò approbati sint ab Ordinarijs.

f ¶ *Iurisdictionem Episcopalem.* Decis. Cardin. 27. Congregatio Concilij censuit, iurisdictionē tributā Episcopo decreto Concilij cap. 11. sess. 25. de reg. in personas exercentes curam animarum, & administrationem Sacramentorum, in Monasterijs regularīū, quibus incumbit animarum cura, cōpetere etiam Præpositis iurisdictionem quasi Episcopalem habētibus. Item eam iurisdictionem, competere superioribus Regularibus, cæterum si Præpositi decreta, hac in re à superioribus Regulariū decretis discrepent, præualere vtique, & obseruanda esse decreta Præpositi. ¶ Item decis. Card. 44. Congregatio Concilij censuit, Episcopos nō posse visitare Ecclesias parochiales, in quibus Abbates iurisdictionē Episcopalem, & tēporalem in parochianos exercēt, nisi Episcopus maiorem in illis locis & personis iurisdictionē exerceat.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 20. de regul.

Monasteria subiecta ijs Prælatis, qui sunt Ordinum capita, etiam si commendata existant, non subiacent dispositioni cap. quacunq. & cap. si in commendatis à Capitulis Generalibus, vel Visitatoribus Ordinum debent de Rectoribus prouidere. Hoc dicit.

CAPVT XIX.

Abbates, qui sunt Ordinum capita, ac cæteri prædictorū Ordinum superiores, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora Monasteria, & Prioratus, suo quisque loco, atque Ordine ex officio visitent, etiam si commendata existant. Quæ cum ordinum suorum capitibus subsint, *g* declarat sancta Synodus, in ijs, quæ aliàs de visitatione Monasteriorum definita sunt, non esse comprehensa: teneanturq; quicunq; prędictorum Ordinum Monasterijs pręsunt, prędictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque Monasteria, quæ sunt Ordinum capita, iuxta sanctæ Sedis Apostolicæ, & cuiuscunq; Ordinis constitutiones visitētur. Et quandiu durabunt huiusmodi cōmendæ, Priores claustrales, aut in Prioribus Conuentum habentibus, subpriores, qui correctiones, & spirituale regimen exercent, à capitulis Generalibus, vel ipsorū Ordinum visitatoribus instituātur. In cæteris omnibus præfatorum ordinū priuilegia, & facultates, *b* quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma, sint, & illæsa.

SVPER CAPVT XIX.

g ¶ *Quæcunq; Ordinum suorū Capitibus subsit.* Decl. Card. Prioratus quibusuis capitibus subsunt, etiā Ordinis Hierosolymitani ab Episcopis visitari non possunt.

b ¶ *Priuilegia & facultates.* Decl. Card. Hodie ex Bulla Pij Quinti in fauorem Mendicantium edita, Moniales omnes pleno iure Episcopo non subsunt, etiam Regulares sunt exempti, & liberati à superioritate, dominio, iurisdictione Episcoporum, iuxta ipsorum Regularium priuilegia Apostolica, sed hæc Bulla fuit reducta ad metam iuris, & terminos Concilij Tridentini per Gregorium Decimum tertium.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 6. de reform.

Extra visitationem non potest Episcopus procedere contra Capitula Cathedralium, vel aliarum maiorum Ecclesiarum, seu contra illorum personas, nisi de consilio, & assensu alicuius à Capitulo eligendi. Hoc dicit.

CAPVT XX.

¶ Statuit sancta Synodus, *i* vt in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis, decretū sub fęlic. record. Paulo Tertio, quod incipit, *Capitula Cathedralium, k* obseruetur, non solum quādo Episcopus visitauerit, *l* sed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius, contra aliquē ex cōtentis *m* in dicto decreto procedat: *n* ita tamen, vt cum extra visitationem processerit infra scripta omnia locum habeāt vide-

videlicet, vt capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex capitulo duos, *o* de quorum consilio, & assensu Episcopus, vel eius Vicarius *p* tam in formando processum, *q* quàm in cæteris omnibus actibus vsq; ad finem causæ inclusiue, coram notario tamẽ ipsius Episcopi, *r* & in eius domo, aut consueto tribunali *ſ* procedere teneatur. Vnum autem tantùm sit vtriusque votum, possitque alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, vel definitiua sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cũ Episcopo tertium eligat; & si in electione tertij etiam discordent, ad viciniorem Episcopum electio deuoluatur, & iuxta eam partẽ, cũ qua tertius conueniet, articulus in quo erat discordia, terminetur: aliàs processus, & inde sequuta nulla sint nullosq; producant iuris effectus.

SVPER CAPVT XX.

i ʃ *Statuit sancta Synodus.* Decl. Card. Decretũ hoc, quod incipit, *Statuit sancta Synodus*, loquitur solum de capitibus exemptis, non exempta autem capitula non comprehenduntur, etiamsi multa habeant priuilegia. ¶ Item decis. Card. 248. Congregatio Concilij censuit, decretum d. cap. 6. sess. 25. habere locum in ijs tantum capitulis, quæ exemptione, consuetudine, aut alio speciali iure se tuebantur aduersus iurisdictionẽ Episcopi, tanquam adeptam esse capitulis tãtum huiusmodi exemptionem, aut aliud ius speciale ante Concilium nitebantur, tùm etiam iurisdictionẽ, quam in capitulares ante Concilium exercebant, eamque Episcopo esse restitutam, qui tamen nõ aliter ea vti planè debet, aut potest, quam cum consilio, & assensu duorũ Canonicorũ à capitulo ad præscriptum eiusdem Concilij electorum.

k ʃ *Capitula Cathedralium.* Decla. Card. Congregatio censuit, hoc procedere in capitulis exemptis tantùm. Hoc decretum non pertinet ad Ecclesiam Cathedralem tanquã Cathedralem, sed tanquam exemptam, vnde Collegiata, quæ prius non erat exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta erecta in Cathedralem non comprehẽditur in hoc decreto. ¶ Si capitula, de quibus hoc decretum, & supra sess. 6. cap. 4. sunt exempta à iurisdictione Episcoporum, tenentur seruare decretũ illius Concilij Prouincialis, cui interfuit Episcopus. An capitula vnicuiq; Ecclesiæ Collegiatæ ea omnia obseruare debent, quæ decreta sunt hoc capitulo à Concilio Tridentino, & sub nomine processus, etiã intelligatur prima citatio.

l ʃ *Quando Episcopus visitauerit.* Decla. Card. Et ita obseruari, & esse exequendum. Congregatio Concilij censuit, vide, quæ supra notata sunt, sess. 6. cap. 14. ¶ Illustrissimi, et Reuerendissimi Domini, quia D. Episcopus Abulensis virtute executorialium desuper à Rota decretatum, et aliorum iurium sibi ad hoc competentium, Cathedralem Ecclesiam Abulensem, & illius personas capitulares visitare, corrigere, punire, et castigare potest, et debet iuxta formam Concilij Tridentini, et negotium hoc, qua decet, pace, et æquitate expedire valeat, supplicatur humiliter Illustrissimis, et Reuerendiss. D. D. V. V. infra scripta dubia declinare. ¶ Primũ, an in visitatione dictæ Ecclesiæ personarum, et Episcopus necessario debeat assumere Notarium, et Secretarium Capituli, vel potius vnum ex suis Notarijs, quẽ ipse ad hoc elegerit, cũ in Concilio Tridentino hoc cap. 6. expresè sit dispositum, quod acta fiant coram Notario Episcopi. ¶ Secundum, an Episcopus visitando possit solus sine adiunctis Capitularibus peccata excessus Capitulariũ, quos correctione, et punitione dignos repererit, corrigere, punire, et emendare. ¶ Tertium, an Episcopus, vel eius Vicarius, quãdo simul cum adiunctis Capitularibus extra visitationẽ, contra aliquem ex Capitularibus ad punitionem delictorum procedant, iuxta formã Concilij Tridentini hoc cap. 6. debeat ei seruire Fiscalis ipsius Episcopi, qui crimina accuset, et prosequatur, vel potiùs ad hoc munus sit assumendus, et nominandus alius ex seruitoribus, vel capellanis dictæ Ecclesiæ Abulensis, quod absurdum videtur, quia famulus non potest, qua decet libertate, et solicitudine accusare, et prosequi D. D. crimina. ¶ Reuerendissime Domine ad tres dubitationes, quæ in libello ijs literis adiuncto cõtentæ sacræ Congregationi Cardinalium ex auctoritate Sãcti Domini nostri, Concilij Tridentini interpretũ propositæ fuerunt, sic ab eadem Congregatione responsum fuit, nempè. ¶ Ad primum, in visitatione, de qua agitur, proprium Notarium ab Episcopo esse assumendum, non illi tamen Capitulo suspectum. ¶ Ad secundum, non teneri Episcopum in præfata visitatione adhibere adiunctos Capitulares, et aliquod crimen posse corrigere, et punire: non tamen pœna ordinaria, sed ea, quæ ad morum magis emendationẽ, quàm punitionẽ respiciunt. ¶ Ad tertium, de Fiscali posse eundem Episcopum assumere Fiscalem, vel alium, quem ipse deputare maluerit, quam ad singula Congregationis prædictæ sententiã volui ad amplitudinẽ tuam præscribere, vt ipsius Ecclesiæ, et personarũ visitatio, quod ipsa cupit, quoties transigatur. Interea eam benè valere, et diuinæ gratiæ donis in dies magis augeri ex animis optamus, Romæ 21. Martij 1588. ¶ Illustrissimi, et Reuerendiss. Domini, inter Episcopum Abulensem de pluribus dubi-

tari

tari cōtigit, quæ Episcopus petit à sacra Congregatione declarari. ¶ Primū est, an Episcopus solus absq; adiunctis Capitularibus possit Capitulum visitare. ¶ Secundum, an hæc visitandi facultas extēdatur etiam ad res, & bona Capituli, eiusque administratores. ¶ Tertium, an huiusmodi decisio habeat locū etiam, cum administratio rerum, & bonorum inter Episcopum, & Capitulum est communis. ¶ Quartum, quatenus Episcopo competat facultas visitandi, etiam cum administratio est communis, an præscribendus sit modus Episcopo ne immutet, aut tollat decreta ab administratoribus facta, ne eorum potestas, aut auctoritas labefactetur. ¶ Quintum, an Episcopo exigere iuramentū à visitatis. ¶ Sextum, an de rebus scandalosis tantū, & publicis, vel etiam secretis, & occultis in visitando possit inquirere. ¶ Septimum, an sit danda transumpta eorū, quæ Episcopus visitando punitione digna repererit. ¶ Octauum, an Capitulum possit visitari ab Episcopo in suis domibus ipsis Episcopalibus vel in loco Capitulari tantum. ¶ Nonum, an Episcopus visitando possit recusari, tanquam suspectus. ¶ Decimum, an Episcopus visitans iuramentum, & acta visitationis in scripturam redigere possit, præsertim si respiciunt personas capitulares, contra quas nō nisi cū adiunctis est procedendū iuxta hoc caput. Reuerendissime Domine vti frater decem sunt dubitationes libellis his literis adiunctis cōprehensæ, & amplitudinis tuæ nomine sacræ Congregationi Cardinalium, qui Concilium Tridentinū interpretantur à S.D.N. propositi, sunt oblatę, quarum singulis sacræ Cōgregatio respondendum duxit, nempè. Ad primum de visitatione. Amplitudinem tuam posse, quod si vt prætenditur, capitulum habet statutū ab Apostolica Sede cōfirmatum. Hunc articulum Congregatio reijcit ad Rotam, dummodò inter ea non retardetur visitatio.

Ad secundum respondit facultatem visitandi, etiam ad res, & bona Capituli, eiusq; administratores, vt in bello, extendi, aliàs lusoria esset visitatio, si negligentes, & bonorum vsurpatores nō castigaret, Archidiaconus de cons. in 6. Fusius de visitat. lib. 1. cap. 15. nu. 3. Ad tertium respondit, amplitudinem tuam etiam eo casu, de quo in libello visitare posse, non excedendo tamē terminos visitationi præscriptos. Ad quartum, nullum Episcopo præscribendū, modum, nisi quod iuxta limitationes limites se contineat. Ad quintum, de iuramento nō licere in visitatione præparatoria, secùs in Capitulo; An autem depositiones testium sint redigendæ in scripturam? Congregatiuè dixit maturius vtraque parte informante se deliberaturam. Ad sextum, de inquisitione respondit, posse. Ad septimum, de manu scriptis dandis posse itidē in pręparatoria: secùs verò in Episcopali. Ad octauum, amplitudinem tuam non posse visitare in eius domibus Episcopalibus, sed eum visitare voluerit capitulum, accedere debere ad locum suum, quo licèt Capitulares congregari, et eorum actus expedire consueuerunt, si tamen id cōgruè fieri potest; sin minus ad locum congruum, & cōmunem; sed teneri accedere ad locum Capitularem, quoties prosequi velit visitationem alicuius particularis personæ de Capitulo. Ad nonum respondit, amplitudinē tuam recusari non posse, cum generalem visitationem aggreditur, nec eum ad specialem descendit, si modò sine strepitu, & figura iudicij procedens pœnas imponit delictorum non ordinarias, sed eas tantū, quæ motum emendationē respiciunt, et modum corrigendi nō excedat. Ad decimum, et vltimum, de redigendis in scripturā iuramento actis visitationis, respondit, amplitudinem tuam non posse. De quibus omnibus, cū teneat Congregationis sentētia, ea omninò obseruabit, quod reliquum est, eam in domino valere gratiæque suæ donis cumulari optamus, Romæ, die 26. Ianuarij 1580. Congregatio censuit de voto Rotæ hoc decretum nō solùm comprehendere capitula exempta, sed omnia alia prætendētia, Rota se posse teneri, non modò aduersus visitationem, vt cap. 4. sess. 6. sed aduersus ea, quæ hic disponuntur, quæ agenda sunt extra visitationem, siue vigore priuilegiorum; etiam ex fundatione competentium, necnon consuetudinem etiam immemorabilium sententiarum, iuramentorum, cōcordiarū, quæ tantùm suos obligent auctores. Fuit dubitatum, an portionarij, qui habent vocē in capitulo possent visitari ab Episcopo absq; adiunctis, et fuit resolutum, quod sic, quia etiam, quod habeant vocem in capitulo, non propterea erunt de capitulo, cum de capitulo sunt Canonici tantùm, Felin. in prœm. decretal. in 5. et habere vocem in capitulo non operatur, quod quis sit de Capitulo, gloss. et Docto. in clement. 2. de ætate, et qualitate.

m § *Contra aliquem ex contentis.* Decla. Card. An facultas procedendi cōtra aliquem ex Capitularibus exemptis pertinens ad Episcopum et adiunctos, iuxta hoc cap. tota deuoluatur ad Episcopum, si adiuncti requisiti cū eo procedere negligant, vel recusent? Congregatio censuit, non deuolui ad Episcopum.

n § *In dicto decreto procedat.* Decla. Card. Hæc facultas nō est priuatoria ad alios, qui ius habent visitandi, et corrigendi, quia ijs licebit visitare seorsùm ab Episcopo, et correptos ab istis nō poterit Episcopus de nouo corrigere. Etiam si Capitulum ipsum deliquerit, vel ali-

quem

quem ex Canonicis de mãdato capituli, etiam si Canonicus extra ciuitatem delinquat, maximè degens in aliquo loco, vt putà in loco beneficij, etiã si deliquerit intra corpus suæ Ecclesiæ. ¶ An si collectores Cameræ Apostolicæ ad nudum ministerium exigẽdi cæteris casibus deputatis si sint Canonici, vel alias beneficiati, ab Episcopo visitari, & corrigi possunt? Cõgregatio censuit, Episcopum nõ posse. Sic responsum fuit Episcopo Segobiensi, &c. Vt capitulum initio, quando exemptum est à iurisdictione Episcopi, & sic, quæ disposita in hoc capitulo, habent locum tantum in capitulis à iurisdictione Episcoporum exemptis. Portionarij autem nõ sunt de capitulo. An cap. 4. sess. 6. & cap. hoc procedant in capitulis tantũ? Congregatio censuit, procedere in exẽptis. ¶ Illustrissimi, & Reuerendissimi Domini, an ad Episcopum, vel ad alium superiorẽ pertineat facultas procedendi contra capitulares, quãdo vniuersum capitulum delinquit, & dato, quod ad Episcopum pertineat, an de consilio, & assensu duorum ex capitulo procedere teneatur, iuxta hoc cap. ¶ Reuerendissime Domine vti frater ad duas dubitationes libello his literis adiuncto comprehensas, sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, cui propositæ fuerunt, sic respondendum censuit, nempè, quoad primum, huiusmodi facultatem procedentem pertinere ad Episcopum, etiam absq; adiunctis, quando totum capitulũ delinquit, modò delictum non sit in personam Episcopi, vel in contemptum eius, vel vbi Episcopus habeat interesse, tũc enim facultas contra capitulares deuoluitur ad proximum superiorem. ¶ Ad secũdùm verò respondit Episcopum de consilio, & assensu duorum de capitulo procedere non teneri, quam Congregationis sententiam amplitudo tua curabit obseruandã, & bene valebit in Domino, cuius gratiæ donis in dies magis augeri optamus, Romæ 13. Nouembris 1587. ¶ An capitulum possit singulis annis eligere duos de capitulo, cum quibus teneatur Ordinarius procedere, & firmare processum vsque ad definitiuã inclusiue contra dignitates, & illos de capitulo tantum? Congregatio censuit, hoc cap. non habere locum, nisi quando capitulum exemptum est.

o § *Eligat ex Capitulo duos.* Decla. Cardin. In forma procedendi Episcopo hic præscripta, & sic liceat secũ ahibere duos de capitulo, quando procedere voluerit cõtra aliquem ex ipsis, in quibus videtur habere locum in capitulis exemptis tamen debeat seruare in capitulis, quæ non sunt exempta? Congregatio censuit, non debere. ¶ An ex hoc decreto possit solus Episcopus sine adiunctis capitularibus ad correctionem, & punitionem portionariorũ procedere, & etiam casu, quo portionarij de consuetudine, aut ex priuilegio Apostolico, vel Ecclesiæ statuto in capitulo habent, vel semper, vel vt plurimũ vocem? Congregatio censuit, Episcopũ posse. ¶ Capitulo licèt eligere duos Canonicos, qui cũ Episcopo procedant in casibus Canonicorum: nullum tamen ius habent in electione Fiscalis, qui interuenire solet in criminibus Canonicorum reorum, sed eius electio ad Episcopum pertinet.

p § *Vel eius Vicarius.* Decla. Card. An Vicarius ex decreto huius capituli electus contra capitulares cum adiunctis ab ipso capitulo deputatis teneatur, quamuis capitulum exemptũ non sit, nec aliquo modo se tueatur à iurisdictione Episcopi? Congregatio censuit Vicarium non teneri, nisi prout tenetur Episcopus.

q § *In formando processum.* Decla. Card. Aliter tamen censuit Congregatio, quãdo à capitulo vniuscuiusq; Ecclesiæ Collegiatæ ea omnia obseruari debeant, quæ decreta sunt hoc cap.

r § *Coram Notario tamen ipsius Episcopi.* Decl. Card. Etiam in visitatione, quando esset adhibendus Notarius, nec ad electionẽ Vicarij cũ adiunctis, ac id seruãdum tam in extraiudicialibus, quàm in iudicialibus correctionibus. ¶ Excluso Notario capituli electio Fiscalis ad Episcopum solum pertinet: Episcopus potest assumere suum Fiscalem, vel alium, quẽ voluerit deputare. ¶ Quando Episcopus, vel eius Vicarius iunctis capitularibus cõtra capituli personas procedit, vtrum Fiscalis ordinarius Episcopi possit interuenire, vel debeat assumere Fiscalem, aliquem capellanũ de choro? Congregatio censuit, posse Fiscalem Episcopi interuenire, & Episcopum, vel eius Vicarium nõ teneri ad sumendum capellanum de choro.

ſ § *Aut consueto tribunali.* Decla. Card. Ad electionem Episcopi, vel eius Vicarij, dummodò nec in Ecclesia, Vicarius Episcopi debet conuenire in consueto tribunali, eo casu, quo procedit cum adiunctis, quod erat in Ecclesia Salmantina in claustro, dummodò sit extra corpus Ecclesię. ¶ Data optione Episcopo, vel Vicario, quo magis in loco velint procedãt, quia actio competit ei, qui ad aliquid faciẽdum est obligatus. ¶ Sic Cõgregatio die 19. Februarij 1574. censuit, præsertim, quia Episcopus possit sedere pro tribunali quocunque diœcesis, vbi maluerit, sic cap. cum Episcopus, & ibi Doctores de officio Ordinarij in 6.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 6. de reform.

Vbi de fuga timetur solus Episcopus potest contra quoscunque Capitulares ad summariam informationem, & necessariam detentionẽ procedere. Hoc dicit.

CA-

CAPVT XXI.

IN criminibus ex incontinenti *t* prouenientibus, de qua in decreto de concubinarijs, & in atrocioribus delictis depositionem, aut degradationem requirentibus, vbi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideò opus sit personali detentione, *u* possit initio solus Episcopus, ad summariam informationem, *a* & necessariam detentionem procedere: *b* seruato tamē in reliquis ordine præmisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, vt iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur.

SVPER CAPVT XXI.

t § *In criminibus ex incontinenti.* Decl. Card. In crimine cōcubinatus potest Episcopus solus ad informationes, & carcerationem procedere, vbi de fuga timetur, idq; absq; monitione, & forma hic præscriptis. ¶ Congregatio censuit, in crimine concubinatus posse Episcopum solum ex hoc decreto ad informationes summarias, & carcerationē procedere, idq; absq; forma illa, & nominatione, quæ præscripta est in hac eadem sessione, cap. 14.

u § *Personali detentioni.* Decla. Card. Carceres de Capitularibus delinquentibus in domo Episcopi esse debent.

a § *Ad summariam informationē.* Decla. Card. Ibiq; monitione illa, de qua infr. cap. 14. ¶ An Episcopus visitans teneatur dare transumptū, si repererit aliquod delictum carceratione, vel castigatione dignum? Cōgregatio Concil. censuit, teneri. ¶ Mulctæ, quæ exiguntur de capitularibus non sunt aliquibus eorum functionibus applicandæ, veluti processio, sed pijs locis. ¶ Episcopi reuocare capitulum adhibitū possunt, dummodò non proponant de re ad commodum suum, vel suorum spectantes capitulū autem ipsum posse, quādoq; vult, se cōgregare.

b § *Procedere.* Concordat tex. in cap. qualiter, a. ext. eod. tit. cap. extra, de cohabitatione.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 6. de reform.

Qui Capitulares non sunt, neque Dignitates obtinent, in causis Ecclesiastici, Episcopo subijciuntur: seruatis tamen concordijs ab earum auctoribus, saluis etiam studiorum generalium priuilegijs. Hoc dicit.

CAPVT XXII.

Qui nō obtinet Dignitates, *c* nec sunt de capitulo, *d* hi omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subijciantur, non obstantibus quoad suprà dicta, priuilegijs, etiā ex fundatione competentibus, necnon cōsuetudinibus, etiam immemorabilibus, *e* sententijs, iuramentis, concordijs, *f* quæ tantum suos obligent auctores: saluis tamē in omnibus priuilegijs, quæ Vniuersitatibus, Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa.

SVPER CAPVT XXII.

c § *Qui non obtinent dignitates.* Decla. Card. Qui non obtinent dignitates, nec sunt de capitulo Portionarij in Cathedrali habent stallum in choro vestem canonicalem, & votum cōsultiuum, sint de capitulo, & comprehenduntur hoc decreto. ¶ Dubium faciebat doctrina Innocen. in cap. 2. ad finem, de iustitia, vbi requirit, quod quis habeat ius Canonici, & per ea quæ cumulat Felin. Sed secus visum fuit sacræ Congregationi Illustrissimorum Cardinalium propter votum consultiuum, quod habent illi Portionarij, per quod omninò dicuntur esse de capitulo, nam qui habet vocē in capitulo habet ius Canonici. Felin. in cap. cum M. num. 34. de constit. quod autē de dignitatibus, sicut per eum ibidem. ¶ Item decis. Cardin. 55. Congregatio Concilij censuit, non ex eo, quod Portionarij integri, & dimidij habent vocem in capitulo, illos esse capitulares, sed tunc inter capitulares censeri debere, cum ex Apostolico priuilegio, vel ex consuetudine, aut Ecclesiæ statuto inter capitulares connumerentur: ideoq; si ipsi talibus facultatibus non potiantur, Episcopus poterit contra illos non cum adiunctis solus procedere. ¶ Item decis. Card. 103. Congregatio Concilij censuit, cōcordiæ confirmatæ à Papa in forma communi cum qua cōcurrat consuetudo immemorabilis, fuisse à Concilio Tridentino, cap. 6. sess. 25. de reform. derogatum. ¶ Decis. Card. 160. Item censuit Congregatio Concilij decretum, cap. 6. qui V. non obtinent dignitates, sess. 25. preseruare nedum, quæ habēt administrationem cum iurisdictione, sed etiam illas dignitates, quæ pro talibus habentur in Ecclesia, quam sententiam Sanctissimus ad se relatam approbauit. ¶ Item decis. Card. 249. Congregatio Concilij censuit eos, qui non obtinent dignitates, nec sunt de capitulo, et in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesijs beneficia obtinent, propriè comprehendi à decreto eiusdem Concilij, cap. 6. sess. 25. versic. qui verò.

d § *Neque sunt de Capitulo.* Decla. Card. Et si subsint capitulis, vel illis inseruiant, aut famulentur foris, et intus Ecclesiam in diuinis, et nō aliter. ¶ An ex decreto Concilij Tridentini ex hoc cap. possit solus Episcopus sine adiunctis capi-

capitularibus, ad correctionem, et punitionem portionarij de consuetudine, aut priuilegio Apostolico, vel Ecclesiæ habeant in capitulo semper, vel vt plurimum, vocem? Congregatio censuit, huiusmodi Portionarios non comprehendi hoc cap. si solum vocem in capitulo habeant facta Cōgregatione Concilij Tridentini die Iouis prima Septembris 1588. Cum Magister capellæ, cæteriq; cantores, et organistæ sint de capitulo, an istos Episcopus punire sine adiunctis possit? Cōgregatio cēsuit, nisi hæ personæ comprehendantur in confirmationibus Apostolicis, & Concilio, & hoc cap. omnes, qui nō obtinent dignitates, neq; sint de capitulo, in causis Ecclesiasticis Episcopi subijci.

e § *Etiam immemorabilibus.* Decla. Card. An derogatio immemorabilis, de qua hoc cap. extendatur ad disposita in d. cap. 4. sess. 6. Congregatio censuit, extendi.

f § *Concordijs.* Decla. Card. Ne tandem proposita à Rota ad Illustrissimos Cardinales, & in Congregatione maturata Illustrissimi censuerunt, derogationem, de qua in præsenti textu, concordias etiam à Sede Apostolica cōfirmatas cōprehendere, & attendenda potiùs mens, quam verba legis, & ita fuit resolutum die 15. Aprilis 1574. Sed iterum excitantibus Dominis de Rota S.D.N. hunc textum declarauit ex Congregationis sententia, cum suis derogationibus non comprehendere concordias à Sede Apostolica confirmatas. ¶ Fuit propositum in Congregatione, an intelligatur de concordijs in forma communi, an verò de illis tantū, quæ ex certa sciētia die 19. Nouembris 1586. Congregatio censuit esse præseruatas ex hoc tex. & ex cap. 4. sess. 6. cōcordias cōfirmatas ex scientia cum causæ cognitione dumtaxat. ¶ Super interpretatione cap. 4. sess. 6. & cap. 6. sess. 25. Concilij Tridentini facta per Dominos de Rota, instante sacra Congregatione Illustrissimorum Cardinalium eiusdē Concilij. Reuer. Pater Dominus Decanus de ordine sacræ Congregationis Illustrissimorū Cardinalium Cōcilij Tridentini fuit propositum in Rota dubium, quod erat inter D. Episcopum Gadicensem, & Decanum, & capitulum eiusdē Ecclesiæ super interpretatione, tam cap. 4. sess. 6. quam huius cap. & partibus, hinc inde de informātibus fuimus omnes sine difficultate in voto, quod vigore harum constitutionum possit per Episcopos, et alios maiores Prælatos, capitula Cathedraliū, et aliarum maiorum Ecclesiarum, illarumque personæ visitari corrigi, et emendari, etiā auctoritate Apostolica, non solum si capitula huiusmodi, ac personæ vellent se tueri exemptionibus, sed etiam consuetudinibus, sententijs, iuramentis, et concordijs, quæ tantū suos obligent auctores, non etiā successores. Itaq; sacra Synodus comprehendit non solum capitula exempta, sed omnia alia prætendentia, se posse tueri aduersus visitationem, seu vigore institutionum: notissimum enim est indefinitum in l. æquipollere vniuersali. Præterea satis dixisse nullis exemptionibus, si nihil vltra impedimentum exemptionis sancta Synodus tollere voluisset, quod non est dicendum stantibus subsequentibus verbis, scilicèt, cōsuetudinibus, sententijs, iuramentis, cōcordijs, &c. ¶ Quam interpretationem clarissimè comprobant verba huius cap. ibi sita sancta Synodus, vt in omnibus Ecclesijs Cathedralibus. Nam qui omne dixit, nihil excludit, et agendum sit extra visitationem, derogaturq; priuilegijs, etiā ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, sententijs, iuramentis, cōncordijs, quæ tantum suos obligent auctores. Addit insuper sancta Synodus in fauorem Episcoporum, omnia, et singula, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex cōstitutionibus, vel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue concordijs, seu quocunque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatē, et iurisdictionem, quàm prædicto decreto sit comprehensum, quibus sancta Synodus derogare non intendit. ¶ Ex illis verbis tollitur, vnum motiuū deductum per informantes pro parte capituli, quod licèt decreta hujusmodi non contineant derogationem statutorū capituli, quia ex verbis proximè relatis constat de contrario cum solùm præseruentur cōstitutiones in fauorem Episcoporū, ex quibus infertur prædicta omnia multo fortius habere locū, si capitulū nec exemptum, aut consuetudinē non haberet, aut sententias, aut iuramenta, aut concordias.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 6. de reform.

Maior auctoritas in subditorum correctione, si quocunque iure Episcopis competat, non derogatur per præmissa. Hoc dicit.

CAPVT XXIII.

Prædicta omnia, et singula *g* in ijs Ecclesijs locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex constitutionibus, *h* vel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue concordijs, seu quocunq; alio iure maiorem habent potestatē, auctoritatem, ac iurisdictionē, quam præsenti decreto sit comprehensum; quibus sancta Synodus derogare non intendit.

SVPER CAPVT XXIII.

g § *Prædicta omnia & singula.* Scilicèt, quę habētur in tribus ꝓximè præcedētibus capitulis.

b § *Ex constitutionibus.* Decla. Card. Congregatio censuit, non obstare, quamuis Vicarius Archiepiscopi possit interuenire in capitulo, et in eo præsidere, si talis facultas ei ante Concilium ex cōstitutionibus, aut consuetudine, vel alio quocunq; iure legitimè competebat iuxta decretum eiusdem Concilij in fine, præsertim si illud capitulum nullo exemptionis, aut speciali iure iuuetur aduersus omnimodam subiectionem; in his tamen, in quibus esset agendū in capitulo, de re spectante ad Archiepiscopū, seu suorum commodum, Congregatio æquum censuit, vt ne eius Vicarius interesset.

De pœnis.

TITVLVS VIII.

In sessione decima tertia Concil. Triden. cap. 4. de reform.

1. *In solemni clericorum degradatione, tot Abbates, seu personæ, in Ecclesiastica dignitate constitutæ assistant Episcopo degradanti, quot Episcopi antea ad eundem actum præsentes esse oportebat. Hoc dicit.*

CAPVT I.

¶ CVM tam grauia nonnunquam sint delicta, ab Ecclesiasticis cōmissa personis, vt ob eorum atrocitatē è sacris ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ seculari: in quo secundum sacros Canones *a* certus Episcoporū numerus requiritur, quos si omnes adhibere difficile esset, debita iuris executio differretur; si quādo autem interuenire possent, eorum residentia intermitteretur: propterea statuit, & decreuit sancta Synodus; Episcopo per se, seu illius Vicarium in spiritualibus generalē, contra clericum, in sacris etiam presbyteratus ordinibus constitutum, etiam ad illius cōdemnationem, necnon verbalem depositionē, & per se ipsum etiam ad actualem, atque solemnem degradationem ab ipsis ordinibus, & gradibus Ecclesiasticis in casibus, in quibus aliorum Episcoporum præsentia in numero à Canonibus definito, requiritur, etiam absque illis procedere liceat: adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus, totidem Abbatibus, vsum mitræ, & baculi ex priuilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commodè interesse possint, alioquin alijs personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commendabiles existant.

De pœnis.

SVPER CAPVT I.

a § *Secundum sacros Canones.* Cōcordat Concilium II. Hispalense. cap. 6. & text. in cap. fin; 15. q. 7. cap. de gradatio, eodem titulo, lib. 6.

¶ Eadem sessione decima tertia, cap. 5. de reform.

Episcopus residens potest cognoscere de subreptione, & obreptione gratiæ obtentæ super absolutione delicti, aut super remissione pœnæ, ad quam criminosus fuerat per eum condemnatus. Hoc dicit.

CAPVT II.

Quoniam per fictas causas, quæ tamen satis probabiles videntur, interdum accidit, vt nonnulli eiusmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ illis Episcoporum iusta seueritate inflictæ, aut remittuntur omninò, aut minuuntur; cum non ferendum sit, vt mendaciū, quod tantopere Deo displicet, *b* nō modò ipsum impunitum sit, verùm etiam alterius delicti veniam impetret mētienti idcircò, vt sequitur, statuit, & decreuit: Episcopus, apud Ecclesiam suam residens, de surreptione, & obreptione gratiæ, quæ super absolutione alicuius publici criminis, vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, etiam summariè cognoscat, *c* ipsamq; gratiam, postquam per falsi narrationē, aut veri taciturnitatē obtentam esse, legitimè constiterit, non admittat. *d*

SVPER CAPVT II.

b § *Quod tantopere Deo displicet.* Concordant sacræ literæ, Exod. 23. Leu. 19. Prouerb. 6. 8. 10. 12. & 19. & tex. in cap. si quis dixerit cum seq. & cap. nemo peritorum 22. q. 3.

c § *Etiam summariè cognoscat.* Cōcordat tex. in cap. super literis, c. cū dilecta, ext. de rescrip.

d § *Non admittat.* Decis. Card. 4. Congregatio Concilij censuit subditum Episcopi excōmunicatum ab eo & à Vicario vrbis, & delegatione Papæ absolutū, posse appellare ab ipsius Episcopi pronuntiatione, qui vigore decreti Concilij, cap. 5. sess. 13. absolutionē obtentam subreptitiam, & obreptitiam declarauit.

Item sessione decima quarta, cap. 1. de reform.

Pæna

Pœna suspensionis, vel interdicti sacrorum ordinum nunquam contra punientis voluntatem censetur remissa. Hoc dicit.

CAPVT III.

¶ CVM honestius, ac tutius sit subiecto, *e* debitam Præpositis obedientiam impendẽdo, in inferiori ministerio deseruire, quam cũ Præpositorum scãdalo graduum altiorum appetere dignitatem: ei cui ascensus ad sacros ordines à suo Prælato, *f* ex quacunq; causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet etiã extra iudicialiter fuerit interdictus; aut qui à suis ordinibus, seu gradibus, vel dignitatibus ecclesiasticis fuerit suspensus; nulla cõtra ipsius Prælati *g* voluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo; aut ad priores ordines, gradus, & dignitates, siue honores, restitutio suffragetur. *b*

SVPER CAPVT III.

e ¶ *Cum honestius, ac tutius sit subiecto.* Decla. Cardin. Congregatio Concilij censuit, per hoc decretũ correctũ esse cap. ex tenore, & cap. ad aures, de tempor. ordin. Ampliatũ ita, vt comprehendat, quoq; clericos seculares, & dignitates, & beneficia, quibus annexus sit ordo, obtinentes tam quoad facultatẽ prohibendi assensum ad ordines, quàm etiam suscipiendi, in ipsisque potestatem appellandi ademptam esse, fuitq; etiam dictum arctatum ad ordines suscipiendos, ex hoc decreto non incidere in pœnã cap. licet canon. de electio. in 6. iuxta cap. ex commissa, de elect. eod. lib. & etiam quod si adimat appellationẽ non recursus. Congregatio censuit, hoc caput habere locum in suspensionibus, & prohibitionibus tam temporaneis, quàm perpetuis, & temporalem prohibitionem, & suspensionem dici eam, vbi ex delicto occulto extraiudicialiter procedit Episcopus ad suum beneplacitum, pro prohibendo, vel suspendendo, quæ demum tempus suæ administrationis non excedunt.

f ¶ *A suo Prælato.* Decla. Card. Sine eius Vicario, vel officiali fuerit suspensus, &c. Congregatio censuit, suspensum à ministerio altaris, vel interdictum ad se promouendum; contra voluntatem sui Ordinarij, non posse promoueri, neque habilitari.

g ¶ *Nulla contra ipsius Prælati.* Decla. Card. Nec etiam si cõcedens fuerit Metropolis. Metropolis suspensum, aut interdictum ab Ordinario absoluere non potest.

b ¶ *Restitutio suffragetur.* Decis. Card. 49. Cõgregatio Cõcilij censuit, cap. 11. ses. 14. de refor. habere locum in suspensionibus, & prohibitionibus tam tẽporaneas, quàm perpetuis; & temporalem prohibitionẽ, & suspensionẽ dici eam, vbi ex delicto occulto extra iudicialiter, procedit Episcopus ad suum beneplacitum prohibendi, vel suspendendi.

De sent. excommunic. suspensi. & interd.

TITVLVS IX.

In sessione vigesima quinta Concil. Trident. cap. 12. de reform.

Regulares tenẽtur obedire Episcopis in obseruatione censurarũ, & dierũ festorũ. Hoc dicit.

CAPVT I.

Censuræ, & interdicta, *a* ne dum à Sede Apostolica emanata, sed etiã ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, *b* à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, *c* atq; seruentur. Dies etiã festi *d* quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, seruentur. *e*

De sent. excommunic. suspensi. & interd.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Censuræ, & interdicta.* Decla. Card. Interdicta nõ solum generalia, sed etiam particularia vnius hominis, Regulares publicare, & seruare debent. Clem. 1. de senten. excommun.

b ¶ *Mandante Episcopo.* Decla. Card. Sub hoc decreto non comprehenduntur, qui sunt nullius diœcesis.

c ¶ *A Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur.* Decla. Card. Improbatur verò, iuxta contra Bullam in Cœna Domini, quod nõ possint publicare monitiones, sine expressa licentia Ordinarij.

d ¶ *Dies etiã festi.* Decla. Card. Dies festi quos clerus, & populus ex more, & instituto alicuius Ecclesiæ obseruant, Regulares & si eorum ritu tales dies festos obseruent, ad id tamen cogendi non sunt; licèt ex obseruatione dictorũ dierum festorum ritus prædictorum in suis officijs obseruandis intactus remaneret.

e ¶ *Seruentur.* Decla. Card. Eorum Regularium ritus permanent illis diebus quoad lectiones, Epistolas, Euangelia, & similia; in sacris verò lectionibus, & contionibus, seruari debent ab ipsis illa Euãgelia, & Epistolæ, quibus clerus secularis vtitur more, & instituto illius Ecclesiæ.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 3. de reform.

Pro rebus deperditis à solo Episcopo ferri debet excōmunicatio; & tunc nō nisi ex re graui, & præmisso causæ maturo examine. Hoc dicit.

CAPVT II.

Quamuis excommunicationis gladius *f* neruus sit Ecclesiasticæ disciplinæ, *g* & ad cōtinendos in officio populos valde salutaris; sobrie tamen, *h* magnaque circunspectione exercendus est, cum experientia doceat, si temere, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis cōtemni, quàm formidari, et perniciem potiùs parere, quàm salutem. Quapropter excommunicationes illæ, quas monitionibus præmissis ad finem reuelationis, *i* vt aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent à nemine prorsus, *k* præter quā ab Episcopo decernantur, *l* & tunc non aliàs, quàm ex re non vulgari, causaque diligenter, ac magna maturitate per Episcopum examinata, *m* quæ eius animū moueat, nec ad eas cōcedendas cuiusuis secularis, etiā Magistratus auctoritate adducatur, sed totū hoc in eius arbitrio, & conscientia sit positum; *n* quādo ipsi pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse iudicauerit.

SVPER CAPVT II.

f § *Quamuis excommunicationis gladius.* Decl. Cardin. Episcopus in fulminandis excommunicationibus se gerere debet, vt à Concilio Tridentino statuitur, nec potest procedere, vt Apostolicæ Sedis delegatus, nisi in casibus à iure expressis.

g § *Neruus sit Ecclesiasticæ disciplinæ.* Concordat text. in cap. dilecto. eod. tit. lib. 6. cap. multi. in prin. 2. q. 1. cap. nullus. in fin. q. 2. corripiantur. 14. q. 3.

h § *Sobrie tamen.* Decla. Card. Gladius excommunicationis maxima cū circumspectione est exercendus. ¶ An cum Ordinarius, vel delegatus mandat aliquid sub pœna excōmunicationis, quod indefinitiua, vel aliàs requiri potest, possit appellari etiam quoad effectum suspensiuum, ita vt excommunicatio postea lata sit nulla? Congregatio respondit, debere ipsum tanquam delegatum abstinere ab huiusmodi præceptis, cum additione pœnæ excommunicationis, quæ nō nisi in subsidium est exercenda, ab ea tamen si cui comminetur, dari vtiq; appellationem.

i § *Ad finem reuelationis.* Decla. Card. Excommunicationes, quæ ad finem reuelationis ferri solent, concedi nō possunt à cōmendatore Abbatiæ hominibus sibi subiectis, quæ ait esse nullius diœceseos, minusq; à vicinis Episcopis in iurisdictione eiusdē Abbatiæ; cum ea verò Sedi Apostolicæ subiecta, sit nullius diœceseos, dicatur propterea, si quibus hoc remedio opus erit, confugiendū est eis ad ipsam Sedem Apostolicam, à qua huiusmodi generis excommunicationis impetrat.

k § *A nemine prorsus.* Decla. Cardin. Vicarius generalis, & ad id facultatem habens, ab Episcopo potest sine præuia cognitione facta ab ipsomet Episcopo, excommunicationē ad finem reuelationum pro rebus deperditis decernere, dum tamen ipse Vicarius cognitionem adhibeat; sed alij dubitabant ex illis verbis, à nemine prorsus præterquam ab Episcopo, quia taxatiuè alios excludit. Congregatio iterum sub die 18. Februarij 1583. primam firmauit resolutionem.

l § *Præterquā ab Episcopo decernantur.* Decla. Card. Cuius Vicarius generalis potest has excōmunicationes decernere adhibita causæ cognitione, & omnes Prælati etiam nullius diœceseos, Episcopis inferiores, qui ante Conciliū huiusmodi excommunicationes concedebant, vel ex iure proprio, vel ex priuilegio, vel etiā ex immemorabili consuetudine, hodie nō possunt, nisi tantùm Episcopi. Ideò qui sunt nullius diœceseos, qui alicui Episcopo non sunt subiecti, sed immediatè Sedi Apostolicæ, ipsam sanctam Sedem eos pro his excommunicationibus adire oportet. Stante hac declaratione quærebatur, an eadem potestas competat Vicario capituli sede vacante? Congregatio die 14. Augusti 1586. censuit affirmatiuè, quia ad capitulum transeunt ea, quæ sunt iurisdictionis necessaria, vt est excommunicatio. Episcopus non potest concedere excōmunicationes, quæ ad finem reuelationis, vt aiunt, fieri solent hominibus beneficij, quod sit nullius diœceseos, minusq; possunt concedi ab obtinente dictum beneficium, sed eis cōfugiendum est ad Sedem Apostolicam, si quando his excommunicationibus opus habebunt. In locis exemptis, qui subsunt immediatè Sedi Apostolicæ, cum nullus Episcopus possit in eis facere excōmunicationem ad effectum reuelandi, quia non habet in eis iurisdictionem, recurrendum est propterea ad Sedem Apostolicā. Sic congregatio ex sententia Pij V. die 6. Octobris 1569. censuit. Monitoria pro rebus deperditis ab Episcopis solis sunt decernēda; & inferiores Ordinarij etiā exempti, & immediatè Sedi Apostolicæ subiecti, ac nullius diœceseos ea concedere nō possunt, sed ad Sedem Apostolicam pro eis est recurrendum; cum nec Episcopis vicinioribus ea concedere permittatur. Vicario ex speciali mandato & non aliàs, non autem commendatario,

tario, neq; ab Epiſcopis in beneficijs cõmendatis, ſi nullius diœceſeos erunt, excõmunicatio pro rebus deperditis eſt ferenda.

m § *Per Epiſcopum examinata.* Cõcordat tex. in cap. Epiſcopi, cap. nemo Epiſcoporum, cap. nullus ſacerdotum, 11. q. 3. cap. ſacro, extr. eod. tit. Concil. V. Aurel. cap. 2.

n § *Et conſcientia ſit poſitum.* Decif. Card. 31. An poſſit Epiſcopus delegare Vicarijs foraneis facultatẽ concedendi literas monitoriales pro rebus deperditis, vel ſubtractis, non obſtante decreto, cap. 3. ſeſſ. 25. dum tamen expreſsè, & in ſpecie huiuſmodi facultas tribuatur? Congregatio ſibi certò perſuadet Epiſcopũ id non poſſe, niſi perſonis circumſpectis, & grauibus, quarum nouerit prudentiam, & iudicium eſſe commiſſum. Item decif. Card. 36 Congregatio Cõcilij cenſuit, ſi iuxta cap. 3. ſeſſ. 25. de refor. literis monitorialibus ad finem reuelationis, quæ etiam pro rebus ſubtractis fieri poſſunt, relaxatis, propalatum aliquid reuelans fuerit, poſſe actorem cõtra eos, qui aliquo indicio laborauerint, ſiue cauſa fuerit ciuilis, ſiue criminalis, iudicium experiri, in eoque ſi legitimè probauerit obtinere; & ſi executionem iudicari, neque realem, neq; perſonalem habere voluerit, tunc, & non prius licere iudici ſpirituali gladio excõmunicationis, ſi cauſæ qualitas id expoſtulauerit, in eos cõdemnatos vti. ¶ Item decif. Card. 213. Congregatio Concilij cenſuit, Abbati, alijue inferiori, quamuis nullius diœceſeos exiſtat, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem obtineat, poſt Concilium non licere excommunicationes, quæ pro rebus deperditis, vel ſubtractis ferri ſolent, decernere, ſed debere eius ſubditos ad eas obtinẽdas Sedem Apoſtolicam adire. Idemque eſſe obſeruandum, ſi huiuſmodi inferior intra fines alicuius diœceſeos exiſtens iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem priuatiuè ad Epiſcopum habet, ſitque priuilegio Sedis Apoſtolicæ immediatè ſubiectus: nã ius huiuſmodi excommunicationes decernẽdi in eius ſubditos, neq; ad ipſum, neq; ad Epiſcopum pertinere, ſed adire Sedem Apoſtolicã oportere. Quòd ſi inferior iuriſdictionem quidem quaſi Epiſcopalẽ in certa parte diœceſis habuerit, ſed appellationes ab eo ad Epiſcopũ deuoluãtur, hanc facultatem in illius ſubditos ad Epiſcopum etiam pertinere, niſi vbi ea iuriſdictio eſſet inferiori per priuilegium quæſita, ex tenore priuilegij aliud reſultaret.

Eadem ſeſſione vigeſima quinta, cap. 3. de reform.

In cauſis tam ciuilibus, quàm criminalibus, vbi executio realis, vel perſonalis fieri poteſt, abſtinendum eſt à cenſuris. Hoc dicit.

CAPVT III.

In cauſis iudicialibus *o* mandatur omnibus iudicibus Eccleſiaſticis, cuiuſcunq; dignitatis exiſtant, vt quandocunque executio realis, vel perſonalis in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipſis fieri poterit, abſtineant ſe tam in procedendo, quàm definiendo à cenſuris Eccleſiaſticis, ſeu interdicto; ſed liceat eis, ſi expedire videbitur in cauſis ciuilibus ad forũ Eccleſiaſticũ quomodolibet pertinẽtibus contra quoſcunq; etiam laicos per mulctas pecuniarias, *p* quæ locis pijs *q* ibi exiſtentibus, eo ipſo quod exactæ fuerint, aſſignentur, ſeu per captionem pignorũ, perſonarumq; diſtrictionem per ſuos proprios, aut alienos executores faciendam, ſiue etiam per priuationem beneficiorum, aliaque iuris remedia procedere, & cauſas definire. Quòd ſi executio realis, *r* vel perſonalis aduerſus reos hac ratione fieri non poterit: ſitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio ſuo præter alias pœnas ferire poterit. In cauſis quoque criminalibus, vbi executio realis, vel perſonalis, vt ſupra fieri poterit, erit à cenſuris abſtinendũ; ſed ſi dictæ executioni facilè locus eſſe non poſſit, licebit iudici hoc ſpirituali gladio, in delinquentes vti, ſi tamen delicti qualitas præcedente bina ſaltim monitione, etiam per edictum id poſtulet.

SVPER CAPVT III.

o § *In cauſis iudicialibus.* Decla. Card. Excommunicatio lata à iudice excommunicato, priuſquam legitimè conſtet de impedimento, vel perturbationibus, præter quas non poteſt deuenire, propria auctoritate ad excommunicationem realem, vel perſonalẽ, eſt valida; & qui tali excommunicatione ligatus exiſtit indiget abſolutione: debent tamen Ordinarij curare, vt in excõmunicationibus proferendis obſeruentur decreta Concilij hoc cap.

p § *Per mulctas pecuniarias.* Decla. Cardin. In mulctis, quæ ex ordine Cõcilij Tridentini ſunt applicandæ locis pijs, idem Concilium Tridentinum eſt obſeruandum.

q § *Quæ locis pijs.* Pœnæ fori Eccleſiaſtici pijs locis ſunt applicandæ, nec conſuetudo contraria, per quam pars pœnarum applicatur Vicario, valet; & minus cameræ Epiſcopali, etiam in minima parte.

r § *Quod ſi executorialis.* Decif. Card. 254. Cõgregatio Cõcilij cenſuit, ſi ſunt duo inſolidum obligati in forma cameræ pro eorũ debito, & contra vnum tantũ poſſunt deueniri ad executionem realem, vel perſonalẽ non poſſe contra alterum, contra quem non poteſt fieri execu-

tio

tio realis, vel personalis ad instantiam creditoris in subsidium relaxare censuras.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 3. de reform.

Non licet Magistratibus secularibus destrendis, seu reuocandis excommunicationibus indicare. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Nefas sit seculari cuilibet Magistratui prohibere ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, vt latam excommunicationem reuocet sub prætextu, quòd contenta in præsenti decreto non sint obseruata, cum non ad seculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 3. de reform.

Contra existentem per annum in excommunicatione, tanquam contra de hæresi suspectum procedi potest. Hoc dicit.

CAPVT V.

Excommunicatus quicunque, *f* si post legitimas monitiones non resipuerit, *t* non solùm ad sacramenta, et communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur; sed si obdurato animo censuris annexus, in illis per annum insorduerit, etiam contra eum tanquam de hæresi suspectum procedi possit. *u*

SVPER CAPVT V.

f § *Excommunicatus quicunque.* Decla. Card. Excommunicatus tanquam contumax in contumacia, si coram Ordinario compareat, et sit paratus stare iuri, debet per eundem absolui. ¶ Præsupposito, quod duo sint obligati in solidum in forma cameræ pro eodē debito, et an quod contra vnum tantum potest deueniri ad executionem realem et personalem, at contra alterum, contra quem non potest fieri executio realis, vel personalis possint, ad instantiam creditoris in subsidium relaxari censuræ? Congregatio die 12. Decembris 1585. censuit negatiuè; quia hodie remedium censurarum est subsidiarium ex hoc capite tertio: ideò illi non potest esse locus, quando alia via poterit esse consultum per executionem realem, et cætera. ¶ An si iudex deficientibus cæteris remedijs velit excōmunicare Canonicos ex hoc capite tertio necessariū sit, vt ex actis constet realem, et personalem executionem fieri non posse, an verò sufficiat hoc extra iudicium? Congregatio censuit debere ex actis constare, sed quod sufficiat probari per Nuncij relationem, aliàs exequi non posse.

t § *Non resipuerit.* Cōcordat tex. in cap. rogo. cum sequen. 11. quæst. 3. cap. nulli. cum sequen. cap. cū desideret, cap. si cōcubinæ. extr. eod. tit.

u § *Procedi posse.* Decis. Card. 217. Congregatio Concilij censuit, procedi non posse aduersus eū, qui tribus abhinc annis ab A. C. excommunicatus ad hunc vsq; diem in excommunicatione permansit, præterquā in festis Paschalibus, in quibus quolibet anno ab A. C. absolutionem obtinet.

De appellationibus.

TITVLVS X.

In sessione decima tertia Concil. Triden. cap. 1. de reform.

In causis visitationis, & correctionis, siue habilitatis, & inhabilitatis, siue criminalibus ante definitiuam sententiam appellari non potest, exceptis duobus casibus. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ CVM rei criminum plerunq; ad euitandas pœnas, et Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, et grauamina simulent, *a* et appellationis diffugio iudicis processum impediant, ne remedio ad innocentiæ præsidium instituto ad iniquitatis defensionē abutantur, vtque huiusmodi eorum calliditati, et tergiuersationi occurratur, ita statuit, et decreuit. *b* In causis visitationis *c* et correctionis, *d* siue habilitatis, et inhabilitatis, nec non criminalibus ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali ante definitiuam sententiam ab interlocutoria, vel alio quocunque grauamine non appelletur, neque Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi tanquā friuolæ deferre teneatur, sed ea, ac quacunque inhibitione ab appellationis iudice emanata, necnō omni stylo, et consuetudine etiā immemorabili contraria nō obstāte, ad vlteriora valeat procedere, *e* nisi grauamen huiusmodi per diffinitiuā sententiā reparari, *f* vel ab ipsa diffinitiua appellari nō possit; quibus casibus sacrorū, et antiquorum Canonum statuta, *g* illibata persistant.

De appellationibus.

SVPER CAPVT I.

a § *Et grauamina simulent.* Concordat tex. in cap. cum speciali. §. porrò. extr. eod. tit.

b § *Ita*

b § *Ita statuit & decreuit.* Concordat cap. Nihil est sup. de vita, et honest. et cap. Episcopi sup. de accusation.

c § *In causis visitationis.* Decis. Card. 140. Congregatio Concilij censuit, à mandato de residendo in visitatione edito non dari appellationem ad effectum suspensiuum, sed deuolutiuum tantum.

d § *Et correctionis.* Decla. Card. Appellatio à correctione non est admittenda per Metropolitanum ante definitiuam sententiam, etiam si Metropolitanus acta solū videre vellet expensis appellantis transportanda.

e § *Nisi grauamen.* Decla. Card. Non est inhibendum Episcopis in aliqua causa, quæ sit coram eis in prima instantia, nec deferēdum appellationibus, nisi appellatum fuerit à definitiua, vel interlocutoria habēte vim definitiuæ, cuius grauamen per appellationem à definitiua non possit reparari.

Post definitiuā sententiā in causis visitationis, et correctionis appellari potest, ita tamen vt appellatio non suspendat executionem, nisi grauamen huiusmodi, vt est infra.

Appellatio à definitiua in causa correctionis non suspendit executionem. In nonnullis casibus veluti in materia correctionis morum, vbi Cōcilium expresse sustulit appellationē, sublatam intellige quoad effectum suspensiuum, non autem deuolutiuum.

f § *Per definitiuam sententiam reparari.* Decis. Card. 224. Congregatio Concilij censuit, grauamen indebitæ carcerationis esse ex his, quæ per appellationem à definitiua reparari nequeunt; ideoq; ab eo ante definitiuam appellare licere ex decreto cap. 1. circa principium; & Ordinarium teneri huic appellationi deferre, & sine re processum transferri ad iudicem appellationis: interim tamen reo manente in carceribus, donec iudex appellationis causa cognita aliud iusserit.

g § *Antiquorū Canonū statuta.* Cōcordat tex. in cap. vt debitus, extr. eod. tit. cum similib.

Eadem sessione decima tertia, cap. 2. de reform.

Appellationis causa in criminalibus, vel Metropolitano, vel vni ex viciniorib us Episcopis, seu eorum Vicarijs committi debet. Hoc dicit.

CAPVT II.

A sententia Episcopi, vel ipsius in spiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis causa, vbi appellationi locus fuerit, si Apostolica auctoritate in partibus eam committi contigerit Metropolitano, seu illius etiā Vicario *h* in spiritualibus generali, aut si ille aliqua de causa suspectus foret, vel vltra duas legales dietas distet, seu ab ipso appellatū fuerit, vni ex viciniorib us Episcopis, *i* seu illorū Vicarijs, non autem inferioribus iudicibus committatur.

SVPER CAPVT II.

h § *Metropolitano, seu illius etiā Vicario.* Decla. Card. Fuit dubitatum, an Legati, seu Nuncij Apostolici possint committere istas causas suis Auditoribus, vt illas videant tanquam iudices Delegati? Et fuit resolutū die 6. Octob. 1588. nō posse. Et fuit allegatū cap. 1. sess. 25. de ref.

i § *Vni ex viciniorib us Episcopis.* Decla. Card. An si à decretis, & sentētijs Ordinarij, qui etiā tanquā Sedis Apostolicæ Delegatus ex decreto Concilij processit interponenda appellatio coram Ordinario, vel potiùs ad Sedem Apostolicam appellandum? Et fuit resolutum appellandum esse ad Metropolitanum; quia Concilium videtur coadiuuare, non autem de nouo dare.

k § *Non autem inferioribus iudicibus committatur.* Decla. Card. die 24. Maij 1590. Congregatio censuit, sententias latas ab Auditoribus Nunciorum Sanctissimi in causis appellationū in criminalibus nullas esse; nec propter vtilitatem publicam, & communem partium errorem sustineri.

Eadem sessione decima tertia, cap. 3. de reform.

Coram iudice appellationis produci debent acta primæ instantiæ; quæ is, à quo appellatum est, tenetur gratis exhibere. Hoc dicit.

CAPVT III.

Reus, ab Episcopo, aut eius Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa appellans, coram iudice, ad quem appellauit, acta primæ instantiæ *l* omnino producat; & iudex, nisi illis visis, ad eius absolutionē minimè procedat. Is autem à quo appellatum fuerit, intra triginta dies acta ipsa postulāti gratis exhibeat: *m* alio qui absq; illis causa appellationis *n* huiusmodi, prout iustitia sua sit, terminetur.

SVPER CAPVT III.

l § *Acta primæ instantiæ.* Decla. Card. Constito de contumacia iudicis, à quo, recusantis exhibere acta, partes erunt iudices, ad quem appellatum est, absoluere partem appellantem à molesta-

molestationibus, & pronuntiare acta, & sententiam iudicis à quo, si vnquam reperiuntur, cassa esse, & vana.

m § *Gratis exhibeat.* Decla.Card. Gratis exhibenda sunt acta in causa criminali cōfecta per Chancellariū Episcopis, secus si per Notariū, cui soluenda est merces iuxta cap.20. sess.24. Hic nō loquitur de Notario, sed de iudice, aut forte eius Chancellario, qui non sit Notarius actuarius, quia Notario actuario debetur merces, iuxta cap.20. sess.24.

n § *Causa appellationis.* Decla.Card. Congregatio censuit, Episcopum, ad quem appellatū fuerit, excommunicatum coram se comparentem ad cautelam posse absoluere, visis tamen actis, quibus iuridictio sua fundetur, quamuis aliàs de causæ meritis nō cognoscat difinitiuè, tamen nisi visis omnibus actis primæ instātiæ, non posse iuxta hoc caput sententiā ferre.

Item sessione vigesima secunda, cap.7. de reform.

In admittendis appellationibus, & in earum progressu seruari debet forma iuris antiqui, præsertim cap. Roma. de appellationibus, lib.6. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

Legati, & Nuncij Apostolici, *o* Patriarchæ, Primates, & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusuis causis, tam in admittendis appellationibus, quàm in concedendi inhibitionibus post appellationē, seruare teneantur formam, et tenorem sacrorū constitutionem, *p* et præsertim Innocentij Quarti, *q* quæ incipit, *Romana*, quacunq; consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel priuilegio in contrariū non obstantibus; aliter inhibitiones, et processus, et inde sequuta quæcunq; sint ipso iure nulla.

SVPER CAPVT IIII.

o § *Legati, & Nuncij Apostolici.* Decla.Card. Per hoc decretum non comprehenduntur sententiæ ab inferioribus Ordinarijs latæ, vt earū appellationes deuoluātur ad Episcopum diœcesis, ad quem cessante exemptione deuoluerentur. Cap. Romana de appellat. in 6. seruari debet etiam in appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis.

p § *Sacrarum constitutionum.* Decis.Card.214. Congregatio Concilij censuit, vnicam sententiam, quæ transitum fecerit in rem iudicatam, ad effectum decisionis Cōgregationis Concilij tribus æquipollere.

q § *Præsertim Innocentij Quarti.* Hæc constitutio refertur in cap. Roma. eod. tit. lib. 6. cuius tenor talis est. *Romana Ecclesia & infra. Cum suffraganeorū Rhemens. Ecclesiæ, suorumq; officialium, qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinētibus eorum vices supplēdo cognoscunt, vnum & idem consistoriam sine auditorium sit censendum, ab ipsis officialibus non ad dictos suffraganeos (ne ab eisdem ad se ipsos interponi appellatio videatur) sed de iure ad Rhemens. est Curiam appellandum.*

§. AB ARCHIDIACONIS.

A B Archidiaconis verò, alijsq; inferioribus Prælatis suffraganeis subiectis eisdem, & eorum officialibus ad suffraganeos ipsos debet, & non ad eandem Curiā omissis dictis suffraganeis appellari, nisi aliud Rhemens. Ecclesia de consuetudine competat in hac parte.

§. CVM AVTEM.

C V M autem ad præfatam Curiā ab eorundem suffraganeorū, vel suorum officialium audientiam fuerit appellatum: Rhemens. Archiepiscopus, qui pro tempore fuerit, vel officialis ipsius nullatenus in appellationis causa interpositæ ante definitiuam sentētiam citent partes, nec etiam alijs illam cōmittant appellationis eiusdē causa probabili, seu legitima non expressa.

§. SI VERO VOCATIS.

S I verò vocatis partibus, vel nullatenus, aut non infra decem dies post interlocutoriam, vel definitiuam sententiā appellatum fuisse, seu aliquid aliud simile, sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopū, vel eius officialem deuolutum negotiū proponatur; ijdem nisi prius ipsis cōstiterit, causam ipsam ad eos totaliter fuisse delatā prohibere ne in illa, vel ne ad executionē procedatur sententiæ, nō præsumant.

§. QVOD SI OBIICIATVR.

Quod si obijciatur ex iniusta causa, seu minus legitima ante sentētiam appellationē interpositam extitisse, & ex eo non esse appellationem huiusmodi ad mittendā, nequeunt prædicti Archiepiscopus, vel eius officialis prohibere, ne procedatur in causa, nisi prius appellatione recepta, velut emissa ex causa probabili cognoscere incipiant de causa huiusmodi, an sit vera.

§. SI AVTEM.

S I autem post sententiam in casibus à iure prohibitis, vt potè à sentētia super manifesto, & notorio

notorio crimine, vel de quo quis in iure confessus extitit promulgata, vel con similibus appellatum fuisse dicatur, possunt, ne sententia executioni mandetur, postquā cognoscere coeperint, vtrum sit recipienda, vel non, appellatio ab eo interposita, inhibere.

§. IN ALIVM.

***IN** aliam quoque, qui circa rem, de qua inter appellantem, & appellatum cōtrouersia vertitur, aliquid post eorum inhibitionem attentat, non valet occasione huiusmodi iurisdictionem aliquam vendicare.*

§. CVM VERO.

***Cùm verò** is, qui ad Rhemens. Curiam super aliquam causam vocem appellationis imittit; nihilominus in causis alijs Ordinarij sui iurisdictioni subijciatur, Rhemens. Archiepiscopus, vel officialis ipsius, nequaquam iurisdictionem ipsā in alijs impediant, vt ab eiusdē Ordinarij potestate totaliter eximant taliter appellantem.*

§. DEBET AVTEM.

Debet autē ad vos ab Episcopis praefatae Prouincia super causis, in quibus temporalē iurisdictionem exercent (nisi fortè de consuetudine, aut priuilegio; siue iure alio speciali sit appellandum ad alium) appellari.

§. SENTENTIAS.

Sententias quoq; interdicti, vel suspensionis, seu excommunicationis in appellantem ab eo, à quo appellatum proponitur promulgatas, nullatenus (nisi vocatis partibus, & de appellatione ligitime cognitio) reuocent, aut denuncient esse nullas.

§. CVM AVTEM.

***CVM** autem ad Rhemens. Archiepiscopum ab audientia suffraganei sui super aliqua causa fuerit ante sententiā appellatum, idem Archiepiscopus postquā de appellatione cognito cōstiterit, eam minus rationabilem extitisse, causā ad eundem suffraganeum remittere nō postponat.*

Item sessione vigesima quarta, cap. 20. de reform.

Appellans tenetur expēsis suis acta omnia antea gesta ad iudicē appellationis transferre, quorum copiā intra mensem exhibere debet Notarius. Si verò in hoc Notarius, vel iudex fraudē fecerint, ad dupli poenam tenentur. Hoc dicit.

CAPVT V.

Si quis in casibus à iure permissis appellauerit, aut de aliquo grauamine cōquestus fuerit, seu aliàs ob lapsum biennij, de quo suprà, ad alium iudicem recurrerit, teneatur actu omnia coram Episcopo gesta ad iudicem appellationis expensis suis transferre: *r* eodem tamen Episcopo prius admonito, vt si quid ei pro causae instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat, cogatur tunc is quoq; actorū, quae translata sunt, expensas proportione sua, si illis vti voluerit, subire, nisi aliter ex loci consuetudine seruetur; vt scilicèt appellantem integrum hoc onus pertineat. Porrò ipsam actorum copiam teneatur Notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, & ad minus intra mensem exhibere. Qui Notarius si in differenda exhibitione fraudē fecerit, ab officij administratione arbitrio Ordinarij suspendatur; & ad dupli poenā, quanti ea lis fuerit inter appellantem, & pauperes loci distribuēdam compellatur. Iudex verò, si & ipse impedimenti huius conscius, particesque fuerit, aliterue obstiterit, ne appellanti integrè acta intra tempus traderentur. Ad eandem dupli poenam prout suprà teneatur: non obstantibus quoad omnia suprà dicta priuilegijs, *f* indultis, concordijs, quae suos tantum teneant auctores, & alijs quibuscunq; consuetudinibus.

SVPER CAPVT V.

r ¶ *Expensis suis transferre.* Decla. Card. Non contrariatur cap. 3. suprà sess. 13. nam ibi non loquitur de Notario, hic verbo, Notario.

f ¶ *Priuilegijs.* Decla. Card. Nota Concilium dumtaxat priuilegijs, & cōsuetudinibus Ecclesiarum, derogare voluisse, ne illarum praetextu excludatur Episcopus volens visitare, corrigere, & emendare facultatem Episcopo cōcessisse priuatiuè quoad alios inferiores Ordinarios. De quorum exclusione non constet.

De peccato actuali, vel originali.

TITVLVS XI.

In sessione quinta Concil. Triden. in decr. de pecca. orig.

Adam per offensam praeuaricationis sanctitatem amisit, & iram Dei, ac alia plurima damna incurrit. Hoc dicit.

CAPVT I.

Vt fides nostra Catholica, sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus in sua

synceritate integra, & illibata permaneat, & ne populus Christianus omni vento doctrinæ circunferatur, cum serpens ille antiquus humani generis perpetuus hostis inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris tẽporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusque remedio, nõ solum noua, sed vetera etiam dissidia excitauerit, Sacrosancta œcumenica, & Generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis iam ad reuocandos errantes, & nutantes cõfirmandos accedere volens sacrarum Scripturarũ, & Sanctorum Patrum, ac probatissimorũ Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ iudicium, & consensum sequuta, hæc de ipso peccato originali statuit, fatetur ac declarat. ¶ Si quis non confitetur primum hominem Adam cum mandatũ Dei in paradiso fuisset trãsgressus, statim sanctitatẽ, & iustitiam, in qua constitutus fuerat amisisse, incurrisseq; per offensam præuaricationis huiusmodi iram, & indignationẽ Dei, atq; adeò mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captiuitatẽ sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumq; Adam per illã præuaricationis offensam secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.

Eadem sessione quinta, in decreto de peccato originali.

Peccatũ Adæ omni eius propagini nocuit; in quã peccatũ originale transfusum est. Hoc dicit.

CAPVT II.

SI quis Adæ præuaricationẽ sibi soli, & nõ eius propagini *a* asserit nocuisse, & acceptam à Deo sanctitatem, & iustitiã, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse, aut inquinatũ illum per inobedientiæ peccatum mortem, & pœnas corporis tantũ in omne genus humanum transfudisse, non autem, & peccatum, quod mors est animæ; anathema sit, cũ cõtradicat Apostolo dicenti; *Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt.*

De peccato actuali, vel originali.

SVPER CAPVT II.

a ¶ *Sibi soli, & non eius propagini.* Concordat Concil. Arausic. cap. 1. & cap. placuit, cap. regenerante, cap. quæris, in fin. de consecrat. dist. 4. & illud ad Roma. 5. nu. 12. *In omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccauerunt*, & illud 1. Corint. 15. nu. 2. *In Adam omnes moriuntur.*

Eadem sessione quinta, in decreto de peccato originali.

Innouantur Constitutiones Sixti IIII. quæ præscribunt modum definiendi illud commune problema, Vtrum Beatissima Virgo contraxerit peccatum originale, nec ne? Hoc dicit.

CAPVT III.

Declarat sancta Synodus *b* nõ esse suæ mentis comprehendere in decreto, vbi de peccato originali agitur Beatam, et immaculatam Virginem Mariam Dei genitricem, sed obseruandas esse constitutiones fœlic. record. Sixti Papæ IIII. *c* sub pœnis in eis cõstitutionibus contentis, quas innouat.

SVPER CAPVT III.

b ¶ *Declarat sancta Synodus.* Decla. Card. Nemo cuiuscunque ordinis, gradus, vel dignitatis existat, in popularibus cõcionibus, vel vbicunque promiscua virorum, et mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersia, immaculatæ, scilicet, Conceptionis Dominæ nostræ ex alterutra parte disputare rationibus, vel Doctorum auctoritate, alteram sententiam asserendo; et cõtrariam repellendo, aut impugnando; vel de hac ipsa quæstione cuiusuis pietatis, aut necessitatis prætextu vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Qui contra fecerit suspensionis pœnam à diuinis absq; noua declaratione ipso facto incurrat; si modo fuit in sacris cõstitutus; et quocunq; præterea gradu, siue dignitate fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus; et adea, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ ipso etiam facto sit obnoxius. Super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit; et nihilominus alijs pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato, pro delicti mensura infligendis, subijciatur. Ita Pius Quintus in extrauag. quæ incipit, *Super speculam.* ¶ Quandiù per Apostolicam Sedem altera pars definita nõ fuerit, oppositaq; sententia condemnata, liceat viris doctis in publicis Academiæ disputationibus, siue Generalium, siue Prouincialiũ Capitulorum, vbi alias intersint, qui rem capere possint, nec scãdali vlla subest occasio, de illa quæstione disserere, et argumentis vtramlibet partem, vel asserere, vel impugnare; dum tamen neutra velut erronea præiudicetur, seruentur quæ illa omnia,

omnia, quæ à Sixto IIII. prædecessore nostro monstrata sunt. Idem Pius pœnas à Sixto IIII. contra aliter facientes statutas ibidē innouat. c. § *Sixti Papæ Quarti*. Hæc constitutio refertur in extrauag. Grauaminis. de Reliq. et vener. Sanct. cuius tenor talis est.

Graue nimis gerimus, & molestum, cum sinistra nobis de quibusdā Ecclesiasticis personis referuntur; sed in eorum, qui ad Euangelizandū verum Dei sunt deputati excessibus prædicādo commissis, eo grauius prouocamur, quo illi periculosius remouent incorrecti, cum facilè deleri nequeant, qui multorū cordibus sic publica prædicāda diffusius, & damnabilius imprimuntur errores. Sanè cum Sancta Romana Ecclesia de intemerata, semperq; Virginis Mariæ Conceptione publicè festum solemniter celebret, & speciale, ac proprium super hoc officium ordinauerit, nonnulli (vt accepimus) diuersorum ordinum Prædicatores in suis sermonibus ad populum publicè per diuersas Ciuitates, & Terras affirmare hactenus non erubuerunt, & quotidie prædicare nō cessant omnes illos, qui tenent, aut asserunt eandem gloriosam, & immaculatā Dei genitricē absq; originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos; eiusdem immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audientesq; sermones illorum, qui eam sine huiusmodi macula conceptam esse affirmāt, peccare grauiter. Sed & præfatis prædicationibus non contentis confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt, ex quorum assertionibus, & prædicationibus non leuia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & maiora meritò exoriri formidātur in dies. Nos igitur huiusmodi temerarijs ausibus, ac peruersis assertionibus, ac scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt (quantum nobis ex alto conceditur) obuiare volentes motu proprio, nō ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & certa scientia huiusmodi assertiones Prædicatorum eorundem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent eos, qui crederent, aut tenerent, eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut huiusmodi officium conceptionis celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes alicuius peccati reatum incurrere, vtpotè falsas, & erroneas, & à veritate penitus alienas, editosque desuper libros prædictos id continentes, quoad hoc auctoritate Apostolica tenore præsentium reprobamus, & damnamus. Ac motu, scientia, & auctoritate prædictis statuimus, & ordinamus; quod Prædicatores verbi Dei, & quicunq; alij cuiuscūq; status, gradus, aut ordinis, ac cōditionis fuerint, qui de cætero ausu temerario præsumpserint eorū sermonibus ad populū, seu aliàs quomodolibet affirmare huiusmodi sic per nos improbatas, & damnatas, assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquā de præsentibus scientiā habuerint, excōmunicationis sententiā eo ipso incurrant, à qua ab alio quā à Romano Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeāt absolutionis beneficium obtinere. § Item motu, scientia, & auctoritate similibus simili pœna, ac censuræ subijcientes eos, qui ausi fuerint asserere contrariā opinionē tenentes, videlicet gloriosam Virginē Mariā cū originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen, vel peccatū incurrere mortale, cum nondum sit à Romana Ecclesia, & Apostolica Sede decisum. Non obstātibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cōtrarijs quibuscunq; quibus cōmuniter, vel diuisim à Sede Apostolica indultū existat, quòd interdici, suspendi, vel excōmunicari non posse per literas Apostolicas nō facientes plenā, ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionē. Et ne de præmissis aliquando valeant ignorantiā allegare, volumus, quod locorū Ordinarij requisiti præsentes literas in Ecclesijs consistentibus in eorū Ciuitatibus, & suarū diœcesium, & locis insignibus, dum maior sibi multitudo populi ad diuina cōuenerit sermonibus ad populū mādent, & faciāt publicari. Præterea quia difficile foret præsentes literas ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre, etiā volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundē literarū transsumpto manu publici Notarij cōfecto, & authētico alicuius Prælati Ecclesiastici sigillo munito, vbiq; stetur, prout staretur eisdē originalibus literis, si forent exhibitæ, vel ostensæ. § Nulli ergò omninò hominū liceat hanc paginā nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignatione omnipotentis Dei, & Beatorū Petri, & Pauli Apostolorum se nouerit incursurū. Datū Romæ apud Sāctum Petrū, anno Incarnationis Dominicæ, M. CCCC. LXXXIII. pridie nonas Septēbris, Pontificatus nostri anno decimotertio.

De simonia, & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur.

TITVLVS XII.

¶ In sessione vigesima prima, Concil. Trid. cap. 1. de reform.

Vt in ordinum collatione omnis absit simoniæ suspicio, præcipitur, ut nec pro ordinibus ipsis, nec pro literis dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia de causa, possit quisquam aliquid accipere, excepto casu hic expresso. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspitio abesse debet, *a* nihil pro collatione, *b* quorumcunq; ordinum, etiam clericalis tonsuræ, nec pro literis dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacunq; de causa, etiam sponte oblatū, Episcopi, et alij ordinum collatores, aut eorum ministri, *c* quouis prætextu accipiant. Notarij verò in ijs tantum locis, in quibus nō viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis literis dimissorias, aut testimonialibus, decimam tantum vnius aurei partem accipere possint, dummodò eis nullum salarium sit cōstitutum pro officio exercendo; nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumētum ex eidem ordinum collationibus, directè, vel indirectè prouenire possit; tunc enim gratis operā suam eos præstare omninò teneri sācta Synodus decernit; contrarias taxas, ac statuta, et consuetudines, etiam immemorabiles, quorumcunq; locorum, quæ potiùs abusus, et corruptelæ, simoniacæ prauitati fauentes, nuncupari possunt, penitùs cassando, et intercedendo. Et qui secùs fecerint, tam dantes, quàm accipientes, vltra diuinam vltionem, pœnas à iure inflictas *d* ipso facto incurrant.

De simonia, & ne aliquid, &c.

SVPER CAPVT I.

a § *Omnis auaritiæ suspicio.* Cōcordat Concil. Lateran. sub Innocen. III. cap. 63. Chalced. acti. 15. cap. 2. Concil. II. Brachar. cap. 2. Concil. II. Aurel. c. 3. Concil. VIII. Tol. c. 3. tex. in c. sicut, 1. q. 2. c. 1. c. sicut pro certo, extr. eod. tit.

b § *Nihil pro collatione.* Decla. Card. Consuetudo percipiendi ab ordinatis ad primam tonsuram forcipes, pectines, et mappas, præter facultas; pariterq; præsbyteris, intelligitur perinde, ac corruptela reuocata, nullaq; eo nomine oblatio initiatur Pontificali Romano permittente consueuit offerre. Pro collatione, et institutione Ecclesiarum curatarū, vel pro deputatione Vicariorum in illis, Chancellarius potest in singulas accipere mercedē suo labori conuenientem, quæ tamen scriptura, sigillo, et cæteris omnibus computatis, vnum aureum non excedat, et dummodò ipsi Chancellario salarium nullum prō officio suo exercēdo præstitum sit, & ex pecunia, quam accipit, nihil prorsus emolumenti collatores, aut institutores vllo modo directè, vel indirectè percipiant. Item declarauit S. D. N. Gregorius XIII. hoc decretum vendicare etiam sibi locum in collatione beneficiorum, præsertim curatorū, neq; pro sigillo aliquid accipere posse, non obstante quacunq; etiam immemorabili consuetudine. Ordinarius in collatione beneficiorum pro sigillo nihil potest accipere, etiamsi ab immemorabili tempore fuerit obseruatū, vt certum quid recipiat, licèt contrarium sensit glo. mag. in cap. cum olim, de maio. & obe. Et ita censuit Congregatio in vna Rauennat. Officiales Ordinarij, ac Ordinarius ipse pro dispensationibus ad eum remissis nihil possunt accipere, non obstante contraria consuetudine, etiam immemorabili.

c § *Aut eorum ministri.* Decis. Card. 81. Congregatio Concilij censuit, non posse Chancellarios pro expeditione literarū collationis, vel institutionis quorumcunq; beneficiorū, vel pro deputatione Vicariorum in illis accipere, nisi mercedem suo labori conuenientē, vt supra.

d § *Pænas à iure inflictas.* Concordat Concil. II. Bracharen. c. 3. & tex. in c. placuit, 1. q. 1.

¶ Item sessione vigesima quarta, cap. 14. de reform.

Præcipitur sub pænis contra simoniacos editis, ne pro ingressu Ecclesiæ, siue admissione ad possessionem alicuius prabendæ quidquā, quod in pios vsus nō conuertitur, accipiatur. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ In pluribus Ecclesijs, tam Cathedralibus, quàm Collegiatis, & parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine, obseruari intelligitur, vt in electione, præsentatione, e nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, *f* siue admissione ad possessionem *f* alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij, canonicatuum, aut præbendarum, vel partem prouentuū, seu ad distributiones quotidianas certæ conditiones, seu deductiones ex fructibus, *g* solutiones, *h* promissiones, cōpensationesue illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus Ecclesijs dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, vt quæcunq; huiusmodi in vsus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habent, fieri nō permittant: ipsiq; diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscanti

gnoscant, & illis tantũ, quas vt laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, vt prauas, ac scandalosas reijciant, & aboleant. Eos verò, qui aduersus hæc in præsenti decreto comprehensa, quauis ratione cõmiserint, pœnis contra simoniacos editis, i sacris Canonibus, & varijs Summorum Pontificum cõstitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit; non obstantibus quibuscunq; statutis, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate cõfirmatis; de quarum subreptione, & obreptione, & intentionis defectu, Episcopus tanquam Apostolicæ Sedis Delegatus, cognoscere possit.

SVPER CAPVT II.

e § *In electione præsentatione.* Decla. Cardin. Episcopus etiam cũ consensu capituli statuere non potest, vt aliquid minimum soluatur in ingressu Canonicorum. Et hoc etiam post prohibitum per Bullam Pij Quinti.

f § *Siue admissione ad possessionẽ.* Decla. Card. An Episcopus vbi aliàs vigebat consuetudo, vt quiuis Canonicus pro introitu ad possessionẽ amitteret omnes fructus suæ præbendæ per triennium pro vsu, & fabricæ Ecclesiæ seruitio, seu sacristiæ Cathedralis Ecclesiæ, possit cum consensu capituli, & Canonicorum statuere, vt quilibet Canonicus prouisus à Papa incapienda possessione, vice supra dictorum fructuũ soluat eidem fabricæ, seu sacristiç scuta quinque: prouisus verò ab Ordinario scuta decẽ? Congregatio censuit, non posse. An constitutio facta per Episcopum, & Capitulum post Concilium Tridentinum ad soluẽdam certam quantitatẽ ratione nouæ possessionis Episcopatus, Canonicatuum, & Dignitatum distribuendam in fabricam, salarium Notarij, Cursoris, Campanarij, & aliorum ministrorum Ecclesiæ, quibus iam sunt aliàs constituta salaria, sit valida, necne? S. D. N. ex sententia Congregationis respondit huiusmodi constitutionẽ seruãdam, nihil ex pecunia Notarijs, Cursoribus, Campanarijs, aliisue Ecclesiæ ministris attribuendũ, sed integram summã in vsum fabricæ conuertendam. Pro immissione in possessionem præpositurræ non potest Capitulum collegiatum quicquam exigere ab eo, cuius nomine adepta fuit possessio, nisi ex aliqua lege, vel consuetudine id in aliquos pios vsus erogãdum esset, & si quid ab eodem exactũ esset, debet eidem ab eodem Capitulo restitui, nisi fortè id exactum ibidem ex aliquo instituto, aut consuetudine, in vsus pios conuersum est.

g § *Deductiones ex fructibus.* Declar. Cardin. Per hoc decretum etiam prohibentur illi fructus primi anni, qui aliquibus in locis soluebantur de omnibus beneficijs suarum diœcesum, Episcopus non potest primi anni fructus, alicuius beneficij sibi retinere, vel attribuere pro datione possessionis, de qua legitime prouisus est.

h § *Solutionis.* Decla. Card. Dulciora multa intelliguntur esse de genere prohibitorũ à Concilio Tridentino, hoc cap. ab aliquo Capitulo exigendorum, pro admissione in possessionem alicuius noui Canonici beneficij. Cuiusuis prætextu statuti, etiam ex vrgenti causa facti pro bono Ecclesiæ non potest cogi nouus Canonicus aliquid soluere, pro debitis antiquis Ecclesiæ suæ, & iam factis pro reparatione, & melio ratione bonorũ, et hoc attenta Bulla Pij Quinti, et declaratione huius decreti. Antistes in receptione alicuius in Canonicum dulciora, aut similia exigens, tandiù à Pontificalis officij exercitio maneat suspensus, donec satisfactione præuia per Sedem Apostolicam illi suspensio relaxetur. Capitula verò, & Collegia, quæcunque Ecclesiæ subiacent interdicto, & seculares personæ in excõmunicationis incurrunt sententiam Pontifici reseruatam, solo mortis articulo excepto. Iuramenta de dulcioribus præstanda, esse irrita, ipsos iurantes in excommunicationẽ iam dictam incidere Pius Quintus statuit in Bulla, quæ incipit, *Duorum nimis*, publicata die Kal. Iunij 1570. Consuetudinem Ecclesiæ Melphitensis auctoritate Apostolica Leonis Decimo confirmatam, vt præsbyteri, & Canonici ad participationem massæ communis ipsius Ecclesiæ non admittantur, nisi prius in Acolytatu, Subdiaconato, et Diaconatu, videlicet in quolibet ex dictis ordinibus per triennium, et in sacerdotio per annum dictæ Ecclesiæ inseruierit sublatam non esse per Concilium hic, et per Bullam Pij Quinti super hac eadem re edita, comprehenduntur statuta Ecclesiarum deseruiendi per annum, vel aliquod tempus, et nihil percipiendi interim de massa grossa, nisi per acto dicto integro seruitio, idque post obitum debere hæredibus eum potiùs differre, quàm inferre. Comprehenditur etiam quicquid soluitur pro Missis nouis declarandis in Ecclesijs receptiuis, et admittatur ad portionem sacerdotalem, et si tales solutiones cederent in ipsos vsus, non enim sunt beneficia, sed potiùs spectant ad auaritiam, vt sess. 22. cap. de obseruandis, et euitandis in celebratione Missarum, suprà.

i § *Pœnis contra simoniacos editis.* Concordat totus fere titulus extra eodem, et prima quæstione prima, ferè per totam, cap. cum semper, de confessio.

De homicidio voluntario, vel casuali.

TITVLVS XIII.

¶ In sessione decima quarta, Concil. Trid. cap. 6. de reform.

Homicida voluntarius, etiam occultus inhabilis est, nō solùm ad sacros ordines, verum etiā, vt illi conferri possit aliquod beneficium Ecclesiasticum. Hoc dicit.

CAPVT I.

¶ CVM qui per industriam occiderit proximum suū, & per insidias, ab altari auelli debeat, *a* quia sua voluntate *b* homicidium perpetraucrit, etiam si crimen id, nec ordine iudiciario probatū, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tēpore ad sacros ordines promoueri possit: nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiam si curam nō habeat animarum, cōferre liceat, sed omni ordine, ac beneficio, *c* & officio Ecclesiastico perpetuò careat.

De homicidio voluntario, &c.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Ab altari auelli debeat.* Concordat text. in cap. 1. extr. eod. cap. inquisitionis ext. de accus. cap. cum non ab homine. extr. de iud. & illud Exo. 21 nu. 14. *Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo euelles eum.*

b ¶ *Quia sua voluntate.* Decla. Card. Mandans homicidium cōmitti in personā vnius si committatur in personam alterius, an dicatur incurrisse irregularitatem adeò, vt super ea nec dispensari debeat iuxta hoc decretū, nec Episcopus possit, ex cap. 6. sess. 24. quamuis homicidium sit occultum, Congregatio Concilij censuit, non incidisse in irregularitatem, quæ contrahitur ex homicio voluntario, ita responsum fuit anno 1587. à Cardinale Garaffa, Hieracensi Episcopo.

c ¶ *Omni ordine, ac beneficio.* Decla. Card. Hoc decretum quod loquitur de incapacitate beneficiorum in qua sunt homicidæ, non extenditur ad pensiones.

¶ Eadem sessione decima quarta, cap. 6. de reform.

Quando in causa homicidij dispensatio concedi debet, committenda est Ordinario loci, vel alteri, qui non nisi causa cognita dispensare possit. Hoc dicit.

CAPVT II.

¶ SI homicidium *d* non ex proposito, *sed* casu, *e* vel vim repellendo, vt quis se à morte defenderet, fuisse, cōmissum narraretur, quam ob causam, etiam ad sacrorū ordinum, & altaris ministeriū, & beneficia quæcunq; ac dignitates iure quodammodò dispēsatio debeatur, committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis precibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit.

SVPER. CAPVT II.

d ¶ *Si homicidium.* Decla. Card. An is, qui omni diligētia, prout poterat adhibita, dum operam rei licitæ daret solo casu fortuito homicidium commisit, irregularitatē incurrat, adeò vt ordines suscipere, & beneficia obtinere absque dispensatione nō valeat, stante hoc decreto? Congregatio censuit, non incidisse. ¶ Fuit. dictum, quod istud caput nō inducebat nouam irregularitatem, & ideò ille, qui dabat operam rei licitæ, & omnem adhibuit diligentiā ne sequatur homicidium, si deinde sequatur nō incurrit irregularitatē, cap. dilectus, cap. ex literis, & in cap. final. Et fuit resolutum sub die 1. Septembris, 1588. quod Concilium loquatur de eo, qui fuisset in aliqua culpa, & indigeret dispensatione.

e ¶ *Non ex proposito, sed casu.* Decla. Cardin. Quærebatur, annis, qui mandauit aliquem baculo verberari, eo expresso ne occideretur, si mandatarius armis percusserit, & occiderit, intelligatur incidisse in hoc decretum Concilij, adeò vt omni ordine, atq; beneficio, & officio Ecclesiastico absque spe dispensationis perpetuò carere debeat. Congregatio censuit negatiuè, & hanc opinionem confirmat Nauar. in Manu. cap. 27. nu. 240. Cōcilium enim requirit homicidium per industrias per insidias, & ex proposito. ¶ Item Decis. Card. 243. Cōgregatio Cōcilij censuit, ex homicidio merè casuali, cum nulla penitus fuerit admissa culpa, & in quo dabatur, opera rei illicitæ, nullam oriri irregularitatem.

¶ Item sessione vigesima quinta, cap. 19. de reform.

Concedentes locum ad duellum excommunicantur ipso facto, & alijs poenis afficiuntur. Hoc dicit.

CAPVT

CAPVT III.

De testabilis duellorum vsus, fabricātē diabolo, introductus; vt cruenta corporū morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur, Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocunq; alio nomine, Domini temporales, qui locum ad monomachiā in terris suis inter Christianos concesserint eo ipso sint excommunicati, ac iurisdictione, & dominio ciuitatis, castri, aut loci, in quo, vel apud quē duellum fieri permiserint, quod ab Ecclesia obtinent, priuati intelligantur; et si feudalia sint, directis dominis statim acquirantur.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 19. de reform.

Decernitur vt cōmittentes duellum, & eorū patrini excommunicationem & alias poenas incurrant. Hoc dicit.

CAPVT IIII.

¶ Qui pugnam *g* duelli commiserint, et qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant; et vt homicidæ, *h* iuxta sacros Canones, puniri debeant. Et si in ipso conflictu decesserint perpetuò careant Ecclesiastica sepultura.

SVPER CAPVT IIII.

g § *Qui pugnam.* Decla. Card. Hoc etiam locū habet in priuatis duellis, quæ fiūt sine alicuius Principis auctoritate, vel consensu, et sine patrinis. ¶ Qui ex condicto statuto tempore, et in loco consueto cōmiserit duellum, etiamsi nulli patrini fociue ad id vocati fuerint, vel loci securitas habita, nullæue prouocatoriæ literæ, vt denunciationis, chartulæq; præcesserint, censuris, et pœnis à Concilio Tridentino impositis perinde tenentur, ac si publico, et consueto abusu singulare certamen iniuissent. Vide Bullam Gregorij XIII. incipientem, *Ad tollendam detestabilem duellorum*, publicata 9. Decembris 1582.

h § *Et vt homicidæ.* Concordat text. in cap. 2. extr. de cler. pugn. et extr. de torneam. per totum, et toto tit. extr. eod.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 19. de reform.

Dantes consiliū in causa duelli, & illius spectatores, excommunicationis, ac maledictionis vinculo teneri statuitur. Hoc dicit.

CAPVT V.

¶ Illi, qui consilium *i* in causa duelli, tam in iure, quàm facto dederint, aut alia quacunq; ratione ad id quemquam suaserint, necnon spectatores excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneantur, non obstante quocunq; priuilegio, seu praua consuetudine, etiam immemorabili.

SVPER CAPVT V.

i § *Illi, qui consilium.* Decla. Card. Locorū domini, si certamen huiusmodi ex condicto huiusmodi permiserint, aut quantum in se fuerit, non prohibuerint omnesq; illud fieri mandantes, instigantes, auxilium, cōsilium, et fauorem dantes, equos, arma, pecuniam, commeatum, et alia subsidia scientes subministrantes, aut ex proposito spectatores, vel socios quouis modo se præbētes, eisdē pœnis subiaceant, etiamsi illi, qui ad locum destinatum pugnaturi accesserunt, impediti pugnam non commiserunt, si per ipsos non stetit, quominus illa committeretur. Ita Gregorius XIII. in eadem iam dicta Bulla. Item S. D. N. Gregorius XIII. audita relatione respondit, hoc decretum in duellis solemnibus, et publicis, non autem in priuatis habere locū. Nouissimè in hac materia videnda est Bulla S. D. N. Clementis Octaui, edita Kalen. Septembris 1592. quæ incipit, *Detestabilis duellorum vsus.*

De adulterijs, & concubinatu.

TITVLVS XIIII.

In sessione vigesima quarta, Concil. Trid. cap. 8. de refor. matri.

Concubinarij, si ter, ab Ordinario admoniti concubinas non eiecerint excommunicentur; & si excommunicati per annum insorduerint, seuerius contra eos procedatur. Hoc dicit.

CAPVT I.

Graue peccatū est, *a* homines solutos concubinas habere, grauissimū verò, et in magni sacramenti matrimonij singularem cōtemptū admissum, vxoratos quoque in hoc damnationis statu viuere, ac audere eas, quandoq; domi, etiam cū vxoribus alere, et retinere; quare, vt huic tanto malo sancta Synodus opportunis remedijs prouideat statuit huiusmodi concubinarios, tam solutos, quàm vxoratos cuiuscunque status, dignitatis, et conditionis existant, si postquam ab Ordinario, etiam ex officio

officio ter admoniti eã dõ re fuerint, concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiunxerint excommunicatione feriendos esse, *b* à qua nõ absoluantur, donec re ipsa admonitioni factæ paruerint. Quod si in concubinatu per annum *c* censuris neglectis, permanserint, contra eos ab Ordinario seuere *d* pro qualitate criminis procedatur.

De adulterijs, & concubinatu.

SVPER CAPVT I.

a § *Graue peccatum est.* Decla. Cardin. Per hoc decretum nõ tolluntur aliæ pœnæ à iure communi, vel statutis Synodalibus contra concubinarios inflictæ, nec alius modus procedendi contra eosdem, nisi vellet ordinarius illos excommunicare, & tunc forma hic præscripta seruanda esset.

b § *Excommunicatione feriendos esse.* Concorcordat Cõcilium Primum Toletanum, cap. 16. cap. his qui 43. distinct.

c § *Quod si in eo concubinatu per annum.* Decla. Card. etiam cum diuersis concubinis.

d § *Ab ordinario seuerè.* Decla. Card. An Archiepiscopus Mediolanensium, qui adulterum condemnauit ad scuta quinquaginta, quæ pijs locis applicata fuere, non tamen factis monitionibus, seruata forma Concilij hoc cap. contrauenit statuto Concilij? Congregatio die 31. Nouembris 1587. censuit, Concilium nõ sustulisse alias pœnas contra adulteros, & sic quòd non malè gesserit.

¶ Eadem sessione vigesima quarta, cap. 8. de reform. matrim.

Concubinæ si ter admonitæ non paruerint, extra oppidum, vel diœcesim eijciantur, adhibitis etiam alijs pœnis contra adulteros, & concubinarios constitutis. Hoc dicit.

CAPVT II.

Mulieres siue coniugatæ, *e* siue solutæ, quæ cũ adulteris, seu concubinarijs publicè viuunt, si ter admonitæ, non paruerint, ab Ordinarijs locorum, nullo etiã requirente, ex officio grauiter pro modo culpæ puniantur, & extra oppidum, *f* vel diœcesim, si id eisdem Ordinarijs videbitur inuocato, si opus fuerit, brachio seculari, eijciantur: alijs pœnis contra adulteros, & concubinarios inflictis in suo robore permanentibus. *g*

SVPER CAPVT II.

e § *Mulieres siue coniugatæ.* Concordat Concil. II. Arelat. cap. 3. cap. fraternitatis, 34. distin. cap. si concubinæ, de sent. excom. cap. 2. in fin. de cohabit. clerico.

f § *Extra oppidum.* Decla. Card. An mulieres, quæ cum adulteris, & cõcubinis publicè viuunt possint vltra exilium alijs etiam pœnis contra adulteros inflictis cumulatim puniri ex hoc cap. Congregatio Concilij censuit posse; quia Concilium non tollit pœnas impositas à iure communi, vt in fin. cap. patet.

g § *In suo robore permanentibus.* Decla. Card. Non tolluntur priuilegia cõcessa Religionibus de habilitandis illigitimis ad dignitates, & gradus illarum. Trina monitio tunc necessaria est inter concubinarios, quando in eos vult ferri sententiam excommunicationis; si verò pœnis pecuniarijs, vel alijs mulctare eos velit iudex, non requiruntur istæ solemnitates.

De cohabitatione clericorum, & mulierum.

TITVLVS XV.

In sessione vigesima quinta, Concil. Trid. cap. 14. de reform.

Præscribitur forma procedẽdi ab Ordinarijs contra clericum impudicum. Hoc dicit.

CAPVT I.

Quam turpe ac clericorum nomine, *a* qui se diuino cultui addixerint, sit indigum, impudicitiæ sordibus, immundoq; concubinatu versari, satis res ipsa cõmuni fidelium omniũ offensione summoq; clericalis militiæ dedecore, testatur. Vt igitur ad eam quam decet, cõtinentiam, ac vitæ integritatem, ministri Ecclesiæ reuocentur; populusque hinc eos magis discat reuereri, quò illos vita honestiores cognouerit; prohibet sancta Synodus quibuscunq; clericis, ne cõcubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio in domo, vel extra, detinere, aut cum ijs vllam cõsuetudinem habere audeant, alioquin pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis puniantur. Quod si à superioribus moniti, *d* ab ijs se non abstinuerint, *e* tertia parte fructuũ, *f* obuentionum, ac prouentuũ beneficiorũ suorum quorumcunq;, & pensionum ipso facto sint priuati, quæ fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perseuerantes, secundæ monitioni adhuc nõ paruerint, non tantum fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorũ, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed

etiam

etiam à beneficiorũ ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam vti Sedis Apostolicæ Delegatus, arbitrabitur suspendantur. Et si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cũ ijs etiã versentur, tunc beneficijs, portionibus, ac officijs, & pensionibus quibuscunq; Ecclesiasticis perpetuò, priuentur, atque inhabiles, ac indigni, quibuscunq; honoribus dignitatibus, beneficijs, ac officijs, in posterum reddantur; donec post manifestam vitę emendationem ab eorum superioribus cũ ijs ex causa visum fuerit dispensandũ. Sed si semel postquã eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas, excõmunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio, prædictã executionem impediat, *g* aut suspendat; suprà dictorumq; omnium cognitio, non ad Archidiaconos, *h* nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat, qui sine strepitu, et figura iudicij, et sola facti veritate inspecta, procedere possint.

De cohabitatione clericorum, & mulierum.

SVPER CAPVT I.

a ¶ *Quam turpe, ac clericorum nomine.* Decla. Card. Vide suprà, de laicis, sess. 24. cap. 8. de reform. matrim. Hoc decretum de concubinatu, & alijs impudicitiæ sordibus clericorum non procedit in simplici incontinentia absq; qualitate concubinatus.

b ¶ *Prohibet sancta Synodus.* Concordat Concil. III. Carthaginen. cap. 18. Nicæn. cap. 3. Concil. I. Matisc. cap. 1. Concil. II. Arel. cap. 3. Concil. II. Tolet. cap. 3. Concil. I. Bracharen. cap. 15. Concil. II. Turonen. cap. 10. 11. & 12. Concil. Moguntia. cap. 49. cap. inter dixerit. 23. distin. capite cum omnibus, capite volumus, capite fœminas, octuagesima prima distinct. ferè toto tit. extra eodem.

c ¶ *A sacris Canonibus.* Decla. Cardin. Patroni possunt si ad eos spectat præsentatio alicuius beneficij, per concubinatũ detenti, vel alij laici parochiani pro suo interesse, quia ab ijs percipiunt sacramenta, accusare eos.

Quinimo potest Ordinarius procedere contra ipsos de iure non expectata forma huius textus, & vi huius literæ ex Congregationis sententia.

d ¶ *Quod si à superioribus moniti.* Decla. Card. Specialiter non autem generaliter, puta per edictum. Monitiones ex eodẽ decreto faciendæ, nõ tantùm in visitatione, sed alijs quoque tẽporibus fieri possunt. ¶ Tempus quod inter vnam, & aliam monitionẽ intercedere debet, arbitrio Episcopi relinquitur. ¶ Poterit Episcopus contra omnes procedere, & incarcerando quando timetur de fuga, iuxta traditã formam in cap. 6. huius sessionis absq; monitione. ¶ Pœna de qua in vers. Quod si à superioribus moniti, habet locũ si clericus primo deliquerit, etiam si edicta generalia præcessissent, sed incurritur, vbi clericus secundo deliquit, primo enim puniri debet alijs pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiarum impositis; & demum si monitus fuerit, & qu idẽ speciali monitione secundò delinquit, priuatus est tertia parte fructuum, non tamen distributionibus quotidianis ratione canonicatus, vel dignitatis interessendo percipit pręter fructus prębendæ distinctæ. Eadem pœna censetur repetita in vers. si vero in delicto eodem: si autem secundæ monitioni non paruerit, suspendendus est ab administratione beneficiorum, & cum non possit, interesse clero, amittit etiam distributiones quotidianas.

e ¶ *Ab his se non abstinuerint.* Decla. Card. Tertia intellige, si secundo deliquerit. Episcopus procedere potest per denuntiationẽ ex officio, vel quo alio sibi videbitur modo.

f ¶ *Tertia parte fructuum.* Decla. Card. Si resignatio parochialis verè fuit Romæ expedita, antequam Ordinarius resignantem titulo, ac beneficio dictæ parochialis priuaret eadẽ dicta resignatio suum effectum sortiri debet, nec eam potest Ordinarius infringere, nec aliquã Ecclesiæ pensionem imponere. Pœna hæc non transit ad successorem in beneficio si priuatus resignat.

g ¶ *Prædictam executionem impediat.* Declar. Card. Prædictam executionẽ exceptio, vel appositio, ante, vel post diffinitiuam sententiam suspendere non potest.

h ¶ *Ad Archidiaconos.* Decla. Card. Congregatio censuit, hoc non intelligi in immemorabili.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 14. de reform.

Clericus impudicus non habens in ære, luat in corpore. Hoc dicit.

CAPVT II.

Clerici impudici, *i* beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perseuerantiam; et qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab ordine, ac inhabilitatione ad beneficia obtinenda, alijsue modis, iuxta sacros Canones puniantur.

SVPER CAPVT II.

i ¶ *Clerici impudici.* Decl. Card. Si clerici concubinarij notorij sunt etiam hodie ipso iure à diuinis suspensi, prout in veteri iure sunt.

Eadem sessione vigesima quinta, cap. 14. de reform.

Episcopi impudici qualiter corrigi debeant. Hoc dicit.

CAPVT III.

Episcopi (quod absit) si ab impudicitiæ crimine non abstinuerint, & à Synodo Prouinciali admoniri, se non emendauerint, ipso facto sint suspensi; *k* & si perseuerent, etiam ad Sanctissimũ Romanũ Pontificẽ ab eadem Synodo deferantur; qui pro qualitate culpæ, etiam per priuationẽ, si opus erit, in eos animaduertat.

SVPER CAPVT III.

k ¶ *Ipso facto sint suspensi.* Concordat text. in cap. quorundã. 34. distin. Concil. V. Aurel. c. 3.

De raptoribus.

TITVLVS XVI.

In sessione vigesima quarta, Concil. Trid. cap. 6. de refor. matr.

Rapta non potest nubere raptori quandiu est in sua potestate: benè tamen si sit ab eo separata. Hoc dicit.

CAPVT I.

Decernit sancta Synodus inter raptorem, & raptã, quandiu ipsa in potestate raptoris manserit nullũ posse consistere matrimoniũ. Quod si rapta à raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in vxorem habeat.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 6. de refor. matri.

Raptor, ac auxiliũ illi prebentes, excõmunicantur, & alijs penis afficiuntur. Hoc dicit.

CAPVT II.

Raptor, ac omnes illi consilium, auxilium, & fauorem, præbentes sint ipso iure excommunicati, *a* ac perpetuò infames, omniumq; dignitatũ incapaces, & si clerici fuerint de proprio gradu decidant.

De raptoribus.

SVPER CAPVT II.

a ¶ *Sint ipso iure excommunicati.* Decla. Card. An quarumlibet mulierum raptores, qui non idcircò rapiant, vt eas in vxores ducant, sed ob aliam causam, sint ipso iure excõmunicati per hoc cap. visum fuit multis ex illustrissimis non comprehendi nisi eos, qui rapiunt, vt in vxores ducant, cõtra Nauar. cap. 27. nu. 150. Quomodocunq; sit fuit decisum per sacram Congregationem die 23. Ianuarij 1586. Raptores ob aliam causam, quàm vt in vxores ducant, non comprehendi à Concilio, propter eandem, vel maiorem rationem; & cõstitutio etiam pœnalis extenditur tali casu.

Eadem sessione vigesima quarta, cap. 6. de refor. matri.

CAPVT III.

¶ Teneatur raptor mulierem raptam, siue eam in vxorem duxerit, siue nõn duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.

De furtis.

TITVLVS XVII.

In sessione vigesima secunda, Concil. Trid. cap. 11. de reform.

Vsurpantes bona, seu iura cuiuslibet pij loci, ac huiusmodi vsurpationi quomodolibet consentientes excommunicantur, cum reseruatione absolutionis ad Romanũ Pontificem; ac præterea alijs pænis obnoxij declarantur. Hoc dicit.

CAPVT VNICVM.

¶ SI quem clericorum, aut laicorum, quacunq; is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat in tãtum malorum omnium radix, cupiditas occupauerit, vt alicuius Ecclesiæ, seu cuiusuis secularis, vel regularis beneficij, montium pietatis, aliorumq; piorum locorũ iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascunq; obuentiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent per se, vel per alios vi, vel timore incusso, seu etiã per suppositas personas, clericorum, aut laicorum, seu quacunq; arte, aut quocunq; quæsito colore, in proprios vsus conuertere, illosq; vsurpare præsumpserit, *b* seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiãtur, is anathemati tandiu subiaceat, quandiu iurisdictiones, bona, res,

res, iura, fructus, & redditus, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocunq; etiam ex donatione suppositę personæ, peruenerint Ecclesiæ, eiusq; administratori, siuè beneficiato integrè restituerit, ac deinde à Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesiæ patronatus fuerit, *c* etiam iure patronatus, vltra prædictas pœnas, eo ipso priuatus existat. Clericus verò, qui nefandæ fraudis, & vsurpationis huiusmodi fabricator, seu cōsentiens fuerit, eisdem pœnis subiaceat; necnon quibuscunq; beneficijs priuatus sit, & ad quæcunque alia beneficia inhabilis efficiatur, & à suorum ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarij arbitrio suspendatur.

De furtis.

SVPER CAPVT VNICVM.

a ¶ *Malorum omnium radix cupiditas.* Concordat Concil. Tribur. cap. 7. Concil. III. Aurel. cap. 22. Concil. I. Parisien. cap. 1. Concil. II. Turon. cap. 18. Concil. V. Aurel. cap. 15. Cōcil. Magunt. cap. 6. & 11. Cōcil. Vvorma cap. 75. Concil. Aquisgran. cap. 88. Concil. Later. sub Leo. X. sessione 9. et 10. cap. prædia cū sequentib. 12. quęst. 2. et illud ad Timot. 6. nu. *Radix omnium malorum est cupiditas.*

b ¶ *Vsurpare præsumpserit.* Decla. Card. Dispositio huius cap. non habet locum quādo dominus beneficij cædit arbores frugiferas, et illas ad proprium commodum conuertit, sed sibi vendicat locum in hoc casu cædētium arbores frugiferas, quādo sunt extranei, qui hoc committunt, licet cum iniuria hoc non faciant, sed solùm animo furandi.

c ¶ *Quod si eiusdem Ecclesiæ patronus fuerit.* Decla. Card. Nullus laicus absq; speciali facultate Sedis Apostolicæ Ecclesias, seu Ecclesiastica bona possidere potest, et si essent iuris patronatus proprij nō obstante etiam quacunq; possessione. ¶ Qui bona Ecclesiarum absq; sanctæ Sedis Apostolicæ assensu post publicationē Cōcilij in perpetuum scienter annuo censu locauerunt, conduxerunt, permutarunt, aut aliàs alienarunt, et alienata receperunt, subiacent pœnis præsentis decreti, non impetrato dicto assensu. ¶ Occupans hospitale, in quo fuit præsentatus à prætenso patrono, non obtenta licentia, et institutione ab Episcopo, nō incidit in pœnas huius decreti. Postquā Sedes Apostolica Placentiam feudum cōcessit, nō potuerunt vendi, nec emi bona Ecclesiastica, domus, ædificia, vel iura Ecclesijs attributa, vigore breuis Apostolici ibi registrata, vt in cap. 11. sess. 25. ¶ Rectores piorum locorum cædētes arbores fructiferas non incidunt in hunc canonem, nisi in proprios vsus conuerterent.

De verborum significat.

TITVLVS XVIII.

In sessione vigesima quarta, Concil. Trid. cap. 21. de reform.

Non intendit sancta Synodus ex verbis, cap. placet, 4. sup. de constit. solitam formā tractandi negotia in general. Concilijs vlla ex parte immutare. Hoc dicit.

CAPVT VNICVM.

¶ Cupiens sancta Synodus, vt ex decretis ab ea editis nulla vnquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa posita in decreto, publicato sessione prima, *a* sub beatissimo Domino nostro Pio Quarto videlicet: Quæ proponentibus Legatis, ac præsidentibus, ad horum temporū leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, de prauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram, et Christianam pacem conciliandam apta, et idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur explicando declarat mentis suæ non fuisse, vt ex prædictis verbis solita ratio tractandi negotia in generalibus Cōcilijs vlla ex parte immutaretur; neq; noui quidquā, præter id, quod à sacris Canonibus, vel generali Synodorū forma hactenus statutū est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

De verborum significat.

SVPER CAPVT VNICVM.

a ¶ *In decreto publicato sessione prima.* Videlicet in cap. placet, in 2. sup. de constitution.

Expliciunt decreta sacrosancti Concilij Tridentini.

LAVS DEO.

INDDX TITVLORVM
COPILATIONIS CONCILII TRIDENTINI
ordine alphabetico digeftus.

INDEX

INDEX REMISSIONVM

AD HOC VT EA OMNIA, QVÆ IN Concilio Tridentino continentur facilè inueniri valeant in hac noua decretorum dispositione.

Sessionis

Seſſionis ſeptimæ.

Decreti de reformatione.

Seſſionis tertiæ decimæ.

Decreti de reformatione.

Seſſionis quartæ decimæ.

Decreti de reformatione.

Cap.

Cap.

Expliciunt remissiones diuersarum editionum Concilij.

INDEX CAPITVM CONCILII TRIDENTINI.

Quæ in declarationibus Cardinalium exponuntur.

Cum

Non-

Quo-

INDEX
RERVM NOTABILIVM
QVAE IN DECLARATIONIBVS
Cardinalium continentur.

A

L Archie-

Bene.

Causæ

Concor-

D

Descripti

Index rerum notabilium.

N 2 quo-

co-

G

H

Hospi-

Irre-

N

O

Per-

Præ-

Prima

Regu-

Summus

Vaca-

LAVS DEO.

Imprimatur de la Riba V.G. Imprimatur de Blaschis P.

VALLISOLETI, Et iterum PANORMI, Die 18. Septembris. M. DC.XX.

Ex Typographia Ioannis Antonij de Franciscis.

